

SERIA DE AUTOR

ERIC-EMMANUEL
SCHMITT

Adolf H.
Două vieți

roman

HUMANITAS
fiction

Eric-Emmanuel Schmitt s-a născut pe 28 martie 1960 la Lyon. În 1983 absolvă cursurile prestigioasei École Normale Supérieure cu o diplomă în filozofie. Trei ani mai târziu obține titlul de doctor în filozofie. Debutează în 1991 cu o piesă de teatru, *Noaptea de la Valognes*. Îi urmează *Vizitatorul*, care îi aduce consacrarea și pentru care este distins cu trei premii Moliere, *Variațiuni enigmatice*, *Libertinul* etc. În 1994 îi apare primul roman, *Secta Egoiștilor*, dar scrie în continuare piese de teatru care fac săli pline în Franța și în străinătate. În 2001 este recompensat de Academia Franceză cu Grand Prix du Théâtre pentru întreaga activitate. De același succes răsunător se bucură și romanele sale *Evanghelia după Pilat* (2000), *Adolf H. Două vieți* (2001), *Pe când eram o operă de artă* (2002), precum și eseu *Viața mea cu Mozart* (2005). Volumele care alcătuiesc „Ciclul invizibilului” – *Milarepa* (1997), *Domnul Ibrahim și florile din Coran* (2001), *Oscar și Tanti Roz* (2002), *Copilul lui Noe* (2004), *Luptătorul de sumo care nu se putea îngrășa* (2009) și *Cei zece copii pe care doamna Ming nu i-a avut niciodată* (2012) – s-au aflat luni întregi pe listele de bestselleruri din numeroase țări. Eric-Emmanuel Schmitt este autorul a cinci volume de povestiri, *Cea mai frumoasă carte din lume și alte povestiri* (2006), *Visătoarea din Ostende* (2007), *Concert în memoria unui înger* (2010), distins cu Premiul Goncourt pentru nuvelă, *Cei doi domni din Bruxelles* (2012) și *La vengeance du pardon* (2017). În 2008 publică romanul *Ulysse from Bagdad*, în 2011, *Femeia în fața oglinzii*, în 2013, *Papagalii din Piața Arezzo*, în 2014, dipticul *Elixirul dragostei și Otrava iubirii*, în 2015, *Noaptea de foc*, iar în 2016, *L'homme qui voyait a travers les visages*. Lui Eric-Emmanuel Schmitt i s-au decernat peste 20 de premii și distincții literare, în 2001 primind titlul de Chevalier des Arts et des Lettres. Cărțile lui sunt traduse în peste 40 de limbi.

SERIA DE AUTOR

ERIC-EMMANUEL
SCHMITT

Serie coordonată de
DENISA COMĂNESCU

ERIC-EMMANUEL
SCHMITT
Adolf H.

Două vieți

roman

Cu o postfață inedită a autorului

Traducere din franceză și note de
DORU MAREȘ

HUMANITAS
fiction

Redactor: Iuliana Glăvan
Lector: Gabriela Riegler
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Marieva Ionescu
DTP: Andreea Dobreci, Carmen Petrescu

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

ERIC-EMMANUEL SCHMITT

LA PART DE L'AUTRE

Copyright © Éditions Albin Michel, 2001

All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2017, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SCHMITT, ERIC-EMMANUEL

Adolf H.: două vieți / Eric-Emmanuel Schmitt;

cu o postf. inedită a autorului; trad. din franceză

și note de Doru Mareș. – București: Humanitas Fiction, 2017

ISBN 978-606-779-270-6

I. Mareș, Doru (trad.)

821.133.1

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

rel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 021 311 23 30

În amintirea lui Georg Elser,
cel care puna bombe artizanale

Minutul care-a schimbat cursul lumii...

— Adolf Hitler: respins.

Verdictul a căzut ca o riglă de oțel peste mâna unui copil.

— Adolf Hitler: respins.

Cortină de fier. S-a sfârșit. Mai departe nu se trece. Caută-n altă parte. Afară.

Hitler s-a uitat în jur. Zeci de adolescenți cu urechile stacojii, cu maxilarele încleștate, întinzându-se pe vârfurile picioarelor, cu subsuorile asudate de groază, îl ascultau pe slujbașul care le depăna destinul. Nimeni nu-i dădea tânărului atenție. Nimeni nu remarcase enormitatea care tocmai fusese anunțată, catastrofa care sfârtecuse holul Academiei de Arte Frumoase, deflagrația care străpunsese universul: Adolf Hitler respins.

În fața indiferenței lor, Hitler aproape că se îndoia de cele auzite. *Sufăr. O spadă înghețată mă sfâșie din piept până-n măruntaie, sângele mi se scurge din vene și nimeni nu-și dă seama de asta? Nimeni nu vede nenorocirea care mă apasă? Sunt singurul de pe acest pământ care trăiește la o asemenea intensitate? Oare trăim pe aceeași lume?*

Individul acela terminase de citit rezultatele. Și-a îndoit hârtia și a surâs în gol. Un deșirat gălbejit, ascuțit ca un bri-ceag, cu picioarele și mâinile anchilozate parcă, interminabile, stângace, aproape independente de trup și abia ținându-se, nesigure, de acesta. A părăsit estrada alăturându-se colegilor săi, cu misiunea îndeplinită. Nu arăta ca un călău, doar avea mentalitatea unuia. Convins că enunțase adevărul. Un cretin care se

teme și de un șoarece, dar care, totuși, nu avusese nici o ezitare în a pronunța, calm, fără să șovăie: „Adolf Hitler: respins“.

Și anul trecut anunțase aceeași oroare. Numai că anul trecut nu era la fel de grav: Hitler nu studiasse îndeajuns și se prezenta pentru prima oară. Astăzi în schimb, aceeași frază devenea o condamnare la moarte: nu putea participa la concurs de mai mult de două ori.

Hitler nu-l pierdea din ochi pe slujbașul care râdea acum dimpreună cu supraveghetorii din sălile de examen de la Academie, niște lungani de treizeci de ani în bluze cenușii, niște babalâci după părerea lui Hitler, care nu avea decât nouăsprezece. Pentru ei era o zi ca oricare alta, o nouă zi, o zi care le justifică salariile la sfârșit de lună. Pentru Hitler, era cea din urmă zi a copilăriei, ultima în care mai îndrăzne să creadă că visul și realitatea puteau sălășlui împreună.

Holul Academiei se golea încet, asemenea unui clopot din bronz care dă drumul dangătelor, răspândindu-le asupra întregului oraș. Tinerii se îndreptau către cafenelele din Viena pentru a-și trăi bucuria admiterii sau tristețea eșecului.

Numai Hitler a rămas pe loc, imobil, doborât, alb ca varul. Dintr-odată, s-a văzut din exterior, ca un personaj de roman: e orfan de tată de ani de zile, și de mamă de iarna trecută, nu mai are decât o sută de coroane în buzunar, trei cămăși și o ediție completă din Nietzsche în geamantan, sărăcia se instalează de-odată cu frigul și tocmai i s-a refuzat dreptul de a învăța o meserie. Ce-i mai rămâne? Nimic. Un fizic ciolănos, picioare foarte lungi și mâini foarte scurte. Un prieten, căruia nu va îndrăzni să-i mărturisească eșecul, într-atât se fâlise că va reuși. O logodnică, Stefanie, căreia îi scrie adesea și care nu-i răspunde niciodată. Hitler se vede așa cum este și i se face milă de el însuși. Și e cel din urmă sentiment pe care ar fi dorit să și-l inspire.

Paznicii de la Academie se apropie de adolescentul în lacrimi. Îl invită cu ei la o ciocolată, în ghereta portarului. Tânărul se lasă dus, continuând să plângă în tăcere.

Afară, soarele strălucește vesel pe cerul de un albastru curat, brăzdat de păsări. Hitler privește pe fereastră spectacolul naturii și nu mai înțelege nimic. *Așadar, nici oamenii și nici natura? Nimeni nu e la unison cu durerea mea?*

Hitler își bea ciocolata, mulțumind frumos paznicilor pentru a-și lua rămas-bun. Bunăvoința lor nu a avut darul de a-l consola: ca toate manifestările oamenilor, și aceasta este una generală, de principiu, bazată pe valori, fără a i se adresa lui în mod special. N-are nevoie de ea.

Părăsește Academia de Arte Frumoase cu pași mărunți și capul între umeri, spre a se pierde în mulțimea Vienei. Orașul acesta care fusese cândva magnific, liric, baroc, imperial, scenă a tuturor speranțelor lui, devenise acum cadrul strâmt al înfrângerii sale. Așa că mai ținea oare la el? Mai ținea încă la sine însuși?

Iată ce s-a întâmplat în acel 8 octombrie 1908. Un juriu format din pictori, gravori, desenatori și arhitecți tranșaseră fără ezitare cazul acestui tânăr. Trăsătură stângace. Compoziție confuză. Necunoașterea tehnicilor. Imaginație comună. Nu le-a luat decât un minut, pronunțându-se fără scrupule: acest Adolf Hitler nu avea nici un viitor.

Ce s-ar fi întâmplat dacă Academia de Arte Frumoase ar fi luat o altă decizie? Unde s-ar fi ajuns dacă, exact în acea clipă, juriul l-ar fi acceptat pe Adolf Hitler? Acea clipită ar fi schimbat cursul unei vieți, dar, în aceeași măsură, cursul istoriei. Cum ar fi arătat secolul douăzeci fără nazism? Ar mai fi avut loc un al Doilea Război Mondial cu cincizeci și cinci de milioane de morți dintre care șase milioane de evrei într-un univers în care Adolf Hitler ar fi fost pictor?

*

— Adolf H.: admis.

Un val de căldură l-a copleșit pe adolescent. Torentul de fericire se rostogolea prin el, îi inunda tâmplele, fremătându-i în urechi, îi umfla plămânii și îi răscolea sufletul. O clipă lungă, plină și intensă, mușchi încordați, o crampă extatică, bucurie

pură asemenea primului său orgasm accidental de la treisprezece ani.

Pe când valul se domolea și își venea în fire, Adolf H. și-a dat seama că era ud learcă. O sudoare gălbuie a făcut ca hainele să-i devină lipicioase. Nu avea îmbrăcăminte de schimb. Dar ce mai conta: fusese admis!

Slujbașul și-a îndoit hârtia și i-a făcut cu ochiul. Adolf i-a răspuns cu un zâmbet cutezător. Așadar, și micii funcționari, chiar și supraveghetorii, nu numai profesorii, îl primeau cu bucurie la Academie!

Adolf H. s-a întors, observând un grup de băieți care se felicita. S-a apropiat fără ezitare și le-a întins mâna.

— Bună ziua, sunt Adolf H. Tocmai am fost și eu admis.

Cercul s-a lărgit pentru a-l primi. Zarva sporea. S-a pornit o farandolă de îmbrățișări, de zâmbete, de nume care se pronunțau pentru întâia dată și pe care nu aveai cum să le reții, însă vor avea tot anul la dispoziție pentru a se cunoaște mai bine...

Era toamnă, numai că această zi avea răcoarea adevăratelor începuturi, iar soarele, acum de partea lor, părea că zâmbește pe cerul de un albastru definitiv.

Băieții vorbeau toți în același timp, nimeni nu asculta pe nimeni, fiecare se auzea numai pe sine, însă asta însemna a-i asculta și pe ceilalți, pentru că toți cei admiși exprimau aceeași bucurie.

Unul dintre ei a reușit totuși să pună capăt vacarmului, urlând către ceilalți că ar trebui să meargă să sărbătorească evenimentul la Kanter.

— Haide!

Adolf s-a strecurat afară împreună cu ei. Era solidar. Făcea parte din grup.

Când să treacă pragul Academiei, a observat în spatele lui un băiat stând nemișcat, singur în mijlocul holului imens, care plângea în tăcere cu lacrimi amare.

Pe lângă Adolf H. a adiat o undă de milă, a mai avut timp să-și spună „săracul“, după care l-a cuprins un puternic sentiment de fericire, un al doilea val devastator, încă și mai puter-

nic decât primul, căci de data asta era vorba despre o plăcere profundă, sporită, una dublă: plăcerea de a fi reușit, alături de aceea de a nu fi eșuat. Adolf H. descoperea că bucuria se oțelește prin nenorocirea semenului.

S-a alăturat colegilor. Oare vienezii realizau, în această după-amiază, că vedeau trecând un grup de tinere genii? „Răbdare, și-a zis Adolf, într-o zi își vor da seama.“

Strigătele și veselia spumegau pe sub tavanul tavernei Kanter, în timp ce berea curgea în valuri mari în halbe. Adolf H. bea cum nu o mai făcuse vreodată. În seara asta, era cu adevărat bărbat. El și noii săi prieteni își spuneau unii altora ce mari artiști aveau să fie, cum vor ajunge, fără îndoială, să-și marcheze secolul, ajungând chiar să-și vorbească de rău înaintașii. Era o seară istorică. Adolf H. bea din ce în ce mai mult, bea de parc-ar fi cântat, pentru a fi la unison cu ceilalți, pentru a se contopi cu ei.

Era pentru prima dată în viață când nu se ridica împotriva celorlalți, ci într-un glas cu ei. Se știa pictor de ani și ani, nu se îndoise niciodată de asta, totuși de când cu eșecul de anul trecut aștepta ca realitatea să-i dea dreptate. Și uite! De acum totul se potrivea! Fusese reintegrat în acest univers, fusese recunoscut drept ceea ce se visa! Viața se arăta dreaptă și frumoasă. Începând din această seară își putea permite să aibă prieteni.

Și a continuat să bea.

După ce au pus țara la cale, au ajuns să-și povestească de unde era fiecare și ce făceau familiile lor. În momentul în care i-a venit rândul, Adolf a simțit o puternică nevoie de a urina și a zbughit-o spre toaletă.

Lichidul din el stropea cu putere faianța, se pișa vârtos, se simțea invulnerabil.

În oglinda verzuie și pătată, își admira noua figură de student admis la Arte Frumoase: i se părea că lucrul acesta era vizibil deja, că avea o strălucire nouă în ochi, o scânteiere cum nu mai avusese până atunci. Se studia cu satisfacție, pozând pentru sine, se privea cu ochii posterității, Adolf H., marele pictor...

O durere însă i-a paralizat fălcile, a făcut spume la gură și s-a năpustit deasupra chiuvetei. Umerii i-au fost zguduși de spasme, hohotele de plâns i-au pustiit chipul: gândul îl purtase spre mama sa.

Mămica... Ah, ce mulțumită ar fi fost în seara asta! S-ar fi simțit atât de mândră! L-ar fi strâns la pieptul ei bolnav.

Mamă, sunt admis la Academie.

Își imagina limpede bucuria mamei și, când se gândea la asta orfanul simțea cum îl învăluie întreaga dragoste maternă.

Mamă, sunt admis la Academie.

O repeta încetișor, ca pe o incantație, în timp ce furtuna se stingea.

După care s-a întors la prietenii săi.

— Adolf, unde-ai fost? Ai vomitat?

Îl așteptaseră! Îi spuneau Adolf! Își făcuseră griji pentru el! Adolescentul era atât de emoționat, încât a deschis imediat gura:

— Cred că astăzi nu se mai poate picta ca acum douăzeci de ani. Existența fotografiei ne silește să ne concentrăm asupra culorii. Culoare care nu cred că trebuie să fie naturală!

— Ce? Nicidecum. Meyer susține...

Și conversația a izbucnit din nou, în trombă, capricioasă, ca focul zdravăn dintr-un șemineu. Adolf se înflăcăra pentru idei pe care nu le avusese niciodată, nici măcar cu cinci minute mai înainte, se lansa în noi teorii pe care le categorisea imediat ca definitive. Ceilalți reacționau vehement.

În scurtele momente de tăcere, Adolf H. nu-și asculta co-discipolii, visând cu voluptate la scrisorile pe care urma să le scrie a doua zi: una logodnicei sale, Stefanie, care de-acum nu va mai avea nici un motiv să se arate atât de sfidătoare, una mătușii Johanna, care nu a crezut niciodată în talentul lui de pictor, una tutorelui său, Mayrhofer, care își permisesese să-l sfătuiască să-și caute „o meserie adevărată“, una surorii sale, Paula, puștoaica obraznică și nasoală pentru care nu simțea decât indiferență, dar care trebuia totuși să realizeze ce mare om era fratele ei, apoi o scrisoare profesorului Rauber, imbecilul

care-i dădea note mici la desen, dar și profesorului Krontz, care, în liceu, își permisesese să-i critice îmbinarea culorilor, aceluia institutor din Linz care îl umilise, pe când avea opt ani, arătând întregii clase frumosul său trifoi roșu cu cinci foi... Bucuria îi aranja cu grijă scrisorile, așa cum se pregătește tragerea la țintă, misivele fiindu-i tot atâtea arme destinate să-i rănească pe cei care nu crezuseră în el. Îl încerca o încântare feroce de a exista. În seara asta se simțea bine, dar mâine se va simți și mai și, făcând rău celorlalți. A trăi înseamnă a ucide un pic.

Astfel, în acel 8 octombrie 1908, în sunetul încărcat de alcool al muzicii de pahar din taverna Kanter, chiar dacă nu realizase încă nici cea mai mică operă importantă și nu câștigase decât dreptul de a învăța să picteze, tânărul Adolf H. tocmai străbătuse o etapă esențială fără de care nu poate exista un artist: se considera pentru totdeauna centrul universului.

*

— Bună seara, domnule Hitler. Ei, ați reușit?

Doamna Zakreys, gazda lui, zgripturoaica asta cehoaică, și-a lăsat mașina de cusut pentru a da buzna în vestibul de cum a auzit cheia intrând în broască. Din fericire, intrarea era în penumbră și Hitler se credea greu de observat de namila cu ochi mici și galbeni.

— Nu, doamnă Zakreys. Nu s-au anunțat rezultatele, pentru că unul dintre examinatori s-a îmbolnăvit.

Doamna Zakreys a tușit înțelegătoare. Hitler știa că, dacă îi vorbea despre boală, îi stârnea imediat îngrijorarea și simpatia.

— Da' ce are profesorul ăla?

— Gripă. Se pare că e epidemie în Viena.

Doamna Zakreys s-a dat înapoi instinctiv, plecând la bucătărie, temându-se deja ca Hitler să nu fie purtător al pericoloselor virusuri.

Hitler marcaseră un punct decisiv. Doamna Zakreys, care își pierduse soțul cu câțiva ani în urmă din cauza unei gripe prost tratate, avea să se închidă în cameră și nu-i va mai propune

băiatului nici măcar să ia ceaiul împreună. Fără îndoială că-l va evita câteva zile. Bine jucat! Nu va mai fi nevoie să se oboască să mintă, să joace rolul celui care așteaptă rezultatele.

Pe când își punea paltonul în cuier, a auzit-o cum aprindea aragazul pentru a-și pregăti o infuzie de cimbrisor. Cum trebuie că se simțea vinovată că dispăruse degrabă, a scos capul pe ușă întrebând politicos:

— Probabil sunteți decepționat, nu?

Hitler a tresărit.

— De ce?

— Să așteptați încă... rezultatele...

— Da. E iritant.

L-a cercetat de departe, gata să afle ceva mai multe, dar, văzând că nu mai face nici un comentariu, și-a zis că se arătase amabilă și s-a întors la cuptorul ei.

Hitler s-a închis în cameră.

S-a așezat în pat, cu picioarele încrucișate, și a început să fumeze cu sârg. Inhala fumul, până în fundul plămânilor, după care îl dădea afară în rotocoale groase. Avea impresia îmbătătoare că încălzește camera cu propria-i ființă.

În jur, desenele lui, afișe de operă – Wagner, Wagner, Wagner, Weber, Wagner, Wagner –, schițe de decor pentru drama lirică și mitologică pe care voia să o scrie împreună cu prietenul lui Kubizek, cărțile lui Kubizek, partiturile lui Kubizek.

Ar fi trebuit să-i scrie lui Kubizek la cazarma unde își făcea serviciul militar. Să-i scrie... Să-i spună...

Hitler se simțea depășit de greutatea sarcinii. El, care îl conștinse pe Kubizek să-l urmeze de la Linz la Viena, care îl asigurase că menirea îi era de muzician, care îl înscrișese chiar la Academia de Muzică, unde Kubizek fusese admis din prima la solfegiu, compoziție și pian, el, care fusese liderul celor doi băieți, împotrivindu-se rezistenței încăpățănate a celor două familii, trebuia să admită că, în ceea ce-l privea, ratase totul.

Doamna Zakreys a bătut la ușă.

— Ce e? a întrebat agresiv Hitler, pentru a-și proteja intimitatea.

— Ar fi timpul să-mi plățiți chiria.

— Da. Luni.

— Bine. Dar nu mai târziu.

A plecat târșâindu-și picioarele.

Hitler s-a uitat panicat în jur. Va mai putea oare să-și plătească această cameră? Dacă ar fi intrat la Arte Frumoase, ar fi avut dreptul la o bursă de student orfan. Dar fără asta...

Am moștenirea de la tata! Opt sute douăzeci și nouă de coroane!

Da, dar nu se va putea atinge de ea decât la vârsta majoratului, peste cinci ani. Până atunci...

S-a îngrozit.

Și-a privit camera posac. Nici măcar nu va mai putea rămâne aici. Ca student, se putea mulțumi cu puțin. Acum, că nu mai era student, era sărac.

După trei uși trântite, a ajuns în stradă. O ștersese din cameră. Trebuia să facă câțiva pași. Trebuia să găsească o soluție. Să salveze aparențele! Mai întâi de toate să iasă cu fața curată. Să nu-i spună nimic lui Kubizek. Și-apoi să dibuie niște bani. Să salveze aparențele.

Mergea cu pași mari, fără să audă nimic, pe trotuarele din Mariahilf, unul dintre cartierele cele mai sărace ale Vienei, un cartier care ar fi trebuit să pară nou, dat fiind că era construit nu demult, dar ale cărui imobile pline ochi aveau deja crăpături. Un miros greu de castane coapte mânjea fațadele.

Ce să facă?

Loteria!

Hitler exultă. Evident! Asta e soluția! De-asta ziua de azi mersese atât de prost! Totul are un sens. Destinul i-a interzis reușita la Academie pentru că i-a pregătit o și mai mare surpriză: să devină milionar. Această după-amiază nu era decât o încercare inițiativă, o împrejurare periculoasă care obligatoriu trebuia să-l facă să iasă la lumina unui bilet de loterie! Nu pierduse decât pentru a câștiga și mai mult.

Era evident! Cum de nu s-a gândit la asta? *Primul bilet de la primul vânzător ieșit în cale!*... Iată ce-i spunea vocea interioară. *Primul bilet de la primul vânzător ieșit în cale!*

Chiar în spatele unui braseru ai cărui cărbuni încinși înne-greau castanele se afla un infirm care vindea bilete trecătorilor.

Hitler s-a uitat lung la hidropicul buhăit ca la o apariție, sau mai degrabă ca la o confirmare cerească. Norocul era acolo, în fața lui, așezat pe un scaun pliant de pânză, cu picioarele în rigolă, sub forma unui cerșetor fără dinți și cu membrele ca niște caltaboși. Ca în basmele copilăriei pe care i le citea mama.

Și-a pipăit febril buzunarul. Oare avea bani? Ca prin minune, avea exact suma necesară. Încă un semn.

Cu inima bătându-i puternic, s-a apropiat de masa de căr-nuri puhave, cerându-i:

— Un bilet, vă rog.

— Care, domnule? a întrebat arătarea îndreptând un ochi apos asupra tânărului.

— Primul care vă vine la mână.

Hitler privea cu fascinație foca umană care pipăia biletele, ezitând, rupând apoi brusc unul.

— Iată-l, domnule. Se pare că aveți noroc.

— Știu, a răspuns Hitler dintr-o suflare, înroșindu-se pu-ternic.

A înhățat biletul, l-a strâns la piept și a rupt-o la fugă.

De-acum era salvat. Își ținea viitorul lipit de fința lui. Era convins că mama sa moartă era cea care, din ceruri, îi trimisese inspirația salvatoare.

— Mulțumesc, mămico, zice copilul, alergând, cu ochii ri-dicați spre stelele ascunse de acoperișurile cenușii.

*

Prima comandă...

Adolf H., cu părul zburlit, pijamaua șifonată, cu ochii încă umflați de la berea fermentândă din ajun, scărpinându-și coapsa stângă, privea neașteptatul cuplu care bara intrarea pe culoar: scunda și-ndesata doamnă Zakreys și impunătorul Nepomuk,

celebrul măcelar de pe strada Barbarossa. Se legănau cu stângăcie în fața lui, jenați, rugători, ca niște veri de departe veniți în vizită.

— Nepomuk a visat dintotdeauna la o firmă pictată, s-a miorlăit gazda.

— Da, o firmă frumoasă, cu numele meu și în culori, a confirmat Nepomuk.

O primă comandă... Era vorba într-adevăr de o primă comandă... Lumea avea nevoie de talentul pictorului Adolf H. Băiatul era de-a dreptul uluit, încât Nepomuk a crezut că nu-l interesează propunerea lui.

— Desigur, vei fi plătit, a spus acesta cu voce mai slabă.

— Bineînțeles, a încuviințat cu căldură doamna Zakreys.

— Ești tânăr, băiete, abia ce-ai intrat la Academia de Arte Frumoase, nu pot să te plătesc ca și cum ai fi terminat-o.

Adolf se gândea cu bucurie că peste câțiva ani efectiv va valora mult mai mult. Pentru prima dată descoperea un avantaj în a îmbătrâni.

— Așadar, ești tânăr. Se poate spune chiar că, într-un anumit fel, îmi asum un risc angajându-te.

— Vă propun un târg, l-a întrerupt Adolf. Fixăm acum un preț. Dacă vă place firma, mi-o plătiți. Dacă nu vă place, n-o plătiți.

Ochii mici ai măcelarului au clipit. Artistul vorbea pe înțelesul lui.

— Îmi place asta, băiete. Așa că, la rândul meu, îți propun ceva interesant: te plătesc fie în bani, fie în produse. Zece coroane în bani sau doi cârnați pe zi timp de un an, ceea ce înseamnă mai mult de zece coroane...

Doamna Zakreys s-a nșiorat.

— Câtă generozitate, Nepomuk!

— Firește, doamna Zakreys va avea micul ei comision fiindcă ne-a făcut prezentările.

Gazda a cotcodăcit de plăcere și a lăsat să-i scape ceva în cehește, ceva ce nimeni nu a priceput. Pentru Adolf era limpede că văduva avea gândurile ei cu măcelarul cel puternic.

Studentul era cam îngrijorat de târgul care nu i se părea tocmai demn de talentul lui. Se apropia ora prânzului. Foamea îi strângea stomacul. Gândul la mâncare îi lăsa gura apă.

— Cârnați tot anul?

— Da, cârnați tot anul! Hai să batem palma, băiete!

Adolf l-a lăsat pe Nepomuk să-i strângă ca-n menghină mâna lui fină de artist, cu palma obișnuită să gătuie animale.

Pe la ora trei s-a dus în strada Barbarossa pentru a-și onora cea dintâi comandă. Nepomuk l-a întâmpinat cu strigăte puternice și cu palme amicale deloc anemice pe spate, de parcă și-ar fi primit ginerele în vizită.

— Haide, am pregătit tot ce trebuie.

L-a tras după el în camera din spate a magazinului, maronie și duhnind a pisoar.

— Ia uite-aici! a exclamat deschizându-și teatral brațele, mândru ca un prestidigitator care încheie o demonstrație și dă semnalul pentru izbucnirea aplauzelor.

Spectacolul era înfiorător. Cu adevărat Nepomuk pregătise totul: pe un trepied pusese o scândură din lemn negeluit, care ar fi trebuit să fie firma, și pe bancul din fața acesteia compusese chiar el tabloul, adică adunase toate specialitățile casei și le așezase unele lângă altele – capete de porc, limbi de vită, picioare de godac, creier de miel, ficat, inimi, bojoc, rinichi, cârnați, caltaboși, salam, mortadela, jambon, burtă, urechi de vițel, toate produsele care erau mândria și prosperitatea casei Nepomuk.

Lui Adolf i-a venit să verse.

— Pe toate astea trebuie să le pictez?

— De ce? Nu te pricepi?

— Ba da. Însă mă gândisem la o scenă mitologică, de exemplu, la un moment extras din opera lui Wagner sau la...

— Ce tot spui, măi băiete? Vreau să-mi pictezi tot ce le ofer eu clienților. Nimic altceva. A, ba da! Și numele meu, deasupra. Chestiile astea poți să le faci cum ai tu chef. Doar de-asta te plătesc.

Pe Adolf, gândul l-a dus la ceea ce trăise Michelangelo când fusese angajat de greoiul papă Iulius II. Oare în toate timpurile umilința trebuie să fie soarta geniului pe pământ? A înghițit în sec și a încuviințat din cap.

— Cât timp îmi lăsați?

— Cât vrei. Însă țin să-ți atrag atenția că după trei zile carnea se usucă și își schimbă culoarea.

Urișul Nepomuk a izbucnit în hohote de râs, i-a mai tras o palmă peste spate lui Adolf și s-a întors în magazin, unde îl așteptau clienții care făceau o asemenea zarvă, încât păreau o întreagă curte plină cu pui de găină.

Rămas singur, cu pensulele și creioanele lui, pe Adolf l-a cuprins pentru o clipă panica. Habar nu avea cu ce să înceapă. Ar fi trebuit oare să dea un fond înainte de a picta obiectele acelea? Sau invers? Să lucreze în creion din cărbune de salbămoale? În creion simplu? În guașă? În ulei? Habar n-avea.

Ia hai! Doar nu era vreun impostor, din moment ce fusese admis la Academia de Arte Frumoase. Șaizeci și nouă de candidați fuseseră respinși. Dar el chiar fusese admis? Trebuia neapărat să afle.

A rearanjat cărnurile pe banc. Se străduia să le așeze armonios. În sfârșit, s-a apucat de treabă: era doar un pictor recunoscut și avea să și-o dovedească.

Timp de trei zile și trei nopți nu a mai părăsit decât pentru scurte răstimpuri camera din spate a magazinului lui Nepomuk, și atunci doar pentru cele câteva ceasuri strict necesare odihnei. Gândurile nu-i mai erau stăpânite decât de acele hălci de carne, de așezarea lor pe scândură, de amestecul de culori, de modul de a da trandafiriului tonuri ca de marmură folosind albul, spre a sugera grăsimea din jambon, de a da nuanțe de roșu unui fond negru, pentru a scoate la suprafață miezul profund al vrăbioarei, de a pulveriza bej peste gri pentru a da gust cărnii tocate de porc, de a netezi cu degetul formele creierului, de a găsi o perie tare, cu peri rari, pentru a reconstitui carnea ca bătută cu ciocanul de bucătărie a salamului. Ca de fiecare

dată când devenea exaltat, nu mai mânca și se hrănea doar cu fum de țigară, în pauze.

Din când în când, măcelarul venea să arunce un ochi la modul în care avansa lucrarea. La început sceptic, critic, de acum îi dăruia o tăcere respectuoasă.

Damful cărnurilor în descompunere se adăuga deja mirosului acru de amoniac. În căldura cămării, cărnurile moarte se oxidau și intrau în descompunere mai repede. Coastele și fileurile, cel mai greu de pictat, începuseră să pută groaznic, ca un bot de câine. Un miros greu, apăsător, imobil, un miros de agonie încremenea încăperea într-un verde-albăstrui de cocleală, ieșit de sub pensulă de maestru. Numai că Adolf nu mai simțea nici oboseală, nici greață și nici silă. Înfierbântat, nu mai avea decât un unic țel: să încheie lucrarea.

Tablourile lui Cranach și ale lui Breughel, care prezintă infernul ca pe un rotisor, i se păreau de acum viziuni edenice, so-site din altă lume. Adevăratul iad era sarcina care-l ținea ținut în vizuina asta de măcelar, pentru a surprinde pe pânza la care picta puținele forme care încă se mai prelingeau din aceste cadavre.

Era a cincea zi și nu terminase. Nu îi mai rămâneau decât câteva ceasuri de noapte, întrucât de dimineață trebuia să se ducă la Academie, unde începeau cursurile.

Lucra ca turbat. Îl dureau degetele, fiindcă pensulele îi zdreliseră pielea delicată. Ochii umflați i se închideau aproape din reflex. Ce mai conta! Mai avea puțin.

La miezul nopții a finalizat compoziția. Nu-i mai rămâneau de adăugat decât câteva litere.

În zori, firma era gata. Apăreau primele licăre ale zilei.

La ora șase, Nepomuk a coborât din dormitor și a dat cu ochii de operă.

Cu ochii holbați, cu gura căscată, și-a privit uluit firma minute întregi.

Adolf se uita la el, descoperind că măcelarul semăna de fapt cu un cârnat gros, un cârnat gros, lat și înalt, lipsit de gât, care se

termina cu un cap mititel, un cârnat îmbrăcat, un cârnat cu câțiva peri răsărindu-i de sub guler.

— E minunat!

Lacrimi de bucurie și de înduioșare se scurgeau pe obrajii lui Nepomuk.

Ia te uită, un cârnat care plânge, și-a spus mecanic Adolf.

Cârnatul și-a deschis brațele și l-a strâns pe pictor la piept.

După care Nepomuk a ținut morțiș să ia masa amândoi. Adolf s-a gândit că poate i-ar prinde bine să se mai întremeze, întrucât, peste două ore, urma să dea piept cu cel dintâi curs.

A înghițit fără să ezite tot ceea ce măcelarul pusese la prăjit în cratițe, apoi, în clipa în care a încercat să mai adauge în stomac și câteva picături de cafea, a simțit că se sufocă.

A ajuns în goană în fundul grădinii, unde a vomat dintr-odată întreaga listă de produse din magazinul lui Nepomuk.

Niciodată! Niciodată! Era lucru hotărât. Din ziua aceea, niciodată nu se va mai atinge de carne. Va deveni vegetarian. Pe veci!

S-a repezit la doamna Zakreys, s-a spălat în grabă la lavabou, s-a schimbat. În ciuda abluțiunilor și lenjeriei curate, era convins că tot mai trăsnea a descompunere.

După care a fugit la Academie.

Nu-i mai rămânea decât un minut pentru a-și regăsi prietenii, clopoșelul sunase, trebuia să urce în sala cinci, în atelierul cu pereți de sticlă.

Acolo s-a trezit într-o încăpere supraîncălzită. În apropierea unei estrade acoperite de perne, o sobă împrăștiată o căldură coplesitoare.

Fiecare student s-a așezat la șevaletul lui. Profesorul le împărțea cărbunii din salbă-moale.

A intrat o femeie în chimono, care a urcat pe estradă și, dintr-odată, și-a desfăcut cordonul, lăsându-și țesătura de mătase care o acoperea să alunece pe podea.

Lui Adolf H. nu-i venea să-și creadă ochilor. Nu mai văzuse în viața lui o femeie goală. Îi era cald, mult prea cald. Era frumoasă și netedă, fără un fir de păr pe trupul bronzat.

Ca un cârnat.

A fost ultimul lucru la care s-a gândit Adolf înainte de a leșina.

*

Peste câteva clipe va fi bogat.

Săptămâna trecuse iute ca un freamăt. Sigur, a fost nevoie să aștepte, însă certitudinea de a câștiga i-a permis să străbată ca un fulger zilele acelea lungi și lipsite de conținut.

Cu biletul cald și jilav în palmă, Hitler așteaptă afișarea rezultatelor de la loterie.

„Cel ce are credință-n suflet are cea mai mare putere din lume.“ Cuvintele acestea, pe care le șopteau buzele adorate ale mamei, i-au servit drept baston de sprijin pentru a se putea ține drept – un regim moral și alimentar totodată. A postit și a trecut peste încercarea eșecului. Crede din nou în el și-n destinul lui.

Funcționarul de la loterie iese în stradă și deschide avizierul unde va lipi rezultatul.

Lui Hitler îi sare inima din piept. Se apropie.

Nu pricepe.

Unde să fie greșeala? Pe biletul lui? Pe micul afiș dus de angajat? Cu toate astea, o eroare există, Hitler o știe sigur, doar a fost semnat un acord între ceruri, mama lui și el, un pact sfânt, datorită căruia el o să câștige. Doar numai și numai cu acest preț, cu această compensație n-a fost el primit la Academia de Arte Frumoase. Era limpede.

Însă eroarea persistă.

Hitler citește de douăzeci de ori cifrele, le compară una după alta, le ia și de la stânga la dreapta, și invers. În zadar. Diferența tot rămâne. Se agravează. Se-ncăpățânează...

Hitler se preschimbă în plumb, greu, rece, neputincios.

Realitatea îl învinge. Magia s-a evaporat.

Universul nu și-a ținut nici una dintre promisiuni. Hitler e singur pe lume.

*

Toții colegii au fost impresionați de povestea lui Adolf H. Să obții o comandă la numai nouăsprezece ani! Care mai și presupune pictarea, într-o capelă privată, a nașterii lui Isus. În capela unui conte! Unul atât de celebru, încât Adolf refuza să-i spună numele! Povestea a dat roată rapid printre studenții anului întâi. Tot atât de rapid pe cât s-a și evaporat...

Îi era frică de următoarea ședință cu nud. Dacă se lăsa iarăși impresionat de femeia nerușinată, care li se oferea, se va ști fără putință de tăgadă că nu era decât un băiețuș ne-nceput și puritan.

Prin urmare, și-a petrecut orele libere la el în cameră, copiind iar și iar femei goale, descoperite într-o antologie de gravură. Pentru a se obișnui cu propria emoție. Să deseneze o coapsă, să traseze conturul unui sân îl impresiona puternic, îi întindea pantalonii, ba chiar îl împingea spre extazul solitar, dar nu mai leșina. Să fi fost de-ajuns? Apărat de singurătate, de pereții camerei, de faptul că nu reproducea cu creionul decât niște linii, reușea să-și domine, eventual, emoția. Nimic însă nu dovedea că în fața cărnurilor fremătânde ale acelei femei atât de periculos de apropiate, de prezente și de goale nu se va pierde iarăși cu firea.

Și a sosit ora cursului fatal.

Studenții au dat năvală în camera supraîncălzită, cu pereți de sticlă. În spatele tuturor, Adolf a ajuns aproape pe pipăite la șevaletul lui.

Modelul a urcat pe estradă.

S-a auzit un murmur de dezamăgire.

Era bărbat.

Insolent, cu bărbia împinsă înainte, cu fața bine conturată, cu ochii aproape închiși, evident indiferent față de insatisfacția celor patruzeci de adolescenți în perioadă de rut, și-a lăsat deoparte izmenele, și-a jucat mușchii bine conturați și a luat nepăsător o poză athletică.

Relaxarea lui Adolf era mai mult decât sperase. Se uita zâmbitor la colegii care, decepționați, nici nu-i mai dădeau atenție.

Adolf și-a luat cărbunele și a început să schițeze.

În colțul din stânga se stărnise ceva vacarm. Unii dintre studenți schimbau, în șoaptă, cu voce șuierătoare, cuvinte indignate.

După ce a verificat dacă nu cumva despre el era vorba, Adolf H. nu le-a mai dat atenție și s-a concentrat asupra desenului.

Numai că acei patru băieți și-au trântit creioanele, și-au luat lucrurile, s-au îndreptat tropăind spre ușă și, chiar înainte de a părăsi încăperea, i-au strigat profesorului:

— E inadmisibil! Absolut inadmisibil!

Profesorul și-a întors capul de parcă nu i-ar fi auzit, iar cei patru, în culmea furiei, au ieșit trântind ușa.

Adolf H. s-a aplecat spre vecinul lui, Rodolph.

— Ce au?

— Refuză să deseneze modelul.

— De ce? Fiindcă e bărbat?

Rodolph s-a strâmbat ca pentru a spune că pur și simplu condamna comportamentul celor patru studenți.

— Nu. Pentru că e evreu.

Adolf era uluit.

— Evreu? Păi de unde știi?

*

Hoinărea pe străzile din Viena. Golit de orice dorință, cu ochii lipiți de vârfurile pantofilor, nu vede nimic, nu aude nimic, sporindu-și suferința. Dacă observă că slăbește, ronțăie grăbit câteva castane coapte cumpărate pe fugă, pe care le stropește uneori cu ceva bere. Când se lasă noaptea calcinată, se întoarce la doamna Zakreys. Chiar dacă deschide ușa fără zgomot și traversează coridorul doar în ciorapi, gazda tot sare la el și-l hărțuiește pentru a-și obține banii de chirie. Se alege cu câteva promisiuni spuse pe un ton lipsit de nuanțe, în timp ce bate în retragere până la el în cameră. Numai că doamna Zakreys nu-l mai crede și-l amenință că-și va chema verii, niște zdrahoni care muncesc la piață, pentru a-l face să priceapă ce vrea să zică.

Bineînțeles că i-ar putea scrie mătușii Johanna să-l ajute să iasă din impas. Numai că nu ar fi o soluție de durată. Chiar

dacă ar mai plăti o lună, două, trei, șase, până la urmă ce se va întâmpla cu el?

Cel mai tare îl îndurerează că nu mai știe ce să creadă despre el însuși. Până acum nu s-a îndoit niciodată de propria persoană. Dezacorduri interioare, adevărate scene, asta da, a mai trecut prin asta. Insulte și observații dure a mai primit. Însă niciodată nimic nu i-a zguduit încrederea în sine. Se considera un unicat, un ins excepțional, deasupra mulțimii, mai bogat în posibilități de viitor și de glorie decât oricine altcineva și se mulțumise doar să-i deplângă pe cei care nu-și dăduseră încă seama de asta. În fața tatălui său, mic funcționar obtuz, violent și calculat, apoi, după decesul acestuia, în fața tutorelui care nu ieșea cu nimic în evidență, Hitler continuase să se vadă cu ochii mamei lui, ochi plini de adorație și de visuri minunate. Se adula, se considera pur, idealist, artist, excepțional, mereu așezat sub lumina orbitoare a stelei sale de bun augur. Într-un cuvânt: superior.

Numai că mama lui murise iarna trecută și, în urma rezultatelor de la Academie, apoi de la loterie, modul de a se vedea pe sine începea să se schimbe.

Hitler se lăsa de acum să lăncezească, copleșit de îndoială. Își petrecuse oare mai multă vreme convingându-se că era pictor decât lucrând efectiv în acest scop? Drept e că nu mai pictase aproape nimic în ultimele luni... Nu cumva investea mai multă energie în a se crede superior decât în a o dovedi cu adevărat?

Examenul de conștiință îl răvășea.

Dacă inteligența unor oameni este însuflețită de îndoială, a lui Hitler ieșea din încercare diminuată. Lipsit de entuziasm, de pasiune, nu mai era în stare să pună cap la cap nici trei idei. Mîntea nu-i mai funcționa decât sub semnul exaltării. Pălmuit de realitate, privat de visuri și de ambiție, creierul îngreunat nu-i mai funcționa mai mult decât al unei stridii.

De dimineață, doamna Zakreys, cu sânii bălăbănindu-i-se pe sub cămașa de noapte stacojie, a dat buzna în camera lui

Hitler, rupând toate legile tacite care interziceau intrarea pe teritoriul lui.

— Domnule Hitler, dacă nu primesc în două zile banii, te dau afară. Nu mai vreau promisiuni, vreau banii.

Și a plecat trântind ușa, ducându-se să-și verse furia pe crațițele pe care le mânua violent.

Pentru Hitler, intrarea ei intempestivă a fost salvatoare. În loc să se piardă iarăși în reveria adâncă al cărei subiect era el însuși, s-a concentrat asupra unei probleme anume: cum să-i plătească doamnei Zakreys chiria.

A plecat din nou pe străzi, dar, de data asta, uitându-se la ce se întâmpla în jur. Trebuia să-și găsească de lucru.

Viena încremenise într-o vreme mizerabilă de noiembrie. Un ger cenușiu și necruțător îngheța atmosfera. Copacii își pierdeau frunza și, pe când cele câteva garduri vii se luminau, crengile și trunchiurile deveneau tot mai întunecate la culoare. Bulevardele, înverzite și pline de flori cândva, se transformau în alei de cimitir, fostele spații umbrite de frunzișuri rămăse-seră acum sub degetele uscate ale vegetației, întinse către cerul negru-albăstrui, ca de ardezie, iar dalele de pe străzi ajungeau piatră de mormânt.

Hitler privea cu atenție anunțurile negustorilor: se căutau vânzători, casieri, băieți pentru livrarea mărfurilor. Gândul l-a dus la numeroasele tipuri de legături dintre oameni pe care ar fi fost nevoit să le suporte, la amabilitatea la care ar fi fost obligat și s-a simțit sleit de puteri încă dinainte de a începe așa ceva.

Nu-și dorea nici soarta unui scârța-scârța pe hârtie, deși ar fi fost mult mai liniștit. Ar fi însemnat să se pună de acord cu ceea ce-i refuzase întotdeauna tatălui lui. Niciodată! Oricum, nu căuta nici o meserie, nici o carieră anume, ci doar câțiva bani pentru a-i putea plăti chiria doamnei Zakreys.

A zărit un șantier, o gaură căscată între fațadele clădirilor, ca un canin lipsă în dentiția sănătoasă a orașului.

Stând în echilibru pe o scândură, un bărbat brunet cânta vesel, punând una peste alta cărămizile. Vocea frumoasă, genuină, suplă, mediteraneeană trimitea trombe de nepăsare ita-

lienească printre pereți. Și alți muncitori cehi, slovaci, polonezi, sârbi, români și ruteni își treceau unii altora scânduri, cărămizi, saci și cuie, folosindu-se de-o germană stâlcită și rudimentară.

Hitler s-a apropiat, atras de glasul zidarului.

— S-ar găsi ceva de muncă și pentru mine pe-aici, pe șantier?

Italianul s-a oprit din cântat, oferindu-i un zâmbet larg:

— Ce știi să faci?

Lui Hitler i s-a părut că zâmbetul italianului încălzea până și aerul înghețat.

— Mă pricep să vopsesc.

Pe chipul italianului s-a citit o ușoară dezamăgire. Hitler nu s-a lăsat:

— Pot să mai fac și altceva. Trebuie să-mi câștig și eu pâinea, a adăugat coborându-și privirea în pământ.

Muncitorii au izbucnit în râs. Bănuiau că băiatul ăsta pîrpiriu, cu pielea galbenă ca de ceară, n-a mai mâncat de mult cum se cuvine.

O mână caldă l-a prins de umăr și l-a lipit de un tors puternic: Guido îl îmbrățișa ca semn că e acceptat.

— Vino, măi băiete, îți găsim noi ceva de făcut.

O clipă, fruntea lui Hitler s-a cuibărit la pieptul italianului. Spre marea lui surpriză, bărbatul mirosea bine, o prospețime de lavandă care-i amintea de șifonierul mamei. S-a lăsat luat de mână, bătut prietenește pe spinare și condus la șeful echipei.

Deși detesta contactul fizic, l-a lăsat pe italian în voia lui. Nu mai conta, oricum era un străin. Și-apoi – ce noroc! –, nu va fi înconjurat decât de străini aici, pe șantier, așadar nu doar că nu va fi recunoscut de nimeni din Viena, dar le va fi superior tuturor acestor oameni pur și simplu prin naționalitatea sa. A fost deci angajat, iar sarcina lui era să pregătească mortarul pentru Guido.

Bineînțeles, nu a pus-o la curent pe doamna Zakreys cu noua situație, ci s-a mulțumit să-și achite chiria, având grijă s-o facă să-i fie rușine de comportamentul ei din ziua precedentă.

Cehoica văduvă a mormăit câteva scuze păstoase și s-a încălzit cu totul la atingerea rece a banilor.

Hitler nu a ajuns deloc să urască zilele de pe șantier. Din contră, avea senzația că nu el era cel ce amesteca apa și cimentul, se simțea aproape ca-n vacanță și parcă scăpase de sine însuși.

Fără a înțelege bine de ce, pe Guido îl aprecia. Veșnica vioșie a italianului, zâmbetul lui dezarmant, pleoapele vesele, pieptul păros pe care îl arăta fără rușine oricui, puterea bărbătească clocotind în el, care-i dirija gesturile, glasul, italiana lui sonoră și fără asperități, brațele și coapsele gata pentru orice efort, toate acestea îl orbeau pe Hitler ca soarele din miezul iernii. Lângă zidar simțea că se încălzește, își recăpăta energia, îi sorbea umorul și, uneori, chiar surâdea.

Guido ținea la „micul austriac“, dar nu mai mult decât iubea pe toată lumea. Hitler aprecia din plin afecțiunea aceasta egal îndreptată către toți, bunăvoința care nu-l obliga cine știe ce. Era o plăcere să exiști în aerul respirat și vânturat de Guido.

Câteodată, după muncă, mergeau împreună să dea un pahar pe gât. Hitler îl ajuta pe Guido să-și corecteze germana. Ținea la această schimbare de roluri: seara, spre deosebire de restul zilei, Guido asculta de el. Se bucura când buzele italianului repetau cuvintele pe care i le dicta, când acesta își propunea drept scop să-l imite, îi plăceau hohotele de râs care punctau greșelile, dar și, la încheierea fiecărei ședințe, oftatul exasperat al lui Guido, care murmură în hazlia lui germană, stâlcită de culorile și de mirodeniile Venetiei natale, că nu va reuși niciodată să vorbească în limba lui Goethe. Hitler era astfel beneficiarul unei superiorități absolute și acceptate, și pentru aceasta îi era atât de recunoscător lui Guido, încât descoperea cuvintele prin care să-l încurajeze să reziste până la următoarea lecție.

În clipa în care se despărțeau, Guido îl întreba pe Hitler de fiecare dată unde locuia. Cel din urmă făcea uitată întrebarea, fiindcă nu voia ca zidarul, cu sinceritatea lui proletară, să pătrundă în camera în care încă se putea crede student la pic-

tură. Când Guido i-a propus să meargă împreună la prostituate, Hitler a fost nevoit să inventeze că deja era căsătorit și că serile îi plăcea să fie alături de soția lui.

Guido a aruncat o privire furișă către mâinile mici și fără nici o urmă de verighetă ale austriacului, dar s-a făcut că nu observă minciuna. S-a mulțumit, complice, să-i facă cu ochiul, șoptind:

— Nu-i nimic. Dacă în vreo seară ai chef, te iau cu mine. Sunt convins că habar n-ai pe unde sunt fetele.

Hitler a rămas îngreșat. Era împotriva prostituției, nu-și dorea să întâlnească acele femei venale, însă Guido intuise corect: nici măcar nu știa pe unde venea cartierul fierbinte. Și s-a simțit prins în flagrant defect de virilitate.

Intrau în iarnă, dar nimic nu altera forța lui Guido. El și Hitler aproape că nu se mai despărțeau.

Într-o vineri, Hitler i-a spus ceva important lui Guido: că avea o voce foarte frumoasă, de bariton verdian, că nu merita să rămână pe șantier și că ar fi trebuit să ajungă cântăreț de operă.

— Deh, la mine în familie toți au vocea ca a mea, a răspuns Guido ridicând din umeri, și zidari suntem din tată-n fiu!

— Totuși, ascultă-mă pe mine, care m-am dus de multe ori la operă, te asigur că...

— Las-o baltă! Nu oamenii ca noi ajung artiști. Trebuie să ai un dar anume. Trebuie să fii născut printre ei.

Și astfel a înăbușit din fașă o conversație pe care Hitler ținea s-o pornească. Căci, după complimentul adresat lui Guido, intenționa să-i vorbească despre talentul lui de pictor, să-l facă să înțeleagă că amândoi erau altfel decât ceilalți, însă italianul oprise confidențele sintetizând peremptoriu: „Nu oamenii ca noi ajung artiști.“

Seară de seară, Guido îl trăgea tot mai aproape de cartierul prostituatelor, zicându-i cu zâmbet larg:

— Doar fiindcă ești căsătorit nu înseamnă că nu ai dreptul la micile tale plăceri.

Hitler opunea o rezistență sălbatică în fața propunerilor tovarășului lui, dar ceda teren și, până la urmă, a trecut pragul unui bordel.

Și s-a simțit pe loc tare încurcat în sala plină de fum, în mijlocul acelor fete cu zâmbete ușoare, cu gesturi mângâietoare, care dădeau întruna din fund, cu decolteuri amețitoare și picioare care prea se desfăceau cu ușurință.

Guido le-a cerut să-l lase în pace pe prietenul care-l însoțise doar din politețe, dar care nu dorea să consume nimic.

Lucrul acesta a mai înfrânat un pic intențiile fetelor, însă nu și jena lui Hitler. Unde să se uite fără să se murdărească? Unde să-și lase privirile fără să devină complicele spectacolului degradant? Ba chiar cum să respire fără a aspira și rușinea?

Guido ținea pe genunchi trei femei care toate păreau a se certa, râzând și țipând pentru favoarea de a urca împreună cu el.

Hitler nu-și mai recunoștea prietenul. Prin Guido el era îndrăgostit de Italia. Italia fastuoasă și simplă, vie și decadentă, prezentă și absentă, unde până și vocea unui proletar era încărcată de comorile operei. În seara aceea însă, nu mai ținea la Guido și nici la Italia, nu mai vedea decât vulgaritate, o vulgaritate groasă, carnală, fumegândă, și care se oferea. Dimpotrivă, el se simțea pur, puritan, germanic.

Pentru a-și combate dezamăgirea interioară, pentru a-și ascunde tulburarea, a pus mâna pe un creion și, pe fața de masă din hârtie, s-a apucat să-l deseneze pe Guido așa cum îl vedea acum: un Satan puțind a sex.

Trăgea liniile cu furie, rotunjind o buclă, conturând bine gura, îngroșând din cărbune ochii, umbrind conturul figurii venețiene, scuiându-și pe hârtie întreaga ură față de acea frumusețe trivială.

Dintr-odată a realizat că totul se schimbase în juru-i. Toată lumea amuțise și se apropiase de el, uitându-se cum, într-o transă înflăcărată, schița portretul italianului.

A tresărit și i-a privit fix, plin de rușine, mândios că lăsase astfel să se vadă ceea ce gândea. Că se lăsase descoperit. Imediat aveau să-i reproșeze disprețul de care dădea dovadă.

— Magnific! a exclamat o fată.

— Mai frumos decât modelul, a murmurat o alta.

— Incredibil, Adolfo. Păi, tu chiar ești un pictor adevărat.

Guido își privea tovarășul cu admirație. Cu siguranță nu ar fi fost mai mirat nici dacă ar fi aflat că Hitler era miliardar.

A aprobat de mai multe ori din cap, convins:

— Ești un pictor adevărat, Adolfo, unul adevărat!

Hitler s-a ridicat pe neașteptate. Toți se uitau la el cu teamă. Iar el se simțea bine.

— Sigur că sunt un pictor adevărat!

A rupt bucata de față de masă pe care desenase schița și i-a întins-o lui Guido.

— Poftim! Ți-o dăruiesc.

După care le-a întors spatele și a ieșit. Știa că nu-l va mai revedea niciodată pe Guido.

*

Și a leșinat din nou.

Cu toate acestea, la început reușise să-și mențină o respirație regulată, până când halatul de mătase alunecase, ca o înjurătură, pe podea. Femeia își ținuse cu grație cocul care părea că vrea să urmeze drumul halatului și, cu un cot ridicat în aer, îndrăzneță și temătoare, își dăruise asistenței spatele și fesele goale.

Adolf H. trăsesse primele linii neliniștit, circumspect, ca atunci când intri în apă rece. Pândea clipa în care avea să i se facă rău. Desena din vârful cărbunelui, convins că o schiță mai apăsată l-ar fi dus direct la leșin. Numai că nimic teribil nu s-a iscat în el. Degeaba se tot palpa și asculta pe dinăuntru, tot nu se simțea amețit. Prin urmare încrederea în sine i-a revenit, întărindu-i mâna.

Cu linii groase, apăsate, a conturat silueta de carne, apoi i-a schițat fesele și coapsele. În sfârșit, a lucrat cu aplicație să-i surprindă părul. În zece minute reușise să fixeze pe carton o schiță care-i amintea de *Leda și lebăda* a lui Leonardo.

Profesorul a scuturat clopoșelul. Studenții au schimbat foaia de hârtie. Modelul s-a întors.

Iar Adolf nu a mai avut timp pentru a fi stăpân pe ceea ce a urmat. Încercând să se așeze, femeia și-a lăsat mâna să rătăcească peste piept și peste pânțele, ochii lui Adolf au rămas ca lipiți de traseul palmei, o putere violentă l-a zguduit și, amestecând, a căzut leșinat.

Cursul viitor a fost așteptat cu nerăbdare de toată lumea. Profesorii, supraveghetorii, studenții din toți anii, fără excepție, știau povestea flăcăului din anul întâi care leșina în fața femeii goale.

Adolf a urcat scările ce duceau spre cursul fatidic ca un condamnat care se îndreaptă către peretele lângă care va fi executat. Deja gândurile i se amestecau: o parte din el își dorea ca de data asta să reziste stării de rău, cealaltă ținea să cedeze cât mai repede cu putință.

Fie ce-o fi, dar să fie repede! S-o sfârșim odată!

S-a așezat în fața cartonului cu fruntea plecată.

Femeia s-a ridicat, iar tăcerea a devenit grea, totală, compactă. Parcă se auzea răpăitul de tobe dinaintea execuției.

Femeia a înaintat până la marginea estradei. S-a oprit în fața lui Adolf și s-a uitat lung la el. Și-a prins foarte lent cordonul chimonoului, ca pentru a-și pregăti gestul de a-l desface la momentul potrivit.

Lovitura a plecat dintr-odată: mătasea a alunecat, carnea goală a apărut într-o deflagrație sîdefie, iar Adolf a leșinat. A căzut atât de repede, încât nu a mai apucat să audă imensul strigăt de „Ura!“ ce se ridica din piepturile studenților entuziasmați.

În aceeași seară, în singurătatea plină de fum a micii sale camere, a rămas pe gânduri. Nu mai putea continua așa. Doar nu avea să-și petreacă trei ani din sincopă-n sincopă, dându-se în spectacol. Trebuia să se vindece.

Să se vindece? Asta era. S-a repezit la birou și i-a scris imediat doctorului Bloch.

Adolf avea mare încredere în cel care-i îngrijise mama. Nu mai era vorba despre încrederea într-un om, ci într-un medic. Adolf nu-și făcea iluzii în privința capacității acestuia de a-l vindeca, oricum, cine ar fi putut vindeca în ziua de azi cancerul? Totuși, apreciasse, recunoscător, modul în care doctorul Bloch îi fusese alături și alinase suferințele iubitei sale mame.

În scurta sa misivă, nu a oferit nici un amănunt, mulțumindu-se să-și prezinte cu suficientă angoasă neliniștea și dorința de a fi rapid consultat.

Săptămâna următoare, Adolf s-a hotărât să nu-și mai asume riscul de a merge la cursul de nud. A lipsit încă din ziua precedentă, trimițând-o pe văduva Zakreys să anunțe, sub pretextul unei indigestii.

În aceeași zi, pe când își rumega în pat gândurile, mare i-a fost surpriza auzind pe culoar vocea voioasă a doctorului Bloch.

— Tocmai plecăm la Viena, Adolf, când am primit scrisoarea ta.

Medicul, un bărbat înalt, agreabil, cu nas ascuțit, cu sprâncenele frumoase, de un negru albăstrui, care păreau, la fel ca horbota mustății și colierul bărbii, trasate cu tuș, îi zâmbea larg lui Adolf cu gura ca tivită și roșie, ce dădea gata clientela feminină din Linz. Adolf era impresionat: doctorul sosise într-o fugă, uite că se gândise și la el cineva, i se părea că regăsește pe cineva din familie.

Doctorul Bloch a intrat în camera adolescentului și au stat mai întâi de vorbă despre tot soiul de nimicuri. Adolf ținea la glasul grav, cald, vibrant care năștea imediat intimitatea cu cel ce îl asculta.

— Ei bine, Adolf, ce te doare?

— Nimic, i-a răspuns, căci, dintr-odată, se simțea bine.

— Nu asta a fost impresia pe care mi-a lăsat-o scrisoarea ta.

Doctorul s-a așezat și l-a privit atent pe băiat.

— Spune-mi despre ce e vorba.

Adolf a avut senzația că nu va reuși niciodată să expună situația rușinoasă, dar, sub privirea binevoitoare a cvadragenarului,

cuvintele au dat năvală și totul a fost povestit. Pe măsură ce vorbea, Adolf simțea că se liniștește, debarasându-se de acea problemă care, de acum, îi aparținea doctorului Bloch.

Doctorul l-a ascultat până la capăt, apoi s-a scărpinat îndelung în creștet. După câteva întrebări prin care a verificat dacă Adolf băuse și mâncase rezonabil înainte de leșinuri, odată obținută confirmarea, a căzut pe gânduri.

De acum, Adolf H. se simțea bine. Avea încredere în medic. Era chiar nerăbdător să afle diagnosticul, apoi tratamentul propus de doctorul Bloch.

Acesta a făcut câțiva pași șovăitori în jurul patului.

— Adolf, răspunde-mi ca unui frate mai mare, care ține la tine: ai făcut dragoste cu vreo femeie până acum?

— Nu.

— Vrei?

— Nu.

— Știi de ce nu vrei?

— Mi-e frică.

Doctorul Bloch a mai dat de vreo trei, patru ori ocol patului.

Adolf l-a întrebat vesel:

— Așadar, ce am?

După un răstimp doctorul Bloch i-a răspuns:

— Ai ceva care se vindecă, nu-ți face griji. Aș vrea să vii cu mine la un specialist.

— La un specialist?! a exclamat Adolf neliniștit.

— Dacă ți-ai fi rupt piciorul te-aș fi dus la un chirurg. Dacă ai fi tușit prea tare, te-aș fi dus la un pneumolog. Vreau deci să te duc la un specialist în boala ta.

— Bine.

Adolf s-a liniștit. Va avea știința grijă de el. Era tot ce-și dorea să afle.

Doctorul Bloch a dispărut pentru un ceas, apoi s-a întors și l-a anunțat pe Adolf că-i stabilise consultația pentru ora optsprezece.

Adolf și-a petrecut după-amiaza citind și fumând, după care s-a întâlnit cu medicul la capătul străzii, la ora șaptesprezece și treizeci, după cum se înțeleseseră.

Au luat un tramvai, apoi altul, au schimbat mai multe pentru ca, la căderea nopții, să se oprească în capătul de sus al unei străzi.

Au coborât câțiva metri și au intrat la numărul 18, au suit un etaj și au sunat la o ușă.

Aceasta s-a întredeschis și de după ea s-a ițit un cap.

Doctorul Bloch, cu mâna pe umărul adolescentului, i se adresă politicos colegului de breaslă:

— Doctore Freud, vreau să vi-l prezint pe Adolf Hitler.

*

Hitler nu s-a mai întors niciodată pe șantier.

Seara petrecută la prostituate îl salvase, amintindu-i că nu era ca ceilalți. În nici o privință. Lua în derâdere câștigul din muncă, nu ținea să se culce cu vreo femeie, nu voia să se supună unei vieți ordonate, ca toată lumea.

Cum de uitase în asemenea hal toate aceste lucruri? Ce putere bizară răspânda în jurul lui acest Guido? Ce farmec înșelător și toxic îl adusese în stare pe el, un artist, un pictor, un marginal, să ajungă aproape de cele mai ordinare maluri râpoase ale vieții, să se epuizeze într-o activitate idioată, să mănânce și să doarmă pentru a-și reface prostește puterea de muncă, să bea bere și să poarte conversații goale de sens prin cafenele pline ochi, să se apropie de cartierele fierbinți pentru a-și dovedi, poate, într-o seară, că și el era, la modul vulgar, un bărbat în toată puterea cuvântului? Hitler fusese cât pe ce să se topească într-o existență banală tot așa cum zahărul se topește în apă. Fusese salvat în extremis de crochiul lui și de reacția admirativă a acelor bipede.

— Sunt pictor! Sunt pictor! Nu trebuie s-o uit, își repeta cu convingere în glas.

Și și-a tot spus-o până când s-a îmbătat cu propriile-i vorbe.

După ce a trecut foarte aproape de marele pericol – viața obișnuită –, și-a încheiat rapid convalescența. Și-a reluat seriile

lungi, învăluit de fumul țigărilor, stând cu picioarele sub el, pe pat, și reflectând ori visând stârnit de cartea pe care o ținea deschisă în fața lui. Ziua, pentru a o păcăli pe doamna Zakreys, care-l credea plecat la cursuri, la Academie, se plimba prin Viena ori se încălzea la bibliotecă.

Nu-i rămăseseră prea mulți bani, dar, în primul rând, nu voia să facă economie. „Niciodată! își spunea. Niciodată n-am să fiu ca toți ceilalți! Niciodată n-am să chibzuiesc, n-am să gândesc ca toți ceilalți!“

Și-a dăruit trei seri de operă la rând. Ca întotdeauna, Wagner l-a copleșit mai mult decât sperase. Hitler nu asculta muzica aceea, o aspira, o sorbea, se îmbăia în ea. Talazurile armonioase ale instrumentelor cu coarde și ale celor de suflat îl inundau în valuri succesive, se tăvălea în ele, se pierdea, însă, vigilente, rezistente, luminoase, vocile jucau rolul farului care, din depărtare, conducea navele gata să se scufunde. Hitler știa pe de rost toate cuvintele, îl îmbătau noblețea, eroismul cărora le era martor, se hrănea cu acele dovezi de vitejie. Ieșind astfel „cum era mai-nainte“.

Din nefericire, în a treia seară Opera din Viena programase *Carmen* de Bizet, pe care Hitler încă nu o ascultase, dar a șters-o după primul act, dezgustat, dacă nu cumva chiar îngreșat de muzica aceea clocotitoare, colorată, dezmățată, de bruneta provocatoare care-și rula țigările pe coapsa dezgolită, mieunând cu voce răgușită arii inepte, spectacol care-i amintea de stabilimentul curvelor. A ieșit indignat, fără a putea înțelege cum dragul lui Nietzsche putuse lăuda fanfara asta de bordel parizian. Sigur, e adevărat că, pe de altă parte, Nietzsche îl vorbise de rău pe și mai dragul lui Wagner, ceea ce dovedea că filozoful dădea, fără îndoială, dovadă de prostie când venea vorba despre muzică.

Nu mai conta! Chiar dacă era nemulțumit de cea de-a treia seară, trăia totuși cu satisfacția că-și cheltuise ultimele coroane într-un chip somptuos și inutil.

Evident, Zakreys a început din nou să alerge după el pe coridor, cerându-i chiria.

— Mai aveți puțină răbdare, doamnă Zakreys, i-a răspuns arțagos într-o seară. Peste o săptămână iau bursa.

— Va trebui să-mi plătiți totul, pe loc, cu tot cu restanțe.

— Bineînțeles. Vă propun chiar să vă achit în avans pentru câteva luni.

Ai fi zis că Zakreys a înghițit un ou întreg, cu tot cu coajă. O clipă a rămas cu gura căscată. Nu și-ar fi putut închipui că ar fi fost de așteptat și ceva bun din partea lașului ăsta de Hitler. Apoi a început să se agite, ținând să-l ghiftuiască pe loc cu ceai și prăjituri de casă.

Prin urmare, nu mai avea la dispoziție decât o săptămână. După... Ce-o să se facă după?

Nu contează! Sunt un artist. Sunt pictor. Doar n-o să-mi bat capul cu asemenea prostii.

S-a decis să-și ocupe cea din urmă săptămână exersându-și arta. A început să lucreze în creion, dar s-a plictisit repede. Nu era de-ajuns, avea nevoie de ceva mai consistent decât mina de plumb. Și-a lăsat deoparte caietul și a început să viseze la o pânză de mari dimensiuni, de foarte mari dimensiuni, o pânză pe care s-o picteze în ulei, o pânză monumentală.

Era satisfăcut. Iată un plan demn să-i ocupe gândurile.

A început să fumeze, cugetând la dimensiunile cadrului. Analiza cifre și măsuri. Își împingea propria ambiție cât mai departe cu putință. De fiecare dată marea și mai tare șasiul.

Dimineața, deși nu trăsesese nici măcar o linie a tabloului și nici nu-i stabilise subiectul, resimțea intensă mulțumire de a fi conceput cea mai mare frescă în ulei din lume.

Exaltat, a plecat la plimbare prin Viena. Era mândru de el. Adăugase încă o capodoperă în panoplia omenirii. A hoinărit prin cele mai frumoase cartiere, fericit să locuiască într-un oraș atât de frumos, gândindu-se că și orașul va fi, într-o bună zi, fericit că s-a îmbogățit cu opera lui.

Zilele următoare și le-a petrecut la muzeu. Nu atât pentru a studia operele măștrilor, cât pentru a fi alături de ei, întrucât, oricum, așa avea să fie cândva. Se uita cu dispreț la cele mai vaste compoziții, la cele mai ambițioase, doar opera lui avea să le facă praf, să le reducă la dimensiunile unei mărci poștale.

Din când în când se deda unui joc pe care tocmai îl inventase. Regulile erau simple: se așeza în centrul unei săli imense, ticsite cu tablouri de la plintă până-n tavan, închidea ochii, se învârtea de mai multe ori pentru a nu mai ști în ce poziție se afla, după care deschidea ochii – pânza în fața căreia se găsea era de o valoare artistică egală cu aceea a compoziției sale care avea să fie gata în curând. Lui Hitler îi plăcea la nebunie să-și ghicească astfel viitorul. A aflat în acest fel că va picta la fel de bine ca Bosch, Cranach și Vermeer, lucru care l-a făcut să se înroșească de emoție. Desigur, nu a pus la socoteală ocaziile în care degetul îi indicase vreo banchetă, vreun radiator ori pe gardianul muzeului, rămas cu gura căscată.

Într-o seară, la întoarcere, o aromă îmbietoare se strecura dinspre bucătărie. În rochie violet, cu pompoane, coafată și zâmbitoare, doamna Zakreys l-a invitat să împartă cu ea, în sufragerie, pulpa de miel. Hitler s-a întunecat la față, înțelegând că gazda își aștepta a doua zi banii.

A înfulecat mâncarea, după care s-a retras sub pretextul că era extrem de obosit. Odată închis în camera lui, și-a pus în liniște lucrurile într-o geantă mare, de iută, a așteptat ca horcăitul și schelălăiturile obișnuite, de dincolo de perete, să-l asigure că Zakreys dormea buștean și, tiptil, a traversat apartamentul.

Întregul corp, întreaga atenție se mobilizaseră în vederea atingerii unui singur țel: părăsirea casei Zakreys fără ca cehoai-ca să se prindă.

Odată ajuns afară, nu s-a relaxat. Era nevoie să se strecoare până la capătul străzii, dincolo de felinarul cu lumina de un galben murdar, s-o ia pe strada Mengel, să ajungă în semiobscuritatea străzii Packen.

Abia acolo a respirat adânc, în sfârșit ușurat. Era salvat!

Și tot abia acolo a realizat că era ger de crăpau pietrele, că șoseaua era înghețată și un vânt turbat smintea caii, făcându-i să necheze din rărunchi.

Unde va dormi la noapte? Habar n-avea.

*

Adolf H. se uita curios la doctorul Freud, fiindcă nu mai întâlnise până atunci un „specialist“.

Dacă l-ar fi întâlnit pe stradă, ar fi ghicit oare că omulețul acesta cu picioare scurte, care mirosea a tutun și înota în costumul cenușiu, de tweed, merita considerația și laudele pe care i le adresa acum doctorul Bloch? După ce ar fi putut recunoaște un specialist? După ochelari, poate, după ochelarii excentrici, cu rame groase din carapace de broască țestoasă, care încadrau ochii pătrunzători dându-le aspect de telescop... Ochelarii, da... Asta trebuie să fi fost: doctorul Freud purta ochelari de specialist.

— Care este specializarea dumneavoastră?

Cei doi medici s-au întors surprinși să audă atât de limpede glasul băiatului, care până atunci se închisese într-o tăcere posomorâtă.

— Sunt specialist în tulburări de comportament.

— A, da?...

— Practic psihanaliza.

— A, da, bineînțeles...

Auzind termenul „psihanaliză“, Adolf a aprobat blazat, ceva de genul „păi-sigur-că-da-unde-mi-o-fi-fost-capul?“, așa cum obișnuia să facă de câte ori se pronunța în fața lui un cuvânt care avea peste patru silabe. Lucrul acesta îi lăsa timp să reflecteze. Psihanaliză? Oare ar fi trebuit să cunoască acest cuvânt? A deschis porțile memoriei și s-a aventurat pe terenul amintirii de expresii grecești: *teleologie, dialectică, psihologie, hipermetropie, epistemologie, epidemiologie...* Doar termeni barbari, ce purtau coifuri ascuțite, scut, lance deloc prietenoase. Poate că pe undeva, printre vocabulele sălbatice și zburlitate, se găsea și „psihanaliza“... O fi fost știința urinei? A leșinurilor?

— Adolf, te deranjează dacă iau parte la prima ședință? l-a întrebat doctorul Bloch.

Tonul rugător l-a mirat. De fapt, doctorul Bloch nu dădea dovadă de umilință față de Adolf, ci față de doctorul Freud, pe care părea că-l admiră foarte mult.

— Nu, nu mă deranjează deloc.

Doctorul Freud i-a indicat un divan acoperit cu un chilim.
— Întinde-te, băiete.

Adolf s-a apropiat de canapea și, dintr-o mișcare, și-a scos haina, cămașa și pantalonii.

De acum trecuse la izmene, urmând să se întindă gol-pușcă în fața celor doi bărbați care îl priveau speriați.

— Nu, nu, a exclamat Freud, repezindu-se să-i ia îmbrăcămintea de pe jos, poți rămâne îmbrăcat.

Se făcuse stacojiu de rușine în fața adolescentului rămas doar în ciorapi, căruia îi întindea hainele.

Adolf s-a întrebat cum l-ar fi putut asculta așa, îmbrăcat, dar s-a conformat, s-a îmbrăcat la loc și s-a întins. În definitiv, era mai confortabil astfel.

Doctorul Freud s-a așezat în fotoliul de lângă divan.

— Nu vă văd, domnule doctor.

— E foarte bine așa. Uită-te-n tavan.

Adolf a încercat să înțeleagă ce trebuia să citească pe tavan, dar deasupra lui tavanul era alb, banal, lipsit de acele mici pancarte acoperite de litere în ordine descrescătoare, uriașe sau minuscule, pe care medicii le pun de obicei în fața pacienților să le descifreze.

— Spune-mi ce problemă ai. Nu, nu te uita la mine. Te ascult.

Atâtea fașoane începeau să-l agaseze pe Adolf, care însă a profitat că nimeni nu se uita fix la el pentru a povesti mai relaxat despre leșinurile sale de la Academie.

Îl auzea pe doctorul Freud mângăind în carnet și s-a simțit destul de mândru: așadar, spunea lucruri care meritau să fie notate, omul acesta era interesat de el.

— Băiete, ai ținut la mama ta?

Întrebarea l-a uluit într-o asemenea măsură, încât s-a ridicat și a început să tremure.

— Mult.

S-a crispat. Nu trebuia să cedeze și să-și lase lacrimile să curgă. Nu în fața celor doi bărbați.

— Dar la tatăl tău?

Ia te uită! Întrebarea perfectă pentru a-l opri din plâns. Pe față i-a trecut o umbră de răceală. Ace de gheață îi înțepau obrazii. Adolf a amuțit.

— Ți-ai iubit tatăl?

— Nu înțeleg de ce îmi punei această întrebare.

— Și asta te împiedică să-mi răspunzi?

— Da.

— Conchid că nu prea ți-ai iubit tatăl.

Furia l-a făcut pe Adolf să sară-n picioare.

— Nu pentru asta am venit aici!

S-a proșăpărit în fața pretinsului doctor dorindu-și să-l strângă de gât.

Cufundat în fotoliul verde, Freud și-a luat o figură întristată și a coborât privirea.

— Îmi cer scuze. M-am gândit că s-ar putea să aibă o le-gătură. Poate că m-am înșelat. Te rog să mă ierți. Îmi pare sincer rău.

Sentimentul victoriei a explodat în pieptul lui Adolf. Acest adult îi cerea iertare! Îl pusese la locul lui! Și-ncă pe un specialist! Mândria a eliminat furia.

Doctorul Freud a ridicat încet ochii spre Adolf și l-a întrebat pe un ton serios, dar în care încă se mai putea citi jena:

— Ai putea, totuși, să-mi povestești toate amintirile frumoase pe care le-ai păstrat despre tatăl tău și să-mi descrii, dacă asta nu te mâhnește prea tare, clipele în care te-ai simțit fericit alături de el?

Pentru o secundă, Adolf s-a simțit prins în capcană, dar și-a înghițit saliva și a murmurat:

— Fie.

S-a întins din nou și s-a lăsat să alunece în apele memoriei. Amintirile năvăleau, în jerbe, neconținut, ricoșând, trebuia să le trieze, fiindcă pentru una frumoasă apăreau o mie neplăcute. Tatăl lui, acel tată care a sfârșit prin a se prăbuși înaintea paharului matinal cu vin alb, nu i-a lăsat decât durere, ură și

răni. Pe deasupra lui, mai umflată decât un dirijabil care l-ar fi strivit acolo, pe divan, bătrâna căpățână detestabilă, de nesuportat, îngrijorătoare dădea iarăși târcoale. Figura aceea roșiatică, cu sprâncenele lăsate și încruntate, cu mustățile crescute excesiv, în egală măsură lungi și rare, care coborau sub formă de piramidă de sub nas până la arterele de la gât, afișând veșnic o grimasă mohorâtă. Auzea din nou glasul urlând lângă el, simțea din nou, pe piele, loviturile de curea, regăsea singurătatea trupului mic, rostogolit ca un bulgăre până lângă ușa închisă, dincolo de care mama sa plângea, rugându-și soțul să se oprească. Ținea din nou în mână toporul cu care voise să-șiucidă tatăl atunci când, încă o dată, îi lovise mama. Respingea încă o dată bărbatul acela prea greoi, prea masiv, prea beat, care, după ce urlase, făcuse scandal, insultase, își strângea acum la piept fiul iubit pentru a-i vorbi, cu lacrimi de bucurie în ochi, despre apropiatul lui viitor în administrație. Se cutremura încă sub biciuirea observației violente: „Artist? Nici odată, atât timp cât trăiesc eu!“ Se revedea în podul înghețat, pătruns de dorința de a se spânzura. Se umplea iarăși de bucuria feroce pe care o resimțise deasupra jalnicului sicriu, deasupra cutiei de mahon care în sfârșit păstra liniștea, pe când el, Adolf, își ținea mama în brațe, biata lui mamă, care, totuși, își regreta călăul, mama în lacrimi care nu pricepea că în sfârșit era eliberată. Era nevoit să reziste valului de emoții – emoții depășite totuși, însă atât de puțin –, pentru a reuși, selectând, să prindă una sau două imagini fericite, o expediție cu barca, pe râu, o după-amiază la extras mierea din stupi.

— Știi din ce cauză a murit mama ta? s-a mulțumit doctorul să intervină.

— Da. De cancer.

Simțea cum se gătuie. Numai orgoliul lui de bărbat îi permisesese să răspundă la întrebarea insuportabilă. Copilul din el reîncepuse să sufere. Se temea să nu izbucnească în lacrimi.

— Ce fel de cancer?

Adolf nu a răspuns. Și dacă ar fi vrut, nu ar fi putut. Pe chip i se scurgeau lacrimi mari, sărate, buzele îi deveniseră grele, abia de mai putea respira.

— Știi?

Insistența rece a medicului l-a tulburat și mai tare. A încercat să răspundă, dar, incapabil să articuleze ceva, s-a trezit scoțând niște țipete ca de corb.

Doctorul Bloch s-a repezit la Adolf și l-a prins afectuos de mână. Speriat de convulsiile băiatului, s-a decis să răspundă în locul lui.

— Doamna Hitler a murit din cauza unui cancer la sân.

— Nu dumneavoastră vreau să-mi răspundeți, ci el. Întoarceți-vă la locul dumneavoastră.

Voce rece, chirurgicală, precisă. Ca o seringă.

Doctorul Bloch bate în retragere, iar vocea lui Freud continuă:

— Spune-mi din ce cauză a murit mama ta.

Tremurul scutură corpul lui Adolf. Ai zice că e prăjit pe tigaia divanului. Vrea să-i răspundă specialistului, doar a hotărât s-o facă, va reuși, va fi extrem de greu, dar nu mai poate da înapoi.

— Din cauza unui can... unui cancer la s... la sân.

Ce să se fi petrecut?

Un fel de liniște se topește în el. Se destinde, mai-mai să ajungă lichid. Se simte epuizat, dar s-a calmat. Propriul trup îi face bine până-n toate colțișoarele oaselor, până-n cele mai ascunse unghere ale pielii.

Doctorul Freud își face apariția, surâzător, deasupra lui. Chipul auster parcă iradiază o anume bunăvoință.

— În sfârșit! Sunt mulțumit. Cel puțin un lucru adevărat mi-ai spus, în ultima clipă.

Ceva părea să se fi încheiat. Cei doi medici trecuseră în încăperea alăturată și discutau liniștit.

Adolf a înțeles că se putea ridica. Deși îmbrăcat, avea senzația că abia acum își pune hainele, cu picioarele nesigure, ușor amețit.

Cei doi s-au întors.

— Așadar, domnule doctor, ce medicament trebuie să iau?

Doctorii au zâmbit, apoi Freud și-a revenit primul și s-a încruntat.

— Este încă prea devreme să pot spune. Mai trebuie să stăm de vorbă câteva ședințe.

— A, da?

— Nu cred să ai nevoie de mai mult.

— Mda...

După chipul binedispus al doctorului Bloch însemna că era o veste bună. Adolf însă se simțea de pe-acum epuizat.

— Spune-mi, tinere, cum te-ai gândit să mă plătești?

— Păi... adică... nu prea am cine știe ce bani...

— Așa mă gândeam și eu, a zis Freud râzând. Știu cum e. Și eu am fost student.

O sclipire veselă i-a trecut prin ochii scrutători. Lui Adolf îi venea greu să-și imagineze că omulețul acesta cărunt, în costum de tweed, fusese și el cândva tânăr...

— Ce știi să faci?

— Să pictez. Sunt student la Academia de Arte Frumoase.

— Foarte bine. Foarte interesant.

— Dacă doriți, vă pot picta o firmă pe care să scrie: „Doctor Freud, psihanalist“.

— Psihanalist.

— Așa: „Doctor Freud, psihanalist“ și, dedesubt, o minunată scenă mitologică, dacă vreți.

— Foarte bine. Ce scenă?

— Una din opera lui Wagner.

— Aș prefera mitologia greacă. Oedip și Sfinxul, de exemplu.

— Se poate. Cum doriți. Nu prea-mi place mitologia greacă, fiindcă este plină de nuduri și, după cum v-am explicat, atunci când pictez nuduri...

— Nu te teme. Oedip nu e femeie, ci bărbat...

— Atunci e perfect.

Adolf i-a întins mâna. Amuzat, Freud i-a întins-o și el, și au bătut palma: firmă pentru Freud în schimbul vindecării lui Hitler.

— Pentru data viitoare, dragă Adolf, pregătește-te să-mi povestești un vis.

— Un vis? a exclamat Adolf panicat. Imposibil, nu visez niciodată!

*

Hitler nu era un vagabond foarte călit. Viena secretă, Viena vitală, Viena dublurilor și a buzunarelor interioare, cea a scuarurilor în care se putea dormi fără să fii ridicat până dimineața de poliție, cea a refugiilor, a căminelor, a mâncării fără bani, cea care ascundea în străfundurile ei portaluri discrete sub care te puteai adăposti de vânt, curți interioare unde nu ajungea zăpada, săli de clasă goale noaptea, dar calde încă după activitatea diurnă, Viena care disimula în spatele pilaștrilor vreunei mănăstiri buna și curajoasa măicuță care nu se temea de cerșetori, călugărul care oferea primului venit vinul lui de împărțășanie, amicala socialistă care întindea rogojini prin pivnițe, această Vienă ca un Babel în care multitudinea de limbi se sfârâma și se tocea pentru a nu se mai vorbi decât idiomul universal al înfometării și al somnului, Viena aceasta a recuperărilor, în care eșuau deșeurile industrializării galopante, de această Vienă Hitler habar nu avea. Unica Vienă pe care o avea în minte era aceea a fațadelor, Viena glorioasă, monumentală, de defilare, Viena noului Ring cu aleile sale lungi pentru pietoni sau pentru călăreți, Viena muzeelor imperiale și a teatrelor cu colonade, o Vienă care să fie vizitată de străini, de studentul stupefiat, o Vienă de carte poștală.

Hitler a mers la întâmplare toată noaptea. Pentru fiul funcționarului mărunț, a merge era unica justificare pe care o putea găsi din momentul în care se afla pe stradă. Nu ținea cu nici un chip să se așeze ori să se culce pe vreo bancă. Asta ar fi însemnat să ajungă un vagabond.

Zorii care mijeau i-au dat de veste că periplul se putea încheia. Se afla în fața ștersei Gări de Est.

A intrat. În acel decor, putea trece neobservat cu geanta aceea mare pe care o ducea cu el.

La grupul sanitar s-a apucat să se spele din cap până-n picioare. Era periculos, inconfortabil, atrăgând priviri disprețuitoare din partea călătorilor prezenți, dar era încurajat de dificultatea operațiunii. Luptându-se pentru propria curățenie își dovedea că era un om demn. Când a terminat și mirosul de lămâie al săpunului i-a ajuns în nări pe valurile damfului de amoniac, aproape că a regretat acel soi de gimnastică.

S-a întors pe peron, s-a așezat pe bagaj și a așteptat.

Călători, călătoare, hamali, controlori, șefi de gară, vânzătorii de cărnați, slujbași, toți se agitău în jurul lui. Iar el constituia centrul. Lumea se-nvârtea. Iar el era pivotul. Doar el cugeta la lucrurile esențiale, doar el era preocupat de griji care priveau omenirea: căci se gândea la pânza lui, la cea mai mare pânză de pe fața pământului, cea pe care urma să o picteze și care avea să-l facă celebru.

— Tinere, n-ai putea să m-ajutri?

Lui Hitler i-a luat ceva timp până să-și schimbe direcția privirii, a auzului, apoi să se întoarcă spre bătrâna doamnă.

— Nu pot să-mi ridic valizele, sunt prea grele. Vrei să fii atât de bun și să mă ajutri să le duc?

Hitler nu-și mai revenea: creatura cu pălărie, voaletă, mănuși și intens parfumată cu aromă de tuberoze, care stătea în picioare în fața lui, îi întrerupsese sublima sa meditație. Ce tupeu! Sau, mai degrabă, ce inconștiență!

— Poți să mă ajutri? Pari așa de amabil!

Chiar așa și sunt, și-a zis Hitler. Mă ia drept un biet băiat de optsprezece ani care așteaptă trenul. Nu-și dă seama că se adresează unui geniu.

Hitler a zâmbit, și în zâmbetul lui se găsea întreaga condescendență a divinității care coboară printre oameni pentru a-i lăsa să înțeleagă, cu o tristețe plictisită: „Nu, nu sunt supărat pe voi că nu sunteți altceva decât ceea ce sunteți, vă iert.”

Și-a luat geanta în spate, a ridicat cele două bagaje și a pornit alături de bătrâna ungueroaică volubilă, care-i mulțumea gândurind.

Odată suită într-o trăsură, i-a strâns mâna lui Hitler, scuturându-i-o cu putere, apoi i-a dat vizitiului ordin să pornească.

Hitler și-a deschis palma în care-i lăsase o bancnotă.

„Asta-i steaua mea! și-a zis. Steaua mea cea bună și-a spus iarăși cuvântul. Steaua mea care, astă-noapte, m-a condus până aici, la gară, și a împins-o pe necunoscuta asta să între în vorbă cu mine și să-mi lase bancnota în palmă. Mulțumesc, mămico. Mulțumesc.“

Simțise el bine adineauri, la capătul peronului, cum stătea așezat pe geantă: continua să fie centrul lumii. Nu visase.

S-a întors în gară pentru a aplica lecția destinului. Întreaga zi a ajutat călătorii să-și care bagajele. Femeile singure care coborau din vagoanele de clasa întâi nu aveau încredere în hamalii turci, prea gălăgioși și prea tuciuarii, care se ofereau prea direct, în schimb acceptau ajutorul tânărului palid – fără îndoială, un soldat în permisie –, și când se despărțeau de el se arătau mult mai generoase decât ar fi fost cu un hamal de me-serie. Sigur, nici una nu se dovedise atât de generoasă ca un-guroaica, dar tocmai din acest motiv o trimisese destinul prima: pentru a deschide calea.

Seara, Hitler, cu ceva bani frumoși în buzunar, a zărit la ieșirea din gară un mic afiș cu „cameră de închiriat“ pe strada Felber, la numărul 22. A intrat și a lăsat banii pe masă. A fost condus în camera 16.

S-a întins pe pat, cu brațele pe piept, și a murmurat simplu: „Mulțumesc, mămico“, înainte de a se cufunda în somn.

*

Trecând prin oraș pentru a ajunge la cea de-a doua întâlnire cu doctorul Freud, Adolf H. era urmărit de ghinion: pierdut în gânduri, a ratat de mai multe ori stațiile în care trebuia să schimbe tramvaiul și a fost nevoit să se tot întoarcă.

— Știam c-ai să întârzii, i-a spus Freud deschizându-i ușa, pentru a pune capăt șuvoiului de scuze.

Adolf nu a mai continuat, uimit că a scăpat cu atât de puține reproșuri. Și s-a întins pe canapea.

Freud s-a uitat la ceas și s-a așezat.

— Ce vrei să-mi povestești azi?

În pofida propriei bunăvoințe, lui Adolf îi venea greu să găsească un subiect. Minte lui era precum o casă imensă și goală, fără mobilier, fără tablouri, cu pereții doar tencuiți și albi ca neaua. Se învârtea pe-acolo fără a observa ceva, fără măcar a putea zări ceva.

De mai multe ori a vrut să înceapă câte o frază, dar, după două sau trei bolboroseli, s-a oprit fără a mai fi în stare să continue, ușor speriat chiar.

Răbdător, doctorul Freud nu părea mirat de aceste tăceri prelungi.

După o vreme, pătruns de o infinită rușine, Adolf s-a întors spre el, l-a privit adânc în ochi și a articulat foarte limpede:

— Îmi pare rău.

— Nu-i nimic. Mă așteptam la asta.

Adolf începea să priceapă jocul doctorului Freud: pretindea că ghicise totul – accidentele, uitările, întârzierile, tăcerile – după ce lucrurile se întâmplau. Ușoară treabă! Nu-l puteai contrazice și, dacă erai vreun naiv, îi puteai chiar admira perspicacitatea. Se dădea savant fără prea mari eforturi.

— Data viitoare când mai prevedeți ceva, domnule doctor Freud, vă rog să mă anunțați și pe mine. Pentru a vă putea verifica predicțiile.

— Ei bine, prevăd că la încheierea acestei ședințe ai să mă detești.

Asta nu-i greu de prevăzut. Deja mă calcă pe nervi.

Apoi, dându-și seama că, împotriva propriei voințe, ajungea să-i dea dreptate, Adolf H. s-a străduit s-o mai dregă.

— Și-atunci cum vom mai continua, domnule doctor?

— Îmi poți povesti un vis?

— Doar v-am mai spus că nu visez!

Adolf și-a strâns pumnii și s-a muștrat în gând. *Nu trebuie să mă enervez, nu trebuie să-i dau dreptate, mai ales nu trebuie să-i dau dreptate.*

— De când nu mai visezi?

— De unde să știi?! a-ntrebat strident Adolf.

— Ba da, știi.

Firește că știa, însă nici nu se punea problema să i-o mărturisască acestui inchișitor cretin. Nu mai visa de la moartea tatălui. Dar de ce l-ar fi interesat asta? Și, mai ales, ce interes ar fi avut să i-o spună unui necunoscut?

Freud s-a aplecat spre el și i-a șoptit încet:

— Nu mai visezi sau, mai degrabă, nu-ți mai amintești visele de când ai aflat de moartea tatălui tău.

Ce ticălos! De unde-o fi ghicit? Ei, dar să nu mă enervez, nu trebuie să mă enervez!

— Ți-aș putea spune chiar, a continuat Freud, de ce ai încetat să mai ții minte visele începând din acea zi.

— Zău? a țipat Adolf pe un ton atât de urât încât până și pe el l-a surprins.

— Zău. Vrei să-ți spun?

— Ia să vedem!

— Chiar vrei? Vrei cu adevărat?

— Da, și fără-ndoială mă veți face să râd.

Adolf era din ce în ce mai uimit de vulgaritatea cu care îi răspundea medicului. Numai că era ceva mai puternic decât el. Îi venea să i se pișe pe mutră.

— N-aș crede c-o să râzi, după cum zici. Din contră, cred c-ai să fii... șocat.

— Șocat? Eu? M-aș tăvăli de răs. Pe mine nimic nu mă șochează!

Ce e cu tonul ăsta? De unde vocea asta pițigăiată? Calmează-te, Adolf, haide, calmează-te!

— Nimic nu te șochează, cu excepția unei femei goale.

Punct ochit, punct lovit! Cu siguranță, omul ăsta are ceva cu mine! Nu să mă vindece își dorește, ci să mă distrugă!

— Cu excepția unei femei goale, de acord, doar eu v-am spus-o. Și ce-i cu asta? Dar ia spuneți-mi de ce nu mai visez de când a murit tata, domnule Știe-tot, ia spuneți-mi, dacă tot sunteți așa de șmecher!

— Fiindcă, încă din cea mai fragedă copilărie, ai visat de mai multe ori că-l omori. Atunci când ai aflat că a murit, te-ai simțit atât de vinovat că i-ai dorit moartea, încât, din acel moment, pentru a te apăra de pulsunile criminale, ca și de sentimentul de culpabilitate, ți-ai interzis accesul conștient la vise.

Furia îl dilatase parcă pe Adolf. Trebuia să lovească. A sărit la picioarele divanului, căutând ceva de spart.

Freud s-a uitat neliniștit spre un teanc de cărți. Fără vreo ezitare, Adolf s-a repezit la ele și le-a tras un șut.

Freud a oftat.

— Nu... Nu...

Și cu cât Freud gemea mai mult, cu atât Adolf dădea mai tare, de parcă tânguirea medicului ar fi fost chiar strigătul cărților lovite cu piciorul.

Calmat, cu părul zburlit, gâfâind, Adolf s-a întors spre medicul care-i zâmbea.

— Te simți mai bine?

Incredibil! Îmi vorbește politicos, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat!

— Pentru tine am așezat cărțile. Și bine-am făcut. Dacă nu, ai fi putut pune mâna pe altceva, mai de preț. Și sunt destule în încăperea asta.

Freud a aruncat o privire de vânător mulțumit către nenumăratele statui arhaice, egiptene, cretane, cicladice, ateniene, romane, elenistice care acopereau comodele și biroul. Adolf și-a spus că prin colecție ar fi trebuit să dea iama, dar era prea târziu, focul se stinsese, nu-i mai dădea inima ghes, mânia îl golise.

Freud s-a apropiat de el.

— Băiete, nu trebuie să te simți vinovat pentru sentimentele tale. Orice copil de sex masculin își iubește excesiv mama și dorește dispariția tatălui. Am numit asta complexul lui Oedip. Toți am trecut prin așa ceva. Atâta doar că unii tați permit rezolvarea armonioasă a acestei tensiuni, alții nu. Al tău...

— Ia mai tăceți! Nu vreau să vă mai aud! Nu vreau să mai vin pe-aici!

— Normal.

— Vă spun clar, nu e o amenințare fără rost: n-o să mai calc pe-aici!

— Am auzit. Dar de ce trebuie să-mi strigi în urechi? Ce-ai vrea să mi se întâmple din cauza asta? Doar nu eu leșin, ci tu. Dacă mai vii ori nu, lucrul ăsta nu schimbă nimic în ce mă privește. Însă pentru tine...

Adolf și-a prins capul în mâini. Nu suporta logica de mag pe care ținea să i-o aplice medicul.

Freud și-a lăsat o mână pe umărul lui. Au tresărit amândoi, dar Freud a rămas așa. O căldură pacificatoare, liniștitoare, era pe cale de a se naște între palmă și umăr, o căldură care le urca amândurora în trupuri.

Freud a început să vorbească cu o voce mai joasă, mai tandră, fără legătură cu timbrul lui obișnuit, de pitic care-și compensea înălțimea ținând să-i domine pe ceilalți.

— Haide să facem o înțelegere, dragă Adolf. Dacă după această ședință nu vei visa, să nu te mai întorci aici niciodată. Dar dacă, după cum prevăd, vei reîncepe să visezi, promite-mi că vei reveni. Ce zici?

Adolf se simțea atât de obosit, încât pentru a pune capăt acelei încordări era gata să accepte. Și să plece! Să plece cât mai repede! Și să nu se mai întoarcă nicidecum aici!

— De acord.

— Pe cuvântul tău de onoare? Dacă vei visa, vei reveni?

— Pe cuvântul meu de onoare.

Mulțumit, Freud s-a dus liniștit la birou, notând ceva în carnet.

Adolf s-a îndreptat spre ușă, căutându-și paltonul pentru a se evapora.

În prag, Freud l-a oprit.

— Și, înțelegerea noastră?...

— Ah, firma...

Adolf și-a pus paltonul la loc, ascunzându-și capul între umeri. Nu era nimic de făcut! Nu avea cum să scape. Promisiunea era promisiune. Chiar și aceea făcută unui escroc.

— Cum doriți să arate? a întrebat morocănos.

— Nu te deranjează că schimbăm obiectivul?

Adolf a ridicat din umeri.

— Nu, din moment ce este vorba despre pictură.

Încântarea a luminat chipul sever al medicului. Părea cu adevărat mulțumit.

— Foarte bine. Urmează-mă, te rog. Am pregătit totul.

Adolf l-a urmat pe Freud, de-a lungul unui coridor. Doctorul a deschis ușa unei mici încăperi.

— Aceasta este toaleta rezervată pacienților. Chiar are nevoie de o vopsea proaspătă.

Consternat, Adolf s-a uitat la pereții cam igrasioși, apoi la periile și cutiile cu vopsea verde celadon lăsate pe podea. Era atât de indignat, încât nu-și mai găsea cuvintele.

Freud a zâmbit și s-a făcut nevăzut în biroul său.

— Ți-am spus că până la urmă te vei supăra pe mine.

*

— Spune-mi Wetti, a zis doamna Hörl.

Hitler și-a privit gazda cu respect.

Doamna Hörl – ba nu, scuze, Wetti – îi domina pe toți cei cărora li se adresa, chiar și atunci când se apleca pentru a turna cafea într-o ceașcă, chiar și atunci când se ghemuia în balansoar pentru a fuma o țigară ușoară. Femeie înaltă, bine făcută, cu sâni proeminenți, cu șolduri maiestuoase, cu fese imperiale, lăsa, de sub rochiile severe, să-i iasă în evidență un corp ce scăpa propriei voințe. În ciuda cocului perfect, în ciuda numeroaselor coliere care nu erau însă pentru vârsta ei, în ciuda dantelelor de băbătie plecticoasă, care ieșeau de sub mâneci sau din corsaj, generozitatea magnetică a formelor ei atrăgea fără încetare privirile bărbaților. Șuvițele roșcate și rebele ce-i ieșeau de sub fileul în care era prins părul, amplexarea pașilor care făceau să-i vibreze coapsele somptuoase, mersul legănat te lăsau să-ți imaginezi o senzualitate toridă. Wetti, ca și alte femei voinice, nu părea a fi în complicitate cu propriul trup, care exprima o

anumită parte a persoanei sale pe care atitudinea ei socială o dezmințea. Vorbea pe ton uscat, de contabil avar și cicălit, după îmbrăcăminte avea aerul unei oarecare doamne patroane, dar se mișca de parcă ar fi fost o zeiță dintr-un harem.

— Am o deosebită considerație pentru artiști. Mă bucur că stai aici, la mine, Dolferl. Îmi permiți să-ți spun Dolferl, dragă Adolf?

— Da... sigur că da, Wetți.

Iar Wetți părea mulțumită. Era obișnuită să comande totul la ea în casă, gospodăria, programul, moravurile – „Fără femei sub acoperișul meu și fără cupluri căsătorite!“ –, inclusiv gradul de familiaritate. Se arăta extrem de distantă, ba chiar rece, cu anumiți locatari, chiar dacă stăteau de ani de zile la ea, sau extrem de călduroasă, așa cum găsea de cuvânt să fie cu tânărul Hitler.

Tratamentul de favoare îi irita pe ceilalți bărbați din pensiune. Prin aceasta aveau senzația că Wetți le spunea: „Sunteți bătrâni, eu e tânăr și-mi place mai mult decât voi.“ Dintr-odată s-au arătat neîngăduitori cu Hitler, nescăpând nici o ocazie de a-i trânti o ușă-n nas ori de a-l înghesui pe scări, lucru pe care băiatul nu-l remarcase, după cum nu observase nici excesiva amabilitate a doamnei Hörll – vai, scuze, Wetți – față de el, terorizat cum era de femeia autoritară și maternă, din partea căreia până și gesturile dovedind familiaritate i se păreau niște ordine.

Hitler se arăta cu atât mai ascultător – așadar, mai fermecător – cu Wetți cu cât o mințise, iar grija excepțională a gazdei sale tocmai din acea minciună se născuse. În fiecare dimineață o lăsa să-și închipuie că se ducea la Academia de Arte Frumoase. Nu doar o dată, pe când își aștepta, în gară, clientela, avusese senzația că o zărește pe Wetți făcându-și apariția la un capăt de peron, păcălit de pasul maiestuos al vreunei poloneze bogate sau al vreunei contese rusoaice. Învățase însă să se calmeze și să nu se mai teamă de sosirea inopinată a teribilei sale gazde, care, mult prea ocupată cu supravegherea a tot ce se petrecea sub acoperișul ei și nefăcând decât diminețile mici escapade la piață, nu și-ar fi permis niciodată nici cea mai scurtă

călătorie care ar fi îndepărtat-o de pensiunea din strada Felber, de la numărul 22, prin urmare nu avea să pună nicicând piciorul în vreo gară.

Când avea timp de pierdut, între două trenuri importante, Hitler se ducea în cafeneaua Kubata, unde dădea de presa națională lăsată la dispoziția consumatorilor. Își făcea ucenicia politică. El, care nu citise în viața lui altceva decât cărți oarecare, romane de aventuri, librete de operă sau culegeri din Nietzsche sau Schopenhauer, descoperea actualitatea politică, se străduia să priceapă numele partidelor, ale șefilor acestora, jocul democratic. Descifra totul cu egală pasiune, având impresia că astfel devenea bărbat.

Într-o zi, în gară, un individ blond, elegant, rafinat, înarmat cu un ȕigaret extravagant, din fildeș, înfășurat într-un palton de astrahan, cambrat, sclipitor și lucios ca mătasea, a aruncat o revistă, la coborârea din tren. Fără a-și fi dat seama, a ratat coșul de gunoi, iar revista a aterizat la picioarele lui Hitler.

Hitler s-a așezat într-un colț și a parcurs publicația pe care n-o văzuse niciodată în cafeneaua Kubata, dar pe care o remarcase la tutungeria de la numărul 18, din strada Felber, cumpărată de bărbați destul de frumoși, dar îmbrăcați puțin cam prea pretențios. Se numea *Ostara* și avea imprimat un semn ciudat, de care Hitler nu mai dăduse până atunci, însă care părea să posede o adevărată valoare estetică: o cruce ale cărei brațe erau îndoite de două ori. Studiind articolele, a descoperit că era vorba despre svastică, despre crucea gammadion, care simboliza cândva, la hinduși, soarele. Directorul revistei, un oarecare Lanz von Liebenfels, făcea din crucea aceea atât de bogată în unghiuri marca eroului germanic.

Hitler s-a lăsat absorbit de paginile din *Ostara*. Descoperea cu uimire o nouă gândire: Lanz von Liebenfels afirma superioritatea rasei germane ariene asupra tuturor celorlalte rase. Sprijinindu-se pe argumente arheologice, explica faptul că o rasă superioară, o rasă blondă coborâse din nordul Europei și construisese primele monumente arhitecturale ale omenirii, dol-

menele și alte ansambluri uriașe de pietre, iar acestea erau în același timp „stații”, urme și repere ale trecerii lor, dar și altare ale religiei solare. Această rasă blondă superioară și civilizatoare la cel mai înalt nivel, rasă păgână care aducea cultul lui Wotan, rasă căreia Wagner i-a reconstituit zeii și eroii în sublimele lui opere se lăsase de atunci invadată și lipsită de legitimitate de către alte rase, toate inferioare, însă numeroase și fără scrupule, toate brunete, care aruncaseră Europa în actuala decadentă. Lanz von Liebenfels chema la trezirea rasei superioare, care trebuia să ia din nou conducerea, să se apere de celelalte și să nu ezite să le distrugă. Propunea cu precizie un program medical și politic fără precedent: blonzii trebuiau să impună sterilizarea bărbaților bruneti, sterilizarea femeilor brunete, în așa fel încât să scape de ei în două generații. Până atunci, trebuiau luate măsuri urgente privind deportarea tuturor degenerațiilor, bolnavilor incurabil și grupurilor rasiale impure din Germania și din Austria. Astfel, înainte de a fi purificat întreg pământul, spațiul germanic ar fi dezinfectat. Pe primul loc al ființelor de care ar trebui scăpat, Lanz von Liebenfels așeza evreii, pe care-i descria drept niște șobolani mizerabili, împușiți, infiltrându-se peste tot prin gurile de canal, susținându-se unii pe alții, organizând discret lumea finanțelor, industria și prostituția, adevărați oameni-animal răspunzători de tot ce e urât în lume și care nu ezitau, spre deosebire de nordicii mult prea mândri pentru a ataca alte rase, să pună la punct înrobirea albilor. Pentru a celebra rasa blondă, eroică și creativă, pentru a ridica osanale ochilor albaștri, singurii demni să contemple universul, Lanz von Liebenfels crease un nou ordin, Ordinul Noului Templu, și propunea, în vechiul lui castel din Werfenstein, situat pe malul Dunării, organizarea de conferințe și de ceremonii rituale.

Fascinat, Hitler pierduse noțiunea timpului. Inima-i bătea mai să-i sară din piept, gura i se uscaseră, ochii îi ieșiseră din orbite devorând și cea mai mică fărâmă de text. Niciodată, în presa vieneză, în general antigermană și profranceză, nu mai întâlnise aceste idei. Nici măcar în *Deutsches Volksblatt*, organ al partidului

creștin social, de un antisemitism declarat, nu mai dăduse de o astfel de logică extremistă, de o astfel de sistematizare, de stabilire clară a unui program radical și rațional decurgând din superioritatea unei rase asupra alteia. L-a cuprins amețeala. Ceva din exaltarea lui Lanz von Liebenfels trecuse în el, ca o febră contagioasă.

Furios, a închis revista și s-a uitat la prețul imprimat alături de svastică.

— Cincisprezece helleri pentru o asemenea ineptie?! Nu doar că nu merită, dar ar trebui și interzisă la vânzare! Ce porcărie!

Revoltat de atâta prostie, șocat de forma rațională, istoriografică, științifică aproape pe care o lua rasismul delirant al ideologului, a aruncat revista la pubelă.

— Aici îi e locul otrepei ăsteia!

Crescut de mamă în respectul celorlalți, Hitler învățase să disprețuiască antisemiții. Doar nu-l aprecia cu drag pe doctorul Bloch, medicul lor de familie, care o îngrijise atât de dedicat pe mama sa în timpul bolii? Niciodată nu judecase oamenii în funcție de faptul că erau ori nu evrei. De altfel, nici nu știa să-i recunoască. Citind *Ostara*, nu numai că resimțise iarăși disprețul față de rasismul manifestat de ai săi, dar chiar fusese indignat. Se simțea vizat personal de violența lui Liebenfels: auzi, blonzii superiori brunetilor! Păi atunci și el, Hitler, ar fi trebuit să fie supus vasectomiei și deportat cine știe unde... Ce periculoasă țesătură de idei nesănătoase!

Încordat, agasat, nu îndeajuns de surâzător pentru a inspira încredere frumoaselor lui cliente, Hitler s-a decis să nu mai muncească și s-a întors în strada Felber, la numărul 22.

— Vai, Dolferl, te-ai și întors?! a strigat jenată gazda, care moțăia în șezlong, aranjându-și cocul cu trupul abandonat și mult mai voluptuos decât și-ar fi putut închipui.

— Da, profesorul de portret e bolnav. M-am întors pentru a lucra la mine în cameră.

— Profesorul de portret? Hotărât lucru, înveți niște minunății.

Hitler și-a coborât cu modestie privirea.

— Vrei să bei cu mine un ceai?

— Da, doamnă Hörl... adică... vreau să zic... da, Wetti.

Femeia a zâmbit, apreciindu-i efortul, ca o învățătoare care-și încurajează elevul.

Au trecut în apartamentul privat al lui Wetti, unde clienții nu puneau piciorul.

Wetti se deplasa cu grație lentă, de uriașă, prin salonul mic-burghez: aplecându-se să ia un platou, și-a lăsat neatentă sânii să se umfle sub corsaj; așezându-se pe scaunul îmbrăcat în ciucuri, s-a cambrat și și-a întins pulpa într-o atitudine provocatoare, pe care o credea una demnă, apoi și-a dus ceașca la buze, i-a aspirat adânc aroma, de parcă s-ar fi pregătit să înghită o bucățică aleasă.

— Află, dragă Dolferl, că ard de curiozitate să-ți văd desenele.

Hitler s-a-nroșit până-n vârful urechilor.

— Da... poate... când se va ivi ocazia... Deocamdată, nu sunt mulțumit de mine.

— Ești prea modest, i-a spus gazda coborându-și genele lungi, cu atitudinea unei femei care consimte.

— Ba nu, ba nu. Nu e vorba despre modestie, ci despre luciditate.

— Vaaai, asta-i și mai bine! a exclamat gazda, scoțând un mic țipăt din adâncul pieptului, pe care îl credea semn de bună creștere, dar care amintea de un gemăt de alcov.

Apoi și-a lăsat coatele pe masă, iar sânii, aplecându-se spre Hitler, mai-mai să-i rupă corsajul.

— Mi-ar plăcea tare mult, dacă se va ivi ocazia, să pozez pentru tine.

A rămas pe gânduri, buzele luând o expresie indecentă.

— Absolut onorabil, desigur. Îți voi poza pentru un portret și așa te vei putea antrena și tu...

Și-a răsucit cu un deget o buclă rebelă, cu ochii strălucind. Părea fermecată de ideea pe care o avusese.

— Ce părere ai?

Hitler însă, îngrozit, nu era în stare să răspundă.

Tocmai zărise pe măsuța gazdei un teanc întreg de reviste
Ostara.

*

Nemișcat, așezat pe pat cu picioarele sub el, cu capul dat pe spate, cu ochii pe jumătate închiși, Adolf își împodobește camera cu ghirlande de fum, când s-a auzit strigat din stradă.

— Adolf! Adolf! Grăbește-te! Vino!

S-a aplecat peste fereastră și l-a descoperit pe doctorul Bloch, zâmbitor, în ținută de seară, cu capă, smoching și joben, aplecat pe geamul unei trăsurii și chemându-l binedispus. Când ai clipi, Adolf a ajuns lângă el, îmbrăcat cu redingota lui roasă, cu mânușile tatălui într-o mână și bastonul vechi cu mâner tăiat oblic în cealaltă.

Trăsura a pornit în noapte. Chipul doctorului Bloch căpătase culori bizare, prea roșii în obraji, iar în jurul ochilor prea negru și sclipitor. Dacă Adolf nu l-ar fi cunoscut foarte bine, ar fi putut să jure că medicul se machiase. Bloch bea cupă după cupă de șampanie, oferindu-i și băiatului, care le dădea și el peste cap una după alta.

Au ajuns cântând într-un cartier îndepărtat al Vienei, pe care Adolf nu-l cunoștea. Trăsura s-a oprit pe malul unui canal care amintea de Veneția, fațadele tuturor clădirilor dând direct către apă.

Doctorul Bloch l-a suit într-o gondolă. Fără a tulbura suprafața apei negre, unsoase și liniștite, au parcurs mai multe din aceste căi ciudate, trecând prin fața unor palate iluminate, de unde soseau murmurele languroase ale barcarolelor.

Gondola a tras lângă treptele unui cazinou. Hohote de râs ajungeau până la ei prin ferestre. Stelele dansau pe valuri.

Doctorul Bloch l-a luat de mână pe Adolf și au intrat într-un vestibul îmbrăcat în marmură, care lăsa liber drumul către etaje pe scări monumentale de marmură. La primul etaj, un grup de femei împodobite cu pene de culori țipătoare s-au

repezit spre ei ciripind volubile într-o limbă pe care Adolf nu o înțelegea. Surâzător, doctorul Bloch le-a lăsat să-i atingă, să-i mângâie, fără a le da mai multă atenție decât unor animale de casă. Femeile îi strângeau brațele, șoldurile, coapsele lui Adolf într-un fel care nu-i plăcea, dar s-a hotărât să-și adapteze comportamentul după modelul medicului.

La al doilea etaj, femeile au dispărut brusc. Doctorul l-a introdus pe Adolf într-o încăpere în care mai multe femei, în cămăși de noapte sau în combinezoane, lucrau cu pasiune brodatând, tricotând ori croind.

Una dintre ele s-a oprit, și-a dus mâinile la gât și a strigat:
— Domnul Hitler!

Au început toate să țipe. Numele lui Hitler ricoșa dintr-un cap cu părul ondulat în altul cu părul întins. Și-au ascuns toate fețele în mâini, de parcă s-ar fi temut să nu fie pălmuite...

Doctorul Bloch părea a fi stăpân pe situație.

— Nu, nu e domnul Hitler, e fiul lui.

În aceeași clipă, Adolf a simțit o durere ascuțită sub pânțele și s-a rupt parcă-n două sub efectul loviturii. Una dintre femei îl pocnise pe neașteptate. Iar el s-a prăbușit.

Când a reușit să-și revină, toate acele frumuseți înspăimântate dispăruseră. Doctorul Bloch se uita părintește la el și repeta:

— Îți garantez că nu ai nimic. Ești absolut normal. Nu ai nici un motiv să-ți provoci asemenea dureri.

— Dar vă jur că ele au...

— Țțț... Țțț... Țțț...

— Sunt sigur că m-a lovit una dintre ele.

— Țțț... Țțț... Țțț... Doar am fost lângă tine și nu am văzut nimic.

Adolf nu mai știa ce să spună, fiindcă într-adevăr din acea durere fulgerătoare nu mai simțea nimic. Mai că-i venea să creadă că nici măcar nu existase...

— Urmează-mă.

Medicul l-a tras de mână într-o altă aripă a palatului. După ce au urcat câteva etaje și au trecut prin mai multe vestibuluri,

au ajuns într-un mic budoar unde ardea doar o lumânare. O femeie acoperită sumar de o cămașă roșie din mătase dormea întinsă lasciv pe o canapea din vremea Imperiului.

Adolf s-a simțit de-a dreptul hipnotizat de albeața cremoasă a pielii acesteia, care palpita în egală măsură la suprafață și ca o chemare a adâncurilor, numai satin și aluat chemându-te să mângâi și să frământați, o carne pe care-ți venea să o înhați cu toate că frumusețea femeii inspira, în același timp, o spaimă sacră.

Doctorul Bloch s-a apropiat de femeia adormită, a îngenunchat lângă pat și i-a ordonat lui Adolf să facă la fel.

— Uită-te bine și obișnuiește-te.

În primele minute, Adolf nu i-a aruncat decât ocheade fugare, temându-se că, dacă ar fi privit-o insistent, ar fi putut-o trezi pe cea care dormea, ca atinsă de un deget fierbinte.

Doctorul Bloch s-a aplecat deasupra femeii și i-a ridicat încet bluza de mătase.

Femeia a rămas goală, gata să se dăruie, lascivă, inconștientă, întinsă în nerușinarea ei la doar câțiva centimetri de Adolf, care simțea că trupul îi fierbe.

Doctorul l-a prins de mână și l-a tras mai aproape de femeie. La început Adolf s-a opus, îngrozit, înfricoșat de nici el nu știa ce...

Numai că, ferm, metodic, ținându-l strâns, doctorul Bloch i-a condus lui Adolf mâna către sânul liniștit al celei ce dormea și i-a lipit-o de acesta...

La contactul cu carnea moale și fierbinte, Adolf a avut o senzație orbitoare...

...și s-a trezit.

I-au trebuit mai multe minute pentru a-și pune în ordine gândurile, pentru a înțelege că tot în patul închiriat al doamnei Zakreys se afla, pentru a admite că scena minunată pe care tocmai o trăise ținea de vis, că doctorul Bloch nu venise după el, aseară, să-l caute, că nu atinsese cu adevărat acea creatură sifidie.

S-a întors pe cealaltă parte, și-a înfundat capul în pernă și nu a folosit de amintirea visului pentru a trăi iar și iar scena, până dimineață.

Încântat, a alergat la Academie cu senzația că era un alt om. Chiar dacă nu fusese decât o fantasmă, cunoscuse în noaptea aceea o adevărată inițiere sexuală.

În pragul Academiei însă, s-a oprit ca fulgerat.

„Dacă, după cum prevăd, vei reîncepe să visezi, promite-mi că vei reveni.“

Un fior de silă i s-a scurs de-a lungul spinării. Diabolicul medic îl anunțase: va reîncepe să viseze. Astfel, datora savurosul moment nocturn insuportabilului omuleț care-l pusese să-i revopsească veceul!

Furios, Adolf a intrat la cursul de geometrie cu cheful de a pocni pe cineva. Întreg câștigul din noaptea trecută se evaporase. Și s-a apucat de lucru morocănos.

În pauză, a tresărit auzindu-l pe unul dintre colegi pronunțând numele doctorului.

Bernstein și Neumann, cei mai străluciți studenți ai școlii, aveau o dispută legată de Freud.

— E cel mai mare geniu al vremii noastre, afirma Bernstein. Mulțumită lui, omenirea se va putea cunoaște și vindeca.

— Poate, i-a răspuns Neumann, dar nu cred că această cunoaștere a inconștientului va fi în favoarea artiștilor. Din contră, riscă să-i facă să dispară. Doar o nevroză naște artistul, o nevroză îl inspiră și-i dă energie creatoare. Țin la nevroza mea și nu vreau să mă schimb cunoscându-mă mai bine. Nu contează dacă sunt fericit ori nu, prefer să-mi fie rău, dar să continui să pictez. Cu atât mai mult cu cât atunci când pictez sunt fericit.

— Nimeni nu spune că psihanalistul te va transforma într-o persoană sterilă, i-a replicat Bernstein. Sigmund Freud tratează omul, nu artistul.

— Cum se poate face deosebirea dintre om și artist? s-a arătat Neumann indignat. Sigmund Freud se joacă cu focul, lipsit de distanța necesară pentru a putea judeca lucrurile.

— Nici vorbă. Freud a scris despre artă și...

Adolf a încremenit, năucit. Cel mai mult îl dezorienta faptul că ambii studenți spuneau atât de firesc „Sigmund Freud“, de parc-ar fi spus Richard Wagner sau Hieronymus Bosch. Adică doctorul Freud, din strada Berg, de la numărul 18, era chiar atât de cunoscut? Adolf nu-l luase decât drept un specialist de cartier, pe când, pare-se, medicul era autorul unor teorii care pasionau tineretul intelectual. După respectul înspăimântat cu care ceilalți urmăreau polemica, Adolf realiza că nu era singurul care habar n-avea de rolul capital al lui Sigmund Freud, nici singurul care abia acum îi descoperea numele întreg.

Nu înțelegea prea bine natura dezbaterii, dar recunoștea unele cuvinte pe care le auzise în conversația dintre Bloch și Freud: pulsione, nevroză, inconștient, cenzură...

Înapoiindu-se în sala de curs, s-a strecurat lângă Bernstein și l-a întrebat pe un ton detașat:

— Sigmund Freud, despre care vorbeai, este cel care are cabinet în strada Berg, la numărul 18?

— Da! a exclamat Bernstein. Visez să-l întâlnesc într-o bună zi! Cum voi avea bani, voi... Ia stai așa! Îl cunoști?

— Da, da, a răspuns Adolf cu o anumită doză de vanitate, e un prieten de familie.

Spera ca răspunzând astfel să ocolească întrebarea, nu să-i provoace o asemenea reacție lui Bernstein. Acesta nu i-a mai dat pace până seara, interesându-se în sfârșit de persoana lui Hitler, dovedindu-i afecțiune, propunându-i o mulțime de servicii în schimbul unei simple întâlniri cu acel prieten de familie.

Adolf era uimit.

Așadar, poate că medicul nu era chiar șarlatanul pe care crezuse că-l dibuise. Indiciile se strângeau în favoarea lui: respectul pe care i-l acorda doctorul Bloch, influența intelectuală pe care părea să o exercite, amabilitatea lui Bernstein față de Adolf de când aflase că acesta avea legătură cu Freud și, mai ales, visul, visul lui, primul pe care și-l amintea după atâția ani...

„Dacă, după cum prevăd, vei reîncepe să visezi, promite-mi că vei reveni.“

Zvâcnitoare, încăpățânată, mereu mai puternică, mereu mai limpede, fraza medicului i se răsuca în memorie făcându-l să se simtă vinovat.

A hotărât: se va întoarce a doua zi. Își va respecta promisiunea.

Și a adormit satisfăcut, fericitându-se pentru devotamentul său. Înmulțea complimentele față de propria-i persoană pentru a nu-și mărturisi că o va face și din snobism, doar de acum intra în casa unui medic celebru.

Numai că ziua următoare lucrurile nu s-au petrecut așa cum prevăzuse. Doctorul Freud s-a arătat rece, indispus parcă de sunetul vesel al soneriei și, în pofida entuziasmului cu care Adolf i-a anunțat ca pe o victorie faptul că visase, nu i-a dat întâlnire decât peste zece zile.

„Nu-i mai pasă de mine“, și-a spus Adolf ieșind.

Dar, de fapt, să-i fi păsat vreodată?

Zece zile mai târziu, la cabinetul doctorului Freud s-a prezentat un Adolf docil și cooperant, gata să-i povestească visul.

— Totul e-n ordine, băiete, cred că știu ce ai.

Sigmund s-a ridicat zâmbitor, mai relaxat decât oricând. Și-a aprins o țigară din care a tras cu voluptate.

— Am înțeles de ce nu poți vedea o femeie goală fără să leșini. Ba chiar pot să-ți dau o veste bună: peste câteva clipe, imediat ce-ți voi explica, vei fi vindecat.

*

Întrevederile dintre Wetti și Hitler deveneau periculos de frecvente. Tânărul își petrecea zilnic câte un ceas în salonul ei strâmt. După ce-și sorbeau ceaiul de portocale și mâncau prăjiturile cu ghimbir, Hitler își scotea mapa pentru desen, se așeza într-o margine a încăperii, la distanță de model și lucra discutând despre artă.

— De ce stai atât de departe, dragă Dolferl? gema languros Wetti.

— Țânțarul se arde dacă vine prea aproape de flacăra, răspundea Hitler invariabil.

Tot așa lăsa și Wetți să-i scape, roșie toată, câteva mici țipete pe care ea le considera proteste politicoase, dar care trebuie să fi fost luate drept gemete preorgasmice de oricine ar fi trecut pe coridor.

Hitler impusese o regulă: Wetți nu trebuia să se uite la portret până când acesta nu avea să fie gata. Însă degeaba tot ștergea, relua, ștergea, rupea, relua, ștergea, în desenul lui, Wetți tot cu o maimuță se încăpățâna să semene. Pentru a-și impresiona gazda, o îneca în cuvinte, o copleșea cu teoriile lui despre artă. De altfel se contrazicea de la o zi la alta, dar nu conta, Wetți era sensibilă la faptul că i se vorbea despre artă – conversație elevată, demnă de o femeie din lumea bună – și nu asculta nici pe sfert din ce i se spunea.

Deseori, misterioasă, îi promitea să-i facă cunoștință cu „băieții ei“, „într-o zi“, „dacă va fi cuminte“, de parcă i-ar fi anunțat vizita Sfântului Graal. Hitler nu reușea să afle cine erau acei „băieți ai ei“, nici ce se petrecea în timpul faimoaselor după-amiezi de duminică organizate de Wetți.

În sfârșit, a căpătat dreptul la o invitație scrisă. Wetți i-a înmânat-o cu o figură grăitoare, care părea să însemne: „nu știi dacă într-adevăr o meriți, dar tot ți-o dau“. După care a plecat unduindu-și șoldurile pe scări, cu crupa legănându-i-se când la dreapta, când la stânga, la dreapta pentru a provoca gânduri necuviincioase, la stânga pentru a le alunga. Pe la jumătatea treptelor s-a oprit și i-a spus călduros lui Hitler:

— Să te îmbraci frumos, dragă Dolferl, „băieții mei“ sunt mereu foarte eleganți.

În ziua stabilită, la ora cinci, Hitler a coborât găduit de emoție la celebrul ceai duminical al lui Wetți, care părea să fie orgasmul vieții ei sociale.

În încăpere fremătau conversațiile unor tineri bine îmbrăcați, după cum îl anunțase Wetți, ba chiar prea bine îmbrăcați, mirosind a douăzeci de parfumuri diferite, aducând în discuție

rece subiecte deodată, agitați, rapizi, amețiți chiar atunci când arborau un surâs de neșters, niciodată cu adevărat atenți la ceea ce spuneau, cu privirile furate de detalii pe care Hitler nu le sesiza, vânători la pândă, chiar dacă, în aparență, nici despre vânătoare nu era vorba, nici despre vânat.

Hitler a fost bine primit. Mâini moi i-au strâns-o pe a lui, i s-a făcut puțin loc pe canapele, obligându-l să stea lipit de alți invitați. A vorbit însă puțin, nefiind în stare să susțină debitul verbal atât de rapid al celorlalți și, în consecință, a zâmbit mult.

Wetti trona ca o regină a albinelor în mijlocul falșilor ei trântori. Între două macarons, aceștia lăsau iar și iar să le scape exclamații admirative referitoare la frumusețea, la grația ei, râdeau în hohote exagerate la cea mai mică glumă a gazdei. O iubeau, o adorau, o adulau. Wetti, copleșită de atâtea complimente, încălzită de privirile extatice, se deschidea larg, ca un trandafir care cu prea mult timp în urmă fusese boboc.

Hitler se simțea gelos. Mai tăcut, mai necioplit, mai puțin datat conveniențelor decât tinerii care aveau întotdeauna o bârfă ori o măgulire la îndemână, se întreba ce i-ar fi putut aduce el lui Wetti. Acea fulgurantă după-amiază de duminică i s-a părut că terfelește ședințele lui cotidiene cu Wetti. Va veni o zi când își va da seama de asta... la fel și de lipsa de valoare a desenului... și cu siguranță îl va alunga.

— Dolferl, ai un aer sinistru. Ai pierdut pe cineva? Ești în doliu? Sau ai trecut prin vreo despărțire?

Werner, un tânăr blond, înalt și cu buze de copil s-a așezat alături de el. Puțin șocat să i se spună așa, dintr-odată, pe nume, Hitler nu a lăsat să i se vadă surpriza și a zâmbit. Încurajat, Werner a continuat conversația:

— Cu ce te ocupi?

— Sunt pictor.

— Aha, deci tu ești micul geniu despre care ne-a vorbit Wetti?

— Chiar așa a spus?

— Crede mult în talentul tău. Ce pictezi?

— Peisaje. Străzi.

O sclipire stranie a trecut prin ochii albaștri și totuși apatici ai lui Werner.

— Și nuduri?

— Da, desigur, și nuduri, a răspuns Hitler cu aplomb, simțind cum câștigă puncte.

— Nuduri... masculine?

— Masculine. Feminine. Ambele îmi plac, a afirmat cu atâta autoritate, încât Werner a rămas cu gura căscată.

Blondului i-au trebuit câteva secunde pentru a-și veni în fire. Apoi, revenindu-și, a îndreptat către Hitler o privire admirativă – știu să apreciez performanțele la justa lor valoare –, s-a foit pentru a-și face loc mai bine pe canapea, lipindu-și astfel coapsa de a lui Hitler. Și-a dres glasul.

— Ai citit vreodată *Ostara*?

Werner a luat teancul de reviste și și l-a pus pe genunchi. Părea gata să-l protejeze.

— Ai putea să desenezi pentru revista noastră. Ne place să reprezentăm eroi germanici. Ar trebui arătați cu torsurile goale, în lupte drepte...

Vorbind despre acest subiect, s-a înroșit.

Hitler nu i-a răspuns. Încurcat, simțea nevoia să dezaprobe foaia antisemită, dar s-a limitat să ceară informații:

— De ce-i zici „revista noastră“? Este făcută de voi, cei de-aici?

Werner a izbucnit în râs, apoi a devenit serios, nevrând să lase impresia că și-ar fi bătut joc.

— Nu. Revista este redactată de Lanz von Liebenfels – între noi fie vorba, îl cheamă Adolf Lanz. S-a înnobilat de unul singur pentru a părea că face parte din castă, altfel, e la fel ca noi.

— Ca noi?

— Da! Ca noi, cei de-aici! Chiar dacă nu suntem de acord cu delirurile lui despre rase și Germania, ne place tuturor cultul lui pentru eroi. *Ostara* a ajuns semnul legăturii dintre noi.

Respectivul „dintre noi“ l-a pus pe gânduri pe Hitler. La ce comunitate s-ar fi putut referi Werner? Cărui grup aparțineau Lanz și toți acești tineri? Tineretul?...

Wetti a trecut pe lângă Adolf și i-a șoptit la ureche:

— Ia zi, Dolferl, parcă s-ar lega cu Werner...

Le-a întins niște biscuiți și a luat o mină de tandră dojană.

— Drăcușori de copii, păi nu?!

S-a îndepărtat sau, mai degrabă, și-a legănat șoldurile printre fotolii, făcându-le cu ochiul.

Hitler și-a simțit trupul greu ca de plumb. Și rece. Înghețat. Imobil. Începea să realizeze neînțelegerea. Fusesse luat drept pederast. Se găsea în mijlocul unei adunări de pederasti. Se lăsase prins în capcană, trăind în eroare.

S-a ridicat pe neașteptate.

— Nu mă simt bine. Mă întorc la mine în cameră.

— Vin cu tine, i-a șoptit Werner.

Încordat, tremurând, cum numai unui bărbat extrem de tânăr i se poate întâmpla, în pragul tetaniei aproape, Hitler a trecut peste toate barierele din încăpere, picioare, fotolii, măsuțe, taburete, platouri și a ajuns, abia respirând, pe coridor. Spre marea lui surpriză, nimeni nu a fost scandalizat văzându-l cum pleacă fără a spune o vorbă.

Lângă el, Werner a izbucnit într-un râs ascuțit.

— Hotărât lucru, rapid mai ești.

— Mă duc sus să mă culc.

— Foarte bine, vin cu tine.

Hitler a parcurs câțiva metri pe scări înainte de a-și da seama că, într-adevăr, Werner se ținea după el. S-a întors indignat.

— Ce faci? Tu unde mergi?

Dezorientat pentru moment de figura mânioasă a lui Hitler, Werner nu mai știa cum să reacționeze. După care i s-a părut că acesta glumea și a urcat și cele două trepte care îi despărțeau.

— Bine. Dacă trebuie să fie omul direct cu tine...

Hitler a simțit un corp lipindu-se de al lui și o gură căutând-o pe a sa.

Nu-i venea să creadă ce i se întâmpla. *Iute! Trebuie să reacționez, și-a zis. Să nu-l las! Să-l dau la o parte! Să-l împing! Și dac-o să cadă, cu-atât mai rău pentru el! Trebuie să reacționez! Să nu mă las...*

Werner însă a dat el înapoi, oripilat, țipând. Plastronul îi fusese acoperit de un terci gălbui și moale. Hitler vomase pe el.

— Javră nenorocită! Deci e adevărat că ești bolnav! Dolferl, Dolferl, răspunde-mi, întoarce-te, nu m-am supărat pe tine.

Hitler însă o luase deja la fugă, refugiindu-se în camera lui. Odată puse cele trei siguranțe la ușă, a început să se învârtă furios în jurul unicului său scaun.

Nici nu știa ce-l uluise mai tare. Că fusese agățat de un bărbat? Că fusese luat drept un băiat din ăia? Că nu pricepuse suficient de repede? Că nu fusese în stare să-l respingă pe Werner? Că vomase pe acesta? Ardea tot, totul în el era doar umilire.

Pe măsură ce-și punea gândurile în ordine, pe măsură ce-și închipuia reacții potrivite, începea să scape de durere și își venea în fire. În scurt timp, în minte nu i-a mai rămas decât esențialul: Wetti. Nu trebuia ca Wetti să creadă că era și el din ăia... Wetti trebuia să înțeleagă că Hitler nu aparținea clubului homosexualilor.

Ținea ca ea să fie liniștită din acest punct de vedere – liniște care ar fi și a lui –, să fie convinsă că respectivele complimente pe care i le făcea el, chiar dacă mai puțin hiperbolice și mai rare, erau sincere și veneau din partea unui bărbat, a unuia adevărat, un bărbat care dorește femeii... Oare-l va crede? Cum să o convingă?

O idee simplă, strălucitoare, luminoasă: trebuia să-i facă o declarație limpede lui Wetti.

De șase ori s-a spălat pe dinți, s-a mai spălat încă o dată pe tot corpul, a încercat, apoi a lăsat deoparte cele patru cămăși, și-a pus pantalonii, și și-a dat pantofii cu atâta cremă, încât lăsau urme la fiecare pas. Nu conta! Nimic nu era prea dificil! Trebuia să se pregătească pentru a o convinge pe Wetti.

Pentru moment, începutul planului – partea cu spălatul – li era clară, urmarea mai obscură...

Păcat. Vom improviza.

Își făcea curaj apelând la vocabularul militar.

Vom coborî. Vom ataca. Și vom vedea cum evoluează bătălia.

Ținea în mod deosebit la acel „noi“. Aducând mai mulți bărbați în ființa lui, va avea poate norocul ca măcar unul să rămână până la capăt.

La zece seara, știind că plecaseră toți băieții și că, punctuală, Wetti se ducea la culcare, a coborât scările fără zgomot.

După câteva bătăi în ușă, a auzit o voce somnoroasă:

— Cine e?! Ce s-a-ntâmpat?

— Sunt eu, Dolferl.

Ezitate, ar fi trebuit să spună Adolf, dar se temuse, în ultimul moment, să nu pară prea ceremonios.

Ușa s-a deschis, iar în prag a apărut figura îngrijorată a lui Wetti.

— Te simți mai bine, Dolferl? Werner mi-a spus că ești bolnav.

Numai auzind numele lui Werner, Adolf ar fi trebuit să se întoarcă pe călcâie. Trecutul îl plesnea peste față, efeminatul acela oribil se lipea pentru a doua oară de el. Chiar nu mai poate scăpa de el?

Curajos, și-a luat avânt, decis să ignore întrebarea.

— Wetti, am ceva să vă spun.

— Ce, Dolferl?

— Ceva foarte important.

Nu reușea să-și ducă mai departe discursul și a bătut iritat din picior. Wetti și-a închipuit că Adolf nu vrea să vorbească pe culoar.

— Intră, dragul meu Dolferl, intră. Și nu te uita la mine, tocmai mă pregăteam să mă culc.

Hitler a pătruns în salon alături de ea.

— Eeei? Despre ce e vorba? O să-mi pierd mințile de atâta îngrijorare, a zis Wetti, ale cărei ton, cuvinte și comportament

afectate nu lipseau nici acum, supralicitate de data asta, precum o actriță aflată la prima citire a unei piese de teatru.

— Păi, eu...

— Da?

— Vă iubesc.

Wetti a ezitat o clipă, cu gura deschisă, temându-se să nu greșească următoarea replică. S-a hotărât să-i zâmbească larg, matern.

— Și eu te iubesc, dragă Dolferl, și eu te iubesc tare mult.

Pronunțase „tare mult“ cu o oarecare ezitare. Hitler a conchis că putea merge mai departe.

Executarea, băieți! Câmpul e liber.

— Nu, Wetti, a articulat el cuvintele exagerându-le tonul, eu nu vă iubesc „tare mult“, vă iubesc pur și simplu.

Wetti a încremenit.

Încărcați! Ia să facem cum a făcut Werner cu noi! Cu toții la atac!

Încordat, Hitler a făcut cei doi pași care-l despărțeau de ea și a strâns în brațe stângaci trupul masiv.

Ca un balon care se dezumflă, Wetti i-a alunecat printre mâini și s-a prăbușit gâfâind pe podea. Pe Hitler îmbrățișarea îl sleise și acum parcă nici nu ar fi existat. Târându-se pe covor, Wetti plângea cu lacrimi mari.

— Dolferl... Dolferl... Vai, ce dezamăgită sunt.

Hitler a crezut că n-a auzit bine. Batalionul lui de soldați a reacționat într-un glas înlăuntrul lui, făcându-l să exclame:

— Pentru numele lui Dumnezeu, dar de ce dezamăgită?!

Ochii umezi și umflați ai lui Wetti l-au privit lung pe tânăr.

— Mi-am închipuit că ești ca ei, ca băieții mei. Altfel n-aș fi... Vai, nu, niciodată nu aș fi fost atât de drăguță cu tine... Nu ți-aș fi pozat niciodată... Ah, Doamne... Ce trist!

Ceea ce a urmat l-a descumpănit. Wetti a început să scâncească mai rău decât un sugar, abia respirând între două țipete, cu gura căscată, stacojie la față, cu pleoapele strânse, inundată de lacrimi.

Hitler a trezit-o pe doamna Stolz, vecina, i-a încredințat-o pe Wetti, apoi a urcat la el în cameră satisfăcut. Nici nu mai conta reacția bizară a lui Wetti, îi arătase el cine era. Își îndeplinesc datoria de bărbat. Era mulțumit.

Și a căzut într-un somn de plumb.

*

— Te deranjează țigara?

Doctorul Freud aspira fumul havanei cu un plescăit sec care te ducea cu gândul la deschiderea dificilă a unui borcan cu dulceață.

— În visul tău, doctorul Bloch joacă rolul tatălui, însă al unui tată tiranic, care-și strivește fiul, nu invers, al unuia binevolor, liberal, vesel, atent, care-și ajută băiatul să pătrundă în lumea adulților. Venind după tine în trăsură, deține toate semnele distinctive ale plăcerii: prin smoching exprimă petrecerea, prin șampanie veselia, prin cântece superficialitatea. Destinația necunoscută spre care te poartă este femeia.

Freud a tras iarăși din havană. O făcea cu un zgomot al gurii copilăresc, apăsându-i capătul pentru a extrage fumul mai bine, sorbindu-l cu lăcomie, urmărind cu beatitudine traiectoria interioară a norului lăptos și râgâind parcă. Înghițea fumul fără a-l mai da afară. Unde să se fi dus?

— Pe urmă ați coborât din trăsură pentru a urca într-o gondolă. Apa lipsită de valuri, neagră și liniștită, pe care ai plutit este imaginea sexualității tale.

— Poftim?

— Până acum ți-ai refuzat viața sexuală, ți-ai îndiguit pulsunile, ai încercat să le ucizi sau, cel puțin, să le adormi. Aceasta e situația dorințelor tale la începutul visului. Situație de care însă îți dorești să scapi intrând în palatul misterios.

Adolf tremura de plăcere, avea senzația că-și retrăiește visul pe un alt plan, pe un palier mai intelectual. Fără culori, într-o lumină albă, vie, mercuriană, cu volume reduse la niște linii, și totuși își regăsea intacte emoțiile, ba chiar mai proaspete, mai tranșante, mai bine decupate.

— Ar fi de crezut că acea clădire era un bordel, însă, în logica ta, este vorba mai degrabă de o casă a femeilor sau, mai bine, de casa Femeii. Întreaga construcție, obscură, întunecată, secretă, cu scări care zboară spre nu se știe unde simbolizează Femeia. Este alcătuită din trei etaje pe care le vei sui, iar la ieșire vei fi făcut o adevărată călătorie inițiativă.

Freud s-a aplecat încruntat spre Adolf.

— Suffă.

Surprins, Adolf a deschis gura și a făcut ce i s-a cerut. Aerul a reînceput să circule prin el. Fusese atât de pasionat de povestea lui Freud, încât uitase să mai respire.

— Primul grup de femei pe care l-ai întâlnit, doamnele acelea împodobite, care te ciupeau și te sâcăiau sunt păsări, papagali, exact ceea ce grecii din Antichitate numeau „barbari”, adică ființe care nu vorbesc aceeași limbă cu oamenii. Așadar, pentru tine femeia este străinul absolut. Pentru tine, femeia e un animal.

Gata, doctore, hai că m-ai frecat destul la cap, dă-i mai departe!

— Al doilea grup de femei, a continuat fără grabă Freud, exprimă conflictele din viața ta intimă. Doamnele acelea aproape dezbrăcate, deci gata pentru dragoste, acele amante potențiale se sperie când te văd sosind. Îți repetă strident numele și încearcă să se apere de loviturile pe care se pregătesc să le primească din partea ta. Doctorul Bloch restabilește adevărul: așa e, te numești Hitler, însă ești fiul lui Hitler, nu tatăl Hitler, nu trebuie să fiți confunđați. Ai refuzat întotdeauna să-ți vorbești de rău tatăl, lucru absolut lăudabil, Adolf, dar care te face să suferi. Mai bine mi-ai povesti toate scenele violente la care ai asistat.

— Nu... Eu nu...

— Ia spune, Adolf, despre asta este vorba, nu te bătea doar pe tine, pe frații și pe surorile tale, ci și pe mama ta?

Adolf a amuțit.

Doctorul Freud privi iritat la havana care nu mai fumega, luând ca pe un atac direct la persoana lui faptul că se stinsese.

— Așadar, pentru tine violența este modelul relației de iubire. Or, de fapt, refuzi să fii călăul femeilor, refuzi să fii călăul propriei tale mame. Pentru a nu ajunge un monstru, în vis, ai simțit o durere ascuțită între picioare, adică te-ai castrat. Mai bine să fii înger decât om!

Adolf a resimțit prostește bucuria inefabilă de a se auzi descris drept un băiat bun.

Freud a îndreptat spre el un deget acuzator.

— Cine vrea să fie înger face o mare prostie. Până una-alta, tu ești cel care suferă. Dar dacă o vei ține tot așa, până la urmă li vei face să sufere și pe ceilalți.

— Vi s-a stins țigara, a gemut Hitler.

— Știu, a răspuns rece medicul.

În atmosfera din jur totul freamătă. Emoțiile înțepă, zboară, n-au astâmpăr, izbindu-se de cei doi bărbați.

— La etajul trei, doctorul Bloch te-a condus la o femeie aproape dezbrăcată. Din cauza mamei tale care a suferit atât de mult, fără să vrei legi feminitatea de boală: femeia din vis e culcată, vegheată de o simplă lumânare, fără vreo reacție la chemările din afară. Dezbrăcând-o, doctorul Bloch îți explică faptul că a venit timpul să devii bărbat – femeia îți aparține. Te obligă să o atingi. Când îi pipăi sânul, se petrece un lucru esențial: femeia deschide ochii și îți surâde. Ceea ce înseamnă că te acceptă. Dar și, mai ales, că nu i-ai făcut nici un rău.

— Un rău? Păi nici nu mă gândeam că i-aș fi putut face vreun rău.

— Ba da! Și încă asta te-a emoționat atât de puternic, încât te-ai trezit. Ai supt la sân?

— Poftim?

Adolf se mira și el de dificultățile pe care le avea uneori în comunicarea cu medicul. Întrebările acestuia îl iritau și îl surprindeau într-o asemenea măsură, încât cerea să-i fie repetate pentru a avea timp să le accepte.

— Da.

— Și sora ta mai mică a fost hrănită la sân de mama voastră?

— Nu.

— De ce?

— Nu știu. Sora mea a fost dată unei doici. Mama era... obosită.

— Da, atât de obosită, încât, ceva mai târziu, a făcut un cancer la sân din cauza căruia a și murit. Din care moment te-ai simțit vinovat. Convins că tu, Adolf, ești acela care, sugând sânul mamei, ai golit-o de forța vitală. Fals! Adolf, mă auzi: e fals!

Adolf simțea o liniște bizară. O putere necunoscută îl învăluia. Și respira mai liber.

— Nu, Adolf, nu ți-ai ucis tu tatăl, chiar dacă i-ai dorit moartea, ca orice alt băiat. Nici mama. Amândoi au murit din cauze naturale. Nici un soi de vinovăție nu trebuie să-ți încarce viața și să ți-o rateze. Ai dreptul la fericire.

Lacrimile se scurgeau pe obrajii lui Adolf fără ca acesta să-și fi dat seama. Spălându-l de trecut, de spaime, de dureri. Toale-rând nou-născutul.

Freud asista binevoitor la a doua naștere a băiatului. Fără scalpel, fără incizii, fără să sfâșie carnea și să verse sânge, vindecase un individ disperat. Pe divanul lui se întinsese un adolescent, de pe divanul lui se ridicase un bărbat. Dispăruse un spectru, spectrul a ceea ce ar fi putut fi Adolf Hitler în absența terapiei. „Fără îndoială un nefericit, și-a zis Freud, poate chiar un criminal. Cine știe? Hai să nu ne lăudăm prea tare.“

Freud și-a privit havana stinsă dintre degete și s-a gândit la două lucruri: în primul rând că pentru nimic pe lume nu și-ar fi schimbat meseria, în al doilea că totuși ar fi trebuit să se lase de fumat.

A luat un chibrit foarte lung și a încercat să-și reaprindă havana, care, de acum, asemenea unui cadavru, puțea rece a cenușă și refuza să reînvie.

Un al treilea gând a ieșit la iveală, în mintea lui Freud:

— Și dac-aș încerca țigaretele Ninas?

*

— Dolferl, e adevărat ce mi-ai mărturisit aseară?

— Nu-mi retrag cuvintele, Wetti!

Hitler făcea mai departe schițe pentru portretul lui Wetti, cu creionul lui neascultător.

— Ți se pare că sunt frumoasă?

— Dar e evident, pentru numele lui Dumnezeu!

— Mă vrei?

— Nu-mi retrag cuvintele.

Până și el observa modul militaros și aspru în care acționa imediat ce se apuca să vorbească despre iubire. Intonația devenea tranșantă, peremptorie, definitivă, lipsită, desigur, de romantism, nu și de autoritate și de virilitate. Wetti se înfiora, visătoare, sub asalturile verbale.

— Bine, Dolferl, dar știi că așa ceva este imposibil.

— Imposibil? Ce m-ar putea împiedica să vă iubesc?

Și-a mâzgălit înfuriat foaia: o conspirație a creionului, gumei și hârtiei îl împiedica să fixeze chipul ei în caiet.

— Ba e imposibil, Dolferl, n-am cum să fiu a ta, și-o știi și tu.

Firește că știa, din moment ce, în fiecare după-amiază, Wetti se-ntorcea iar și iar la aceeași poveste.

— N-am cum să fiu a ta fiindcă... am renunțat definitiv la bărbați.

După care, invariabil, urma epopeea dureroasă a mariajului ei ratat. Bărbatul acela coleric și păros cu care a fost obligată să se mărite. Săruturile lui care, în timpul logodnei, îi întorceau stomacul pe dos. În sfârșit, oribila noapte a nunții, corpul de urangutan care i-a sfâșiat vintrele, care horcăia, ejacula, împrășca. Rușinea ei matinală, din clipa în care cearceaful cu hidoșeniile de pe el a fost expus la fereastră. De unde și hotărârea de a o termina cât mai repede cu acel bărbat, apoi cu toți bărbații. Iar ura i s-a îndreptat împotriva propriului trup din momentul în care a fost dată pe mâinile aceluși călău. A trăit disperarea. În sfârșit, o imensă liniște în dimineața în care a aflat că devenise văduvă.

— Dolferl, înțelegi, de-acum e prea târziu. Chiar dacă țin foarte mult la tine, ai sosit prea târziu.

Wetti detesta atât de mult dorința bărbătească, încât nu mai frecventa decât homosexuali, pe care-i știa dezinteresați de femei. Aceștia onorau feminitatea fără a o murdări.

— Pricepi, Dolferl, într-un fel le sunt mamă, chiar dacă încă nu am cu adevărat vârsta necesară.

Această parte a poveștii îi plăcea cel mai puțin lui Hitler. Înghițea greu vecinătatea pederăștilor și încă și mai puțin faptul că putuse fi luat drept unul dintre ei.

— Wetți, ceea ce simt pentru dumneavoastră e ceva puternic și pur. Ceva ce nu are nimic de-a face nici cu soțul tău, nici cu complimentele mondene ale băieților tăi... Eu...

— Taci. Nu vreau să te mai ascult.

Protesta tristă și sentimentală. Falsa ei mânie avea ceva ce ținea nu atât de cochătărie, cât de tulburare. Lungea fraza, făcând-o să nu sune a refuz, ci mai degrabă a complicitate, lăsând parcă să se citească printre rânduri: „Aud foarte bine ce spui și, în fond, nu-mi displace.“

Ceea ce era suficient pentru a-l satisface pe Hitler. Lipsit de orice fel de experiență, ar fi fost copleșit de o eventuală acceptare și nu ar fi știut ce să facă cu ea. Cu atât mai mult cu cât dorința lui pentru Wetți ținea mai mult de poză decât de realitate. Crezuse potrivit, în duminica fatală, să-și strige sus și tare înflăcărarea pentru a nu fi confundat cu pederăștii. Odată însă obținută recunoașterea, nu a simțit nevoia de a merge mai departe. Din punctul lui de vedere, era iubitul oficial al lui Wetți. Asta considerau și ceilalți chiriași din strada Felber, de la numărul 22. Duminica, tot asta era și pentru homosexuali. Ba poate chiar și pentru Wetți însăși...

Printr-o mie de gesturi binevoitoare își dorea să-l facă pe Hitler să uite ceea ce nu-i dăruia. Acesta nu se sfia să tragă foloase și s-o facă să simtă, prin exprimarea exagerată a sentimentelor, cât de mult putea să o iubească pentru a-i îndura respingerea. Și atât a profitat, încât Wetți s-a transformat extrem de repede în mamă și servitoare.

Hrănit și spălat de ea, descărca tot mai puține bagaje în gară, doar atât cât era necesar pentru a-și putea plăti camera, și avea câteva ceasuri doar pentru el, în timp ce Wetți îl credea la Academia de Arte Frumoase.

După părerea lui Hitler, totul mergea bine: era așadar un tânăr pictor promițător și amantul unei preafrumoase văduve care-l întreținea. Aparențele îi erau de-ajuns și ar fi considerat cu totul deplasat să fi fost trezit la realitate pentru a i se demonstra că pictorul nu picta, amantul nu făcea dragoste cu amanta, iar văduva avară îi percepea totuși chiria. Întreaga realitate era învăluită de felul în care el o percepea, acoperind-o cu o pătură ca de zăpadă.

Unica problemă care se încăpățâna să rămână o problemă era blestemata asta de schiță.

— Cred că portretul acesta va fi unul dintre cele mai frumoase pe care le-am văzut vreodată! exclama deseori Wetti cu un lirism naiv împrumutat de prin romanele de citit în tren.

Lui Hitler îi era din ce în ce mai greu să-și ascundă caietul de schițe. Wetti devenea tot mai îndrăzneță, se apropia de el, îl agasa, îl urmărea, dorea să descopere cum o vedea Dolferl al ei.

Hitler a avut un reflex de supraviețuitor. Profitând de un moment de neatenție, i-a sustras lui Wetti o fotografie dintr-un sertar. A alergat în Prater și și-a ales unul dintre artiștii și studenții care-și propuneau serviciile turiștilor. A optat pentru cel mai bătrân dintre portrețiști – lucru care-l umilea ceva mai puțin – și i-a întins fotografia lui Wetti și caietul lui de schițe.

O oră mai târziu, pentru doar câțiva helleri, era în posesia lucrării.

În aceeași seară a început ședința zicând:

— Cred că mă apropii de final.

— Sigur?

— Poate...

Pentru a-și desăvârși înșelăciunea, a încercat să lucreze puțin, trăgând câteva linii peste portretul deja executat. După vreo trei minute a constatat îngrozit că era pe cale să-și deterioreze comoara obținută atât de scump.

— Uită-te!

A țâșnit de pe scaunul lui, s-a așezat la picioarele lui Wetti și i-a oferit desenul.

Femeia a rămas uluită, s-a roșit toată, a lăsat să-i scape câteva țipete scurte, iar ochii i s-au umplut de lacrimi.

— Ce minune!

Se recunoscuse.

Era nebună de bucurie și nu și-a mai lăsat poetul să plece toată seara. I-a gătit, s-a dus după țigări, i-a luat lenjeria la spălat, l-a servit cu o tescovină veche, făcută în familie și, pe la miezul nopții, s-a apucat să-i facă ghetele cu cremă. Recunoscătoare, convinsă că a intrat în posteritate, dădea pe-afară de energie și se apucase neobosită să facă unicul lucrul la care chiar se pricepea, treabă în gospodărie.

La jumătate de ceas după miezul nopții s-a oprit din freat, epuizată, gâfâind, și i-a mai turnat un pahar lui Hitler, care le-nevea într-un fotoliu, aruncând iarăși o privire admirativă spre schița care trona pe bufet.

— Spune-mi, Dolferl, asta înseamnă că sunt oarecum muza ta?

Abia mai mișcându-se din cauza alcoolului și a digestiei, Hitler încuviință din cap.

— Sigur că ești muza mea, Wettl. Muza mea.

Are dreptate.

Muză sună mai frumos decât sclavă.

*

Ascuns în spatele unui copac cu scoarță zgrunțuroasă, cu paltonul presărat de nea, Adolf H. aștepta ca femeia să iasă. Din când în când țopăia ba pe un picior, ba pe altul și își vorbea sieși de parcă s-ar fi pălmuit, ca să se mai încălzească.

Cum iese, cum îi sari în față. Și-i explici simplu cum stă treaba.

Ningea molcom. Fulgii liniștiți pluteau pe deasupra oamenilor, indolenți, nu tocmai hotărâți să cadă pe pământ. Obturau vederea, se agățau de gene, încurcau mișcările, dar, odată ajunși pe jos, dispăreau într-un lichid negru, lăsând în urmă strada întunecată și sclipitoare.

Cum iese, m-auzi?! Dacă mai aștepți o clipă ori două, s-a dus dracului tot. Adică te-nmoi și n-o s-o mai faci niciodată.

Adolf tremura cu vitejie. Trebuia să-și îndeplinească misiunea cu orice preț, era vital.

Imediat ce părăsise cabinetul lui Freud, avusese sentimente contradictorii, dar toate violente. Mai întâi, timp de trei zile, îl inundase bucuria: vindecăt de o veche culpabilitate, veche încă din pubertate, umbla ca un prizonier proaspăt eliberat – în mărșit lumea era a lui. Apoi a descoperit teribila singurătate în care trăise până atunci: fără părinți, fără prieteni, fără logodnică, fără apropiați cărora să li se fi putut confesa, fără vreun adult care să-i fi servit drept model. Pentru a-și apăra stările maladive și secretele, Adolf se izolase ani la rând, își ridicase un turn, tăiasse căile de acces, un turn din care domina totul, un turn de unde vorbea, un turn din care tăcea, un turn unde nimeni nu se putea apropia de el și din care își dorea acum să sară.

În cele din urmă, femeia a ieșit de la Academie înfășurată într-un mantou de catifea neagră. Înainta clătinându-se pe tocurile înalte și subțiri, verificându-și echilibrul, asigurându-se la fiecare pas că pe jos nu era gheață. Lucrul acesta l-a mai liniștit pe Adolf: modelul nu mai avea puterea pe care-o emana imediat ce se dezgolea.

Atunci a țâșnit din spatele copacului.

— Doamnă, doamnă, am ceva să vă rog.

— Ne cunoaștem? l-a întrebat.

— Sunt studentul care leșină de fiecare dată la cursul de desen. Aș vrea să vă rog ceva.

Chipul modelului s-a luminat, adolescentul îi trezea amintiri plăcute. Se bucurase că, după atâția ani petrecuți dezbrăcându-se în fața indiferenței generale, nuditatea ei producea efectul unei bombe. Fiecare leșin al adolescentului îl trăia ca pe o victorie personală. Regreta că acesta nu mai venea, și reîntrase în vechea rutină, adoptând poziții inconfortabile, între cererile stupide ale cadrelor didactice și glumele deocheate ale acelor mucoși plini de bube.

Așa că a zâmbit, pentru a-l încuraja să spună ce avea de spus, visând chiar, pentru o clipă, ca băiatul va leșina iarăși, uitând ce voia de la ea.

— Așadar: trebuie să revin la cursul de nud, fiindcă am nevoie de el pentru studiu și pentru că toată lumea râde de mine. Prin urmare, ar trebui să mă antrenez.

— Nu-nțeleg.

— Vă dau cât îmi veți cere, însă trebuie să pozați numai pentru mine, înainte să mă întorc și să vă desenez în sala de curs.

Femeia a căzut pe gânduri. Ar fi acceptat pe loc să presteze niște ore suplimentare bine plătite, dar și-a amintit de propriile trăiri atât de puternice, semănând cu orgasmul, pe care le resimțise când tânărul leșina. Nu se hotăra să elimine eventualitatea unei astfel de plăceri.

— Ți-aș putea propune pe altcineva...

— Nu dumneavoastră?

— Nu, ci pe...

Și-a mușcat buzele, fiind cât pe ce să zică „pe nepoata mea“, și a continuat:

— Pe verișoara mea. Pe Dora. Și ea face aceeași meserie.

Modelul s-a gândit la viitorul său triumf: adolescentul se va întoarce la școală după ce o va fi pictat iar și iar pe găsculița de Dora, se va considera vindecăt, dar în momentul în care ea, femeia, adevărata femeie, cea fatală, își va scoate chimonoul, îl va apuca din nou sfârșeala. Ce scenă! Ce mai spectacol!

— Bine, a răspuns Adolf, care oricum nu avea un plan de rezervă.

Cu Dora s-a întâlnit a doua zi, la cafeneaua Mozart, unde plutea un miros grețos de lapte prins cu nuci de pecan. A fost uimit: fata era de-o vârstă cu el.

— Ai mai pozat?

— Da, sigur că da.

— Cât ceri?

Fata i-a declarat o sumă mică, lucru care nu i-a prea inspirat încredere lui Adolf. Era prea tânără și afacerea prea convenabilă, avea senzația că era tras pe sfoară.

Cu toate acestea, Dora era frumoasă, pielea îi era albă ca neaua, părul de aur roșu, numai că vorbea cu buzele umede,

un accent ciudat îi deforma silabele, avea nasul roșu din pricina gerului, iar paltonul și mănușile fără degete îi erau groaznic de găurite.

A fost atât de greu să o ducă în camera lui fără ca doamna Zakreys să-și dea seama, încât Adolf nici nu a avut timp să se gândească la propria spaimă. Nu a apărut decât odată încuiată ușa, când a înțeles că fata urma să se dezbrace în fața lui. A băgat niște lemne în sobă ca să se facă mai cald.

— Îmi dai banii? a șoptit Dora scoțându-și paltonul.

Mai lasă-mă puțin, să-mi trag sufletul, i-a răspuns Adolf în gând, căutând banii.

După ce a rămas doar în lenjeria intimă, fata i-a luat, i-a băgat în geantă, apoi s-a uitat la Adolf cu o expresie încurcată.

— Voiam să-ți zic ceva. Am o problemă.

— Poftim?! a exclamat el.

Ridicase vocea. S-a calmat și a repetat încet, de parcă nu ar fi fost auzit:

— Poftim?

Ghicise pe loc că primise marfă de duzină, știa că fata avea o tară anume.

— Adică...?

Modelul ezita.

Creierul lui Adolf rumega posibilitățile: avea vreo erupție pe piele, picior de lemn, era pentru prima oară și nu voia să pozeze nud... Ce catastrofă urma să-i anunțe?

— Am tendința de a adormi în timpul ședințelor de pozat.

Lui Adolf nu-i venea să-și creadă urechilor. Fata a făcut un semn către soba fumegândă.

— Din cauza căldurii. Cum dau de cald, cum mă simt bine și, normal, adorm.

Apoi, cu un gest neglijent, și-a scos cămașa și a rămas complet goală.

O stare confuză l-a paralizat pe tânăr. Fata, de o somptuoasă frumusețe, îl privea rugător, ca un copil prins greșind, atentă doar la propriile cuvinte, aproape fără să conștientizeze că

terminase cu dezbrăcatul. Nu exista nici o legătură între sâni, fese, pântec, pubis și chipul neliniștit, aplombul siluetei răvășitor de bine împlinite, vădite, feminine și ochii care implorau nu aveau nimic în comun.

— Deci?

Aștepta un răspuns.

Adolf pierduse firul conversației. A tresărit și și-a dat seama că medicul avusese dreptate: nu leșinase. A zâmbit, bucuros de victorie.

— Deci?

Fruntea Dorei se încrunta îngrijorată.

— Deci totul e-n ordine! a exclamat Adolf H. referindu-se la propria stare.

Dora a oftat relaxată.

— În ce poziție să stau?

Adolf și-a pierdut cumpătul. Nici în vis nu-și imaginase că ar fi putut ajunge atât de departe. A bâiguit un:

— Cum vrei tu.

— Atunci îți propun să începem cu cele în care stau culcată, iar dacă adorm nu o să te deranjeze.

S-a întins pe patul lui Adolf și și-a lăsat capul pe braț.

Tânărul s-a dus în celălalt capăt al camerei și a început să deseneze.

Toată viața am să desenez, am să pictez și-am să sculptez numai femei, și-a zis. Mi-am descoperit vocația.

— Poți poza așezată, te rog?

Dora nu i-a răspuns. Adormise.

Adolf s-a lăsat pe vine, la marginea patului, pentru detalii. Exact ca în visul inițiat, se găsea foarte aproape de o femeie ațipită.

Și, tot ca în visul inițiat, își dorea să atingă femeia care ațipise.

Mâna i-a plecat, aproape împotriva propriei voințe, pe deasupra trupului care-l invita să-l mângâie: rotunjimea umărului chema palma, carnația omoplaților cerea dezmierdarea, talia

subțire impunea îmbrățișarea, șoldurile ordonau alintul, fesele obligau la drăgălășenii. Degetele i s-au lăsat pe ceafa fetei, iar Dora a tresărit.

— M-ai atins? a întrebat ea trezindu-se morocănoasă.

— Nu te-am atins. Te-am trezit.

— Vai, iartă-mă, i-a răspuns coborând privirea.

Adolf descoperirea că figura care, la început, i se păruse drăguță, însă banală, atunci, în cafeneaua Mozart, nu-și găsea rațiunea de a fi decât integrată în ansamblu, dăruind rotunjime și bun-gust unei morfologii puțin cam alungite și afectate.

Dora a zâmbit.

— Vrei să-mi schimb poziția?

— Eh...

Fata s-a rostogolit pe pat, spre el. Ochii lui Adolf erau la douăzeci de centimetri de sânii ei.

— Da, foarte bine... Te voi desena așa. Nu te mișca.

Nu s-a mișcat.

Nici Adolf.

Constata cu spaimă că toate gândurile lui privitoare la acea față erau ațintite către pântecul ei. Dacă Adolf s-ar fi ridicat, Dora i-ar fi descoperit parul care-i deforma probabul.

— Ce faci? l-a întrebat.

— Mă gândesc.

Fata a aprobat din cap cu seriozitate, ca pe o fatalitate înfiorătoare.

A trecut ceva timp. Adolf se concentra asupra lucrului care-l jena, iar unicul rezultat era sporirea jenei.

— Și la ce te gândești?

— La faptul că nu am mai văzut niciodată ceva mai frumos decât tine.

Obrajii, gâtul și pieptul Dorei s-au făcut trandafirii. Să fie desenată în toate felurile nu era nimic nou, dar să fie admirată, asta da, o flata. Un fior de pudoare a străbătut-o din creștet până-n tălpi: de parcă acum descoperirea că era goală.

— Știi, dacă mă plătești, pot rămâne să dorm aici la noapte.

Adolf s-a uitat la ea uluit. Închipuindu-și că l-a șocat, fata a încercat să se justifice:

— Bine. Dacă vrei, rămân fără nici un ban.

Adolf a priceput doar în acea clipă ce i se propunea. S-a înroșit ca focul și a întors capul: ce era de făcut? Panica îi tăia respirația.

Dora s-a apropiat, i-a mângâiat șuvița care îi cădea pe frunte, apoi și-a lipit buzele de ale lui și l-a tras după ea în pat.

În pragul apoplexiei, Adolf s-a lăsat călăuzit de mângâierile Dorei.

Și a descoperit totul. Nu cunoștea trupul femeii, dar nici pe al bărbatului în timpul iubirii. Era parcă încurcat de el însuși. Prea multe lucruri dădeau pe-afară din el, inclusiv picioarele, genunchii, coatele, șoldurile. Se temea să nu-i facă rău sau că nu o să se descurce.

Răbdarea expertă a Dorei dădea de capăt tuturor stângăciilor. Înțelesese rapid că avea de-a face cu un virgin. Numai că acel virgin era austriac și pictor, ceea ce o impresiona pe micuța cehoaică săracă, simplul model ocazional. Avea senzația că se culca în același timp cu întreg Imperiul și cu toată Academia. Corvoada se transforma în misiune sacră din care avea să iasă înnobilită. Prin urmare se străduia să-l metamorfozeze pe puștiul îngrozit, de o înflăcărată stupiditate, într-un amant aproape de-nghișit. În același timp, își verifica superioritatea feminină. Deși erau de-o vârstă, ea conducea îmbrățișările, ea-l învăța ce e dragostea. Aventura aceasta i se părea mai degrabă plăcută decât searbădă, întrucât mai câștiga astfel ceva stimă față de ea însăși.

Adolf învăța încercând să lase să se creadă că știa. După o a șasea înlănțuire, epuizat, a rămas întins o vreme alături de ea. Avea senzația că ultimele două ori nu se descurcase deloc rău, ceea ce-i îndreptătea un acces de sinceritate.

— Știi că pentru mine a fost prima oară?

— Ei nu?! s-a prefăcut Dora mirată.

— Ba da.

De fapt, nu despre un acces de sinceritate era vorba, ci despre unul de mândrie.

Odihnindu-se cu capul pe pernă, cu părul răvășit, cu ochii-n tavan, Dora se întreba – fără o excesivă curiozitate – dacă Adolf avea să devină tandru acum, ca unii bărbați după ce făceau dragoste, dacă avea să-și înlocuiască gesturile cu vorbe și să-i susure la ureche fraze dulci și înflăcărare.

După părerea ei, nu ar fi fost genul lui Adolf, care, mai degrabă, alterna entuziasmul cu mâhnirea. Totodată, era vorba despre botezul sexului. Or, o astfel de revelație îl făcea întotdeauna volubil pe virgin. Era de văzut. Și de așteptat.

— Măine am să mă duc să cumpăr flori, a murmurat Adolf.

„Ia te uită, m-am înșelat, s-a gândit fata. E mai mult genul delicat. Ce surpriză plăcută!“

— Da, am să cumpăr un buchet uriaș de flori.

Devenea încântător. Nici unul dintre amanții ei de la paisprezece ani nu se gândise să-i dăruiască flori.

— Le voi oferi doctorului Freud.

— Poftim?

— Doctorului Freud. Un doctor evreu pe care-l cunosc. Îi datorez clipele pe care le-am petrecut.

Dora s-a întors cu fața la peretele verzui și, fără să-i pese, a tras toată perna la ea, închizând pleoapele și dorindu-și să adoarmă cât mai repede. Nu, într-adevăr, figura cu doctorul evreu nu i se mai făcuse niciodată.

*

Wetti numai despre asta vorbea.

— Dolferl desenează toată ziua, toată seara, ba chiar și noaptea. Și, când nu desenează, citește Nietzsche, Schopenhauer, vă dați seama?! Ce minte!

Într-adevăr, Hitler își dorea să restrângă la minimum necesar relația cu Wetti. Astfel, nu mai cobora decât la ora cinei. A observat rapid efectele benefice ale tacticii: cu cât îi oferea mai puțin lui Wetti, cu atât îi dăruia ea mai mult. Îi înșela așteptările pregătindu-i mâncăruri tot mai rafinate, era de acord, încântată, cu toate teoriile pe care el i le expunea la friptura de vițel și la tot felul de torturi de ciocolată, ținea mai mult decât

orice ca scurtele clipe petrecute împreună să fie reușite. După ultima prăjitură, o anunța că urcă la el în cameră să citească. Atunci ea îl ruga să mai rămână, oferindu-i un kirsch, un lichior de pere și o havană, umplând de perne cel mai bun fotoliu din salon și lăsându-se și ea pe scăunelul pe care-și sprijinea de obicei picioarele. Hitler bombănea, prefăcându-se că refuză, făcând-o să simtă clar că timpul pe care i-l consacra ei, o simplă muritoare, ar fi fost un timp smuls zeului Artelor și zeului Gândirii, dar, până la urmă, accepta. Se întorcea cu respectivul volume și citea, lăfăindu-se și fumând, sub privirile pierdute ale lui Wetti. Chiar citea? Ochii îi alunecau, rătăciți, peste cuvintele culcate în pagină și nu le trezea, lăsându-le să somnoleze în cireada paragrafului. Era mai mult un paznic al cărților decât un cititor al lor. Rareori paginile se însuflețeau și începeau să vorbească. Atunci când o făceau, Hitler intra într-un soi de transă. Vibra. Nu ideile, ci pasiunile le împărtășea. Nu autorii inteligenți îi plăceau, ci aceia contagioși. Nietzsche și Schopenhauer îi transmiteau disprețul lor față de oamenii obișnuiți, îl infectau cu superioritatea lor, îi comunicau morbul critic. Ce nevoie ar fi avut să-și lărgească cercul cunoștințelor? Când deschidea acele pagini, știa că avea să regăsească emoții fundamentale, să freamăte de indignare, să tremure de suspiciune. Își masturba spiritul tot așa cum orice adolescent întârziat se întoarce fără încetare la primele imagini care l-au excitat.

Așezată în fața lui Hitler, cu lucrul în mână, Wetti ațipea, bărbia coborându-i către decolteul adânc. De fiecare dată când o observa, Hitler tușea în semn de reproș, iar ea se ridica bâlbâind câteva scuze sub privirile lui mânioase. În serile în care și lui i se făcea somn, pretindea că data trecută îl deranjase de mai multe ori din meditație. Astfel menținea mitul propriei inaccesibilități, păstrând caracterul excepțional al serilor cu Wetti chiar dacă, din calcul, accepta șase invitații din șapte.

Prin urmare, femeia nu mai avea nici o îndoială: Hitler era un geniu. Care fie vorbea prea mult, fie tăcea la fel de mult.

Întrucât excesul i se părea emblema geniului, imposibilitatea de a-l înțelege o considera dovada nu a limitelor ei, ci a lipsei lui de limite.

În gară, între două trenuri, Hitler se gândea la pictura sa. Tulburat de faptul că-i venea atât de greu să o schițeze pe Wetti, lui, care, totuși, știuse să-l deseneze pe Guido într-o seară de furie, conchisese că inspirația personală trebuie că era una arhitecturală mai degrabă decât omenească. Iată de ce mereu visa la ceva monumental! Va fi pictorul orașelor, al fațadelor, al templelor, al catedralelor. Această revelație îl obseda.

Ca de obicei, i-a luat mai mult timp să se convingă decât să încerce. Lui Hitler îi plăcea mai mult să viseze decât să existe, să viseze că face mai degrabă decât să facă. Așezat pe un căruț metalic, își desfășura în minte legenda propriei vieți, clocotind de mii de laude, de mii de măguliri îmbătătoare, de nenumărate onoruri și de o reputație universală.

Uneori îl sleia faptul de a trece de la vis la realitate, de parcă ar fi trebuit neconținut să sară dintr-un tren în mers. După un fluierat sau o descărcare bruscă de aburi de locomotivă era obligat să coboare în grabă din Olimp și să ia în spinare cufere grele și umilitoare. De cele mai multe ori se arăta mărinimos și nu le arăta călătorilor că ar fi trebuit să le fie rușine de atâta ignoranță. Zâmbea și juca rolul băiatului de treabă, în special în clipa în care primea bacșișul.

Au fost și greve ale feroviarilor. Hitler nu încerca să înțeleagă dacă erau sau nu legitime revendicările acestora, așa că se trezea deseori cu mult prea mult timp liber la dispoziție. La pensiune nu se putea întoarce, ca să nu trezească suspiciunile lui Wetti, și până și propriile reverii nu-i mai ajungeau pentru a umple golul atâtor zile. Altceva n-a putut face decât să se așeze și să deseneze pe peron.

A început prin a face schițe ale gării. Din nefericire, rezultatul conținea întotdeauna ceva incorect în sensul proporțiilor, Hitler având dificultăți în a stăpâni perspectiva. A conchis că

gărilor constituiau un foarte prost subiect de lucru, așa că a încercat cu niște ilustrate. Cu ajutorul unei foi de calc, a început să copieze monumente importante ale Vienei, pe care le-a trecut apoi pe carton, copiind liniile cu tuș, după care a mândit pe deasupra cu guașă de varii culori.

Hitler se ferea să emită vreo judecată de valoare asupra rezultatelor. Decisese doar, o dată pentru totdeauna, că era un geniu al picturii și asta chiar înainte de a se fi apucat de pictat. Dacă de obicei se pleacă de la tablouri pentru a ajunge la pictor, deducând geniul din operele artistului, pentru el însuși Hitler făcuse raționamentul invers: era un geniu de drept divin, din principiu. Poate că asta nu se vedea încă din desenele lui, dar, într-o bună zi, acest adevăr va copleși întreaga lume.

Copiind ilustratele, lucra lăudându-se neîncetat. Pe calc observa grija lucrului bine făcut, pe care o lua drept exigență. În alegerea culorilor manifesta o neîndemânare pe care o considera originalitate.

Wetti era fermecată. Hitler nu-i prea dădea atenție: doar pentru asta era acolo.

A fost totuși foarte surprins atunci când, într-o vineri, zi în-tunecată și fără clienți, din cauza unei greve, un bărbat i s-a aplecat peste umăr, s-a uitat cum picta Palatul Trautson, lucrul fiind pe cale de încheiere, și a exclamat gânditor:

— E foarte foarte bine. Mă numesc Fritz Walter, sunt comerciant de artă și aș vrea să vă iau în galeria mea.

*

Adolf H. descoperea gustul amar al victoriei. Numai că era singurul care se bucura, celorlalți studenți fiindu-le ciudă pe el căci le făcuse praf o legendă, îi lipsise de unul dintre cele mai bogate subiecte ale curiozității, conversației și bancurilor: faimoasele lui sincope. Doar Neumann și Bernstein depășeau bariera indiferenței și continuau să susțină dialoguri teoretice cu Adolf sau, mai degrabă, *în fața* lui Adolf, întrucât acesta se lăsa atacat de unul sau de celălalt tocmai fiindcă nu-și exprima punctul de vedere.

Nu trăia deloc sentimentul singurătății, fiindcă nu se gândise niciodată că ar putea avea nevoie de ceilalți. Tocmai descoperise că anumite bucurii – desigur, esențiale – nu pot fi împărțite cu altcineva și nici măcar povestite, că fac parte din noi la fel ca ochii ori coloana vertebrală, că fac din noi ceea ce suntem. Lui Adolf nu-i mai era frică de femei, dar acest lucru nu-l putea spune nici bărbaților, nici femeilor.

În spatele copacului unde, într-o după-amiază, așteptase modelul, acum îl aștepta chiar acea femeie.

— Ai puțin timp? Avem ceva de vorbit.

Văzând-o cum îi țâșnește în față, Adolf s-a speriat. Din clipa în care se uitase la ea cum rămâne goală, fără să mai simtă vreo slăbiciune, modelul l-a împovărat cu un dispreț plin de ostilitate. Părea că femeia nu mai suporta să o privească. Când constata că tânărul se afla în sală, enervarea o făcea să strângă din dinți.

— Felicitări, i-a zis pe un ton tăios, care însemna exact opusul cuvântului. Se pare c-ai ajuns mai puțin neîndemânatic cu femeile.

Adolf și-a plecat privirea. Cum de uitase că era mătușa Dorei? Cu siguranță îi va cere să pună capăt relației cu aceasta.

— În sfârșit i-a reușit și idioatei ăleia mici ceva. Mare mirare!...

Adolf a ridicat surprins privirea, fiindcă nu se aștepta ca modelul să o critice pe Dora.

— Și bineînțeles că v-ați și culcat, nu?

Pusese întrebarea indignându-se deja de răspunsul pe care nu-l auzise încă.

— Recunoaște, a continuat, oricum Dora nu știe să facă decât un singur lucru: să se-ntindă-n pat. Ca să pozeze. Ca să doarmă. Ca să facă dragoste. Mereu la orizontală. Nu văd cum ar schimba-o...

Avea dreptate, iar observația l-a distrat pe Adolf. Molateca Dora nu-i lăsase amintirea unei femei care ar fi putut sta în picioare.

— Vasăzică, nu mai ești virgin?

Nici la această întrebare nu a așteptat răspunsul. A zâmbit cu cruzime. Ciudată conversație, și-a zis Adolf, și nu tocmai greu de purtat: modelul întreabă, răspunde și citește gândurile.

— Te-ntrebi unde vreau să ajung, este?

S-a mulțumit să o privească liniștit.

— Uite cum stăm: am să te întreb ceva.

— Și presupun că aveți și răspunsul?

— Ceva bănuiesc eu.

— Atunci de ce mă mai întrebați?

— Ca să auzi întrebarea.

S-au cântărit din ochi. Adolf a înțeles că în fața lui se afla cineva periculos, periculos fiindcă era intens, imprevizibil, în stare, doar cu un freamăt de gene, să-ți devină prieten ori dușman pe viață. Intrase în cușca panterei fără ca măcar să-și fi dat seama. Absolut nemișcat, a făcut-o să priceapă că era gata. Satisfăcută, femeia și-a lăsat timp pentru a savura întrebarea înainte ca buzele s-o articuleze.

— Știi să faci fericită o femeie?

— De ce m-ar interesa?

Modelul a clipit. Tânărul marcase un punct. Nu se așteptase la atâta cinism de la virginul de mai ieri.

— De ce m-ar interesa? a continuat acesta. Esențial e că știu eu să fiu fericit cu o femeie.

— Mucosule, i-a răspuns intrigată femeia.

— Da, știu să fiu fericit cu o femeie, așa stă treaba.

— Limbric amărât ce ești, sunt convinsă că nu ești în stare să dăruiești plăcere.

— De unde știți?

— Știu că nu ești altceva decât un bărbat și Dora nici mai mult, nici mai puțin decât o curvă. Pentru voi doi, totul nu rămâne decât gimnastică.

— A țipat.

— Ai plătit-o?

— Dacă v-am spus c-a țipat...

— Normal c-a țipat dac-ai plătit-o, doar e o curvă pricepută.

Sub înțepăturile și asalturile modelului, Adolf, dezorientat, uitase de tactica de apărare stabilită la început: indiferență totală la întrebarea adresată. Hărțuit în orgoliul lui masculin, leșise din vizuină și iată-l acum pretinzând că este în stare să aducă o femeie la orgasm. Deci e de revenit rapid pe cea dintâi poziție. A tras adânc aer în piept și a răspuns liniștit:

— Nu văd ce interes aș avea să fac o femeie să aibă orgasm.

Modelul a înțeles că nu-l putea băga în corzi prea ușor. Așa că l-a prins de încheietura mâinii.

— Deci nu vezi ce interes ai avea? Haide, vino după mine.

Sub imperiul surprizei, căutând încă răspunsul, Adolf a urmat-o. Nu i se putea împotrivi. Doar n-o să se umple de ridicol pe stradă, zbătându-se să-i scape. Modelul l-a târât până-ntr-o cafenea pe care nu o cunoștea. Odată intrată, a mai slăbit strânsoarea, dar ochii femeii l-au obligat să se așeze dând dovadă de o forță coercitivă mai puternică decât forța fizică.

— Uită-te-n jur și-ai să-nțelegi. Ești într-o cafenea a artiștilor. În preajmă găsești toate combinațiile posibile. Ia un pahar. E mai ceva decât la grădina zoologică. Dai de câte o cușcă la fiecare masă. Examinează cuplurile și vezi ce adună la un loc cutare bărbat și cutare femeie. Cel de acolo și-a atras femeia aia drăguță datorită banilor: ea deci se culcă cu un portmoneu. Celălalt își datorează femeia fizicului lui: arată mai bine decât ea, care va accepta orice numai să nu-l piardă, fiindcă va exista întotdeauna o alta care să-l vrea. Tipul și tipa de dincolo sunt de același nivel, ținută împreună de obișnuință și de promisiuni: nu e ceva prea zdravăn. Cel de dincolo e genial și își va găsi întotdeauna o femeie lipsită de respectul de sine, care va fi fericită să fie sclava unei personalități. Celălalt e urât, avar și fute prost, deci nu te mira că bea singur. Acum uită-te puțin și la Vladimir.

I-a arătat un bărbat înalt, puțin adus de spate, cu gene bogate, cu nas puternic, cu ochii negri ca tăciunele, care ciocnea cu o femeie foarte frumoasă.

— Vladimir nu este nici frumos, nici urât, să zicem că nu este respingător. Vladimir nu are prea mult talent, totuși excelează în creația de gravuri pentru cutiile de ciocolată. Vladimir merge

pe cincizeci de ani. Ei bine, află că pe toate le-a avut! Pe toate! Până și pe actrițele bogate, tinere, frumoase, care tocmai ele ar avea de unde alege. În clipa asta, cum vezi, e pe cale s-o mai dea gata pe una.

Actrița cu ochi verzi îi surâdea lui Vladimir, mai ascultătoare decât un pisoiaș de-o zi.

— Ei, oare de ce? Pentru că Vladimir știe să facă fericită o femeie. Mai exact spus, nu le face fericite, pur și simplu le-nnebunește.

Modelul l-a silit pe Adolf să se uite la ea, care-l privea fix. Tănărul avea senzația că femeia își regla tirul și urma să tragă.

— Vladimir deține puterea. Adevărata putere. Cea care deschide toate ușile și toate seifurile. Știe să facă fericită o femeie.

— Ei și? i-a răspuns îngâmfat Adolf.

Insolența devenea contagioasă.

— Chiar nu înțelegi?

— Repet: ei și? Adică unde trebuie să ajungem? De ce-mi povestești toate astea?

— Ți-am permis eu să mă tutuiești?

— Nu. Nu după câte știi. Dar nici eu parcă nu ți-am dat voie.

Modelul a zâmbit, mulțumită de tonul agresiv la care le ajunsese dialogul.

— Uite ce e, mucosule, îți propun să te învăț eu ce trebuie.

— Ce să mă-nveți?

— Să faci o femeie fericită.

S-a uitat lung la ea, care-l privea cu ură. Era ceva irezistibil. *Dac-o să ajung să fac o femeie să țipe de plăcere ar însemna că pe toate voi reuși să le fac să țipe.*

*

Hitler nu-și mai venea în fire.

Iată că, de câteva săptămâni încoace, miercurea dimineața la ora opt, Fritz Walter, în paltonul lui de astrahan, cu mănuși din piele neagră de miel, cu obraji netezi, dar încă iritați de

rasul proaspăt, mirosind a violete și lavandă, loțiunea la modă printre bărbieri, bătea la ușă, intra cu pasul lui apăsat de comerciant de artă înstărit, comenta lucrările din ultima săptămână, le lua pentru galeria lui și îi dădea banii pentru săptămâna care trecuse.

— Juma-juma, păi, nu-i bine, prietene?

Hitler aproba din cap. Nici nu i-ar fi trecut prin minte să-l contrazică pe acel estet care, dincolo de bancnote, îi aducea în fiecare miercuri confirmarea că era un pictor adevărat.

Sumele nu erau prea mari, dar Fritz Walter știa cum să le justifice.

— Clienții sunt foarte impresionați când le spun că nu ai decât șaptesprezece ani...

— Douăzeci.

— A, da? Așadar, sunt foarte impresionați când le dezvălui cât de tânăr ești. Dar, totodată, și profită. E fatal. „Fritz, îmi spun, o să ni-l vinzi pe Adolf Hitler al tău cu cât vei vrea peste câțiva ani, dar, te rugăm, deocamdată lasă-ne să ne facem afacerile așa cum știm.“ Normal. Mereu a fost așa. Munca mea constă în a trezi dorința, apoi în a aștepta. Clienții mei însă au încredere în mine, știu că nu-i voi înșela. Așa am început și cu Klimt și cu Moser. Iar acum își smulg unii altora operele pentru milioane de mărci. Ei, da, trebuie să știi să aștepți. Lucrările de până acum sunt tare drăguțe, dragă băiete, însă prefer să te văd atacând monumentele cunoscute. Clienții sunt achizitori siguri, nu te teme. La tine originalitatea nu vine din subiect, ci din tratarea acestuia. Nu te abține. Da, treci la marile monumente ale Vienei. Uită-te la Klimt: mereu subiecte clasice și, totuși, pictura lui nu e clasică. Ehei, Klimt, parcă-l văd, la fel ca tine, ezitând, privindu-mă cu neîncredere, gândindu-se că-l trag pe sfoară întrucât credeam în talentul lui. Tinerețe, tinerețe!... Preafrumoasă tinerețe! Șase tablouri? Ideal ar fi fost opt. Sau format mic. Mai multe de format mic. Mai târziu, când îți vei fi stabilit bine stilul, vei putea trece și la format mare. Precum Klimt. Întotdeauna. Cât de mult îmi amintești de el!...

După ce Fritz Walter părăsea încăperea cu pânzele la subsoară, Hitler rămânea ca amețit ceva vreme. Ghiftuit de complimente, umflat de energie, bule de speranță se formau în mintea lui. Într-o bună zi avea să fie bogat. Într-o bună zi va fi precum Klimt. El, care cunoștea atât de prost opera marelui pictor și care, la început, detestase puținul pe care-l văzuse, își schimbase cu totul opinia despre fondatorul mișcării Seceession: nu, în nici un caz nu se putea contesta faptul că Gustav Klimt fusese un geniu. Un geniu discutabil, desigur, ca toate geniile, dar un geniu. Poate și prea modern. Pe alocuri. Poate și cam decadent. Poate și cam... dat tot un geniu. Da. Un geniu indiscutabil. De care, de altfel, se simțea foarte apropiat.

În orele următoare, Hitler, îmbătat, încântat de a fi el însuși, se dedica muncii cu înflăcărare. Spre capodoperă!

Se trezea abia pe la mijlocul după-amiezii. Monotonia calculului și a liniilor trasate repetat îl trezeau încet-încet la realitate.

Seara era mahmur.

Pentru a înveseli cina, Wetti îi dădea ocazia să retrăiască scenele de mai devreme. Așa că acesta îi povestea mai întâi cu exactitate cuvintele vânzătorului de artă, apoi improviza liber legăturile pe care Walter le-ar fi făcut între el și Klimt. Era inequizabil în a-și aduce complimente. Preferând acea latură a sa care însemna meseria de artist.

— Dolferl, află că Werner m-a asigurat, duminică după-masă, că galeria Walter este una dintre cele mai renumite din Viena.

— Știu, i-a răspuns Hitler umflându-se-n pene.

— Cu adevărat cea mai importantă. Era foarte impresionat că expui acolo. Foarte, foarte impresionat.

La drept vorbind, Wetti nu îndrăznea să-i spună că Werner nu crezuse o vorbă.

Hitler a acceptat complimentul, fie și venind de la Werner, înfiorătorul pederast care îndrăznise să-l ia drept unul de-ai săi.

— Firește că galeria Walter este cea mai bună din oraș. Fritz Walter i-a descoperit pe Klimt și pe Moser. De altfel, va trebui să trec și eu într-o zi pe-acolo, să văd cum mi-au expus pânzele.

— Aș putea veni și eu cu tine? Aș fi foarte fericită. Te rog.

— Mai vedem.

Hitler nu dăduse încă pe la galerie, deoarece aceasta se găsea la celălalt capăt al orașului și, mai ales, fiindcă Fritz Walter îi interzisese clar s-o facă.

— Să vii la galerie? Este un loc pentru tablouri. Nu pentru pictori. Trebuie să rămâi aici și să pictezi. Să muncești. Să muncești și iar să muncești. Asta-i misiunea geniului. De comerț mă ocup eu. Treburile ingrate și vulgare cad în sarcina mea. Tinere, îți interzic să dai pe la galerie. Dacă o faci, s-ar putea să fie încheierea legăturii noastre.

Amenințările îl ținuseră deoparte pe Hitler, al cărui narcisism s-ar fi potrivit totuși bine cu o plimbare printre pânzele sale agățate între cele ale lui Gustav Klimt, Joseph Hoffman și Koloman Moser.

Cu toate astea, într-o zi de miercuri Fritz Walter nu și-a făcut apariția.

Hitler a așteptat întreaga zi, a coborât la pândă, în stradă, de cincisprezece ori, a refuzat până seara să mănânce și atunci, pretextând că supa de ciuperci era prea piperată, i-a făcut lui Wetli o scenă îngrozitoare.

A doua zi, sub pretextul unei răceli, ca să nu mai meargă la gară – la Academie, pentru Wetli –, iar a așteptat.

Vineri a decis să aștepte până miercurea viitoare. Sâmbătă a trecut la lucru cu o poftă înnoită, multiplicând amețitor numărul micilor picturi și asta până marți, nădăjduind că, printr-o minune, zelul avea să-l facă pe comerciant să se întoarcă.

Și a venit ziua de miercuri. Tot fără Fritz Walter, tot așteptând în zadar. Hitler și-a lăsat baltă lucrul. Încercând să supraviețuiască până miercurea următoare.

Iar miercurea următoare nici urmă de Fritz Walter.

— Poate c-a plecat în străinătate? Poate că e pe cale să vorbească despre tine la Berlin? La Paris? Cine știe?

Wetti își storcea creierul pentru a extrage câteva ipoteze liniștitoare. Mai îngrijorată de starea fizică a băiatului decât de motivele comerciantului, încerca să-l ispitească cu diverse mâncăruri. Hitler, mereu la fel de exagerat, încetase să mai bea și să mai mănânce. Admirația lui Fritz Walter ajunsese fluidul lui vital. Fără privirea acestuia, i se părea că nu mai exista, și cheful de a picta îi dispăruse.

Într-o dimineață, Wetti i-a bătut la ușă, era încălțată, purta mănuși și avea o pălărie de parcă s-ar fi dus la o nuntă – și l-a anunțat ce hotărâre luase:

— Gata, nu mai ține așa. Mă voi duce la galeria Walter după explicații.

Hitler, în pragul leșinului, pricepând ce-i spunea femeia travestită în mare doamnă împopoțonată, care stătea-n cadrul ușii lui, a prins-o de brațe pe Wetti pentru a o opri.

— Ba nu. De dus mă duc eu.

— Haide, Dolferl, știi foarte bine că Fritz Walter nu vrea să te vadă prin galerie. Doar e un fel de condiție a contractului vostru.

— Cum nu a mai dat pe-aici, consider că nu și-a respectat contractul. Așadar pot să-mi asum riscul.

Hitler părea atât de fericit de noua perspectivă a lucrurilor, încât Wetti a fost de acord. Se vor duce împreună. Gazda a reușit chiar să-i smulgă promisiunea că va mânca puțin înaintea expediției.

Au traversat amândoi orașul, în tramvai. Hitler înota în vechiul frac al tatălui său, atât de uzat, încât țesătura lustruită scotea la vedere rosătura pe la coate, pe la genunchi și pe fese, însă Wetti îi înnodase la gât o cravată a ei din mătase pestriță și dubioasă, care, semn de excentricitate adăugat palorii ca de mort a obrajilor, făcea ca tânărul să aducă în mod convingător cu un artist damnat. Oricum, în harnașamentul ei de armăsar imperial, Wetti era suficient de respectabilă pentru amândoi.

Ajunși în fața galeriei Walter, s-au oprit o clipă, impresionati. Literele de aur ale firmei, abanosul gros al ușii, perdelele grele, de catifea, care, în spatele ferestrelor, interziceau trecătorilor fie și să întrezărească un capăt de ață din comoara dinăuntru, toate acestea inspirau respect. Ieșirea unui cumpărător cu o havană enormă între buze și a soției acestuia învăluită într-un nor de vizon, pe care scânteiau bijuterii, le-a sporit angoasa: galeria Walter nu era un loc al cărui prag să-l treacă în mod obișnuit oameni ca ei.

— Una peste alta, e galeria mea. Tablourile mele sunt expuse aici, a spus Hitler pentru a-și face curaj.

Și-au mai venit în fire, au urcat treptele și au împins ușa cea grea. Un sunet cristalin de o puritate pătrunzătoare părea să le strige că greșesc.

S-a apropiat un funcționar care și-a ascuns uimirea la vederea bizarului cuplu sub o politețe disimulată.

— Am venit să vedem tablourile, i-a zis Wetti pe tonul pe care-l folosea pentru a repezi curierii aflați în întârziere.

— Vă rog, doar ați deschis ușa potrivită, le-a răspuns angajatul galeriei înclinându-se.

În sine, pe Hitler îl bucura gândul de a-și vedea peste puțin timp tablourile agățate pe pereți.

Dar nici el și nici Wetti nu au dat de ele în primele săli, deși trecuseră de mai multe ori prin ele.

— Poate la etaj? a murmurat Wetti arătând spre o scară.

Trebuie că avea dreptate. Tinerii pictori erau probabil expuși acolo. Apariția pânzelor de format mic părea să le confirme ipoteza. Au parcurs întreg etajul, așteptându-se la o surpriză divină după fiecare colț. În zadar. Hitler simțea cum i se înmoaie genunchii.

— Cu siguranță le-au vândut pe toate.

Ca de obicei, Wetti găsisse o explicație. Hitler i-a zâmbit pe când ea îl bătea matern pe braț. Însă nu era cazul să se mulțumească numai cu astfel de bucurii. Veniseră doar să afle vești despre Fritz Walter.

La baza scării au dat din nou de angajatul care-i întâmpinase.

— Domnul Walter e aici? l-a întrebat Adolf, dintr-odată foarte în largul lui, încântat că i se vânduseră toate pânzele.

— Pentru moment, domnul Walter e în străinătate.

— Vezi?! a exclamat Wetti dându-i un cot triumfător, de loc potrivit cu obișnuitele ei maniere distinse.

Hitler plutea pe undele fericirii.

— Și când se întoarce?

— Săptămâna viitoare.

— Ei bine, spuneți-i domnului Fritz Walter că a trecut pe aici Adolf Hitler și că-l aștept, ca în fiecare miercuri dimineața, la ora opt.

— În strada Felber, la numărul 22, a adăugat Wetti roșind, impresionată că-și poate cita pensiunea sub auspicii de un asemenea prestigiu.

Funcționarul a părut încurcat.

— Ați spus Fritz Walter?

— Da.

— Îmi pare rău, eu mă refeream la Gerhard Walter.

— Nu Fritz Walter conduce această galerie?

— Nu, domnule, Gerhard Walter.

— Aha, deci are un fiu!

Funcționarul s-a înroșit de parcă ar fi auzit o obscenitate.

— Nu, domnule, vă pot asigura că domnul Gerhard Walter nu are copii.

— În sfârșit, s-a enervat Hitler, mă întâlnesc în fiecare miercuri, la mine acasă, cu domnul Fritz Walter, care imediat apoi îmi vinde tablourile aici.

— Cum ați spus că vă numiți?

— Adolf Hitler, i-a repetat, ieșindu-și din fire, angajatului galeriei, care încă de adineauri se vedea că nu ascultase nimic din ce-i spusese.

Numai că acesta nu se lăsa.

— Cred că faceți o greșală, domnule... Hitler. Nu mă îndoiesc de importanța muncii dumneavoastră, dar vă pot asi-

gura că galeria Walter nu a expus niciodată opere care să vă aparțină.

Și, fără a mai aștepta, s-a întors și a deschis un registru pe care i l-a pus autoritar în mână.

— Uitați catalogul din ultimii doi ani. După cum observați...

Wetti și-a luat un aer indignat.

— Ce tot spui, măi băiete. Doar l-am văzut cu ochii mei pe domnul Fritz Walter trecând, în fiecare miercuri dimineața, pe la etajul unde locuiesc.

— Pe la etajul unde locuiți? a repetat ironic funcționarul parcurgând din priviri hainele caraghioase ale lui Wetti, de la pălăria împodobită cu exagerat de multe pene până la ghetetele cu nasturi.

— Haide, Wetti. Să mergem.

Au trecut iarăși pragul sub râsul sardonice al sunetului cristalin.

O tăcere consternată le îngreuna pașii.

Au mers fără ținută, după cum îi purta valul de trecători. Hitler prefera să tacă decât să explice misterul. Se chinuia de unul singur să-l deslușească. Și înainta copleșit, năuc. Când mintea a început să-i emită ipoteze, să lămurească înșelătoria căreia îi căzuse victimă, suferea atât de tare, încât se oprea imediat, oprând pentru confuzia absolută prin comparație cu multiplele zone dureroase ale unei clarificări.

Au ajuns în Prater.

Wetti s-a plâns că o dureau picioarele obosite și l-a rugat să se oprească puțin într-o cafenea. Lui Hitler îi era teamă că, odată așezați, ar fi fost obligați să stea de vorbă.

Dintr-odată, i s-a părut că vede ceva. A clipit scurt, pentru a se asigura că nu visa. Nici vorbă, așa era. La cincizeci de metri mai departe, pe bulevard, Fritz Walter, îmbrăcat în celebrul lui palton de astrahan, oprea trecătorii pentru a le vinde tablourile pe care le întinsese pe o bancă. Din reflex, a luat-o de braț pe Wetti, a-ntors-o și a băgat-o dintr-un salt în prima cafenea. Orice-ar fi fost, nu trebuia să vadă așa ceva.

Pe deasupra celor două ciocolate aburinde, i-a explicat că nu putea lăsa fără supraveghere, atât de mult timp, pensiunea. Cum avea nevoie să reflecteze la cele întâmplate, avea să vină și el după ea puțin mai târziu. A condus-o – aproape că a luat-o pe sus – până la tramvai, după care s-a apropiat de Fritz Walter.

Acesta nu pierduse nimic din elocvență. În schimb, ceea ce la Hitler în cameră părea retorică de mecena devenise aici volubilitatea vulgară a unui măscărici de bâlci. Nu ezita să strige după cei care se plimbau, ba chiar să-i oprească prinzându-i de braț.

Hitler se ascunsese după un copac. Aștepta lăsarea serii. Nu-și dorea scandal în public. Nu era convins că și-ar fi controlat nervii și, mai ales, că l-ar fi putut domina pe Fritz Walter, individ puternic, scund și-ndesat.

Când a venit noaptea și circulația pe bulevard s-a rărit, Hitler și-a părăsit ascunzătoarea și s-a apropiat.

Din reflex, Fritz Walter a strigat după el, dar s-a oprit la jumătatea frazei recunoscându-l.

— Eeei, Hitler...

A așteptat ca acesta să înainteze, încercând să-i citească pe chip ce sistem defensiv trebuia să adopte.

— Mincinosule! i-a strigat Hitler. Ești un mincinos și un hoț!

— Hoț? Deloc! Ți-am adus banii de fiecare dată.

— M-ai făcut să cred că tu conduci galeria Walter.

Fritz Walter i-a răs în nas, un răs răutăcios, un răs ca o pe-reche de palme.

— Dacă ai fost atât de cretin încât să mă crezi e treaba ta. Chiar îți închipui că galeria Walter ți-ar fi cumpărat copiile alea făcute pe calc? Ei, nu, serios, chiar îți închipui așa ceva? Nici să le bag turiștilor pe gât nu mi-a fost ușor.

Hitler a rămas ca paralizat. La asta nu se așteptase: în loc să se apere, Fritz Walter ataca. Și mușca rău.

— Adolf, bietul de tine, trebuie să fii dus rău ca să crezi și o secundă ce ți-am spus. Îți dădeam ineptii cu lingurița zicându-mi: ei nu, de data asta chiar o să se prindă că bat câmpii, de data asta chiar o să mă ia la mișto! Și uite că nu! Nu s-a-ntâmplat

niciodată! Înghițeau orice! Și chestia cu Klimt! Și cu Moser! Nu mă contraziceai, ba mai și așteptai, cu gura căscată, ca și acum, să-ți mai torn ceva pe gât!

Hitler rămăsese încremenit, cu brațele atârându-i. Unica reacție a fost să-și lase lacrimile să curgă în voie.

— Aveți probleme, domnule?

Un agent de poliție s-a apropiat de Hitler. Fritz Walter s-a potolit.

— Vă deranjează domnul acesta? A încercat cumva să vă escrocheze? Nu v-a dat banii?

Polițistul făcea tot ce putea pentru a-i fi pe plac lui Hitler. Era vizibil că-și dorea să pună mâna pe negustorul ambulat.

— Nu, a șoptit Hitler.

— Bine, a lăsat să-i scape polițistul, dezamăgit. Dar, dacă vă deranjează, trebuie să ne spuneți. Îl știm noi bine pe banditul ăsta. Nu e prima dată când ar înfunda pușcăria. Se pare că a-nceput să-i placă, ia zi, Hanisch, nu-i așa?

Fritz Walter se uita-n pământ zgribulit, așteptând ca polițistul să termine. Acesta i-a dat ocol cu priviri bănuitoare, căutând prin marfa expusă ceva de criticat ori de observat. Apoi, negăsind nici un os de ros, s-a îndepărtat. Fără a mai juca teatru, Fritz Walter a răsuflat ușurat. Chiar se speriasse. Timid aproape, privindu-l pieziș, i-a mulțumit lui Hitler că nu spusese nimic:

— Drăguț din partea ta că nu ți-ai dat drumul la gură.

Hitler înghețase.

— De ce ți-a spus Hanisch?

— E numele meu adevărat. Reinhold Hanisch. Îmi zic Fritz Walter fiindcă de ani de zile se ține poliția după curu' meu. Eh, pentru niște fleacuri, în sfârșit...

— Pe unde-ai umblat lunile astea?

— Pe la pârnaie. Pentru o poveste veche, de doi bani. Fără importanță.

Hitler și-ar fi dorit să mai aibă cinci ani, să dea cu pumnii, să tropăie, să-și ceară înapoi vechile iluzii. Doar îl așteptase pe

Fritz Walter, celebrul galerist care crezuse timp de o lună în geniul lui, nu pe Reinhold Hanisch, care ispășea într-o celulă pedeapsa pentru un furt oarecare.

— Bem un păhărel? l-a întrebat Hanisch bătându-l pe umăr.

*

Adolf H. și modelul au intrat la hotelul Stella. Scara strâmtă, răsucită, care deja se clătina avea un aer promiscuu. Culoarul era acoperit cu un covor de un roz-grena, ca o limbă încărcată întinsă de-a lungul etajului. Ușa 66, deși de citit se citea 99, întrucât, lipsind un cui, plăcuța de email scorojit se întorsese invers. Pat de fier cam jos. Cuvertură cârpită de o lucrătoare daltonistă. Pereți fucsia mâncați de mușegai. Deși nimic nu inspira dorință, Adolf, surescitat, s-a aruncat pe femeie. Care nu l-a învățat nimic. Ci l-a lăsat să-și facă treaba. Iar el s-a sleit călărind-o. Modelul nu s-a uitat la el nici rece, nici cu căldură, ci părea că urmărește reacțiile unui animal ciudat. Tânărul își spunea că o va da gata cu numeroasele sale asalturi. Ejaculând de cinci ori.

— Și tu?

— Nici măcar o singură dată.

A doua zi și-a egalat scorul.

Degeaba.

Femeia i-a explicat înțelesul cuvântului frigidă. Să fie însă liniștit. Ea nu era așa. Doar el era motivul. A doua zi, Adolf H. a făcut ceva economie de energie. Și-a lăsat timp să studieze mai bine trupul acela și a învățat să-i manevreze toate butoanele și manetele care provocau plăcerea unei femei. În fine, ea a acceptat, ca o jucătoare expertă:

— În orice caz, nu pot zice că n-ai încercat.

Zilele următoare, băiatul a continuat cu aplicație metoda. Ejacula mai puțin. Ea deloc.

Pe Adolf H. l-a apucat un acces de furie.

— Nimic nu m-ai învățat! Mi-ai promis că mă înveți să aduc o femeie la orgasm și nimic nu m-ai învățat.

— Ba da. Deja te-am învățat că exist.

Au mai trecut două zile în care Adolf s-a dovedit mai încăpățânat decât și-ar fi închipuit modelul. Fiindcă refuza să-i spună cum o cheamă, i-a zis Stella, după numele hotelului în care se întâlneau. Tânărul visa la măcar un zâmbet schițat de buzele ei, la un freamăt al buzelor, la o umbră de roșeață care să-i fi străbătut pentru o clipă pieptul. Își reamintea un extaz fugar, moleșeala visătoare care-i umezise Stellei privirea. Se gândea de astfel de lucruri ca de niște semne: într-o bună zi, tot va reuși să o facă să simtă ceva. Descumpănit, se gândea la inegalitatea orelor petrecute împreună: pentru el fusese întotdeauna vorba despre momente de plăcere, nu și pentru ea. Cugeta la diferența dintre sexe, la modul în care ajungeau la orgasm: bărbatul atât de simplu și de frecvent, femeia atât de rar și de imprevizibil, bărbatul risipindu-se, dar epuizându-se, femeia avară, dar ineputabilă. Nu pricepea de ce dorința lui atât de vizibilă, de tangibilă, de puternică nu trecea de la sexul lui la al ei. Începuse să bănuiască faptul că nici un procedeu mecanic, mângâiere, penetrare, frecare, pisare, uzură nu putea transmite plăcerea, că trebuie să fi fost vorba despre alt procedeu. Dar care?

*

Când, pe la miezul nopții, îmbuibat de alcool, Hitler s-a despărțit de Reinhold Hanisch – alias Fritz Walter –, s-a întrebat ce-l umilise oare mai mult: faptul că nu fusese în stare să-i spargă botul, că acceptase să bea, după care fusese obligat să mulțumească pentru bere sau că, mai degrabă, fusese de acord să se nască între ei o înțelegere ca-ntre escroci? Dacă era să se ia după acela, nu ar fi fost cazul ca cei doi să se bată, ci să țină aproape. Păi cum, dacă Hanisch era un fals galerist, Hitler nu era și el un fals pictor? Uzurparea de care dăduse dovadă cel dintâi era același lucru cu calcurile celui de-al doilea. Ambii se foloseau de șiretlic și de șmecherie pentru a-și câștiga pâinea. Din contră, între ei se arătaseră întotdeauna cinstiți, din moment ce împărțiseră până la ultimul heller.

Hitler a mers multă vreme pe străzile Vienei pentru a-și limpezi gândurile prin aer, noapte și oboseală.

Ceea ce regreta după aventura cu Hanisch erau iluziile lui pierdute. Timp de mai multe săptămâni, Hanisch îi oferise iluzia recunoașterii artistice, a viitorului glorios, a apropiatei averi pe care avea să o câștige. Timp de mai multe săptămâni, beat, intoxicat, fusese cu capul în nori, abia mai atingând solul vulgar al realității. Îi era dor de fumurile acelea. Nu-i va ierta niciodată lui Hanisch faptul că i-a adus o atât de mare fericire pe calea unei minciuni cinice.

Întregul oraș, de la străzi la fațade, arăta ca uns cu un gudron strălucitor. Cele câteva lumini galbene care țâșneau, înțepătoare, de pe la vreo fereastră izolată sau vreun felinar se evaporau rapid în grosimea tenebrelor, înghițite de noapte, sorbite de pereții poroși, ricoșând slabe în trotuarele crăpate, pentru a muri în rigolele sordide.

Ajuns în strada Felber, deja își reconstruise povestea pe care o pregătise pentru Wetti. Nu pentru că ar fi vrut s-o liniștească, s-o scutească de suferință, ci pentru că-și dorea să păstreze respectul ei, visul pe care îl împărtășeau amândoi. Așa că a pretins că și-a întâlnit colegii de la Academie într-o braserie. De la ei aflase că deja erau trei victime ale lui Fritz Walter, bineînțeles studenții cei mai promițători. Șarlatania își urmase identic cursul pentru toți trei. Se părea că Fritz Walter fugise în Franța cu tot cu tablourile pe care le vânduse pentru sume exorbitante, da, chiar așa. Ba chiar se părea că, de-acum, erau toți trei foarte cunoscuți pe-acolo, ei da, foarte bine cotați în Montparnasse, singura problemă era că, fără îndoială, nu aveau să mai vadă vreodată banii. De altfel, luaseră în calcul să depună o plângere, după-amiază, la rectorul Academiei, care, la rândul lui, putea face presiuni pe lângă Ambasada Franței.

Evident, Wetti a înghițit povestea. Nu însă la fel de bine ca Hitler. Fiindcă nici unul dintre gândurile lui nu era destinat altcuiva, ci, în primul rând, pe sine însuși se mințea.

Era atât de convins că se bucura de o anumită notorietate în Franța, încât puțin a lipsit, în zilele următoare, să nu intre

În vorbă, mărturisind cine era, cu frumoasele călătoare care coborau în gară și al căror accent șters și cântat putea dovedi originea pariziană.

Din lipsă de ocupație, s-a apucat iarăși de tablourile cu monumente, în timpul ceasurilor petrecute pe peroane. Îi plăcea rutina stupidă a etapelor succesive: atenția solicitată de copierea pe calc, remarcabila forță a liniilor trasate cu tuș, mediocra răbdare a coloratului.

În ziua aceea era un soare odihnitor și se așteptau patru trenuri importante, iar Hitler s-a apucat pentru întâia oară de o reproducere format mare, după o fotografie găsită într-un ziar, sanatoriul construit de Joseph Hoffman la Pinkensdorf, o clădire cubică și nu prea greu de reprodus. Hitler era atât de ocupat ba cu călătoarele, ba cu desenul, încât nu a observat nici un moment silueta nemișcată care, la distanță de trei peroane, stătuse cu ochii pe el de dimineață până seara.

Abia pe la ora șapte persoana respectivă s-a apropiat de Hitler, care a ridicat capul și a descoperit-o pe Wetti.

Chipul acesteia tremura de furie. Într-o singură zi avusese timp să treacă prin toate stările, de la surpriză la incredulitate, apoi la indignare, la decepție, rușine, revoltă... La șapte era deja în plină criză de furie și, din acest motiv, se repezise spre tânărl.

— Începând chiar de diseară nu vreau să te mai văd prin salon. Iar până la sfârșitul săptămânii să dispari din pensiunea mea.

Era înfiorător să constați cât de pragmatică devenise Wetti. Lucru atât de îndepărtat de caracterul său visător, încât astfel se vedea bine amploarea șocului pe care-l suferise.

— Îți reamintesc că-mi datorezi chiria pe o lună și jumătate. Gura i s-a strâmbat lovită, înțepată de durere.

— Și bucură-te că nu pun la socoteală și mâncarea, spălatul, călcatul, cusutul, toate prostiile pe care le-am făcut pentru tine fiindcă mi-am închipuit... fiindcă mi-am închipuit...

Trupul ei mare a fost scuturat de un tremur care ar fi trebuit să-i aducă lacrimi în ochi, dar a rezistat.

— Fiindcă mi-am închipuit...

Paralizat, Hitler s-a speriat de ceea ce avea să-i spună.

— Fiindcă mi-am închipuit... fiindcă mi-am închipuit...

Vorbele, înnebunite, alergau pe sub fruntea lui. Unele purtau cu ele răspunsul, altele nu. „Fiindcă mi-am închipuit că mă iubești“ ar fi fost cel mai convenabil. „Fiindcă mi-am închipuit că ești student la Academie“ putea fi contracarat printr-o minciună. „Fiindcă am crezut că, atunci când vei fi celebru, te vei însura cu mine...“ ar fi fost cel mai delicat.

— Fiindcă mi-am închipuit că ești pictor, a explodat Wetți până la urmă.

Nu. Asta nu. Nu ea. Nu și ea. Nu-i nimic de răspuns. Doar pictor sunt. Păi, în clipa asta, ce fac eu oare? Numai că Wetți și-a lăsat privirea peste fotografia din ziar și foaia jagoasă de calc.

— Ești... grotesc.

I-a întors spatele și a ieșit fugind din gară. Reușise să nu plângă. Disprețul îi oprise lacrimile. Reușise să le-ntoarcă în dispreț, fără patetism. Prin urmare, el era cel ridicol. Cu inima zbătându-i-se-n piept, prăbușită lângă un stâlp, liniștită, a izbucnit în plâns într-una dintre frumoasele ei batiste cam prea bogat ornate cu broderii.

Hitler rămăsese pe jos, cu materialele de desen între picioare, cu fața ca de ceară. Pentru a nu se mai gândi la oroarea pe care o pronunțase – „Fiindcă mi-am închipuit că ești pictor“ –, a copleșit-o cu insulte pe găina aia cât toate zilele, care se-ncurca în propriul ei corp, incapabilă să citească o carte, frecventând doar homosexuali, buticara aia frustrată care nici măcar cine era Gustav Klimt nu știuse până să-i spună el și care acum își permitea să emită judecăți artistice. Păcat că nu-i datora mai mult. Căci va pleca seara fără să-i mai dea nici o lețcaie.

Hitler și-a regăsit stăpânirea de sine. Să nu-și facă iluzii cineva: el va fi cel care va lua inițiativa și va pune capăt unei situații intolerabile! El o va rupe cu ea!

La zece și jumătate avea lucrurile împachetate. A coborât cu precauție la parter, în fața apartamentului lui Wetți.

În pofida perdelei care acoperea micile pătrate de sticlă ale ușii duble, se vedea că în salon lumina era aprinsă. De acolo, Hitler a auzit gemete.

— Sunt dezamăgită... atât de dezamăgită..., murmura surd glasul umed al lui Wetti.

— Wetti, doar v-am prevenit, n-ați vrut să mă credeți, ați așteptat... iar acum suferiți prea mult.

— Vaaai, Werner!

Hitler s-a dat înapoi ca ars. Deci mizeria asta de Werner a strecurat în Wetti îndoiala.

— La scurt timp, dragă Wetti, l-am întrebat pe băiatul acela... în sfârșit, știți dumneavoastră... prietenul acela... care este cu adevărat student la Academie, dacă printre ei este și un Adolf Hitler. M-a asigurat că nu.

Revoltător. Deci iată cu ce se ocupa Werner de când Hitler li respinsese avansurile: trâncănea cu un alt degenerat ca el, pentru a-i distruge reputația. *Lume bună. Chiar așa. Mult prea puțin pentru mine. Mulțumesc, dar mă depășește. Vă las între voi.*

Și a părăsit casa din strada Felber, de la numărul 22, strecurându-se pe lângă pereți, desigur, dar cu fruntea sus în sufletul lui. Disprețuind ceea ce lăsa în urmă. Nu simțea decât desconsiderare pentru mic-burgheza prea masivă și prea avară, care se lăsa consolată de un sodomit.

„Reinhold Hanisch. Trebuie să dau de Reinhold Hanisch. O să mă primească la el.“

S-a dus în taverna unde băuseră împreună. Reinhold Hanisch era acolo, roșu la față de la căldură, cu ochii umflați de bere.

— Hei! Gustav Kilmt! a strigat acesta văzându-l pe Adolf Hitler intrând.

Hitler n-a răspuns, fiind prea mulțumit că pusese mâna pe omul lui.

— Trebuie să mă primești la tine. E vorba despre o femeie. Știi cum e... a trebuit să plec.

— Nici o problemă, băiete, ușa mea ți-e deschisă. Îți dau camera de oaspeți. Vrei un pahar?

Relaxat, Hitler a acceptat. Sigur, era ceva vulgar în buna dispoziție a lui Hanisch, în entuziasmul lui în privința băuturii, în palmele date pe umăr ori pe spinare, dar dacă asta trebuia să fie

prețul pentru o noapte liniștită... La unu noaptea, Hitler, rupt de oboseală, amețit de atâta băutură fără pic de mâncare, i-a cerut să meargă acasă.

Hanisch și-a luat rucsacul dosit în spatele tejghelei și l-a tras pe tânăr după el. A sărit apoi peste bariera unei grădini publice neluminate și s-a întins între boschetele întunecate.

— Bun venit la mine-n palat! Aici dorm.

— Poftim?! Nici măcar o cameră n-ai?

Hanisch a bătut cu palma în rucsac pentru a-și face pernă din el.

— Păi, ce crezi tu, Gustav Klimt? Că mi-aș fi permis din tablourile tale?

*

Stella țipa sub el. Îi răspundea la fiecare dintre mișcări cu un suspin sau un spasm. Instrumentul de carne devenise greu în brațele lui, dar Adolf știa în sfârșit să cânte la el, să-l facă să scoată muzica așteptată.

Numai de m-aș abține.

În loc să profite de spectacolul oferit de Stella, care gemea și se elibera, încerca să se gândească la altceva. Pentru ca ea să se bucure bine și îndelung, trebuia ca el să-și scoată din minte orgasmul femeii și să ajungă pur și simplu un resort, un mecanism. *Mai ales să nu mă gândesc la acele părți ale corpului meu care sunt în contact cu ea. Ci la altceva. Repede.* Trebuia să lipsească din propria-i dorință. Și-a blocat privirea către o pată de pe perete și, ondulându-și șoldurile, s-a concentrat asupra posibilei origini ale acesteia: grăsime, arsură, gândac strivit? Cu cât soluțiile sordide i se îngrămădeau în minte, cu atât se îndepărta de propriile senzații. Mergea. Da, un gândac, un gândac enorm strivit de pantoful unui ceh, doar era plin de chei hotelul. Cineva sosise pentru a dormi în camera aceasta, nu pentru a face lucrul pe care-l făcea el acum cu Stella, cu Stella care se zbătea sub el în așa fel încât...

Nu.

Ah, prea târziu. Orgasmul se abătuse violent, zdrobitor asupra lui. S-a prăbușit lângă Stella.

Aceasta a mai avut câteva spasme, apoi i s-a alăturat în imobilitate, trupul ei eliberându-se în odihnă.

Am câștigat.

Tăcerea îi făcea bucuria încă și mai densă.

Stella l-a împins ușor, după care s-a ridicat distantă, amușită. Și s-a uitat la el cu și mai mult dispreț decât de obicei. Adolf a simțit că o să înceapă să sufere. Și a trimis spre ea o privire întrebătoare, rugătoare, de care mai ești în stare chiar înaintea disperării.

Femeia a surâs cu cruzime.

— Chiar ai crezut?

A început să-și tragă ciorapii. De câte ori se deda acestei operațiuni lăsa să-i scape cele mai dure fraze.

— Îngâmfarea asta a ta nu are limite. Doar am simulat.

— Foarte bine, dar am terminat-o, i-a strigat Adolf H.

— Și care e diferența? Poți s-o termini, tot n-ai început-o vreodată.

— Ba chiar am terminat-o de-a binelea de data asta. Definitiv.

Încearcă să se convingă pe sine însuși. Oare de câte ori nu declarase că a terminat, că va lăsa baltă pariul stupid, că-i era indiferent dacă face fericită ori nu o femeie? Problema era că Stella, în loc să protesteze, să aducă argumente, să-l convingă, îi dădea dreptate. Și-atunci el se simțea și mai nemernic, drept care, pentru a-și mai găsi ceva respect de sine, se întorcea a doua zi.

Prin urmare, a doua zi a revenit. De data asta, Stella nu s-a mai prefăcut. Iar cele două ceasuri s-au adăugat pe lungă listă a eșecurilor.

Adolf H. persevera incomprehensibil. Nu mai era vorba nici despre o provocare, ca-n prima zi, nici despre un pariu, după cum își închipuise mai apoi, nici despre o obsesie, deși era obnubilat de trupul Stellei. Ci despre o emoție surdă și profundă, ceva de-a dreptul religios. Era în căutarea plăcerii feminine,

Stella era templul, femeia era Dumnezeuul lui, marea tăcere către care i se întorceau toate gândurile. Tot așa cum un credincios îngenunchează, el lucra cu devoțiune pentru a primi iertarea.

Zi și noapte reflecta la plăcere. De acum știa cum s-o simtă. Dar s-o dăruiască? Chestiunea părea a nu fi contagioasă.

În timpul unui curs de la Academie, s-a iluminat. Pentru a avea orgasm, Stella trebuia să simtă dorința. Plăcerea ei nu avea nimic organic, ci aparținea altei categorii. Adolf trebuia să o provoace să-l dorească.

Și a înțeles dintr-odată ce efect trebuie să fi avut asupra Stellei: un crab întins peste ea, într-o stare idioată de excitație, convulsiv, agitându-și cleștii în gol, un crab care-i era indiferent.

În luna aceea i-a propus Stellei să nu se mai ducă la hotel, ci să meargă amândoi să bea o ciocolată. S-a mirat să o vadă acceptând fără a mai sta pe gânduri. Au pălăvrăgit veseli, departe de războiul pe care-l simulau, ba chiar s-au distrat bine. Marți i-a propus să meargă la un concert. Femeia a acceptat și de data asta. Miercuri a invitat-o să meargă la plimbare prin grădina zoologică. Încă o dată a primit consimțământul, dar a descoperit o umbră de îngrijorare în ochii ei. La despărțire, după vizită, l-a întrebat:

— La hotel nu mai mergem?

Pentru întâia oară îndrăznea să dea dovadă de slăbiciune, temându-se că Adolf n-o mai dorea.

— Ba da, și-ncă și mai și, i-a răspuns cu privirea grea de așteptare.

Liniștită, femeia și-a recăpătat figura ironică.

Joi, Adolf a trecut punct cu punct la realizarea planului pe care și-l concepuse. S-a trezit în zori, a mers pe jos întreaga zi până a obosit în asemenea hal încât, atunci când a ajuns cu Stella în camera de hotel, era atât de sleit de puteri, că nu a mai fost în stare să repete obișnuitele performanțe.

— Iartă-mă, nu știu ce am, i-a zis pentru a o încurca de tot.

— Ești obosit?

— Nu. Nu mai mult decât de obicei.

Vineri trebuiau să se întâlnească la ora cinci. La timpul stabilit, Adolf s-a ascuns în cafeneaua de peste drum, a constatat că Stella a intrat în hotel și a așteptat. La șase și jumătate a dat un ocol clădirilor din apropiere și, gâfâind, a ajuns în sfârșit în cameră.

Stella a sărit în sus văzându-l.

— Pe unde-ai umblat? Eram îngri...

S-a abținut să meargă până la capăt cu mărturisirea propriei neliniști, n-ar mai fi avut nici un rost din moment ce, de-acum, ajunsese.

— Am fost reținut la Academie. Rectorul. Nimic grav. Am vrut să te anunț. Îmi... îmi pare rău.

— Nu-i nimic, i-a răspuns uscat.

După îngrijorare, mânia o făcea acum să clocotească. Îi era ciudă pe ea că se dovedise atât de sensibilă.

— Foarte drăguț din partea ta că m-ai așteptat. O să plătesc eu cele două ore pentru cameră.

— Chiar despre asta era vorba.

— Și-o să-ncercăm să ne descurcăm mai bine săptămâna viitoare.

— Poftim? Pleci?

Înfuriată, l-a luat de gât și l-a aruncat în pat.

— Nu mai ai chef?

— Ba da, desigur.

— Dovedește-mi-o!

— Bine, dar o jumătate de ceas, Stella, doar o jumătate de ceas nu e de-ajuns.

— Cine ți-a zis?

— Ei, pentru mine e, dar pentru tine, Stella...

— Nu mă cheamă Stella, ci Ariane.

Și-a-nceput să se dezbrace.

Câteva clipe, lui Adolf i-a venit să râdă, ca spectatorul ce vede sosind scena pe care o aștepta încă de la începutul spectacolului, însă dorința puternică a Stellei l-a răvășit. Pentru întâia oară o forță punea stăpânire pe el, îl acapara, îl poseda. Avea impresia că devenea el însuși femeie.

Totul devenea foarte serios între ei doi. Ba mai rău: tragic. Ceva măreț îi trezea. Jucau o scenă esențială. Trupurile lor reacționau. Efuziuni bruște treceau de la unul la altul. Emoții extreme îi străbăteau. Îi electriza un soi de comunicare întreruptă neîncetat, reluată neîncetat. Scânteii de-mpreunare. Fiecare își dorea să-și aproprieze sexul necunoscut și disprețuit al celuilalt. Se apropiau fără să se întâlnească. Se topeau unul într-altul fără a se pierde. Ariane-Stella fremăta, apoi a fost cuprinsă de un tremur înfricoșător. Adolf și-a scufundat privirile într-ale ei și acolo, în irișii, în sclipirile pupilelor, în dilatarea întunecată a luminii ochilor ei, a văzut urcând progresiv plăcerea ei și a lui.

*

— Bine, de acord, te-am mințit. Dar și tu pe mine, măi băiete. Și tu ai început. Haide, ia un cârnat. M-ai făcut să cred că tocmai ieșiseși de la Academie... Ce-ai fi vrut să fac pentru a fi și eu la nivelul tău? Ți-am făcut figura cu Fritz Walter, Fritz Walter de la galeria Walter. Și-ai înghițit gălușca. Am făcut amândoi o afacere frumoasă. De ce să mă schimb? Vrei să-ți fi făcut rău? Punctul tău slab este că ai rămas un mic-burghez. Ei nu, calmează-te și mai ia un cârnăcior. Mda, perfect, raționezi exact ca tatăl tău, ca un mic funcționar, ca unul d-ăia cu mânecuțe albe pe care-l notează superiorii. Ți trebuie diplome, carieră, recunoaștere. Academia de Arte Frumoase din Viena? Chiar crezi că Da Vinci și Michelangelo au fost absolvenți ai Academiei de Arte Frumoase din Viena? Chiar crezi că doreau să dea cadouri unor birocrați pentru ca aceștia să le numere notele și anii vechime în administrație? Privirile-ți sunt reci, Adolf Hitler, nu îndrăznești să fii la înălțimea visurilor tale, vei rata totul dacă vei continua să gândești pe dos. Ce înseamnă pentru tine a munci? Să asuzi suficient cât să-ți plătești gazda? Pentru niște Wetti și Zakreys ești? Greșești, Adolf Hitler, pentru tine a munci trebuie să fie a te perfecționa în arta ta. Nici nu ai idee ce pictor mare ai să ajungi. Ba da, ba da. Te-ai înspăimânta dacă ți s-ar pune în față pânzele pe care le vei

termina peste câțiva ani. Ai începe să tremuri. Te-ar cuprinde un respect sacru față de tine însuși. Ai îngenunchea în fața propriului geniu și-ai săruta tabloul. Ei da, cel mai bun dintre cele mai bune pe care le faci azi nu are nimic de-a face cu cel mai puțin bun de mâine. Crede-mă. Țsta și-e drumul. Numai asta contează. Vrei să dormi? E ceva fiziologic. E firesc. Nu te poți împotrivi. Dar n-ai grijă. E mai mult decât suficient un locșor unde să te întinzi. Pentru asta vara sunt parcurile, cafelele, dacă plouă, iar toamna azilurile de noapte se redeschid pentru iarnă. Totul e deja prevăzut, Adolf Hitler, totul e deja prevăzut pentru geniile ca tine. Cu condiția ca acestea să nu fie mic-burghize. Vei munci, îți vei aprofunda arta, iar eu îți voi vinde tablourile și mă voi ocupa de tot restul. Ai încredere în mine, vom avea întotdeauna ce bea, ce mâncă și unde dormi. Poftim? Și curățenia. Ei da, curățenia. Deci și unde ne spăla. Put? Ai senzația că par un cerșetor? În azilurile de noapte te poți îmbăia, poți face duș. Călugărițele dezinfectează hainele. Miercurea dimineața vine și bărbierul de la Protecția Socială. Știi tot. Și-o să-ți spun tot. Toate secretele mele. Dă-mi și mie o bucată. Adică, asta înseamnă decădere? Ia mai termină, că mă faci să râd. Decădere, da, pentru principiile tale de mic-burghiz. Eu însă numesc asta altfel: libertate. Perfectă. Libertate absolută. Suntem deasupra tuturor. Nu depinzi de nimeni. N-ai de dat nimănui socoteală. Ești liber. De găsit găsești mereu o supă în strada Gumpendorfer. Iar la azil găsești mereu un loc, dacă ai o boală care trebuie tratată. Și, dacă tot a venit vorba de boli: de când trăiesc în aer liber nu m-am mai îmbolnăvit niciodată. Ba da. E perfect adevărat. În casele bine încălzite microbii sunt, de fapt, încălziți. Mâncarea prea multă pe microbi îi hrănește. Poți să crezi că, în înalta societate, există femei care mor dintr-un guturai? Pe când eu, măi băiete, odată cu libertatea îți dăruiesc și sănătatea și chiar dacă, cine știe prin ce ghinion, microbul ar insista, nu ai avea decât să-l îneci într-un pahar de tărie. E o metodă radicală. Toată lumea o știe, toți oamenii de știință, dar medicii și farmaciștii nu o spun, fiindcă și-ar pierde grămada de aur pe care s-au așezat. Ei,

Gustav Klimt, ție-ți vorbesc. Mulțumesc. Lasă-mi, totuși, și mie un cârnat, altfel o să arzi în flăcările iadului. Sigur că mai sunt și femeile, o să-mi spui, or femeile sunt atrase de miere, ca ursul, iar tu nu vezi pe unde ar fi mierea... stai așa, Adolf Hitler, și aici ai luat-o pe drumul greșit, fiindcă nu ai încredere: femeile care nu pot fi atrase decât cu bani, cu haine frumoase, cu apartamentul din oraș, lucruri inutile, sunt niște femei care nu ne merită. Sunt femei care caută rentă, nu iubit. Un artist ca tine nu trebuie să cadă într-o astfel de capcană. Ai fost fericit împreună cu Wetti a ta? Pe bune? Chiar nu te trăgea-n jos? Mmm? Tot ce-și dorea nu era decât de fațadă, să aibă cu ce se lăuda în fața prietenilor ei, nimic altceva. Îi puteai mărturisii îndoielile tale? Care i-au fost ultimele cuvinte? Ți-a cerut bani? Mai toate sunt așa. Cu excepția celei adevărate, celei unice, celei de nesperat, celei pe care poate o vei întâlni într-o bună zi, pe care destinul ți-a rezervat-o, însă nu-ți face griji, aceea te va recunoaște ea pe tine. Și-ntr-o grămadă de gunoi te va recunoaște. Aceea te va merita și-o vei merita. Altfel, dacă ai nevoie de vreo femeie, pentru cine fac ele trotuarul și ne pândesc să intrăm la bordel, dacă nu pentru noi? Hitler, m-auzi?, zi și noapte te-așteaptă, zi și noapte. Dai banul, urci, scapi de încordare și la revedere. Rezolvat. Curat. Aranjat. Poți s-o ștergi. Arta, numai arta ta contează și toată energia ei trebuie să i-o consacri. Nemaipomenit cârnatul! De unde să-l fi șterpelit? Ar trebui să mai dăm pe-acolo. Ce ziceam? Arta ta. Nimic altceva decât arta ta. De-nfruntarea cu ceilalți oameni voi avea eu grijă: voi striga după ei, îi voi agăța, le voi deschide ochii asupra operei tale, îi voi forța să le cumpere, îmi asum eu toată munca asta murdară pentru tine, pentru ca nobila ta singurătate să nu întâmpine nici un obstacol, ca tu să poți crea. Crea și nimic altceva. Te invidiez, Adolf Hitler. Da, te invidiez că ești cine ești și că ai un prieten ca mine. Nu-ți pasă de nimeni, nu iubești pe nimeni – nici măcar pe mine, care te venerez –, ai privirile fixate asupra idealului tău și-ți împlinești propria artă. Nu te-aș invidia dacă nu te-aș iubi. Și mi-ar fi ciudă pe tine dacă eu, un gândac amărât, nu m-aș devota ție. Unde-i vinul? Ah, s-a

trezit! Uite, am șterpelit două ilustrate mai adineauri, poate-ți vin ceva idei. Nu trebuie să ne ascundem adevărul: e vară, e cel mai bun anotimp pentru noi. Nu, nu, trebuie să mergi mai departe. Nu te abține. Poți încerca formatele mari la care ai visat întotdeauna, Gustav Klimt, cu condiția, desigur, să fie vorba despre Belvedere ori biserica Saint-Charles, clar? Tablourile tale vor călători în întreaga lume. Unele sunt deja agățate pe pereții din Berlin, Amsterdam, Moscova, Roma, Paris, Veneția, New York, Chicago, Milwaukee. Incredibil, nu? Bun, e bine aici, la umbră, cred c-a venit vremea să facem o mică siestă. Nu? Deja lucrezi? Ai dreptate. Nu, nici vorbă, doar eu o voi face, înțelegi tu, nu sunt decât un biet om obișnuit, nu am vreo misiune, vreo pasiune, vreo... în sfârșit, tot ceea ce în tine arde. Nu sunt decât un gândac, Adolf Hitler, un amărât de gândac. Așa că mi se pare necesară o mică siestă, înainte să mă duc să latru pe bulevarde... Mai ales pe canicula asta... Pofțiți, domnule agent? Ce e cu peluzele? Adică păsările se pot plimba pe-aici, câinii se pot pișa, dar oamenii nu au dreptul să doarmă? Doar suntem într-o țară liberă, da sau nu? Ce mă-sa!

*

Dragostea ființelor coapte pentru cele tinere se hrănește fie din ură, fie din bunătate. Din cauza unei manevre greșite, Stella trecuse de la ură la bunătate.

Se odihneau unul lângă altul, nucleu de carne și de tandrețe în centrul camerei infecte, grețoase, încercuită de pereți țipători și spălăciți, amenințați de lustra suspectă care se cutremura sub mișcările furioase ale cuplului ilegitim ce închiriasse pentru o jumătate de ceas camera de deasupra lor. Adolf H. și Stella tăceau, dar tăcerea lor era plină, adorabilă.

Adolf trăia o fericire rară, despre care nu știa că era efemeră, aceea de a fi un tânăr aflat în brațele unei femei coapte, adică a putea trece continuu de la starea de bărbat la aceea de copil, de a fi respectat ca amant viguros, dar și de a fi iertat pentru micile stângăcii. O asculta lacom pe Stella, care-și povestea viața. Era bogată-n experiențe pe care el nu le cunoscuse, avusese

multe legături cu bărbații spre care îndrepta priviri de femeală în așteptarea masculului.

Clientul din camera de deasupra a lăsat să-i scape un urlet ca de godac, femeia la fel – un urlet în care, fără îndoială, intra mai multă relaxare decât extaz –, iar cele două trupuri au căzut cu zgomot pe pat. Lustrei i s-au cutremurat toți ciucurii de cristal fals. Adolf și Stella au izbucnit în râs.

Nici un strigăt de plăcere nu se compara cu strigătele lor. Nici un act sexual nu avea profunzimea celor ale lor. Calitatea relației lor anula contagiunea cu urâtenia. Nici o legătură. Trăiau pe modelul „nici o legătură”. Orice s-ar fi petrecut în jurul lor, care să fi semănat cât de cât a dragoste, nu avea „nici o legătură”.

— Trebuie să mă-ntorc acasă, a șoptit Stella.

Acceptase chiar să-i spună Stella – ca firma hotelului aceuia dubios –, întrucât Adolf întotdeauna o dorise sub numele de Stella.

— Da, trebuie să mă-ntorc acasă.

Nu s-a mișcat. Nici Adolf. Delicios moment în care profiți din plin de ceea ce vei pierde. Moment de fericire, îmbogățit de nostalgia fericirii.

— Hai.

Femeia și-a mișcat un picior. Adolf a acoperit-o cu trupul lui pentru a o reține și a o imobiliza. Deja i se sculase. Și ea îl dorea. Timp de câteva minute, credincioși unui ritual pe care-l instituiseră, s-au prefăcut că fac iarăși dragoste. Când s-au apropiat de orgasm, ea a alunecat dintr-odată jos din pat, întrucât ceea ce conta era să se despartă nesătui, cu o dorință tiranică de celălalt în străfundurile pântecului.

Și-au luat la revedere în fața hotelului Stella și fiecare a plecat la el acasă. Niciodată nu s-a pus problema de a locui împreună. Prima dată își scosese armele în această încăpere care, din câmp de bătalie, ajunsese grădina lor, oaza în care minutele picurau încet și altfel.

Adolf s-a întors la doamna Zakreys. De când trăia fericirea alături de Stella, lucra mult. Un fel de luciditate îi deschisese

ochii. Conștientizase mediocritatea desenelor sale, sărăcia coloristică, dar și lenea. Întrevăzuse amploarea sarcinii pe care și-o asumase. Trebuia să acopere întârzierea și teribila lipsă de experiență. Unii colegi se dovedeau deja niște virtuozii, pe când el abia ajunsese să lucreze corect. De când nu-și mai făcea iluzii, se întreba chiar cum de reușise la examenul de admitere. În sine era, de acum, convins că intrase ultimul. În unele zile, consternat de propriile lucrări, bănuia că fusese vorba despre o eroare: faptul că intrase se datora notelor altui candidat. În sfârșit, nu mai conta. Realiza că avusese mult noroc la admitere, așa că, prin seriozitatea și încrâncenarea necruțătoare de care dădea dovadă, se străduia să-și merite șansa.

Frecventându-i pe Bernstein și pe Neumann, își măsurase și lipsurile culturale. Băieții citeau, el recitea. Băieții reflectau, el visa cu ochii deschiși. Băieții discutau, el se aprindea. Între excitație și apatie nu cunoștea o stare mentală medie. Până atunci nu mai analizase, studiasse, cântărise, cumpănise, argumentase.

De ce a descoperit toate acestea în același timp? Un dop sărise din creierul lui, eliberând un canal anume și irigând în mai multe direcții. Nu se mai limita la sine însuși, ci se deschisese și către alții. În iubire, își depășise propria plăcere pentru a atinge dimensiunea plăcerii împărtășite. Intelectual, renunțase la onanism, încetase cu încăpățânarea pentru a-și cunoaște limitele, a le împinge mai departe și a intra în dialog. Cu toate acestea, îi venea greu să se îndepărteze prea mult de vechile lui reflexe. Dacă, în privința iubirii, dispunea de Stella ca recompensă, în artă încă nu avea nici un rezultat, iar eforturile îi erau răsplătite cu note proaste. Adolf era ultimul din clasă și unicul mod în care se putea încuraja să continue era gândul abstract, ezitant, că acum, cu sudoare, își oferea mijloacele prin care avea să-și asigure viitorul de artist.

Întorcându-se acasă, Stella a dat în fața ușii de bancherul care o curta de luni de zile. O aștepta cu un buchet de flori în mână, îmbrăcat într-o haină ridicolă, zâmbind pe sub mustața oribilă, ca de morsă, ostentativă și pretențioasă ca întreaga lui

persoană. Zâmbetul i s-a lărgit observând-o că sosește, fiindcă se bucura să iasă-n evidență.

— Vreți să veniți la operă cu mine? Am rezervat apoi o masă la Butenhof.

Modelul a acceptat coborându-și privirea. Da, sigur că da, curte îi putea face. Da, sigur că da, se va mărita cu el. Totuși, morsa mai putea aștepta. La vârsta lui nu avea cum să mai îmbătrânească, doar era deja bătrân. Pe Adolf îl va păstra cât mai mult cu putință, tânăr cum era. Peste el timpul încă nu a trecut. Până la ce vârstă mai este tânăr un băiat? Douăzeci și doi de ani? Douăzeci și trei? Atunci ea va avea... Nu conta! Doar avea tot dreptul să ia o pauză înainte de a îmbătrâni.

*

Venise sfârșitul verii. Hitler observa cu îngrijorare zilele ce se micșorau și castanele care se coceau. Din fericire, timpul era încă frumos, cerul azuriu și crepusculele arămii, ca o femeie cochetă îmbrăcată în rochie de gală, care rămâne în cadrul ușii salonului, dorindu-și să mai fie încă puțin admirată. Fiecare zi încântătoare intra ca un pumnal în inima lui Hitler: în curând frigul și complicii lui – gerul, zăpada, noaptea – se vor răspândi pe străzile Vienei pentru a deranja, lăsa fără locuință, jefui, sărăci, înfometa, dacă nu chiar ucide vagabonzii. Degeaba își repeta catehismul libertății, pe care i-l oferise Reinhold Hanisch, tot se temea că nu va suporta realitatea ce se apropia.

Fără să anunțe, și-a împachetat lucrurile și s-a dus la gară.

— Un bilet pentru Zwettl, vă rog.

S-a dus și s-a ghemuit pe o banchetă de lemn, la clasa a treia. Vagonul gema de oameni mărunți, zgomotoși și roșii la față. Băuseră prea mult, iar femeile, jucându-și rolul de femei, țipau de spaimă din cauza vitezei sau a scârțâitului strident al osiilor, ceea ce provoca sarcasmul ori protecția bărbaților, care, în acel moment, își jucau rolul lor de bărbați. Hitler se simțea foarte departe de toate astea, așa că s-a prefăcut că doarme.

Tanti Johanna. Tanti Johanna.

Repetă cuvintele ca pe o rugăciune. Poate că tanti Johanna, sora mamei lui, avea să-l salveze. Doar avea grijă de Paula, sora lui mai mică. De ce nu l-ar fi ajutat și pe el? E drept că ultima dată plecase trântind ușa, indignat că nu-i era luat în serios viitorul artistic. Ce-i propusese ea? A, da, un loc de ucenic de brutar la Leonding... sau să se întoarcă la birocrație, ca tatăl lui... Ei bine, nu, preferase sărăcia unei asemenea umiliri. În schimb, de data aceasta va trebui să nu se enerveze dacă mătușa îi va propune iarăși soluțiile ei idioate. Va trebui să fie politicos. Să nu bată din picior. Să-i spună că se va mai gândi. Să nu iasă din încăpere înainte de a obține câteva bancnote.

În fața lui, țărâna grasă și păroasă, a cărei bărbie groasă se legăna la fiecare zdruncinătură, îl privea cu ochii ei rotunzi și indolenți. Deși se prefăcea că doarme, Hitler o observa printre gene.

La ce s-o fi uitând? La gleznele mele?

Hitler s-a prefăcut că se trezește, țărâna și-a întors capul, iar el și-a putut îndrepta ochii spre ceea ce privise ea. Îi era rușine de pantofii pe care-i purta. Parc-ar fi fost o bucată de brânză învechită, împuțiți, stâlciți, lăsând la vedere piciorul gol prin prea multele găuri. Pielea se transformase într-un carton terciuit. Trăsneau a mizerie.

Din instinct, Hitler și-a ascuns picioarele sub banchetă.

Cum să-și convingă mătușa că reușise cu astfel de încălzări? A aruncat rapid o privire și spre hainele în care era îmbrăcat: chiar dacă erau curate, erau prea uzate de atâta purtat, cârpite și, ici-colo, cu pete de cine mai știe când. Cum să-și motiveze starea în care ajunsese? Fiindcă nici nu se punea problema să mărturisească eșecul. Inima a început să-i bată foarte repede.

Și pentru a face situația încă și mai rea, în momentul în care a coborât în Zwettl, l-a zărit pe un alt peron pe prietenul lui Kubizek. Cuprins de rușine, Hitler s-a întors pe loc, și-a aruncat rucsacul pe umăr pentru a-și ascunde fața și a rupt-o la fugă din gară pe lângă pereți. Cu August Kubizek plecase din Linz la Viena. Cu August Kubizek, pe care-l convinsese

să-și încerce norocul la conservator și care reușise din prima. Cu August Kubizek, cu care împărțise camera de la doamna Zakreys până când acesta fusese luat în armată și care trebuia să profite de vreo permisie pentru a-și mai vedea părinții. Cu August Kubizek, căruia Hitler nu avusese curajul să-i anunțe vestea celui de-al doilea eșec, căruia nu-i mai scrisese și, oricum, cum să fi corespondat, din moment ce Hitler nu mai avea o adresă fixă?...

În căruța mare, care îl ducea la Waldviertel, la tanti Johanna, Hitler se felicita că scăpase strălucit de noul pericol. Nu mai trebuia decât să găsească cuvintele prin care să-și păcălească rudele...

Când a sunat la ușă, încă le mai căuta.

— Cine e? a șoptit o voce slabă, deranjată, din partea cealaltă.

— Adolf.

— Care Adolf?

— Adolf Hitler.

— Nu te cred. Și oricum nu am voie să deschid. Tralala...

A auzit copila îndepărtându-se nepăsătoare. Nu prevăzuse că sora lui, Paula, ar fi putut pleca de la familia Raubal pentru a-și vizita mătușa.

S-a repezit la ușă și a început să bată cu pumnul în ea.

— Deschide-mi! Sunt fratele tău, Paula. Deschide-mi ușă! Glasul subțire a murmurat:

— De unde să știi că tu ești?

— Du-te la fereastră și uită-te.

Copilul a apărut dincolo de perdea, a dat-o la o parte, și-a strivit fața lată de sticlă, dar nu a părut convinsă. Dintotdeauna, Hitler o detestase și nici acum fata nu părea să dea semne că va îmbunătăți relația. Până la urmă, aceasta s-a întors fără grabă în spatele ușii.

— Semeni un pic cu el.

— Chiar sunt fratele tău.

— Ba nu, fratele meu e mereu bine îmbrăcat. Și-apoi, fratele meu ar fi avut cheia de la casă.

— Paula, zău, mă supăr!

Din spate, o voce l-a strigat:

— Adolf! Tu, aici?!

Tanti Johanna venea de la cumpărături. Întorcându-se, Hitler n-a observat la început decât extraordinara asemănare a mătușii cu mama lui, mai că i-a sărit inima din piept și a dat să se repeadă în brațele ei. Privirea obiectivă și rece, care-l inspecta din cap până-n picioare, i-a oprit avântul și i-a confirmat că, de fapt, era tanti Johanna.

Mămica fără privirea mămicii.

S-a simțit mai dezbrăcat decât dac-ar fi fost în pielea goală. Mătușa îl citea: eșecurile, viața de vagabond, refuzul de a pac-tiza cu ordinea prestabilită, încăpățânarea. Vedea și condamna totul.

— Sărăcuțul de tine...

Spre marea lui surpriză, cu lacrimi în ochi, tanti Johanna l-a strâns la piept.

— Dacă te-ar vedea maică-ta în halul ăsta...

Hitler nu i-a atras atenția asupra greșelii – mama lui prețuia ceea ce Johanna dezaproba –, simțind, înghesuit între sânii ei uriași, strânși în haina aspră, de iută, de care-i lipise capul, că ar fi putut obține bancnotele acelea.

L-a invitat înăuntru, i-a dat să mănânce și să bea înainte de a-i pune vreo întrebare.

— Ei, și ce planuri ai? Ai ajuns la gânduri mai cumpătate?

— Da. M-am lăsat de pictură.

Fața Johannei s-a luminat.

— Vreau să mă fac arhitect.

Un rid a încrețit fruntea mătușii. Mda, arhitect era o meserie adevărată, chiar dacă și acolo se desena. Ea ar fi preferat zidar sau dulgher, i să părea mai sigur, mai palpabil, dar, de ce nu? Arhitect...

— Și cum ajungi arhitect? l-a întrebat. Cu ucenicie?

— Nu. Trebuie să faci studii.

Johanna a amuțit, dezamăgită. Bănuia că orice meserie care cerea studii numai meserie nu era. Pentru ea, studentul era un

băiat obraznic, care bea prea mult și voia să agațe fetele, nimic altceva...

— Aha...

— Așa. Înainte trebuie să trec printr-un examen de admitere. Examen pentru care învăț acum.

Gândindu-se la tablourile din vară, copiii monotone ale monumentelor vieneze, i s-a părut firesc să adauge:

— Lucrez zi de zi.

— Aha...

Johanna era convinsă, în sinea ei, că era pe cale să i se anunțe o nouă catastrofă. Cum însă s-o dovedească?

— Pentru asta trebuie timp?

— Câțiva ani. Cinci.

— Nu-ți puteai găsi ceva mai scurt?

— Ba da. Pot oricând să intru în administrație, să mă pun pe băut și să-mi cotonogesc nevasta... Ca tăticu'...

Johanna și-a coborât privirea. Hitler îi tăiasse avântul. Își plânse întotdeauna sora fiindcă avea un soț atât de violent, drept care nu i-l putea da de exemplu.

— Mămicii i-ar fi plăcut să ajung arhitect, a murmurat Hitler.

Biata ei soră. Sărmana de ea, totdeauna avusese gânduri de mărire și-ntotdeauna îi iertase totul fiului pe care-l adora. Amin-tindu-și de sora ei atât de blândă și de afectuoasă, Johanna s-a simțit dintr-odată vinovată că ea era așa de lucidă. S-a uitat la Hitler și s-a întrebat dacă nu cumva starea proastă nu-i venea de la faptul că niciodată nu-și putuse suferi nepotul. O mustra conștiința.

Biata mea surioară care mi l-a încredințat. Fă un efort, Johanna.

— Dacă înțeleg eu bine, ai venit în vizită pe la noi. Deci peste câteva zile pleci înapoi, la Viena?

— Măine trebuie să ajung.

— Vai, ce păcat!

Johanna și Hitler s-au uitat unul la altul. Știau că mint amândoi. Tânărul nu dorea să rămână în familia în care se

simțea ca un exilat. Mătușa lui nu privea cu ochi buni ideea de a o muștra conștiința timp de mai multe zile.

— Păi, da, munca... examenele...

— Bineînțeles...

Dacă i-ar fi dat câteva coroane, poate ar fi plecat mai repede.

— Desigur, dacă ți-aș da ceva bani te-aș ajuta cumva...

— Vai, mi-ar prinde atât de bine...

Johanna nu era o ființă zgârcită, îi plăcea să se dovedească generoasă, dar în cazul ăsta știa că era vorba despre altceva: practic nu dădea, ci își cumpăra liniștea.

A dispărut la ea în dormitor. S-au auzit zgomote de dulapuri, de sertare. S-a întors zâmbitoare, cu un pumn de bancnote. Hitler nu și-a ascuns bucuria. S-au îmbrățișat cu putere, cu adevărat fericiți amândoi că scăpau atât de iute unul de altul.

La întoarcerea la Viena, Hitler s-a dus la Reinhold Hanisch, în boschetele pe care le considerau apartamentul lor. Hanisch l-a primit suspicios, nu-i plăcuse faptul că dispăruse pe nepusă masă. Era cu adevărat îngrijorat pentru afacerea lui – cine avea să-i mai furnizeze tablouri? – și bănuia că Hitler se dusesse să stoarcă ceva bani de la familie, deși acesta susținea contrariul.

Noaptea, Hitler a fost trezit de un zgomot și l-a zărit pe Hanisch, la douăzeci de metri distanță, unde se dusesse pentru a-i scormoni prin geantă. Din fericire, banii îi păstrase la el, așa că a adormit la loc. Numai că s-a trezit din nou: de data asta, Hanisch, întins peste el, îl pipăia fără rușine, fără ca măcar să se mai ascundă.

— Sunt sigur c-ai adus ceva bani.

— Doar ți-am mai spus că nu.

La fel de nerușinat, Hanisch l-a căutat prin toate buzunarele.

— Regula e juma-juma. Sunt convins că ți-ai ascuns averea.

— Doar vezi că nu, i-a răspuns Hitler ridicându-se în clipa în care Hanisch se apropiase de buzunarul fatal.

Și s-a îndepărtat.

— Unde te duci? a mormăit Hanisch.

— Să mă piș.

Hitler s-a ascuns în spatele unui boschet și a mutat bancnotele în pantof, între picior și talpă.

Apoi s-a întors și s-a întins la loc. Hanisch se uita la el neîncrezător, gândindu-se la posibile ascunzători. Hitler s-a ghemuit și și-a zis, adormind, că nu va putea face față multă vreme investigației lui Hanisch. Acesta avea să-i spioneze și cele mai neînsemnate gesturi și, dacă tot va rămâne cu buza umflată, va profita de următorul drum la baia publică pentru a-l lăsa fără o lețcaie.

A doua zi s-a trezit cu un gând: trebuia să pună banii la adăpost. Lucru deloc ușor din moment ce nu avea un acoperiș deasupra capului. Scoarța unui copac, niște pietre, găuri în pământ? Cam nesigur. La bancă? Fără adresă nu poți avea cont în bancă. Să-nchirieze o cameră? Nu și-o putea permite decât pentru cinci săptămâni, după care ar fi ajuns iarăși în stradă, având nevoie de toate cunoștințele lui Hanisch, vagabond profesionist. Și atunci?

Când Hanisch a plecat să-și vândă lucrările în Prater, dându-se pas cu pas înapoi, fără chef, Hitler a dat buzna într-un magazin de haine. O să cheltuie totul. Și-a cumpărat mai întâi un palton și niște pantaloni oarecare, apoi grosul l-a folosit pentru o ținută de seară: frac negru, capă, cămașă fără butoni, cravată de mătase, nasturi de sidef, pantofi de lac. Economiiile mătușii Johanna se topiseră. Îi mai rămăsese doar pentru un bilet la un spectacol.

La Opera din Viena se juca *Rienzi*, unica operă a lui Wagner pe care Hitler nu o cunoștea. Destinul îi surâdea. Desigur, ar fi preferat să asculte pentru a mia oară *Parsifal*, *Lohengrin* sau *Tannhäuser*, fiindcă îi plăcea mai mult să recunoască decât să descopere, dar nu putea face figuri când era vorba despre dragul lui Wagner.

Încă de la primul act s-a simțit cuprins de entuziasm. Adică cum?! De ce nu se juca niciodată *Rienzi*, care era cea mai frumoasă operă a maestrului?! Ce chestie! Se identifica intens cu tenorul eroic, *Rienzi*, cel care se ridica împotriva ordinii pre-

stabile. Rienzi, cel ieșit din popor, aclamat de popor, iubit de popor, cântat de popor, ajuns șef al poporului, dând de pământ cu ierarhia coruptă, aristocratică și mercantilă. Rienzi era pur, ideal, deasupra a tot și a toate. Avea tovarăși de arme și de idei, dar nu avea prieteni, nici femeie. Singura prezență feminină alături de el era sora lui. Nu se lăsa distras de nici una dintre vulgaritățile care mânjesc existențele de rând. Corurile erau sublime, exprimând vocea unanimă a poporului. În sfârșit mulțimea, această adunătură de spelci înțepătoare și divergente, își găsisse unitatea, armonia, sensul. Hitler, care detesta masele, descoperise în fine soluția: transformarea poporului în jurul unui individ carismatic, unificarea inimilor în jurul șefului, care le inculcă idealul său, le armonizează făcându-le să jure în fața sa, să se roage odată cu el, să-l laude, să-l preamărească. Hitler nu mai asculta opera, ci trăia o experiență religioasă. Dacă primele trei acte povesteau ascensiunea lui Rienzi, ultimele două îi povesteau căderea. Lucrul acesta nu a atenuat entuziasmul lui Hitler. Dimpotrivă. Faptul că Rienzi fusese trădat, calomniat, îi confirma ideea că marile personalități sunt întotdeauna prost tratate, că geniile trăiesc îngemănate cu durerea. În sfârșit, când Rienzi – învins, dar nobil, bătut, dar eroic – a murit izolat, refugiat într-un Capitoliu devorat de flăcări, Hitler a vibrat cu o profundă intensitate, esențială, care-i cuprinsese întreaga ființă: *Iată cum trebuie să mori, singur în fruntea tuturor, singur deasupra tuturor, mereu cu capul atingând norii.*

A aplaudat cu frenezie artiștii, le-a mulțumit că au cântat, le-a mulțumit că au pus în scenă opera, le-a mulțumit că l-au făcut cunoscut lui însuși. Ce frumoasă era politica atunci când ajungea și artă...

Când s-a ridicat parcă plutea, era fericit. În fond, încă mai putea alege între arhitectură și politică. De ce nu? Arhitectura sau politica... Deocamdată nu-i scăpase nimic, doar se înșelase asupra drumului de urmat, o luase pe calea picturii, care, fără îndoială, nu era pentru el. Acum vedea mai limpede. Totul reînțepea. Arhitectura sau politica? Sau poate amândouă?

Afară, în fața Operei, în capul de jos al scărilor, Reinhold Hanisch îl aștepta pentru a-l lua la bătaie.

*

— Mă iubești?

— Sigur că da. Ce întrebare!...

Stella a zâmbit: Adolf H. nu a răspuns, a țipăt. Nu-i venea să creadă că un bărbat putea striga atât de sfâșietor gândindu-se la o femeie. Și uite-acum. Se simțea mândră. A trăit să obțină și asta. Pasiunea absolută a lui Adolf ori violența atașamentului său și-l disputau sub semnul unei dorințe nesfârșite și neînfrânate.

— Tu mă iubești?

— Vai, da, i-a răspuns ea tandru, savurându-și mărturisirea.

Acesta era adevărul, înfricoșător: îl iubea. Și-l iubea cu atât mai mult cu cât îl sacrificase: pregătirile de nuntă cu bancherul mergeau înainte.

Se plimbau în jurul lacului, ca toți îndrăgostiții din Viena. Stella observa că oamenii nu se mai uitau la fel la Adolf, care, magnetizat de dragostea lor, devenise mai frumos și mai puternic. Atrăgea femeile.

„I-am dăruit putere asupra femeilor. De-acum vor sări pe el.“

Urma să-l părăsească, să-l facă să sufere, dar îi oferise și mijloacele de a duce mai departe o viață minunată, chiar și fără ea.

Au mers să se răcorească la o înghețată, într-un chioșc cu muzică. Fanfara interpreta valsuri din *Văduva veselă*.

— Care e genul tău de femeie?

— Tu și numai tu ești genul meu.

— Vorbesc serios. Uită-te-n jur și spune-mi care femei ți se pare că arată bine.

Fără entuziasm, Adolf și-a plimbat privirile peste cei din preajmă și, până la urmă, a ales două tinere. Stella s-a uitat la ele cu lăcomie. Așadar, va fi înșelată cu niște... Și totuși, cât de banale erau.

— Nici șase luni nu-ți dau până vei ajunge în brațele alteia. Nu-mi fac iluzii. Ești tânăr, iar eu sunt bătrână.

— Ba nu ești bătrână.

— Nu contează, voi fi.

— Și eu.

— Doar că eu înaintea ta.

„Ce frumos e, ce tandru, ce indignat!“

— Nici un bărbat nu se poate mulțumi numai cu o femeie.

Și tu ești la fel ca toți ceilalți.

— Vorbești despre bărbați ca despre animale. Dar eu nu sunt un animal, știu să mă controlez.

— Vezi, deja vorbești despre sacrificiu. Să te controlezi... Adică să-ți retezi dorințele și să ajungi un morocănos și asta numai pentru a rămâne cu bătrâna ta Stella. Nu, mulțumesc, nu vreau mila ta.

Cu cât îl ataca mai mult, cu atât îi sporea adorația. Iar răspunsurile lui o încântau. Verifica astfel faptul că avea să-i facă tare mult rău.

— Stella, te-apucă năbădăile pentru nimic. Dacă povestea noastră se va întrerupe cândva, te pot asigura că va fi din voința ta, nu din a mea.

Dintr-odată, Stella s-a potolit.

„Câtă dreptate are și nici nu cunoaște adevărul. Bietul de el, dac-ar ghici ce-i pregătesc...“

L-a privit, apoi, dintr-un salt, l-a mușcat de lobul urechii de parc-ar fi vrut să smulgă o cireasă din pom.

— Te iubesc, i-a zis.

— Firește că mă iubești. Și eu te iubesc.

„Și cât de greu îmi vine să îndur iubirea asta“, a adăugat ea în gând, oftând.

*

Iarna sosise ca o declarație de război. Brusc. Înflorător. Înfometată de morți.

Hitler și Hanisch se refugiaseră într-un azil pentru bărbați. Aveau dreptul să-și petreacă acolo nopțile, dar dimineața trebuiau să o ia din loc. În mănăstirea din vecinătate, măicuțele serveau o supă groasă, maronie și fierbinte. Ziua încercau să

se adăpostească prin cafenele, dar cum să nu fi fost alungați, din moment ce nu consumau decât un ceai la patru ore, erau încărcăți de saci împușiți, părul unsuros le acoperea gâtul, barba le ascundea fețele, iar forma, textura și cusăturile hainelor se topiseră de atâta purtare? Hitler refuza cu atâta obstinație decăderea, încât descoperise o soluție: ajunsese orb și surd. Nu-și mai vedea tovarășii de nenoroc bătându-se pentru paturi prin dormitoare, acei bețivi, cerșetori, vagabonzi, cohorta de epave gălăgioase și rău mirositoare căreia, de acum, îi aparținea. Nu mai auzea înjurăturile pe care le încasa din cauza atitudinii sale închise, dovezile de milă ale călugărițelor ori de indignare ale burghezilor atunci când Hanisch scormonea prin pubele. Dacă într-adevăr coborâse în subsolul societății, nu voia nici măcar s-o știe. Era absent și din lume, și chiar din el însuși.

Hanisch nu-și mai suporta partenerul taciturn, care refuza ocaziile de a face niște bani, oferite de condițiile climatice. Hitler se blocase. Fie și pentru o coroană sau două, tot excludea varianta de a curăța zăpada ori de a face niște comisioane. E adevărat că, ajuns scheletic, nu s-ar fi descurcat. Pentru a-și explica răbdarea, Hanisch își zicea că, până la urmă, tot rămăsese o brumă de bunătate în el având în vedere că se considera răspunzător pentru camaradul pe care i-l adusese întâmplarea. De fapt, pusese deoparte câteva tablouri ale lui Hitler, la niște tapițeri evrei care făceau și rame, nădăjduind ca, în pofida timpului nefavorabil și absenței turiștilor, vânzările să-i meargă mai departe.

De Crăciunul lui 1909, călugărițele au insistat ca toți sărmanii care veneau să se hrănească și să se încălzească la cazele lor să ia parte la slujba de la miezul nopții. De frică să nu li se mai dea masa a doua zi, au acceptat și s-au dus cu toții în capela mănăstirii.

Ascuns într-un colț întunecat, aproape de ieslea cu Nașterea Mântuitorului, Hitler a simțit că se întoarce în copilărie. Se revedea copil, în corul bisericii, îmbrăcat în alb, purtând tabernacolul aurit. Cântările îl îmbătau, emoționându-l. Simțea cum se înseninează luând parte la ritualul imuabil, la ordinea pe care nimic nu o oprește și nimic nu o contrazice – nici

măcar scepticismul –, la ceremonia transmisă de ani și ani de zile. Iar el ce făcuse în tot acest timp? S-a uitat la Copilul Isus, gol pe așternutul de paie, plesnind de sănătate în trupul lui de ceară roz-somon. Puștiului nu-i era frig, surâdea, avea un tată și o mamă alături, animale domestice, încă mai putea crede în blândețea lumii, în armonia lucrurilor, încă mai putea avea speranțe de viitor. Hitler nu mai putea. Nici să se dezbrace nu mai putea, atât de frig îi era. Nici să zâmbească nu mai putea – păi, cui să fi zâmbit? Încă mai putea întinde mâna, dar nimeni nu voia să i-o prindă. Viața-i intrase într-o iarnă din care nu avea să mai iasă vreodată.

S-a aplecat către acel Isus obraznic, progenitură de bogățani, putred de nădejdi și de afecțiune, prăjindu-se ca un curcan de Crăciun la lumina aurie a lumânărilor, și-a auzit propriul pântec ghiorăind de foame și l-a scuipat fără grabă.

*

Scrisoarea a sosit într-o miercuri dimineața.

„Adolf,

Sunt obligată să te părăsesc. Nu fug din pricina ta. Din contră, cele mai frumoase luni din viața mea le-am petrecut alături de tine. Mi-am adunat amintiri la care mă voi întoarce cu gândul întotdeauna, chiar și atunci când voi ajunge o doamnă foarte bătrână. Plec. Nu mă căuta. Mă mut în alt oraș. Îmi schimb numele. Îmi duc mai departe tristul meu destin de femeie. Rămâi singurul bărbat pe care l-am iubit vreodată.

Adio și îți mulțumesc,

Ariane-Stella“

Lui Adolf H. i-au trebuit mai multe minute până să poată pune cap la cap cuvintele, până să le poată găsi o coerență. Nu reușea să conceapă faptul că Stella dispăruse. Nu reușea să admită că Stella i-ar fi putut pricinui o suferință. Citea și recitea scrisoarea tot așa cum un arheolog descifrează un papirus care nu lui îi era adresat. Căuta eroarea. Spera să sosească și

clipa în care avea să apară cheia enigmei, în care ar fi ajuns să rătă de gluma aceea bună.

Citind și recitind a reușit să dezlege mesajul: Stella îl părăsise definitiv și fără nici o explicație.

De parc-ar fi înghițit un sac cu ciment, Adolf a rămas paralizat, împietrit. Nu mai era decât un bloc de suferință. Nu mai rămăsese nici măcar o fisură prin care să se strecoare furia, insulta sau indignarea. Nu. Doar suferința care-l pietrifica. Așadar, să trăiască fără Stella. Să trăiască fără a se dizolva în trupul Stellei. Să trăiască fără dragoste împărtășită.

Apoi, suferința a încetat să mai fie un bloc compact și s-a fisurat în mii de mici gânduri. Întotdeauna în astfel de clipe, după șoc, suferința devine ușoară și se disipează, ajungând și mai dureroasă.

Adolf a început să se lovească de pereți, s-a dat cu capul de ei. S-o sfârșească! S-o sfârșească, și asta cât mai repede! Ca toate ființele dezarmate, în fața răului, și Adolf s-a gândit imediat la moarte.

Într-un amestec confuz de altruism și de egoism, își dorea în același timp să se sacrifice în numele iubirii și să-și întrerupă pe loc disperarea. Și-a spart fruntea de marginea etajerei și fața i s-a acoperit de sânge. Se sufoca. Lăsat pe vine lângă perete, continua să se lovească de acesta. Durerea trupului poate fi suportată, dar nu și cea a sufletului. Cu cât mai multe vânătăi, răni și zgârieturi va avea, cu atât mai sigur durerea îi va trece în carne și va suferi mai puțin.

După ce timp de un ceas și-a îndreptat furia asupra lui în-suși, a pus din nou mâna pe scrisoare și a început să o analizeze. Stella îl părăsea pentru a se mărita. Degeaba-i vorbea despre fericirea ei alături de el, era limpede că acea fericire nu îi ajungea. Doar o calitate-i recunoștea: tinerețea.

Adolf a început să plângă lin, domol, aproape cu încetinitorul, de parcă fiecă lacrimă era o lamă de bărbierit care-i trecea lent peste pleoapă, sfâșiind-o cu meticulozitate. Respira anevoie. Tinerețea era singura calitate pe care nu avea s-o păstreze. A conchis că era adevărat lucrul de care se temea de

atâtea și-atâtea luni: nu era nici destul de frumos, nici destul de bogat, nici destul de interesant pentru a ține lângă el o femeie. Stella avea dreptate: nu merita mai mult decât un bilețel de adio. O notiță, acolo...

Și se tot împovăra așa, de unul singur.

După ce Stella a comis teribila crimă pe 21 decembrie 1909, Adolf a părăsit Viena pe 23 și le-a făcut surorii sale, nepoatei Geli și mătușii Angela Raubal surpriza de a petrece Crăciunul cu ele. A fost primit ca-n scena întoarcerii fiului risipitor. A fost sărbătorit, îmbrățișat, alintat. Deși își închipuise că avea să-i covârșească prin prezența lui sinistră, a reușit destul de bine să-și ascundă disperarea, în așa fel încât a rămas uluit. Fiind unicul bărbat din casă, într-o familie alcătuită dintr-o femeie și două fete, Paula și Geli, se simțea bine, încălzit de elementul feminin, regăsind, într-o formă tandră, liniștitoare și fadă, ceva din farmecul Stellei.

Întors la Viena, s-a apucat de lucru cu o energie reînnoită. Considera că motivația era furia – *o să-i demonstrez că pot trăi și fără ea* –, ambiția – *mă voi arăta demn de a o merita*. Credea că suferea neconținut, însă și-a revenit. Ținea să ajungă un bărbat capabil să o țină pe Stella lângă el.

Firește, cursul de nud îl făcea să fiarbă. Un model indiferent, cu trup superb, a înlocuit-o pe Stella, numai că Adolf o desena stând de vorbă, imaginar, cu aceasta. Replicile îi fulgeau prin minte, trăia scene de furie ori explicații pe care nu le avuseseră niciodată, în realitate. Chiar ținând în mână cărbunele, nu desen făcea, ci scria.

Profesorul Rüder, un colos, un adevărat menhir cu mustață deasupra, s-a așezat în spatele lui Adolf și l-a privit lucrând. Apoi i-a luat planșele și le-a comparat cu cele dinainte.

— Ia zi-mi, băiete, ce s-a întâmplat?

— Pofțiți?

Adolf a tresărit, fiindu-i întreruptă diatriba la adresa Stellei. Rüder îi cântărea crochiurile de parc-ar fi fost un negustor la piață.

— Ce s-a întâmplat? Nu cumva ești pe cale chiar să ajungi pictor?

Rüder a desfăcut foile ca pe un evantai.

— Uite-aici: în sfârșit sentimente, în sfârșit emoții, în sfârșit violență. Până acum nu erai decât tehnică. Tot atât de neutru, de prostesc și de aplicat ca lentila unui aparat de fotografiat. Și-acum... Ei da, acum exprimi ceva. Mai bine: te exprimi pe tine însuși prin desen. Băiete, și-o spun deschis: până în clipa asta n-am crezut nimic de bine despre tine, dar, începând de azi, te consider pictor.

Rüder s-a mirat și el de ce spusese. A clătinat din cap pentru a-și pune la lucru și preciza ideile.

— Firește, un pictor începător. Dar pictor. Unul adevărat. Și-a confirmat dând din cap, mulțumit de formulare.

Cât despre Adolf, inima-i bătea mai să-i sară din piept, într-atât era de emoționat. Se considera extrem de nefericit și iată că primea un compliment esențial, la care nici măcar nu spera. Câteva cuvinte fuseseră de-ajuns să-l arunce din disperare în extaz. Era uimit de o asemenea schimbare.

Pentru întâia oară, descoperirea privilegiul periculos care-i marca viața: artistul știe să obțină miere din orice, inclusiv din durere. Recuperator universal, poate rămâne un om cumsecade sau poate deveni un monstru care suferă și-i face și pe alții să sufere pentru maxima bucurie a artei sale. Oare pe ce cale o va apuca?

*

— Nu te cred.

— Jur, Hitler, jur! Ți-am turnat eu multe gogoși, dar de data asta e adevărat. Jur pe mama, jur pe pula mea, jur pe ce vrei tu. Chiar e o casă adevărată – m-auzi? nu un azil, o casă –, ei bine, da, o casă pentru bărbați în nordul orașului. Absolut curată. Nouă-nouță, cu tot confortul modern. Ridică de niște evrei care nu mai știau ce să facă cu banii, chiar așa, cele mai bogate familii evreiești din Viena, care ne-au construit un palat fiindcă le mustra conștiința. Ritz! Carlton! Un Schönbrunn

pentru tine și pentru mine! Nu-mi venea să-mi cred ochilor. Cu bibliotecă la parter. Cu saloane și sală de lectură la etajul întâi, unde, în fiecare dimineață, ni se aduce toată presa. Cu băi, croitorie, cizmărie și frizerie la subsol. Da, frizerie, nu glumesc. Există și cantină unde și se propun diferite feluri de mâncare, dar și bucătărie, dacă preferi să-ți gătești singur haleala.

— Și dormitoare?

— Nu exagera, totuși. Ai dreptul la o boxă. Care trebuie eliberată dimineața, chiar dacă te întorci seara. Asta e regula. Și totul pentru numai cincizeci de helleri pe zi.

— Și crezi c-ar fi posibil?

— Este. De când tapițerii și cei care-nrămează vor tablourile – cine s-ar fi gândit? –, suntem destul de bogați pentru așa ceva. Ritz! Carlton! Ce mai viață pe noi!

Hitler a fost nevoit să admită că Hanisch avusese dreptate.

Întrucât avuseseră parte de tot ce putea fi mai rău, au considerat căminul pentru bărbați un hotel de lux, un soi de promovare socială datorată reușitei lor. În primul rând căminul, fie el și absolut modic, era contra cost, ceea ce, ținând dincolo de ușă scursura scursurilor, îi împiedica să se recunoască în epavele cărora li se alăturaseră mai înainte. Apoi, căminul lăsa să se perinde prin el o populație cu mult mai variată, funcționari, învățători, ofițeri la pensie, meșteșugari. Punctul lor comun era că ajunseseră într-o jenă financiară temporară, între două servicii, căutau locuință, erau în trecere pe-acolo, atâta tot, în trecere. Hitler și Hanisch însă se stabiliseră în azil, ceea ce le conferea un statut superior, de obișnuiți ai casei, de vechi chiriași, chiar dacă, uneori, prin comparație cu nou-veniții, nu se simțeau tocmai gazde. Așezat în salon, în capul unei mese lungi de stejar, pe un scaun pe care nu stătea nimeni și care era desemnat cu respect drept „scaunul domnului Hitler“, acesta își petrecea zilele citind presa și pictând minimul necesar pentru a-și câștiga traiul. Simțindu-se în siguranță, revenise la vechea lui lene. Visa îndelung, iar Hanisch trebuia să-l ocărăască pentru a-l face să producă mai mult, mai ales că noul său ciclu, *Scene din orașul vechi*, se vindea destul de bine la negustorii

care aveau nevoie de ilustrații ieftine. Într-o zi, Hanisch, disperat de atâta lasă-mă să te las, i-a adus un concurent. Îl convinsese pe un anume Neumann, pictor evreu, pe care-l descoperise făcând caricaturi clienților unor cafenele, să vină să lucreze în cămin. Ghinion: Hitler a făcut o pasiune pentru respectivul, așa că ceasuri întregi stăteau de vorbă despre artă, ceea ce a redus și producția unuia, și a celuilalt.

Persoanele din salon, cele care rămâneau peste zi în cămin, la fel ca Hitler și Neumann, se considerau elita locului, un soi de intelectualitate a acelei lumi precare, de foarte mici burghezi dezamăgiți și înnebuniți.

După cum o plantă înflorește din nou adusă în seră, Hitler își recuperase ambiția. Nu-și mai vedea viitorul prin pictură — *Din cauza fotografiei, dragul meu, această artă este moartă* —, de acum se imagina arhitect. Astfel își justifica, pentru sine, neîncrederea copiilor după monumente și incapacitatea de a desena măcar o figură. Când Neumann i-a amintit că un arhitect trebuia să fie foarte bun la matematică, Hitler a ridicat din umeri, afirmând ca pe o evidență:

— Sigur c-o să mă apuc de matematică. Sigur că da.

În așteptarea momentului, nu deschisese nicicând vreo carte de aritmetică ori de algebră. Ca-ntotdeauna, se mulțumea cu ideea.

Rămăsese foarte puternică în el emoția simțită atunci când ascultase *Rienzi*. Ispita politicii se întărise odată cu citirea zilnică a presei. Hitler vibra la ideile lui Schönerer. Încă din adolescență se folosise de acesta în certurile cu tatăl lui. Schönerer era un austriac fascinat de Germania. Îngrozit de tot ce nu era nemțesc în țara sa, milita pentru unirea Austriei cu Reichul. Pe la treisprezece ani, lui Hitler îi plăcea să reia respectivele critici adresate statului austriac pentru a-și enerva tatăl, care slujise toată viața tocmai acel stat. Drept urmare, confruntat cu multiplele etnii care-și încrucișau pașii, asurzindu-se, prin cosmopolita Vienă, se bucurase putându-se liniști la gândul că, după cum clama Schönerer, fiind german, era superior.

Simpatiza și cu luările de poziție ale lui Schönerer, anticatolicismul, antiliberalismul, antisocialismul, pe scurt opoziția față de toate doctrinele prost cunoscute sau în care Hitler nu se regăsea. Exista însă un detaliu, un extrem de neînsemnat detaliu aproape de nemărturisit, care îl transformase pe Hitler în partizan încrâncenat al lui Schönerer: ideologul afirma că trebuia să rămâi celibatar până la douăzeci și cinci de ani pentru a fi sănătos și pentru a-ți păstra forțele fizice și mentale pentru rasa germanică. Principiile igienice îl încântaseră pe Hitler, care le practica deja fără să fi vrut. Găsea în ele justificarea științifică și morală a propriului comportament. Astfel, castitatea nu mai era o problemă, ci o virtute pentru Hitler, la fel ca și prea puțina poftă de carne și de alcool, poftă pe care Schönerer o bănuia în egală măsură că era o invitație la dezmăț. Schönerer îl justifica. Schönerer era Rienzi al lui.

— Atunci de ce nu aderi la mișcarea lui? se interesa Hanisch uneori, obligat să-i suporte entuziasmul.

— O s-o fac... o s-o fac..., răspundea Hitler pentru a scăpa de întrebare.

Într-adevăr, de ce nu milita? Instinctiv, se simțea incapabil să se alăture unui grup. A milita ar fi fost ca și cum s-ar fi dus la cursuri, activitate lucidă, reală și compromițătoare. Hitler prefera să viseze.

Și-apoi, antisemitismul lui Schönerer îl șoca. De altfel, antisemitismul era una dintre cele mai mari probleme politice ale lui: de ce, adică, toți oamenii pe care-i admira nebunește erau antisemiți? Schopenhauer, Nietzsche, Wagner, Schönerer... Toți, în mijlocul preafrumoaselor și nobilelor lor reflecții, se tăvăleau în această ură atât de josnică. Chestiunea îl descumpănea pe Hitler. Nu vedea legătura dintre antisemitism și restul gândirii lui Nietzsche. La fel și în cazul lui Wagner... Cum de se lăsau duse de val acele genii? Le ierta ura accesorie, parazită, periferică, dar se mira că aceasta revenea atât de frecvent.

În salon, intervenea deseori în discuțiile politice. La început se abținea, pentru a nu distruge personajul pe care, prin tăcere și izolare, reușise să și-l construiască, menținând distanța față

de ceilalți, nelăsând pe nimeni să se apropie prea mult. Numai că, uneori, rezerva îi ceda și se simțea obligat să intervină când auzea aberații. Își rupea creionul de tăblia mesei, dintr-un salt era în picioare și începea să țipe vehement, cu corpul zgâlțâindu-se, luat pe sus de valul indignării. Cuvintele îi ieșeau cu greutate, întretăiate, urlate, excesive.

Nu obținea decât o tăcere jenată. Nu-i răspundea nimeni. Când amuțea, urma o tăcere îndelungă, apoi, după un răstimp, trăncănelile erau reluate pe subiecte oarecare, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Hitler era suficient de lucid pentru a pricepe că nu avea darul elocinței. Spre marea lui tristețe, nu era convingător. Propria înflăcărare nu-l încălzea decât pe el. Nu era ascultat, ci suportat. Ceilalți așteptau trecerea crizei. Apoi îl făceau să realizeze că nu se supăraseră pe el – poți să-i reproșezi cuiva care nu are decât un picior că șchiopătează? –, dar că s-ar bucura mai mult dacă ar tăcea. Ultima dată când l-au apucat astfel pandaliile – pentru a-și apăra prietenii evrei din cămin și pe negustorii evrei care-i cumpărau pânzele –, s-a simțit atât de umilit de privirile consternate ale acelor domni, de la finalul intervenției lui, de parcă s-ar fi scăpat pe el din cauza diareei, încât s-a așezat promițându-și că nu va mai lua niciodată cuvântul în public. În ziua aceea, Hitler și-a spus că o să renunțe pentru totdeauna la politică.

În general, în căminul pentru bărbați, lumea se afla doar în trecere. Câte două zile. O săptămână. Niciodată mai mult de patru luni. Acostai acolo până te refăceai, până îți găseai o locuință sau un serviciu. Căminul se dorea o trambulină în vederea reinsertiei, nu un refugiu. Legat de propriile visuri, de propriile obișnuințe, ducând o viață burgheză într-un azil pentru săraci, Hitler avea să rămână acolo patru ani.

REVELAȚII

— S-a declarat război.

Vestea a fost întâmpinată cu o imensă tăcere. Neumann, Bernstein și Adolf H. au lăsat-o să circule printre ei așa cum observi acțiunea lentă a unei substanțe injectate cu seringă în corp: va vindeca ori va ucide pacientul? Va trăi el ori va muri?

Se așteptau la acest război. De câteva săptămâni, la Viena căldura nu mai era cea a verii, ci alta, împovăraătoare, grea, languroasă, o căldură care preceda furtuna. Imperiul plesnea pe la toate cusăturile. Tensiunile dintre slavi și austrieci ajunseseră intolerabile. În mod firesc, totul avea să ducă la pâlălaie. Nu se mai aștepta decât pretextul, scânteia. De fapt, scânteia fusese un fulger: pe 28 iunie 1914, sârbii îl asasinaseră pe arhiducele Franz Ferdinand la Sarajevo. Ploaia, furtuna nu urmaseră însă imediat. De patru săptămâni se strângeau norii, aerul era greu, atmosfera apăsătoare. Oamenii alergau pe străzile Vienei cu sentimentul că erau striviți de șosea, că se mișcau printr-un coșmar copleșitor, transpirând, tremurând, sufocându-se, conștienți că au contractat o febră tropicală. Cataclismul se apropia. Unii erau îngrijorați, alții nerăbdători. Ajunși la limita nervilor, implorau cu toții cerul să dea frâu liber fatalității. În ziua aceea de 28 iulie 1914, în sfârșit avea loc ruperea de nori, ploaia se dezlănțuise, uraganul se revărsa.

— Războiul a fost declarat.

Neumann adusese vestea de la primărie. O rupsese la fugă și refuzase să se gândească la ea înainte de a o transmite celor doi prieteni.

Cei trei amici nu se mai despărțiseră de când se cunoscuseră la Academia de Arte. Pretextând interesul comun pentru a locui împreună – cum poți trăi din artă la douăzeci și cinci de ani? –, de fapt erau legați de o adevărată prietenie. Foarte diferiți ca gusturi în privința picturii, literaturii, filozofiei, nu erau de acord cu nimic, puneau totul în discuție, schimbau cu pasiune punctele de vedere până la ore târzii și s-ar fi putut spune că exact neînțelegerea exhaustivă era însuși principiul înțelegerii lor.

— Războiul a fost declarat.

Măcar o dată au fost toți trei de acord: era o calamitate. Poate că nu o calamitate pentru Austria. Poate nu o calamitate pentru contemporanii lor. Dar pentru ei sigur o calamitate.

Ca mâine aveau să fie mobilizați. Poimâine vor intra în luptă. Fie că vor trăi, fie că vor muri, ce mai conta, nu vor mai dispune de ei înșiși. Eforturile lor din anii dinainte, încercările muncite și cinstite de a-și învăța arta, lupta constantă pentru a-și depăși limitele – limitele mâinii, ale ochiului, ale imaginației –, voințele lor încordate, conversațiile, toate vor deveni neant. Inutile. Superflue. Războiul va nivela totul în jos. Nu mai erau decât carne. Două picioare și două mâini. Atât era de ajuns pentru națiune. Carne. Carne de tun. Bună să omoare ori să fie omorâtă. Carne și os. Nimic altceva. Bipede înarmate. Nimic mai mult. Fără suflet sau doar atât cât să faci pe tine de frică. Indivizii unici care încercaseră să fie trebuiau lăsați în magazia de la cazarmă cât timp mergeau să lupte ori să moară. Tot ceea ce-i făcuse să țină unii la alții și să se respecte, tot ceea ce-i ținea alături, toate acestea păreau de-acum ridicole, odioase din punct de vedere civic, de neconceput din punct de vedere patriotic. De-acum, viitorul nu le mai aparține lor, ci națiunii.

Mai rău decât o decepție, războiul devenea pentru ei o trădare. Trădau idealul artistic pentru a se transforma în pifani. Trădau anii de studiu pentru a căra o mitralieră. Trădau dificila muncă a construcției de sine pentru a se reduce la un număr într-un corp de armată. Și, mai ales, trădau contribuția

generoasă a noilor ființe venite pe lume, care este activitatea creatoare, pentru a se înrola într-un măcel generalizat, într-o operă de distrugere, în fuga înainte către vid.

— Poate că nu va ține prea mult războiul...

Adolf încerca astfel atenuarea durerii. Numai că tăcerea care a urmat după observația lui a arătat că nu avea nici un efect.

— Cred că e genul de tâmpenie care se spune de fiecare dată.

S-au dus la bucătărie, unde Neumann a deschis o sticlă de vin. Au băut pentru a obliga cuvintele să se întoarcă.

Degeaba, căci resimțeau toți aceeași furie înghețată. Pentru întâia oară, trioul lor nu-și mai găsea locul. Le plăcea să-și împărtășească diferențele, nu asemănările. Însă prietenia le fusese ucisă. Nu mai erau decât niște corpuri, trei corpuri destul de sănătoase, de valide pentru a fi omorâte. Puteau deveni camarazi, dar nici vorbă să poată rămâne prieteni. *Camarazi*, întrucât camaraderia nu e decât participarea la o situație comună, *prieteni* nu, întrucât prietenia presupune să ții la celălalt pentru ce are diferit față de tine, nu pentru ceea ce aveți în comun.

De afară începuseră să se audă strigăte. Tinerii păreau a-și manifesta bucuria că plecau la război. Cântau. Urlau. Sloganuri ale victoriei sau ale urii față de dușmani treceau din gură-n gură, încet-încet ajungând la unison, înflăcărâte, exaltate. Copleșitoare.

Adolf a fost cel dintâi care a reacționat.

— Mă duc să caut o femeie!

Celalți s-au uitat la el cam mirați. Trioul renăștea. Nu erau de acord unii cu alții.

— Ca să faci ce? l-a întrebat Neumann.

— Ca să mă culc cu ea. Indiferent cu care dintre ele.

— Să te culci ori să te consolezi? a replicat Bernstein.

— De ce să mă consolez? Să mă culc cu o femeie pentru că ăsta e lucrul pe care știu să-l fac cel mai bine și pentru că, peste câteva zile, cred că nu voi mai avea ocazia să-mi exercit arta.

Au izbucnit în răs.

Neumann i-a anunțat că se duce să se plimbe pe străzi pentru a observa reacția oamenilor.

— În definitiv, o zi în care să se declare război, la Viena, nu cred că voi mai avea ocazia să trăiesc.

Și-a regretat cuvintele când a înțeles din privirile celorlalți că făcuse să țâșnească la suprafață spectrul unei morți apropiate.

— Dar tu? I-a întrebat pe Bernstein.

— Eu? O să pictez, o să pictez și iar o să pictez până când îmi vor smulge șevaletul.

Bernstein răspunsese cu o tristă înflăcărare. Era cel mai dotat dintre ei trei. Adolf și Neumann nu erau deloc invidioși, dimpotrivă, erau cei dintâi care-l admirau, îl luau de exemplu, se bucurau că atinsese atât de repede asemenea culmi. Bernstein ajunsese maestrul și copilul lor, maestru fiindcă știa din instinct să facă lucruri pe care ceilalți trebuiau să le învețe, copil pentru că, pradă unor crize depresive, avusese de multe ori nevoie de încrederea lor necondiționată pentru a se putea reapuca de lucru. Bernstein expunea deja într-una dintre cele mai bune galerii ale Vienei și, ca atare, de câteva luni, ținea întregul trio pe picior mare.

Adolf și Neumann l-au privit cum se ducea spre atelier.

Adolf s-a cutremurat și s-a întors spre Neumann.

— Te gândești la același lucru ca mine?

— Legat de Bernstein?

— Da.

— Da.

Erau consternați. Nu cumva, dacă Bernstein era atât de talentat, dacă Bernstein se realizase atât de repede, era sortit să moară de tânăr? Nu cumva Providența, autoarea atâtor glume proaste, i-a pregătit o capcană? Un destin scilpitor și tragic? Ca lui Pergolesi, Mozart, Schubert? Lui Adolf i s-a strâns inima. Nu. Nu Bernstein. Sigur, realizase deja câteva capodopere. Dar putea să mai facă altele și mai și. Nu. Nu el. Leonardo da Vinci a avut dreptul la șaizeci de ani. Bernstein trebuia să aibă

și el măcar tot atâta. Doamne Dumnezeu. Te rog. Fără nedreptăți. Fără Bernstein.

— Dacă există dreptate, atunci eu ar trebui să mor primul... Și n-ar fi o mare pierdere, a constatat tot Adolf.

— Oricum, dreptate nu există.

Neumann răspunsese pe un ton înfundat, cu dinții strânși. Adolf l-a privit ușurat.

— Așa e. Nu există dreptate. Totul e o loterie. Nașterea, moartea, talentul. Cu-atât mai rău pentru noi.

Adolf a coborât treptele atelierului și s-a afundat în mulțimea care vocifera.

Își dorea să dea de Isobel. Sau de Leni. Sau de Margit. Cu prima dintre frumoasele acelea care va fi liberă va face dragoste de-a dreptul minunat. Era singura necesitate pe care o simțea.

Adolf iubea atât de tare plăcerea, încât nu frecventa decât femei dedicate plăcerii. Isobel, Leni sau Margit erau toate măritate, țineau la soții lor și nu i se dăruiau lui Adolf decât fiindcă acesta știa să le facă să simtă senzații necunoscute. Protejate de căsătorie, hotărâte să nu schimbe cu nimic situația în care se găseau, se abandonau cu atât mai mult amantului atât de priceput, cu cât el nu pretindea să li se impună cu ceva în viața personală. Adolf era paranteza, secretul după-amiezilor lor, un soi de animal împreună cu care și ele deveneau animale. După ce fusese părăsit de Stella, Adolf înțelesese rapid că refugiul pentru plăcerile lui era femeia adulteră. Cu prostituatele opera ca un inginer, rece, deseori cu stângăcie, niciodată interesat. Tânăra respectivă era prea preocupată de ea însăși, prea obsedată de darul tinereții ei pentru a mai fi și o bună parteneră. Cocheta ascundea doar o tânără îmbătrânită, ajunsă colecționară. Celibatară călită, când nu masca un mascul dominator, căuta mai degrabă un soț decât un amant. Pe scurt, numai femeia căsătorită se scâldea într-o feminitate temperată. Stabilă social, dar încă nu blazată, inițiată sexual, dar nu tocmai înflorită din acest punct de vedere, familiarizată cu bărbatul, dar mereu curioasă, se arăta recunoscătoare amantului în trecere

pentru că era un adevărat amant și pentru că nu era decât în trecere.

Adolf a sunat la ușa lui Isobel. O bonă l-a băgat în casă, pândind împrejurimile de parcă ar fi fost vorba despre un spion. Isobel l-a întâmpinat.

Femeia avea un dar al ei: două picioare înalte și lungi, netede, înfipite-n pământ ca două lănci vibrânde. O divinitate sălbatică, acționând violent și cu gustul sângelui, se ascundea sub burgheza elegantă, foșnind de atâta mătase. Budoarul mirosea a spânz negru, greu, amețitor, ușor grețos. Încurajator.

Văzându-l pe Adolf, lui Isobel i-au dat lacrimile.

— Sărmanul de tine...

Și-a deschis brațele și l-a strâns tandră la piept. El s-a cuit bărit, lipit de sânii ei.

— Adolf, iubitul, am să te pierd... O să pleci la război... Și poate că vei fi rănit...

Adolf nu a lăsat-o să continue. Nu era cazul să devină excesiv de tristă. Adolf și-o dorea blândă, însă nu disperată. Voia să stea gol lângă trupul maiestuos, plămădit ca pentru cea mai mare bucurie a bărbaților.

Și s-a abandonat elanului propriei dorințe. A dezbrăcat-o aproape brutal, și-a lipit gura de a ei pentru a o face să tacă și s-a apucat să facă dragoste cu ea de parcă s-ar fi luptat.

Adânc în ea, coborând și urcând, Adolf nu se putea totuși împiedica să nu fie asaltat de mii de gânduri. Dacă peste doar câteva săptămâni urma să moară? Era oare posibil să mori când te simțeai atât de viu? Ce va regreta mai mult murind? Femeile. Dragostea cu femeile. Pielea femeilor? Chiar așa? Nimic altceva? Munca lui de pictor? Nu era un mare pictor, asta o știa. În sfârșit, nu încă. În orice caz nu deținea dovada tangibilă, în cadru, pe pânză, că omenirea urma să piardă un geniu. În schimb, își va regreta visul. Da. Visul de a ajunge un mare pictor. Latura lui nobilă. Latura la care ținea. Cum de avea Isobel pântecul atât de dulce? De ce nu putea rămâne tot restul vieții astfel, cu sexul plantat în carnea caldă și umedă a lui Isobel?

Dacă tot trebuia să-l ucidă un obuz, atunci acum s-o facă. În poziția asta.

A ejaculat. Sexul i s-a retras. Angoasa l-a inundat din nou. Era iarăși exilat în propria singurătate.

— Să vii să mă vezi în permisie.

Isobel era mulțumită. Adolf se ducea să se alătore unui univers de bărbați, iar ea își făcuse datoria de femeie. Cumva și ea își juca rolul patriotic în mobilizarea generală. Cel al odihnirii luptătorului. Al păcii care justifica pornirea războiului.

— Voi reveni, Isobel, și va trebui să-mi acorzi toate după-amiezile tale.

— O să mă descurc eu, iubitele.

Și-ncă cum o să se descurce! Bătrânul ei bărbat nu va fi trimis niciodată pe front, iar Isobel va avea fericirea de a și-l păstra, odată cu voluptatea de a-l disprețui cu fiecă zi care trecea. Pentru soldatul venit în permisie avea să fie mereu liberă! Era modul ei de a-și aduce propriul efort de război.

— Îți voi dărui tot timpul meu.

Încă de pe-acum o emoționa devotamentul de care urma să dea dovadă. O exalta gândul că se va strădui să-și înșele bărbatul. Vedea în minciunile pe care urma să le inventeze dovada rigorii ei morale și a patriotismului.

Adolf s-a îmbrăcat. Se posomorâse din nou. Așadar, nu mai avea decât o singură soluție: să se ducă la Leni.

Și-apoi la Margit.

*

— Uraaa!

Strigătul a explodat pe deasupra mulțimii. O bombă de bucurie.

2 august 1914. În Piața Operei nu se mai adunase niciodată atâta lume. Münchenul își dorea încă din prima zi să intre în război. Poporul o afirmase chiar din seara asasinatului, de pe 28 iunie, când devastase Cafeneaua Fahrig fiindcă orchestra refuzase să cânte imnul *Santinela Rinului*, care făcea să tresalte inimile patriotice. După care mulțimea sfâșiasse două

femei care vorbeau franțuzește. Zilnic ziarele de toate tendințele, chiar și cele de stânga, proclamau dorința intrării în război. Ce se mai aștepta? Doar o ordonau legile Alianței. Popoarele care vorbeau limba germană trebuiau să se unească împotriva celorlalte. Vara aceea a văzut înflorind mai mult decât oricând sentimentul național. Renaștere, spuneau unii, resurrecție, alții. Oamenii dădeau târcoale mai degrabă elementelor care-i adunau la un loc decât celor care-i deosebeau. La Berlin, Kaiserul zisese: „Nu știu de nici un partid, știu doar de germani.“ În sfârșit, și Ludwig III al Bavariei își angajase țara în luptă.

Hitler exulta odată cu mulțimea, cedând cu voluptate contagiunii emoționale. Relua fiecare slogan, fiecare cântec, dându-și drumul glasului odată cu alte mii de oameni. Nu se mai auzea, nu mai percepea decât un imens strigăt unanim, acea vociferare neomenească, metalică aproape, în care s-ar fi azvârlit și el, s-ar fi topit, s-ar fi simțit cu totul pierdut dacă nu ar fi fost încă ținut în frâu de o mucozitate care-i irita gâtul. Corpul nu-i mai era decât o membrană mișcată de mulțime, care vibra la gesturile și ecourile celorlalți. El, care întotdeauna refuzase și cel mai neînsemnat contact fizic, iată-l lăsându-se pătruns de o întregă masă care-i umplea gura, urechile, creierul, inima, îl apăsa, lamina, copleșea, sufoca, orbea, îl făcea să-și piardă echilibrul, apoi să respire din nou, să țâșnească dintr-odată deasupra celorlalte corpuri pentru a se lăsa înghițit de ele imediat după aceea. Se dăruia fără rețineri, fără rușine, fără vreun calcul acelor mii de ființe care nu mai erau niște indivizi, ci un popor.

Hitler se afla la München și se voia german. Chiar dacă părinții lui făcuseră greșeala de a fi austrieci și de a-l naște în Austria, el știa că era german. Era unica naștere acceptabilă, nobilă, demnă de el. Nu putea aparține unei națiuni mai mici și mai puțin puternice decât a Germaniei.

Mulțimea a mai avut câteva spasme. Apoi a urmat calmul de după orgasm. Fiecare s-a întors la sine însuși, a priceput că adunarea a luat sfârșit, drept care s-au risipit cu toții pe străzile din jur.

Hitler s-a alăturat unui grup care cânta *Nu-i moarte mai frumoasă-n lume* și s-a îndreptat către o tavernă. A fost acceptat fără nici o ezitare. Era suficient să împărtășească ardoarea colectivă pentru a fi primit. Țelul tuturor. Să-și exprime ura față de dușman. Era aclamată măreția Germaniei. Era anunțată victoria rapidă și definitivă. Țelul.

Tovarășii lui Hitler, tineri burghezi, ardeau de entuziasm. Crescuți plini de bani, de siguranța zilei de mâine, de sarcini ale clasei lor, pesemne că mureau de plictiseală. Crezuseră că eroismul nu aparținea decât trecutului și basmelor, că nu aveau să cunoască vreodată exaltarea acțiunii, resimțiseră nostalgia marilor pericole și, la optsprezece ani, se considerau niște oameni terminați. Odată cu războiul, li se redase viitorul. Fremătau de nerăbdare. Aveau să cunoască aventura. Și un scop. Războiul îi vindeca precum un medicament miraculos. Le reda tinerețea, vigoarea trupurilor, fierberea sângelui în vine, picioare pentru a alerga, brațe pentru a se bate, pentru a trage, pentru a gătui. Le reda sexul, cel dintâi, acela viril, unicul care devine erect în luptă. Le dăruia măreția, idealul, devotamentul. Țelul. Fie că aveau să trăiască ori să moară, urmau să fie binecuvântați de națiune. Un țel.

Hitler aproba toate acele idei fiindcă se afla într-o stare de spirit aptă de a aproba. Cu toate acestea, spre deosebire de ceilalți, respingea nesiguranța, aventura, sărăcia și neadaptarea socială.

Ce căuta la München? Reedita eșecul de la Viena.

După patru ani petrecuți în căminul pentru bărbați, împlinise în sfârșit vârsta – douăzeci și patru de ani – la care putea pune mâna pe moștenirea rămasă de la tatăl său. Primise opt sute nouăsprezece coroane și douăzeci și opt de helleri, lichidare a moștenirii lui Alois Hitler, prin decizia pronunțată de tribunalul sectorului Linz pe 16 mai 1913. Fără a-și anunța colegii de cămin, pentru a scăpa de plata unei petreceri de adio, a dispărut, și-a investit o parte din bani într-un bilet pentru München și restul pentru a-și închiria o cameră împreună cu un comis-voiajor pe care-l cunoscuse în tren. Înarmat cu banii,

fără a mai aștepta nimic de la notari, nu a lăsat nici o adresă, în speranța că va scăpa de obligațiile militare austriece. Totuși, prin intermediul fișei de la poliție, administrația din Austria a dat de el în Germania. Își pledase cauza susținând că era un artist visător și prea obsedat de propria misiune pentru a mai sta să completeze hârțoage la timp. Apoi a postit cincisprezece zile înainte de a ajunge, clătînându-se pe picioare, în garnizoana din Salzburg, unde a fost reformat, în februarie 1914, pentru constituție fizică șubredă.

La München a cumpărat ilustrate și s-a apucat din nou să le copieze. Foarte repede, umblând prin restaurante și magazine, a găsit și achizitori. Galeria Stuffle, din Piața Maximilian, a hotărât chiar să-i vândă câteva pânze, în special datorită subiectelor – primăria, Teatrul Național, străzile vechi și piețele – și a prețului modic cerut de Hitler. Fără să se mai gândească măcar să evolueze, practica pictura fără umbră de pasiune, ca un mic negustor care-și câștigă și el, astfel, banii necesari supraviețuirii. Mai mult socotea decât imagina: vânzând între cinci și douăzeci de mărci tabloul, dacă ar fi reușit să plaseze măcar douăsprezece, ar fi însemnat să câștige optzeci de mărci pe lună, din care șase mărci chiria, treizeci de mărci mâncarea, întrucât cu o marcă putea lua două mese pe zi, cinci mărci materialele, deci i-ar mai fi rămas bani pentru igiena personală, pentru zilele în care dorea să citească presa prin cafenele și pentru biletele fără loc la operă, în două sau trei seri. Când mai avea nevoie de-o dușcă de vis, își zicea că avea de ales, pentru viitor, între arhitectură și politică. Dacă l-ar fi întrebat cineva, nu ar fi îndrăznit să mărturisească faptul că mai degrabă arhitectura ar fi ales, nu politica, fiindcă se știa prea neîndemânatic pentru a putea vorbi în public. Numai că nimeni nu-l întreba...

Sosirea lentă și a războiului îl schimbase. Intoxicat de presă, vorbind puțin și citind mult, se instalase într-o lume care nu exista, sau poate doar prin birourile redacțiilor, o lume compusă din câteva linii simple, cea mai mare parte politice, în care Wilhelm II se tutuia cu Franz Joseph, în care Ludovic III al

Bavariei juca rolul de văr bogat din provincie, în care franțuzul era imperialist, englezul arogant, sârbul însetat de sânge, o lume cu contururi limpezi și în culori primare al cărei schematism se voia însuși sensul esențial al lucrurilor, al cărei simplism flata inteligența ignorantă a cititorului, a cărei neîncetată repetare trecea drept adevăr, al cărei dinamism nu era decât propagandă. Întrucât întreaga presă dorea războiul, fie ea ofensivă ori defensivă, într-o bună zi, la o cafea cu lapte, Hitler a hotărât și el că războiul era necesar. L-a vrut. Apoi l-a dorit. Apoi a așteptat, căci guvernele nu se grăbeau. Dintr-odată, el, care se sustrăsese obligațiilor militare, a explodat de bucurie – amestec de exacerbare și de orgoliu că avusese dreptate înaintea lor – atunci când Franz Joseph al Austriei, apoi kaiserul Wilhelm și, în sfârșit, și Ludovic III al Bavariei și-au trimis oamenii la luptă. Nu avea nevoie de altceva decât de război pentru a se extrage din singurătatea lui înfiorătoare, pentru a empatiza cu ceilalți. Și, mai ales, nu avea nevoie de altceva decât de război pentru a-și alimenta idealismul.

— Băieți, rândul ăsta-l dă patronul!

Tinerii l-au aplaudat pe patron, mulțumindu-i pentru generozitate, prea beți pentru a pricepe că hangiiul dădea berea din cauza muștrărilor de conștiință pe care le avea că nu plecase la război.

S-au despărțit îmbrățișându-se. Și-au promis să se revadă pe front. Și-au jurat să mănânce împreună creier de franțuz. Și-au mai spus o dată numele pentru a nu le uita. Alcoolul augmenta totul, voci, emoții, îmbrățișări, dar și arunca totul în canalul uitării.

A doua zi, pe Hitler îl dureau capul, rămăsese doar cu o amintire confuză a zilei anterioare, dar și cu nevoia irepresibilă de a se întoarce în lumea aceea vie, caldă, în care bărbații comunicau cu atâta entuziasm.

S-a repezit, cu livretul militar în buzunar, către o cazarmă și și-a încercat norocul, profitând de confuzia generală. Sergentul de la recrutări, depășit de mulțimea de solicitanți și teribil de mahmur și el, nu s-a uitat prea atent la documentele lui

Hitler, care s-a ferit să precizeze că era austriac. Cu inima bătrându-i mai să-i sară din piept, Hitler a ieșit orbit în curtea însoțită: reușise să se înscrie în armata germană.

Renăștea. Fusesse rebotezat. Iată-l, de acum, soldat german. Își câștigase dreptul de a fi.

Zilele următoare a fost reținut în cazarmă pentru a fi supus unei pregătiri accelerate. Bătea pas de defilare. Spăla dușurile. Trăgea cu pușca. Se cățara. Se târa. Trezindu-se la șase dimineața și culcându-se la nouă seara, își dăruia în întregime trupul, timpul și energia. Seara, avea dreptul la rație dublă: friptură de porc și salată de cartofi. Nu mâncase niciodată atât de bine. Deocamdată, trăgea cu arma în ținte, dar, peste puțină vreme, va avea dreptul să tragă în oameni.

— Mulțumesc cerului că mi-a permis să trăiesc o asemenea epocă! murmura seară de seară, lăsându-se rupt de oboseală pe salteaua de paie.

*

Într-o seară de toamnă, la Bazancourt, orașel din Champagne, un grup de soldați odihniți au coborât din tren.

Incredibilul căpăta formă chiar acolo, pe peron: Adolf H. era pe front. În ultimele săptămâni, la cazarmă, în timp ce se încerca transformarea lui în soldat, în timp ce se încerca să i se anuleze orice urmă de personalitate și de inițiativă, se crezuse căzut în capcana unuia dintre visele sale.

Mica gară veselă părea un decor de operetă. A pus ultimul piciorul pe scândurile pasarelei.

Camarazii lui încremeniseră. Ciulindu-și urechile. Se putea deja percepe, la orizont, mormăitul îndepărtat, surd, al frontului. Un huruit înfundat. Ai fi zis că întreg câmpul respira un aer greu.

— Adunarea! În coloană câte patru!

Pe Adolf cascada de ordine aproape că l-a liniștit. Căci acoperirea rumoarea care-l îngrijora. Cizmele grele, cu crampoane, răsunau pe șosea. Și ele acopereau zgomotul. Cum de fusesse po-

sibil să se alarmeze de un mormăit atât de slab și de puțin real, pe care și cele mai mărunte sunete îl puteau înăbuși? Nu trebuia să se lase furat de imaginație, fiindcă numai aceasta îi trezea frica.

Cerul a căpătat culoarea prunii. Trupa mai avea de străbătut câteva sate. Trecând prin fața unor țărani francezi care, din prag, se uitau la ei cu o curiozitate anxioasă. Pâlcuri de găini cârâiau indiferente. Pământul se înnegrise. Contururile dispăreau. Înainte de a se fi făcut întuneric, trupa s-a oprit într-un grajd.

Lăsând jos ranița și arma, Adolf a inspirat lacom mirosul de fân încins. În mirosul fierbinte de fermentat regăsea senzații din copilărie, de la vârsta fragedă a lipsei de griji. Soldații își spuneau povești picante. Râdeau, mâncau, beau.

Însă imediat ce s-a dat ordinul de culcare, relaxarea datorată berii și tocanei de porc s-a evaporat. Auzeau canonada. Huruitul grav și continuu se definea, se fragmenta în lovituri separate, în valuri, baterii iritate, tăceri urmate de explozii de violență. Simfonia metalică a frontului dezlănțuia nuanțe îngrozitoare, dinamica morții. Au adormit cu greu.

A doua zi i-a trezit un soare strălucitor. Ciocârliile se ridicau spre cerul liniștit. Nu se auzea nimic altceva în afara sunețelor naturii din zori. Adolf se întreba dacă nu cumva ziua trecută se lăsase pradă capriciilor propriei imaginații.

Au pornit-o iarăși la drum. În două ceasuri trebuiau să ajungă în tranșee. Regiunea Champagne era frumoasă și parfumată. Adolf regăsea plăcerea plimbărilor pe care le făcea alături de mama sa.

După care natura a început să devină neliniștitoare. Găuri, arbori prăbușiți, arbori despicăți. Câmpurile erau scalpate: nici vorbă de iarbă, doar pământ roșu și gol. O rețea incoerentă de tranșee abandonate sfâșia spațiul. Din crângurile îndepărtate venea pârâitul sec al împușcăturilor. Natura părea bolnavă.

Două camioane cu motoarele tușind s-au repezit spre ei, dinspre front, cu toată viteza. Când au trecut prin apropiere, lui Adolf i s-a părut că de sub prelate ieșeau țipete înfundate.

După care au apărut și răniții, pe jos, câte unul, câte doi, apoi în grupuri, tot mai numeroși, clătînându-se, șchiopătând, care cu o cârjă, care cu două, care ajutați de alții. Trăgându-și glezna imobilizată, trăgându-și piciorul inert, dezarmați, cu hainele descheiate, cu părul lipit de frică, se uitau la cei nou veniți. Nu-și mai dezlipeau privirile de la corpurile proaspete, intacte, valide. Se mirau? Să fi fost cu puțință să meargă cineva atât de ușor? Păreau să întrebe pleoapele înnegrite. Adolf și-a întors capul.

Soseau acum cei răniți la față. Care aveau fruntea legată cu pansamente ori maxilarul ținut cu feșe maronii de la sângele coagulat. Febra le bulbucase ochii. Se uitau arțăgoși la cei noi, părând a zice: „Ia-ndrăznește tu să te uiți la mine! Ia-ndrăznește să-mi spui că sunt rănit.“ Suferința le săpase obrajii bărbătești, dar capul, uriaș din cauza bandajelor, le dădea aspectul unor bebeluși monstruoși.

Urcau acum drumul tărgile, purtate de niște băieți înalți, sănătoși, a căror sprinteneală avea aerul unei excepții scanda-loase. Unii dintre răniți dărdăiau sub o grămadă înnoiroită de haine, alții își țineau pe burtă tampoane de vată pe lângă care se scurgeau sângele și mațele, alții își încleștau mâinile pe lemnul tărgii de parcă s-ar fi temut ca, după ce încasaseră gloanțele, să nu fie acum răsturnați pe drumul plin de pietre, alții încremeniseră într-un calm înfricoșător, lăsând viața să le scape prin rană. Toți ridicau privirile către nou-veniți. Adică cum, încă sunt întregi? păreau a zice. Pentru cât timp?

În sfârșit, batalionul s-a apropiat de câmpul de luptă și a descoperit noii răniți proaspeți, cei încă neîmpodobiți în costumația de rănit, fără bandaje, fără turban, fără pansamente, fără miros de iod. Un sergent cu umărul gras și alb săpat de explozia unui obuz. Un soldat cu pântecul despicat, care încă-și mai ținea intestinele-n mâini. Un adolescent fără nas, cu o gaură căscată-n mijlocul feței, din care țâșnea sângele, din care aerul expirat se ridica în bășici.

Medici, infirmieri și brancardieri alergau de la unul la altul. Era o adevărată harababură. Unele gemete erau de nesuportat.

Rezerviștii au ajuns la regimentul de care aparțineau. Adolf și-a zărit imediat pe Neumann și pe Bernstein. S-au aruncau unii în brațele altora.

— Băieți, ce fericit sunt! Mi-a fost teamă că o să nu vă gădesc... răniți...

Era cât pe ce să spună „morți“, dar se abținuse. Cuprinși de bucurie, Neumann și Bernstein însă nu-și dăduseră seama.

— Bun venit în infern! a strigat Bernstein.

Au izbucnit în râs.

— Bun venit candidaților la răni, infirmitate, moarte, a zis Neumann. După cum vezi, precedenții laureați pleacă.

Și au râs din nou.

— Nu sunt decât două moduri de a rămâne: să supraviețuiești ori să crăpi.

— Alege.

Și iar au râs...

Adolf nu îndrăznea să le spună că-i regăsea ciudați, altfel. Ei, și nu era vorba doar despre uniforma cu crustă de noroi, nici despre bărbile de pustnici, despre pielea galbenă, cam ca de ceară, nici despre cearcănele vineții, ci despre...

— Dizenterie, a zis Neumann îngustându-și privirea.

— Poftim?

— Ceea ce vezi sunt efectele dizenteriei. Avem stomacul ars. Zilnic stau câte-un ceas pe vine. Nici nu știu de ce-mi mai trag izmenele.

Adolf a fost șocat. Niciodată, înainte, Neumann nu mai spusese „izmene“, niciodată nu menționase că are probleme cu stomacul, niciodată nu ar fi amintit cum era el pe cale să...

— O să te obișnuiești, a conchis Neumann, care, hotărât lucru, îi citea gândurile.

Căpitanul a ordonat adunarea. A trecut prin fața lor, le-a explicat ce urma să se întâmple, le-a promis că la noapte vor primi botezul focului.

— Ei, ia ziceți, avem vreun artist printre noi? Cine e muzician sau pictor?

Adolf, încântat de ideea că, poate, avea să i se dea o funcție demnă de el, a făcut un pas afară din coloaună.

— Nu te duce, i-a șoptit Bernstein.

Căpitanul s-a apropiat și i-a zâmbit lui Adolf.

— Treci la curățat cartofii! Avem nevoie de mâini experte la bucătărie!

Și a plecat. Neumann și Bernstein râdeau văzând mutra jalnică a lui Adolf.

După siestă, Adolf s-a dus lângă prietenii lui, care țineau să-i explice cum se poate proteja în timpul luptei.

— Dacă ești miop mai poți face războiul, dar dacă ești surd, în nici un caz. Pericolele le detectezi cu urechea. Ca oricărui nou-venit, o să-ți înghețe sângele-n vine la sunetele mai puternice, ca de rezervoare uriașe de cărbuni. Greșeală. Aia-i orga. Ceremonialul. Pompa. E de tot efectul, dar de fiecare dată cade undeva, mai departe. Urechea trebuie să-ți fie atentă la șuierături, la miorlăituri, la tot ce țiuie sau susură. Poți evita fuzantele, nu percutantele, bilele care țâșnesc din șrapnel, alicele de la explozie, scânteile care despică aerul înainte de a-ți despica ție carotida. Așadar, Adolf, m-ai înțeles: nici orgile, nici timpanele, ci harpa și piculina... Clar?

Neumann aștepta răspunsul. Amețit, Adolf a clătinat din cap.

— Oricum, o să rămâi cu noi, a spus Bernstein.

Adolf pândea crepusculul. Viața lui din ultimele săptămâni se îndreptase către această noapte. Deși în sine o refuzase mereu, totuși o aștepta cu nerăbdare. Va fi poate ultima lui noapte pe pământ? Avea nevoie de sens, iar noaptea aceea avea să dea un sens abandonării artei, mobilizării, lunilor de instrucție, călătoriei cu trenul, regăsirii cu Bernstein și Neumann. Intra pe un teritoriu sacru.

În sfârșit cerul s-a stins, culorile s-au întunecat.

Tenebrele au cucerit totul.

Un șuierat. Un cartuș de semnalizare s-a aprins pe cer și și-a răspândit lumina spectrală. Timpul s-a oprit. Pământul părea de mercur. Nimic nu mișca, de parcă însuși peisajul ar fi stat la pândă.

Întinericul s-a făcut și mai dens.

Dintr-odată a început să se tragă. Din toate părțile sforăiau tunurile, trosneau mitralierele. Cartușe de semnalizare albe. Roșii. Verzi. Adolf nu mai deosebea exploziile produse de tunurile germane de exploziile obuzelor dușmane, care-ți spărgeau urechile.

— Lasă capul jos! i-a strigat Neumann.

Pe deasupra lui, roiuri de gloanțe și de tot felul de proiectile treceau în toate părțile, bondari în căutare de victime, incoerente, șuierătoare, țiuitoare, perfide.

Un soldat de lângă el a țipat. O scânteiere îi retezase gâtul. Sângele țâșnea din arteră viu, fluid, nerăbdător parcă. Bărbatul s-a prăbușit. Să fi murit?

— Pe-aici!

De unde venea ordinul? Adolf l-a urmat pe Bernstein. După cine alergau? Unde se duceau? Călcau pe ceva moale. Un pân-tece. Cel al unui trăgător prăbușit. Care nu mai simțea nimic. Au mers mai departe.

Pământ împrôscând înaintea lui. O ploaie de bulgări de pământ. Un obuz care căzuse nu departe. Și nu explodase.

— Înainte!

Unde s-or fi ducând? Acolo unde e mai bine? Acolo unde e mai îngrozitor?

Deasupra tranșeei se rostogolește un foc continuu, aerul trosnește de nori de oțel. Adolf nu înțelege nimic. Norii vin din toate direcțiile, de la est, de la vest, de la nord, de la sud. Oare toată lumea trage pe deasupra? O fi dirijând cineva totul? O fi existând vreun plan? Sau jocul constă în a face cât mai mulți morți?

Totul sforăie. Totul zbârnâie. Totul crapă.

— Poziție de tir!

Adolf se lipește de peretele tranșeei. Trebuie să tragă. În cine? Nu vede nimic. În față? Acolo? Trage.

Un mitralior își reia locul nu departe de el. Instalându-se confortabil în spatele mașinăriei de împrăștiat moarte, ca un bancher la birou, trage din adăpost fără probleme.

Adolf constată liniștit că trage bine, în aceeași direcție cu acesta.

— Pe-aici!

Încă un ordin. De unde-or fi venind ordinele astea? O iau pe altă cale. Ca s-ajungă unde? Adolf îl urmează pe Bernstein. Se-nvârt. Și iar se-nvârt. La dreapta. La stânga. La dreapta. La dreapta. Nici nu mai știe dacă, de-acum, este aproape sau departe de dușman.

Aici vacarmul e mai puțin asurzitor. Sau poate s-a obișnuit?

— Ascultă bine, îi zice Bernstein la ureche.

Adolf începe să descifreze zgomotele. Percepe mai întâi răgetul tunului, apoi geamătul obuzului în zbor. Căderea. La trei secunde după contactul cu solul, obuzul produce o explozie uriașă. Are senzația că un stol gros de păsări se repede la el, o hoardă șuierătoare și ciripitoare.

Îi zâmbește lui Bernstein drept mulțumire. *Formidabil. De-acum îmi voi prevedea moartea cu trei secunde mai devreme.* Fețele le sunt verzui sub lumina lividă a cartușelor de semnalizare.

Focul este reluat cu violență. Pământul se cutremură. Asta-i apocalipsa. Din tranșee țâșnesc urlete. Soldații cad. Grinzile se prăbușesc. Sacii explodează. Adolf închide ochii. Cum să te aperi când te găsești în craterul unui vulcan care erupe?

— Pe-aici!

Ceee? Alt ordin? Cineva care poate pretinde că pricepe ceva din ce se-ntâmplă?

La intrarea în tranșee sunt două cadavre. Au pășit peste ele. Două cadavre. E de mirare că nu sunt mai multe.

Obuzele parcă sunt mai grele aici. Pământul se cutremură mai tare, mai apăsător.

— Pe-aici!

Labirint. Alergare. Alte cadavre peste care trebuie să pășească. Sunt plini de pământ, prinși într-un haos de scânduri și de saci.

Merg mai departe.

Pe cărările astea sunt mai puține explozii, nu lipsesc însă salvele seci de mitralieră și tirurile de puști. Care par o descărcare ca după uragan. Să fi ajuns mai în spate?

Dimpotrivă. Grupul lor se află foarte aproape de dușman.
— Atacăm!

Se pune problema să se trimită câțiva oameni cu grenade, care se vor strecura târâș, pe lateral, pe când ceilalți vor deschide focul frontal.

În plin conciliabul, unul dintre soldați scoate un țipăt. Un mic bulgăre negru, scuipând un jet de scânteii, i-a ajuns pe burtă. Grenada explodează. Se prăbușește, iar intestinele îi împrășcă pe ceilalți.

Adolf vede apărând un chip deasupra lui, un chip enorm, verde în lumina voalată a lunii, cu ochi rotunzi, holbați de groază și de cruzime. Adolf urlă și trage. Bărbatul se prăbușește uimit. Brațele îi spânzură în tranșee.

Bernstein și ceilalți țâșnesc și trag în comandoul care dăduse peste ei.

Înspăimântat, Adolf își privește mortul, primul lui mort. Își amintește privirea lui, părea mai speriat decât el. Începe să tremure convulsiv. Frisoanele îl străbat ca niște gloanțe.

— Nu te mai gânde. Vino. Și trage.

E Bernstein, care l-a prins și-l împiedică să intre în tranșă. Adolf se sprijină cu spatele de peretele tranșeei și trage ca turbat. E salvat. Nu-i mai e frică. E cuprins de furie.

— Sunt terminați. Hai acum pe-aici.

Numai și numai ordine. De unde veneau?

Adolf se agață de Bernstein. Nu mai stă pe gânduri. Vrea să ucidă pentru a nu fi ucis. Vrea să fie cât mai violent cu putință. Da. Maximum de violență. Altfel, e un om mort.

— Voi, pe-acolo.

Sunt șase, printre care Bernstein și Adolf. Trebuie să se cațere pe-aici, pentru a-și arunca grenadele în mitraliorul dușman. Trebuie s-o facă rapid, stând la pământ, pentru a evita mitraliera, să nu mai facă nici o mișcare imediat ce un cartuș de semnalizare se-aprinde deasupra câmpului.

Se ridică peste marginile gropii. Francezii nu par să-i observe, nu reacționează.

Se cațără.

Înaintează siguri pe ei.

Dintr-odată, un geamăt, un șoc.

— Un obuz! murmură Bernstein.

Proiectilul însă se înfige în pământ fără a exploda. Oamenii așteaptă patru secunde, zece, douăzeci, apoi, liniștiți, încep din nou să se târască.

Sosește un alt obuz. Adolf îl aude clar. Vine din spate. E un obuz german. Ce tâmpenie: o să moară din cauza unui obuz german.

O văpaie roșie. Șuierături. Adolf se lipește de sol. Strânge pământul în brațe ca pe o mamă. Îl îmbrățișează pentru ca acesta să-l apere.

Niște oameni urlă. Au fost loviți.

Lui Adolf nu-i vine să creadă. Nu-l doare nimic.

— Bernstein?

— E-n regulă. Tu?

— Merge.

Însă, alarmat de strigăte, focul artileriei franceze reîncepe. Numai că trag în direcția greșită. Încă nu au descoperit grupul de comando.

— Ia-te după mine.

Bernstein s-a ridicat și-a-nceput să alerge. Adolf îl urmează. Fug cu sufletul la gură.

Explodează un obuz. Apoi alte două.

Se declanșează bombardamentul. Cartușe de semnalizare urcă din toate părțile și sfârâie sub parașutele lor de mătase. Mitralierele pârâie. Gloanțele vin spre ei. Au fost reparați.

— La pământ!

Bernstein sare într-o groapă de obuz. Adolf se aruncă și el la pământ.

Ofensiva s-a declanșat. Malul de pământ de care s-au lipit se cutremură de parcă s-ar afla înăuntrul unei mine care se prăbușește.

Adolf aude un țipăt la marginea gropii. Un bărbat cade peste el. Se trezește cu el în spate. Trupul îi e greu, prea greu, și craterul fiind strâmt, nu are loc să se miște.

Adolf nu poate gândi. Îi e prea frică. Mastodontul care agonizează de parcă ar fi sudat de el îi macină nervii. Bărbatul tresare, apoi se prinde de el ca o ventuză uriașă, inertă și încă și mai grea. Trebuie c-a murit. Cine să fie?

Adolf urlă disperat. Pute. Fesele-i ard. Pantalonii sunt uzi. A făcut diaree-n pantaloni. Lucru care i se pare mai grav decât tot ce s-a întâmplat mai-nainte. Geme ca un copil.

— Bernstein, am făcut pe mine.

Bernstein zâmbește tandru.

— Țsta e botezul focului. Am trecut toți prin asta.

Adolf tace.

De s-ar termina odată totul! De ce ar mai ține noaptea asta? *Oricum, suntem condamnați. Că azi, că mâine, că peste zece zile sau zece secunde, tot o să crăpăm mizerabil. De ce să mai așteptăm?* Dacă se roagă să se întâmple ceva, despre asta este vorba. Despre moarte. Și repede.

Dar cui să se roage? Lui Dumnezeu... Adolf însă nu a crezut niciodată și doar n-o să-și schimbe acum părerea. Lui Bernstein? Da, dacă tot trebuie să se roage cuiva, atunci lui Bernstein i se va ruga. Numai că Bernstein nu este decât un biet om la fel ca el, puțină carne goală și tremurătoare sub furtuna de oțel. Cum să scapi din cataclism doar cu amărâta asta de piele omenească pe tine?

Adolf fierbe de frică și de furie. De spaimă că totul nu va merge destul de repede, că lui Bernstein îi va lua prea mult până să moară. De furie împotriva ambelor tabere, și a francezilor care trag în ei cu mitralierele, și a nemților care-i bombardează. Nimeni nu conduce războiul ăsta. Și toată lumea îi îndură consecințele. Nu vezi în cine tragi. Nici dușmanii, nici camarazii nu au timp să vadă un chip decât în clipa în care persoana e deja moartă. Lucru care depășește orice închipuire. Omul a pus la treabă forța industriei sale, toate produsele metalurgiei, dar, exact ca ucenicul vrăjitor, nu mai controlează

nimic din ceea ce a declanșat. De acum, oțelul și focul, ca pentru a se răzbuna, par a ieși singure din măruntaiele pământului.

Pe buza craterului, gloanțele împrășcă bulgări de pământ. Măcar de nu ar arunca cu grenade în ei.

Adolf se surprinde dorindu-și din nou să trăiască. Se uită la Bernstein, care la rândul lui îl privește. Simt aceeași emoție. Așteptând timpul s-o ia la fugă din groapa aia. Sentimentele le sunt puternice, însă ei nu-și mai aparțin. Instinctul de a trăi îi transformă în animale. Instinctul de a trăi transformă totul într-o luptă fără sfârșit.

Bombardamentul se îndepărtează, apoi slăbește în intensitate.

Adolf, rămas tot cu povara cadavrului care-i blochează spinarea, simte un fel de relaxare, destinderea de după furtună. A scăpat de încordarea nervilor. Aproape că se simte în formă.

La orizont se zărește o dâră de lumină.

— Repede! Se face ziuă, să ieșim!

Bernstein alunecă afară din groapă. Adolf trebuie ca mai întâi să scape de povară. Când uriașul cade sub el, ezită pentru o clipă să-i privească fața, apoi se străduiește să-l recunoască: mortul este unul dintre cei șase membri ai grupului de comando. Ochii galbeni, întredeschiși, par de ambră. Un punct roșu îi pătează fruntea. Sângele s-a-ntărit pe mustați. Îl lasă-n băltoacă și-l urmează pe Bernstein.

Adolf are sentimentul că se întoarce acasă, unde va fi în siguranță. Cu toate astea, șanțul dă pe-afară de trupuri torturate. Unii trăgători mai sunt în viață, alții au murit, rămânând în aceeași poziție, în picioare, lipiți de perete, cu fața spre dușman. Numai imobilitatea totală, rigiditatea își permite să faci deosebirea dintre vii și morți.

Zorii aduc o lumină cenușie. Ciocârlile se ridică nepăsătoare spre cer, insuportabile, cu un freamăt care, de acum, lui Hitler îi amintește de proiectilele din noaptea trecută.

Privește câmpul care-i desparte de dușman. Gropi. Fiare. Țândări. Cadavre. Membre răspândite peste tot. Și, în mijloc, câțiva răniți care gem și strigă după ajutor în diferite limbi.

Bernstein se apropie și-l strânge bărbătește de umăr. Adolf zâmbește, încercând să-și arate întreaga lui recunoștință, fiindcă nu-și mai găsește cuvintele. Grav, Bernstein înțelege și-i trage una prietenește. Amândoi au lacrimi în ochi.

Pentru a nu ceda emoției, Bernstein întoarce privirea către locul măcelului, de unde se ridică tânguiri, și explică:

— Vor fi lăsați să crape.

— La drept vorbind, Bernstein, nu crezi că e mai bine să ieși din războiul ăsta mort decât viu?

Bernstein își aprinde o țigară. La Viena nu fuma.

— Problema omului e că se obișnuiește cu orice.

— Crezi?

— Ba chiar chestia asta se cheamă inteligență.

Trage fumul și se strâmbă. E limpede că nu-i place tutunul. Își continuă ideea.

— Tocmai ne-am petrecut o noapte inteligentă, într-un mediu inteligent, profitând de cele mai noi produse ale inteligenței tehnice și industriale. Ce orgie a inteligenței!

Un rănit țipă sfâșietor, mai degrabă ca un copil decât ca un adult. Bernstein își aruncă departe țigara.

— Ia uite-l și pe drăgălașul meu.

Un motan tigrat, cu o ureche smulsă, își face apariția arcuindu-se, torcând, de sub grinda exterioară a tranșeei. Freamătă la chemările blânde ale lui Bernstein.

Până la urmă coboară și se freacă de bocancii lui. Adolf observă că nu mai are decât o jumătate de coadă. Bernstein se lasă pe vine și-i mângâie fruntea triumghiulară. Motanul nu-și mai încapă în piele de plăcere.

— Cotoiul ăsta trece de la o tabără la alta. Are prieteni de ambele părți. Știu că nu sunt singurul om din viața lui, dar, crede-mă, suport destul de bine situația.

Spunând-o, Bernstein îi zâmbește lui Adolf.

Pentru întâia oară, Adolf are senzația că-l regăsește pe Bernstein cel rău pe care-l cunoscuse la Viena. Se lasă în genunchi

și mângâie la rândul lui pisoii schilod, care imediat îl adoptă și pe el.

— Cotoiul ăsta nu face nici o deosebire între mângâierile franceze și mângâierile nemțești, murmură Bernstein. Nimic n-a înțeles din război.

— Deci a înțeles totul.

Cei doi prieteni își zâmbesc în sfârșit ca pe vremuri, complice, pe deasupra felinei leșinate de plăcere.

*

Hitler simțea pentru întâia oară binefacerile urii. Acum, că dușmanul era definit, respira mai ușor. Slavii? Niște brute însetate de sânge. Englezii? Niște șerpi reci și cruzi. Francezii? Niște imperialiști lacomi și aroganți. Iată singurele nuanțe pe care i le oferea repulsia. Cine era de partea binelui? Germania și nimeni altcineva decât Germania. Cine era de partea răului? Tot restul. În sfârșit își formase propria concepție despre lume. Nu-și mai pierdea timpul gândind. Îi lăuda vreun camarad virtuțile vinului franțuzesc? Îi răspundea că nimic nu era mai presus de vinurile de Rin. Insista altul amintind vreo delicioasă brânză franțuzească? Îl făcea trădător. I se vorbea despre curajul dușmanului? I-o întorcea că nu trebuia confundat curajul cu barbaria. Răspunsurile îi veneau cu ușurință, iar el, care fusese întotdeauna greoi și încet în conversații, ajunsese un izvor de fraze, opinii și sloganuri. Generos. Inepuizabil. Înțelesese că în fața oricărei întrebări trebuia să fie părțitor. Acesta era prețul fericirii. Și al liniștii. Hitler se desprinsese de îndoială, de nuanță, de orice exigență pe care foștii lui profesori le asociau prostete cu inteligența critică și care, de acum, nu i se mai păreau decât simptome ale degenerescenței. Intelectualii aceia nu erau decât niște creiere uscate, golite de senzații, deconectate de la inimă. Niște bolnavi. Niște moși. Niște muribunzi. Dovedind slăbiciune. Da, Nietzsche avea dreptate. Niște ființe slabe care încercau să-i tragă după ele pe cei puternici și sănătoși pe terenul slăbiciunii lor, făcând să le treacă lumea plină de idei debile drept spirit al adevărului. Adevărul? Cine are ne-

voie de adevăr? De ce să lași liber un adevăr care se arată favorabil dușmanului? Nu e nimic de făcut. Nu trebuie urmat decât adevărul care ne este favorabil. Nouă. Germania mai presus de orice. De orice.

După câteva săptămâni de instrucție, Hitler și ceilalți „furoși voluntari“ au părăsit Münchenul și au luat-o pe valea Rinului spre vest. Lui Hitler fluviul îi trezea o emoție aproape religioasă. Rinul înainta, larg și maiestuos, cu minunata sa apă verde, cu pădurile care se ridicau ca niște perdele mari și întunecate deasupra satelor liniștite, îmbăiate în razele soarelui, pline de ghirlande de flori, de unde țâșneau ba o clopotniță, ba sunetul de clopot, ba vreo veche arie cântată la pian. Aceasta era Germania, sângele său de smarald, Graalul său. Avea să se bată pentru a o apăra. Pieptul îi era prea strâmt pentru a cuprinde atâta entuziasm. *Măcar de n-ar câștiga Germania prea repede.* Când smulgea presa din mâna vânzătorilor care-și strigau marfa în gura mare și când citea titlurile tipărite cu litere de-o șchioapă, anunțând victorii sau glorificând eroi, amărăciunea își adăuga stropul de gust în sincera lui bucurie. Fiecare nou triumf îl neliniștea. Nu cumva avea să sosească prea târziu pe front?

Trenul l-a lăsat în Flandra, într-o noapte rece și umedă. Când trupa mărșăluia pentru a ajunge la locul de campare, în apropiere de Ypres, a răsunat o bubuitură, un obuz a trecut pe deasupra lor și a explodat în spatele coloanei. Fulgere... Schije... Zece oameni morți pe loc. Fumul și praful încă nu se risipiseră când Hitler a urlat:

— Uraaa!

Două sute de gâtlejuri au repetat imediat:

— Uraaa!

Hitler exulta: ah, nu era prea târziu.

Au ajuns la granița unde pâraiau gloanțele, zumzăiau tunurile, ofițerii își scuipeau plămâni, răniții scânceau, corpurile căzute agonizau în afara tranșeelelor. Și aici, într-un adăpost improvizat din scânduri prost îmbinate, legănat de zgomotul războiului, Hitler și-a dormit în sfârșit somnul celui Chiar-la-timp-sosit.

A doua zi s-a trezit și a alergat să admire viața din tabără.

Ivindu-se din kilometrii de tranșee, de pe cărările înguste și din șanțuri, brancardierii, cu cefele roșii și asudate, aduceau în grabă soldații căzuți în noaptea aceea, triau morții și răniții.

Medicii și infirmierii nu pierdeau nici o clipă. În spatele lor se înțepa, se amputa, se evacua. Foi de cort acopereau morții ca un lințoliu; un secretar nota numele celor dispăruți, un altul urma să le scrie familiilor; un sergent le redistribuia bocancii, armele și centiroanele, tot ce nu fusese avariat. Era momentul când soseau ofițerii de geniu, inginerul cu fortificațiile, cel cu apele. Ca profesioniști ce se aflau, nu luau în considerare câmpul de luptă decât în funcție de specializarea lor, dând ordine unor grupuri de muncitori, fiindcă trebuia săpat, săpat din nou, ridicate adăposturi, reclădite altele, construite socluri de beton, reconstruite altele, zidite, susținute, ridicate, nivelate, tencuite, terasate, excavate, forate noi puțuri, săpate noi canale de scurgere, reparate cele vechi, închise tranșeele utilizate drept latrine și deschise altele. Detașamentele de muncitori, bătrâni care se clătinau pe picioare, invadau galeriile ca niște furnici, curățând totul. Șefii de la artilerie verificau ca mitralierele să nu fi ruginit. Ofițerul cu protecția împotriva gazelor declanșa câte o alarmă falsă pentru a controla dacă toată lumea avea masca, înjurându-i pe cei cărora le lua mai mult de cincisprezece secunde pentru a și-o pune. Sosea curierul. Bucătarii le dădeau câte-o găleată de pâine înmuiată în lapte cald. Totul era admirabil, o organizare minunată. Hitler era cucerit de o asemenea dovadă de inteligență, de mobilizarea tuturor competențelor, de acea societate perfectă, de acea societate totală.

Fusese numit curierul batalionului 1 din regimentul 2 infanterie. Era însărcinat să comunice soldaților ordinele statului-major. Asculta ordinele directe ale plutonierului-adjutant Hugo Gutmann, un bărbat frumos, brunet, cu mustăți licioase, cu tors impunător – umeri largi și talie subțire –, cu privirea limpede, cu voce puternică, subofițerul ideal, un subofițer ca-n gravuri, pe care Hitler deja îl idolatriza.

— Spune-le oamenilor că botezul focului va avea loc peste patru zile.

Patru zile însemnau o așteptare insuportabilă.

Hitler și-a umplut timpul stând de vorbă cu soldații care erau pe front de mai multe săptămâni. Se aștepta să asculte povești eroice, dar a dat numai de oameni simpli, porniți să se tot plângă de ceva, preocupați doar de detaliile vieții cotidiene – ora supei, calitatea supei – și, la început, a fost dezamăgit. După care a constatat că acelor oameni nu le plăcea să vorbească despre luptele care aveau loc noaptea. *Normal! Nu se-mbată cu vorbe, ca ai din spatele frontului. Doar sunt direct în acțiune!* Observându-i mai bine, a sesizat că, într-adevăr, la venirea nopții se transformau, din mohorâți devenind vii, oboseala îi părăsea și o nouă energie le-ncorda mușchii, aprinzându-le ochii. Din care motiv Hitler devenise și mai invidios, și mai nerăbdător.

În sfârșit, a venit și crepusculul celei de-a patra zile.

S-a anunțat un atac. Nu mai era vorba de a se înghesui într-o tranșee, ci de a ieși din aceasta. De a înainta în câmp. De a surprinde dușmanul dintr-o parte. De a câștiga teren. Noaptea urma să fie decisivă.

Hitler s-a aruncat în lupta corp la corp.

Nu era în prima linie – curierii nu sunt niciodată –, dar transmitea ordinele esențiale, iar bătălia fără el era de neînchipuit.

Începe barajul de artilerie. Plouă cu obuze pe întuneric. De-abia se aude susurul cartușelor de semnalizare, care-și trimit din când în când lumina.

Oamenii părăsesc șanțurile pentru a intra în pădure. Francezii nu sunt departe. Se aud salve.

Hitler transmite ordinele. Trebuie mers de-a lungul lizierei.

Fuge. Strigă. Fuge. Înjură.

Zgomot de armă. Gloanțe care se înfig în scoarța copacilor. Camarazii gem și cad.

Fuge.

Se simte uriaș. E imens.

Fuge.

A ajuns un războinic. Încarcă. Nu se teme de nimic. Nu-i e frică de moarte, pe care o va da altora. E războinicul absolut.

Fuge. Se aruncă. Se târăște. Se ridică. Fuge.

Nu mai e el, acționează din reflex. Corpul lui e mai inteligent decât el. Corpul lui știe totul. Corpul lui simte totul. Este unul dintre. În sfârșit, unul. Un elan. Nimic altceva decât un elan. Tot numai elan. Un elan care-l mișcă și-l depășește. Puterea urcă la maximum în el. Incandescentă.

Fuge.

Viața e intensă. Mai intensă decât oricând. Până atunci nu cunoscuse decât un neant insipid. Acum există. Ba chiar mai mult.

Fuge. Cade. Înjură. Râde. Fuge.

Tot sângele i s-a pus în mișcare. Toți nervii-i sunt la pândă. O energie anume concentrează în el resurse necunoscute. Niciodată nu a văzut atât de bine, nu a auzit atât de fin. Niciodată simțurile nu i-au atins această acuitate. E un uriaș.

Animalul s-a trezit în el. Și ce frumos e animalul. Rapid. Inepuizabil. Instinctiv. Milenar. Și ce puternic e animalul. Se aruncă la pământ, se ferește de un glonț, trage, se ridică. Are un fler enorm, animalul. Ocolește moartea întotdeauna. Însă are o lovitură sigură. Și suplă. Și vie.

Ei da, în el omul moare. Îi ia locul animalul.

Fuge. Trage. Fuge.

E foc. E atac. E extazul atacului. *Sunt fericit. N-am fost niciodată atât de fericit. În sfârșit exist. Mulțumescu-ți ție, Doamne, că m-ai făcut să cunosc războiul.*

*

De acum, Adolf H. va detesta păsările. Efect al frontului. De câteva săptămâni urechea-i tresare la fiecare zgomot, iar el descifrează până și în cea mai mică întrerupere a tăcerii prezența unui mare pericol. Trupul i se încordează la ciripitul ca de canar al cartușelor de semnalizare care anunță lupta, trupul i se aruncă la pământ la cântecul proaspăt și ușor al unui glonț

rătăcit, i se turtește la șuieratul perfid al șrapnelor, i se udă learcă de sudoarea groazei la țiuitul letal care urmează exploziei unui obuz, pe scurt păsările, până și în cea mai frumoasă dimineață liniștită și însoțită, nu puteau emite un sunet care pentru el să nu fi însemnat moarte.

În ziua aceea, în Champagne era o vreme care te făcea să crezi că ai nimerit în paradisul terestru. Adolf, Neumann, Bernstein și încă vreo câțiva aveau dreptul la odihnă. Se duseseră pe un câmp, de-a lungul unui pârâu.

Se îmbăiau goi în apa limpede. Pretextul era că se spălau, în realitate aveau nevoie să-și regăsească un trup care folosea la altceva decât la a face război. Cât de delicate le erau corpurile dacă le despuiai de uniforme, mantale, jambiere, genunchere, ranițe, arme! Cum de reușeau oare să ducă toate astea?

Adolf se lăsa dus de apă, puțin mai la o parte. Numai Bernstein nu intrase în pârâu, rămânând așezat, îmbrăcat, pe mal, mestecând fire de iarbă în timp ce pisoii zdrălit i se freca drăgăstos de bocanci. Adolf privea trupurile tinere care-l înconjurau. La rândul ei, goliciunea devenea și ea o uniformă. Aceeași piele albă, aceeași arcuire viguroasă a șoldurilor, aceeași bicepsi bine reliefați, aceleași picioare mari, același sex ascuns într-o blană triumfiulară, aceleași testicule bălângănindu-se inutile, rătăcite. Animale. *Noaptea, nu mă bat ca un austriac cu un francez, nu mă bat nici măcar ca un bărbat cu alți bărbați, mă bat ca un animal cu moartea. Îmi salvez pielea. Trag în moarte, arunc grenade în moarte, nu în dușman. Și ziua tot animal sunt. Nu aștept nimic altceva în afara digestiei. În afară de a mânca. Și de a petrece un ceas în tranșeea cu latrine, cu curu-n aer, ca să mă mai deșert de-o diaree. Ca pe urmă să mănânc din nou. Să dorm un pic. Să mănânc. Viața s-a redus la a viețui. La a lupta pentru viață.*

A ieșit din apă și și-a aprins o țigară. *Ei, da! Sunt mai mult decât un animal, fiindcă fumez. După câte știi șobolanul ori girafa nu fumează. Mulțumesc armatei. Zilnic li se împărțea elementul de umanizare, prin care se ridicau deasupra brutei*

din ei. Cinci țigări. Zece țigări. Tutun de prizat. N-aveau decât, mai apoi, să facă schimb între ei. *Aha, da, și asta, trocul, e o dovadă a condiției noastre superioare. Tocmai ne subestimam. Iertare.* S-a așezat gol alături de Bernstein. Din reflex, motanul a dat să i se frece de coapse, dar a tresărit îngrozit, descoperind că Adolf era ud.

Strâmbătura felinei i-a făcut să izbucnească în râs.

— Pisicilor le e frică de apă.

— Ca și ție, după cum se vede, i-a spus Adolf lui Bernstein.

— Ei, cu mine e mai complicat.

Bernstein și-a întors capul pentru ca Adolf să nu-i mai pună întrebări.

Neumann li s-a alăturat, sărind și țopăind, în așa fel încât goliciunea îi părea copilărească. Adolf i-a mai admirat o dată contrastul dintre pielea prea palidă și barba prea neagră, prea strălucitoare, care încadra un nas mândru și fremătător: Neumann părea desenat în tuș.

— Mi-ar plăcea să-mi povestiți viețile voastre până la paisprezece ani, le-a strigat Bernstein scărpinând burta grăsuță a pisoifului.

— Ce tot spui? Ia zi, mai bine, de ce nu intri în apă?

— Mai las-o, Neumann. Chiar că e o adevărată epidemie în clipa asta. Toată lumea trebuie să facă același lucru. Toată lumea trebuie să meargă la război. Toată lumea trebuie să moară-n foc. Toată lumea trebuie să mănânce același rahat. Și pe urmă toată lumea nu e-n stare să facă unul, un rahat adevărat. Toată lumea trebuie să intre-n apă. Toată...

— Gata. Am înțeles. Nu mai zic nimic. De-a ce ne jucăm?

— Ne jucăm de-a ce trebuie să facem începând de azi și până la patruzeci de ani. Întrucât nu suntem siguri că vom mai fi vii mâine-dimineață, mi se pare interesant să ne imaginăm. De ce să ne lipsim de-așa ceva? Bine?

— Bine, a spus Neumann.

— Bine, a zis și Adolf.

— Cine-ncepe?

Exercițiul se dovedea dificil. Cu câteva luni mai înainte ar fi răspuns cu ușurință, numai că războiul le impusese un prezent intens, iar ei nu mai aveau nici o legătură nici cu propriul trecut, nici cu propriul viitor. Fiecare a fost nevoit să facă un efort pentru a-și aminti cine era și ce aștepta de la o viață care să nu mai fi fost o simplă tentativă de supraviețuire.

— Pot să-i dau drumul? i-a întrebat Adolf în momentul în care a fost convins că nu întrerupea cursul imaginației celorlalți.

— Dă-i.

— Dă-i.

— Dacă mâine s-ar termina războiul, m-aș întoarce la Viena cu voi și mi-aș petrece mai multe zile pregătindu-vă cele mai bune feluri de mâncare de pe fața pământului, pentru ca apoi să-mi continui munca de pictor. Încă nu am găsit un stil al meu. Tot mai copiez de la unul ori altul. Am prea mulți maestri, incluzându-l aici și pe Bernstein. Admirația mea ascunde absența personalității. Aș vrea să-mi depășesc faza asta cameleonică.

— Și la patruzeci de ani ce-o să ajungi? l-a întrebat Bernstein.

— Un pictor sigur pe mijloacele lui, care câștigă bine, ale cărui pânze de format mic le au deja colecționarii serioși, în așteptarea celor de format mare.

— Și-n viața personală?

— Plăcere. Nimic altceva decât plăcere. Multe femei care să fie extrem de atașate de mine. Poate ceva mai tinere decât mine, ca să se mai schimbe un pic situația față de ce e acum. Femei. Da, am nevoie de mai multe.

— Dar tu, Neumann?

— Uite cum stăm, băieți, treaba e foarte simplă: la patruzeci de ani am ajuns cel mai mare scenograf al teatrelor din Austria și Germania la un loc. Fără mine nu se pot monta Wedekind, Debussy ori Richard Strauss, chiar dacă sunt foarte scump.

— Și-n viața personală?

— Nu-mi lipsește nimic. Am o soție credincioasă, care mă idolatrizează, mă venerază, îmi face șase copii pe care-i crește și-i șterge singură la cur. Câteva amante bogate care nu rezistă în fața talentului meu. Cele mai multe actrițe. Și o extraordinară relație epistolară cu o femeie misterioasă, de undeva de departe, care nu visează altceva decât să-mi protejeze geniul.

— Doar atât?

— În linii mari.

Au izbucnit în râs. Neumann descrisese exact inversul situației în care se afla deocamdată. Cu excepția faptului că într-adevăr îi plăcea să deseneze decoruri pentru teatru.

Adolf s-a întors spre Bernstein.

— Și tu?

— Eu? Sper să fi terminat în sfârșit o pânză care să merite să fie privită.

— Păi, deja ai făcut-o! Și-ncă de douăzeci de ori! a protestat Adolf.

— Fără-nteruperi, așa-i regula jocului. Bani? Cu siguranță voi câștiga.

— Deja câștigi. De fapt, de pe acum ți s-au împlinit toate.

— Poate. În orice caz, la patruzeci de ani sper, mai ales, că nu vă voi mai minți.

Adolf și Neumann s-au uitat îndurerați la Bernstein. De data aceasta, nu glumea. Buzele îi tremurau.

— Tu ne minți pe noi?

— Sunteți cei mai buni prieteni ai mei și tot nu sunt în stare să mă arăt gol în fața voastră.

— Gol? Alta-acum! Faci mișto?! Adică de ce-ai sta gol în fața noastră? Ești rușinos, atâta tot.

— Pudibond, cum s-ar zice!

— Nu-i grav!

Cu toate protestele lui Adolf și-ale lui Neumann, Bernstein și-a coborât privirile-n pământ. Își ascundea cu greu lacrimile care-i înțepau pielea înroșită a pleoapelor.

— Nu sunt în stare să mă arăt așa cum sunt în fața voastră. Nu sunt în stare să vă spun că, atunci când vorbim despre femei, de fapt mă prefac.

— Ce te prefaci? Nu ai aceleași gusturi ca noi, asta-i tot. Preferi slăbănoagele.

— Nu, a răspuns Bernstein. Mă prefac că am aceleași gusturi ca voi, dar mie-mi plac bărbații.

Adolf și Neumann au amuțit.

Îngrozit, Bernstein a ridicat capul, închipuindu-și că nu-l înțeleseseră.

— Îmi place sexul bărbaților.

Adolf și Neumann au dat din cap pentru a-l liniști: clar, pricepuseră, n-avea rost să mai adauge ceva.

O pereche de fazani a țâșnit dintr-un boschet încâlcit. Din apă, ceilalți înjurau că nu au armele lângă ei, văzând cum pleacă în zbor, în arc de cerc spre sud, cele două fripturi.

Adolf și Neumann tăceau în continuare. În mijlocul câmpului idilic, pe unde, totuși, mârâia la orizont amenințarea frontului, mărturisirea lui Bernstein li se părea în același timp teribilă și lipsită de importanță. Sigur, se înfiorau la gândul că fuseseră prieteni intimi cu o ființă care ascundea o asemenea zonă de necunoscut, dar aici, pe câmpurile pe care erau aliniată în fiecare dimineață cadavre tinere, ar fi fost de-a dreptul ridicol să-i mai șocheze ceva! Câtă deșertăciune într-un anume frecuş al pieilor, când zilnic se adunau cărnuri deschise, când zilnic erau întinși pe târgi candidați la cangrenă, la amputare! Cum de puteau fi discriminate ființele în funcție de ceva atât de neînsemnat, de personal, de lipsit de consecințe? Cum de-și putuseră închipui, fie și doar pentru o clipă, Adolf și Neumann că fac mai mult decât Bernstein, maestrul, copilul, idolul lor, numai fiindcă ei se simțeau mai bine între coapse de femeie?

Adolf a pus capăt încordării îmbrățișându-l pe Bernstein.

— Ești prietenul nostru. Ai făcut bine că ne-ai spus. Nu e nimic rușinos în asta.

Neumann s-a comportat la fel.

Bernstein încă mai tremura, prins între fericire și spaimă.

— Vorbiți serios?

— Cât se poate de serios.

— Nu vă e silă de mine?

— Nu. Dar ne-am bucura dacă te-ai spăla un pic. Bine, atunci nu.

Bernstein a coborât privirea, ca prins pe picior greșit.

— Aștept să plece ceilalți. Altfel s-ar observa efectul. Mi-era frică să...

— ...nu se vadă?

Au izbucnit toți trei în râs. Gata. Nu-i mai separa nimic. Și de lucrul acesta puteau râde.

*

— Al cui e câinele ăsta?

— Al curierului Hitler, domnule plutonier-adjutant.

— Spuneți-i să vină la mine.

Plutonierul-adjutant Hugo Gutmann a intrat la comandament scărpinându-și minunata țeastă de subofițer.

Curierul Hitler ar fi fost ultimul om pe care și l-ar fi închipuit adoptând un câine vagabond. Nu avea nimic să-i reproșeze, dimpotrivă, individul se arătase întotdeauna îndrăzneț, ascultător, curajos. Hitler se comporta ca un soldat perfect, îndeplinindu-și însărcinările de agent de legătură cu mai multă celeritate și eficacitate decât oricare alt curier, întorcându-se de fiecare dată întreg la statul-major, cu mesajul transmis. De altfel, chiar el îl avansase la gradul de caporal. Numai că exact această perfecțiune îl cam neliniștea. Hugo Gutmann avea senzația că patriotismul înăbușise orice alt sentiment în Hitler. Solitar, fără a primi corespondență, fără a simți nevoia aceluia umor de tranșee care face oroarea suportabilă, curierul condamna farsele și conversațiile deocheate. Hugo Gutmann, care adora femeile – iar ele, la rândul lor, îi întorceau adorația –, auzise din întâmplare un schimb de cuvinte care-l stupefiasc:

— Haide, Adi, sigur nu vii la fete cu noi?

— E ceva lipsit de noblețe! E scandalos! Vă duceți să vă culcați cu franțuzoaice ori cu belgience! Unde vă e onoarea de germani?

— Doar nu acolo. Păi, dacă ne mănâncă?... Haide-odată! Oricum, au la bordel și niște bunăciuni de nemțoaice.

— Nu, nu, n-am timp de pierdut.

— Ia mai las-o! Doar nu vrei să ne faci să credem că tot mai citești din Schob...

— Din Schopenhauer! Da!

— Atunci, zău, Adi, e adevărat ce se zice? Că nu ți-ai tras-o cu nici o fată?

— N-am eu timp de pierdut cu chestii de-astea nici azi, nici mâine.

Hugo Gutmann rămăsese cu un picior în aer și cu suflarea tăiată. Curierul Hitler nu realiza că era grotesc. Din contră, era plin de el, convins nu doar de dreptatea, ci și de superioritatea lui. Își strivea camarazii de la înălțimea castității. Gutmann se-nfiorase: din fericire nu așa erau și șefii lui. Altfel, i-ar fi fost frică de ce ordine ar fi putut da. Cum ai fi putut comanda niște oameni fără a aparține tu însuși omenirii? Lui Hugo Gutmann i se părea că propria legitimitate venea din faptul că era asemenea soldaților lui, nici mai curajos, nici mai laș, muncit de aceleași dorințe, pradă aceleiași vulgarități, comun, obișnuit, doar ceva mai priceput decât ei.

Apropiindu-se de fereastră, a zărit câinele repezindu-se vesel către stăpânul lui. Terierul dădea din coadă fericit. Hitler părea și el contaminat de aceeași bucurie. S-a lăsat pe vine, a zâmbit și a bătut cu blândețe animalul pe spinare. După care a început să se joace cu el, aruncând un băț pe care să i-l aducă. În sfârșit, l-a învățat să stea doar pe labele dinapoi atunci când observa că venea cineva să-i cheme stăpânul.

Hugo Gutmann și-a mângâiat gânditor mustața. În definitiv, se înșelase. Hitler ăsta avea și ceva omenesc în el. Cu atât mai bine. Chit că nu astfel se rezolva problema. Din principiu, nu tolera prezența animalelor. Totuși, dacă acest Hitler avea nevoie să țină la cineva și să fie iubit... Ce dracu'?! Ia să vedem!

— La ordin, domnule plutonier-adjutant!

Gutmann l-a privit pe caporalul Hitler, care-l saluta, înorțând în haine, într-atât era de scheletic, cu pielea plumburie, cu ochii înfundați în cap, cu mustața zburlită: un băiat amărât. Chiar să-l lase fără unica lui bucurie?

— Curier Hitler, te-am convocat pentru... a te anunța că... te-am propus pentru Crucea de Fier.

Chipul curierului s-a luminat, iar pielea i s-a întins de emoție. Un spasm incredibil îi mișca pleoapele.

— Sigur, Crucea de Fier clasa a doua. Pentru clasa-ntâi mai vedem noi... mai târziu.

Gutmann a-ntors capul, aproape rușinat de amploarea emoției pe care o provocase.

— Ești liber.

— Vă mulțumesc, domnule plutonier-adjutant. Ziua în care voi primi Crucea va fi cea mai frumoasă din viața mea.

— Nu mă-ndoiesc. O meriți, Hitler, o meriți. Câinele de colo e al tău?

— Da, domnule plutonier-adjutant. L-am găsit între tranșee, se rătăcise. Sunt pe cale să-l dresez.

— Foarte bine. Foarte bine.

— I-am zis Foxl.

— Foarte bine. Foarte bine. Din moment ce nu deranjează pe cei din companie, cred că... pot admite... să-l păstrezi.

— Chiar țin la el. Numai de mine ascultă.

Gutmann s-a așezat. Și-a apropiat arătătorul de mustață, ca și cum ar fi dat să și-o mângâie, pentru a încerca să iasă din încurcătură, împărțit între milă și nevoia de a râde. „Chiar țin la el. Numai de mine ascultă.“ Amărâtul ăsta, tot ascultând comenzile, avea nevoie să dea și el ordine, la rândul lui. Hitler se juca de-a plutonierul-adjutant, câinele de-a soldatul. Cum de nu s-a gândit mai devreme la asta? O compensare... Nu dragoste, doar o compensare.

Gutmann a simțit că, făcând parte din firea lui superficială, ironia avea să-l facă să-și piardă tonul serios. În două secunde

avea să hohotească... Și-a scos batista din buzunar și s-a prefăcut că strănută.

— Sănătate, domnule plutonier-adjutant!

Hitler acesta chiar avea darul frazelor idioate: „Sănătate, domnule plutonier-adjutant!“ Gutmann a mai strănutat o dată.

— Mulțumesc, curier Hitler. Poți pleca.

— V-a căzut asta, domnule plutonier-adjutant.

Hitler s-a aplecat pentru a lua o bucată de cârpă care căzuse pe jos din buzunarul subofițerului. Și a recunoscut o kipa.

Încurcat, a apucat-o și a băgat-o la loc. Nu dorea ca oamenii lui să-i cunoască originea. Doar îi conducea ca german, nu ca evreu. Oamenii simpli erau încărcăți cu suficient rasism spontan pentru ca asta să aducă atingere autorității lui.

S-a uitat la Hitler, care rămăsese zâmbitor, absolut deloc tulburat de ceea ce descoperise. „Ce noroc! N-am dat peste un antisemit! O fi Hitler un soi de jucărie mecanică inumană, dar nu un antisemit!“

— Mulțumesc. Ești liber. Evident, tot ce s-a spus în acest birou trebuie să rămână confidențial. Mă refer, firește, la propunerea pentru Crucea de Fier.

Când Hitler a ajuns din nou alături de câinele lui, părea că acesta înțelesese deja că stăpânul lui urma să primească Crucea de Fier, făcându-i o adevărată demonstrație de bucurie. Hitler i-a povestit la ureche toate detaliile întrevederii, după care a lăudat meritele plutonierului-adjutant Gutmann. Întrucât Hitler iubea armata, era îndrăgostit și de plutonierul-adjutant Gutmann, încarnare perfectă a ofițerului, frumos, înalt, tras ca prin inel, puternic, cu glas răsunător, cu discurs elegant. Ca de obicei, Foxl i-a acordat o atenție nu tocmai disciplinată, însă părea să fie de aceeași părere cu stăpânul său.

Hitler se bucura cu atât mai mult cu cât tocmai i se încheiaseră cele trei zile de odihnă obligatorii pentru agenții de legătură și încă din seara aceea trebuia să plece iarăși în misiune pentru trei zile.

Pentru a se pregăti de asalt, și-a scos carnetelul oliv și și-a revăzut notițele. De la începutul ostilităților își notase pierderile

regimentului: mai bine de optzeci la sută dintre oameni muriseră. Sosiseră trei mii șase sute. Rămăseseră șase sute unsprezece. Sigur, existau și morți care nu ar fi trebuit numărați, rezultând dintr-o eroare: regimentele din Saxonia și din Württemberg trăseseră în cei din München, luându-i drept inamici englezi. Abuz. Dar acum nu era să te superi pe ei doar pentru asta. De altfel, cei care ar fi trebuit să fie cei mai înfuriați – cadavrele – nu mai erau acolo pentru a protesta. Totuși. Pierderea era importantă. Or, ceea ce îl fascina cel mai tare pe Hitler era ceea ce mai rămânea, nu pierderile. Sau, mai degrabă, *cine* rămânea.

Scăpase din toate pericolele. Cum se făcea oare că niciodată nu-l atingeau gloanțele? De ce schijele țâșnind din obuze treceau de fiecare dată pe lângă el? De ce chiar obuzele îl ocoleau? Prin forța împrejurărilor, era obligat să-și pună aceste întrebări.

Cu două săptămâni mai înainte, pe când se afla destul de departe de front, în apropierea statului-major de la Fromelles, și când bombardamentul, înfundat, părea suficient de slab, se îndreptase către mașina colonelului List pentru a o examina. Șoferul, întins în iarbă, la douăzeci de metri de vehicul, l-a strigat. Hitler s-a oprit și au stat de vorbă vreo treizeci de secunde. Un obuz a distrus automobilul. În locul în care ar fi trebuit să ajungă, dacă nu i-ar fi răspuns șoferului, nu mai erau decât o grămadă de bucăți de tablă, piese de motor împrăștiate peste tot și un fum negricios, care urca din pneurile ce luaseră foc.

Întâmplarea?

Câteva nopți mai târziu, când, însoțit de Schmidt și de Bachmann, alerga printre tranșee pentru a transmite un ordin, tot grație întâmplării s-a produs incredibilul? Vârtejul de foc nu cruța pe nimeni. Pământul se cutremura sub trepidațiile tunurilor. În întuneric sfârâiau scânteii. Sunete stridente sfâșiau aerul, înfigând oțel în arbori și carne. Cei trei curieri s-au aruncat pe loc la pământ, cu capetele și umerii sub ranițe, ca niște broaște țestoase. Se aflau sub un tir grupat: rafale de obuze și de proiectile percutante treceau peste ei, aproape de rasul pământului. Hitler s-a rostogolit spre dreapta. Cu o clipă mai

devreme înțelesese, după miorlăitul mai ascuțit, că obuzul avea să-și termine traiectoria exact peste el. Căderea proiectilului greu a scuturat pământul chiar alături de mâna lui dreaptă. Și l-a umplut de noroi. Numai că obuzul nu a explodat.

Adică de ce n-a explodat? Tot întâmplarea?

Nu ar fi fost cazul să se vorbească mai degrabă despre protecție?

Chiar așa. O protecție stranie îl înconjura pe Hitler cu o armură etanșă.

În seara aceea, englezii și francezii deschiseseră ostilitățile în forță, părând hotărâți să ducă o bătălie turbată.

Hitler și-a legat câinele în spatele clădirii din Fournes, unde se instalaseră birourile serviciului de logistică administrativă, după care a plecat fuga-fuguța la Fromelles. Acolo, Hitler, Schmidt și Bachmann au fost trimiși la un post avansat de comandă. Curierii erau expediați în grupuri pentru siguranța primirii mesajului, chiar dacă vreunul dintre ei ar fi fost atins.

Și-au îndeplinit cu greu misiunea. Intrând în clădire, Hitler a fost cuprins de un presentiment anume, ceva vag și puternic în același timp. A perceput în sine, ca pe un gust amar al gurii, ca pe flacăra abia pâlpâindă a unei lămpi cu gaz, că se anunța o nenorocire. *Doamne Dumnezeule, dacă vom pierde la noapte războiul?! Sau o fi vorba despre Foxl? L-a dezlegat cineva pe Foxl. Ba nu, despre război e vorba. Habar n-am.* A ieșit cam dezorientat și a tras adânc în plămâni aerul proaspăt al nopții pentru a-și reveni.

Explozia l-a aruncat la pământ.

Un obuz atinsese comandamentul și explodase în interior. Un adevărat carnaj. Corpuri însângerate. Țeste despicate. Piepturi sfâșiate. Picioare tăiate. Înăuntru erau mulți oameni, telefoniști, curieri, doi căpitani, comandantul. Rămăseseră acolo și Schmidt, și Bachmann, care nici nu se mai distingeau din terciul omenesc. A fost nevoie de două ceasuri pentru a fi scoase toate corpurile și bucățile acestora. Brancardierii striveau în trecere cheaguri de sânge amestecate cu praf. Fâșii de piele se lipiseră pe bucățile de perete care mai rămăseseră în picioare.

De data aceasta, Hitler nu a mai ezitat. Știa. Imunitatea lui nu era rodul întâmplării. Era protejat. Providența îi dăruise presentimentul straniu care-l împinsese să părăsească acel loc. Între ceruri și el se semnase un pact care avea să-i permită să ducă acel război. Și să-l câștige. Și să-l încheie viu.

Plutonierul-adjutant Hugo Gutmann a sosit și el consternat.

Văzându-l, Hitler a tresărit. Obținea astfel o confirmare suplimentară. O clipă se temuse că șeful lui era și el făcut bucăți printre ruine. Dacă obuzul îl ocolise pe plutonierul-adjutant Gutmann, asta însemna că Hitler își va primi Crucea de Fier.

Soarta îi întindea înaintea covorul roșu. Regăsea acea stare ca de beție din copilărie, sentimentul că nimic nu poate rezista vreodată în fața energiei lui.

Nu, nici vorbă, și avea dovada, care se repeta. Nu despre întâmplare era vorba. Cerul îl remarcase. Steaua lui îi arăta drumul. Nu era precum ceilalți, ci își avea propriul destin.

*

Gerul era la fel de ucigaș ca focul.

Bulgării înghețați de pământ aveau același efect ca schijele de obuz. De la începutul nopții, proiectilele ciuruiau cu înverșunare colina cheală, calcinată, acoperită de oameni înghețați, de răniți și de cadavre.

O rafală i-a surprins pe Adolf H., pe Neumann și pe Bernstein. Din fericire, tirul fusese prea scurt, mulțumindu-se să le arunce bulgări de argilă înghețată în figură.

— Ratat! zice Bernstein.

— Păcat! adaugă Adolf.

Așa le arăta ritualul ironic: la fiecare pericol ocolit, cei trei se prefăceau că-și manifestă dezaprobarea.

— Ratat!

— Păcat!

Era felul lor de a savura victoria – a lor, nu a Germaniei – de a fi rămas în viață.

Adolf se bucura de ea fără să se mire. Seară de seară, vedea soldați dedându-se iraționalului, rugându-se, făcându-și cruce, pronunțând diverse formule, pipăind amulete sau alte obiecte aducătoare de noroc înainte de a intra în luptă, însă el nu mai credea în nimic. *Totul depinde de hazard. Or, nu te rogi hazardului. Totul este rodul întâmplării. Din întâmplare ești afectat cutărui regiment. Din întâmplare te afli la zece metri sau la zece centimetri de obuz. Din întâmplare te naști. Din întâmplare mori.* Adolf nu credea în nimic și nu aștepta nimic. În fiecare noapte trupul lui reacționa de la sine în fața evenimentelor, lipindu-se de pământ din reflex atunci când apărea pericolul. Adolf își lăsa trupul în voia lui, știind că mintea nu ar fi folosit la nimic. Singura lui doctrină era indiferența.

Bernstein și Neumann împărtășeau aceeași filozofie. Se scufundaseră în oceanul fatalismului. Fie ce-o fi, nimic nu mai așteptau. De îndurerat nu te îndurera decât disperarea, dacă tot nu mai era nimic de sperat. Disperarea rece, suplă, adaptată era singura care mai putea fi protejată.

— Rata!

— Păcat!

Cu o zi mai înainte, Adolf li se opusese pentru întâia oară lui Bernstein și lui Neumann. Lucru care, pentru o clipă, i s-a părut mai grav decât tot restul războiului.

În timpul atacării tranșeeilor, Adolf făcuse un prizonier. Primul lui prizonier. Băiatul de nouăsprezece ani căzuse în genunchi în fața lui și, deși Adolf nu pricepea franceza, înțelesese că dușmanul îl ruga să aibă milă de el. Adolf avea de ales, îl putea executa. Numai că era o mare diferență între a trage în niște umbre de la depărtare și a împușca un om aflat cu pieptul lipit de țeava armei tale, ai cărui ochi te imploră și al cărui miros de viu se împletește cu al tău. Adolf capitulase. Fără îndoială că un alt soldat ar fi acționat la fel, dar din alt motiv: fiecare prizonier aducea o primă de capturare. Adolf îl lăsase în pace fiindcă artileristul nu mai reprezenta pentru el un pericol și aici se și oprea codul lui de combatant.

Când a apărut cu prizonierul, toți soldații s-au apucat să-l înjure, să-l scuipe, să-și verse pe un chip în sfârșit identificat ura față de dușman. Toate caracteristicile băiatului erau persiflate, ridiculizate, transformate în grotesc.

Neumann și Bernstein au apărut și ei, alăturându-se concertului de sarcasme.

— Ați văzut ce gură are? Mică. Crudă. I-ai putea zice gură de șarpe, dacă șerpii ar avea gură.

— Dar pantalonii? Roșii, călcați bine de mămica. Ce-o să se mai întristeze mămica dac-o afla că micuțul ei drag a căzut prizonier la nemțălăii urâcioși.

— Nu și voi! Nu! Vă rog, nu și voi!

Adolf se așezase exasperat în fața băiatului, cu picioarele desfăcute, ca pentru a opri orice acces la prizonierul lui.

— Nu tu, Bernstein. Nu tu, Neumann. În primul rând, puteți vorbi cu el în franceză, dacă tot vă pricepeți.

— Nu mai știu franțuzește. Am uitat franceza din 28 iulie 1914.

Adolf era oripilat. Războiul îi fura prietenii încă vii.

S-a dus să-i încredințeze prizonierul ofițerului care avea această însărcinare. La ieșirea din baracă, Bernstein și Neumann îl așteptau pentru a se justifica.

— Adolf, suntem aici de ceva mai mult timp decât tine și, crede-ne, am și priceput ceva mai multe lucruri decât tine.

— Ura și reaua-credință sunt necesare.

— Trebuie să devii gregar, Adolf, să adopți legile turmei, să ajungi prost, altfel ori înnebunești, ori dezertezi.

— Și noi avem nevoie de idei josnice, false, vulgare. Altfel...

— Îmi pare rău, le-a răspuns Adolf. Nu pot accepta că războiul v-a schimbat în halul ăsta.

Bernstein și Neumann și-au lăsat privirile-n pământ, întristați, iar tăcerea lor încurcată dovedea că-i dădeau dreptate lui Adolf. Numai că de aici până la a o mărturisi...

În noaptea respectivă, cei trei prieteni s-au întors la luptă ducând cu ei cea mică ruptură care-i făcea mai puțin uniți.

La presiunea repetată a obuzelor, o grindă a cedat în spatele lor. Tirul inamic s-a concentrat în acea direcție. Tranșeea a trebuit să fie evacuată.

Au sărit într-o galerie alăturată.

Blocată și ea.

Au ieșit din șanț și au luat-o la fugă.

O explozie. O flacără. Un șuierat.

Într-o fracțiune de secundă, Adolf zărește o scânteie care se îndreaptă spre el. Simte o durere intensă în stomac. Nici măcar nu îndrăznește să se gândească cât de grav e rănit. Șocul a fost de o asemenea brutalitate, încât își zice că e tăiat în două. Dar continuă să alerge. Se mai întâmplă. Nu are curajul să-și pună mâinile pe stomac. Îi e prea frică. Și fuge mai departe. În sfârșit, își ia inima-n dinți și se pipăie. Haina aspră e leoarcă. Simte sângele curgându-i printre degete. Trebuie să accepte că e rănit.

În aceeași clipă un glonț îl izbește în coaste. Ciudat lucru, are timp să vadă cu precizie o bucată de cârpă verde luându-și zborul.

O lumină orbitoare îl lasă fără vedere.

Se clatină.

Cade.

E mort.

*

Noapte blândă,

Noapte sfântă,

Totu-i calm

Copilul râde.

Cântecele urcau cu înflăcărare către stele. Tremurând de emoție, vocile bărbaților se mirau și ele de cât de melodioase puteau fi. Scăpau de strigăte – strigăte care dădeau ordine, strigăte de spaimă, strigăte de durere –, amuțeau orice zgomot metalic – împușcături, canonade, mitralieri –, învinseseră pe neașteptate războiul și, fragile, nesigure, nu puteau crede că,

transformându-se în muzică, ajungeau să aibă o asemenea autoritate. Desfășurându-și armonia între cele două tabere. Mai mult limbi își aduceau laolaltă cuvintele, dar, prin miracolul pacificator al muzicii și al numărului, *Holy Night*, *Stille Nacht* și *Douce Nuit* se topeau într-o unică frază, armonică, palpitană, sfâșietoare, care sărbătorea Crăciunul. Cerul era rece, pământul înghețat, dar oamenii se încălzeau la flacăra imnului. O feroare cu totul diferită, feminină aproape, exalta piepturile virile, cântecul se ondula, vocile se îmbătau de propria lor senzualitate, respirațiile se hrăneau din ele însele în prelungiri aeriene, plutitoare și, de dincolo de sunetele grave ale corului soldaților lăptoși și jechoși, se putea auzi, dintr-odată, un cor de copii.

Hitler era furios. Retras în adăpostul lui, își acoperise urechile. Dezaproba din toată ființa armistițiul spontan de Crăciun dintre trupele germane, britanice și franceze, care se întâlniseră în *no man's land*-ul dintre tranșee pentru a-și strânge mâinile și a cânta. Bătea din picioare ca turbat.

— Nu ar trebui să se întâmple asemenea lucruri în plin război!

Liniștit, Foxl se uita la Hitler fără a înțelege prea bine, scărpinându-și o ureche.

*

— Luați-l!

Adolf H. și-a revenit exact în momentul în care brancardierii ridicau targa pe care era întins, sângerând. A mai avut timp să-i zărească pe Neumann și pe Bernstein, care alergau alături, ținând, fără îndoială, să-și însoțească prietenul până la ambulanță. Și-ar fi dorit să le vorbească, să le facă semn că era în viață, dar nu a reușit să scoată nici un sunet și nici corpul nu-l mai asculta. Adolf nu pricepea: pe dinăuntru striga și-i prindea de mână, cu toate acestea, părea că nimic nu se întâmplă.

— Privește! A deschis ochii!

În ambulanță, Bernstein și Neumann s-au aplecat emoționați spre Adolf. Lacrimile le tremurau la marginea pleoapelor. *Așa de grav e? Par răvășiți. Mor oare și nu-mi dau seama?* Ciudat lucru, pe Adolf nu-l durea nimic și se simțea liniștit. Ba chiar de mai multe luni încoace nu mai fusese atât de relaxat. *Mi-or fi făcut vreo injecție? M-au drogat?*

— O să fie bine, Adolf. Te vor îngriji cum trebuie.

— Nu-ți face griji, ne revedem în curând.

— Rezistă în săptămânile care vin. Strânge din dinți și totul va fi bine.

— O să venim în permisie să te vedem, auzi?

— O să venim și-o să fim din nou toți trei. Auzi?

— Te iubim, Adolf.

— Te iubim. Crezi că ne-aude?

Adolf nu reușea să le răspundă, dar și-a adunat toate puterile pentru a le zâmbi. Oare măcar surâsul i-l vor zări? Sau va rămâne livid, cu ochii afundați în cap, lipsit de expresie, cum văzuse și el atâția răniți? Să fi înțepenit și el, pământiu la față, ca atâția alți muribunzi? Cu toate astea, i se părea că era mai prezent decât oricând. Simțurile îi percepeau cu acuitate propria greutate apăsând pânza târgii, mirosul de cloroform, trăsăturile contractate ale celor doi prieteni de deasupra lui.

— Coborâți, pleacă mașina! a strigat șoferul.

Bernstein și Neumann au dispărut din raza lui vizuală. Și atunci Adolf și-a dat seama că nu mai era în starea lui normală, că trecuse într-o altă lume, una în care războiul nu mai exista, în care nu mai avea de ce să fie îngrijorat, în care mușchii nu-i mai încremeneau de spaimă, o lume blândă, confortabilă, pufoasă, în care timpul părea să doarmă, etern. Era încă în viață și părăsea tranșeele morții. Toate celelalte sentimente – durerea sau tristețea de a pleca de lângă prietenii lui – erau covârșite de o imensă alinare.

Camioneta străveche tușea și se clătina pe drumurile desfundate de ger și de bombardamente. Odată cu zdruncinăturile a revenit și durerea. În întreg corpul, carnea a reînceput să i se sfâșie. Frigul îl făcea să dărdăie. Sau să fi fost febra?

Readus la realitate de suferință, Adolf a descoperit că erau trei sau patru brancarde suprapuse, de fiecare parte a mașinii, supravegheate de doi infirmieri care stăteau așezați.

Șoferul înjura la fiecare bucată desfundată de drum, în care i se poticneau cauciucurile, de parcă ar fi insultat șoseaua pentru durerile pe care le pricinuia călătorilor lui, apoi, când aceasta devenea mai netedă, începea să fredoneze o arie vieneză.

Durerea ba i se estompa, ba reapărea. Adolf ajunsese un val. Uneori mișcările bruște îl legănau, alteori îl făceau să se lovească dur la vreo rană. Plutea.

Prin despicătura prelatei zărea o stea, una singură, care scânteia pe cerul întunecat și rece. Și avea impresia că steaua aceea numai pentru el se afla acolo. Că era speranța lui. Dreaptă și albă. Impasibilă.

Șoferul trecea prin noapte cântând cât îl ținea gura. Emoția l-a copleșit pe Adolf, care a început să plângă încetșor. Era efectul valsului vienez atât de vesel, încât îi umplea inima de o tristețe infinită.

*

De acum, lui Hugo Gutmann îi era frică de el.

Hitler stătea în fundul încăperii încordat, stacojiu la față, pătruns de propria dreptate și refuzând să tacă.

— E un dezertor! Vă asigur că Schöndorf e un dezertor!

Plutonierul-adjutant îl lăsa pe curierul Hitler să facă tărăboi, fiindcă ar fi devenit și mai violent dacă l-ar fi obligat să tacă. Ca de fiecare dată când se enerva, subofițerul își controla cu degetul starea mustăților. Nimic nu-l liniștea mai mult decât să se atingă sau să se zărească, fercheș cum era, în oglindă.

Războiul se tot lungea. De mai multe luni de zile, dușmanii își disputau aceeași fâșie de pământ, înaintând câte douăzeci de metri, dând înapoi o sută. Și de-o parte, și de cealaltă, oamenii erau epuizați. Tot agățându-se fără încetare de aceleași poziții, aveau sentimentul că au căzut într-o capcană din care nu vor mai ieși decât morți. Comandamentul confirmase

presentimentul întunecat, făcând greșeala de a readuce răniții, odată vindecați, pe aceleași câmpuri de luptă unde, prima oară, moartea îi ocolise. În consecință, aveau senzația că erau vărsați acolo pentru ca, măcar de data asta, moartea să-și ducă treaba la bun sfârșit. Dintr-odată, revolta a început să se audă înfundat. Dintr-odată, până și cei mai buni soldați se gândeau să dezerteze.

Hugo Gutmann îi înțelegea, deși ar fi trebuit să-i condamne. Nu visa și el, în definitiv, să scape de toate astea? Prea puțini fugari dispăruseră discret. Cei mai mulți fuseseră arestați și împuşcați. Unii găseau căi de evadare mai subtile: rănile pe care singuri și le provocau duceau la evacuarea lor în spatele frontului.

Agentul de legătură Hitler era atât de ahtiat să lupte pentru țara lui, încât ar fi fost ultimul care să bănuiască ceva despre ceilalți soldați. Din nefericire i s-a dezvăluit într-o zi șmecheria și, de atunci, furibund, pune sub semnul întrebării orice rană. În fiecare dimineață, apărea odată cu personalul de la ambulanță și începea propria anchetă. De altfel, descoperise un mijloc redutabil de a distinge automutilarea: o urmă de praf de pușcă rămânea pe piele sau pe țesătura uniformei.

Criteriul se impusese de mai multe săptămâni – în pofida celor ce negau din răspuseri –, trimițând deja câțiva oameni după gratii pentru ani de zile. Cu toate astea, soldați ireproșabili, viteji, veniseră să protesteze la statul-major: în lupta corp la corp cu inamicul, intervenea și gura țevii de la armă, deci nu se putea admite ca urma de praf de pușcă să fie un criteriu pentru simulare. Statul-major, temându-se de o revoltă de proporții în războiul care amenința să se eternizeze, dăduse înapoi și abandonase investigațiile.

Hitler înnebunise de furie. Îi plăcea soluția lui – îi plăceau soluțiile simple – și nu suporta să nu mai fie aplicate. Dintr-odată a început să bănuiască pe toată lumea de acte antipatriotice. Punea întrebări unor trupuri în agonie, se apleca sceptic asupra unor oase ieșite la vedere din cărnurile terciuite, devenea

inchizitor în mijlocul personalului sanitar. Indignați, medicii solicitaseră plutonierului-adjutant să-l țină deoparte. Hugo tocmai se achita de misiune.

— Dacă lăsăm să se instaleze o asemenea relaxare, vom sfârși prin a demoraliza armata germană, a protestat Hitler.

— Curier Hitler, nu ridicăm moralul prin teroare.

— Îmi reproșați entuziasmul?

— Nu-ți reproșez nimic. Ești un caporal de care Germania este mândră și Crucea de Fier e dovada. Dacă toți ar avea credința ta în patrie, n-am mai suspecta pe nimeni. Acestea fiind spuse, îți ordon: este interzis să te mai duci dimineața să te uiți la răniți. Trebuie să lași echipele medicale să-și facă treaba. Ai înțeles? Altfel te bag la zdup. Liber!

— La ordin, domnule plutonier-adjutant!

Hitler a salutat, s-a-ntors pe călcâie și-a ieșit.

Epuizat, Hugo Gutmann s-a lăsat să cadă pe un scaun și și-a aprins o țigară. Ce fanatic! Noroc că oamenii ca el ascultă de ordine și așa poți să-i stăpânești. Ia să ne imaginăm că Hitler ar fi cel care ar da ordinele... S-a cutremurat și a avut senzația că tutunul avea gust de cenușă.

*

Spitalul.

Clădirea asta înaltă și întunecată să fi fost dintotdeauna spital? N-o fi fost mănăstire? Sau vreo școală religioasă? În orice caz, călugărițele, porumbițe albe și grăbite, zburau neconținut de colo-colo, din salon în salon, într-un fâșăit de bonete, gata să sară în ajutor la auzul vaietelor ce răsunau zi și noapte, deseori neputincioase, autoritare când era nevoie, mereu disponibile.

Spitalul.

Adolf H. înțelesese și altceva. Se afla în culisele războiului, observa realitatea decorului, ceea ce ascundea pereții falși, către care dădeau ferestrele la fel de false, da, era bine aici, spitalul era realitatea războiului.

Toate clădirile rechiziționate și transformate în centre de îngrijire, toate călugărițele smulse din contemplare și preschim-

bate în infirmiere dovedeau că războiul era cel mai mare artist al acestor vremuri. Primă cauză a mortalității, inventa rafinamente pentru cei pe care nu-i omora. Sculpta ca un geniu baroc, unuia-i smulgea un picior, altuia două, un braț, un cot, variind dimensiunile cioturilor, sfâșiind chipuri, dușman al simetriei, colorând pielea în roșu, în vinețiu, arzând-o, făcând alta albă ca varul cu ajutorul unei hemoragii interne, înverzind o a treia printr-o cangrenă, având oroare de netezimi, preferând ecorșeul, cusătura, cojile, cicatricile, rănilor purulente care nu se mai închid, genial autor de schițe, de ciorne, în stare să arunce într-o clipă în neant o lucrare totuși în stare avansată, fantezist, nepăsător, nedrept, insatiabil, fără limite în ce privește imaginația și energia.

Adolf H. s-a îndrăgostit de sora Lucia. Privirile i se agățau de ea tot așa cum floarea-soarelui se-nvârte după astrul diurn. În salonul imens, sora Lucia, luminoasă, trecea de la pat la pat. O iubea pe sora Lucia fiindcă era o eroare. În mausoleul care clocotea de urlete și de suferință, unde moartea fățarnică venea să-și continue opera distrugătoare, sora Lucia rămânea veselă. O eroare. Veselia. Un înger în infern. O eroare. Veselia.

Când se apleca spre el, surâzătoare, avea senzația că sclipește. Incredibil. Lumină ce sporea lumina. Pielea feței ei, luând forma unui surâs, nu mai era piele, ci scântiere. Adolf era convins că orice contact cu sora Lucia îi făcea mult mai bine decât orice injecție. Îl descumpănea această femeie de douăzeci de ani care nu căuta să placă, dar căreia părea să-i placă fiecare dintre ei. Într-o asemenea măsură își pierduse reperele lui de bărbat dedicat plăcerii, încât în momentul în care a observat că umbra unui puf abia de se desena pe buza de sus a călugăriței i s-a făcut rușine de parcă ar fi tras o înjurătură.

Fusese operat. Au scos din el un glonț și o schijă de obuz. Medicii se temeau că ar fi putut face vreo infecție internă, dacă nu cumva chiar o hemoragie. Nu era încă salvat. Ba chiar era departe de așa ceva.

Din cauza acceselor de febră, urmărea doar fragmentar activitatea din fostul refectoriu transformat în dormitor. Cu

toate astea, era suficient de lucid pentru a înțelege două ritualuri înfricoșătoare: scrisoarea și camera din fund.

Când un rănit era pe cale de a se stinge, sora Lucia se apropia de el și-i spunea zglobiu:

— Nu crezi c-ar fi bine dacă i-ai scrie un bilețel mamei tale?

În general, rănitul nu pricepea că-și dicta ultimele cuvinte într-o scrisoare care urma apoi să fie pătată cu lacrimi, o scrisoare care avea să fie închisă și deschisă de sute de ori, scrisoare pe care mama sa o va purta ani și ani la ea, ca pe un obiect de preț, pentru a păstra lipit de ea un lucru al fiului ei defunct. Emoționat că-și îndreaptă gândurile către ai săi, cu ajutorul sorei Lucia, care-i sufla cu grație cuvintele lipsă, muribundul se istovea ducând la bun sfârșit ultima misiune.

Câteva ceasuri mai târziu, conform unui ritual imuabil, infirmierii împingeau patul pe roțile afară din încăpere și, conform legendelor care circulau în spital, îl izolau într-o cameră din capătul coridorului, pe care o supranumiseră „muri-toriu“, în așa fel încât să nu i se audă țipetele agoniei.

Oare, într-o bună zi, îi va declara sorei Lucia că o iubea? Că o iubea cum iubești în copilărie? Că prezența ei îi făcea bine? Capta câte ceva din fericirea pe care ea o iradia. Cum ar reacționa dacă i-ar spune: „Te iubesc!“? Probabil că i s-ar părea absolut natural și i-ar răspunde fără să clipească: „Și eu te iubesc.“ De ce oare nu trăim întotdeauna la acest nivel de umanitate? De ce trebuie să ajungem atât de jos pentru a țâșni iarăși înapoi, la o astfel de înălțime?

Uite că sora Lucia sosește lângă patul lui.

Are să-i vorbească. Dar până să apuce el să deschidă gura, l-a întrebat cu voce limpede:

— N-ai vrea să-i scrii un bilețel mamei tale?

*

Hitler era furios. I se dăduse permisie. Protestase, dar Hugo Gutmann se dovedise de neclintit.

— Regulamentul este regulament, curier Hitler, ai dreptul la permisie.

— Vreau să rămân pe front.

— Ai datoria să-ți iei permisie.

— Datorie? Și cum o să fiu util în spatele frontului?

— Mmm... îți vei reface forțele.

— Dar mă simt foarte bine.

— Îmi pari cam slăbit... Așadar îți vei reface forțele, îi vei revedea pe ai tăi...

Aici, Hugo Gutmann a simțit că făcuse o gafă, fiindcă Hitler nu primea niciodată scrisori. A-ntors-o, afirmând categoric:

— Vei ridica moralul poporului german.

Dintr-odată, Hitler a redevenit atent la spusele plutonierului-adjutant. Încântat, Gutmann a înțeles că descoperise un argument valabil și a început să improvizeze cu stângăcie.

— În spatele frontului, poporul depune efortul de război, asigură mâncare, muniție, arme, instruieste noi soldați. Și are nevoie de un veteran ca tine care să-i demonstreze că efortul nu e-n zadar, care să-i povestească despre eroismul trupelor noastre, care să-i relateze cu voce tare... victoriile noastre decisive.

În elanul lui retoric riscase și această afirmație pe cât de ridicolă, pe atât de falsă, știind că dacă mai există un singur soldat care să-și închipuie că Germania va câștiga războiul, atunci acesta curierul Hitler era.

Cu ochii holbați, cu trăsăturile încordare, cu gura căscată, Hitler îl aproba sorbindu-i cuvintele. Își accepta noua misiune.

— Bine, domnule plutonier-adjutant. Voi merge în permisie.

— Așa. Ești liber. Iei trenul mâine.

Gutmann s-a uitat liniștit după curierul Hitler, care se îndepărta. Era bucuros că a reușit să-i dea un ultim ordin pentru câteva săptămâni.

Oricum, Gutmann se săturase să tot dea ordine. Căci a da ordine era felul lui de a asculta ordinele primite. Și de ordine primite chiar era sătul.

*

„Dragă Bernstein și dragă Neumann,

sau

Dragă Neumann și dragă Bernstein,

Nu știu cu care dintre voi doi să încep eu, care trebuie s-o termin.

Am fost rugat să-i scriu mamei, ceea ce înseamnă că am febră peste patruzeci de grade și doar încă puține ore de trăit. N-am noroc, nu-i așa? Să mori la douăzeci de ani. Și să nu mai ai o familie căreia să-i încredințezi ultimele tale gânduri. Atâta doar că în ziua de azi o astfel de lipsă de noroc e ceva banal. Cred că nu am dreptul să mă plâng. În definitiv, mor într-un pat curat și alb, având deasupra mea chipul minunat al sorei Lucia. Nu voi puteți în noroi, între două tranșee, cei vii nu vor vedea cum gazele îmi umflă burta, nu vor suporta duhoarea descompunerii mele, nu vor fi obligați, la mai multe săptămâni după moartea mea, grație unei recuperări de teren, să mă acopere cu var nestins ca să put ceva mai puțin. Sunt un răsfățat: beneficiaz de o moarte curată, de moartea în spital.

Prieteni, vă scriu aceste câteva cuvinte pentru a vă spune că vă iubesc, că plec mândru că v-am cunoscut, că am fost ales și apreciat de voi, că prietenia noastră a fost, fără îndoială, cea mai frumoasă operă a vieții mele. Ce stranie e prietenia. Dacă în dragoste se vorbește despre dragoste, între prietenii adevărați nu se vorbește despre prietenie. Prietenia o trăiești fără a-i spune pe nume, fără comentarii. E ceva deosebit de tăcut. De pudic. De viril. E romantismul bărbaților. Trebuie să fie cu mult mai profundă decât dragostea pentru a nu se împrăștia prostete prin cuvinte, declarații, poeme, scrisori. Trebuie să fie mult mai satisfăcătoare decât sexul, din moment ce nu se confundă nici cu plăcerea și nici cu nevoile cărnii. Murind, la acest imens mister mă gândesc și-n fața lui mă plec.

Prieteni, v-am văzut nebărbieriți, plini de noroi, prost dispuși, scărpinându-vă, bășind, râgâind, pradă unor diarei nesfârșite și totuși nu am încetat să țin la voi. Cu siguranță o femeie m-ar fi enervat dacă aș fi fost obligat să-i suport astfel de mizerii, aș fi părăsit-o, aș fi înjurat-o, aș fi trimis-o la plimbare. Pe voi

nu. Dimpotrivă. De fiecare dată când v-am văzut vulnerabili, v-am iubit și mai mult. E nedrept, nu-i așa? Bărbatul și femeia nu se vor putea iubi nicicând atât de autentic ca doi prieteni, căci relația primilor este alterată de seducție. Nu fac decât să-și joace rolul. Mai rău, fiecare caută un rol frumos. Teatru. Comedie. Minciună. Nu există siguranță în dragoste, întrucât fiecare se gândește că trebuie să disimuleze, că nu poate fi iubit așa cum este. Aparență. Fals de fațadă. O mare iubire este o minciună reușită și reînnoită constant. O prietenie este un adevăr care se impune. Prietenia este goală, iubirea fardată.

Prieteni, țin la voi așa cum sunteți. Neumann, te iubesc așa cum ești, prea frumos, prea brunet, prea inteligent, prea dotat, prea zguduit de îndoială. Bernstein, te iubesc când te bosumfli, când pictezi, când bombăni, când faci mizeriile alea împreună cu alți bărbați. Da, pe amândoi vă iubesc în toate stările în care ajungeți.

Nu-mi doriți să supraviețuiesc nopții acesteia. Fiindcă dac-am să vă revăd vă voi spune toate acestea prin viu grai, ochi în ochi, și vă veți simți teribil de jenați. Dacă există paradis, viață după această viață, vă voi aștepta acolo. Vreau să vă văd sosind acolo foarte foarte bătrâni, foarte foarte bogați, acoperiți de onoruri, cu pânzele expuse în muzeele din lumea întreagă. Nu vă grăbiți, voi avea răbdare. Dacă după moarte nu mai e nimic decât neant, îi voi scăpa gândindu-mă la puterea sentimentelor care ne-au unit și, cu atât mai rău pentru neant, eu tot vă voi aștepta.

Prietenul vostru pentru totdeauna,

Adolf H.“

*

Hitler detesta permisia obligatorie.

Întors la München, resimțise dur șocul: oamenii nu trăiau deloc exaltarea lui de pe front. Erau morocănoși, deprimați, plecând urechea la veștile proaste, bănuind că victoriile anunțate nu erau altceva decât propagandă guvernamentală. Viața de zi

cu zi era grea din cauza lipsurilor și toată lumea nu-și dorea altceva decât ca războiul să se termine cât mai repede.

— Ba nu, războiul nu trebuie să se termine, e necesar ca Germania să învingă. De altfel, e pe cale s-o facă.

Ceilalți îl ascultau sceptici. Hitler avea impresia, atunci când își afirma convingerile, că era considerat grav bolnav și deci că trebuia să-i fie suportate schimbările bruște de stare. De altfel, se ducea iarăși să-și riște viața, așadar avea tot dreptul să creadă că o face pentru a câștiga...

Totuși, în câteva braserii reușise să-i scoată din rezerva lor bănuitoare pe câțiva münchenezi, chiar dacă pentru a-i auzi făcându-i albie de porci pe prusaci – conform tradiției bavareze – ori pentru a se plânge că evreii au invadat totul în administrație și prin birouri. Hitler, care îl admira pe plutonierul-adjutant Gutmann, care văzuse mai mulți evrei murind vitejește pe front și tot atâția prusaci, nu suporta generalizările grăbite, preferând să plece dacă se iveau astfel de discuții.

Se închisese în tăcere și număra zilele care îl despărteau de tranșee.

Profitase totuși pentru a-l plimba pe Foxl prin München, iar acestuia îi plăcuse mult orașul.

*

— Mai rămâi, dacă nu, încep să urlu!

De parcă n-ar fi auzit nimic, sora Lucia s-a apropiat pentru a treia oară de pat și l-a bătut pe Adolf H. pe umăr.

— Mă-ntorc peste o jumătate de oră.

— Mai rămâi, dacă nu, încep să urlu!

— Hai, nu fi copil.

— Vai! Vai!

Adolf nu trebuia să facă eforturi pentru a țipa, dimpotrivă, era de-ajuns să nu se mai controleze. Avea dureri și-i era frică. Se sucea și se răsucea în propriul corp prea strâmt, în patul prea strâmt, în camera prea strâmtă din fundul culoarului cel strâmt. Știa că urma să moară.

— Ah! Vai!

- Gata, Adolf.
- Mai rămâi.
- Nu. Trebuie să...
- Au! Aoleu!

Sora Lucia s-a roșit toată. A tras un scaun și s-a așezat lângă bolnav, aproape îmbufnată. Adolf a încercat să se controleze, și-a înăbușit gemetele și i-a zâmbit.

- Vă mulțumesc.
- Ar trebui să-ți fie rușine, acesta este șantaj.
- Da, da, am să mor, dar, mai-nainte, trebuie să-mi fie rușine.

- N-am spus asta, Adolf.
- Că trebuie să-mi fie rușine? Sau că trebuie să mor?
- Haide, să ne rugăm.

Adolf s-a uitat lung la sora Lucia, cu ochii în lacrimi.

- Păi, la cine să ne rugăm? Și ce să ne rugăm?

Pa buzele sorei Lucia s-a așternut acel surâs care-i încălzea pe bolnavi.

- O să-ți spun eu.
- Câte ore mai am de trăit?
- Ziceam că o să-ți spun cum să te rogi.
- Cât timp am pentru a învăța? Ajunge cât mi-a mai rămas?
- Da, ajunge.
- Vreau să știu adevărul. Dacă mi-l spui, voi învăța să mă rog.
- Iar șantaj?
- Ce părere au medicii?
- Se mai înșală și ei.
- Și ce spun când se-nșală?
- Că mai mult ca sigur n-o să apuci să treci noaptea asta.

O spusese clar, sigură pe ea. Adolf s-a simțit aproape ușurat. Identificase sigur și localizase dușmanul: noaptea care venea.

- Soră Lucia, vrei să stai noaptea asta cu mine?
- Nu ești singurul care...
- Vrei?
- Nu sunt obligată să...
- Vrei?

— Știi că ceea ce ți se întâmplă este important și...

— Vrei?

— Poate că aș putea să te învăț să te rogi.

— Vrei?

— Da.

Roșise ca o tânără proaspăt căsătorită. Prinzându-i mâinile pe deasupra cearceafului, i le-a strâns cu putere.

— Sunt fericită că sunt lângă tine.

— Asta înseamnă rugăciune?

— Da. Trebuie să te concentrezi asupra fericirii. Să înlături întunericul și să găsești lumina.

— Mi-e rău. Mi-e frică. Nu văd nimic.

— Ba da. Mereu există lumină. Ce ți s-ar părea lumină în clipa asta?

— Tu.

— Vezi? Și pe urmă?

— Tu. Mâinile tale. Surâsul tău.

— Vezi? Mereu există lumină. Concentrează-te asupra mea, fiindcă, în seara asta, eu sunt lumina ta.

— Soră Lucia, eu nu cred în Dumnezeu.

— Nu-i grav. Dumnezeu a prevăzut totul.

S-a aplecat spre el.

— Simți puterea pe care ți-o dăruiesc?

— Da.

— Aceasta este dragostea.

Adolf a amuțit și s-a umplut de energia care emana dinspre sora Lucia. Avea senzația că e o floare încălzită de o lampă, se simțea periculos de slăbit însă își zicea că, poate, la căldura acestui foc, ar putea, dacă va avea timp, să-și revină un pic... dar va avea timp?

— Nu sta pe gânduri. Nu sta pe gânduri. Ia puterea asta fără să te mai gândești. Haide! Ia-o! Ia-o!

O spusese pe un ton greu, violent, ca o femeie care face dragoste. Adolf a început să se lase pătruns de acea putere.

— Haide! Ia-o! Haide!

Nu mai era sora Lucia, gingașa soră Lucia care plutea de la un pat la altul cu grație, era o femeie preocupată cu totul de sarcina ei, de munca ei care-i sleia carnea. Care ținea să aducă un om pe lume.

— Acum trebuie să ne rugăm. Cere-i lui Dumnezeu să-ți dea putere.

— Dar de ce să fim trei? Era foarte bine așa, doar în doi.

— Fără persiflări. Roagă-l pe Dumnezeu să-ți dea puterea de a trece de această noapte. În orice caz, eu o fac.

Adolf a început să perceapă nelămurit camera, pe sora Lucia, pe el însuși. Oare fluxul de forță să-l fi tulburat? Sau era pe cale să moară, după spusele medicilor? Conștiința lui funcționa cu întrerupere, se poticnea, aluneca dinspre lumea aceasta spre altele mai vechi, mai familiare, apoi se întorcea, se restabilea, după care iarăși se prăbușea. Adolf realiza că nu mai trăia decât în ascuns. A profitat de o clipă în care era conștient pentru a se agăța de un colac de salvare și a început să se roage:

— Doamne Dumnezeule, dă-mi putere. Nu sunt sigur că și cred în Tine, mai ales în seara asta, când m-ar ajuta. Poate tocmai fiindcă m-ar ajuta. Pe scurt, Doamne, ar pica bine să existi, să te apleci asupra mea și să mă ajuți să mă ridic. N-aș prea avea chef să mor. Nu știu ce e moartea, poate că e un lucru bun, o surpriză plăcută pe care mi-ai pregătit-o, ei nu, nu te critic, problema e că nu prea știu ce e viața. N-am avut timp să aflu. Asta e. Doar așa. Aș mai vrea numai un pic din viața pe care mi-ai dat-o. O voi prețui cum nu se poate mai bine. Ei, sigur că da, e genul de promisiuni care se fac în astfel de ocazii. Am tot atâta interes să promit acum pe cât de grăbit voi fi mâine să uit ce-am promis. Cred că te-ai obișnuit, de-atâta vreme, ca lumea să se apropie de tine la disperare și să se îndepărteze de cum se însănătoșește. Așa-s oamenii... De altfel, acesta este unul dintre lucrurile care mă împiedică să cred în tine: nu reușesc să concep că încă te mai interesează oamenii. Omenirea e jalnică, nu e demnă de tine. De ce te mai ocupi de toți cretinii, lașii, nerecunoscătorii, mizerabilii care se omoară unii pe alții? Mmm?...

— Dumnezeu este iubire.

Adolf a tresărit. Sora Lucia îi răspunsese. Să fi vorbit el cu voce tare, sau ea îi citea gândurile?

— Dumnezeu este iubire.

S-o fi spus ea, sau visase el c-a auzit-o spunând? Ori o fi fost chiar Dumnezeu? *Bietul de tine, Adolf, ești în plin delir. Nu mai știi ce vine de la tine și ce de la alții.* Scuturat de valurile de febră, Adolf se agăța de discursul pe care-l considera rugăciune și despre care habar nu avea dacă era compus dintr-o singură voce, din două sau chiar din trei. Un om în agonie reajunge în starea de nou-născut: incapacitate fundamentală de a face deosebirea între lucruri, de a decela ce este al său și ce al altora, imposibilitatea de a ști dacă sânul este al lui ori al mamei, dacă gura care soarbe tot universul orb îi aparține sau nu, dacă acea cută a scutecului, care zgârie, este sculptată în coloana sa vertebrală sau e ceva din afară, dacă vorbele, sentimentele și ideile care apar sunt ale lui sau vin de undeva de deasupra lui, fără legătură cu el... Adolf se întâlnea cu oceanul nesfârșit și tumultuos în care conștiința țâșnește din materie, se-neacă-n ea, se reflectă, se scufundă, se epuizează, se-ntinde, face pluta, ba vede farul, ba nu-l vede, dispare-n tenebrele unui tsunami, iese fără a înțelege nimic...

— Adolf! Adolf!

Cineva-l striga.

— Adolf!

Mai avea încă mult de înotat până să ajungă la glasul care-i vorbea. Până la urmă a deschis ochii și a descoperit-o pe sora Lucia în acea dimineață minunată.

— Adolf, ai trecut noaptea. Ești salvat.

Victorioasă, sora Lucia a împins patul afară din muritoriu, a deschis ușile batante ale salonului comun și, prin mijlocul unei gărzi de onoare alcătuită din schilozi, gazați și amputați, făcând parcă să alunece patul pe rotile, l-a reintegrat pe Adolf H. printre răniți de parcă ar fi redat sceptrul și tronul unui rege întors din exil.

Bombe. Gloanțe. Obuze. Nopti sfâșiate de explozii.

Hitler alerga. Transmitea ordine, trăgea cu arma. Era fericit că se întorsese pe front. Lupta era casa lui, armata – adevărata familie.

Bombe. Gloanțe. Obuze. Nopti sfâșiate de explozii.

Lui Hitler îi plăcea războiul fiindcă îl făcuse să uite de toate necazurile. Îi dădea de mâncare, de băut, de fumat, de dormit, de gândit, de crezut, de iubit, de urât. Îi pătrunsese în întreaga ființă, în întreg trupul și-n întreg sufletul. Îl descărcase de sine însuși, de neputințele și de dubiile lui. Îi dăruise o rațiune de a trăi, ba chiar și-o rațiune de a muri. Prin urmare, Hitler adora războiul, care ajunsese religia lui.

Bombe. Gloanțe. Obuze. Nopti sfâșiate de explozii.

Era inepuizabil, pentru că inepuizabilă era ura lui față de dușman. Era curajos, fiindcă își spunea că de murit va muri vecinul lui, nu el.

Bombe. Gloanțe. Obuze. Nopti sfâșiate de explozii.

Lui Hitler îi plăcea războiul fiindcă îi revelase propriul sine. De când se întorsese din permisie era fericit căci, de acum, avea o credință. Da. În prima noapte, în tranșee, avusese o revelație. Una adevărată. Prima din scurta sa biografie. Descoperise că războiul este însăși esența existenței.

— Dumnezeu? Da... sigur că da... Dar chiar trebuie să-i spunem Dumnezeu?

Adolf H. contempla gânditor soarele care începuse să coboare spre linia orizontului. Era îndrăgostit de clipa în care natura ajungea un artist inspirat, riscând o cromatică aberantă, îndrăznind să nască un cer ca mărul verde, sau portocaliu, roșu ca jarul, riscând toate nuanțele din paleta sa în numai o jumătate de ceas.

— Asta-i mereu problema cu Dumnezeu: chiar trebuie să-i zicem Dumnezeu?

Sora Lucia îi răspunsese hotărâtă lui Adolf, deși știa foarte bine că nu o asculta decât din politețe și că reflecta leneș, prea ocupat, ca în fiecare seară de la ultima lor plimbare, să observe culorile vii ale firmamentului. Dar se putea supăra pe el? Doar se întorcea de departe. Iubirea pe care i-o purta acestui rănit – în taina inimii îi zicea „rănitul meu” – presupunea o îngăduință fără margini.

— Asta e. De-acum pământul se face tuș, a spus Adolf.

Și, efectiv, copacii, mănăstirile și casele se contractau în dansuri de umbre. Un albastru tare și dens le oferea un fond opalescent. Cum să-l fi definit? Albastru ca al lui Nattier? Albastru ca al regilor Franței? Bizar lucru să te gândești la așa ceva, nu? Cerul nu era franțuzesc, dar albastrul era. Un albastru franțuzesc de secol șaptesprezece sau optsprezece.

— Nu, soră, nu știu ce s-a petrecut în noaptea aceea. Da, m-am rugat lui Dumnezeu, după cum mi-ai cerut, dar nu o fi fost o metodă de a-mi mobiliza toate forțele pentru a lupta? Nu o fi fost pur și simplu revolta tuturor puterilor mele omenști? Un război împotriva morții dus de conștiința și de corpul meu?

— Și asta a fost.

— Și numești asta Dumnezeu? Poate că nu a fost decât ceva omenesc. Doar omenesc.

— Și rugăciunea mea? Făcută în același timp cu a ta? Înaintea rugăciunii tale?

— Poate că există o energie vitală care trece de la un trup la altul. Mi-ai dăruit energia ta vitală.

— În concluzie, încerci să explici ce s-a întâmplat în noaptea aceea doar prin ceea ce am făcut noi, tu și cu mine?

— Da, soră, ne văd ca pe un cuplu.

— Lasă gluma. Constat că ești un nerecunoscător care înmulțește astfel de îndoieli, de ipoteze și de explicații nesigure pentru a evita să stea în fața Domnului și să-și manifeste gratitudinea.

Sora Lucia o spusese fără mânie și fără amărăciune. Era convinsă că în noaptea aceea în care el avusese febră foarte mare

se produsese un miracol și nu era nerăbdătoare ca Adolf s-o recunoască. Știa că adevărul se va impune, dar adevărului îi trebuie timp pentru a-și croi drum într-un suflet atât de dur ca al lui Adolf H.

— Totuși, Adolf, dacă totul nu a fost decât efort omenesc, în noaptea aceea, cum îți explici că a și reușit? Dacă o luăm așa, de aceeași dorință de a trăi și de aceeași energie ar trebui să fie pline toate nopțile, în toate paturile spitalului.

— Soră Lucia, tu consideri divin tot ce reușește și omenesc tot ce se ratează.

Călugărița a râs. În fond, îi plăcea rezistența lui Adolf, care genera forța nepuizabilă a conversațiilor lor. Ar fi avut oare atâtea să-și spună dacă ar fi fost de acord?

— Nu vrei să crezi în Dumnezeu fiindcă ești prea orgolios ca să simți recunoștința.

— Eu, orgolios? Din contră. Nu cred că sunt atât de important ca Dumnezeu să se deplaseze până la mine.

— Toți oamenii sunt la fel de importanți în ochii lui Dumnezeu. Așa că are grijă de fiecare dintre ei.

— A, da? Atunci ar trebui să se ducă ceva mai des pe front. Soldații agonizează uneori zile întregi până ca moartea ori cineva de la ambulanță să-i ridice. Soră Lucia, mi-e greu să cred în Dumnezeu pe timp de război. Nu mi-l pot închipui ca amator de carnaj.

— Oamenii fac războiul între ei. Și doar între ei. Nu-l amesteca pe Dumnezeu în asta, te rog.

Avea dreptate, Adolf știa și se gândea fără încetare la acest lucru. Animalele se mâncau între ele, dar război nu făceau. De la începutul războiului contabiliza diferențele dintre animale și oameni. Deocamdată găsisese tutunul, alcoolul și războiul. Trei modalități de a ucide mai repede. În fond, omul se deosebea de animale printr-o nerăbdare a morții. Într-o zi, sora Lucia îi amintise și de o altă caracteristică a omului: râsul. Măcar o dată a fost și Adolf de acord cu ea. Numai oamenii simțeau acea nevoie irezistibilă de a râde unii de alții.

— Acum îți e mai bine.

— Da. În curând îmi va fi atât de bine, încât mă vor trimite iarăși la luptă. Mulțumită ție, soră Lucia, voi putea să fiu din nou folositor și să am o moarte cât se poate de demnă.

Călugărița și-a mușcat un deget.

— Nu spune asta. M-aș bucura atât de mult să te pot ține aici, lângă mine.

A privit-o cu tandrețe.

— Împinge-mă pe scări... Aruncă-mă din vârful turnului. I-a zâmbit, împăcată cu absurditatea propunerii.

— Nu mă ispitii.

Adolf a izbucnit în râs. Și ea.

S-a lăsat mai greu pe brațul călugăriței.

— Știi, când voi pleca voi fi mâhnit că mă duc pe front, dar și mai mâhnit că te părăsesc.

— Aceasta este soarta infirmierelor și a convalescenților. Să trăiască împreună ore extraordinare și apoi să nu se mai vadă niciodată, i-a răspuns cu o grabă forțată.

— Să trăiască împreună ore extraordinare și să nu le uite niciodată, a corectat-o Adolf.

Privirea sorei Lucia s-a încetșosat. Buzele au început să-i tremure.

— Niciodată. Nici eu nu te voi uita vreodată, Adolf.

— Dumnezeu, avem o problemă cu denumirile. Oare acesta e numele pe care trebuie să-l dăm vindecării? Mă îndoiesc. Din contră, știu foarte bine să numesc ceea ce mi-ai dăruit din prima până în ultima zi și în timpul nopții aceleia îngrozitoare: iubire.

Sora Lucia și-a întors fața pentru a-și ascunde tulburarea.

— E datoria mea să iubesc.

— Asta am înțeles foarte bine. Și mi-o asum și eu. Te iubesc, soră Lucia.

Călugărița a tresărit.

— Te iubesc, Adolf.

Au lăsat cuvintele să călătorească între ei. Se simțeau mai puțin singuri pe lume. Noaptea li se părea mai puțin lungă, mai puțin densă în jurul lor.

Clopotul refectoriului a răsunat subțire.

— Să ne întoarcem. Sprijină-te de mine.

Au început să pășească unul lângă altul într-o asemenea unitate, într-o asemenea armonie, încât s-ar fi putut crede, în clipa aceea ca și în tăcerea care o precedase, că trupurile lor nu erau decât unul singur.

Trecând pe sub portal, regăsind lumina gălbuie care urma să-i aducă pe fiecare la sine însuși și să-i despartă, sora Lucia a murmurat la urechea lui Adolf, chiar înainte de a dispărea:

— Din fericire, ai spus „Te iubesc, soră Lucia“, fără „soră“ cred că mi s-ar fi tăiat picioarele.

*

Războiul se-mpotmolea.

Continua să producă în fiecare noapte tot atâta cadavre, numai că toți acei morți nu foloseau la nimic. Frontul se mișca vreo câțiva metri, apoi, o săptămână mai târziu, dădea înapoi, oamenii pierzându-și puterile în apărarea câtorva fâșii de pământ de care habar nu avuseseră până atunci și pentru care acum erau obligați să-și dea viața. Absurditatea situației își adăuga greutatea lehamitei și, sub cerul jos și vâscos din care se scurgea lumina mohorâtă a nordului, dispăruse orice urmă de entuziasm. Nu mai rămăsese decât rutina ororii.

Hitler și Foxl nu-și pierduseră deloc din dinamism. Dimpotrivă, își descoperiseră o nouă pasiune comună: vânătoarea de șobolani.

Nu doar o dată, în miez de noapte, fuseseră surprinși de o hoardă de șobolani. Rozătoarele soseau, se repezeau guișând, țâșneau din ascunzătorile lor într-un număr incredibil, încât solul devenea un soi de șubă vie, colcăitoare, informă, șuierătoare, din care se iveau ici și colo câte-o mică mandibulă zdravănă ori câte-un ochi de un galben acid, plin de ură, covor lustruit și mișcător care lua cu el, în trecere, tot ce se putea mânca, pâine, ranițe, conserve, viscere sau membre rupte ale cadavrelor. Soldații îi detestau cu atât mai mult cu cât știau că,

în caz de rană mortală, acei hoitari vor fi primii lor ciocli și se vor arunca asupra lor pentru a-i sfâșia cu dinții.

Prin urmare, Hitler și Foxl, în orele lor libere, când nu aveau de transmis ordine, erau preocupați de vânatoarea de șobolani, fiecare în felul lui. Foxl aborda tehnica deja clasică a fox-terierului, Hitler strecura rafinemente tehnice. Lăsa un colț de pâine pe post de momeală, după care se întindea pe aproape, țintind și pulverizând animalul cu arma imediat ce acesta își făcea apariția. Mai plăcută era tactica numărul doi, care consta în a presăra praf de pușcă în jurul momelii, praf de pușcă recuperat de la vreun obuz care nu explodase, și în a-i da foc în clipa în care se apropiau șobolanii, bucurându-se să-i vadă arzând de viu. Dintr-o simplă preocupare, activitatea ajunsese o obsesie, iar Hitler își promisese, înverșunat, că va ajunge și la soluția finală: exterminarea definitivă a tuturor șobolanilor de pe front.

În ziua aceea, Hitler se pregătea să-și reia serviciul de curier. El și Foxl, după o amiază rodnică de vânătoare, se deplasau de-a lungul tranșeei care ducea la primul post de comandă, când clinchetul unei cutii de conserve i-a făcut să se oprească.

Un șobolan a țâșnit de pe rambleu, trăgând după el o bucată de oțel care-l rănise fără a-l fi omorât. Acum fugea spre dușman cu un zgomot înnebunitor. Foxl a sărit din șanț și s-a luat după pradă.

— Aici, Foxl! Înapoi!

Șobolanul, beat de furie și de durere, alerga în toate direcțiile, trăgându-l și pe Foxl în delirul lui.

— Foxl, la picior! Aici, Foxl!

A răsunat un foc de armă. Foxl a schelălăit surprins și a căzut pe-o parte.

Șobolanul a continuat să fugă de unul singur între liniile franceze și germane.

— Foxl!

Hitler a scos capul deasupra tranșeei pentru a vedea ce s-a întâmplat cu câinele. Două gloanțe au lovit sacul cu pământ

de alături, trecându-i doar puțin pe lângă ureche. Dușmanul trăgea în el.

— Ticăloșilor! Ticăloșilor!

S-a ghemuit în tranșee. Își auzea câinele gemând. Foxl era rănit. Insuportabil. Trebuia să facă ceva. Dar ce? Se lăsa noaptea. Și-a pus casca în vârful țevii puștii pentru a verifica dacă dușmanul încă îl mai pândea și a ridicat-o. Imediat un glonț s-a izbit de metal.

— Ticăloșilor!

Se făcuse întuneric. Cel dintâi cartuș de semnalizare a explodat pe cer și, coborând cu parașuta lui de mătase, și-a trimis lumina verde, semn al reluării luptei.

A început bombardamentul.

Tenebrele au înnebunit. Dezlănțuire. Frenezie.

Hitler nu se mișca.

Întreaga artilerie germană bubuia în jurul lui. Se trăgea. Se mitralia. Se urla. Se cădea. Lui Hitler îi era imposibil să se ducă la locul lui. Când se mai potoleau focurile, îl auzea pe Foxl gemând. Durerea câinelui îl paralizase.

— Ticăloșilor, adunătură de ticăloși! șoptea printre dinți.

La miezul nopții, schelălăiturile lui Foxl și-au schimbat tonalitatea. Urla a moarte. Înțelesese că va agoniza singur, sub cerul sfâșiat de oțel și de foc.

Hitler plângea. Nu îndrăznea să-și strige câinele, prefera ca Foxl să se creadă singur, prefera ca animalul să nu știe că stăpânul lui, neputincios, se afla la doar câțiva metri, ghemuit într-o groapă.

În zori, tânguirea a ajuns mai slabă, mai ascuțită, mai sfâșietoare. Foxl era gata să moară, dar tot îl mai chema. Hitler și-a astupat urechile cu palmele.

— Ticăloșilor! Nu animalele! Oameni, câți vreți, dar nu animalele!

Dimineață, când focul a încetat, încă se mai auzea un horcâit ca o jelanie. În jur, brancardierii alergau adunând maldăre de răniți și de morți.

A reușit să se ridice, și-a luat pușca, a scos capul deasupra gropii, pentru a-l localiza pe Foxl, și a tras.

În sfârșit, tânguirea a-nctat. Foxl era mort. Ura a dat năvală pentru a lua locul amărăciunii. Hitler a început să-și înjure dușmanul:

— Adunătură de ticăloși! N-o să câștigați niciodată războiul, m-ați auzit? Niciodată! Germania vă va bea sângele, o să-nngenuncheați în fața ei, o să fiți sclavii noștri, Parisul va fi german! Vă urăsc! Vă urăsc. Mă voi răzbuna și răzbunarea mea nu va avea margini. Vă urăsc! Ticăloșilor!

După care a început să tragă la întâmplare spre liniile franceze, sperând să atingă bărbatul care i-l ucisese pe Foxl, fără să se gândească vreo clipă că acela ar fi putut fi deja mort.

De patru infirmieri a fost nevoie pentru a-l imobiliza, iar medicul-șef i-a făcut o injecție calmantă.

*

Luminați de un soare palid, Adolf H., Bernstein și Neumann leneveau lângă baraca statului-major. Mirosea a gudron, a siestă și a picioare transpirate.

— Vom pierde războiul.

Neumann citise toate ziarele recuperate din pubela ofițerilor.

— Noi? a exclamat Bernstein. Nu aparțin nici unui „noi” în afară de „noi trei”. Din punctul meu de vedere, dacă scap viu din război înseamnă că l-am câștigat. Dacă reușesc să mă întorc de pe front, țin să vă avertizez că nu voi mai fi austriac și nici al vreunei alte țări. Apatrid și pacifist, așa mă voi întoarce.

— Ar trebui să mai rezisti câteva săptămâni, a adăugat îngrijorat Adolf.

De când se întorsese la luptă și avusese bucuria de a-și regăsi vii prietenii, se temea clipă de clipă să nu li se întâmple ceva. Grupul li se reconstituise astfel, întărit de pericolele prin care trecuseră, fără a vorbi vreodată despre sentimentele care-i legau, unică parcelă de umanitate în lumea care-și pierduse și mintea, și sufletul.

— Războiul ăsta nu mai este pe măsura omului, a continuat Hitler. Este un război de metal, gaz și oțel, un război al chimiștilor și al forjelor, un război al industriașilor în care noi, biete maldăre de carne, nu la luptă folosim, ci la a verifica dacă produsele lorucid cum trebuie.

— Ai dreptate, i-a răspuns Bernstein. Este un război al uzinelor, nu al oamenilor. Va câștiga cel care va scuipa mai multă fierătanie. Cât despre noi, sub nici o formă nu contăm. Când am văzut sosind primele tancuri, tonele alea de oțel care trec peste orice și strivesc totul, am înțeles că eram inutili. La ce bun să mai ai curaj și să fii priceput în fața unei mașini care oricum rezistă în fața ta și te trimite-n neant?

— Ce tot spuneți? a exclamat Neumann. După câte v-aud, nu luptați în războiul ăsta decât pentru a ucide direct, cu vârful armei, ochi în ochi cu dușmanul. Chiar așa?

— Da.

— Ei bine, eu sunt încântat că nu văd în cine trag, că pot mitralia de la depărtare, că pot arunca grenadele în direcția în care mi se cere. Dacă aş avea oamenii aceia în fața mea, nu știu dac-aș reuși s-o fac.

— Oricum ar fi, a intervenit Bernstein, eu pur și simplu nu vreau la război. Și nu vreau să fac parte din nici o nație.

— Tot trebuie să trăiești undeva, a obiectat Adolf.

— Undeva, da, dar într-o țară, nu într-o nație.

— Care e deosebirea?

— O țară devine națiune atunci când începe să deteste toate celelalte țări. Ura dă naștere națiunii.

— Nu sunt de acord, a zis Neumann. O națiune este o țară care se organizează pentru a te asigura că poți trăi în pace.

— Zău? Chiar ar mai fi războaie dacă n-ar mai fi nații? Păi atunci, ce facem noi aici? Fiindcă un sârb a omorât un austriac, neamțul și austriacul au declarat război francezului, englezului, italianului, americanului și rusului. Poți să-mi explici asta altfel decât prin logica urii? Naționalismul este o nevroză fatală, dragul meu Neumann, și, pentru a vorbi în termenii doctorului

Freud, ajunge o psihoză ireversibilă atunci când dă în patriotism. Dacă admiți principiul națiunii, atunci admiți principiul stării permanente de război.

Au ascultat mormăitul îndepărtat al frontului. Peisajul stătea la pândă. Ca de obicei, oțelul se dezlănțuia în timpul nopții.

— După război, mă voi muta la Paris, a declarat Bernstein.

— La Paris? De ce la Paris?

— Fiindcă pictura modernă acolo se inventează de vreo treizeci de ani încoace.

— În Montmartre?

— Nu. Montmartre e depășit. În Montparnasse. Voi închiria un atelier spațios pe strada Champagne-Première și voi locui acolo.

— Pari să cunoști foarte bine detaliile.

— Am și eu relațiile mele.

Bernstein a tăcut, misterios. Cunoscând pudoarea maladivă a prietenului lor în privința iubirii, Adolf și Neumann nu au mai insistat.

Bernstein a ridicat privirea și le-a zâmbit larg.

— Cine mă iubește mă urmează! Spre Montparnasse deci?

— Spre Montparnasse!

— Spre Montparnasse!

Și cei trei prieteni au izbucnit în râs, bucuroși la gândul binefăcător că li se restituise viitorul.

Până atunci, și-a zis Adolf înfricoșat, trebuie să rezistăm.

*

— Repede, înapoi!

Soldații s-au retras. Tranșeea fusese atacată de englezi de la ambele capete, așa că germanii s-au decis s-o abandoneze și au fugit să se pună la adăpost în șanțul următor.

— La stânga! Și pe asta au pus mâna. La stânga! Repede!

În noaptea aceea de octombrie 1918, regimentul curierului Hitler se găsea pentru a treia oară, începând din 1914, pe acel pământ numai noroi. După ce le fusese spațiu de odihnă, satul Comines ajunsese câmp de luptă. Englezii înaintau pas cu pas.

Cu excepția lui Hitler, după patru ani de boală cronică, toată lumea știa că războiul mergea spre final. Germania dădea înapoi. În câteva luni, pierduse un milion de oameni și își epuizase rezervele de hrană, de muniție și de moral.

Hitler refuza să ia în considerare posibilitatea înfrângerii Germaniei, fiindcă se identificase cu Germania. Întrucât nu era de conceput ca el, Hitler, invincibilul, viteazul, energicul, constant apărat printr-un miracol să poată fi atins, Germania trebuia să învingă. Pentru a analiza situația, nu reținea decât elementele care-i alimentau convingerea: prăbușirea frontului rusesc, deruta italiană, în sfârșit, Crucea de Fier clasa întâi primită pe 4 august din partea locotenentului Hugo Gutmann, recompensă excepțională pentru un simplu caporal. Și-atunci? Nu era asta dovada că războiul mergea înainte așa cum trebuia?

— Repede, în crâng! La adăpost!

Începuse să creadă anormal faptul de a nu fi decât un număr matricol printre cei opt milioane de oameni. Adică, asta să fi fost locul lui? Era drept ca o persoană ca el, care putea aduce atâtea servicii patriei, să fie doar un simplu caporal, expus gesturilor întâmplătoare ale cine știe cărui negru din față?

— Urcați rapid până la lizieră! Hai, iute!

Nu își luase alt câine în locul lui Foxl, fiindcă nu voia să-i dea dușmanului ocazia de a-l mai face încă o dată să sufere atât de mult.

— Atenție: gaze!

Alarma a țâșnit de la soldat la soldat. Gaze. Gaze. Gaze. Fiecare și-a pus masca.

Atacurile cu gaze se intensificau. Printre germani se zvonea că englezii își încărcau obuzele cu un produs nou, gazul muștar, o substanță insidioasă care își dovedea toxicitatea în mod deosebit de la individ la individ. Fiecare învăța din propria suferință care erau efectele pe care gazul acela le producea asupra lui. Însăpăimântător rafinement.

Hitler respira cu dificultate prin mască. Îi venea greu să respire normal și să se mulțumească doar cu mica provizie de aer mai mult de zece minute.

Aflat în frunte, Hugo Gutmann a profitat de lumina unui cartuş de semnalizare pentru a le face semn oamenilor lui să nu-şi scoată măştile.

Erau prinşi sub o ploaie de obuze încărcate cu gaz, iar absenţa totală a vântului împiedica perdelele ca de ceaţă să se risipească. Căştile ţuguiate se iveau din oceanul lăptos ca nişte peşti zburători.

Hitler nu mai rezista. Chiar forţându-se să respire cu cea mai mare avariţie posibilă, îşi simţea corpul ducând lipsă de oxigen şi slăbind periculos de tare. Ce-ar fi putut face? De-acum nu mai avea de ales decât între a muri sufocat, în mască, sau otrăvit de gaze.

În faţa lui, mai mulţi oameni s-au ridicat şi şi-au smuls măştile de protecţie.

— Fugiţi! Fugiţi de gaze! Repede!

Văzând că oamenii sunt cuprinşi de panică, Hugo Gutmann şi-a scos şi el masca pentru a le ordona să fugă de pe terenul care provoca moartea.

Hitler a rupt-o la fugă la început cu masca pe figură, apoi, simţind că se asfixia, a aruncat-o şi a luat-o la goană, mult mai rapid.

Sunt invincibil. Scap de gloanţe. De obuze. De gaze. De toate scap. Steaua mea cea bună mă apără pe măsura înaltei mele valori. Voi scăpa.

S-a grăbit mai multe sute de metri şi, constatând că oamenii cădeau în jurul lui, a conchis că încă o dată armura lui de invincibilitate îşi jucase rolul.

În sfârşit, l-a ajuns pe locotenentul Gutmann într-o groapă protejată de artileria germană.

— Cum te simţi, caporal Hitler?

— Foarte bine, domnule locotenent.

Hitler s-a dus repede la zona din spate, mai ferită de furia bombardamentelor.

La şase dimineaţa a simţit cum i se înfierbântau ochii.

La şase şi jumătate, îi ardeau.

La șapte, îi păreau cărbuni încinși.

La șapte și jumătate, Hitler a bănuț că, poate, inhalase ceva gaze.

La opt, pe când soarele se ridica pe boltă, în jurul lui Adolf Hitler s-a făcut întuneric. A înțeles că orbise.

Și a căzut. Pe unde să se fi aflat? Cum nu mai vedea nimic, a urlat:

— Ochii mei! Gazele! Ochii mei!

Pe când orbitele păreau că-i luaseră foc, restul trupului era greu ca umplut cu gheață. Ardea și tremura în același timp. A priceput că era întins pe o targă.

O mână i-a prins-o pe a lui.

— Pentru tine, Hitler, cred că războiul s-a încheiat.

A recunoscut vocea locotenentului Gutmann.

Cuvintele acestuia l-au paralizat: adică, pentru el, războiul chiar s-a încheiat? Păi, ce-o să se facă fără el războiul? Dar frontul, fără înflăcărarea lui? Dar Germania, fără credința lui? Ar fi vrut să protesteze, să-și nege cecitatea, să ceară să fie lăsat acolo, dar puterile nu-l mai ajutau.

„Vei muri pe unde-ai păcătuit...”

Dincolo de zdruncinăturile camionetei, apoi de șuieratul trenului, cuvintele auzite în copilărie îi reveneau odată cu fluxul și refluxul febrei.

„Vei muri pe unde-ai păcătuit...”

Era pictor. Își pierdea ochii. Nu va mai picta, iar infirmitatea îl excludea de pe front. Dacă nu va muri, ce se va alege de el?

*

Adolf H., Neumann și Bernstein știau că duceau, fără îndoială, ultima lor luptă. Se dedau bătăliei fără a i se dedica, mai mult absenți în ceea ce făceau, de parcă ar fi fost vorba despre repetiția unei piese, nu de spectacolul real.

Și-ar fi dorit să facă economie, însă dezlănțuirea forțelor inamice nu le-o permitea. Și-ar fi dorit să se protejeze, însă

desfășurarea de violență îi obliga să se bată. Și-ar fi dorit să fie bolnavi, dar fuseseră atrași, pentru o ultimă oară, ca esteți, de inutila splendoare a celei din urmă lupte.

Luna plină favoriza zborul avioanelor. Ploua cu obuze, demonstrând clipă de clipă forța materială zdrobitoare a dușmanului.

— Să rezistăm până-n zori, repeta Adolf.

Infanteriștii francezi soseau din toate părțile. Erau nevoiți să dea înapoi. Cei trei prieteni s-au despărțit, după bunul plac al ordinelor și circumstanțelor.

Adolf a trecut noaptea ca un somnambul.

Ca războinic, intrase în rutină, reflexele erau excelente, dar gândul îi era deja aiurea, la ziua de mâine, de poimâine, la pace.

— De-am rezista până-n zori.

De mai multe ori a constatat cu indiferență că, în ceea ce-l privea, lucrurile nu stăteau deloc rău. Gloanțele abia-l șterse-seră. Șrapnelele sosiseră în nori spre el. Și nu făcuse altceva decât să-și râdă de toate astea.

— De-am rezista până-n zori.

Se temuse ca nu cumva detașarea prematură să-i joace vreun renghii. S-a străduit să-i fie frică. Degeaba.

— De-am rezista până-n zori.

Și iată și zorii, plini de promisiuni. Vacarmul începea să slăbească, pe măsură ce creștea lumina.

Adolf a mers o vreme până să ajungă la ultimul post de stat-major din spatele frontului.

Apropiindu-se și observând fețele cenușii ale ofițerilor, a înțeles că avusese dreptate. Tocmai se anunțase oficial: războiul fusese pierdut.

S-a așezat pe banca unei ferme și s-a lăsat pătruns de razele soarelui. Făcând o baie de lumină. Căldura palidă a iernii îl încălzea încet, provocându-i o destindere asemănătoare unui duș prelungit, spălându-l de cei patru ani de sudoare, de angoasă, de spaimă mortală. În sfârșit, zorii erau unii adevărați, cei care vestesc o nouă zi. Viața și viitorul îi erau restituite.

Neumann a apărut lângă el. S-a așezat fără a scoate o vorbă. Aceeași forță îi însuflețea pe amândoi. Știa că erau fericiți.

Răniții din timpul nopții începeau să sosească.

Cei în putere îi ajutau pe cei neputincioși. Doi brancardieri aduceau un maldăr de carne gemândă pe o targă.

— Injecție, a strigat infirmierul cu chipul îngrozit.

Medicul s-a apropiat și a rămas o clipă în fața spectacolului înfiorător. Și-a întors apoi privirea, a prins brațul bărbatului și i-a injectat un calmant. Adolf și Neumann s-au apropiat. Soldatul avea fața smulsă. Nu mai avea nici ochi, nici nas, nici gură. Și totuși, trăia. În acel terci de carne, cu tot sângele care curgea, mai exista o gură care ținea să vorbească, o bărbie care se mișca din obișnuință, un băiat care încerca să-și cheme camarazii, numai că din acea destrămare omenească nu ieșea decât un amestec sonor.

— Privește-i mâna, a spus Adolf.

Pe inelar, soldatul purta un inel din argint. Era Bernstein.

*

— Este intoxicație cu iperită. Încet-încet, vă veți recupera vederea.

Doctorul Forster încearcă să-l liniștească pe rănit, printre gemetele din marele salon comun.

— Contrar a ceea ce simțiți, ochii nu vă sunt distruși și nu suferiți de o orbire reală. Nu este decât o conjunctivită acută însoțită de umflarea pleoapelor.

Hitler îl asculta, însă îi venea greu să-l creadă, rămânând înțepenit în întuneric. Știa că se afla în spitalul din Pasewalk, dar de văzut nu văzuse nimic, înțelesese că era în îngrijirea doctorului Forster, dar nu putea spune dacă acesta era brunet, blond ori roșcat, își știa toți vecinii de încăpere după nume, voci și povești, însă pentru el era o intimitate intolerabilă faptul de a dormi printre atâtea trupuri și figuri necunoscute.

— Poate că deja vedeți. Ba chiar fără îndoială o faceți. Din prudență, am optat totuși pentru un bandaj complet.

— Bine, domnule doctor, dar de ce mi-ați legat mâinile de pat?

— Nu vreau să vă frecați la ochi. Dacă ați face-o, ați risca să vă inflamați globii oculari și pleoapele într-o asemenea măsură, încât orbirea chiar ar fi definitivă.

— Jur că...

— Este pentru binele dumneavoastră, caporal Hitler. Chiar vă închipuiți că mi-ar fi venit să pun cătușe unui erou care a primit Crucea de Fier clasa întâi? Vreau să vă vindec, pentru că meritați.

Hitler nu a mai spus nimic și a consimțit. Doctorul Forster știa că va deveni obedient flatându-l metodic. „Ciudat om, și-a zis, e în stare să-ndure totul dacă i se recunoaște statutul de ființă excepțională. Bizar curaj bazat pe o incomparabilă prețuire de sine. Rar vezi un ego atât de puternic și atât de slab, în același timp. Puternic, întrucât se consideră centrul absolut al lumii, împănat cu certitudini de neclintit, convins că întotdeauna gândește corect. Slab, fiindcă are o nevoie devoratoare ca toți ceilalți să-i constate meritele și să-l liniștească în privința propriei valori. Cerc vicios al egocentricilor: egoul lor cere atât de mult, încât până la urmă ajung să aibă nevoie de ceilalți. Trebuie să fie epuizant. Mai bine să fii doar un simplu egoist.“

Doctorul Forster a ieșit din salon pentru a se alătura echipei sale, pe care încerca să o convertească la noile metode de investigație puse la punct de doctorul Freud de la Viena.

Vecinul de pat al lui Hitler, un anume Bruch, a spus cu glas șuierător:

— Ghinion, măi băiete! Dacă te vindeci, nici măcar pensie de invaliditate n-o să poți lua. Păcat! Pentru un pictor, orbirea ar fi putut aduce o mică avere pentru toată viața.

Hitler n-a răspuns. În respectivul moment, nu știa ce-l descuraja mai mult: pierderea vederii sau faptul că auzea părerile aceluia laș profitor.

— Tovarăși, revoluția se apropie, a început Goldschmidt.

Hitler a oftat, pierzându-și răbdarea. Goldschmidt cel Roșu avea să-i polueze întreaga după-amiază cu discursurile lui marxiste. Urma să defileze întreaga panoplie: reușita revoluției ruse, noua eră a libertății și egalității, dinamismul muncitorilor, care în sfârșit își luau viețile în propriile mâini, denunțarea capitaliștilor, careucid și înfometează etc. Hitler avea păreri ambigue despre noua ideologie și încă nu știa ce poziție să adopte, neputând face o sinteză. Unele puncte îi plăceau, altele nu. Aprecia denunțarea burgheziei urbane, enunțurile împotriva profitorilor, bursei, finanței mondiale. Fusesse însă șocat de greva munițiilor, declanșată de sindicaliști în vederea obținerii unei păci anticipate, și rezista violent la internaționalism. Doctrina asta de origine evreiască și slavă își dorea să abolească diferențele dintre națiuni și să stabilească o ordine superioară care să nu țină cont de țări. Atunci, își zicea Hitler, la ce mai fusese bun războiul? Atunci nu se va mai pune problema preeminenței ființei germane? Va fi atunci răsturnată monarhia? De două sau de trei ori voise să ia parte la discuția aprinsă dintre toți răniții de la Pasewalk, însă, ca de obicei, stângaci, confuz, lipsit de autoritate, nu reușise să se facă auzit și preferase rapid să se retragă în tăcere.

A doua zi a simțit o apăsare blândă pe braț.

— Caporal Hitler, vom verifica dacă vă revine vederea. Vă voi scoate bandajul. Atenție, strângeți din dinți, s-ar putea să doară.

Hitler era atât de speriat de rezultat, încât și-ar fi dorit să ceară să fie lăsat așa, cu compresele și bandajele pe ochi. Dacă nu va mai vedea niciodată?

Numai că figura doctorului Forster îi apărură într-o lumină neclară și plină de puncte roșii. Chipul medicului era uimitor de lat, tânăr și trandafiriu. Își lăsase un colier de barbă și își pusese ochelari pentru a părea mai bătrân, însă tuleiele roșcate și cercurile uimite ale lentilelor îl întinereau și mai tare, dându-i aspectul unui sugar deghezizat în student.

— Văd, a zis Hitler.

— Câte degete am aici? l-a întrebat Forster arătându-i trei.

— Trei, a șoptit Hitler gândindu-se că e luat de idiot.

— Urmărește-mi arătătorul.

Hitler s-a uitat la mâna care mergea de la dreapta la stânga, apoi de sus în jos. Simțea o contracție dureroasă a feței. S-a strâmbat.

— Totul se restabilește puțin câte puțin, nu vă faceți griji.

— Aș putea primi câteva ziare?

— Da, dar mă îndoiesc că veți putea citi.

— Trebuie. Pe-aici nu aud decât trăncăneli despre situația Germaniei. Am nevoie de informații.

Doctorul Forster i-a lăsat două cotidiene pe pat și s-a îndepărtat. Înciudat, Hitler a constatat că literele formau o linie continuă și tangentă, pe care nu reușea s-o descifreze. A oftat enervat.

— Tovarăși, a strigat Goldschmidt, tocmai sosesc în spital niște revoluționari. Este vorba despre niște marinari care s-au revoltat. Trebuie să le arătăm că-i susținem.

Hitler și-a privit colegii de salon, pe care intervenția lui Goldschmidt îi însufleșise. Ia te uită, înainte de a le remarca fizicul, nu realizase că Goldschmidt, Bruch și celălalt jigărit de colo, așadar toți trei liderii roșii din încăperea, erau evrei. Care să fi fost legătura?

Un pastor a dat buzna înăuntru și s-a făcut tăcere. Chipul lui mâhnit era purtător al unei vești proaste.

— Copii, a zis cu glas tremurător, Germania a capitulat. Războiul e pierdut.

Cuvintele i-au fost urmate de liniște. Fiecare rănit își spunea că a suferit și a luptat pentru nimic.

— Suntem deci la bunul plac al învingătorilor și trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu, nădăjduind în bunătatea lui.

Lucru încă și mai crud: să pierzi e una, dar să ajungi să asculți de dușman e altceva. Germaniei i se promisese o soartă de sclav.

— Și-asta nu-i tot, a adăugat pastorul. A căzut monarhia. Kaiserul a abdicat. Germania este de-acum republică.

— Uraaa! a strigat Goldschmidt.

— Uraaa! a repetat Bruch.

— Gura! a țipat un amputat.

În cazul în care pastorul voise să mai spună ceva, nu a mai putut-o face: încăperea devenise o adunare în care parlamentarii își aruncau unii altora insulte.

Cu lacrimi în ochi, Hitler și-a zis că avea să moară dintr-o clipă-ntr-alta. Și-a întors capul pe pernă și s-a tânguit ca la moartea mamei sale ori în timpul agoniei lui Foixl. *Germania, care a ajuns atât de sus, nu poate cădea. Nici eu.*

Dintr-odată, în jurul lui s-a făcut întuneric. Și-a ridicat mâinile și și le-a mișcat prin fața ochilor: nu le mai vedea. Era un întuneric brun, sumbru, ce avea aceeași culoare cu argila pe care dormise patru ani, pe care o apăruse patru ani, pe care o îmbrățișa când se dezlănțuiau bombardamentele. Ajunsese și el pământ, fusese redat pământului. Cu siguranță murise.

— Ochii mei! Ochii mei!

A început să urle.

Câțiva infirmieri s-au repezit să-l împiedice să se lovească peste ochi. Doctorul Forster a sosit în grabă, i-a făcut o injecție calmantă și a cerut să fie dus singur într-o cămăruță.

Hitler căzuse într-o stare paradoxală, o indignare întreruptă de leșinuri. Auzea, în depărtare, fără a înțelege ceva, discuția sau confruntarea dintre tânărul doctor Forster și docentul Steiner, șeful spitalului militar de la Pasewalk.

— Dacă vă spun că este o reacție psihică...

— Termină să tot fluturi psihologia pe la toate colțurile, Forster. Ținând cont de amploarea recentei conjunctivite, a fost de-ajuns o criză de lacrimi pentru a o reactiva. E același tip de cecitate ca mai-nainte.

— Vă asigur că nu. De data asta este vorba despre un cu totul alt tip de cecitate. Pacientul refuză să vadă. Dorește să nege că războiul a fost pierdut. Este o cecitate de origine isterică. Domnule profesor Steiner, vă rog să-mi permiteți să practic cu acest pacient hipnoza.

— Îți interzic.

— De ce?

— Nu cred în procedeele tale de șarlatan.

— Dacă nu credeți înseamnă că le considerați inofensive. Și-atunci măcar lăsați-mă să-ncerc.

— Nu. Doar n-o să-mi transform spitalul într-o baracă de bâlci. Lasă pacientul în pace să-și recapete vederea de unul singur.

Profesorul Steiner a trântit ușa, convins că va fi ascultat.

— Cretin bătrân, a șoptit Forster printre dinți.

Pentru el, era vorba despre conflictul dintre generații: vechea gardă medicală nu suporta apariția noului și refuza totul în bloc. S-a apropiat de Hitler, care gemea și se răsucea pe pat.

— E prea tentant.

Chiar așa, cine l-ar fi putut opri să facă exact ce-și dorea cu pacientul? Doar nu bărbosul acela antic de Steiner, care probabil că deja se întorsese acasă pentru a-și da pe gât șnapsul, lăsându-i, ca în fiecare noapte, numai lui întreaga responsabilitate a spitalului.

— Cu-atât mai rău. O s-o fac. Și-ntr-o bună zi va fi obligat să admită că am avut dreptate.

Și-a scos carnetul în care ținea lista secretă a bolnavilor pe care-i trata după metoda lui, prin sugestie hipnotică. În patru ani de război, notase deja treizeci și cinci de nume a căror vindecare și-o atribuia. Caporalul Hitler avea să fie, fără îndoială, cel din urmă, înainte de a-și deschide cabinetul particular la Berlin.

A încuiat ușa, după care s-a aplecat deasupra bolnavului. Nu era ușor de hipnotizat un pacient orb. În sfârșit, după douăzeci de minute a simțit că i-a câștigat atenția și că a început să se facă ascultat.

— Ridică mâna stângă.

Hitler a ridicat mâna stângă.

— Freacă-ți urechea dreaptă.

Foarte încet, mâna stângă a lui Hitler a plecat în căutarea urechii drepte, pe care a frecat-o.

— Foarte bine. Acum îți vei înscrie în memorie cele ce-ți voi spune. Și va fi pentru tine tabla legilor în anii următori. Dacă ești de acord, dă ușor din cap.

Hitler a făcut-o. Forster a simțit că a realizat contactul hipnotic.

— Adolf Hitler, Germania are nevoie de tine. E și bolnavă, la fel ca tine. Trebuie și ea să se vindece, la fel ca tine. Nu trebuie să-ți mai ascunzi adevărul, nu trebuie să-ți mai întuneci ochii, trebuie să redevii lucid. Încrede-te în destinul tău, Adolf Hitler, încetează să te mai orbești și atunci orbirea va înceta de la sine. Regăsește-ți credința, Adolf Hitler, crezi în tine. Te așteaptă lucruri importante de făcut, o lume de reconstruit, o viață de împlinit. Să nu mai eziți niciodată. Să nu te lași niciodată zguduit de evenimente. Urmează-ți drumul. Fără îndoieli. Viitorul este al tău. Dimineață, când te vei trezi, vreau să-ți regăsești vederea ochilor. Germania o vrea. O datorezi Germaniei.

S-a aplecat și mai mult spre rănit.

— Fă-mi semn c-ai înțeles. Ridică puțin capul.

Hitler l-a ridicat.

— Te las să te odihnești, Adolf Hitler. Mâine-dimineață voi veni să verific dacă m-ai ascultat.

A descuiat ușa și și-a lăsat pacientul în întuneric.

După o jumătate de ceas, Hitler s-a ridicat brusc în capul oaselor. A rămas așezat, depășit de intensitatea gândurilor. O învolburare de idei i se rostogolea prin minte, însă acel torent îi făcea bine, dându-i sentimentul că totul se clarifica.

— Gutmann, Bruch, Goldschmidt... toți evrei. Din cauza evreilor am pierdut războiul. Cum de nu mi-am dat seama mai devreme? Ei, Gutmann, îți revăd aerul încurcat din momentul în care ți-am luat de pe jos kipa. Cretinul de mine, n-am înțeles că trădai. Războiul a fost pierdut fiindcă statul-major era plin de evrei și nu poți fi și evreu, și german în același timp. Am fost comandați de trădători. Erau în toate taberele, în toate țările din ăștia care nu cred în nimic fiindcă sunt evrei. Și joacă pe toate fronturile și profită de toți fiindcă sunt evrei. Ne-au

infectat sângele și națiile. Evrei pe front, evrei în spatele frontului, care luau cu asalt administrația și politica și care organizau greve ale munițiilor. Dar finanțele și economia nu tot evreiești sunt? Nu e nimic mai nobil decât să ai pământul tău. S-au substituit la bursă și în societățile pe acțiuni. Bine jucat! Ne-au subminat și ne-au ros lumea fără ca noi să ne dăm seama. Maeștri ai aparențelor. Maeștri ai măștilor. Vai, Schopenhauer, iertare! Nu înțelegeam de ce ai scris că evreii sunt „maeștri ai minciunii“. Sunt cu două fețe, germani aparent, evrei în fond. Iartă-mă, Nietzsche, iartă-mă, Wagner! N-am sesizat amploarea perspicacității voastre... Antisemitismul vostru ar fi trebuit să mă ilumineze. În loc de asta, m-am ferit de ura voastră, care mi se părea eterogenă. Iertare! Eram eu însumi infectat de cultura evreiască, de universalism, de examinarea critică. Au devitalizat inteligența germană, făcând din noi un popor de profesori severi, de erudiți tămâiați prin toată lumea. Câtă fățarnicie! Ce capcană! Adevărata educație trebuie să fie cea a forței și a voinței! Vai, colonele Repington, deși ai fost ofițer englez, nu greșeai când declarai prin ziare: „Din trei nemți unul e trădător.“ Ai dreptate. Un trădător și doi imbecili. Un evreu și doi naivi fraieriți, împachetați în foi de vișă, unși la bot cu cultură evreiască. Numai că, de-acum, aici sunt. Cu credința-n mine. Le voi arăta eu drumul cel bun. O să-mi întorc torța deasupra tranșeelor colcăind de șobolani, voi scoate la lumină rețelele subterane care dau să ne înghită, iar noi nu reacționăm. Până la urmă, înfrângerea se va dovedi un lucru bun pentru Germania. O criză adevărată, care va scoate la lumina zilei virusul până acum invizibil. Iartă-mă, Nietzsche! Iartă-mă, Wagner! Iartă-mă, Schopenhauer! De-o sută de ori mi-ați spus ceea ce am aflat în seara aceasta ca revelație. Ca iluminare. Degeaba ne preven medicii, tot ne mai speriem mai tare de ciumă decât de tuberculoză. Fiindcă ciuma este spectaculoasă, face ravagii, e rapidă, pe când tuberculoza e tăcută și cronică. Și dintr-odată, omul stăpânește ciuma, pe când tuberculoza îl stăpânește ea pe el. Această catastrofă era necesară. De acum, microbii sunt demascați. Trebuie organizată vindecarea. Eu voi

fi medicul Germaniei. Și voi eradica rasa evreiască. Îi voi denunța, îi voi împiedica să se reproducă și-i voi evacua undeva, aiurea. Să se ducă să mânjească altceva, nu ce e german. N-am să dau greș. Cred în misiunea mea. Din seara asta spun adio lucrurilor călduțe. Fiindcă lucrurile călduțe, moderația sunt șmecherii evreiești. Voi lucra sistematic, la nivel uriaș și fără nuanțe. Ia să privim noi universul: e loc în el pentru spiritul critic? Nu. Totul este condus de forță. Luna se învâрте în jurul pământului fiindcă pământul este mai puternic. Pământul se învâрте în jurul soarelui fiindcă soarele este mai puternic. Atracția este domnia forței. Omul nu se poate da la o parte din univers. Așa că voi merge drept înainte, fără vreo slăbiciune. Asta mi-e misiunea.

La ora opt, doctorul Forster a intrat în cameră, a tras perdelele și l-a trezit pe cel ce dormea. Hitler a deschis ochii. A urmărit razele care se strecurau dinspre lucarnă spre pat. Și i-a zâmbit doctorului Forster. Vedeă.

Medicul a ieșit, s-a sprijinit de peretele coridorului, și-a scos carnetelul secret și a trecut, satisfăcut, aceste trei cuvinte: „Adolf Hitler: vindecăt.”

*

„Dragă Lucia,

Cum să-mi fi închipuit că revenirea la pace avea să fie atât de dezamăgitoare? Timp de patru ani, sub foc în tranșee, la spital alături de tine, mi-am economisit energia visând la *După*. La acel *După* care ar fi venit după toate acele orori, la acel *După* care ar fi justificat faptul că am pornit împotriva a toți și a toate. Ei, și acel *După* a sosit. Și e crud. E gol. E dureros.

După ce l-am îngropat pe Bernstein, Neumann și cu mine ne-am întors la Viena. S-a dovedit insuportabil, aveam senzația că suntem bătuți în cuie, de vii, pe amintirile noastre. Bernstein era peste tot, în atelierul pe care l-am recuperat, în tablourile pe care i le-am putut admira din nou, în cafenelele în care intram împreună, la Academia de Arte Frumoase, unde ni s-a cerut să ținem o cuvântare prin care să-l elogiem pe

„valorosul nostru camarad mort în luptă“, de parcă noi pe soldatul Bernstein doream să-l sărbătorim... Ne-am regăsit lumea, însă e o restituire falsificată. Totul ne rănește în Viena lui 1919: splendoarea ei – de parcă nu ar fi fost afectată de război –, noul ei tineret – realizez că am împlinit treizeci de ani –, xenofobia accentuată care te face să te temi de alte războaie, nesfârșitele discuții intelectuale de care nu mai am puterea să fiu interesat după patru ani de barbarie.

De la moartea lui Bernstein, Neumann mă îngrijorează. Pierderea prietenului nostru l-a afectat atât de tare, încât nervii lui, zguduiți, incapabili să suporte un asemenea șoc, i-au transformat durerea în ură. La început a aruncat cuvinte grele împotriva războiului, comandamentului, doctorilor neputincioși. Întorși aici, și-a îndreptat ura contra celor din spatele frontului, celor care-au stat ascunși, a profitorilor, a celor care-au avut tupeul de a munci și de a prospera, pe când Bernstein era transformat în carne de tun. Când intrăm prin ateliere, când trecem pe la negustorii de artă, nu găsește decât cuvinte dure împotriva acelor mâzgăleli „care nu valorează nici cât o schiță a lui Bernstein“. Ieri a trebuit să-l țin cu forța fiindcă tocmai se pregătea să-l omoare-n bătaie pe un colecționar care a avut ghinionul de a mărturisi că nu știa cine a fost Bernstein. Uluit și el de accesul de violență, a căzut de acord cu mine că așa nu mai putea continua. De atunci, mi-a lăsat impresia că s-a potolit, până când am realizat că a început să-și folosească în alt scop violența... dar despre asta o să-ți povestesc ceva mai departe.

Mi s-a întâmplat ceva bizar. Am trăit o noapte extraordinară, asemănătoare cu cea petrecută alături de tine, din cămăruța agonizantilor.

Întors în atelier, am constatat că mâna, ochiul, spiritul și altele ruginiseră. Ca un pianist întors din vacanță, m-am apucat și eu de game: crochiuri rapide, naturi moarte, copii după maestri. Am tot stricat hârtie și pânză pentru a-mi regăsi tehnica. În fond, eram destul de bucuros că făceam acele lucrări ce aveau drept destinație pubela, pentru că așa evitam să mă gândesc la două probleme majore ale picturii: stilul și subiectul.

După cum ți-am mai explicat, soră Lucia, sunt un pictor care are mult talent, însă nici urmă de geniu. Îmi lipsește unicitatea. Aceasta era problema de care mă izbeam în pragul războiului: îmi dezvoltasem o mare abilitate tehnică fără a ști deloc ce să fac cu ea. Un multimiliardar care nu avea nici cea mai mică dorință de a cumpăra ceva. Un dicționar de opt mii de pagini care nu avea nimic de spus. Sigur, uneori exprimam sentimente pe pânzele mele, dar sentimente convenționale sub formă convențională.

Într-o noapte, descurajat de sterila mea virtuozitate, m-am lăsat să fac ce s-o nimeri. Am desenat la întâmplare, aducând laolaltă elemente fără nici o legătură între ele, așa cum face imaginația noastră în timpul viselor. Era ceva amuzant, dar însemna și furie, furia de a o rupe cu perfecțiunea academică. Am desenat o bună călugăriță – poate că tu erai, soră Lucia – care zbura în mijlocul unui stol de pescăruși. Și stolul acela triumfiular de pescăruși ataca o escadrilă de obuze negre și amenințătoare. Dedesubt, era o plajă imensă, de un galben pai, în timpul refluxului. Pe cer am așezat stele-de-mare, iar pe nisip stelele cerului. Pe plajă am adăugat câteva stânci, unele necolțuroase și onctuoase, care, sub cărbunele meu, se transformau în femei goale, unele lascive, oferindu-se, altele în cuplu, făcând dragoste. Nu înțelegeam nimic din ce făceam, însă mă bucuram ca un puștan care joacă o festă cuiva. Apoi, din pietre, am făcut să apară niște foci minuscule, niște bebeluși de focă cu ochi mari, expresivi, mici ființe albe, rotunjoare și emoționante pe care nu aș ști să le descriu altfel decât prin cuvântul „drăgălașe“. Imediat ce le-am împopoțonat și cu ultimul fir de mustață, am simțit nevoia de a le asasina. Da, m-ai înțeles bine, soră, am luat culorile și am început să găuresc cu răni roșii tot ce îmi luase atâta timp să fac, adăugând chiar și băltoace de sânge. După care am pictat o girafă imensă. Nu mă întreba de ce, fiindcă nu aș fi în stare să-ți răspund. Să spunem că tabloul avea nevoie de un element vertical, iar girafa îndeplinea această funcție. De altfel, nu am terminat-o, în locul picioarelor desenând baza turnului Eiffel. Am simțit

nevoia să umplu colțul din dreapta sus și, în locul unui astru, am făcut un soare-orologiu, o creație monstruoasă și hibridă, care încălzea și, totodată, indica ora cu ajutorul mai multor cilindri, șuruburi, scripeți, roți dințate, un mecanism a cărui alcătuire m-a absorbit de parcă ar fi fost ceva vital.

Am realizat toate acestea cu pensulele cele mai fine, cu grijă de maniac, ca-n pregătirea unei farse. Tabloul l-am numit *Încă un pahar? sau Zgomotul care m-a făcut insomniac*. Pentru moment, titlul m-a făcut să râd atât de tare pentru caraghioslăcul lui imbecil, încât m-am hotărât să-l integrez în tablou, scriindu-l cu litere mari în josul pânzei. Epuizat, dar satisfăcut, n-am mai avut putere nici măcar să urc pentru a mă culca și am adormit pe bancheta pe care altădată se așezau modelele.

La trezire, l-am zărit pe Neumann, care examina pânza la lumina zilei. Mi s-a făcut teribil de rușine și m-am prefăcut că dorm în continuare. Numai că Neumann nu se dădea dus, ci a rămas în fața tabloului examinându-l, studiindu-l.

— Știi că e ridicol! i-am zis de la distanță.

Nu mi-a răspuns.

— M-a apucat și pe mine așa..., am încercat să mă justific. L-am făcut doar ca să mă liniștesc, fără să mă gândesc. O să ia și-ăsta drumul pubelelor, ca toate celelalte. Neumann, lasă tabloul și nu mai face mișto de mine.

— Realizezi că e excelent?

Nu-ți mai povestesc, soră Lucia, ce scandal a izbucnit între noi. Am urlat unul la altul mai multe ceasuri, fiindcă nu reușeam să accept că luase în serios o eboșă executată într-o noapte în care nu mai știusem ce altceva să fac. Nu suportam nici admirația pe care o dovedea pentru ceva față de care nu depusesem nici un efort și, prin urmare, disprețul față de toate strădaniile de rezultatul cărora eram uneori mândru. Cât despre el, era indignat de orbirea mea.

— Cretinule, ai realizat prima ta operă originală și refuzi să te înțelegi pe tine însuți? Tocmai ai dus la bun sfârșit o pictură freudiană, o lucrare care lasă inconștientul să se manifeste, care funcționează prin asociație liberă și îți exprimă sentimen-

tele într-un mod modern. Totul e reușit: contrastul dintre stil – academic, ca să nu-i zic „pompiers” – și poezia sălbatică, excentrică; legătura titlului cu tabloul; apoi...

— Păi titlul nu-nseamnă nimic!

— Ce tot spui? *Încă un pahar? sau Zgomotul care m-a făcut insomniac* este limpede războiul în viziunea ta. Ai luptat în Champagne, de unde paharul și culoarea plajei... Zgomotul care te-a făcut un insomniac este cel al obuzelor. Tabloul descrie oroarea pe care ți-o provoacă războiul.

Incredibil. Îmi explica totul, pe când eu eram convins că nu răspusesem decât unor pulsiuni incoerente. Analiza ceasul industrial care mânca timpul oamenilor, girafa-turn Eiffel care dovedea atracția mea profundă pentru Franța, lupta egală a Binelui și a Răului prin înfruntarea dintre păsări și obuze etc. Amușeam pe măsură ce mă lumina ce făcusem.

A conchis:

— Până acum nu ai fost în stare să ajungi pictor fiindcă ți-ai închipuit că trebuie să ții totul sub control. În noaptea asta ai devenit pictor fiindcă, pentru întâia oară, ai lucrat liber. Ai avut sentimentul incoerenței, deși pur și simplu exprimai un sens care te-a depășit. Pentru mine, pictorul Adolf H. în noaptea asta s-a născut.

Zguduit, n-am mai protestat și m-am hotărât să mai încerc o dată aventura. După câteva săptămâni, am fost nevoit să admit că Neumann avusese dreptate. În sfârșit îmi găsisem drumul, fără să-mi fi dat seama, aproape din neatenție.

Noaptea aceea deci m-a adus către o alta. Către noaptea noastră, soră Lucia. În ambele cazuri, noaptea vindecării și noaptea creației, nu am fost în stare să înțeleg ce mi se întâmpla. De fiecare dată când mi se întâmplă ceva, trebuie ca alții – tu și Neumann – să-mi explice despre ce a fost vorba. Și cu cât sunt mai răsfățat, cu atât sunt mai nerecunoscător. Nu reușesc să admit cu ușurință că Dumnezeu există sau că inspirația poate sosi. Este adevărat că totul nu ține decât de interpretare și că suntem liberi să decidem dacă o noapte a fost mistică sau medicală, inspirată ori delirantă. Totuși, întrucât Neumann

m-a convins în privința picturii mele, am hotărât, dragă soră Lucia, că mă voi lăsa prin urmare convins de tine în privința credinței. Admit contribuția celui alt la formarea destinului meu. Deocamdată, nu este vorba decât despre voință, lucru fragil, dar, cum spuneai în ultima ta scrisoare, sămânța sfârșește prin a deveni fruct.

Aceasta să fie bucuria de a ajunge pictorul care am visat dintotdeauna să fiu? M-am retras în muncă fără a mai da atenție celor ce mă înconjoară. În jurul lui Neumann se țesea o tragedie pe care aș mai fi putut-o opri și pe care, din indiferență, nici măcar nu am observat-o. A fost nevoie ca... Dar să reiau povestea de la început.

Toate semnalele îmi fuseseră oferite, nu ar fi trebuit decât să le interpretez, să fac legătura între ele, pentru a împiedica inevitabilul. Și Neumann traversa o perioadă dificilă pe plan artistic. Spre deosebire de mine, era plin ochi de idei, dar îi venea greu să le pună în practică. Era atins de viciul teoretic: întreaga energie se orienta în direcția concepției și nu-i mai rămânea și pentru realizare. Lucrul acesta îl făcea strălucitor și stimulat în conversație și dezamăgitor atunci când își prezenta unul dintre rarele desene. La întoarcerea la Viena, s-a decis să se vindece de epuizările doctrinare pentru a se putea lupta în sfârșit cu materia. Și s-a închis la el în atelier.

Într-o zi, când a acceptat să trec pe la el, am putut constata dimensiunile dezastrului. Neumann făcuse doar Bernsteini, la drept vorbind niște sub-Bernsteini.

— Nu ți se pare genial? m-a întrebat cu o înfierbântare suspectă.

— E... uluitor.

— Uită-te la detaliul ăsta, din stânga. Ai putea jura că e Bernstein.

— Aici ai dreptate, chiar ai zice că e un adevărat Bernstein.

A roșit de plăcere. Cum să-i fi explicat că ceea ce amândoi admiram la Bernstein nu mai aveam cum admira și la el? Cum să-mi fi găsit curajul de a-i arăta că un detaliu de execuție care-l făcea pe Bernstein unic și genial în cazul pânzei lui nu mai era

decât un palid manierism? Nu reușeam să depășesc obstacolul. Cu siguranță aș fi greșit. Dar poate că aș fi putut să-i mai frânez căderea-n infern.

Neumann m-a întrebat dacă ar fi fost posibil să se mute în camera lui Bernstein. Am fost de acord. După care s-a apucat să scoată hainele lui Bernstein și să le probeze în joacă. Lucru care m-a mișcat. După care a început, serile, să iasă prin locuri pe care nu le cunoșteam. În pofida faptului că vorbea doar în șoaptă și a discreției sale, tot auzeam uneori că se întorcea însoțit, însă până dimineața persoana respectivă dispărea invariabil.

Câteva zile am fost nevoit să plec pentru a le vizita pe mătușa Angela, pe sora și pe nepoata mea. Întorcându-mă mai devreme decât prevăzusem, am intrat în atelier imprudent, fără a mai bate la ușă, pentru a-i da prăjituri de la țară, și l-am descoperit pe Neumann gol, mângâind un bărbat, gol și el. Culcați fiind amândoi, poziția era lipsită de echivoc...

M-am bâlbâit, ba chiar cred că mi-am și cerut scuze, după care m-am dus să mă închid la mine în atelier. Totul devenea limpede: Neumann se lua după Bernstein. Neputând ține doliu după prietenul nostru, s-a decis să-l facă să trăiască în el.

Când am rămas singuri, am observat că nici măcar nu se jena de ceea ce descoperisem, din contră, surprinzându-l în flagrant delict de identitate bernsteiniană, îl confirmasem în postura noii sale ființe. Exulta.

M-am dovedit foarte dur. Deși nu spusese nimic, timp de mai multe săptămâni, pe jumătate din indiferență, pe jumătate din respect, de data aceasta l-am copleșit.

— Bernstein e mort. Nu-l vei învia imitându-l. Ai apucat-o pe-un drum greșit. Picturile tale nu au nici o valoare. Și sunt conștient că nici iubirile tale nu au vreo valoare, fiindcă ești un bărbat căruia-i plac femeile. Te minți rău de tot pe tine însuși. Și pe mine. Am senzația că mi-am pierdut doi prieteni, pe Bernstein în război și pe Neumann la-ntoarcere. Amândoi au dispărut.

Nu a protestat.

A rămas în stare de prostrație. Apoi, după două ore de tăcere, mi-a răspuns simplu că aveam dreptate.

Și s-a întors la el în atelier.

Când am auzit un zgomot de scaun căzând, am înțeles pe loc. Am spart ușa. Se spânzurase.

L-am luat în brațe, cum ai făcut și tu cu mine, soră Lucia, și i-am vorbit toată noaptea.

I-am spus că nu trebuia să-și întoarcă amărăciunea împotriva lui însuși. Că, de acum, după acea încercare, o să-i dispară tristețea și va trebui să-și reia viața. I-am spus că nu avea decât o singură cale de a supraviețui războiului, și aceea era uitarea. Se lăsase prins de trecut, de Bernstein, de grozăvie. Trebuie să punem cruce tuturor acelor lucruri, cum am pus și-n Champagne, pe mormântul prietenului nostru, și să trecem la altceva. Prin uitare. Prin amnezie. Să ne-mbătăm cu noutate. Să ne amețim cu modernitate. Să nu mai privim niciodată în urmă. Pe Bernstein abia de apucasem să-l cunoaștem. De război nu ne vom mai aminti.

În zori, Neumann a izbucnit în lacrimi și am știut că a câștigat. Vom pleca – vom fugi? – amândoi, chiar diseară și pentru totdeauna la Paris. Firește, și Parisul era tot o idee a lui Bernstein, însă numai o idee. Nici fantoma, nici amintirea lui nu ne vor urmări. Neumann își va reveni. Îți voi trimite noua mea adresă imediat ce voi avea una.

Ironie a vieții: de dimineață am terminat de gravat pe acea placă comemorativă numele studenților morți pe front, placă ce va fi pusă în holul Academiei de Arte Frumoase. Am scris: SĂ NE AMINTIM ÎNTOTDEAUNA. Diseară însă vom pleca având altă deviză: *să uităm pe veci*.

Al tău Adolf H.“

*

Întors vindecăt de la Pasewalk, Hitler și-a regăsit cazarma condusă de consilii muncitorești. Bavaria intenționase să facă o revoluție ca la Moscova. În fruntea Münchenului Roșu se găsea Eisner, un socialist, jurnalist, de origine evreiască. Asasinat după câteva luni de către un tânăr aristocrat, și-a lăsat țara să alunece în haos și în anarhie. În primăvară, trupele contra-

revoluționare ale Reichswehr-ului și Freikorps veniseră să restabilească ordinea, condamnând principalii responsabili la moarte și pe ceilalți la șaiszeci de ani de închisoare.¹

Hitler plutise luat de valul evenimentelor, având o singură obsesie: să facă totul pentru a rămâne în armată. Astfel fusese roșu, apoi alb, revoluționar, apoi contrarevoluționar, dând dovadă de un oportunism coerent. Supraviețuise cu greu. De două sau trei ori fusese obligat să ia cuvântul în public pentru a-și electriza combatanții: ar fi trebuit să apere ideile social-democrate și, după cum îi era obiceiul, nu reușise să rețină atenția auditoriului, fiind repede împins jos de pe scenă, umilit. La revenirea la putere a dreptei, unica posibilitate de a rămâne în armată era să devină „agent de propagandă”. Se înscriesese cu moartea-n suflet, neavând altfel altceva de ales decât demobilizarea, adică strada.

După episodul roșu, armata, prin persoana căpitanului Mayr, și-a stabilit, într-adevăr, ca prioritate reeducarea soldaților, pentru a-i învăța gândirea corectă: naționalismul și anti-bolșevismul. Căpitanul Mayr a rechiziționat niște săli ale Universității din München și a încercat să formeze personalități capabile să-i îndoctrineze mai apoi și pe ceilalți. Deocamdată își chema oamenii la cursuri de istorie politică și de istorie economică.

Totul plecase de la un simplu incident.

Istoricul Karl Alexander von Müller, un bărbat uscat, cu o barbă la fel de aristocratică precum numele pe care-l purta, tocmai își aduna dosarele, la încheierea unuia dintre cursurile pe care le susținea, și se pregătea să părăsească amfiteatrul, când a remarcat o agitație neobișnuită.

Mai multă lume se adunase în jurul unuia dintre învățăcei, unul mai în vârstă, slăbănog și insignifiant, al cărui nume Müller nu și-l amintea, dar care-i atrăgea de fiecare dată atenția

1. *Reichswehr*: armata Republicii de la Weimar, 1919–1935. *Freikorps*: grupare paramilitară apărută după Primul Război Mondial în Germania, 1919–1921.

cu mutra lui de biet câine rătăcit, obosit, gata să urmeze primul stăpân ce i-ar fi promis un blid de mâncare.

Acesta se transformase pe neașteptate. Vorbea cu voce joasă și guturală, se indigna și toată lumea-l asculta. Alexander von Müller s-a apropiat. Fără să-și dea seama, a început și el să-l asculte.

Bărbatul acela dovedea darul bizar de a-și forța auditoriul să ciulească urechea și să-i împărtășească emoțiile. Suferise o veritabilă metamorfoză. Ochii lui de timid, de un albastru spălăcit, de obicei plecați în pământ, se deschideau, ajungeau la un albastru mistic, părând să descifreze în depărtare, la orizont, adevăruri pe care numai el le percepea și pe care numai vocea lui le-ar fi putut dezvălui ulterior, cu putere. Bărbatul vorbea ca un profet, ca un inspirat. Părea constrâns, în pofida lipsei lui de chef, să spună ce avea de spus, constrâns de onestitate, devotat, deși ar fi preferat să tacă. Trupul îi suferea, sfâșiat, luat pe sus, zguduit de violența revelațiilor care-l străbăteau, devenind trup de sfânt, trup stigmatizat. Și gâtul dădea impresia că nu va rezista până la finalul mesajului pe care trebuia să-l elibereze. Ce dovadă mai eficientă de bună credință? și-a zis Karl Alexander von Müller ca un expert ce se afla. Cum să convingi mai bine că ai dreptate, dacă nu arătând că stai să mori pentru adevărul tău? Oratorul avea ceva de martir. Ardea. Se consuma pentru a mărturisi. Și totuși, avea o energie continuă, explozivă, bubuitoare, care iradia din el, ba chiar aveai senzația că energia aceea creștea pe măsură ce omul vorbea. După care aceeași energie se transmitea celor de față.

Karl Alexander von Müller s-a surprins aprobându-l, odată cu ceilalți. Și a chicotit pe dinăuntru. „Uite un adevărat orator popular.“

După care, contagiat și el, și-a pierdut distanțarea critică și s-a pus să aprobe din cap de fiecare dată când insul repeta hotărât o nouă idee. Ansamblul constituia o diatribă virulentă împotriva evreilor, pe care bărbatul îi detesta, pe care-i acuza de tot răul posibil, pe care voia să-i alunge din Germania.

Un gând l-a sedus pe Karl Alexander von Müller. Studentul îi asigura pe toți că antisemitismul lui, de dată recentă, nu se baza pe emoție, ci pe fapte, făcând distincția între antisemitismul afectiv, care duce la pogromuri și la alte violențe ineficiente, și antisemitismul lui, unul „rațional“, care viza eradicarea evreilor de pe teritoriul german. Alături de el, te simțeai îndreptățit să fii antisemit, fiindcă antisemitismul devenea o atitudine obiectivă, științifică, modernă.

Deodată, Karl Alexander von Müller s-a scuturat pentru a alunga asemenea gânduri, doar era absurd! Insul anunța, la drept vorbind, ceva mai rău decât un pogrom, lansa un apel la o violență inimaginabilă și până și el, Karl Alexander von Müller, profesor universitar, fusese cât pe ce să cadă în capcană din cauza acelei retorici. „Hotărât lucru, e un om remarcabil.“

A alergat în biroul directorial, l-a adus în sală pe căpitanul Mayr și l-a invitat să asiste la scena în desfășurare.

— Formidabil, aveți dreptate, a mormăit Mayr.

— Cine e? a întrebat Müller.

— Caporalul Hitler din regimentul List.

Ca bun cunoscător al problemei, Mayr admira spectacolul cu ochii pe jumătate închiși, ca un motan gras și satisfăcut.

— Are tot ce trebuie. Clanță. Vehemență. Îl vom folosi.

Când grupul s-a risipit, s-au apropiat de caporalul Hitler.

— Sunteți un orator înăscut, i-a spus Mayr.

— Eu? Păi...

Hitler a dat să protesteze, să le declare că nu fusese niciodată în stare să vorbească în public, dar s-a abținut amintindu-și în ultimul moment că supraviețuirea lui depindea de contractul cu școala.

— Bravo, a adăugat Karl Alexander von Müller. Stăpânire a discursului. Ruperi de ritm. Înflăcărare. Impetuozitate. Împărtășire a emoțiilor. Deja sunteți un profesionist extraordinar.

Hitler ar fi vrut iarăși să precizeze că doar intervenise spontan, atunci când unul dintre studenți, la încheierea cursului, luase apărarea unui evreu și că, ei bine nu, asta nu putea suporta.

— Vă angajăm ca ofițer instructor pentru reeducarea morală a armatei. Începeți de săptămâna viitoare. Felicitări.

— Felicitări.

I-au strâns mâna și s-au îndepărtat.

Hitler i-a privit plecând, cu inima bătându-i puternic în piept. Până la urmă, avusese dreptate! Întotdeauna crezuse că știa să vorbească și că-și putea împărtăși convingerile mulțimii, dar până în clipa aceea ceva îl împiedicase să acceadă la el însuși, ceva îl oprea pe neașteptate, îl reținea, îl făcea ridicol și prea puțin convingător. Astăzi, rezistența aceea se risipise. Își exprimaseroare față de evrei și setea de răzbunare după înfrângerea umilitoare. Astăzi, în sfârșit, devenise bărbatul care visase să fie. Ura îi oferise darul elocinței.

DICTIONARUL VIRGIN

„Demisionez.

Ați mers împotriva dorințelor militanților, punând destinul partidului muncitoresc național-socialist în mâinile unui om ale cărui idei sunt incompatibile. Nu mai am cum să aparțin unei asemenea mișcări. Plecarea mea este irevocabilă.

Adolf Hitler.“

Bărbații din comitet s-au privit unii pe alții plictisiți.

— Ia te uită: primadona a mai făcut o criză de nervi.

— Diva Hitler ne sleiește de puteri.

— De câte ori a mai demisionat?

— Ia mai ducă-se naibii! Partidul a existat și fără el. Și-o să existe și după.

O tăcere dubitativă a urmat acestei observații. Fiecare încerca să se convingă de adevărul aserțiunii. Dar ce alt tribun aveau? Cine mai știa să transforme și cea mai neînsemnată adunare într-un spectacol exaltant de circ? Cine mai putea declanșa aclamații nesfârșite? Cine mai putea provoca spontan atâtea adeziuni? Cine ar mai fi deblocat fonduri? Cu cine s-ar mai fi putut așișa pentru a seduce publicul?

— Știu ce gândiți, dar nu-i exagerați importanța. Hitler nu e decât un tambur-major.

— Da, dar ce tambur-major! Altul mai bun n-avem.

— Doar n-o să încredințăm conducerea partidului unui tambur-major.

— Vă atrag atenția că deja am făcut-o. I-am propus de două ori funcția.

— Și de fiecare dată a refuzat-o.

— De ce?

— De ce, ce? De ce i-am propus-o? Sau de ce a refuzat-o?

Din nou s-a așternut liniștea. Hitler refuzase conducerea partidului sub pretextul că nu avea nici un talent organizatoric. Comitetul considerase atitudinea o dovadă de onestitate. Se întrebau acum dacă nu cumva o făcuse pentru a obține și mai mult.

— E nebun. Își dă seama ce riscă dacă îi acceptăm demisia?

— Păi doar o acceptăm.

— Liniște! Va rămâne singur și va fi obligat să pună bazele unui nou partid.

— Și ce dacă? E treaba lui.

— Ca de obicei, joacă pe totul sau nimic. Fără compromisuri.

— Nici noi nu vom face compromisuri. N-are decât să plece. Cale bătută... Adio!

— Sigur că da, însă închipuți-vă că-și pune bazele propriei mișcări. Și va reuși. Majoritatea militanților noștri îl vor urma. Mai ales dacă va face pe martirul, chestie care-i reușește foarte bine...

— Și dacă?! Ce propuneți? Doar n-o să ne ducem să-i cădem în genunchi?!

Peste câteva zile, pe 29 iulie 1921, Hitler devenea conducătorul unic al Partidului Național-Socialist.

Se uita la mulțimea care-l aclama, în picioare, dăruindu-se cu totul strigătelor, isteriei, mângâierilor ei. Se gândea la drumul parcurs în trei ani, de la funcția de propagandist în armată până la aceea de tribun politic, de la micul grup care se întâlnea prin sălile din spate, lugubre, ale unor cafenele, fără legitimații, ștampile, imprimare, afișe, grupusulul cu funcționare democratică, pe vremea aceea având tot atâția membri ai comitetului câți militanți, până la mulțimea care-l votase cu o largă majoritate, îi recunoștea amplitudinea de șef, fiind încadrat de o gardă de corp pe cât de bine dotată muscular, pe atât de înar-

mată, care-i purta sus stindardele. Hitler era mai ales mândru de simbolul nazist, ultima lui ispită artistică: svastica neagră în cerc alb, pe fond roșu, spre a-i atrage și pe cei de stânga.

— *Heil Hitler!* Trăiască comandantul!

Cunoștea toate lucrurile rele pe care le afirmau despre el politicienii și jurnaliștii: agitator, minte înfierbântată, efemeră celebritate de provincie, caporal necioplit, lipsit de statura unui șef de stat. El, care era prompt în a insulta cancelari și miniștri, el, a cărui limbă de viperă ucidea cu discursul tot soiul de oficialități, suportase la început foarte greu să fie tratat la fel. Criticile îi răniseră carnea egoului nou născut, dar deja lipsit de măsură. Considerase o necuviință ca „oamenii serioși” să nu-i cadă în genunchi odată cu mulțimea, o nedreptate ca glumele proaste să fie egale cu succesele. După care a sesizat ce avantaje putea obține din respectiva subclasare: dacă nu era observat sosind, lumea nu se va mai feri prea tare de el. *Centriștii și dreapta tradițională își închipuie că au scăpat de mine, făcându-mă fanatic, or eu nu sunt fanatic. În schimb, e în interesul meu să mă creadă așa. Cadrele mișcării noastre mă consideră moale și ezitant în fața anumitor decizii, ceea ce îmi permite să-i stârnesc pe unii împotriva altora fără să-și dea seama. Toate nimicu-rile astea sunt atât de convinse de importanța lor, încât nici măcar o clipă nu le dă prin cap că-i manevrez ca pe niște marionete. Știu bine ce pasiuni nesănătoase îi pun în mișcare. Să țintești la bază înseamnă să țintești bine.*

Hitler înțelesese ceva ce nu va spune niciodată nimănui: se adresa doar sentimentelor negative ale mulțimii. Îi trezea furia, ura, ranchiuna, decepțiile, umilințele. Și era ușor, fiindcă mai întâi în el le descoperea. Oamenii îl idolatrizau fiindcă se exprima cu inima, dar nu observaseră că era vorba numai despre partea întunecată a inimii.

Hitler descoperise secretul din propria experiență.

Pentru prima oară se punea problema de a uni doi tineri fericiți. Hitler nu se pregătise cu nimic, contând, ca de obicei, pe improvizație: la masa de nuntă, ridicase paharul și începuse să se bâlbâie. Cum știa că se încălzea greu, nu s-a îngrijorat.

Numai că au trecut câteva minute și nu s-a întâmplat nimic în afară, poate, de o jenă împovărătoare însoțită de sentimentul imposturii. A ieșit din încurcătură intonând un cântec vienez și convingându-i cu greu pe convivii dezamăgiți să cânte odată cu el. S-a așezat încremenit. Să-și fi pierdut harul? A doua zi, neliniștit, s-a agățat de un pretext oarecare, la întâlnirea comitetului, pentru a lua cuvântul și a se lansa într-o nesfârșită diatribă. Uf, harul revenise! Nu fusese vorba decât despre o pană de moment.

A doua oară i-a permis să înțeleagă ce i se întâmpla. I se ceruse să facă un elogiu funebru. Mortul era un viteaz despre care nu putea vorbi decât de bine, lucru care l-a amuțit iar pe Hitler, așa că s-a prefăcut că se simte rău pentru a scăpa de sarcină. Pentru a se putea desfășura, harul lui avea nevoie de emoții agresive.

Deși un sangvin, Hitler se analizase la rece. Trecând prin respectivele experiențe, înțelesese cum îi acționa carisma: râcâind ranchiunile, rupând cojile, făcând să sângereze cicatricile, pentru ca apoi să propună soluții elementare, simplismul soluției trebuind să fie direct proporțional cu durerea provocată. Nu trebuia nimic rafinat. Ci denumit. Era nevoie să fie arătați cu degetul țapii ispășitori: evreul, Franța, Marea Britanie, republica, bolșevismul. Uneori, țapii ispășitori puteau fi aduși la un loc pentru a obține un efect superior: astfel, evreul și bolșevismul, transformați în iudeo-bolșevic, asigurau superbe aclamații finale, buchetul optim fiind obținut din amalgamul evreu-bolșevic-republican. Bineînțeles, în ultima clipă ura trebuia înlocuită cu o valoare ardentă, în așa fel încât participanții să se poată simți investiți și să răspândească un discurs optimist către exterior. Hitler se întorcea atunci la Germania, cu care își începuse discursul și cu care-l închidea, ca o concluzie, lăsând astfel impresia că despre altceva nici nu vorbise.

Heil Hitler! Uraaa! Pleca de la tribună înainte de a fi scăzut intensitatea aplauzelor, își punea impermeabilul, lăsându-se felicitat de câțiva subalterni, o lua repede pe la ieșirea artiștilor, se arunca în mașină și făcea semn șoferului să demareze.

Distrat, privea Münchenul întrebându-se dacă cei din sală mai băteau încă din palme, în speranța că el se va întoarce pe scenă. Ofta melancolic. De fiecare dată dispărea, lăsându-și auditoriul înfometat de cuvintele lui, doar acesta era însuși principiul seducției. Întârzierile și plecările precipitate contribuiau tot atât de mult la construirea legendei lui cât discursurile.

— Paul, mergem la doamna Hofmann.

Avea dreptul la puțină odihnă după agitația din ultimele zile. Încă o dată primise dovada că Providența avea grijă de el. Evenimentele merseseră în favoarea lui: furiile, îmbufnările, demisia îi aduseseră președinția și puterea absolută în partid. Firește, și le *dorise*, dar nu *calculase* nimic, acționase mai degrabă la supărare, riscând totul. Dușmanii lui urmau să creadă că era un strateg fără pereche. De acum știa că, orice-ar fi fost să fie, trebuia să se conducă după propriile impulsuri, fie ele și periculoase. Ceva venit din ceruri îl recompensa și-i confirma statutul de fiu preferat.

Pneurile au scârțâit pe pietriș. Hitler s-a dus să sune la ușa casei mari, burgheze, cu ferestrele împodobite militărește cu ghivece de flori.

— Dolfi! Nu-mi vine să cred!

Hitler i-a sărutat mâna domnișoarei Carola Hofmann, sarcină periculoasă, căci trebuia țintit unicul loc al pielii neacoperit de inele tăioase sau brățări prea largi și prea grele.

— Am făcut prăjituri.

Carola Hofmann zornăia și strălucea privind-și protejatul. De când intrase în politică, Hitler avea mai multe „mame“, femei coapte care-l admirau și-l susțineau financiar, impresionate de contrastul dintre puternicul orator și bărbatul timid în viața privată, stângaci, de o politețe artificială, plină de afectare vieneză. Fiecare și-l închipuia tulburat de prezența ei, considerând bărbatul tânăr și promițător drept un amant cast, idealist, dornic ca o femeie să-i fie alături. Nici una n-ar fi bănuț că, de fapt, în ele căuta mai mult mame decât amante. Dintre toate protectoarele, Carola Hofmann, văduva unui director de școală, era preferata lui. Își punea casa la dispoziția

adunărilor partidului și, mai ales, când venea numai el, îi pregătea cele mai vanilate și mai caramelizate ștrudele cu mere, struguri și prune uscate din întreaga Bavarie.

— Ei, i-ai cumișit pe puștii aceia îndărătnici? l-a întrebat Carola, care păstrase de la soțul ei liniștitorul limbaj profesoral.

— Pe deplin, i-a răspuns Hitler cu gura plină.

Femeia l-a aprobat din cap, de parcă tocmai i-ar fi adus carnetul de note cu rezultate excelente. Gâtul bătrân se încovoia periculos sub greutatea capului și, mai ales, a unui coc mare cât o oală de noapte, un coc dintr-o coadă-mpletită, puțin ondulat și sclipitor ca dat cu briantină, un soi de cască permanentă care inspira respect și înfricoșare.

— Care va fi următoarea etapă? Ba da, ba da, ia, pentru tine l-am făcut, dragă Dolfi. Așadar, care va fi următoarea etapă?

— Transformarea secțiunii de gimnastică în secțiune de asalt. Avem nevoie de o organizație paramilitară.

— Foarte bine. Va trebui chemat pocitul de Röhlm.

Carola Hofmann nu-i zicea căpitanului Röhlm decât „pocitul de Röhlm“, din cauza faptului că fusese desfigurat de obuze. Aici, obiceiul cerea ca Hitler să protesteze:

— Carola, a fost rănit pe front, slujind Germania!

— Da, știu, dar, sunt convinsă că ar fi fost urât și fără rană.

— E un patriot viteaz.

— Da, da... dar băiatul ăsta are ceva...

Hitler a atacat cea de-a treia prăjitură, considerând că l-a apărât suficient pe Röhlm. Ar fi putut spune de-a dreptul ce o deranja pe Carola: Röhlm era alergic la femei. În nostalgia frontului, în cultul lui pentru eroism, în adorația pentru comunitatea virilă, Röhlm găsea modalitatea de a-și exprima dorințele deviate pentru masculii. De când descoperise asta, Hitler hotărâse să-l folosească fără nici o rușine pe acel gură-mare care avea stocuri de arme și știa să comande soldații, întrucât, știindu-i secretul, aprecia că avea întreaga putere asupra lui.

— Când e planificat puciul?

„Puci“ ajunsese unul dintre cuvintele preferate ale Carolei, deși îi puna probleme insolubile legate de proteză, făcând-o

uneori să amenințe cu desprinderea. Se părea însă că pericolul o atrăgea pe curajoasa bătrână, fiindcă multiplica ocaziile în care să pronunțe acele consoane explozive.

— Cât mai curând cu putință, Carola. Sunt nerăbdător. Nerăbdător pentru Germania.

— Bun băiat, bun băiat, s-a alintat ea.

În același timp, militanții naziști se răspândeau prin München, abia venindu-și în fire după discursul scânteietor al șefului lor, întrebându-se pe unde și-o fi odihnind geniul.

Oratorul trecea la al cincilea ștrudel, iar Carola Hofmann îl privea impresionată până la lacrimi.

— Poate c-ar mai trebui puțină smântână?

*

— Bună ziua. Mă numesc Ora-unsprezece-treizeci.

Puștoaica stătea călare pe un scaun și se uita drept la cei doi bărbați, cu ochii ei rotunzi. Din vârful buzelor și-a suflat șuvița de păr negru și rebel care-i cădea pe pleoapa dreaptă, împiedicând-o să vadă. Pentru moment șuvița s-a ridicat, ușoară, s-a desfăcut în fire, apoi a căzut exact în același loc. Ora-unsprezece-treizeci s-a strâmbat, ceea ce ar fi trebuit să însemne: „Ați văzut, eu totuși am încercat“, și a zâmbit scoțând la iveală două rânduri de dinți proaspeți, ca niște perle.

— De un an mă tot uit la voi și aș vrea să vă vorbesc.

— Așa?

Adolf H. și Neumann s-au mirat că nu o observaseră mai devreme pe fata aceea. Erau obișnuiți cu ea fără să fi putut spune mai mult.

— Vii des pe la La Rotonde?

— Aș vrea eu! Lucrez de cincisprezece luni la bucătărie. Ieri mi-am dat demisia și am aruncat șorțul. N-o să mai fiu niciodată servitoare.

— Cincisprezece luni?! a repetat politicoș Neumann.

— Da, cincisprezece luni. Au vrut să mă trimită și-n sală, dar m-am ascuns, zicându-mi că poate-o să mai cresc.

Adolf și Neumann au constatat că într-adevăr era minusculă. Fermecătoare, rotunjoară, bine proporționată, dar minusculă.

— Da, a continuat fata, până mai ieri am tot sperat într-un puseu de creștere, fiindcă m-am săturat să privesc oamenii direct în nări.

Și-a suflat din nou șuvița, care s-a ridicat și a căzut la loc.

— Nu-i nimic de făcut. Mi-am dorit să ajung o ditai iapa, dar n-o să fiu decât o prepeliță mititică.

— Lucru fermecător, i-a răspuns sincer Adolf, zâmbindu-i.

— Da, fermecător... Sunt minionă, bine făcută, bine rotunjită, finisată cumsecade prin toate locurile, nimic de zis, problema mea este cu caracterul! Mda, aș fi vrut să fiu înaltă ca să fiu rece, disprețuitoare, snoabă, genul care aduce la exasperare bărbații fără să scoată o vorbă. Acum, ținând cont de gabarit, trebuie să rezolv lucrurile arătându-mă veselă, pusă pe poante, sclipitoare, fată bună, ce să mai vorbim! Ar fi fost mai puțin obositor dac-aș fi fost o ticăloasă. Doar că mi-ar fi trebuit fizicul cuvenit.

Cei doi bărbați au izbucnit în râs.

— E adevărat, Greta Garbo, de exemplu, a continuat furi-oasă Ora-unsprezece-treizeci, poate c-o fi idioată ca o stridie, poate că de fapt doarme cu ochii deschiși când crezi că se uită la tine, poate cască de plictiseală mai des decât zâmbește, dar nimănui nu-i pasă! Nu. I se acordă credit fiindcă este înaltă. Și eu sunt o leneșă și mi-ar plăcea să fiu o uriașă. Așa că ieri mi-am zis: „Fata mea, în nici un caz n-o să mai iei tu cincizeci de centimetri la douăzeci de ani. Dac-o să tot sperii chestia asta stând la cratiță, nu doar c-o să rămâi piticoată, dar o să te și prostești. Ia stai tu de vorbă cu cei doi friți.“

Adolf și Neumann s-au uitat unul la altul pe jumătate intrigați, pe jumătate amuzați. Nu reușeau să-și închipuie cam ce rol ar fi putut juca în mintea...

— Deci cum te cheamă?

— Ora-unsprezece-treizeci. Hai că m-am prins: v-a deranjat că v-am zis friți? Pentru mine nu e ceva rău. Doar că zic eu

mereu așa. „Friț“ se pronunță mai ușor, ca un nume de câine, poate fi ceva afectuos, nu trebuie să-ți rupi maxilarul ca să zici „ger-man“. În sfârșit, mie așa mi se pare.

Și era vizibil că pentru ea numai asta conta. Considerând că ambii bărbați au iertat-o, a ridicat o mână.

— Chelner!

Cel strigat, de la La Rotonde, s-a apropiat reticent.

— Chelner, un Chambéry-Fraïsette¹.

Bărbatul a mormăit ceva neinteligibil și a dispărut. Ora-unsprezece-treizeci a pufnit.

— Îl apucă dracii acum, când îi dau ordine, după ce m-a făcut în toate felurile atâtea luni. Chiar așa, faceți voi cinste cu cocktailul, nu? Fiindcă eu n-am bani.

Adolf i-a confirmat din ochi. Era fermecat de veselia lipsită de rușine a tinerei. Îi venea greu să-și desprindă privirea de la sânii ei, fiindcă totul era minuscul la Ora-unsprezece-treizeci, cu excepția sânilor. O pereche de sâni magnifici, ridicați, ieșind în evidență, agresivi dacă nu ar fi fost atât de rotunzi, părând întinși către mâna lui Adolf. Ora-unsprezece-treizeci observase privirea fascinată a lui Adolf și a clipit discret, semn că aprecia omagiul.

— Dar cine sunteți? a întrebat-o Neumann.

— Adică-mi vorbești cu dumneavoastră? Ca un caraliu?

Tresărise, rănită. I se părea o jignire, ca și cum ar fi fost dată la o parte ori i s-ar fi spus că era o urâtă.

— Bine. Cine ești? a repetat blând Neumann.

— Noua voastră prietenă.

— Habar n-aveam că urmează să avem o nouă prietenă.

— De-asta am și venit să vă zic.

Cei doi au izbucnit iarăși în râs. Ora-unsprezece-treizeci avea un mod irezistibil de a se afirma.

— Bine, a spus Adolf.

— De acord, a întărit Neumann.

1. Cocktail din vermut și lichior de căpșune.

— Vedeți?! Atunci, hai să ciocnim!

Au făcut-o, bând o înghițitură zdravănă.

— Deci ești noua noastră prietenă și ce altceva? a întrebat-o Adolf făcând eforturi să-și dezlipească ochii de sâni ei.

— Și mai sunt și femeia vieții tale.

O delicioasă stupoare l-a copleșit pe Adolf. Fata declarase enormitatea cu o asemenea siguranță de sine, încât simțea că avea dreptate. Cât de deplasată și de neobișnuită era, fraza se impunea ca lumina aprinsă într-o încăpere întunecată, revelând o intimitate străveche, viitoare, ceva care nu cerea decât să fie spus pentru a fi și care, de acum, chiar exista răvășitor, un adevărat elan.

Adolf a rezistat puțin, de formă:

— Păi... păi... nici măcar nu ne cunoaștem.

— Las' că e mai bine-așa: o să ne recunoaștem noi.

Descărcarea electrică a evidenței i-a scuturat lui Adolf umerii și ceafa.

S-a uitat la Ora-unsprezece-treizeci. Și ea la el. Ziua era frumoasă, cerul albastru, soarele împrășca trotuarele pe care oamenii alunecau pentru a scăpa de razele lui, aerul avea ceva mineral, încremenit, de cuarț, dar se respira fără greutate.

Adolf și Ora-unsprezece-treizeci nu se mai scăpau din ochi. Pentru întâia oară, Adolf avea senzația că era centrul universului. Pământul, oamenii, norii, tramvaiele, stelele, toate se învârteau în jurul lui.

— Incredibil, nu-i așa? a zis Ora-unsprezece-treizeci.

— Ce? a întrebat Adolf, dintr-odată neliniștit.

— Să simți ceea ce simțim tu și cu mine. Păi, nu?

— Ba da.

Așadar, nu înnebunise. Și ea simțea exact ca el. Sau îi cuprinsese pe amândoi aceeași nebunie. Iar nebunia devenea regulă și nu mai conta ce credeau ceilalți!

Și-a întins palmele deschise pe masă. Mâinile ei mici i-au venit firesc în întâmpinare. Totul se potrivea. Degetele lui i le-au acoperit până la încheieturile pumnilor grăsuți. Presimțea cât de bine aveau să se înțeleagă în pat...

Au deschis gura în același timp, de parcă s-ar fi sărutat. Ea frisona.

Din colțul ochilor a remarcat privirea ironică a lui Neumann. Jenat, s-a străduit să coboare pe teritoriul greu al banalității.

— Haide... haide... e sigur că vom face ceva împreună, dar să nu ne ambalăm.

Adolf și-a mușcat buzele, fiindu-i ciudă pe el că a vorbit așa. A normaliza înseamnă a strica. De ce oare nu-și putea ține gura?

Ora-unsprezece-treizeci s-a întors spre Neumann.

— Deci ești prietenul meu?

— Da.

— Atunci, dacă îmi ești prieten, vrei să mă lași un pic doar cu Adolf?

— Păi...

— Nu observi că nu-i place ce se-ntâmplă? Nu vezi că nu-și dă voie să facă ce și-ar dori fiindcă ești și tu de față? Nu crezi că este umilitor pentru tine, care ești cel mai bun prieten și al meu, și al lui, să stai cu ochii pe noi? Nu meriți așa ceva.

Spionat, confuz, manipulat, încurcat de propriul trup și de prezența acolo, Neumann a bătut în retragere către fundul cafenelei, a plătit consumația pentru toți și a ieșit.

Ora-unsprezece-treizeci s-a întors către Adolf, și-a suflat șuvița care a căzut imediat la loc, a ridicat din umeri și a surâs.

— Îți dai seama ce efort a trebuit să fac? Și mie îmi era frică de ridicol. Un an mi-a luat să trec prin sală și să-ți spun ce știam.

— Ce știai?

— Că tu și cu mine chiar ne știm bine unul pe altul.

Din reflex, Adolf a dat iarăși să protesteze, dar a cedat în fața evidenței.

Avea senzația că o cunoștea pe Ora-unsprezece-treizeci de ani și ani de zile, că deja făcuse dragoste cu ea, că aveau sute de amintiri împreună.

— Ciudat lucru, i-a zis fetei, te văd de parc-ar fi trecut zece ani. Ești memoria viitorului meu.

— Incredibil, nu? Și la mine e la fel. Fir-ar, am spart farfuria colo, dincolo de ușă, gândindu-mă la tine.

A privit-o încercând să o descopere, să-și facă o părere obiectivă despre ea, s-o închidă în rama unui tablou, dar nu a reușit. Îi scăpa.

— Mergem? l-a întrebat.

— Unde?

— Nu știu.

— Bine.

S-au ridicat. Mâna lui Adolf s-a potrivit perfect pe umărul Orei-unsprezece-treizeci, de la bun început la înălțimea cuvenită, fără încordare, fără oboseală de nici un fel, adevărată predestinare.

— Nu știu unde mergem, a șoptit el, dar ce e sigur e că acolo mergem.

Ea s-a cutremurat și au țâșnit amândoi în stradă de parcă s-ar fi aruncat în apă.

Fațadele înalte, de ipsos, ale bulevardului Montparnasse și copacii luaseră poziția de drepți în fața cuplului, asigurându-i garda de onoare. Polenul zbura pe deasupra cortegiului, în sunet dezlănțuit de clopote, Parisul improviza un aer sărbătoresc, iar copiii dansau prin fața băncilor.

— Ar fi bine să nu ne culcăm chiar imediat, a zis Ora-unsprezece-treizeci, așa vom putea să ne amintim și că a existat un moment „dinainte“.

— Da, așa ar fi bine.

— Măcar o oră sau două putem să mai așteptăm, nu?

— Da, bineînțeles, a aprobat-o Adolf, căruia, dintr-odată, o oră sau două i s-au părut un timp nesfârșit.

Ora-unsprezece-treizeci a suspinat ușurată, copilărește aproape, lucru surprinzător pentru o fată care părea atât de lipsită de prejudecăți. Adolf a tras concluzia că-și dorea ca povestea lor să nu semene cu altele pe care le trăise.

— De unde ești? Din Paris?

— Aproape. Din Lisieux.

Adolf a zâmbit gândindu-se că dacă Ora-unsprezece-treizeci, cu părul ei tuns castron, cu pălăria, cu rochia ei mulată care lăsa să i se vadă picioarele, părea atât de pariziană, lucrul acesta se întâmpla tocmai fiindcă nu era, în schimb se îmbrăcase în uniforma oraşului.

— Pe unde vine Lisieux?

— E un sat din Normandia. Unde se produc unt, brânză şi sfinţi. Cum ar veni, n-aveam ce face pe-acolo. Aşa că, la paisprezece ani, am venit la Paris.

A privit-o tandru: ai fi putut crede că abia acum avea paisprezece ani, atât de proaspătă-i era pielea, de tânără, născută abia ieri, abia de dimineaţă întinsă pe oase.

— Şi-am avut tot soiul de slujbe. Cel mai mult am fost salvatoare de suflete.

— Salvatoare de suflete?

Adolf s-a oprit. Nu şi-o imagina pe Ora-unsprezece-treizeci călugăriţă, ocupată cu salvarea sufletelor.

— Nu te-nţeleg. Fizicul tău e făcut mai degrabă pentru răţacirea sufletelor, nu pentru salvarea lor.

Ora-unsprezece-treizeci şi-a dat capul pe spate şi a izbucnit într-un răs homeric, cu gura căscată, cutremurându-se, de parc-ar fi înghiţit o sabie. Adolf s-a uitat la ea împărţit între dorinţa de a o muşca, fiindcă îşi râdea de el, şi aceea de a face dragoste, fiindcă indecenţa râsului o făcea încă şi mai de dorit.

S-a sprijinit de el pentru a-şi veni în fire.

— Salvarea de suflete ţine de cizmărie, friţule-nalt. Sufletul este acea parte a tălpii pe care o poţi recupera şi folosi la alte încălţări.

S-a uitat la el de jos în sus.

— Sigur e că trebuie să fii sărac şi francez ca să ştii chestia asta.

— Ei, da, a spus Adolf, eu sunt sărac, dar neamţ.

— Las' că merge şi-aşa. Oricum, nici eu nu sunt Rothschild. Dar am găsit o şmecherie care o să mă îmbogăţească.

— Zău? Şi... care e asta?

— Doar nu crezi c-o să-ți spun secretele mele chiar așa? O să le afli dac-o să meriți.

— Și cu băieții?

— Ce e cu băieții?

— Ai avut mulți de când ești la Paris?

— Începând de la ce număr mă accepți?

— Oricum te-accept.

I-a sărit de gât și l-a sărutat.

— Doi? Trei? Zece? Douăzeci? a insistat el.

— Nu sunt bună la calculele făcute-n minte.

— Dar te-ai îndrăgostit de multe ori?

— Ei nu, asta nu! Niciodată!

A reacționat indignată, jignită că s-ar fi putut crede despre ea că are o inimă atât de ușuratică. Adolf a fost uluit de acest gen neobișnuit de virtute care se definea prin inimă, nu prin sex.

— Abia aștept să-ți văd tablourile, i-a spus. De un an tot aud clienții restaurantului vorbind despre ele.

— Se vorbește mai mult decât se cumpără.

— Așa merg lucrurile. În zece ani o să le vinzi de douăzeci de ori mai scump.

Adolf ar fi vrut să-i răspundă „de unde să știi tu?“, dar și-a păstrat pentru el cuvintele, întrucât, era evident, ea chiar știa. Bănuia că mai lucrase cu niște pictori.

— Ai pozat ca model până acum?

— Eu? Nu. De ce?

— Fiindcă ești frumoasă și muncești în Montparnasse. Toți pictorii trec pe la La Rotonde.

— Așa e, dar de aici și până la a mă observa... Ce, tu mi-ai dat atenție? M-ai rugat să-ți pozez?

Adolf a lăsat nasul în pământ, înciudat că nu o remarcase mai devreme pe Ora-unsprezece-treizeci.

— În orice caz, a adăugat veselă, n-am deloc chef să fiu pictată așa mică cum sunt, vreau să fiu pictată înaltă ca o uriașă. Or, cum majoritatea pictorilor m-ar desena cum mă văd, nu cum aș vrea eu, n-ar merita deranjul.

— Mi s-a părut, ascultându-te, că te pricepi un pic la lumea artistică.

— Normal! Doar am urmat cursuri. Și eu pictez.

Adolf a izbucnit în râs. Nu-și putea imagina bucățica aceea de femeie în spatele șevaletului, exercitând arta atât de ingrată.

Ora-unsprezece-treizeci l-a privit oripilată. Cum i-a observat chipul abătut, și-a înfrânat hohotele.

Lividă, Ora-unsprezece-treizeci și-a strâns pumnii pentru a se abține să-l plesnească.

— Cretinule! Amărât fișos! Adică eu te anunț că sunt pictoriță, și tu crăpi de râs? Am râs eu de unghiile tale pline de toate culorile și de părul slinos de ulei?

— Nu, nu, liniștește-te... Am... am... am vrut să zic că... Am fost surprins... fiindcă cele câteva pictorițe pe care le cunosc nu sunt atât de frumoase ca tine.

— Da, da... Frumoasă egal idioată. Inteligentă egal nasoală.

— Iartă-mă. Nu asta am vrut să spun. Îmi pare rău c-am râs. A fost o idioțenie din partea mea.

— Dacă e vorba de idioțenie, ți-a reușit. În sfârșit, se știe că nu e nevoie să fii prea inteligent ca să pictezi.

Adolf a rămas fără glas. Niciodată vreo femeie nu se arătase atât de insolentă cu el și lucrul acesta, departe de a-l fi iritat, îl excita... Nu se plictisea deloc cu Ora-unsprezece-treizeci.

— De ce te cheamă Ora-unsprezece-treizeci?

— Uite altă întrebare idioată! Adolf, ba casi, ba te târâi în sus, o să te specializezi în infirmitatea mintală! Ia hai, respiră liniștit, ai ceva ținută, băiete. Te-am întrebat eu de ce te cheamă Adolf? Nu.

— Mă cheamă Adolf fiindcă mama m-a botezat Adolf.

— Pe mine eu m-am botezat Ora-unsprezece-treizeci. Sunt mama propriului meu nume.

— Și-nainte?

— Primul meu nume? Dac-aș fi vrut să fie cunoscut, l-aș fi păstrat.

— Totuși, de ce Ora-unsprezece-treizeci?

— O să-nțelegi tu mai târziu de ce.

Fata fremăta.

— Te rog. Parcă spusese-răm că ne acordăm una sau două ore. Cele două ore în care Adolf și Ora-unsprezece-treizeci se iubeau, dar încă nu făcuseră dragoste.

— Vino să-mi vezi picturile.

A luat-o de mână și a tras-o în direcția atelierului. Apoi, brusc, s-a oprit.

— Sau să mergem să le vedem pe ale tale?

— Pe-ale mele? a îngăimat Ora-unsprezece-treizeci.

— Da. Haide, arată-mi-le.

Ora-unsprezece-treizeci și-a tras mâna dintr-a lui Adolf și a început să țipe la el.

— Hai că e prea tare! Acum un minut nici nu-ți venea să crezi că sunt pictoriță și-acum vrei să-mi vezi lucrările! Prea te-nvârți iute, cocoșel! Da' nu sunt genul ăla de femeie! Încă n-am uitat jignirea...

După care a adăugat cu un firicel de glas:

— La drept vorbind, abia încep, am eu ideile mele, dar aproape că n-am nimic ce să-ți arăt.

Adolf a sărutat-o pe obraji și fata a murmurat ca pentru ea:

— Păi așa e, ce naiba, doar n-am decât douăzeci de ani.

Apoi și-a ridicat privirea și l-a întrebat înflăcărată:

— Chiar așa: tu câți ani ai? De luni de zile mă-ntreb chestia asta.

— Treizeci și unu.

Ea a fluierat admirativ.

— Treizeci și unu. Ce excitant! Păi, dac-o să mă port cum trebuie, o să te mai țin în brațe și când o să ai patruzeci?

— Deocamdată, încă n-am ajuns în brațele tale.

— Stai așa! Deci te voi avea și la patruzeci de ani. E foarte important, înțelegi, fiindcă, pentru mine, abia la patruzeci de ani bărbatul e cel mai frumos din viața lui.

— De unde știi?

— Știu și gata, l-a-nterupt sec. Și nu te mai plânge de ciudățeniile mele, fiindcă află că am prietene de-o vârstă cu mine cărora le-ai părea cam prea copt. Copt adică ofilit.

— Ofilit?!

— Fleșcăit, trecut rău, na! Căzut din pom, de nu mai merită să te-apleci după el.

A căzut pe gânduri și și-a suflat șuvița, care, pe loc, i-a căzut iarăși în ochi.

— De ce nu-ți tai șuvița aia?

— Ce-are? Nu-ți place?

— Ba da, ba da... Îmi... îmi plăci așa cum ești. Numai că șuvița mi se pare că te împiedică să vezi spre dreapta.

— Cine ți-a zis? Și de ce presupui că țin să văd spre dreapta?

— Nimeni. Dar o tot suflă ca s-o dai la o parte.

— Și de ce nu mi-ar plăcea mai mult s-o suflu decât să văd? Chiar că ești ciudat ca friș ce te afli.

L-a privit cu atenție.

— Ai nări frumoase. Mergem să-ți vedem picturile?

Urcând scara care ducea la el, Adolf spera ca Neumann să fi avut bunul-simț de a lăsa liber apartamentul.

La intrare, pe jos, un bilet anunța că în seara aceea Neumann avea să rămână la Brigitte, iubita lui din momentul respectiv, care fusese a lui Adolf cu câteva zile mai înainte, pentru că deseori, cuceririle lui Adolf sfârșeau în brațele lui Neumann, care era mai arătos decât Adolf, dar jalnic în materie de agățat.

Ora-unsprezece-treizeci a recunoscut imediat, printre numeroasele pânze sprijinite de pereți, pe cele pictate de Adolf. Le-a contemplat o vreme cu ochii ei mici și rotunzi larg deschiși. Adolf i-a prețuit tăcerea. Pentru el nimic nu era mai descurajator decât laudele imediate. Avea pretenția că realizează opere care cer timp pentru a-și face efectul asupra spiritului și nu considera că merita complimente precum: „Ce drăguț! Ce interesant! Ce frumusețe!“, epitete superficiale împărțite de lumea mondenă când trecea în grabă printr-o expoziție canină.

Or, Ora-unsprezece-treizeci nu doar că tăcea, dar nu-și consuma deloc repede plăcerea observației. După ce a stat un ceas și jumătate pe vine, în fața pânzelor, fără a pronunța un singur cuvânt, s-a întors spre Adolf și a zis simplu:

— Sunt foarte fericită că le-am văzut.

S-a apropiat de el și l-a privit cu și mai multă admirație decât privise lucrările.

— Dacă-mi aduci un scăunel, o să te sărut.

— Pot să mă las eu mai jos!

— Da, dacă nu-ți cer prea mult.

La contactul cu buzele fierbinți, a avut senzația că se adăpa de la un torent.

— Lasă perdelele, te rog.

— N-am.

— Atunci închide obloanele, Adolf, haide, fă și tu ceva. În seara asta avem curs de sculptură. Și folosim mâinile, nu ochii.

— Da, dar vreau să văd.

— Ce nerăbdător! Și mâine? Și poimâine? Deci sculptură?

— De acord. Sculptură.

Noaptea a decurs de minune. În Ora-unsprezece-treizeci era un amestec de îndrăzneală și de timiditate care-l făcea pe Adolf, la rândul lui, când îndrăzneț, când timid. Ora-unsprezece-treizeci, spre deosebire de alte femei care trecuseră prin acel pat, nu simula extazul. Dezbrăcându-se, nu-și trăsese pe ea rolul amantei gata să fie satisfăcută. Când îmbrățișările lui Adolf o enervau sau chiar îi făceau rău, nu se jena să i-o spună, iar el, ghidat de nemaipomenita ei sinceritate, a știut să găsească de mai multe ori drumul plăcerii comune.

Dimineață, Adolf a privit-o dormind, ghemuită lângă el ca un fetus, și s-a înduioșat în fața acelei tinereți pe care somnul, fără știrea ei, o readucea în copilărie prin obrazii rotunzi, buzele bosumflate, pleoapele fără un rid.

Primele raze ale zilei cădeau peste ei, confirmându-i albeața orbitoare a pielii ei, care, în penumbra albastră ca apa oceanului, din timpul nopții, deja i se păruse un sifid viu și fierbinte.

Nu a dorit s-o trezească îmbrățișând-o, însă a simțit nevoia de a o vedea din cap până-n picioare. Să o posede din ochi, fără ca ea să știe. Un viol tandru și strict vizual. Un viol de pictor. Recompensa pe care i-o aduceau zorii.

A ridicat cearceaful fără ca ea să se fi clintit, căci dormea adânc. Și ce a descoperit l-a uluit.

S-a ridicat și s-a abținut cu greu să nu țipe, pe când lacrimile îi urcau în ochi.

S-a refugiat în fugă în closetul minuscul și s-a așezat, la început pentru a-și stăpâni emoția.

Așa ceva nu și-ar fi putut imagina.

Cearceaful era plin de sânge. Ora-unsprezece-treizeci îi dăruise virginitatea ei.

*

Se apropia sfârșitul săptămânii, iar Hitler hotărâse de mai multă vreme că puciul trebuia înfăptuit într-o sâmbătă, când toate instituțiile administrative erau închise. Unii propuseseră să mai aștepte. Hitler a refuzat. A mai aștepta însemna a renunța.

— Sunteți din cei ce dau ceasul înapoi de fiecare dată când văd că e douăsprezece fără cinci. Intolerabil! Germania nu mai poate aștepta!

De câteva săptămâni luase obiceiul de a-și exprima sentimentele prin intermediul întregii națiuni: „Germania e obosită” însemna că Hitler dorea să schimbe subiectul; „Germaniei îi e foame” însemna că ar mai fi dorit desert. Cel care ar fi fost gata să zâmbească la noua dovadă de megalomanie ar fi fost mai cugetat să renunțe, fiindcă de acum în jurul șefului domnea o asemenea adorație necondiționată, încât zeflemitorul ar fi fost supus represaliilor.

Hitler lăsase ca în jurul personalității sale să se construiască un adevărat cult. Epoca lui, întrucât văzuse monarhiile căzând, întrucât lua notă fără entuziasm de ternul regim parlamentar, avea nevoie de un om puternic, de un Cezar ridicat din popor. Mussolini, Ducele, de când Cămășile negre mășăluiseră spre Roma și pusese mîna pe putere, devenise modelul mărturisit al lui Hitler. În discursuri, începuse să-și exprime dorința ca tot un asemenea om providențial să apară și să salveze Germania. Beția pe care o provoca mulțimilor îl convinsese că era o idee bună. Ce era, pentru Hitler, o idee bună? O idee care avea

efect. Care declanșa dintr-odată valuri de plăcere. De altfel, normal. Masa, fie ea și formată din bărbați, era de genul feminin, or a-i promite un soț o exalta în cel mai mare grad cu putință. Îl chema deci, din sufler, pe acel bărbat uriaș pe care însă nu-l numea nicidecum, la care părea că și el visa, jucând rolul crainicului, al profeților, al lui Ioan Botezătorul, care, cu picioarele în apa Iordanului, anunța și-l aștepta înflăcărat pe Mesia.

După cum prevăzuse, unii dintre militanții tineri au venit să-i declare în particular convingerea lor: Hitler era el însuși Mântuitorul pe care-l anunțase. Nu Ioan Botezătorul era, ci chiar Isus. Și-a ascuns încântarea protestând. Ceea ce nu i-a potolit pe tinerii exaltați, care țineau să aibă dreptate cu orice preț. Hitler a decis astfel ca pe cei mai încăpățânați să-i pună în posturi-cheie ale partidului. Astfel l-a ridicat în rang pe Rudolf Hess, burghez uscat și dezordonat, provenit dintr-o familie proaspăt ruinată, găsindu-și cu greu loc în societatea de după război. Membru al Societății Thule, făcuse studii de geopolitică la universitate și îi asigura pe toți, cu o retorică minunată, că Hitler era dictatorul așteptat de vremea în care trăiau, numindu-l „Omul“ sau chiar „Führerul“. Lui Hermann Göring, preafrumosul căpitan aviator cu maniere rafinate, ochi irezistibili de un albastru pal și șosete de mătase roșie, i-a încredințat conducerea grupurilor de asalt, fostele grupuri de gimnastică transformate într-o mică armată extrem de promptă în executarea ordinelor.

De acum își amplifică discursurile mesianice, știind că acești tineri, aflați în mulțime, îi șopteau numele.

— Mussolini german se numește Adolf Hitler.

S-a prefăcut iarăși că e indignat când a văzut apărând pancartele la care sperase atât de mult și care-i confirmau că tactica dăduse roade.

Putea conta, de acum, pe fidelitatea necondiționată a unor oameni foarte diferiți, pe care-i frecventa separat, ceea ce îi permitea, creând cu fiecare o legătură unică, să-i folosească, la caz de nevoie, unii împotriva altora.

— Nu vom mai aștepta! Executarea! Germania nu vrea să ajungă roșie.

În dimineața aceea, Hitler frisona de bucurie. Viața lui devenea o operă, înainta către propria sacralizare, urma să fie Siegfriedul vremurilor moderne, în sfârșit puciul avea să-i aducă puterea.

Pe 8 noiembrie 1923, pe la ora șase seara, Hitler, Göring și o mână de bărbați înarmați dau buzna în braseria Bürgerbräu, unde guvernul Bavariei ține o ședință publică.

Hitler se urcă pe un scaun. Burgheza adunare bombăne agasată împotriva nepoftitului care îndrăznește să-l întrerupă pe Kahr¹.

Hitler își scoate pistolul și trage un foc spre tavan.

Se face liniște.

Trece pe o masă. Și de pe masă, pe estradă. Nimeni nu pricepe ce se-ntâmplă. Unii îl iau drept un ospătar excentric, alții, observând că pe haina neagră îi strălucește Crucea de Fier, trag concluzia că trebuie să fie un alt fost combatant care ține să-i piseze cu poveștile lui din război, alții îl recunosc pe agitatorul de extremă dreaptă.

Hitler se proțăpește în fața publicului, îl măsoară din priviri, încearcă să-și potolească bătăile inimii, după care zbiară cu vocea lui spartă, cu o emoție care-l aduce în pragul leșinului:

— Revoluția națională a izbucnit!

Așteaptă o reacție. Constată că asistența, încremenită, habar nu are la ce se referă. Lucru care-l calcă pe nervi.

— Sala este înconjurată de șase sute de oameni înarmați. Nimeni nu are voie să iasă.

Pe unele chipuri observă așternându-se teroarea. Fapt care-l încurajează.

— Uitați-vă bine! O mitralieră din galeria de la primul etaj ar trebui să vă convingă să nu faceți gesturi inutile de rezistență.

1. Gustav Ritter von Kahr (1862–1934), șef al guvernului Bavariei între 1921–1922 și 1923–1924, arestat pe 30 iunie 1934, în Noaptea Cuțitelor Lungi, și împușcat la Dachau.

Îi zâmbește lui Göring, care, înconjurat de cei de la SA¹, îndreaptă țeava către cei din încăpere. O femeie leșină. Cei prezenți încep să ia lucrurile în serios.

— Declar demis guvernul bavarez. Reichul a căzut. Din acest moment constituim un guvern provizoriu. Vă anunț că am luat comanda și a cazărmilor, și a poliției, ai căror oameni s-au raliat spontan svasticii.

Se întoarce către cei din guvern.

— Acum să ne retragem și să distribuim funcțiile. Mulțumesc.

Îl lasă pe frumosul Göring să bată la cap mulțimea dezorientată.

Închis separat cu triumviratul guvernamental, Hitler le cere să garanteze următoarele dispoziții: Kahr, pe care îl întrerupsese, este numit regent al Bavariei, ceilalți doi, Lossow și Seisser, capătă o dimensiune națională pentru a deveni, Lossow, ministrul armatei, și celălalt, Seisser, ministrul poliției. Condiția este să-l susțină pe Hitler pentru funcția de cancelar al Germaniei.

— Domnilor, trebuie să trecem Rubiconul. Știu că acest pas este greu de făcut pentru politicieni, ca dumneavoastră, dar prea puțin oameni de acțiune. Însă o să vă ajutăm noi să treceți fluviul. Ba chiar vă putem împinge, dacă vă veți codi să săriți.

— Dacă vă înțeleg bine, ne cereți să fim complicii puciului dumneavoastră! a observat Kahr.

— Corect. Complicii sau victimele mele. Nu credeți că este vorba despre o adevărată alegere?

— Și cine va fi în fruntea armatei Bavariei?

— Ludendorff.

— Este... de-ai dumneavoastră?

— Va fi. Am plecat deja după el.

— Dacă Ludendorff e de acord, vom fi și noi.

1. *Sturmabteilung* – Batalioane de asalt, Cămășile brune, organizație paramilitară fondată de Hitler la München, în 1921.

Prin urmare este deci adus bătrânul general, erou de război, adorat de popor, om de dreapta, la fel de uluit ca și triumviratul guvernamental. În cele din urmă acceptă, atrăgând adeziunea celor trei. Hitler precizează:

— Vă previn că trebuie să-mi fiți credincioși. Am patru gloanțe în încărcător, câte unul pentru fiecare dintre dumneavoastră trei, dacă mă trădați, și ultimul pentru mine. Trebuie să luptați cu mine și să învingeți cu mine. Dacă nu, să muriți cu mine.

Se întoarce în sala mare pentru a explica publicului ce urmează, și anume că Germania va câștiga prin această revoluție națională. Să fie la mijloc amenințarea mitralierelor, prezența masivă a celor din SA, harul elocinței lui? Sala începe să răcnească entuziastă, aruncând în aer batistele și pălăriile întru gloria viitorului cancelar.

Hotărât lucru, revoluția a pornit-o bine.

Între timp, Rudolf Hess, urmat de câțiva SA, arestează ceilalți membri ai guvernului, de care Hitler nu avea nici un chef. Röhm îi confirmă că poliția este în general favorabilă puciștilor.

Hitler e-n culmea bucuriei și stropește cu lacrimi adevărate concluziile discursului.

— Voi îndeplini ceea ce mi-am jurat să fac încă de acum cinci ani, din 1918, când zăceam orbit și grav rănit la spitalul militar: să dobor criminalii responsabili cu semnarea armistițiului și să fac în așa fel încât, din jalnicele ruine ale patriei noastre, să se ridice iarăși Germania în toată puterea, libertatea și splendoarea ei. *Amen*.

— *Amen*, răspunde sala.

După care Hitler umblă prin München pentru a verifica mersul puciului în cazărmi.

După miezul nopții, Hitler se întoarce în cămăruța lui, impresionat de sine însuși. Se uită în jur. Un decor simplu: pat, masă, un scaun, vreo zece cărți. Se felicita că a rămas atât de pur. Fără îndoială, asta i-a și permis să reușească.

La cinci dimineață e trezit pentru a i se spune că triumviratul Kahr, Lossow, Seisser a trădat. Cei trei îi trimit chiar ei vestea prin colonelul von Leupold.

— Generalul von Kahr, generalul von Lossow și colonelul von Seisser condamnă puciul lui Hitler. Luarea de poziție smulsă cu forța armelor în braseria Bürgerbräu e nulă de drept.

Îi trebuie mai bine de zece minute pentru a lua în serios mesajul: își imaginase totul, mai puțin ipoteza că ar putea fi trădat.

Hitler se întâlnește cu bătrânul Ludendorff și cu ceilalți conjurați naziști. Se indignează cu toții. Se decid să ducă până la capăt defilarea prevăzută. Vor câștiga astfel opinia publică. Și își vor înspăimânta adversarii.

— Să mergem! strigă Ludendorff. Nimic nu e pierdut.

Hitler e de acord, gândindu-se că nici armata, nici poliția nu vor îndrăzni să tragă în anticul Ludendorff. Își jură că va mărșălui umăr la umăr cu acesta și cere ca toți manifestanții să se țină strâns, cot la cot.

În spatele celor doi port-drapel, Hitler, Ludendorff, Scheubner-Richter, Göring au început să mărșăluiească urmași de coloanele SA. În Piața Maria au fost aclamați. Lui Hitler i-a revenit speranța.

Înaintarea a devenit mai dificilă. Cordoane de polițiști le-au refuzat accesul în centru.

S-a auzit o împușcătură.

De unde? Dinspre ei? Dinspre polițiști?

Lovit mortal, Scheubner-Richter a căzut, trăgându-l după el pe Hitler.

Garda de corp a lui Hitler s-a aruncat peste el pentru a-l apăra de gloanțele care s-au înfipt în coapsa lui Göring. Urlet. Ludendorff zace și el pe jos. Strigăte. Confuzie. Gloanțe. Lovituri. Fugă.

Hitler reușește să se târască până la mașina unde este îngrijit de doctorul Schultz.

— Nu v-ați ales decât cu o luxație a umărului și a genunchiului.

Trebuie să demareze. Să fugă. Lasă lupta în urmă. Se refugiază într-o vilă mare, din Uffing. Se închide într-o cameră.

Nu, nu e un laș. Nu, n-a fugit. A venit să se sinucidă. Dovada? Ține revolverul în mână.

Se apropie de o oglindă mare, scorojită, și se privește așa, strâns în impermeabil, cu pălăria de catifea pe cap, cu mustața aceea ridicolă pe care niciodată nu a știut cum să și-o aranjeze. Istoria se va încheia aici.

Rienzi... Se gândește la opera care îl trezise acolo, la Viena, la sinuciderea lui Rienzi în Capitoliul în flăcări. Viața lui violentă și dreaptă va sfârși precum cea a eroului. Va muri în picioare. Singur își va da moartea.

Se privește de jos în sus. Scena nu seamănă cu ceea ce-și imaginase. Îi e greu să audă viorile. Nu e convins că publicul va izbucni în aplauze. La drept vorbind, îi lipsește Wagner și nu e convins că se află în locul în care ar trebui să fie.

O sclipire de luciditate: nu moare din eroism, ci pentru a scăpa de ridicol; nu e decât o biată paită care s-a jucat de-a luarea puterii fără a-și fi pregătit suficient lovitura. O să râdă toată lumea de el și va avea dreptate.

Lacrimile îi împăienjenesc privirea.

Revolverul îi cade din mână. Din reflex sare într-o parte, însă lovitura nu se declanșează, arma căzând înfundat pe covorul cu ciucuri. Hitler are însă timp să se zărească în oglindă ȝopăind înfricoșat, lucru care încununează disprețul de sine. Se crezuse în Wagner, însă nu juca decât într-o parodie a lui Offenbach.

Ia revolverul de pe jos și-l duce la tâmplă. Trebuie să pună capăt acestei suferințe insuportabile: nu se mai iubește. Arătorul mângâie cu sentimentul eliberării trăgaciul de oțel. Îl apasă-n minte, bucurându-se deja de pacea eternă. Așa, totul va fi simplu...

Numai că un gând îl oprește și lasă arma jos: deci se va omorî pentru a scăpa de rușine. Fiindcă îi lipsește curajul. Va părăsi acest pământ fără a fi salvat Germania, lăsând brațele să-i atârne la primul eșec. Nu e decât un ucenic de mântuitor.

Lasă revolverul pe măsută și se decide să aștepte poliția. Se va sinucide mai târziu, când viața îi va fi o reușită.

*

— Orice-ar fi, mă trezesc în fiecare zi la ora unsprezece treizeci.

A sărit din pat, iar Adolf H. i-a întins o ceașcă de infuzie de cicoare în care fata și-a încălzit boticul.

De-acum știa de unde-i venea porecla: Ora-unsprezece-treizeci se trezea zilnic la ora unsprezece treizeci. Mai devreme nu putea. Mai târziu nu suporta.

Adolf, care nu avea cum să picteze la lumină artificială, se smulgea din cearceafuri în zori și lucra în timp ce Ora-unsprezece-treizeci dormea. În primele zile se comportase ca un hoț, străin în propria casă, încercând să nu facă nici cel mai mic zgomot. Numai că, din neatenție, au mai căzut niște pensule pe jos, a răsturnat un șevalet, a tras ceva înjurături și a descoperit că nimic nu o putea fura pe Ora-unsprezece-treizeci de pe plajele delicioase pe al căror nisip se tăvălea. Mai mult, a constatat, atunci când i le povestea, că visele, gardieni credincioși ai somnului ei, o protejau de trezire integrând perturbările sonore în poveste. Adolf a înțeles astfel că putea pleca și veni fără teama de a o deranja.

Pentru a se mai relaxa în timp ce muncea din greu, se apropia deseori și o privea dormind. Pe unde hoinărea oare în timp ce trupul i se odihnea, ghemuit în așternut, cu obrazii dispărând în puful pernelor? La ce aventură rocambolescă să fi luat parte? Să fi zărit un zâmbet pe chipul ei? Nu cumva un frison lubric îi cutremurase o clipă buzele? Ei, da, surâdea. Dar cui? Către ce? De mai multe ori își dorise să o trezească exact atunci, în momentul acela, să o scuture pentru a-i cunoaște conținutul viselor și a o goli de el. *Cu mine ești? Sau cu altul? Cu cine fugi tu-n somn?* Numai că, de fiecare dată, figura redevenea netedă, din carne densă, goală de sentimente, strălucind de o tinerețe pur materială. Și-atunci, lui Adolf i se strângea inima. Și ea va

îmbătrâni? Ei, da, dar cum? Cum s-ar fi putut veșteji tenul acesta făcut doar din lumină pură? Nu e oare scandalos ca o frumusețe atât de limpede să fie distrusă de ani? Cu ce drept? Atunci când nu se temea de amanții imaginari, îl neliniștea cel mai serios rival al lui, timpul, care avea să i-o ia pe Ora-unsprezece-treizeci a lui, pe care o iubea. În acele momente nu gelozia, ci disperarea îl făcea să-și dorească să o trezească pentru a o strânge la piept și a-i spune: „Te iubesc!“

Stătea mai mult de vorbă cu Ora-unsprezece-treizeci cea adormită decât cu Ora-unsprezece-treizeci cea trează. Când nu-i simțea focul din priviri, își declara în tăcere sentimentele. Liber, fără presiune, scăpat de spectrul ridicolului, fără a se mai fi temut de comentariile ucigătoare ori de glumele pe care fata nu scăpa niciodată ocazia să le facă, Adolf își putea exprima bucuria, atașamentul, admirația, teama de a nu fi trădat de ea, panica pe care o resimțea când o vedea uitându-se la altul, voința de a o ține prizonieră a iubirii lui, certitudinea de a pierde cheful de a mai trăi dacă ea nu ar mai fi fost lângă el. Și astfel treceau diminețile, între tururile de pensulă și madrigalurile tăcute trimise frumoasei adormite.

Pe la ora unsprezece și zece, un ochi se deschidea mecanic. O pupilă neagră, buimacă, surprinsă, plutind indecisă în apa albă a globului ocular, încerca să se stabilizeze și să se îndrepte către ceea ce era de văzut. Când irisul îl repera pe Adolf, schița o lumină care însă prea mult nu rezista sub greutatea pleoapei. Urmau mai multe tentative sortite eșecului. Desigur, ochiul se însuflețea tot mai mult, numai că pleoapa se comporta ca un dușman și cobora din nou cortina de fier.

Pe la unsprezece și douăzeci, buzele umflate de sevele viselor se agitau ușor, iar Adolf putea avea o conversație aproape articulată cu Ora-unsprezece-treizeci, conversație alcătuită din câteva cuvinte din cele pe care le-ai putea schimba cu un copil de optsprezece luni. Îi plăcea s-o vadă arătându-se atât de simplă la ieșirea din somn, dovedind o tandrețe pe care apoi o ascundea cu atât mai mult; îi plăcea să o surprindă goală de

sentimente, debarasându-se de ele înainte de a se îmbrăca în cuvintele ei ironice și în zeflemea.

— Uite-acum se face unsprezece treizeci, păsărică.

— ...iu...

Cele două sunete însemnau „Știu”, dar înainte de ora unsprezece treizeci, Ora-unsprezece-treizeci nu pronunța nici odată consoane.

În sfârșit, de cum sosea ora, fie că suna vreun ceas ori nu, tânăra se ridica în capul oaselor, odihnită, nerăbdătoare să-și înceapă ziua.

Adolf îi verificase de mai multe ori exactitatea trezirii. Ascunsesse pendulele, le dăduse înainte, în urmă, fără nici un rezultat: conform unui orologiu intern, Ora-unsprezece-treizeci se trezea fix la ora unsprezece treizeci.

— Uimitor, nu greșești niciodată.

— Și ce-ai vrea? Se presupune că oamenii care se scoală târziu nu au simțul timpului... or, n-are nici o legătură.

În joacă, Adolf o luase în brațe la ora fatidică și o legănase ca s-o adoarmă la loc. Fără rezultat. Fata s-a zbatut și i-a scăpat.

Nu voia să mai rămână în pat nici un minut în plus.

— Lasă-mă, mă faci să-mi pierd ziua. Fiindcă o zi care începe la prânz e o zi irosită.

Avea principiile ei, dar pe care și le respecta intransigentă.

— Altfel mi s-ar părea că sunt vreo japiță, vreo târfă, o nimica toată, o halcă de carne. Și-apoi, trebuie să muncesc.

Picta evantaie.

Nu folosea decât culori primare, acoperind mătasea cu motive geometrice – raze, semicercuri, cercuri, romburi și pătrate – pe care le dispunea pe material cu o fantezie atent studiată. Rezultatul era viu, de fiecare dată nou, sărind în ochi, iar Ora-unsprezece-treizeci găsea modalitatea de a le vinde mai ușor decât își vindea Adolf pânzele.

— Normal, frișule scump, un evantai tot folosește la ceva.

Cum mica ei afacere aducea în casă mai mulți bani decât Adolf, făcea tot ce putea pentru ca el să nu sesizeze asta și să nu se simtă umilit.

— Merge fiindcă eu muncesc pentru niște snobi.

— Snobi?

— Snobii sunt leneșii care nu știu nici să gândească, nici să judece cu propria lor minte. Ca să aibă ce face snobii, s-au inventat moda, ultimul strigăt, noutatea. Iar eu fac evantaie moderne.

— Moderne?

— Păi, da, moderne! Cum nu s-au mai văzut până acum! Sau până tare demult! Și-atunci, dintr-odată, par a fi din vremea noastră.

— Asta este. Ca arta neagră. Picasso și ceilalți au făcut lumea să creadă că e ceva nou-nouț, pe când așa se lucra și acum nu știu câte sute de ani.

— Vezi? Așa că eu fac evantaie cubiste. Proasta care ține să fie altfel decât maică-sa, bunică-sa și vecina cumpără evantaiele mele cubiste.

— Nu te critica prea tare. Oricum, evantaiele tale sunt foarte frumoase.

— N-am zis că sunt urâte. Doar ți-am explicat de ce mi se cumpără.

Adolf nu reușea să-și facă un nume în lumea artelor.

De când se mutase la Paris, în unele luni reușise să trăiască din propria pictură, în altele doar să supraviețuiască. Deseori era nevoit să-și plătească mesele cu o pânză ori un desen – atunci când varianta aceasta nu-i era refuzată – și, dacă la început suportase un asemenea tratament dur fiindcă îl considera provizoriu, de la o vreme îi ajunsese de nesuportat, observând cum alți pictori reușeau, iar el rata.

— Nu ești un pictor ratat, ești un pictor blestemat, îi zicea Ora-unsprezece-treizeci.

— Mda, și care e diferența?

— Uită-te și tu la italianul acela care era atât de frumos, Mobidi...

— Modigliani.

— Cum spui tu. A murit sărac, dar azi valorează aur.

— Și care e ideea?

— C-o să fiu o văduvă bogată.

— Ei bine, nu, prefer celebritatea posterității... și-apoi, aș vrea și eu să trăiesc. Și-ncă să trăiesc bine. În sfârșit. Picasso a ajuns milionar, Derain circulă-n Bugatti, Man Ray în Voisin, Picabia în Delage și Kisling într-un automobil american.

— Haide, frișule, păi ăștia sunt mai bătrâni decât tine. Picasso, de exemplu, are...

— Cu opt ani mai mult! Doar cu opt! Chiar contează?

— Poate că și tu o să fii bogat peste opt ani. Ei, hai, hai, frișule drăgălaș, n-ai dreptul să te descurajezi.

Adolf suferea pentru faptul că trăia în sărăcie, dar suferința aceasta, care putea fi mărturisită, banală, de înțeles, era pentru el modalitatea de a lăsa să se vaiete în anonim o altă suferință, cu mult mai profundă, pe care o păstra doar pentru el: se îndoia de propriul talent.

Soarta oricărui pictor e să născocască opere pe care nu le apreciază în mod deosebit. Unui artist îi place să creeze ceea ce are de creat, nu neapărat produsul creației în sine. Actor mai degrabă decât spectator, nu e născut să se bucure de rezultat. Rareori unui cântăreț îi place vocea sa, unui scriitor îi este peste poate să-și citească propria carte. Esențial rămâne ca primului să-i placă să cânte, celui de-al doilea să scrie. Nu din acest motiv era îngrijorat Adolf, știind prea bine că nu-și va aprecia nicicând pânzele. Numai că, mult mai grav, se suspecta de impostură. Prima sa lucrare cu adevărat originală îi ieșise din joacă, pe când oscila între enervare, lipsă de ceva mai bun de făcut și inspirație. Ar fi distrus-o pe loc dacă Neumann nu s-ar fi arătat atât de încântat. Or, Adolf nu-l văzuse niciodată pe Neumann înșelându-se când se vorbea despre pictura altcuiva. De ce nu ar fi crezut că și de data aceea se întâmpla la fel? Pentru a-și înăbuși scepticismul, așezase în balanță întreaga încredere critică pe care o avea în Neumann, punându-și destinul în mâinile judecății celuilalt.

Greutățile materiale, răceala negustorilor de artă, indiferența colecționarilor, toate acestea însă ascuțeau lama îndoielii.

Nu cumva se înșelase? Se simțea aparținând atât de puțin propriei epoci. Știa foarte bine că, în fond, nu avea nimic în comun cu toți ceilalți pictori din Montparnasse pe care-i cunoștea: cubismul i se părea un impas, fovismul la fel, abstractul încă și mai și; detesta tușa sălbatică, grasă, densă, la modă în secolul său; disprețuia deformarea trăsăturilor – tehnica „notației de-alături” – care năpădise desenul pentru a-l face modern. Continua să meargă la Luvru și să-i admire pe Ingres, David, ba chiar pe Winterhalter, gusta execuția finită, invizibilitatea pensulei, pierderea gestului pictorului în propria pictură. Nu prețuia decât calitățile tradiționale și, în sinea lui, în secret aproape, respecta modul de lucru al pictorilor academici, atât de detestați și de ponegriți, care fuseseră denumiți „pompierei” sub pretextul că nu le scăpa nicicând vreo reflectare, vreo sclipire, nici măcar vreo deformare oarecare de pe nenumăratele căști cu care își împodobeau subiectele mitologice sau romane. Măiestria! Nimic nu idolatriza mai mult decât măiestria, pe când pictura modernă glorifica îndrăzneala, ruptura, spectacolul generat de te miri ce.

— Atenție! Vizită!

Ora-unsprezece-treizeci auzise semnalul portăresei, care preceda sosirea vreunui intrus. Doamna Salomon bătuse în țeava de apă. Dacă ar mai fi bătut de două ori însemna că apăruse un cumpărător, de trei – un portărel, de patru – poliția.

Au urmat două lovituri. Ora-unsprezece-treizeci s-a dus să deschidă ușa pașilor grei care răsunau pe trepte.

— Slawomir! Ce surpriză!

Înalt, gras, sculptat în osânză, negustorul de artă Slawomir și-a șters fruntea fără a-i răspunde Orei-unsprezece-treizeci, obișnuit să nu bage în seamă amantele artiștilor, fie fiindcă erau prea des schimbate pentru a nu le fi confundat prenumele, fie, dacă rămâneau prea mult, fiindcă-i cereau socoteală în privința inadmisibilei sărăcii a iubitului lor.

— Adolf, trebuie să mă scapi. Am un client interesat de tine.

— Ei și? Vinde-i tablourile.

— E pasionat de tine!

— Și te miri? Vinde-i-le scump!

— Bine, fără îndoială, însă ține să te și întâlnească.

Adolf s-a strâmbat, având păreri împărțite despre cei care-i cumpărau pânzele: deși le era recunoscător fiindcă-l apreciau, era supărat pe ei pentru că-l plăteau atât de puțin și mai ales pentru că-i luau operele pe care ar fi vrut să le mai păstreze pe lângă el.

— Haide, Adolf, nu-ncepe iar, nu-mi mai face figura soacrei!

Slawomir numea astfel reacția pictorilor care-și vedeau tablourile ca pe niște fete răpite de gineri.

— Luați loc, domnule Slawomir-care-nu-e-n-stare-de-opt-sprezece-luni-să-mi-rețină-numele, l-a invitat Ora-unsprezece-treizeci trăgând un scaun spre el.

Slawomir s-a uitat uluit la ea, de parcă l-ar fi mirat că știa să vorbească, după care s-a lăsat să cadă pe unicul scaun din atelier.

— Fantastic e Slawo ăsta, a râs înfundat Ora-unsprezece-treizeci. O săptămână roșcat, una chel, una cu mustața răsu-cită, una cu ea periură. Ce imaginație-n mustăți și-n păr! Un adevărat artist capilar! Peste poate, nu cumva sunteți însurat cu o coafeză?...

Ca de obicei, Slawomir s-a prefăcut că nu aude și s-a întors spre Adolf.

— Am bătut tot Parisul, mă așteaptă clientul, grăbește-te.

Pentru Slawomir, „tot Parisul“ însemna opt sute de metri, dar, ținând cont de cât era de corpulent, cei opt sute de metri echivalau cu un drum tare lung.

— Ba nu, rămân aici, lucrez. Fiecare cu treaba lui.

— Te rog...

— Nu, nu. Pictez. Și tu vinzi.

— Te rog!

— Nu...

Era vorba despre o luptă esențială între cei doi bărbați: prin refuz, Adolf îi explica lui Slawomir că el era un pictor bun și Slawomir un galerist prost.

Ora-unsprezece-treizeci a intervenit:

— Du-te, frișule. Doar știi că Slawo e un negustor care se pricepe mai bine să cumpere decât să vândă.

Aceste cuvinte i-au oprit pe cei doi. Ora-unsprezece-treizeci avea dreptate. Dotat cu fler, gust, pasiune și curaj, Slawomir știuse întotdeauna să repereze pictorii promițători, semna cu ei contracte când nimeni nu-i băga în seamă, după care îi înfunda în sărăcie, într-atât de prost negocia cu eventualii clienți, convins că tabloul vorbea îndeajuns de la sine. Mulți pictori se îmbogățiseră și ajunseseră celebri după ce se despărțiseră de el, confirmându-i strălucit atât flerul, cât și nepriceperea comercială.

— De acord, mă duc să mă-mbrac, a spus Adolf.

— Nu prea îngrijit, mai ales nu prea curat, a rânjit Ora-unsprezece-treizeci, nu uita că ești un pictor blestemat.

Și s-a întors spre sobă pentru a lua niște cafea cu care să-l servească pe Slawomir, însă înainte de a o face, acesta deja adormise.

— Uite-un fericit! Păi, la ora asta?! O rușine! Doarme ca o vacă la păscut.

Negustorul era cunoscut pentru modul în care ațipea constant. Legenda pretindea că reușise chiar să adoarmă în timpul unei discuții complicate cu perceptorul de impozite.

— Și mai și face spume.

Un firisor de salivă îi curgea pe buza subțire, care se umfla când respira, părând că era cât pe ce să-și ia zborul sub formă de balon.

— E un fenomen. Ar trebui dus la circ. Exact după elefanți, ca să nu se sperie prea tare copiii.

— Sunt gata, a anunțat Adolf.

Slawomir a deschis ochii, a roșit puțin și s-a uitat împrejur pentru a înțelege unde se afla.

— Te-ai întors pe pământ, frumosule, i-a șoptit Ora-unsprezece-treizeci, deveniseși cea de-a o sută paisprezecea nevastă a

sultanului Ali Baba. Fiindcă e singurul care-ar putea să te hrănească.

Apoi s-a întors spre Adolf.

— Chiar așa, îți dai seama cât poate să bage-n ea o asemenea mașinărie?!

Slawomir s-a ridicat surd și indiferent, l-a tras de braț pe Adolf și a ieșit.

Ora-unsprezece-treizeci i-a urmat până în casa scării.

— Mai veniți pe-aici când doriți, domnule Slawomir. Ne distrăm bine împreună. De data aceasta v-am arătat țâțele, data viitoare o să vă-ntind buca stângă.

Coborând cu pas de senator, Slawomir s-a întors spre Adolf.

— Așa e? S-a dezbrăcat în fața mea?

— Da, dar ce contează? Dormeai.

— Totuși! a exclamat Slawomir șocat. Vasăzică nu mai pot și eu așipi liniștit. Dac-ar fi aflat biata maică-mea...

Emoționat, de parcă tocmai ar fi fost supus unui viol, și-a șters fruntea cu o batistă jilavă.

Au parcurs cu greu cei opt sute de metri care-i despărțeau de galerie, Slawomir fiind obligat să se oprească de mai multe ori pentru a-și recăpăta suflul. Un bărbat îi aștepta.

— Vi-l prezint pe Adolf H., a spus Slawomir apoplectic, înfundându-se în fotoliu și adormind pe loc.

Cu ochiul verde, cu părul lung pe la tâmple, cu capul pătrat, nasul drept, destul de frumos, de o frumusețe aproape sculptată în carne, bărbatul se uita la Adolf cu o putere magnetică. Pictorul și-a zis că trebuia să fi fost un mag.

— Domnule, vă felicit, sunteți de-ai noștri.

— Pofțiți? a întrebat Adolf, temându-se că era vorba despre o subtilitate necunoscută a limbii franceze care-l împiedica să priceapă.

— De-ai noștri sunteți. Și sunteți mare. Această logică eliberată de orice raționalism, această fantezie capricioasă la cheremul celor mai contradictorii pulsioni, această discontinuitate a discursului, în pofida faptului că utilizați cele mai clasice mijloace picturale, această modernitate insolentă, acest

amestec de academism și de ruptură violentă care-nseamnă avangarda, pe scurt, prin toate acestea vă recunosc drept unul de-ai noștri.

Năucit, Adolf se simțea hipnotizat de ochiul acela verde. Fachirul – așa-i zicea deja – avea o strălucire neagră în privire, care-l făcea să freamăte, undeva la jumătatea drumului între charismă mesianică și seducție libidinală. Privirea părea să-i exprime cealaltă lume, cea mistică, pe când buza inferioară, exagerat de dezvoltată, de reliefată, sugera o senzualitate puternică. Fachirul i-a zâmbit fără ca o singură trăsătură să i se fi modificat, dintr-un soi de iluminare interioară, ca o femeie continuu preocupată de frumusețea ei.

— Iertați-mă, s-a bâlbâit Adolf, dar Slawomir a pronunțat tare prost numele dumneavoastră, mai adineauri, și mă tem că n-am...

— Sunt André Breton, a spus Fachirul, șeful mișcării supra-realiste. Și vă iau cu mine.

*

— Corespondență pentru dumneavoastră, domnule Hitler.

— Flori pentru dumneavoastră, domnule Hitler.

— Un coș cu fructe pentru dumneavoastră, domnule Hitler.

— La vorbitor este o doamnă jurnalistă care ar vrea să vă întâlnească, domnule Hitler.

— Au sosit cărțile pe care le-ați comandat, domnule Hitler. Vi le va aduce chiar bibliotecarul.

Întreaga zi, gardienii soseau și băteau respectuoși la ușa celulei. Nici nu se mai știa unde ar fi putut fi depozitate cadourile, iar scrisorile de la admiratori veneau cu sacii. Niciodată nu se mai primiseră atâtea vizite. Personalul penitenciarului de la Landsberg se simțea flatat, în taină, având de supravegheat un oaspete atât de sărbătorit, un adevărat centru al atracției mondene. Unii angajați aveau chiar impresia, de câteva luni, că serveau într-un hotel de lux mai degrabă decât într-o pușcărie.

Precedenta vedetă, Arco, asasinul prim-ministrului bavarez Eisner, fusese mutat pentru ca Hitler să fie instalat în spațioasa celulă numărul 7, cel mai bine mobilată, unica dispunând de o perspectivă minunată spre câmpie. Într-un halat alb scump ori în tradiționalul Lederhosen¹, avea libertatea de a primi alți deținuți, precum Rudolf Hess, care-l urmăsea în închisoare.

După o perioadă de tăcere, în care regretase că nu se sinucisese, Hitler și-a revenit. Prima veste bună fusese aceea că șaisprezece naziști muriseră în timpul puciului. Conchisese că providența, conform obiceiului, ținuse să-l îndepărteze încă o dată de pericol. A doua veste bună fusese moartea lui Lenin, care survenise în ianuarie. Nu doar se bucurase de dispariția evreului bolșevic, dar citise în ea un mesaj subtil al destinului, care, tot așa cum îl salvase pe Frederic cel Mare prin moartea țarinei Elisabeta, îl făcuse pe el să evite alte neplăceri, îndepărându-i din cale un obstacol și confirmându-i, prin acea repetiție, rolul de prim-plan care-i era hărăzit. A treia veste bună fusese chiar procesul: Hitler vorbise acolo ceasuri întregi și se alesese cu cinci ani de detenție, pedeapsă ridicolă dacă te gândeai la cei patru polițiști omorâți, la miliardele de mărci furate, la distrugerea sediului ziarului *Münchener Post*, la luarea de ostatici dintre oamenii politici și consilierii municipali, o pedeapsă care, fără îndoială, urma să fie redusă, mulțumită bunei purtări a deținutului.

La München nu se mai auzea vorbindu-se despre Hitler, nici pe străzi și nici la întrunirile politice nu se mai zărea svastica. Unii chiar ar fi putut crede că Hitler și partidul național-socialist dispăruseră o dată pentru totdeauna de pe harta lumii. Numai că la Landsberg, în celula cu numărul 7, se petrecea cu totul altceva: Hitler încheia inventarea lui Hitler.

Se tot întorcea gândul la imaginea piaiței în impermeabil, care, în oglinda veche, coclită și cojită, se speriasse de pistolul

1. Pantaloni scurți bavarezi din piele de cerb.

pe care-l ținea în mână. Nu și-ar fi putut găsi liniștea înainte de a distruge respectiva amintire și de a fabrica un Hitler cu care să se mândrească, un Hitler care nu putea greși, care va reuși fără momente de slăbiciune să pășească înainte, pe drumul către putere.

Ceilalți vor uita în curând de puciul ratat și nu vor trage învățăminte. Hitler însă va înțelege lecția. El și numai el.

Mai întâi, s-a hotărât să învețe lecția răbdării. Să existe oare efort mai dur, pentru persoana nerăbdătoare, decât să se mulțumească cu răbdarea? Dar așa i s-a întâmplat, punând ordine în idei: dacă scopul era cucerirea puterii, atunci numai acesta trebuie să stabilească durata. Deci a acceptat cu ușurință timpul solicitat de propria ambiție.

Apoi, va ajunge la putere prin mijloace legale. Fiind un propagandist de mâna-ntâi, va face campanie la alegeri și va aduna voturi. Dușmanii numai la o astfel de surpriză neplăcută nu se vor aștepta.

În sfârșit, era pe cale de a-și scrie viața și ideile sau, mai degrabă, de a și le dicta, întrucât inspirația feroce pe care o avea vorbind se ofilea imediat ce se găsea de unul singur în fața unei foi de hârtie. Și-a intitulat cartea *Lupta mea*, descoperind cu bucurie în ce măsură traiectoria lui se arăta coerentă și cum îl purta irezistibil către a deveni marea personalitate așteptată de Germania. Era el însuși surprins de sine.

„O fericită predestinare m-a făcut să mă nasc la Braunau am Inn, un târgușor situat exact la frontiera celor două state germane, a căror unire mi se pare sarcina esențială a vieții noastre, de urmărit prin toate mijloacele.“ Îl fermeca faptul că viața lui luase cu ușurință forma unei legende, anunțând încă din prima zi reunificarea Germaniei cu Austria, pe care și-a trecut-o în program. De altfel, nu-și povestea viața așa cum fusese, ci așa cum era necesar să fi fost. Nu a ezitat să ascundă ceea ce nu era convenabil unui viitor conducător al Germaniei și nici să adauge ceea ce lipsea. Astfel, studiile nu le ratase, ci le sabotase, întrucât simțise o chemare către alte sarcini, cu mult mai

importante. Violența tatălui a trecut-o sub tăcere, mulțumindu-se să-i punteze opoziția față de vocația sa artistică, moment propice pentru a sublinia puterea voinței conducătorului încă din copilărie. Îndelungații ani petrecuți prin aziluri și cămine pentru săraci i-a transformat în viață studențească boemă. Eșecul în pictură și l-a justificat prin faptul că era mai degrabă arhitect. A măsluit datele care ar fi putut demonstra că intenționase să scape de obligațiile militare. Și-a trimis antisemitismul de dată recentă direct în prima tinerețe și, în general, s-a dotat fără greutate cu fina conștiință intelectuală pe care își închipuia că o posedă în clipa de față. Un geniu politic. Sculpta în granit. Ținea să arate că nu se schimbase. Și-ar fi desenat mustața și în portretele din leagăn, dac-ar fi putut.

În celelalte capitole, mai puțin biografice, își expunea ideile. Rudolf Hess, scribul lui devotat, îl ajuta chiar dacă, uneori, îl și încurca din cauza reflexelor lui universitare.

— Pentru Dumnezeu, Hess, mai termină, că mă calci pe nervi cu toate referințele astea ale tale! Ce contează de unde-mi vin ideile?! Pur și simplu sunt bune ori proaste și gata. Habar n-am dacă acest concept de rasă l-am luat de la Chamberlain, de la Go... cum ai zis?

— Gobineau.

— De la Gobineau sau de la...

— Bölsche.

— ...sau de la Bölsche. Oricum, niciodată nu rețin numele autorilor. Și-apoi, ideile nu aparțin nimănui. Sau, ba da, aparțin celor ce gândesc, le însuflețesc prin cuvintele lor și le comunică. În cazul de față, mie, Adolf Hitler.

În timpul acestei odihne forțate pe care o numea ironic „stagiul universitar pe banii statului“, avea în sfârșit timp să lege laolaltă observații disparate.

— Vezi, Hess, cred că am înțeles totul în privința omului urmărind câinii. Nu poți oferi buldogului calitățile ogarului sau canișului. Nu faci nimic cu dresajul. Rapiditatea ogarului sau istețimea canișului sunt inerente rasei lor. Nu poți redresa

națiunea germană decât tratând-o ca un crescător de câini și urmărind puritatea rasei. Ceea ce ne impune un program dublu: atenția îndreptată asupra reproducerii rasei numai în cadrul rasei și suprimarea elementelor străine fără a ne lăsa înduioșați de un sentimentalism periculos. Nu trebuie păstrate ființele de calitate inferioară, infirme, handicapate, debile într-un fel sau altul. Cele deja prezente trebuie urgent sterilizate. Cele care abia vin pe lume trebuie suprimate înainte chiar să le vadă părinții. Acesta ar fi adevăratul progres al medicinei: puterea de a discerne între forța vitală și slăbiciune, și nu încrâncenarea suspectă de a face să trăiască indivizi care debilizază populația. Aceasta ar fi o medicină umanitară. Și a doua parte a programului: să scăpăm de jidani.

— Cum?

— Mai întâi trebuie băgați undeva ca să nu continue să ne strice sângele. De altfel, ar trebui închiși împreună toți subiecții atinși de cine știe ce maladii mortale, în așa fel încât să nu-i contaminez pe cei sănătoși. Sifiliticii și tuberculoșii trebuie urgent izolați. Sunt pentru necruțătoarea izolare a bolnavilor incurabili.

— Bun, îi băgăm undeva pe jidani. Și pe urmă?

— Îi dăm afară de pe teritoriul german.

— Și după aceea?

— Știu că par excesiv, însă trebuie luate măsuri sanitare. Dacă la începutul și în decursul războiului am fi ținut măcar o singură dată douăsprezece sau cincisprezece mii dintre jidaniiăștia corupători în gazele otrăvitoare pe care le-am aspirat noi în tranșee, am fi ferit milioane de bravi germani care aveau tot viitorul înaintea lor.

— Vreți să spuneți că...

— Deocamdată, să ne referim doar la soluția teritorială. Excluderea. Va fi de-ajuns.

— Dar în același timp afirmați că Germania trebuie să se extindă.

— Da, avem nevoie de spațiu vital!

Noțiunea de „spațiu vital“ îi apăruse în captivitate, fără îndoială plictisit să tot stea închis, deoarece identifica Germania cu sine însuși.

— Trebuie urgent să recuperăm discursul evreiesc și să ni-l aplicăm chiar nouă. Noi suntem poporul ales. Noi suntem poporul arian. Nu pot exista două popoare alese. Sau, dacă există două, atunci unul e ales de Dumnezeu, și celălalt de Satana. Înfruntarea dintre lumea ariană și lumea evreiască este înfruntarea dintre Dumnezeu și Satana. Jidanul e batjocura omului, tot atât de departe de noi precum regnul animal de om. E cineva străin de ordinea naturală, o ființă din afara naturii.

— Totuși, nu va fi ușor să stabilim cine e arian. Și dac-am lua numai Germania, sunt atâtea amestecături încât dumnea-voastră, sau eu, noi...

— Nu contează. Important e să desemnăm dușmanul. Și aici, treaba e clară: acesta e jidanul. Prin urmare, Germania, unicul popor ales, trebuie să-și sporească teritoriul. Este o necesitate. Vom face război, fiindcă este normal ca spada s-o ia înaintea plugului. Războiul este un drept esențial al poporului, dreptul de a-și hrăni copiii. Două teritorii mi se pare că oferă câmpii, materii prime și piețe interesante pentru Germania: Statele Unite și Uniunea Sovietică. Vom începe din est, întrucât avem nevoie de un mare grânar european înainte de a ataca vestul.

— Grandios! Dar ce vom face cu jidanii când Germania va fi stăpâna lumii?

— Ne vom gândi atunci, Hess, ne vom gândi atunci.

— Grandios!

Hitler adormea cu greu după lungile ședințe de lucru. Îndrăzneala propriei gândiri îl epuiza. Cuvintele continuau să-i izvorască din creier și nu rareori se scula și umbla prin celulă ținând un discurs, pe când se iveau zorii.

— Sunt posedat, murmura privind soarele răsărind și încă lipsit de putere, care trezea încet cocoșii. Neconținut sunt depășit de gândurile care-mi trec prin mine. Misiunea nu-mi lasă un răgaz de odihnă. Da, într-adevăr sunt posedat.

Posedat de grija binelui. Nici o clipă nu i-ar fi trecut prin minte că de rău era posedat.

Pe 20 decembrie 1924, directorul închisorii a venit să-i anunțe eliberarea condiționată, deși mai avea patru ani de executat.

„Deja? Ce păcat! și-a zis Hitler. Aproape că-mi terminasem cartea.“

*

— N-ai pălărie, n-ai nici chiloți, nici moralitate! Așa e?

Ora-unsprezece-treizeci urla la chelnerul din cafenea, care, terorizat, a fugit de pe terasă în încăperea din spate a localului.

Adolf și Neumann râdeau de furia cu care se dezlănțuise pe tânără.

— E intolerabil! Să refuze să mă servească fiindcă n-am pălărie! Să mă ia drept o parașută fiindcă-mi las părul liber! Păi, ce-or fi crezând cretinii ăștia? Că o plească e mai bună decât un crucifix pe post de certificat de bune moravuri? Că boneta strânge bulanele? Știu eu niște panarame pline de pene pe cap, de-aș putea să le și numesc. O listă-ntreagă! Cred că dacă-mi aduce acum cocktailul de căpșune i-l arunc drept în mutră! Băi țârcovnicule! Alo, scoate-doape! Țsta de-și câștigă pâinea otrăvind bieții oameni cu spiritul lui contrafăcut mai ține să dea și lecții? Spuneți-mi că visez...

Mânia era o formă de bună-dispoziție pentru Ora-unsprezece-treizeci. Prin insulte, indignare, apostrofări pestrițe, își exprima bucuria de a se afla acolo, foamea de a trăi, dorința de a nu lăsa altora ori neantului partea ei din tortul vieții.

— Poftiți, doamnă. Două pastis și cocktailul de căpșune.

Livid, băiatul a lăsat paharele pe masă, temându-se de un nou scandal. Numai că Ora-unsprezece-treizeci avea deja alte preocupări.

— Haideți cu mine să-l vedem pe clarvăzătorul acela. Se pare că e excelent.

— Nu, mulțumesc, i-a răspuns Neumann, n-am bani de aruncat.

— Nu crezi în cheștiile astea?

— Nu cred decât în hazardul care se referă la două bucăți de materie. Sunt materialist. Nu înțeleg cum poate pretinde un om că citește viitorul.

— Și totuși, mi-a fost recomandat.

— E normal ca victimele să-și vândă de bunăvoie pontul una alteia.

— Măi, dar ce triști mai sunteți și voi, bolșevicii. Adolf, comuniștii ăștia ca Neumann n-ai impresia că dau în sinistroză, de parc-ar fi niște popi în sutană roșie? Numai că, în loc să miroasă a lumânare stinsă, put a seceră ruginită. Pe bune, zău că nu-i mai bine.

— Unșpe, trebuie să-l respecti pe Neumann, i-a zis Adolf tandru.

— Îl respect. Îl respect fiindcă este frumos chiar dacă e trist. Îl respect fiindcă este prietenul tău chiar dacă-ți toacă banii. Îl respect fiindcă este și prietenul meu, chiar dacă nu suntem niciodată de acord. Păzea, tovarășe Neumann, sunt toată numai respect, chiar dacă mă duc la întâlnirea mea.

I-a salutat militărește și i-a lăsat pe terasa cafenelei, ducându-se în locul unde oficia clarvăzătorul.

Într-un local minuscul, înghesuit între două imobile și o magazie cu pubele, bărbatul își invita clienții alături de o somieră așezată pe patru cărămizi, de un cufăr plin cu manuscrise, pe două scaune cu picioarele inegale, așezate la un banc de lucru, sub privirile unui Crist desenat cu creta pe perete. Deținea și un mic craniu rotund care strălucea tot atât cât globul de cristal, și primea numai luna dimineața, pretinzându-se poet, deși nimeni nu-l lua în serios.

— Bună ziua, domnule Jacob, l-a salutat Ora-unsprezece-treizeci.

— Spuneți-mi Max, i-a răspuns minusculul clarvăzător.

Și s-au închis numai ei doi pentru a vorbi despre viitor.

Stând tolăniți la soare ca niște șopârle, înveseliți de pastis, Adolf și Neumann se uitau după parizienele care treceau prin fața lor.

— Voi pleca la Moscova, a spus Neumann.

— Știam.

— Am fost invitat să lucrez la Casa Poporului. O să rămân trei luni acolo.

— Și-o să pictezi?

— Nu știu.

— Neumann, înțeleg foarte bine că vrei să faci politică, dar ar fi păcat să renunți la pictură.

— Pictura poate exista și fără mine.

— Da, dar tu poți exista fără pictură?

Neumann i-a răspuns printr-o tăcere visătoare.

Adolf a insistat:

— Talent ai. Deci ești răspunzător de talentul tău. Trebuie să faci ceva cu el.

Neumann a căscat plictisit.

— Nu văd care ar fi interesul pentru pictură în lumea pe care dorim să o construim. Oamenii nu au de lucru, oamenii fac foamea și tu visezi la pictură.

— Așa e. Mi-e foame, nimeni nu vrea lucrările mele, și totuși, în pofida a orice, tot la pictură visez. Și-mi doresc ca bogații, mizerabilii capitaliști, cum le zici, profitorii, să facă o pasiune pentru picturile mele. Așa e.

— E ceva depășit. Nu mai sunt de acord cu asta, i-a răspuns Neumann.

— Nu e de-ajuns că războiul ne-a furat viețile? Vrei ca acum să ni le fure și politica?

— Adolf, n-ai înțeles nimic din război. Ai văzut în el un carnagiu care a ucis talentul lui Bernstein și l-a frânat pe al tău. Un obstacol personal. Eu însă am văzut o monstruozitate politică. Războiul a fost alegerea națiunii care ne-a cerut să murim. În schimbul a ce? A nimic. Ce înseamnă națiune? A fi german, francez, belgian sau suedez? Nimic. Uite ce am înțeles eu în timpul războiului: națiunii trebuie să i se substituie statul. Și nu orice fel de stat, ci unul care să fie garantul fericirii, bunăstării și egalității.

— Ia nu-mi mai servi tu ciorba ta comunistă, că o știi, Neumann, te-am mai auzit de o mie de ori.

— M-ai auzit, dar nu m-ai ascultat. Comunismul este...

— Comunismul este o boală de după război, Neumann. Vreți să schimbați societatea care a cerut sacrificiul a milioane de morți. Dar, în loc să-i cereți mai puțin acestei societăți, voi îi cereți și mai mult. Ea v-a cerut să muriți, acum voi îi cereți să trăiți, să vă organizeze viața până-n cele mai mici detalii. După părerea mea, aici vă înșelați. Eu nu vreau și mai multă societate, vreau mai puțină. După război nu mai vreau să dau nimic societății, să mă lase-n pace, nu-i datorez nimic.

— Bravo! Anarhie de dreapta! Minunat răspuns! Nu așa se va schimba lumea.

— Nici nu-mi propun să schimb lumea, Neumann, vreau doar să reușesc în viață.

Ora-unsprezece-treizeci s-a întors și s-a așezat tăcută lângă ei, ducându-și paharul gol la buze. Adolf a observat că avea nasul umflat și ochii roșii.

— Ce s-a-ntâmplat? Ai plâns?

— Eu?

Părea că abia acum le descoperea prezența. I-a surâs tandru lui Adolf.

— Nu... Bine, da.

— Cretinul de clarvăzător te-a supărat?

— Nu... Mă rog, da.

— El te-a făcut să plângi?

— Nu. N-are nici o legătură. E din cauza febrei fânului. E anotimpul în care devin alergică.

— Nu știam că ai rinită alergică, a constatat Adolf suspicios.

— Uite că acum știi.

Oricum, Adolf nu mai avea timp să-i pună întrebări, fiindcă trebuia să se ducă la o adunare suprarrealistă, în sala Gaveau, unde trebuia să aibă loc procesul lui Anatole France.

Când s-au apropiat de teatru, au văzut oameni-sendviș plimbându-se pe trotuare și anunțând procesul.

Trecătorii, șocați, strigau la ei:

— Doar a murit Anatole France. I s-au făcut funeralii naționale, cum e posibil ca acum să i se facă proces?

— De ce e vinovat?

— Vreo chestie de moravuri?

— Plagiat?

— Lăsați morții-n pace, e scandalos!

Adolf, Neumann și Ora-unsprezece-treizeci și-au frecat mâinile constatând că deja atmosfera era încinsă.

— O să ne stricăm de răs, a zis Ora-unsprezece-treizeci.

Niște crainici anunțau prezența la proces a lui Charlie Chaplin, a lui Buster Keaton și a prințului de Monaco. Nici unul dintre ei nu venise, dar credulii curioși se repezeau în sală.

— Grăbiți-vă, striga un tânăr poet, toți cei care întârzie vor fi tunși.

Mai mulți indeciși au intrat, împinși de îngrijorare.

Pe scenă, mesele și scaunele fuseseră așezate în așa fel încât să sugereze vag un tribunal. Fachirul, André Breton, juca rolul președintelui completului. Acuzator era Benjamin Péret. Apărător, Louis Aragon.

— Mereu bine îmbrăcat Aragon ăsta, a murmurat cu admirație Ora-unsprezece-treizeci. Dacă nu mi s-ar fi spus că e poet, laș fi luat drept ucenic de frizer.

Fachirul a luat cuvântul:

— Doamnelor și domnilor, acuzatul Anatole France nici măcar nu a catadicsit să se prezinte în fața curții, deși a fost invitat. A părăsit în grabă Parisul într-un coșciug, fără un cuvânt de scuză, tocmai el, care a scris atât de mult.

— Rușine! Nu se vorbește așa despre morți! a strigat indignată o femeie din public.

— Doamnă, era deja mort încă de când mai trăia. Mereu a duhnit a stârv. Trebuia să fii ori el, ori dumneavoastră pentru a nu-ți da seama de asta.

Femeia și-a agitat amenințător umbrela în direcția scenei, însoțitorul ei s-a arătat și el ofensat, dar tinerii din jur au început să-i fluiera. Au izbucnit hohote de răs.

— Tare bine ne distrăm, i-a aprobat Ora-unsprezece-treizeci.

Fachirul a luat din nou cuvântul, acoperind hărmălaia:

— Acuzatul va fi, prin urmare, înlocuit cu un manechin de cârpă care este absolut convins că e Anatole France, ceea ce ne convine, întrucât unul dintre capetele de acuzare este uzurparea de identitate. Acuzat Anatol, ridică-te.

Manechinul nu s-a mișcat.

— Vă acuzăm că ați furat numele unui popor obscur care face prostia de a vă adora: France¹.

— Jos France! a strigat un tânăr supraréalist.

— Trăiască France și cartofii prăjiți! a exclamat Fachirul.

— Trăiască Germania și escalopul de vițel! a strigat Adolf.

— Trăiască mătuși-mea și stufatul ei de vită burgund! i-a-n-tărit spusele Ora-unsprezece-treizeci.

— Obligați-i să tacă! a țipat femeia cu umbrelă. Vă bateți joc de tot ce-i sfânt.

— Doamnă, a urlat Fachirul, care nu-și arăta întreaga putere decât atunci când situația degenera, nu avem nici un respect pentru ceea ce toată lumea respectă. Anatole France deținea unanimitatea în legătură și cu talentul, și cu persoana lui, obținuse sufragiile și ale dreptei, și ale stângii, era putred de onoruri și de suficiență.

— Domnule, eu întotdeauna l-am adorat pe Anatole France.

— Consider orice admirator al lui Anatole France drept o ființă degradată! a strigat Aragon, uitând că juca rolul de avocat al apărării.

— Opriți odată mascarada asta, a tunat un alt bărbat, cu cioc alb, îmbrăcat în bleumarin. Nu sunteți decât o gașcă de javre amărâte.

— Da, domnule, aici suntem cu toții o gașcă de javre, diferența fiind că există javre mari și javre amărâte. Dumneavoastră din ce tabără faceți parte?

1. Evident, întregul joc mizează pe numele original al Franței, France, dar și al scriitorului, care, în actele stării civile, se numea François Anatole Thibault.

— Din tabăra demnității!

— Mă cac pe ea de demnitate!

— Ești un imbecil.

— Da, domnule, sunt un imbecil perfect, n-o ascund și nu încerc să scap de azilul în care-mi petrec traiul. Din contră, chiar îl explorez. Tocmai asta înseamnă suprarealismul, domnule.

— Mi se rupe mie de suprarealism.

— În sfârșit, o expresie inteligentă.

— Ce ne mai distrăm! a zis încă o dată Ora-unsprezece-treizeci.

— Fiindcă tot vă pretindeți artiști, a intervenit din nou domnul în bleumarin, arătați-ne ce faceți. Produceți, în loc să distrugeți.

— Ba mai întâi vrem să distrugem. Cuvintele ne sunt gloanțe, frazele – pistoale-mitralieră, textele – plutoane de execuție. Noul artist protestează, nu mai zugrăvește, ci se războiește. Să măturăm! Să curățăm! Iată o atitudine metafizică. Credem în puterea vacuumului.

— Palavre!

— Dada! Dada! Dadadadada!

În semn de raliere, tineretul suprarealist a început să pronunțe insignifianta vocabulă cum fac copiii când îngână ceva stând pe oliță. Partizanii bunului-simț au dat să părăsească sala. Au fost insultați, loviturile au început să curgă și adunarea a degenerat într-o partidă de box.

O geantă a zburat pe lângă Adolf și l-a lovit pe Neumann în frunte. Din zgârietură a dat sângele.

— Oare n-o fi de-ajuns atâta literatură pe ziua de azi? a întrebat Ora-unsprezece-treizeci întinzându-i o batistă curată.

— Corect, hai că s-a teoretizat suficient, i-a răspuns Neumann.

Cei trei au șters-o și au intrat într-o farmacie din apropiere de Champs-Elysées, unde l-au doftoricit pe Neumann.

— Mă mir că te interesează noii mei prieteni, i-a zis Adolf. În principiu, discuțiile despre artă ar trebui să ți se pară totalmente frivole.

— Breton face parte din partidul comunist, i-a răspuns Neumann jenat, ca și alți supraraliști.

— A, da?! a exclamat Adolf, care trecea din surpriză-n surpriză.

— Mda, se pare că există o legătură între eliberarea imaginării și eliberarea claselor exploatare.

— Zău? Ce tare! i-a răspuns sceptic Adolf.

— În orice caz, ne-am distrat foarte bine, a conchis Ora-unsprezece-treizeci.

Neumann i-a lăsat pentru a se duce la iubita lui, la care se mutase de când Ora-unsprezece-treizeci apăruse în viața lui Adolf și de când renunțase mai mult sau mai puțin la pictură pentru politică.

Ora-unsprezece-treizeci și Adolf s-au hotărât să se întoarcă pe jos în Montparnasse.

— Cinstit, Unșpe, chiar îi iei în serios?

— Pe cine?

— Pe supraraliști.

— Atenție! Îți atrag atenția că și tu faci parte dintre ei. Supraralist, raionul pictură. Cu Max Ernst, De Chirico, Dalí și ceilalți. De altfel, de când s-a aflat, vinzi ceva mai bine decât înainte.

— Unșpe, vorbesc serios. Ce părere ai despre ei?

— E ceva viu, zgomotos, tânăr.

— Idiot.

— Păi, da. Și ne distrăm foarte bine.

— Chestia asta, adică, îți e de-ajuns: „Ne distrăm foarte bine“?

Vorbise bruscând, pe un ton dur. Când s-a întors spre ea a descoperit că avea lacrimi în ochi.

— Da, îmi ajunge că ne distrăm, e important.

Nu-și putea opri suspinele.

— Ce se-ntâmplă, Ora-unsprezece-treizeci? Nu despre febra fânului este vorba. Ce ți-a zis clarvăzătorul?

Fata și-a întors capul.

— Vai, mi-a zis ceea ce știam. Nu mai aveam nevoie decât de confirmare.

— Ce?

— Că n-o să trăiesc prea mult. Că n-o să trec de treizeci de ani.

— Scorneli! Cum poți să crezi?...

— Of, știam eu asta de mică. Mi-a citit o țigancă-n palmă. Pe urmă mi-a ieșit și mie în cărți. Iar domnul Jacob mi-a citit în cafea.

— Și eu citesc în vârful tălpii că o să-i ard niște șuturi în cur domnului Jacob ăsta!

A luat-o-n brațe pe Ora-unsprezece-treizeci, a ridicat-o ca pe un copil și și-a lipit fața de a ei, frecându-și nasurile.

— N-aș mai vrea să-ți lași creierul stricat de toți prezicătorii ăștia. Plesnești de sănătate și-o să trăiești foarte foarte mult.

— Chiar așa? l-a întrebat Ora-unsprezece-treizeci cu ochii holbați de speranță.

— Chiar așa.

Fața i s-a luminat.

— Și-o să-mbătrânești alături de mine, a adăugat Adolf.

— Chiar așa?

— Chiar așa.

Ora-unsprezece-treizeci l-a luat cu amândouă mâinile de umeri pe Adolf și a început să plângă de ușurare, atârnată de gâtul lui.

— Vaaai... ce fericită sunt... ce proastă am fost... și uite cum m-ai liniștit... fiindcă știu că ai dreptate.

Adolf s-a cutremurat. Deși își afirmase cu putere optimismul, simțea, cu tot atâta putere și într-un fel de neînțeles, că micul domn Jacob avusese, fără îndoială, dreptate.

*

Un trunchi melodios. Bărbatul semăna cu o buturugă prin masivitate, culoare, mobilitate, absență a expresivității; cu toate acestea, avea în mijlocul feței o fantă orizontală, ca o cicatrice produsă printr-o lovitură de topor, și din fanta aceea țâșnea un cântec bărbătesc care umplea salonul de vară.

— *Dumnezeule atotputernic, apleacă-te către mine. Păstrează-mi puterea pe care ca prin minune ai sădit-o în mine. M-ai făcut să fiu viguros, mi-ai dăruit puterea supremă și calități sublime: să-i luminez pe cei ce se târăsc, să ridic la loc ce-a căzut în ruină. Cu ajutorul tău voi transforma umilința-n măreție, în splendoare și maiestate.*

În vila uriașă cu ferestrele dând spre Alpi, publicul asculta cu pioșenie tenorul wagnerian intonând rugăciunea lui *Rienzi*. Cu toții ascultau același concert privat, dar fiecare auzea altceva. Familia Bechstein, proprietara vilei și celebră producătoare de pianе, verifica sonoritatea ultimului model, Winnifred Wagner descoperea opera pe care nu o jucase niciodată la Bayreuth, în timp ce Adolf Hitler avea senzația că i se cânta cu voce tare jurnalul intim.

Tenorul a încheiat, primind aplauzele moderate ale înaltei societăți aflate-n vacanță. Cât despre Hitler, mai degrabă și-ar fi dorit să-și fi făcut cruce. Pentru el, Wagner ajunsese muzică religioasă, liturghie personală, așa că mergea la reprezentațiile din apropiere de Bayreuth, după cum se intră pentru meditație și rugăciune într-o catedrală.

De acum, îmbăiat iarăși în eroismul lui *Rienzi*, își dorea să scape de femeile care-l înconjurau. Erau prea multe admiratoare în salon pentru ca urmarea după-amiezii să nu dea în meci de box între purtătoarele de cocuri sure. S-a dus să-i sărute mâna Helenei Bechstein, stăpâna casei, o înflăcărată partizană a lui, care, cu doi mai înainte, își amanetase bijuteriile pentru a furniza bani partidului. Salutând-o, i-a arătat că purta la el ultima cravașă pe care i-o dăruise.

— Vai, nu! Doar n-o să ne părășiți atât de repede!

— Am de scris.

— Dacă e pentru Germania, atunci vă iert.

A intrat în Mercedes lăsând în urmă numai inimi rănite. Se ducea la Mimi.

Mimi, Mimilein, Mizzi, Mizzerl, niciodată nu descoperea diminutive suficient de tandre pentru a-i îngâna numele.

Ea avea șaisprezece ani. El, treizeci și șapte.

Fata îi arunca niște priviri cum se aruncă spre o vedetă politică atunci când ești adolescentă și te plictisești într-un sătuc din Alpii bavarezi. Era fermecată de parcă l-ar fi întâlnit pe Rudolf Valentino.

Mai întâi îl simpatizaseră câinii din fața magazinului familiei, lucru care lui Hitler i se păruse de foarte bun augur. Înainte de a o fi observat, Hitler sesizase emoția pe care i-o produsese. Apoi, admirase trupul zvelt, proaspăt, vesel, care părea adus de rouă, obrații rotunzi și fragezi ca niște fructe din pom, apoi blondul nepăsător al părului și ochii violet. Femeia se născuse în ea chiar în acea vară minunată. Constatase că roșea când îl vedea. Îl găsea superb cu pantalonii lui scurți din piele, ciorapii groși, gri-deschis și hanoracul strâns de curea, exact așa cum era fotografiat prin ziare, cu aura lui de un întunecat romantism creată de trecerea nedreaptă prin închisoare. Se apropiase de ea folosindu-și celebra fixitate a pupilelor de culoare azurie pentru a o impresiona, înainte de a-i lăuda câinele. Au stat de vorbă despre animale timp de un ceas. Ulterior, când Hitler a rugat-o pe sora ei mai mare să-i permită să o ia pe Mimi la plimbare, aceasta, tulburată pentru că ajunsese să trezească interesul unei vedete, a rupt-o la fugă.

Hitler se simțea regenerat de tinerețea fetei: nu doar că Mimi îl devora cu aceiași ochi îndrăgostiți ca toate mamele lui protectoare, dar era și mult mai agreabilă de privit decât protezele perlate și babornițele plicticoase și de mult aflate la menopauză. În plus, nu-i cerea nimic, învinsă încă înainte de a se fi cunoscut. Făcându-i curte, avea senzația că întinde un unt bun din Alpi pe o bucată de turtă dulce, într-atât totul mergea de la sine.

Pentru a-și asigura prestigiul în fața ei, a invitat-o la o întâlnire politică unde știa că avea să fie vedetă. Își pusese la bătaie toate flăcările elocinței, transformând modesta adunare dintr-o vilă din Berchtesgaden într-o întâlnire esențială, în care se juca însuși destinul Germaniei. Turuia trecând de la lirism la plină energie, de la nostalgie la speranța într-o radioasă zi de mâine, de la ură la tandrețe patriotică, oferind un festival pirotehnic încununat cu ovații delirante. La masă a ținut ca Mimi

și sora ei să fie așezate pe locurile de onoare de lângă el și i-a înflăcărat celei din urmă obrazii mărturisindu-i că numai pentru ea vorbise. Îi privea gura cu buzele ca tivite cu horbotă, tandră, trandafirie și, la desert, nu a mai rezistat și i-a dat chiar el bucățelele de tort. De la o clipă la alta se purta cu ea cum ar fi făcut-o ba cu un bebeluș, ba cu o femeie, ceea ce întindea la maximum nervii adolescenței. După masă, la un pahar, a făcut o paralelă între mama lui Mimi, care tocmai murise din cauza unui cancer, și propria lui mamă, doamna Hitler, ceea ce i-a mpăienjenit ochii și i-a dat dreptul să-și lipească pulpa de a fetei.

Apoi au ieșit în noapte. Hitler s-a aplecat spre Mimi, a mângâiat-o pe umăr și s-a apropiat pentru a o săruta. În aceeași clipă, cei doi câini s-au aruncat unul la altul și au început să se muște. Înfuriat, Hitler a tras spre el câinele pe care îl ținea în lesă și l-a lovit cu cravașa.

— Stai! Stai! a țipat Mimi.

Hitler însă se dezlănțuise asupra animalului, care gema și se strânsese ghem, nemaifiind altceva decât o continuă tânguire.

— Gata! Opriți-vă! Vă implor! Opriți-vă!

Hitler nu mai auzea nimic, lovindu-și în neștire prietenul credincios fără de care pretindea că nu putea trăi.

— Cum puteți fi atât de brutal cu bietul animal?

Hitler s-a oprit și a îndreptat spre ea o privire rătăcită.

— Era necesar.

S-a apropiat iarăși de ea, cu cravașa în mână, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Din instinct, Mimi s-a dat înapoi.

— Ce e, Mimi? Nu mai vrei să mă săruți?

— Nu.

Hitler a devenit rece ca gheața. Întreaga politețe care-i luminase seara i-a dispărut de pe chip și s-a îndepărtat în noapte murmurând uscat: *Heil!*

A doua zi, după o discuție cu șoferul lui, Emil, care îl asigurase că o fată bine-crescută trebuie să refuze cel dintâi sărut, i-a trimis un buchet de flori pentru a o înștiința că-i rupsesse inima! Mimi a acceptat întâlnirea din aceeași zi.

Mercedesul a oprit în fața magazinului și fata a urcat. Era radioasă.

În mașină, se aștepta ca Hitler să poarte o conversație scilicitoare. Or el, care nu era vorbăreț decât în public și atunci doar pe teme politice, a fost copleșit de așteptarea ei și a încercat să o satisfacă de bine, de rău. După o jumătate de oră de eforturi, a găsit o tactică nouă.

— O să te țin de mâini, îți vei lăsa capul pe umărul meu, vei închide ochii, iar eu îți voi trimite visele mele.

Încântată de ciudățenie, Mimi s-a conformat. Hitler a reușit astfel s-o atingă și s-o contemple fără să se obosească să facă conversație.

Mașina s-a oprit la cimitir. Mimi s-a arătat surprinsă, dar Hitler i-a explicat cu seriozitate:

— Vom merge la mormântul mamei tale, draga mea!

Au pășit pe aleile cochete și pline de flori. Era prea frumos afară și prea cald pentru tristețe, iar Hitler a trebuit să facă eforturi ca să creeze o atmosferă emoționantă. Deasupra pietrei de mormânt i-a vorbit despre mama lui, despre privirea ei, despre iubirea ei veșnică. Și a plâns mult timp. Mimi doar un pic. O! Hitler rezistase un ceas întreg.

A doua zi s-au dus să se plimbe prin pădure. Au alergat printre copaci. I-a spus că era nimfa lui – vagă reminiscență de la operă –, ceea ce a făcut-o să râdă în hohote, apoi au improvizat o urmărire cum văzuse el că făceau niște îndrăgostiți într-un film.

S-a întors epuizat la mașină. Nesătula i-a cerut să-i mai vorbească, dar Hitler s-a fofilat prefăcându-se că o hipnotizează.

Se simțea din ce în ce mai încurcat, fiindcă simțea că o dezamăgea. Fata se aștepta ca el să se poarte ca un bărbat, să ia inițiativa și să nu se rezume la săruturile pe gât. Or, el nu se vedea mergând mai departe. Din neglijență, încă nu-și făcuse timp pentru a-și pierde virginitatea. Încercările de a o începe odată cu femeile, de o sută de ori amânate, făcuseră loc unei castități destul de confortabile. La treizeci și șapte de ani se simțea foarte bine neavând relații sexuale, fiindcă nu risca să facă vreun sifilis, nu-și

pierdea nici timpul, nici energia, putea flirta cu femeile fără să se gândească vreodată la ceva rău, se simțea pur și moral. Ca Rienzi! Îl îngrozea ideea de a sfâșia acea pace, iar spaima cu pricina, ușor de depășit, de altfel, pentru orice bărbat la optsprezece ani, devenise aproape de nedepășit la treizeci și șapte. O posibilitate prea mult timp îndepărtată devine o imposibilitate. Se ridicase un zid. Un zid prea înalt pentru a mai putea fi sărit fără greutate. La început avusese scuza sărăciei, asta la Viena și la München, apoi a războiului, după care a intrării cu surle și trâmbițe în politică. Acum nu o mai avea și nu era mai bine. Față în față cu Mimi, simțea pentru întâia oară nevoia ca trupul să-i folosească și pentru altceva decât pentru a vorbi, a mânca, a defeca și a dormi, iar nouitatea îl paraliza. Suferea cu atât mai mult cu cât asupra acestui subiect nu se putea confesa nimănui, nici măcar lui Emil, șoferul său, de care se folosea pentru a lăsa să se creadă că avea legături cu dansatoare și cu actrițe cărora însă se mulțumea să le plătească mâncarea și băutura.

Ce era de făcut?

Va practica șiretenia verbală.

— Mimilein, te iubesc enorm. Nimeni n-ar mai putea să iubească atât de mult. O să mor din dragoste.

Orele petrecute în afara orașului, pălăvrăgind cu Mimi, ajunseseră un coșmar, iar Hitler simțea capcana strângându-se în jurul lui.

Într-o după-amiază, pe când fata se prefăcea că se împiedică pentru a se agăța de brațul lui, s-a decis să înceapă un joc nou.

— Mimi, te iubesc foarte, foarte mult. Știu că ești femeia vieții mele, că trebuie să mă căsătoresc cu tine, dar încă nu mă simt pregătit.

A respins-o, s-a agățat de un copac ca de un colac de salvare și a continuat cu disperare:

— Nu vreau să abuzez de tine. Trebuie să mă întorc la Viena și să reflectez. Înțelegi: este vorba despre un angajament deosebit de serios.

Ea a dat să protesteze, dar a întrerupt-o:

— Nu, nu-mi răspunde. O s-o faci, oricum vei vrea tu, când voi avea curajul să te cer.

S-a întors lângă ea, i-a strâns mâinile și au început amândoi să plângă de emoție și de frustrare.

Hitler a plecat liniștit la München. Încă o dată reușise să amâne confruntarea sexuală.

Nu a uitat-o pe Mimi în vâltoarea reintrării în politică, dar și-a reconstruit o imagine a ei confortabilă. O amintire nu-ți cere să treci cu ea-n pat. Așa că le-a vorbit apropiaților despre Mimi, mergând până la a o declara logodnica lui, trăind cu ea într-o intimitate blândă, necontrazisă de nimic, întrucât era îndepărtată.

Drept care a primit-o cu brațele deschise și ochii umezi atunci când fata a profitat de excursia clubului ei de patinaj la München pentru a se întâlni cu el. A dus-o la cafeneaua Heck, cartierul lui general, și i-a vorbit tandru.

— Voi găsi un apartament mai mare. Și-o să trăim împreună atât de fericiți!... Vei rămâne pentru totdeauna cu mine.

— Pentru totdeauna, domnule Lup.

Au izbucnit în râs. Îi plăcea să-i zică domnule Lup, numele pe care Hitler îl utiliza când călătorea incognito.

— Vom alege împreună câteva lucruri, mica mea prințesă, picturi, fotolii, tablouri. Uite, parcă le văd: fotolii mari și frumoase, de salon, acoperite cu pluș violet.

— Pluș violet?

— Nu-ți place?

— Ba-l ador. Și-o să scriem pe cutia poștală: „Domnul și doamna Lup. Atenție: fericire!”

În seara aceea, Hitler se simțea suficient de plin pentru a mai cere vreo consumație concretă, așa că a trimis-o senină înapoi, la Berchtesgaden.

Jurându-i să vină după ea peste două săptămâni.

Și nu s-a dus.

Trei luni mai târziu ea s-a spânzurat. Disperată că nu mai primise nici o veste de la el, nici un răspuns nici la scrisori,

nici la telefon, a făcut un nod la funie și s-a lăsat să alunece în gol. Fratele ei vitreg a sosit la timp – a desfăcut lațul, a luat trupul care nu mai respira și l-a readus la viață.

Temându-se de recidivă, s-a dus în taină la München să obțină explicații de la Hitler.

Acesta aflase de tentativa de suicid și s-au închis amândoi într-o sală de la cafeneaua Heck pentru a lămuri lucrurile.

— Am primit niște scrisori anonime. Am fost amenințat că se va dezvălui în fața presei că am corupt o minoră. Am fost nevoit să pun capăt bârfelor. Am preferat să mă închid într-o tăcere crudă mai degrabă decât s-o compromit pe Mimi, să-i compromit viitorul. Credeți-mă că am suferit tot atât de mult ca ea.

— Intenționați... vreau să zic... este adevărat că i-ați propus să vă căsătoriți?

— Nu am pentru ea decât sentimente părintești.

— Totuși, mi-a spus că...

— Cred c-a visat. E și vârsta, nu?

Fratele vitreg a plecat la Berchtesgaden liniștit, având suficiente elemente pentru a o liniști pe Mimi și, totodată, pentru a o sfătui să-și găsească pe altcineva.

Ceea ce Hitler nu a dezvăluit a fost că la originea scrisorilor anonime fusese el însuși. Făcuse în așa fel încât una dintre mamele lui, Hélène Bechstein, să-i șoptească o bârfă celei mai geloase dintre ele, Carola Hofmann, văduva directorului de școală, pentru ca aceasta să scrie o groază de misive și de amenințări anonime, pentru a-l împiedica pe Hitler să ducă relația mai departe.

Era deosebit de mulțumit de stratagemă. Așadar, trebuise să se retragă dintr-o asemenea aventură din rațiuni politice. Pentru Germania, într-un fel. În sfârșit, găsisse o nouă scuză pentru a rămâne cast.

Era cu atât mai satisfăcut cu cât urma, totuși, să-și cumpere în curând un apartament mare, luxos, unde avea să trăiască împreună cu o femeie foarte tânără.

S-a mutat cu nepoata lui, Geli Raubal, la fel de tânără și de frumoasă ca Mimi, dar mult mai vorbăreț și deci cu mult mai puțin plicticoasă.

Va trăi cu o fată de douăzeci de ani, la vedere, fără angoasa obligației de a o onora sexual, care i-ar fi provocat o teribilă slăbiciune, și fără ca ticăloasa aceea bătrână de Hofmann sau alte babete antice să mai aibă ceva de criticat.

*

COMEDIA, 27 IANUARIE 1925

„Școala de la Paris există. Mai târziu, istoricii de artă vor putea, mai bine decât noi, să-i explice caracteristicile și să-i studieze elementele componente, însă nu-i putem nega deja existența și forța de atracție care au făcut sau fac să ni se alătore artiști din lumea întregă. Modigliani, Van Dongen, Foujita, Sutin, Chagall, Kisling, Adolf H., lista este lungă și absolut strălucită. Poate fi considerat indezirabil artistul pentru care Parisul este pământul făgăduinței, țara binecuvântată a pictorilor și a sculptorilor?“

André Warnod

— Nu e rău, nu? a zis Ora-unsprezece-treizeci. Dă bine articolul.

Prea ocupat cu nodul papionului de la noul său costum de seară, Adolf abia o asculta. Știa deja pe dinafară articolul.

Ora-unsprezece-treizeci a scormonit prin grămada de hârtii și a mai pescuit cu vârful degetelor o revistă.

— Ia stai. Să-ți citesc cronica mea preferată. E o capodoperă. „Spiritul evreiesc își continuă munca de măcinare, afirmându-și insidios internaționalismul toxic. După «Cubism», artă a nemților care a împovărat primii ani ai secolului, iată și pretinsa școală de la Paris, cohortă de tineri indezirabili, ignari și turbulenți care au colonizat cartierul Montparnasse și își țin adunările într-o cafenea pe cât de faimoasă, pe-atât de plină de fum, La Rotonde, vechi local parizian ajuns un veritabil salon al jidanilor

și metecilor. Aceștia sunt apărătorii unei arte care nu are nimic de-a face cu vreo origine națională, o artă nici franceză, nici germană, nici slavă, nici spaniolă, nici românească, pe scurt, o artă jidănească. Înțelesul local, spiritul local, subiectul local, culoarea locală suferă, din cauza lor, de o decadență cu atât mai sigură cu cât ei vorbesc despre o artă internațională. Cum să nu te îngrozești văzând toate frontierele și limitele risipindu-se? Ați văzut oare operele unui Sutin, Pascin sau Adolf H.? De o evidentă mediocritate, în culori murdare și de o sărăcie a materialului antifranceză, triste, scatologice, anatomice, acestea se bazează pe reflecții doctrinare, deci antiartistice. În ziua în care pictura a devenit o știință speculativă, Jidanul și-a putut face de cap. Caligrafii Talmudului cumpără pânze și culori. Până acum nu erau decât negustori, de acum se cred creatori. În realitate, poporul deicid este și un popor artcid. Acesta...“

— Gata, Unșpe, altfel te spăl la gură cu săpun.

— Ba nu, ar trebui să fii mândru. Să fii făcut jidan este dovada că ai reușit. Sunt tare mulțumită să te văd scuipat de cretinii ăștia.

— Te-ai îmbrăcat?

— Mă-ntrebi dacă sunt gata? De dimineață mă tot pregătesc. De cînșpe ori m-am schimbat. Nu sunt convinsă că mi-am găsit rochia potrivită, dar am obosit.

Adolf a constatat că Ora-unsprezece-treizeci era mai degrabă frumoasă în rochia de mătase de culoarea pielii, brodată cu modele rusești.

— Of, Adolf, nu te uiți la mine, ci mă verifici!

— Nici vorbă. Ești frumoasă de-mi vine să te mănânc.

— Păi, haide, nu te jena.

— N-avem timp...

— Deh, n-o să pierdem decât primii dumicați. Oricum, antreurile sunt de fiecare dată cam sleite pe la baletele astea rusești.

— Imposibil. Nu pot să-i fac asta lui Diaghilev. Hai.

Ora-unsprezece-treizeci l-a ascultat, urmându-și iubitul în Bugatti.

De când Adolf H. fusese lansat de către suprarealiști, pânzele i se vindeau, prețul le creștea, banii se revărsau odată cu renumele.

— Nu priceperea e totul. Trebuie să se și ducă vestea, spunea deseori Ora-unsprezece-treizeci.

Modul de a picta al lui Adolf H. nu se schimbaseră, ba chiar era același din 1918 înapoi, numai că acum lumea se bătea pe lucrările lui. Publicitatea făcută de Fachir crease un interes nou transmis repede mai departe de comercianți precum Rosenberg și Kahnweiler, care vindeau pânzele unor bogați amatori de artă americani – Gertrude Stein, Paul Barnes, John Quine sau Chester Dale –, ceea ce declanșase interesul în Statele Unite.

Adolf se despărțise de precedentul agent, Slawomir, în po-fida lacrimilor și durerii sincere ale acestuia, care, după obicei, riscase, dar nu reușea să și câștige.

— Asta dovedește cel puțin că nu poți face avere dormind, a comentat Ora-unsprezece-treizeci.

Rămas multă vreme în umbră, Adolf făcea față cu greu succesului fulgerător. Știa prea bine că reușita ținea de circumstanțe, considerând-o ceea ce și era, un fluture adus de vânt, ușor, inconsecvent, frivol, fără rădăcini. Așteptase prea mult pentru a nu se teme că, după cum a venit, așa își va și lua zborul. Triumful, departe de a-l îmbăta, îl îngrijora și mai tare. Mâine pe ce se va baza? Dacă astăzi urca, mâine nu ar fi putut decât coborî. În vremurile întunecate, trăia din speranță. Acum însă ce mai putea spera? Nu-i mai rămânea decât să ajungă la disperare prin succes. Faptul că, acum, lumea îl celebra nu schimba lumea. Întotdeauna victorioasă e indiferența. O lume care îl ignorase, chiar dacă acum îl recunoștea, putea să-l ignore din nou. Nu câștigase nimic. Sau, dacă da, atunci o bătălie, nu războiul. Se consuma astfel, neîncetat.

Situației în care se afla în prezent îi reproșa că propria artă nu-i mai aducea tot atâta bucurie. Înainte, nu se baza pe reușită, lucru care îi favoriza concentrarea, îi mobiliza forțele pentru a munci zi de zi. Pictura fusese salvarea lui, de-acum ajunsese meserie. Sărind din pat, se învârtea prin atelier ca un agent la

Bursă, ținând să-și justifice casa cea nouă, mașina, servitorii, și bogăția să-i miroasă a sudoarea muncii. Pus la treabă mai degrabă de muștrările de conștiință decât de inspirație, își impunea un program de lucru excesiv, mai mult decât avea chef și putere, interzicându-și să mai viseze și să mai lenească, chestiuni tot atât de necesare.

Întrucât statutul de artist în vogă îi impunea și obligații mondene, adăuga seratele zilelor epuizante, iar surmenajul îl făcea ușor iritabil. Ora-unsprezece-treizeci, cu bună dispoziția ei molipsitoare, nu se simțea jignită, mult prea fericită că profita de noile ei jucării, casa, camerista, mesele aduse de la restaurant, toaletele, pălăriile, statutul de „femeie în vogă”. Sigur, suferea văzându-l pe Adolf atât de puțin disponibil. Regreta vremea nepăsării lor comune, chiar dacă fusese lipsită de măsură.

Seara, Adolf se prăbușea îmbrăcat în pat, iar pe ea o distra să-l dezbrace așa, adormit, secătuit de energie pentru marile lor nopți de dragoste. Totuși, apuca să zică:

— Te iubesc, Ora-unsprezece-treizeci, doar știi. Te iubesc.

Dar părea și sastisit, și vinovat, când o spunea. Și-o spunea pentru a se scuza că nu era acolo, că nu se mai arunca peste ea, înfometat de trupul ei.

Ora-unsprezece-treizeci își luase obiceiul de a da buzna în atelier îmbrăcată doar în halat.

— Am venit s-o punem de-o nerușinare.

Își întredeschidea surâzătoare chimonoul de mătase. Adolf își lăsa deoparte pensulele și-i săruta pânțele. Continuau direct pe jos. Totuși, într-o zi, Adolf a pretextat că era prea obosit, în alta că avea o problemă cu pictura, în cealaltă... altceva... iar Ora-unsprezece-treizeci a înțeles că-l deranja. Întrucât i se părea nelalocul lui să ceară ea ceea ce, de obicei, bărbatul cere, a încetat să-și mai asume riscul unui refuz, iar cuplul lor nu a mai avut decât o activitate sexuală episodică.

Automobilul Bugatti a luat-o pe bulevardul Maigne.

— Ia zi-mi, dragă frișule, chiar îți plac spectacolele de balet?

— Da. Desigur.

— Dac-ai zis „desigur“ înseamnă că nu-ți plac, dar te simți obligat să-ți placă.

Adolf a zâmbit.

— Așa e. Am preferat întotdeauna opera, mai ales Wagner.

— Ei, chiar pe Wagner nu-l înghit! a strigat Ora-unsprezece-treizeci. E muzică pentru sectă. Ori aderi la ea, ori nu aderi. Nu gustului se adresează, ci pasiunii.

— Poate că ai dreptate.

— Poate? Ce tot spui!?

Adolf a râs ușurat. Îmburghezirea nu-i furase Orei-unsprezece-treizeci nimic din modul ei franc de a discuta.

A parcat și s-au îndreptat braț la braț către teatrul de pe Champs-Élysées.

— Și ia mai zi, frișule, o să mă iei cândva de nevastă?

— De ce vrei să te iau de nevastă?

— Ca să ajungi văduvul meu.

— Unșpe, nu începe iar cu poveștile tale stupide despre premoniții și moartea de tânără. Nu cred o iotă.

— Bine. Să admitem c-o să am timp să mă oflesc, o să mă iei de nevastă?

— O să te iau când n-am să te mai iubesc.

Și-a închipuit că-i făcuse o fermecătoare declarație de dragoste cu acele cuvinte și s-a mirat s-o audă răspunzându-i cu voce gâtuită:

— Atunci grăbește-te, frișule, grăbește-te.

S-a oprit și-a măsurat-o din cap până-n picioare.

— De ce spui asta? Fiindcă muncesc mult și n-am mai avut timp să...

— Da.

Cu un gest plictisit, a vrut să schimbe subiectul.

— În curând vom pleca la mare, ne vom lua vacanță și vom petrece împreună o bună bucată de vreme.

— Bine, Adolf, s-o facem. Țin la timpul favorabil, cel numai al nostru. Și nu-mi place ca vremurile bune să fie doar trecut.

S-a aplecat și-a sărutat-o.

— Ai înțeles?

— Am înțeles.

— Te iubesc, Unșpe, doar știi. Te iubesc.

— Știi. Dar eu lucrez cu mâinile, nu trebuie să ajung prea abstractă.

Au izbucnit în râs și s-au sărutat încă o dată.

Înveseliți din nou, fermecați unul de celălalt, alcătuiau un cuplu magnific în clipa în care au intrat în foaierea înțesată, împodobită, parfumată al teatrului.

Ora-unsprezece-treizeci a arătat către un tânăr cu trăsături de statuie grecească, sprijinit de un stâlp.

— Îl vezi pe băiatul acela? Nu-i așa că e frumos?

— Da. Cine e?

— Lars Ekström, prim-balerin al baletului suedez.

— A, da? Dar cum de-l cunoști?

— Îl cunosc foarte bine, doar e amantul meu.

*

— Nu am fost niciodată antisemit.

Picior peste picior, cu o ceașcă de ceai în mână, Hitler o spusese cu calmul unei persoane blazate care se hotărâse să declare în sfârșit adevărul.

Jurnalistul american a tresărit.

— Poftiți?

— Nu am fost niciodată antisemit.

Hitler îl prinsese pe jurnalist în menghina privirii. Acesta încă mai încerca să reziste.

— Totuși, în discursurile dumneavoastră ați făcut deseori apel la ura de rasă.

Hitler a ridicat ochii în tavan, a oftat, apoi s-a aplecat înainte pentru a rosti noutatea.

— Poporul nu ar fi priceput dacă procedam altfel.

Ochii jurnalistului sclipeau de încântare. Avea o știre senzațională, în exclusivitate: Hitler nu era cu adevărat antisemit, doar se prefăcuse, din oportunism. I-a mulțumit volubil și a alergat să-și transmită articolul prin telefon.

Hitler a rămas pentru o clipă singur în barul marelui hotel și și-a zâmbit în oglindă: totul mergea ca pe roate. Nu doar scăpase de ridicolul puciului, dar partidul nazist progresa cu fiecare rând de alegeri. Hitler era considerat una dintre figurile cele mai importante ale Germaniei, presa națională și internațională vorbea despre el, fotografii personal, Hoffmann, îi împărțea portretele autorizate. Spre marea lui bucurie, adversarii continuau să-l subestimeze, văzând în el un rival inofensiv, fiindcă era prea diferit, se lăsa prea ușor stăpânit de transe de furie, de apostrofări delirante și divagație mistică. Nu-și dădeau seama că oamenii vremii, sătui de politicienii tradiționali, țineau la el tocmai pentru asta, fiindcă se prezenta drept remediu apocaliptic, mântuitor-salvator aproape divin care putea reabilita Germania.

— Unchiule Alf! Unde-i unchiulețul Alf?

Geli și-a făcut apariția într-un nor de blănuri și parfumuri. L-a zărit pe Hitler, s-a răsucit pentru a-i face semn, după care s-a apropiat clătînându-se pe tocurile prea înalte și prea noi.

— Bună ziua, unchiule Alf. M-aș fi bucurat să fi fost și tu cu mine la cursul de canto. Am reușit să iau un re acut de octava a cincea. Unul frumos. Și nu unul de șoarece prins în cursă. Nu, unul adevărat, lichid, pur, lung, ca Elizabeth Schumann. Ce bei? Ceai? Îiîh! Nu, eu un bloody-mary. Da, ca Elizabeth Schumann sau Maria Ivogün, ai fi fost mândru de mine, unchiulețele. Trebuie spus că n-am făcut-o special. Credeam că vocalizele îmi ies mult mai jos, nu prea aveam încredere. Eeei, vine odată bloody-mary-ul ăla sau vă trimit după roșii? A mers bine cu americanul tău? Păi, da, cu siguranță ai fost sclipitor. Era frumos jurnalistul?

— Normal.

— Normal pentru un german sau normal pentru un american? Fiindcă, totuși, americanii sunt mai frumoși decât germanii. În orice caz, în filme. Mulțumesc, muream de sete. Mmm... ce bun e! Un re acut ca un șuierat de locomotivă. O să-mi spui că pentru repertoriul meu nu am nevoie de re acut. În sfârșit, e o ușurare să-l am de rezervă. Aș mai lua și un al

doilea pahar. Ai timp să vii cu mine la probă, la croitor? Nu? Iar mizeria asta a ta de politică?

— Ba da, acum sunt liber.

— Iupiii! Trăiască unchiulețul! Mi-a ieșit numărul câștigător! N-am făcut-o special, dar știi să-l recunosc. Nu-i așa, unchiule Alf?

— Da.

— Credeam că așa un compliment merita un pupic, orișicât.

— Uite-l.

— Așa mic? Deja au început soldurile?

— Uite încă unul.

— E mai bine. Pe o scară de la zero la douăzeci, i-aș da... unsprezece.

— Doar atât? Dar asta?

— Mmm... paisprezece. Stop! Nu trebuie să ardem etapele. Ai tot timpul să-ți ameliorezi performanțele de acum până diseară. Ce mergem să vedem?

— *Liliacul.*

— Grozav! Nu l-am văzut decât de două sute șaisprezece ori!

— Păi...

— Nu, nu, sunt încântată. Și pe urmă, măcar așa scap de Wagner. Sau, mai rău, de Bruckner.

— Geli, îți interzic să...

— Da, știi, unchiulețule, sunt compozitorii tăi preferați, dar zbiară prea sus pentru mine Wagnerii și Brucknerii ăștia ai tăi. De altfel, pledez pentru ideea de a interzice toți muzicienii ale căror nume sunt formate din două silabe și se termină în „er“. Nu vrei să adaugi și asta în programul partidului național-socialist?

S-au ridicat și au plecat împreună la cumpărături. Hitler resimțea o adevărată mândrie bărbătească să fie văzut la braț cu Geli. Fata ciripea neîncetat, veselă, impertinentă, ironică și, când nu vorbea, cânta, pentru că grație sprijinului financiar al unchiului, abandonase studiile de medicină pentru a le urma pe cele de operă. Când nici nu cânta însemna că mânca, nesătulă și gurmandă. Pentru Hitler, Geli era o gură, o gură mereu agi-

tată, o gură care ronțăia existența și-i dădea unchiulețului iubit pupături cu nemiluita.

Era singura persoană care accepta să facă pe vedeta în fața lui. O lua cu el peste tot, la mese, la întruniri, prin cafenele, lăsând-o să-i apostrofeze convivii și să ajungă centrul interesului.

Geli plăcea bărbaților. Iar lui Hitler îi plăcea asta. Aprecia electricitatea erotică stârnită când trecea Geli, concupiscenta privirilor, încordarea nervoasă a trupurilor, focul negru care se aprindea în pupile. Hitler se simțea extrem de viril în asemenea momente, aproape ca atunci când ținea cuvântări în fața maselor la început pasive, apoi profund tulburate. De mai multe ori se cutremurase de voluptate respingând tot soiul de băieți arătoși care veneau să-i ceară permisiunea de a o lua pe Geli la plimbare sau la teatru. Savura în special clipa în care tinerii masculi pricepeau că Geli îi aparținea lui Hitler. Mișcarea înnebunită a genelor acestora îi aducea lui Hitler tot atâta satisfacție cât un adevărat orgasm. Punea atâta preț pe aceste lupte între armăsari, încât nu-și mai dădea seama că, dacă Geli declanșa așa de multe pasiuni subite, lucrul acela se întâmpla fiindcă se purta ca o seducătoare de meserie. Geli se uita la orice bărbat de parcă ar fi fost cel mai frumos, mai puternic și mai dispus să o sfârâme strângând-o-n brațele lui, după care, în secunda următoare, îi adresa câteva cuvinte batjocoritoare sau obraznice. Rezultatul amestecului de rece și fierbinte era o ridicare a temperaturii respectivului cavaler galant, care-l făcea să-și încerce șansa.

Dacă inițial lui Geli i-a plăcut viața alături de unchiul ei, o mare personalitate, o vedetă politică, cu mulți bani și foarte generos cu ea, după doi ani a început să se simtă ca închisă într-o cușcă. De mai multe ori îi propusese lui Hitler să se logodească cu cutare ori cutare bărbat, dar el găsisse de fiecare dată pretexte pentru a o refuza. După ce-și dăduse afară șoferul, pe Emil, pe care fata pusese ochii, îi desființase unul câte unul pe tinerii de care Geli își închipuia că s-ar fi putut îndrăgosti. La început, ea îi ascultase argumentele, dar de-acum nici măcar nu mai era atentă, știind că putea inventa și altele.

— Vasăzică, unchiule Alf, crezi că nici un băiat nu mă merită?

— Nici unul.

— Adică așa de bine arăt?

— Ești mica mea prințesă.

Sigur că era flatată, însă avea douăzeci și trei de ani, i se părea că trecuse deja mult timp și tânjea să se simtă în brațele unui bărbat.

Sătulă să tot aștepte un soț, se rezumase la a-și lua un amant.

Jochen era un violonist vienez cu pletele la fel de lungi ca firele arcușului. Îl întâlneau la profesorul ei de canto. Întrucât aparținea lumii muzicale, și nu celei de care ținea cercul de obișnuiți ai unchiului ei, se decisese să se vadă cu el în secret. Așa că Geli și Jochen petreceau în pat două ceasuri pe zi.

Programul nu era comod, Geli se temea continuu că ar fi putut să fie recunoscută sau, mai rău, să rămână gravidă. Numai că ingeniosul și experimentatul Jochen știa să o facă fericită fără a o obliga să-și asume riscuri.

— Unchiule drag, nu crezi că ar trebui să-mi termin studiile de canto la Viena?

Hitler s-a făcut cenușiu la față.

— Ce idee tâmpită! Detest legenda conform căreia muzica vieneză ar fi superioară celei germane.

— Totuși...

— Wagner e german sau austriac?

— Dacă-ai fi în stare să cânt partitura Isoldei aș fi de acord cu tine. Dar, ținând cont că vocea mea este mai degrabă ușoară...

— Nu doar vocea îți este ușoară, ci și modul în care gândești.

Geli s-a oprit îngrozită, simțind că se apropia furtuna. Prea târziu. Hitler a țipat:

— Fac sacrificii enorme pentru ca tu să-ți poți permite să faci ce vrei și așa-mi mulțumești? Vrând să pleci la Viena? Voi avea oare onoarea de a o vedea măcar o dată pe an pe domnișoara, când va ajunge celebră? Familie de nerecunoscători!

Unul nu face mai mult decât altul din prăsila asta austriacă rea. Mai întâi maică-ta, care...

Geli a considerat inutil să-l mai asculte, așa că a lăsat privirile-n podea și și-a îndoit spinarea, așteptând să se încheie criza de furie. Știa că pe Hitler avea să-l țină un ceas disperarea isterică. S-a gândit la Jochen, care avea pielea atât de fină pe interiorul brațelor, pe acolo pe unde venele aminteau că viața este atât de fragilă, iar lucrul acesta a ajutat-o să uite de urlete.

Jochen și-a încheiat contractul la München și a trebuit să plece la Viena. Și-au luat adio cu atât mai sfâșietor cu cât au fost nevoiți s-o scurteze, fiindcă Geli nu putuse s-o șteargă decât un ceas de sub supravegherea unchiului. L-a pus să-i promită că nu-i va scrie – unchiul ei îi citea corespondența – și i-a jurat că-i va trimite ea o scrisoare pe zi.

Ceea ce a și făcut. Și astfel chiar s-a îndrăgostit definitiv. Cum să nu te-nnebunești după un bărbat care te-a făcut să cunoști plăcerea și care nu îți poate răspunde la declarațiile tale din zi în zi tot mai înflăcărare? Prin urmare, absența lui i-a-ntins la maximum nervii lui Geli, care considera că era atât de nefericită, încât obligatoriu trebuia să ajungă la Viena.

După ce unchiul i-a cumpărat un taior nou și două rochii, a decis, în după-amiaza aceea, întorcându-se în imensul lor apartament, că era cazul să-și negocieze o călătorie la Viena.

— Prea mă răsfeți, unchiule Alf, niciodată nu voi fi în stare să-ți mulțumesc îndeajuns.

Hitler s-a umflat în pene.

— Nu cred că merit un asemenea unchi. Până la urmă, cine sunt eu? O fată care nu știe nimic, care nu înțelege politica și încearcă cu greu să zbiere cât o țin plămânii pentru a-i face plăcere unchiului ei, care e un așa de rafinat meloman.

— Ai voce frumoasă, Geli.

— Da. Dar nu reușește să iasă cu totul la lumină.

— Trebuie să lucrezi.

— Mda, dar de trei ani încoace alerg de colo-colo pe la toți profesorii din München și tot nu-mi iese.

— Ai puțină răbdare.

— Am auzit de un profesor extraordinar de la Viena.

Hitler s-a încordat și s-a uitat urât la ea.

— Nu, unchiule Alf, nu vreau să zic că doresc să mă mut la Viena, ci doar să merg la o audiție la respectivul ca să-mi spună dacă într-adevăr vocea mea merită efortul ori nu. E vorba doar despre câteva zile.

— Pe cine vrei să vezi?

— Pe profesorul acela, doar ți-am spus.

— Cum se numește?

— Vögel. Profesorul Vögel.

— N-am auzit de el.

Și s-a așezat uitându-se îmbufnat pe fereastră. Fata s-a apropiat și l-a luat de mână.

— Trei-patru zile, unchiuleț, ca să am și eu conștiința împăcată.

— Conștiința împăcată?

O spusese pe un ton atât de sceptic, încât ei i-a fost frică să nu fi ghicit totul.

— Las' că-i cunosc eu pe profesorii ăștia de canto: „Da, domnișoară Raubal, aveți o voce foarte frumoasă, dar trebuie să vă refacem în întregime tehnica. Mă pot ocupa de asta. Patru lecții pe săptămână a cincizeci de mărci ora.” Și-n acel moment o să și vrei să rămâi la Viena.

— Îți jur că nu, unchiuleț.

A privit-o adânc în ochi, încercând să-i citească-n suflet.

— De ce-mi juri că nu? Dacă Vögel ăsta e cel mai bun profesor din lume?

— Îți jur că nu... Fiindcă nu vreau... să te părăsesc.

Hitler a zâmbit. Ba chiar și-a-ntors capul spre fereastră pentru a-și ascunde emoția. Fata simțea că poate câștiga.

— Trei zile, unchiuleț. Trei zile fără tine, după care mă-ntorc.

— Bine. Dar vei merge cu maică-ta.

Ieșindu-și din fire, Geli i-a dat mâna la o parte și a început să țipe.

— Am douăzeci și trei de ani! Totuși, pot să ies și fără însoțitor!

— Cu ce-ar schimba lucrurile, dacă tot nu ai nimic să-ți reproșezi?

— Nu vreau să fiu însoțită de mama.

— Ba o să fii. Dacă nu, nu te duci. E ultimul meu cuvânt.

— Adică cum, sunt prizonieră aici sau ce?

Hitler a tresărit.

— Prizonieră? La ce te referi?

Geli a străbătut camera de la un capăt la altul plângând.

— Am douăzeci și trei de ani, ai respins toți bărbații care s-au apropiat de mine și nici măcar un pas nu pot face afară din casă fără să fiu supravegheată. Asta numesc eu a fi prizonieră. Cum arată viitorul meu? Un an? Doi? Douăzeci de ani numai în pușcărie? Care e viitorul meu, hai, ia zi, unchiule Alf? Zi-mi odată!

Hitler a privit-o liniștit și i-a răspuns cu blândețe:

— O să te măriți cu mine.

În fața unei asemenea enormități, Geli a rânjit dur, apoi, observând imobilitatea unchiului, a înțeles că nu glumise. S-a apropiat de el.

— Unchiule Alf, cred că nu am auzit bine. Poți repeta ce mi-ai spus?

— O să te măriți cu mine. Vei deveni doamna Hitler. Nu ești prizonieră. Ești femeia vieții mele.

Geli s-a speriat atât de tare de fixitatea privirii lui, încât a luat-o la fugă și s-a închis la ea în cameră.

Peste douăzeci de minute, Hitler a trecut prin fața ușii și i-a spus pe cel mai normal ton cu putință:

— Plec la Nürnberg. Mă-ntorc mâine-seară.

L-a auzit dând câteva ordine servitorilor, apoi împingând ușa grea de la intrare.

Un nebun! Căzuse în capcana unui nebun. Dintr-odată, comportamentul lui din ultimii doi ani i s-a lămurit. Nu o promise pentru ea și nici din cine știe ce simț al familiei, ci doar

pentru el, pentru că se îndrăgostise de ea. Îi îndepărtase pretenvenții, folosindu-se de autoritatea de unchi, pentru a face loc viitorului soț.

Geli se rostogolea disperată în patul pe care-l uda cu lacrimi, chemându-l pe Jochen în ajutor, exasperată la gândul atâtor iubiți pierduți, oripilată că-l lăsase pe unchiul ei, din naivitate, din politețe, din candoare, să creadă că și-ar fi putut atinge scopul. Tânăra plină de viață nu era pregătită pentru atâta suferință și deziluzie. Încerca să găsească o idee de care să se agațe, dar nu descoperea nici una.

Dintr-odată, a sărit în picioare, a fugit până în camera unchiului și a deschis sertarul noptierei. *Important e s-o fac rapid și fără să mai stau pe gânduri.* I-a luat revolverul și a alergat înapoi la ea în cameră.

Și-a lipit țeava de sânul stâng și, fără a mai aștepta o secundă, a tras.

S-a prăbușit, moartă, într-o baltă de sânge.

Servitorii nu au găsit-o decât abia a doua zi, după ce au spart ușa mirați că nu le răspundea.

Și au sunat la poliție.

Apoi au reușit să dea de Hitler la Nürnberg.

— Nepoata dumneavoastră, Geli Raubal, s-a omorât cu pistolul dumneavoastră. Vă așteaptă poliția.

Primul gând care i-a trecut prin cap lui Hitler a fost că va fi acuzat de crimă. Al doilea a fost de furie în fața actului stupid. Apoi a venit la rând sentimentul de vinovăție.

*

La contele de Beaumont, totul era extravagant, dar rezonabil.

Balurile sale costumate adunau în palatul lui din strada Duroc tot ceea ce în Paris treceau drept mari personalități, pictori, jurnaliști, directori de teatre, actori, poeți, coregrafi, tot atâtea indivizi care făceau să se vorbească despre ei, dar și câteva persoane discrete – milionari, bancheri, agenți de bursă și finanțiști. Nu puterea, ci arta se afișa. Cât despre putere, era absentă, întrucât nici un om politic nu și-ar fi putut croi drum

prin acea sclipitoare reuniune de artiști fără să se aleagă cu insulte și coate-n stomac.

Dar un bal Shakespeare nici că se mai văzuse! Lumea putuse să participe la un bal al papagalilor, al negrilor, la unul olimpic sau la altul de travestire transmentală, la un bal banal. În ultimul moment, prefectul poliției interzisese accesul la un bal al sărăciei, fiindcă șomerii făcuseră o manifestație pe Champs-Elysées, considerând tema de prost gust. Dar nimeni nu se dusesese niciodată la un bal Shakespeare!

La intrare domnea entuziasmul. Sute de gură-cască, reținuți de serviciul de ordine, se strânseseră pentru a se uita la invitații care ieșeau din mașini. Pentru a adăuga nerăbdării o nuanță de teroare, unele persoane din lumea mondenă răspândiseră zvonul că oamenii din popor intenționau să întrerupă balul.

Ca de fiecare dată, la acest gen de serate, cele mai delicioase erau săptămânile care le precedau. Fiecare își imagina costumul, îl dădea la făcut, îl încerca, îl îmbunătățea și, în sfârșit, își făcea apariția îmbrăcat în el. Balul mascat culmina și murea odată cu intrarea în scenă. După aceea, rolul dispărea. Bătăile inimii se încetineau și cursul lucrurilor se banaliza. Și erau regăsite cele mai obișnuite bucurii ale flirtului, dansului și conversației.

Adolf H. și Ora-unsprezece-treizeci au dat buzna deghizați, el în Othello, ea în Desdemona, el superb, maur, înnegrit, sălbatic, înfricoșător, ea blondă, luminoasă, străvezie, venețiană.

Adolf venise cu ideea travestirii în Desdemona și Othello.

— De acord, îi răspunsese veselă Ora-unsprezece-treizeci, cu condiția să nu jucăm ultimul act.

— Dacă ar fi trebuit să te sufoc cu o pernă din gelozie, aș fi făcut-o până acum.

— Ai putea tu să fii gelos?

Adolf nu i-a răspuns fiindcă habar n-avea. Prea puțin obișnuit să-și definească emoțiile prin cuvinte, ci mai degrabă prin pictură, se lăsa mânat de forțe pe care nu era în stare să le denumească. De când Ora-unsprezece-treizeci îi mărturisise – nu mărturisise, clamase! – că avea un amant, se închisese în atelier

și se dădea cu capul de pereți. De peretele drept strigând că era o ticăloasă, o javră, o egoistă, că ar fi trebuit să dispară chiar în clipa aceea din viața lui, de peretele stâng cerându-și iertare, acuzându-se că el purta răspunderea, reproșându-și răceala, faptul că se refugiase absurd în muncă. Nu era normal, din moment ce nu avea decât douăzeci de ani, să profite de propriul trup, înlocuind un soț prea ocupat cu un dansator înflăcărat? Nu-și făcuseră jurăminte nici în fața altarului, nici a primarului, nici măcar unul în fața celuiilalt, goi, în patul lor de îndrăgostiți. Nu există trădare atunci când nu există angajament. Prin urmare, Ora-unsprezece-treizeci nu-l trădase. Totuși... totuși el nu se rătăcise în brațele altei femei! Tocmai, fiindcă nici măcar într-ale ei n-o mai făcuse și, fără îndoială, de aici și apăruseră problemele... Nu, nu era gelos. Nu avea dreptul. De altfel, chiar o mai iubea pe Ora-unsprezece-treizeci? Iubire era starea aceasta de continuă iritare? Iubire era această rană? Iubire ceasurile petrecute înjurând printre pânzele pregătite pentru culoare, mute, aflate-n așteptare?

În schimb, în seara aceasta, în fața oglinzii din baie, simțise o nouă satisfacție acoperindu-și cu fard fața și mâinile. Ascunzându-se de ochii tuturor, în sfârșit se zărea limpede pe sine: da, era gelos de murea, pentru că o iubea de murea pe Ora-unsprezece-treizeci. Hotărârea era luată: îi va spune cât de mult o iubea și cât de mult îl făcea să sufere. Și-așa o va-mpăca.

Doar că, în momentul în care Ora-unsprezece-treizeci i s-a alăturat, în hol, blândă și maiestuoasă în rochia ei Renaissance, fusese intimidat. Oare o cunoștea cu adevărat? Nu-i era un pic cam străină? Cu ce drept ar împovăra-o cu iubirea și cu gelozia lui? Ar fi interesat-o lucrurile astea?

În mașină încercase să se liniștească și să reînnoade legătura cu ea.

— Plăcută descoperire să te văd așa! La drept vorbind, și blondă ai fi putut fi.

Îl enerva tonul monden de care nu se putea debarasa.

— Poate c-ar trebui să ne gândim să mergem peste o lună la mare, nu?

Insuportabil! Se adresa femeii vieții lui pe tonul unui dandy venit la un vernisaj. Juca, era politicos, rafinat, intrase într-un rol.

— M-aș bucura să petrec mai mult timp cu tine.

Ce de platitudini! Și asta fiindcă vorbea banal, ori fiindcă simțea banal? Cum de putuse lăsa să se rarefieze între ei dialogul până la punctul în care orice schimb de cuvinte să răsunec într-un vid solemn?

Intrarea lor în palatul Beaumont a provocat un murmur flatant care l-a încălzit. A priceput că părea un gest îndrăzneț ca un bărbat să-și pună, alături de femeia lui, masca lui Othello. *Da, ați înțeles foarte bine, sunt gelos și-o arăt tuturor, sunt groaznic de gelos fiindcă sunt groaznic de îndrăgostit.*

— Haideți, le-a zis Etienne de Beaumont, trebuie neapărat să vă fotografieze Man Ray.

Au pozat artistului american, Adolf aruncând priviri furioase, Ora-unsprezece-treizeci luând, bizar de convingătoare, atitudinea de porumbiță pe nedrept bănuită.

Jazzul a inundat salonul. Vreo cincisprezece Cleopatre și vreo douăzeci de Hamleți schițau pași de charleston. Politicos, contele de Beaumont se urâțise foarte tare, machiindu-se pentru a deveni Richard al III-lea. Colanții și hainele strânse pe corp scoteau la iveală anatomii interesante, coapse bine rotunjite, fese puternice, și circula zvonul că pe la miezul nopții urma să aibă loc un concurs de picioare frumoase.

Un grup de tineri au înconjurat-o pe Ora-unsprezece-treizeci, amuzați de răspunsurile ei prompte. Adolf s-a îndepărtat și, după ce a participat fără vlagă la câteva conversații, s-a sprijinit de o fereastră și, protejat de machiaj, s-a lăsat în voia gândurilor. *De ce mă las invadat de ea? Îi acord prea mult loc în viața mea. Uită-te bine, se distrează, vibrează, e sănătoasă, caldă, erotică. Are mai puțină nevoie de mine decât am eu de ea. Nu mai merge așa. Nu am dreptul să-mi pierd iubita vieții mele. Nu trebuie să mă las dominat de altcineva. Nu...*

— Othello chiar e-ntunecat în seara asta.

O femeie i-a-ntrerupt meditația. Era o persoană înaltă, desenată dintr-o singură trăsătură de creion, suplă, al cărei păr ondulat avea trei nuanțe de blond, unul nisipiu, unul auriu și altul aprins, arămiu, trei nuanțe de blond împletite și puternice, de o sănătate sălbatică, râurind până la șolduri.

— Ofelia, presupun.

— Corect. O Ofelie care se-neacă-n sherry, i-a răspuns ridicându-și paharul până în dreptul ochilor ca niște semiluni.

Și-n pupilele lor Adolf a observat o risipă de nuanțe de brun, de la bej la negru, trecând prin brunul de nucă, brunul Sienna, culoarea șofranului, a cărămizii, a mahonului... cu o umbră de verde.

— Câtă imaginație, a murmurat.

— La ce vă referiți?

— La culorile dumneavoastră. Când v-au conceput, părinții s-au dovedit niște colorişti minunați.

Femeia a oftat, pe jumătate agasată, pe jumătate jenată.

— Aveți un ușor accent german, nu-i așa?

— Sunt Adolf H. și vin de la Viena.

— Adolf H. Iar eu sunt din Berlin! a exclamat ea.

Și a zâmbit deschis. Austria și Germania deveneau patrie comună, în condițiile exilului parizian.

— Mă numesc Sarah Rubinstein. Sunt creatoare de parfumuri.

Și-a arătat cele două nări admirabile, care parcă s-au ridicat știind că se vorbea despre ele.

— Pictați cu arome?

— Încerc. Am venit la Paris să învăț la Guerlain. Apoi mă voi întoarce în Germania pentru a fabrica propriile mele parfumuri.

— Ce mai e prin Germania? a întrebat Adolf.

Sarah i-a povestit despre vremurile tulburi prin care trecea țara ei, despre greutățile pe care le întâmpina Republica de la Weimar în a se impune. Născută dintr-o înfrângere, consecință a Tratatului de la Versailles, din 1918, republica trecea drept o pedeapsă umilitoare pentru prea mulți germani.

— Ceea ce lasă loc foarte mult extremiștilor. Și de dreapta, și de stânga. Comuniștii câștigă tot mai multe voturi, dar și naționaliștii de dreapta la fel, mai ales că aceștia din urmă nu ezită să cânte pe struna antisemită.

— Zău?

Femeia și-a coborât privirile de parcă ar fi spus ceva nerușinat.

— După cum cred că bănuieți, de când mi-ați auzit numele, sunt evreică.

— Eu nu, a zis Adolf, deși mă tot fac unii jidan din cauza picturilor mele.

— Așa? Și nu sunteți evreu? Adolf H.? Îmi închipuiam că...

— Observ în cuvintele dumneavoastră un reproș...

Sarah a roșit încurcată.

— Iertați-mă, obișnuința. Aparțin unei familii cu siguranță excesiv de militante. Tata este unul dintre șefii mișcării sioniste.

— Adică?

— Militează pentru crearea unui stat evreiesc independent.

Astfel de considerații erau la mii de mile distanță de gândurile zilnice ale lui Adolf, în întregime absorbite de artă și de gelozie. Lucru care a avut efectul unei schimbări răcoritoare.

A continuat să se informeze despre situația politică germană.

— Simt că republica va vira către dreapta, a adăugat Sarah, o dreaptă naționalistă care contestă Tratatul de la Versailles. Dar nu prea cred într-un pericol real al extremei drepte, chiar dacă demagogia ei găsește destule urechi care s-o asculte.

— De ce?

— Nu au oratori. Demagogia nu răzbate decât dacă e practică de un tribun sclipitor. Nu există seducție fără seducător. Cine este la extrema dreaptă? Röhm? Un militar capabil să mobilizeze soldații nostalgici, dar nu mai mult de-atât. Goebbels? E prea urât și prea arogant pentru a reuși.

— E bine să ai vești de la tine din țară, a conchis Adolf H.

Și-au croit drum pentru a lua ceva de mâncare de la bufetul elisabetan.

Printre două egrete și un turban, Adolf a zărit-o pe Ora-unsprezece-treizeci în plină discuție însuflețită cu un preafrumos paj...

Adolf a simțit că-i stă inima.

El era! Lars Ekström! Amantul suedez! Dansatorul!

Ora-unsprezece-treizeci, roșie-n obraji, părea că insistă pentru a obține de la el ceva anume. Ea a aruncat câteva priviri îngrijorate în jur, el a părut să-i acorde ce îi ceruse, a luat-o de braț și au dispărut urcând scara.

Adolf și-a spus că se duceau să caute o cameră în care să se ascundă pentru...

— S-a întâmplat ceva? l-a întrebat Sarah.

A tresărit. Din fericire, machiajul negru îi disimula emoțiile. A zâmbit.

— Nu, mă gândeam la ceva ce mi-ar face plăcere... și care are legătură și cu dumneavoastră...

— A, da?

— Da. Mi-ar plăcea să vă pictez.

— Ca Ofelia?

— Ca Ofelia ieșind din baie. Ca Venus, mai exact.

Sarah s-a-mpurpurat.

— Vreți să vă pozez goală?

— Da.

— Imposibil. Nu mă pot arăta astfel... decât unui bărbat cu care aș face dragoste.

— Și asta am vrut să zic.

Sarah a tresărit revoltată. Adolf nu i-a lăsat timp să-și exprime indignarea.

— Nu doriți pentru că sunteți rasistă?

— Poftiți?

— Nu vreți să vă culcați cu un negru?

Sarah a izbucnit în râs. Adolf a continuat să o privească din cap până-n picioare cu ochii lui albaștri, sașii.

— Sau vă temeți de ce ați descoperi după demachiere?

— Știu perfect cam cum arătați, domnule Adolf H.

După insolența tonului și sclipirea din priviri, Adolf a înțeles că dorința pe care tocmai și-o exprimase nu ar fi fost poate imposibil de realizat.

*

— Sigur o să se lase de politică. E mult prea deprimat.

Editorul Adolf Müller și Joseph Goebbels se uitau cu tristețe la silueta dărâmată a lui Hitler, care, ca în fiecare zi, petrecea mai multe ore fixând apele mohorâte și fără valuri ale lacului Tegern.

Norii nu se mișcau din loc, oglundindu-se în apă, imobili, apăsați, pahidermici. Natura încremenise. Până și păsările plănau fără a mai înainta.

— Soția mea, a zis Müller, se teme să nu facă precum Ludovic II și să se înece. Pun să fie supravegheat în permanență. Doarme la noi în camera de oaspeți. I-am luat arma, însă îl aud toată noaptea mergând de colo-colo.

— Mare nenorocire. Partidul are nevoie de el mai mult decât oricând. Trebuie să se prezinte la alegerile prezidențiale.

— Încercați să-i mai liniștiți pe militanți. Sunteți singurul, după el, care știe să se adreseze mulțimilor.

Müller nu avea nici o simpatie pentru Goebbels, dar era nevoit să-i recunoască acestuia darul elocinței. Era lipsit de carisma lui Hitler, dar știa ce putere poate avea retorica și cum s-o folosească eficient.

„Au unii un fizic care-i obligă să aibă și talent“, și-a zis studiind pentru a douăzecea oară constituția aberantă a doctorului Goebbels.

Anatomia lui Goebbels dădea senzația că undeva se făcuse o eroare. Fie capul era prea mare, fie trupul era prea mic, în orice caz capul nu se potrivea cu trupul. Ceafa încerca să joace rolul intermediarului, ridicându-se pentru a ține craniul prea lat, prea greu, prea rotund în prelungirea spinării, pentru a-l împiedica să cadă înainte. Corpul încordat și neastâmpărat părea al unui pietroșel care-ar încerca să țină un balon la suprafața apei. Mai mult, când se deplasa realizai că trupul nu era în

acord cu sine însuși: unul dintre picioare fiind mai scurt, în urma unei malformații congenitale varus equin, excludea simetria. Toți membrii familiei Goebbels te duceau cu gândul la un animal, fiecare însă la alt animal. Puteai da astfel de picioare de vrabie, de fund jos ca al poneiului, de tors îngust ca de maimuță leneșă, de cap de bufniță, de ochi înfundați ca ai dihorului ori de vreun nas agresiv ca al cintezoiiului de Galapagos. Când Müller îl auzea pe bastardul acela scăpat direct de pe arca lui Noe vorbind despre puritatea rasială, atacând groaznicul evreu corupător, cu nasul lui încovoiat, laudând arianul blond, înalt, puternic, cu torsul sculptural și coapsele musculose, anunțând la microfon măsuri medicale pentru controlul nașterilor și împiedicarea reproducerii handicapatilor, Müller închidea ochii pentru a se concentra asupra vocii calde a lui Goebbels și a evita greața. Poate că, în fond, Goebbels era un orator mai mare decât Hitler, întrucât era nevoie de un talent ieșit din comun pentru a apăra igienismul și rasa ariană plecând de la un asemenea fizic.

De parcă Goebbels i-ar fi ghicit cursul gândurilor, i-a spus cu modestie:

— Nu sunt decât un număr doi. Nimic altceva. Îl iubesc pe Führerul nostru, vreau să-l slujesc și, indiferent care mi-ar fi convingerile, nu voi rămâne în partidul național-socialist dacă nu ne va mai fi conducător.

— Am încercat totul pentru a-l readuce la viață, după sinuciderea lui Geli, a suspinat Müller. În speranța că-i voi trezi pofta de luptă i-am arătat mizeriile pe care le-au scris ziarele care-l acuză că a avut relații perverse cu Geli, că a omorât-o ca s-o facă să tacă etc. Nici un rezultat. Și-a pierdut toată agresivitatea. S-a mulțumit să-mi spună: „Dacă-ș fi vrut s-o omor pentru a evita un scandal, nu aș fi executat-o acasă la mine și cu revolverul meu.“

— Are dreptate.

— Nu asta este problema. Nimănui nu-i dă prin cap cu seriozitate să-l acuze, din moment ce se afla la Nürnberg. Problema este că vrea să renunțe la politică și că e în pragul sinuciderii.

— Asta este o tragedie. Niciodată nu am fost mai aproape de a ne atinge scopul. Dacă va reintra repede în campanie, va fi ales.

În timp ce conducătorii naziști se alarmau, Hitler privea țință orizontul monoton al apelor. Lacul ajunsese de acum piatra de mormânt a lui Geli. Se uita la marmura cenușie, nicidecum lichidă, către care își trimitea toate gândurile. Îi vorbea despre dragoste. Uitase că, fără îndoială, el era cauza sinuciderii fetei. Nu simțea nici o vină. Fără a fi sesizat legătura dintre propunerea lui de căsătorie și moartea ei, își explica gestul așa cum își explica tot ce făcea Geli, adică fără explicație. Ce, explici ce face o pasăre? Cântecul acesteia? Grația? Schimbările ei bruște de stare? Geli nu fusese niciodată altceva decât o mică ființă fermecătoare, debordând de viață, care aducea în jurul ei lumină și veselie. Lui Hitler nu-i dădea prin cap că ar fi putut fi deținătoarea unei psihologii complexe, a unei vieți interioare. N-o plângea atât pe Geli, cât ceea ce pierduse prin sinuciderea ei.

Când poliția îl interogase în legătură cu motivele eventuale ale suicidului, Hitler nu făcuse decât să evoce o amintire de demult, respectiv vorbele unui clarvăzător care, în timpul unei ședințe de spiritism, anunțase că Geli nu avea s-o sfârșească nici de bătrânețe, nici de moarte naturală. De altfel, îl irita că se vorbea atât de mult despre sinucidere, că se căutau motive, lucruri care, i se părea, mascau esențialul: Geli murise, iată totul, deci nu mai trăia alături de el în apartament. Îi lipsea. Restul...

Îi povestea lacului tristețea care-l copleșea și, în același timp, simțea o ușurare. Pentru el, capitolul femeii se încheiase. După Mimi, după Geli, nu va mai iubi. Nu fiindcă ar fi dorit să evite noi sinucideri – ah, mania asta de a psihologiza totul, de a ține să pui raționamente pe seama femeilor! –, nu, nu va mai iubi fiindcă mai descifrase un semn al destinului. De fiecare dată, providența îi îndepărta iubirile. Îl voia cast. Grijulie, prevăzătoare, făcea gol în jurul lui, îl aducea pe drumul drept, îl forța să-l parcurgă, îi semnala unicul lui orizont: Germania.

A oftat. În fond, înțelesese tare greu. Doar totul îi fusese dezvăluit la optsprezece ani, când se dusesese să vadă *Rienzi*. Destinul îi șoptise la ureche întreaga poveste a vieții lui, dar nu îndrăznise să priceapă. Acum știa pe de rost cuvintele. „Ba da, iubesc. Cu pasiune-nflăcărată îmi iubesc logodnica, încă din prima zi în care am început să gândesc, de când splendoarea ruinelor mi-a făcut cunoscută trecuta noastră măreție. Iubirea aceasta mă face să sufăr atunci când logodnica mea e bătută, maltrată, umilită, mutilată, dezonorată, scuipată și batjocorită. Numai ei îmi dedic întreaga viață, numai ei i-am dăruit tinerețea și puterile mele. Vreau s-o văd încoronată regină a lumii. Știi prea bine, logodnica mea Roma e!” Era de-ajuns să se pună Germania în locul Romei și iată drumul lui Hitler.

Știa că aparatul nazist era îngrijorat de tăcerea lui. Știa că putea câștiga alegerile prezidențiale. Știa că avea s-o facă. Deocamdată însă, își aduna forțele înainte de a țâșni și a-i face pe ceilalți să simtă în ce măsură aveau nevoie de el în bătălie. Ar fi pretins că nu-și va reveni nervos până când nervii lor nu aveau să ajungă pe punctul de a ceda.

*

— Și cum i-ai zice tabloului ăstuia? l-a întrebat Neumann, a cărui privire pasionată nu se mai dezlipea de pânză.

— *Dictatorul virgin*.

Adolf a luat o pensulă fină de mătase și s-a apropiat de șevalet.

— Uite, scriu titlul în cadru. *Dictatorul virgin* de Adolf H.

Odată trasate literele cu scrisul lui rotund, copilăresc aproape, s-a tras mai departe pentru a analiza ansamblul.

Reușise o compoziție surprinzătoare.

Un bărbat gol, cu tenul ca de ceară, emasculat, neted între picioare și lipsit de orice pilozitate, călca pe o mulțime de oameni nu mai mari decât niște șoareci. Victimele scuturau niște mici drapele negre, improșcate cu sângele lor. Poporul strivit era alcătuit din persoane diferite prin culoare, înălțime, rasă, frumusețe. Doi chiar semănau cu uriașul și pe amândoi îi stâlcea între

degetele de la picioare. În colțul drept al cerului, niște serafimi cântau, dar se putea vedea, după pumnul enorm care urca amenințător spre ei, că la rândul lor aveau să fie pulverizați.

— Parc-ar fi un suger, a obiectat Neumann.

— Corect. Nimic nu este mai egoist decât un suger. Întinde mâna, smulge, zdrobește și duce totul la gură. În prima ei zi, ființa omenească este un monstru lipsit de conștiință, căci nu conștientizează existența ființei de lângă el. Toți am început prin a fi niște tirani. Însă viața, contrazicându-ne, ne domesticește.

— Nu cumva e Mussolini?

— În nici un caz. Desigur, Mussolini este un dictator, dar nu cel mai rău pe care-l poate răbda pământul. Întrucât încă e în contact cu realitatea, are nevastă, amante, copii, e un mascul latin.

— Vrei să zici că s-ar putea să existe un altul mai rău decât Mussolini?

— Sau decât Stalin? Da, Neumann, e posibil. Teoretic, e o ipoteză de luat în considerare.

Neumann s-a prefăcut că nu aude insulta adresată lui Stalin. Știa că prietenul lui era un anticomunist dur, or, cum abia se întorsese dintr-o a treia călătorie la Moscova, de unde venise mai degrabă perplex, nu dorea să intre într-o polemică nefastă pentru clipa în care se regăseau.

— Cu Ora-unsprezece-treizeci te-ai văzut? l-a întrebat Adolf.

— Da, am stat un pic la taclale. Mi s-a părut cam... afectată.

— Nu-i așa? a replicat mândru Adolf.

De câteva luni încoace, de când trăia în văzul tuturor legătura cu Sarah Rubinstein, nici nu știa ce-l satisfăcea mai mult, orele petrecute în compania iubitei sau gelozia Orei-unsprezece-treizeci. Nu îndrăznise să critice pe față legătura lui, dar, din când în când, Adolf surprindea ochii ei înroșiți, crispări ale maxilarelor, gesturi reprimite care dovedeau că fierbea în ea. Cât despre clipele petrecute cu Sarah, înalta și supla blondă cu părul în trei nuanțe, acestea îi redau gustul pentru propriul

trup, pentru cel al femeii, pentru jocul pasionant, imprevizibil, nou de fiecare dată, care consta în a dăruii și a primi plăcere.

— Știi, Ora-unsprezece-treizeci e o fată bine! a remarcat Neumann cu tristețe. Nu merită să...

— Așa mă simt viu, Neumann. E simplu: îmi place să mă simt viu. De când o-nșel pe Unșpe, mi-am amintit că exist.

— Nu e drept. Erai mai viu când v-ați cunoscut.

— Adevărul e că succesul mi-a făcut rău. M-am secătuit de tot lucrând. Unșpe a suportat consecințele, dar nu uita că ea a-nfipt prima cuțitul în povestea noastră.

— Cine-ți dovedește că...

— Ascultă, Neumann, poți să ne lași în pace? a zis Ora-unsprezece-treizeci făcându-și o intrare zgomotoasă în atelier. Am auzit totul și nu vreau să-mi iei apărarea. Mă descurc și singură. Și-apoi, oricum, eu nu mă apăr, ci atac.

Fără a mai spune un singur cuvânt, aproape în vârful picioarelor, Neumann a părăsit atelierul.

Ora-unsprezece-treizeci s-a proșăpăit în fața lui Adolf, a ridicat bărbia și și-a înfipt ochii într-ai lui.

— Nu mai merge așa. Trebuie să alegi: ori ea, ori eu.

Adolf s-a simțit încălzit de o undă de satisfacție.

— Ce mai e și cu ultimatumul ăsta? Ți-am cerut eu să alegi între dansator și mine?

— Nu. Dar mi-ar fi plăcut.

— A, da? Și pe cine-ai fi ales?

— Pe tine. Fără ezitare.

În pofida agresivității cu care-i răspunsese, îi venea s-o sărute pe amândoi obraji înroșiți de furie.

— Gata, de-acum te-ai jucat destul, alege: evreica nemțoaică sau eu!

— Păi, tu, Unșpe. Tu, fără ezitare.

Ochii fetei s-au înrouat pe loc. Nu îndrăznește să creadă într-o asemenea bucurie și s-a bâlbâit:

— Adevărat? Pe bune, adevărat?

— Da. Sarah e o femeie bine, foarte bine, dar... Pe scurt, tu, Unșpe.

Fata și-a luat avânt, și-a încolăcit picioarele după mijlocul lui Adolf, a ajuns nas în nas cu el și l-a acoperit de sărutări.

— Vreau să-mi faci un copil, i-a zis.

— Așa? Aici? Pe loc?

— Nu. Imediat după ce-o rupi cu ea.

Adolf s-a strâmbat la gândul scenei pe care urma s-o aibă cu Sarah.

— Bine, rezolv eu, a spus Ora-unsprezece-treizeci.

— Nu. Nu sunt un laș. Trebuie să...

— Bineînțeles, dar parcă de-aici văd scena: „Te părăsesc fiindcă așa mi-a cerut nevastă-mea. Regret, n-aș fi vrut să...”
Și țup în pat pentru o ultimă oară, ca să vă despărțiți prieteni. Nu, nu, mulțumesc, e prea puțin pentru mine. Te-am împărțit suficient. Cu riscul de-a trece drept o ticăloasă, o să mă duc chiar eu la ea.

A dispărut o clipă și a revenit îmbrăcată, cu pălăria pe cap și mănușile în mâini. Din geanta neagră de catifea a scos un revolver și l-a îndreptat cu un gest firesc spre Adolf.

— Întinde-te-n pat.

— Poftim?

— Adolf, lasă vorba, că n-am timp. Întinde-te-n pat ca să te pot lega.

— Păi...

— Adolf, nu mă enerva. Am trecut prin niște luni groaznice din cauza ta, sunt la limita nervilor, mai am de făcut un comision la amanta asta a ta, așa că, te rog, nu-mi mai fierbe creierii și ascultă-mă, altfel risc vreo stângăcie cu jucărioara asta cu care nu sunt obișnuită. Întinde-te-odată.

După ce i-a legat zdravăn picioarele și mâinile de barele patului, l-a sărutat pe gură și-a trântit ușa.

Adolf a rămas întins pe spate, fără nici o libertate de mișcare în afara respirației.

Peste două ceasuri, Ora-unsprezece-treizeci s-a întors. S-a așezat lângă pat și i-a zâmbit.

— Sarah a înțeles. Mi-a spus că te iubește, dar că, lucru vizibil, îi este imposibil să te iubească așa ca mine. Și s-a retras din joc. Nu e proastă.

Și-a scos mantoul și a adăugat, amuzată:

— Trebuie spus că nici armă nu avea. În sfârșit... doar un cuțit...

S-a dezbrăcat complet și s-a urcat pe el.

— Ei, facem copilul ăla?

— Mă dezlegi?

— Nu. Niciodată.

În lunile care au urmat, Ora-unsprezece-treizeci și Adolf au trăit o nouă etapă a iubirii lor. El și-a asumat dificila sarcină de a-i scrie o misivă sinceră lui Sarah, pentru a-i explica faptul că, dacă Unșpe o dorea... că atât cât va exista Unșpe în viața lui... și că, oricum, pe Unșpe nu avea s-o părăsească niciodată...

În primăvara lui 1929, pe Ora-unsprezece-treizeci au apucat-o greșuri subite. Amețit de bucurie, Adolf și-a spus că în sfârșit rămăsese gravidă.

A dus-o la doctorul Toubon, cel mai bun diagnostician din Paris, și a rămas în sala de așteptare de un prost-gust pretențios, pentru a afla fericita confirmare a faptului că urma să devină tată.

Doctorul Toubon a scos capul prin ușă și l-a rugat să vină în biroul lui. Unșpe nu era acolo, se îmbrăca în camera cealaltă.

— Doamnă H., va trebui să fiți foarte curajos. Soția dumneavoastră este atinsă de o formă foarte severă de tuberculoză. Nu sunt optimist. De fapt, ca să fiu cinstit, zilele îi sunt numărate.

*

La început, se face dorit.

Își dă o întâlnire. Mereu îndepărtată. Mereu nesigură. Întrucât, pentru a dovedi cât de prețios este, trebuie să lanseze zvonul că nenumăratele sale responsabilități îl constrâng să-și anuleze uneori întâlnirile. Fals, dar cine să știe? Dintr-odată, nu Hitler așteaptă mulțimile, ci acestea îl așteaptă pe el. Care speră.

În ziua anunțată, își regizează apariția. Solicită ca locul adunării, indiferent care ar fi acesta, să nu mai arate ca de obicei.

Drapele, bannere, rânduri de scaune, piramide de tribune, megafoane, proiectoare devin aspectul obișnuit. Mulțimea pătrunde într-un cotidian metamorfozat, înfrumusețat, fermecat. După care, se lasă așteptat. Își organizează cu precizie întârzierea. A calculat exact timpul necesar masei pentru a deveni încordată, nerăbdătoare, fără însă a ajunge batjocoritoare ori furioasă. Știe să intre grăbit și să se năpustească la tribună ca apariția bruscă a unei soluții.

Se mișcă repede. Gesturile îi sunt precise, nervoase. Știe că trebuie să surprindă prin energia sa. Mulțimea nu-l cunoaște decât din efigie, din fotografiile lente și tăcute, elaborate împreună cu prietenul lui Hoffmann, care-l fac să pară nobil și gânditor. Acum, în numai câteva secunde, trebuie să-și arate calitățile contrarii. Numai cu un asemenea preț fascinezi, numai cu un asemenea preț ești un star. O știe, a studiat vedetele de film. Numai coabitarea extremelor în aceeași persoană întreține foamea mulțimii. Greta Garbo domnește asupra lumii fiindcă frumusețea ei nobilă, netedă, demnă de o statuie antică este contrazisă de gesturile stângace, de femeie prea înaltă, care se rușinează să domine, de pașii de dansatoare neîndemnată, stând să cadă, de privirile emoționate, de fință exagerat de sensibilă, de ceafa de pasăre rănită. Hitler lucrează în aceleași zone ale contrastului: după ce a impus imaginea unui vizionar calm, cu ochi de azur, cu fizic lipsit de vigoare, pierdut în reverii sublime, va dovedi, în carne și oase, o energie tăioasă, mușcătoare, virtuoaasă, febrilă, lăsând senzația că este cucerit de o forță invincibilă, care-l depășește până și pe el.

E aici. Face față mulțimii. Și acestea nu sunt decât preliminariile.

Mulțimea este o femeie; femeii îi trebuie mult până termină; Hitler este un amant uriaș fiindcă este și mai lent decât ea. Încă de la început oferă argumente, idei, dar dă puțin. O lungește. Se abține. Ține să creeze dorința în mulțime. Păstrează pentru mai târziu asaltul. Când se va încălzi, va fi puternic, erect, inepuizabil.

În iubire, așa ceva se cheamă armăsar. În politică, demagog. Secretul reușitei este să te gândești numai la bucuria celuiilalt.

Hitler începe să facă mulțimea să freamăte. Îl aplaudă. Vrea să participe și ea. El o ațâță, o lasă să se miște, o oprește, își lipește gura de a ei pentru a o împiedica să țipe. Intră și iese, se retrage, o eliberează de căluș: ea exultă.

Reia asaltul. Ea se miră. Ce? Deja?

O ia de la capăt. Insistă. Ea-l urmează. Țipă. El continuă.

Ea geme. El schimbă ritmul. Ea toarce și se plânge în același timp. El accelerează. Inima stă să-i sară din piept. Ea atinge orgasmul.

El continuă imediat. Nu. Ea nu mai rezistă. E convins. A priceput. Nimeni nu-i mai bun. Ba da. El insistă și, bizar, ea începe iar împreună cu el. De-acum voința îi e învinsă, îi aparține, e stăpânul ei, face ce vrea din ea. Îi e și prezent, și viitor, căci e deja cea mai frumoasă amintire a ei.

Are încă un orgasm, și încă unul și încă unul.

De-acum, ea nu mai distinge culmile orgasmului, nu mai e decât abandon. Doar urlă continuu.

Și în timp ce el n-o lasă nici un moment, ea îi promite tot ce vrea el. Da. Cu tine. Niciodată fără tine. Niciodată.

Iar el se retrage pe neașteptate și dispare.

Ei i se face dintr-odată rău.

Împotriva durerii acționează muzica. Pentru a-și reveni, mulțimea cântă. Și coboară în lumea normală.

Da, promisiunea e făcută. El se va-ntoarce.

Hitler s-a refugiat deja în mașină. După care va sări în avion pentru a ajunge în alt oraș, care de pe-acum îl așteaptă.

Mulțimea atinge orgasmul, dar el încă nu se bucură.

O disprețuiește fiindcă atinge atât de ușor orgasmul, fără ca el s-o fi făcut.

Și, disprețuind-o, se simte superior.

Și, disprețuind-o, păstrează puterea.

În frustrare va găsi forța de a reîncepe peste un ceas.

*

Dimineață lividă pe bulevardul Blois.

De la fereastră, Adolf H. urmărește acel du-te-vino sinistru și tăcut, din curte, al portărilor. Duceau cu ei toate urmele fericirii sale alături de Ora-unsprezece-treizeci.

„Numai de-aș rezista până...”

Din 1929, criza economică făcuse ravagii pe piața de artă, cumpărătorii dispăruseră, cea mai mare parte fiindcă erau ruinați, cei ce scăpaseră căutau plasamente mai sigure decât pictura modernă, iar marii miliardari inamovibili, care ar fi putut oricând cheltui fără teamă, așteptau totuși ca inflația și prețurile să scadă și mai mult. Adolf nu mai vânduse nimic, nu mai avea cotă, dar, în pofida situației, datoriile trebuia să și le plătească.

„Numai de-aș rezista...”

Nu voia ca Unșpe să afle de prăbușirea lor materială. Întrucât nu mai avea puterea să se dea jos din pat, reușise să-i mențină iluzia bunăstării, așa că ea habar nu avea că, dincolo de ușă, casa era complet golită de mobilier și că nu le mai rămăsese decât o singură servitoare, prea legată de Ora-unsprezece-treizeci pentru a pleca, deși nu mai fusese plătită de trei luni. Până și pânzele neterminate din atelier fuseseră luate în acea dimineață.

— Nu sunt decât niște pânze nefinalizate, ce-o să faceți cu ele? a exclamat Adolf.

— Le vindem la prețul pânzei goale, cineva tot va putea picta peste ele, i-a răspuns maître Plissu, portărelul, cu felul lui onc-tuos de a se adresa, savurând fiecare cuvânt ca pe o bomboană.

Adolf nici măcar forța de a se indigna nu o mai avea. Să protesteze? La ce bun? *Universul este nedrept, doar știu asta. Și-apoi, există și lucruri mai grave.* În el nu mai era loc pentru tristețe. Nu se gândea decât la trupușorul acela, altădată atât de plin de viață, care se stingea în camera alăturată.

— Putem vorbi?

Adolf a tresărit.

În fundul încăperii goale și înghețate stătea doctorul Toubon.

Doctorul Toubon, maître Plissu, medic, portărel, toate aceste personaje oficiale și interșanjabile, foci mari și grase, îmbrăcate

în negru, cu mustață dovedindu-le seriozitatea, cu vocile blânde și alunecoase, cu timbrul lor opus catastrofelor care se anunțau. Discreție. Politețe. Oroare. De săptămâni întregi, plecările și venirile lor, tot atât de impersonale și de bine reglate ca niște funeralii, îi smulgeau bucată cu bucată lucrul la care ținea cel mai mult, viața lui cu Unșpe, nădejdea unei vieți cu Unșpe...

— Am venit să vă spun că soția dumneavoastră nu mai are decât câteva ore de trăit.

— Nu!

— Domnule H., v-am admirat curajul și profunzimea sentimentelor în timpul acestei încercări. Din respect pentru comportamentul dumneavoastră, vă datorez adevărul. Aproape că nu mai poate respira. Nu va supraviețui zilei de azi.

Adolf și-a lăsat capul să se lipească de fereastră. Iată că auzea fraza de care se temea de luni de zile, fraza împotriva căreia luptase, împotriva căreia își mobilizase întreaga energie și dragoste. Totul era distrus. Totul fusese în zadar. Se sfârșea. La timpul hotărât, la ora hotărâtă, moartea tot sosea.

— Trebuie să credeți, domnule H., că pentru soția dumneavoastră este vorba despre o adevărată eliberare.

Biata micuță Unșpe, atât de curajoasă, atât de veselă, căreia îi slăbiseră puterile fără să se fi plâns, petrecându-și ultimele cearsuri în fața tabloului, unicului tablou pe care portăreii nu îl luaseră, *Portretul unei uriașe*.

Adolf a simțit că durerea avea să-l dărâme și a luat-o la fugă. Pe scări s-a întâlnit cu Neumann, care venea, ca în fiecare zi, să le fie alături.

— Neumann, nu mai are decât câteva ore... Du-te la ea în cameră. Am ceva urgent de făcut.

— Unde te duci?

— Trebuie să plec.

— Adolf! Întoarce-te!

— Am ceva de cumpărat. Pentru ea.

Și a rupt-o la fugă pe trotuarul cenușiu. Vântul înghețat nu reușea să-i oprească lacrimile. Simțea în el ceva prea viu, prea

puternic, ceva ineputabil și inutil pe care ar fi vrut să-l dăruiască lui Unșpe.

Ajuns pe strada Desbordes-Valmore, a intrat la numărul 12 și a urcat mai multe etaje. A sunat de câteva ori, speriat, fără a lăsa soneria să respire.

Lars Ekström, în halat, a deschis în cele din urmă ușa. Când l-a văzut în casa scârilor pe Adolf, s-a tras înapoi speriat, însă acesta l-a prins de braț rugându-l:

— Haideți. Unșpe o să moară. Doresc să fiți și dumneavoastră la căpătâiul ei.

— Dar...

— Nu, nu sunt supărat pe dumneavoastră. V-a iubit. Ar fi bine, în ultimul ei ceas, să-i aibă lângă ea pe cei doi bărbați care au ținut-o în brațe.

— Dar...

Adolf s-a uitat la minunatele picioare goale și chinuite ale dansatorului. „Ce prost mai e, și-a spus văzându-i picioarele goale... dar nu contează. Unșpe l-a iubit.“ Un tânăr gol, cu un prosop mare în jurul șoldurilor, a apărut în spatele lui Lars Ekström și a întrebat cu voce adormită:

— Ce e?

— Nimic, i-a răspuns dansatorul, e soțul unei prietene. Întoarce-te și culcă-te.

Efebul a dispărut.

— Vă înșelați, a zis Lars Ekström, nu am fost niciodată amantul soției dumneavoastră. M-a rugat să vă fac să credeți asta pentru...

— Pentru?

— Pentru a vă face gelos.

Adolf s-a lipit de perete. Nu mai avea aer. Nu asta. Nu de două ori. Două minciuni fuseseră în viața lui Unșpe. Întâi îl făcuse pe Adolf să creadă că avusese mulți bărbați, ca să nu-i fie frică de virginitatea ei. Apoi îl convinsese că îl înșela pentru a-l trezi din indiferență. Atunci... era unicul? Unicul bărbat din viața ei? Unșpe...

— Vă e rău? Vreți să beți ceva? Intrați...

Adolf a coborât în goană scările și a luat-o la fugă cât îl țineau puterile. Unșpe... Nu trebuia să mai piardă nici un minut. De acum îi era frică de ea. Unșpe. Atâta dragoste și asta dintotdeauna. Atâta fidelitate... Atâta... Nu, nu avea dreptul să-i răpească asta.

A dat buzna în camera întunecată și s-a prăbușit pe pat, sărutându-i pierdut mâinile minuscule și jilave.

— Unșpe... iubita mea...

— Pe unde-ai umblat, frițule? Mă-ngrijorasem.

— Am... am aflat de la Lars că...

— Las-o așa, ia-ncălzește-mă.

A luat-o în brațe. Nu mai avea greutate, nu mai regăsea nimic din senzațiile pe care le simțise de atâtea ori. Ea, dimpotrivă, se freca de el ca o femeie îndrăgostită, punând dintotdeauna preț pe trupul pe care-l adora.

— Ne-am distrat bine, nu?

— La ce te referi? Ce-ai de vorbești la trecut?

— Ia mai termină. Știu tot.

A tușit și a repetat, fără a lua în seamă întreruperea:

— Ne-am distrat bine, nu?

Devastat de emoție, lui Adolf i-a venit greu să articuleze clar:

— Da. Ne-am distrat bine.

Nu îndrăznea s-o privească, nu îndrăznea s-o strângă prea tare în brațe, îi era frică să n-o zdrobească.

— Frițule, trebuie să ne gândim la viitor. Una ca mine n-o să mai găsești tu.

— Unșpe... taci din gură.

— Tac dacă vreau eu! i-a răspuns cu o iritare pentru care nu mai avea mijloacele fizice și care i-a provocat o tuse de mai multe minute.

În penumbră, Adolf, dăruiat cu totul micului trup scuturat de tuse din brațele sale, se temea în fiecare clipă că firul vieții ei s-ar fi putut rupe.

— Nu te mai contrazic, Unșpe. Zi ce voiai să-mi spui.

Respirația ei s-a potolit cu greu. Ochii îi ieșiseră din orbite.

— Așa. Nu vreau să te lași pe tânjală. Trebuie să pictezi, trebuie să trăiești.

— Dar cum? Nu fără tine.

— Uită-te în spatele patului.

Adolf nu a înțeles. Unșpe a insistat cu vocea slabă, șuierătoare:

— Lasă-mă și uită-te în spatele patului.

Neumann a făcut mai mare lumina veiozei. Adolf a ocolit patul înalt, cu draperii grele, și a descoperit-o acolo, palidă, neliniștită, tulburată pe Sarah Rubinstein, sprijinită de peretele albastru.

— Sarah?

— După mine, e tot ce poți găsi mai bun, a zis Unșpe. Am chemat-o special. Evident, nu e de acord, dar o s-o farmeci tu. Contez pe tine.

Adolf s-a apropiat de Sarah, pe care nu o mai văzuse de când se despărțiseră. Aceasta și-a întors privirea către firicelul de lumină care se strecura printre storiurile lăsate.

A murmurat cu o voce lipsită de nuanțe:

— Unșpe m-a contactat imediat ce a aflat că e bolnavă. Am venit de mai multe ori, când nu erai acasă. Eu...

Sarah a făcut efortul de a-l privi pe Adolf. Când ochii i-au trecut peste pat, în ei s-a putut citi o sclipire de panică.

Adolf s-a-ntors.

Prea târziu. Unșpe era moartă.

*

Hitler câștigase. Era noul cancelar al Germaniei.

Artistul ratat, fostul cerșetor, soldatul incapabil să ia un grad în plus, agitatorul de braserie, pucistul de operetă, amantul virgin al mulțimilor, austriacul devenit neamț printr-o șmecherie administrativă ajunsese în fruntea uneia dintre cele mai bogate și mai cultivate țări din Europa.

Țipase atât de tare, încât unii îl auziseră. Și votaseră cu el.

Țipase atât de tare, încât unora li se păruse ridicol. Și se lăsaseră manipulați de el.

Cu toate că de o sută de ori, de o mie de ori își prezentase demonii: distrugerea evreilor, suprimarea comuniștilor, răzbu-narea pe Franța, extinderea spre est, apoi spre vest... Spusese întotdeauna că războiul era un drept, că războiul va fi necesar. Niciodată nu mai jucase cineva un joc atât de agresiv și de clar. Niciodată nu mai făcuse cineva din ură unic resort politic. Fu-sese considerat convingător. Fusese considerat grotesc. Dar aproape nimeni nu l-a considerat periculos. Cum se poate do-vedi cineva atât de surd? Hitler nu era un mincinos. Își dez-văluia cinstit adevărurile obscene. Ba acest lucru chiar îl proteja. Fiindcă oamenii sunt obișnuiți să-i judece pe ceilalți după faptele, nu după vorbele lor. Știau că între intenție și realizare lipsește o verigă: puterea de a acționa. Or, tocmai îi dăduseră lui Hitler puterea. Se gândeau, poate, că exercițiul guvernării îi va mai modera extremismul, cum se-ntâmplă de obicei? Că Hitler se va potoli, învățând legea dură a realității?

Ignorau faptul că nu desemnaseră un om politic, ci un ar-tist. Adică exact contrariul. Un artist nu se pliază după reali-tate, ci o inventează. Și asta pentru că artistul detestă realitatea pe care o creează de supărare. În mod obișnuit, artiștii nu acced la putere, realizându-se dinainte, împăcând realul cu imaginarul în operele lor. Hitler a ajuns la putere fiindcă era un artist ratat. Repetase timp de zece ani: „Vom pune mâna pe putere în mod legal. După aceea...”

După aceea, puterea era el.

În același timp, un bărbat își pierduse somnul. Crezuse că-și făcea meseria, dar declanșase o catastrofă. Cum ar fi putut prevedea?

Doctorul Forster urmărise neliniștit emergența politică a cu-rierului Hitler, pacientul lui de la Pasewalk, din 1918, pe care îl tratase pentru orbire isterică declarându-i și convingându-l că Dumnezeu îi stabilise misiunea de a salva Germania. Consi-derase că îl tratase sub hipnoză când, de fapt, îi inoculase o maladie. Acum, când omul acela ajunsese în fruntea țării,

doctorul Forster conchisese că era de datoria lui să vorbească, fie și violând secretul medical. La unul dintre cursurile lui de la universitatea din Greifswald, a anunțat că Hitler suferea de nevroză tratată prin sugestie și hipnoză și că urma să facă public dosarul psihiatric al acestuia.

Gestapoul a acționat fără să mai aștepte. Doctorul Forster a fost imediat suspendat pentru instabilitate mintală. Punându-i-se cămașa de forță a tăcerii.

A fugit în Elveția, urmărit de serviciile secrete. Nu a mai avut timp decât să depună într-un seif din Basel fișele psihiatrice transcrise codat, să anunțe câțiva prieteni fără a le preciza banca, înainte de a fi descoperit mort în camera lui de hotel, sinucis cu un glonț în cap.

ORA CINCISPREZECE
DOUĂZECI ȘI NOUĂ

Viața lui în sfârșit ajunsese o operă.

În înaltul și vastul decor al Cancelariei, ziua lui Hitler se desfășura conform unei regii bine reglate, la care participau corurile – o mulțime selecționată și trimisă de ministrul Propagandei –, orchestra – funcționarii Reichului, de la ministru până la ajutor de bucătar –, rolurile secundare – Goebbels, Göring, Hess, Himmler, Speer –, totul fiind organizat în jurul marilor arii ale tenorului, Hitler. Fără note false, fără cacofonii, fără muzică străină. Unicul solist autorizat să improvizeze era Hitler. De care, de altfel, acesta nu se lipsea, lăsându-se apucat de furii tunătoare, care făceau să răsunе pereții palatului, împietrindu-i pe cei din jur, făcându-l să se înspăimânte la gândul unei posibile răzbuări, lăsându-i interziși pe ambasadorii care nu mai văzuseră niciodată un om de stat dedându-se unor astfel de scene cu atâta dezinvoltură. O singură diferență față de opera lui Wagner: nu exista rol feminin. Hitler nu accepta să-și împartă rolul de vedetă. Viața lui era o operă pentru bărbați. Germania era o operă pentru bărbați.

La unsprezece dimineața, cameristul bătea la ușă și lăsa pe prag presa și mesajele importante.

Hitler se trezea cu greu, abia smulgându-se din neant. Verifica imediat dacă într-adevăr el era, Hitler. În semiobscuritatea verzuie, oglinda nu-i răspundea decât cu o imagine vagă.

— Ah... în fiecare zi e tot mai greu.

Zărea un chip livid, buhăit, hirsut, marcat de cutele cearcefurilor, un corp fleșcăit, gras, lichid. Parc-ar fi fost un heleșteu.

Mocirlă parc-ar fi fost. De altfel, așa și mirosea. Noaptea, natura se răzbuna, îl răpea din el însuși, îl împiedica să fie Hitler, îl aducea la condiția umană. Muncă de măturător. Profita că dormea pentru a-i estompa trăsăturile, pentru a-i umfla pielea, pentru a-i face ochii sângerii, pentru a-i spori arsurile stomacale, pentru a-i putrezi visele incoerente. Era înfiorător să fie supus, fără știrea lui, unei asemenea înfrângeri cotidiene.

Hitler se scula obosit, nu odihnit, mai puțin el însuși decât în seara dinainte, departe de cele mai bune fotografii ale sale, și oribil de asemănător cu defunctul lui tată, pe care-l urâse atât de mult.

Se uita la necunoscutul acela în fiecare dimineață și își zicea:
— Am o oră înaintea mea.

Avea o oră pentru a-l fabrica pe Hitler. Lectura corespondenței începea să-i redea ființa. După care, cea a articolelor care-i erau dedicate îi accentua sentimentul propriei importanțe. Trecea apoi în baie, unde cameristul lăsase apa să umple cada, înainte de a dispărea. Nimeni nu-l vedea gol pe Hitler. Nici măcar el însuși. Se ferea de respectivul spectacol, intrând în cadă cu pleoapele pe jumătate închise. „Nu există om important pentru cameristul lui.“ Cine să fi spus asta? Talleyrand despre Napoleon? Chateaubriand? Nu conta. Hitler repeta deseori aceste cuvinte rânjind, întrucât el se putea lăuda că rămânea un om important chiar și pentru cameristul lui. Karl nu-l surprindea niciodată într-o poziție degradantă. Barbierit. Pieptănat. Îmbrăcat. Într-un ceas, eroarea era corectată: mocirla dispăruse, se resculptase pe sine, semăna din nou a Hitler.

Își putea părăsi apartamentul privat pentru a se întâlni cu aghiotanții, a asculta revista presei guvernamentale și a-și verifica întâlnirile cu șeful Cancelariei. În timpul acestora se izola într-o discuție pasionată cu vreunul dintre interlocutori, plimbându-se fără țintă prin seră și făcând astfel să întârzie prânzul. Doar nu se mai văzuse vreodată un om important care să ajungă la masă la timp! După ce depășea programul cu o jumătate de oră, o oră, ba chiar o oră și jumătate, atunci când era în formă, trecea în sfârșit în sufragerie.

Acolo trona cu spatele la fereastră, astfel încât toți ceilalți să fie ușor orbiți de el. Făcea în așa fel încât conversația să țintească mereu problemele mondiale, deoarece subiectele generale erau cele în care putea fi sclipitor, pe când în cele specializate se găsea mereu cineva mai competent. Făcând eforturi, se silea să-și asculte invitații și să le pună întrebări. Deși se simțea superior oricărui dintre ei, considera că era de datoria lui să anuleze distanța, aplecându-se către muritorii de rând ca un tată spre copiii lui. Din când în când, pentru a le face plăcere, pentru a le arăta că le ierta faptul că erau niște oameni obișnuiți și pentru a-i lăsa să atingă un pic aura geniului, se lansa în câte un monolog sclipitor. Moment în care regreta că-și ținuse gura mai înainte, fiindcă, fie și după un ceas de discurs neîntrerupt, se simțea mai puțin obosit decât după zece minute de dialog, indiferent cu cine l-ar fi purtat. Timpul care trecea atât de repede în propria-i companie i se părea nesfârșit alături de ceilalți. Prefera solilocviile din ce în ce mai frecvente, găsind că era mai generos, mai puțin epuizant și, mai ales, mai puțin plictisitor să-și împrăstie roadele spiritului decât să dea atenție mediocrității celorlalți.

După masă primea câteva minute oficialii în salonul de muzică, apoi se retrăgea în apartamentul lui pentru a se odihni.

Din ce motiv?

Propria superioritate. I se părea copleșitor să aibă întotdeauna dreptate. Lucrul acesta îl izola din ce în ce mai mult. Nu era tocmai un paradox că se simțea mai puțin singur atunci când era într-adevăr singur decât împreună cu alții. Era mai ușor să se lase îmbătat de sentimentul propriului geniu, de încrederea în destinul personal, afundat în fotoliu și privind norii decât în mijlocul subalternilor, pentru care trebuia să transforme această beție în ordine, scrisori, decrete, directive. Era de-ajuns că era, dacă mai trebuia să și facă...

Uneori Eva Braun intra la el în apartament. Avea dreptul. Ba chiar avea și ea o cămăruță. Poporul nu știa nimic, nici oficialii, doar intimitii aflaseră de existența ei. Îi considerau pe Hitler

și pe Eva Braun drept un cuplu. În realitate, ea îl iubea profund, iar el simțea pentru ea un dispreț puternic.

Eva Braun era o fată foarte veselă, care adora nefericirea. Când blondă, când brunetă, mereu frumoasă, făcuse o pasiune pentru Führer și, cum acesta îi rezistase, avusese mai multe tentative de sinucidere care-i apropiaseră foarte mult. Fiindcă mai degrabă moartea decât viața apropia aceste două ființe. Mai întâi revolverul, apoi somniferele, cele două instrumente sacrificiale cu care Eva Braun își strigase nefericirea de a nu fi băgată în seamă, îi amintiseră lui Hitler de Mimi și de Geli, suveniruri fericite, așa că se lăsase cucerit de Eva Braun. Îi plăcea ideea sinuciderii ca manifestare a iubirii, doar era tema din *Tristan și Isolda*, confirmându-i că povestea era serioasă. Prin urmare admisesse că Eva Braun putea da târcoale prin anturajul lui, să mănânce și să doarmă acolo, să mai roadă și ea câte un os în trecere și să se culce la ea în fridă. În fond, Eva dovedea tandrețea de nezdruccinat a unui câine, mereu fericită să-și vadă stăpânul, chiar dacă acesta o neglijase, o certase, o bătuse. În cadrul regnului uman, întrupa ascultarea și afecțiunea.

Numai că Hitler simțea mai multă tandrețe față de dulăii lui ciobănești germani decât față de frumoasa Eva. Întrucât aceasta comisese o crimă imprescriptibilă, care o lega pe vecie de Hitler și care o costa statutul ambiguu, alcătuit din silă și atracție, căci obținuse ceea ce el le refuzase tuturor celorlalte femei: făcuseră dragoste.

Tânăra secretară a lui Hoffmann, fotograful oficial al lui Hitler dintotdeauna, nu avea decât șaptesprezece ani când îl văzuse pe Hitler intrând în biroul de la München. Ceea ce fusese ca o orbire. Să fi fost oare din pricina soarelui, ale cărui raze spumoase, vesele, albe aproape în acea zi, se strecuraseră în faimoșii lui ochi azurii? Să fi fost oare fiindcă nu-l văzuse înainte decât în fotografiile bidimensionale, de format mic, în alb-negru, iar acum viața i-l adusese întreg, în relief, în culori, în carne și oase, ca un zeu coborât din Olimp pentru a risca o aventură printre muritori? Să fi fost oare pentru că o privise lung,

curios, pe nou-venită și apoi, foarte repede, îi trimisese un surâs în același timp galant și sălbatic, care însemna: „Ești tare frumoasă“? Să fi fost oare fiindcă toată lumea se strânsese în jurul lui de parc-ar fi fost un rege? Fapt e că, în clipa aceea, Eva Braun își spusese: „Iată bărbatul vieții mele.“ În fond, se îndrăgostise de o scenă mai degrabă decât de o ființă. Mai apoi, pulsiunea se păstrase proaspătă și vie prin greutatea constantă care-i ieșiseră în cale. Dintr-odată, încăpățânarea de adolescență luase formele tradiționale ale flirtului, ale consumului de sine, ale sinuciderii, regăsirilor, umilințelor, pe scurt, toate stările care dau dreptul, de obicei, bolnavilor să numească respectiva obstinație invariabil nefericită o mare poveste de dragoste.

Și cum dorința înseamnă o lipsă, Hitler era gata să întrețină flacăra unei dorințe infinite. Eva nu obținea niciodată nimic sau, dacă da, atunci cu picătura. Departe de a o îndeștula sau chiar de a o satisface, el îi menținea pofta. Câțiva bani, puțin loc, nici o apariție publică, tandrețe niciodată.

Într-o seară, se culcaseră împreună. Era la puțină vreme după ce Hitler ajunsese cancelar, suprimase libertatea presei și instituisese partidul unic. Băuseră șampanie, Hitler se trezise culcat peste ea, cu hainele mototolite, urmaseră câteva convulsii, iar Hitler uitase de sine pătrunzând-o. În noaptea aceea, Eva își închipuise că ar fi câștigat partida. Hitler, de fapt, ajunsese la un dispreț definitiv în privința ei, același dispreț cu cel pentru propriul trup, exact același dispreț. Sexualitatea, ca tot ce ținea de materie, de carne, de fluide, făcea parte din ceea ce i se dăduse și avea să i se ia, deci de ceea ce îi scăpa. Nu-și iubea decât propria voință. Așadar, la patruzeci și patru de ani a avut prima experiență sexuală, iar lucrul acesta i s-a părut că ține de desfrânare. În seara aceea a înțeles de ce dăduse atât de puțină importanță respectivului lucru, s-a felicitat și a conchis că, evident, era mult deasupra unor astfel de întâlniri corp la corp.

Din când în când recidiva. Sau, mai degrabă, verifica. Se întindea peste Eva Braun. O strângea în brațe pe întuneric, fiindcă se temea că, văzând limpede ce făcea, ar fi putut fi totalmente

scârbit. Se temea mai ales de spectacolul sexului lacom al femeii. În timpul spasmului lui, Eva părea în culmea fericirii. Cu-atât mai bine! Urma să rămână așa, pierdută, ceasuri, dacă nu chiar câteva zile. Disproporția dintre satisfacția ei și a lui îi confirma lui Hitler că femeia nu era decât un animal inferior.

Seara ieșea din apartament pentru a cina cu obișnuiții, fiindcă avea oroare de figuri noi. Și începea să le vorbească în voie despre subiectele lui preferate: arta, teatrul, istoria. În sfârșit, alegea un film din lista furnizorului lui, Goebbels, și toată lumea urmărea proiecția în salonul de muzică, inclusiv servitorii și șoferii invitaților. Îi adora pe Mickey Mouse și pe Greta Garbo. Ulterior, se mai discuta până la două dimineața, când Hitler se retrăgea.

Totul era ceremonie, ritual, formalitate. Hitler își retezase orice contact cu ființele omenești. Domnea. Domina. Nu era fericit, era satisfăcut, fiindcă lumea fusese creată pentru a funcționa așa, avându-l pe el drept centru.

Fericit? Ce idee bizară! Dar ce, soarele este fericit?

*

— După patruzeci de ani, un artist nu-și mai face iluzii despre sine însuși. Știe că este un artist mare sau mic.

Chipurile tinere îl fixau pe Adolf H. cu pasiune. Cursurile lui de la Academia Independentă din Berlin făceau întotdeauna săli pline. Era apreciat punctul de vedere deschis, despre artă și vremurile în care trăiau, al acestui profesor. Alături de el puteai învăța la fel de bine tehnicile tradiționale și curentele moderniste, întrucât își expunea cu mărinimie amintirile pariziene. Picasso, Braque, Léger, Soutine, Chagall, Modigliani, Foujita, Van Dongen, Dalí, fusese alături de tot ce era mai important în pictura contemporană și vorbea despre acești artiști atât de simplu, de apropiat, de familiar, încât și doar atât ar fi fost de-ajuns pentru a-i asigura un prestigiu infinit.

— La douăzeci de ani totul e vis suspendat printre nori. La patruzeci, o parte dintre visuri au devenit chiar materia vieții

noastre. Am pictat, am produs, am avut timp să ne înșelăm și să o luăm de la capăt, am avut libertatea de a împinge limitele mai departe. La patruzeci de ani am căpătat tehnica, iar energia a rămas intactă. În sfârșit știm și încă mai putem. Dacă n-am produs însă nici o capodoperă ori măcar punctul de start al unei capodopere, atunci partida a luat sfârșit.

Emoția voala glasul lui Adolf. Nu înțelegea de ce abordase acel subiect, îl împinsese o necesitate, descoperind astfel el însuși ceea ce gândea. Zăcea în el o tristețe dureroasă. Studenții pricepuseră că nu mai participau la un curs, ci la o confesiune. Știa că pictase prin anii douăzeci și, din motive necunoscute, încetase să o mai facă la întoarcerea în Germania. Nici unul dintre ei nu avusese ocazia să-i vadă tablourile, dar mulți dăduseră deseori de numele lui menționat în cataloage sau în articole despre școala de la Paris, în așa fel încât se născuse o adevărată legendă în băncile facultății, care făcea din Adolf H. un geniu fulgurant, zidit în tăcere în urma unei misterioase disperări. În ziua aceea urechile se ciuliseră, căci studenții ghiceau că aveau, poate, să obțină cheia misterului.

— Da, se poate trece peste absența fermității liniilor, timiditatea culorilor, ezitarea în compoziție atâta vreme cât pictorul este în devenire. Desigur, poți vedea monștri, precum Picasso ori Bernstein, al căror talent, încă de la șaptesprezece ani, era peremptoriu. Numai că, în fața unor asemenea evidențe, îți spui că s-au născut genii, cu tot instrumentarul lor genial, pe când altora le trebuie ani și ani pentru a obține mijloacele de exprimare a genialității lor. Se așteaptă, deci se speră. Te-ntrebi ce se va naște din asta. La ce va duce travaliul? La un prematur? La doi prematuri? La trei sarcini false? Nu contează. Trebuie să continui. Trebuie să naști de la sine. Ai întâlnire cu un necunoscut îndepărtat, pictorul care îți e dat să fii. La patruzeci de ani, bebelușul a sosit. Pentru unii e o imensă surpriză, un uriaș. Pentru alții, ceva agreabil, ceva viu. Pentru câțiva e dramatic, copilul s-a născut mort, un mic cadavru care le-a rămas în brațe, dovedind inutili toți anii plini de eforturi.

Adolf avea senzația că i se scurgea sângele, de parcă și-ar fi tăiat venele în cada cu apă fierbinte. Totuși, torpoarea îi aducea o stare de bine neprecizată, voluptuoasă aproape, așa că s-a lăsat să vorbească mai departe.

— Fac parte dintre aceștia. Dintre dezamăgiți. Dintre disperați. Mi-am consacrat prima jumătate a vieții urmărind un vis despre mine însumi care s-a dovedit o iluzie. În pofida muncii, a seriozității, chiar a succesului critic și financiar de la o vreme, am realizat, la patruzeci de ani, că nu eram un mare pictor. Nici măcar un mic maestru. Nimic, de fapt. Doar cineva superficial.

Studentii au simțit nevoia de a protesta, fie din convingere, fie din omenie, dar au sesizat că profesorul era atât de fragil, de gol în mărturisirea sa, încât și-au înghițit cuvintele.

— Și-atunci, fiindcă iubesc cu pasiune pictura, fiindcă o iubesc mai mult decât mă iubește ea pe mine, m-am hotărât să devin profesor. Profesorul vostru. Să transmit. Mi-am găsit deci locul. Și sunt fericit.

Numai că, în clipa în care a pronunțat cuvântul „fericit“, i-au dat lacrimile, ceea ce l-a obligat să părăsească grăbit estrada.

*

— Așa nu mai merge!

Încă de când se trezise, Hitler râgâia de furie. Revista presei străine îl călcuse înfiorător pe nervi: „nebun, indecis și inofensiv“, iată ce reieșea din maldărul de hârtii care-i fusese consacrat. De obicei, se bucura să audă judecăți inepte, deoarece erorile protejau adevărul ca armurile în război, dar, în dimineața aceea, orgoliul lui Hitler fusese rănit. De ce? Dormise prost, suferea de arsuri ascuțite la stomac, care soseau în valuri, ceea ce îl convinsese din nou că era devorat de cancer, ca mama sa. Căpătase convingerea că avea să moară în curând.

Pentru a pune capăt stării de proastă dispoziție, Eva Braun ieșise din camera ei mai frumoasă ca niciodată – era de un blond oxigenat în ziua aceea – și se frecase de el, amintindu-i cum petrecuseră cu două nopți înainte.

— Când mă iei de nevastă?

— Când n-o să mai am nici un viitor politic.

— Păi ai deja totul! Toată puterea. Toată Germania e la picioarele tale. Și eu.

— Puterea nu ajunge. Am o misiune. Crezi că fac parte dintre imbecilii care, odată așezați pe tron, sunt mulțumiți și nu mai au altă grijă decât să rămână acolo? Crezi c-am să stau cu brațele-ncrucișate?

Eva Braun a rămas fără glas. Își închipuise că încununarea vieții lui Hitler era dictatura. Indignat, acesta a ieșit trântind ușa.

Și-a chemat medicul. Onctuosul și burduhănosul doctor Morell l-a liniștit repetându-i că regimul vegetarian pe care-l urma făcea imposibilă dezvoltarea unui cancer. Odată ce Hitler a priceput că medicul spunea orice pentru a-l calma, răspunzând angoasei lui fără a da cea mai mică atenție simptomelor și indiciilor fizice, l-a trimis la plimbare și le-a cerut secretarelor să-i cheme astrologul.

Cititorul în stele l-a găsit în seră.

— Spune-mi adevărul, am puterea să-l ascult. Știu că nu mai am multă vreme de trăit.

— Ei, ei...

— Nu-mi vorbi și tu ca imbecilii de doctori. Sunt bolnav, iar ei refuză să recunoască. Data trecută mi-ai semnalat ceva important: m-ai anunțat când va fi război. În 1943. Îmi convine.

— Poate că m-am înșelat...

— Taci din gură! Trebuie să-mi spui totul. Tu ai darul profeției, eu pe cel al salvării Germaniei, nu putem face altcumva, așa am fost născuți, e destinul nostru. Acum spune-mi când o să mor.

— Păi...

— Spune-mi.

— La ora cincisprezece și douăzeci și nouă de minute.

Hitler a amuțit un moment. Pălise. S-a uitat îngrijorat în jur.

— Azi?

— Nu. Mult mai târziu. Dar astrele m-au asigurat că va fi vorba despre ora cincisprezece și douăzeci și nouă de minute. Curios, nu?

— Când?

— Mai târziu.

— Când?

Astrologul a tăcut, jenat, cu trupul răsucindu-i-se și ochii căutând o scăpare.

— Când?

Hitler urlase. Magul a început să tremure.

— Trebuie... să mă întorc să-mi revăd hărțile cerului.

— Îți las două ore. După masă, la ceai, vreau să mă anunți care este data când voi muri. Ai înțeles?

— Am înțeles.

Hitler nu a ascultat nimic din ceea ce se discuta în jurul farfuriilor cu mâncare și l-a lăsat pe umflatul de Göring să se joace de-a înlocuitorul, cu un monolog din care nu a perceput nici un singur cuvânt.

La ceai, astrologul s-a întors și s-a retras împreună cu Hitler în grădinile Cancelariei.

— Eeei?

— Sunteți pregătit să ascultați adevărul?

— Da. Zi repede.

— Am reușit să aflu ora și anul. Nu ziua și luna.

— Foarte bine. Hai mai repede.

— Ora cincisprezece și douăzeci și nouă de minute...

— Da, deja am aflat.

— În 1947.

Hitler s-a așezat uluit. Zece ani!... Nu-i mai rămâneau decât zece ani.

— Bineînțeles, m-aș putea înșela, s-a bâlbâit ghicitorul observând starea de prostrație a lui Hitler.

— Nu, nu te-nșeli. De altfel, știam.

1937–1947. Zece ani. Hitler încerca să pipăie mental grosimea a zece ani dintr-o viață, dar nu reușea. Nu era nici o măsură comună, de pildă, între primii săi zece ani din copilărie, care-i păreau nesfârșiți ca un ocean, și pâ râul îngust al celor zece ani petrecuți în căutarea puterii.

Zece ani... Încă zece ani...

I-a mulțumit astrologului și s-a dus la întâlnirea programată cu arhitectul.

Văzându-l pe Speer, tânărul elegant, fermecător, cu gura la fel de bine conturată și de cărnosă ca a unei femei, cu sprâncene dese și ironice, Hitler a fost cuprins de emoție.

„Parc-aș fi eu, și-a zis, eu, dar mai tânăr.“

Îl cunoștea pe Speer de ani de zile, dar abia acum era frapat de asemănare.

„Da, eu sunt! Portretul meu! Ar putea fi băiatul meu“, și-a repetat încântat, uitând cu ușurință că Speer era un bărbat frumos, pe când Hitler avea o figură banală. Prețuise întotdeauna momentele petrecute în compania arhitectului său, discuțiile pasionate în jurul machetelor și planurilor. Speer era un artist, cum era și el. *Ar putea deveni succesorul meu. Mai degrabă el decât Göring, grămada aia mizerabilă de seu opioman.* Gândul la succesiune l-a înveselit, văzând în asta ocazia de a mai provoca invidii. *Mai târziu. Mai am zece ani.*

Speer îi adusese machetele noului Berlin, Berlinul celui de-al Treilea Reich, ansamblu monumental care va sta mărturie peste veacuri despre puterea politică a lui Hitler, cu bulevarde uriașe, piețe împărțite în patru, clădiri ministeriale. Au contemplat piramidele național-socialismului. Încununarea o constituia Domul, parlamentul pe care Hitler, alergic la parlamentarism, îl concepea mai degrabă ca pe o sală uriașă în care să-și țină discursurile decât ca pe un loc în care să se discute, ale cărui schițe le trasase încă din 1925. Albert Speer dezvoltase crochiurile notând: „După ideile Führerului“, lucru care l-a îmbătat pur și simplu pe Hitler, care, în context, și-a permis chiar să facă pe modestul.

— Nu, nu, trebuie să semnezi Albert Speer, doar tu ești arhitectul, contribuția ta este cu mult mai valoroasă decât schița mea din 1925, o mângăleală făcută în închisoare, de unde evadam cu gândul.

Speer a roșit tot. Hitler la fel. Totul mergea perfect.

Domul va fi cea mai mare sală de întruniri concepută vreodată. Formele clădirilor vor rămâne simple, dar cifrele vor alcătui un poem îmbătător: o cupolă de două sute cincizeci de metri diametru care se va ridica spre nori, la înălțimea de două sute douăzeci de metri, sala putând primi o sută optzeci de mii de auditori în picioare, când va vorbi Hitler, de șaptesprezece ori mai mult decât Catedrala Sfântul Petru, din Roma; o sută de stâlpi rectangulari, din marmură, de douăzeci și patru de metri înălțime; o nișă de cincizeci de metri înălțime și largă de douăzeci și opt; un vultur imperial aurit, de paisprezece metri, ținând în gheare svastica încoronată cu frunze de stejar; bolta Domului va fi așezată pe un bloc cubic de granit de culoare deschisă, de trei sute cincisprezece metri lungime și șapteszeci și patru înălțime, volumul exterior al edificiului atingând douăzeci și unu de milioane de metri cubi; din exterior, Domul va părea un munte verde de două sute treizeci de metri înălțime, întrucât va fi acoperit cu plăci de aramă patinată; în vârf, pe un vultur care ține svastica, va fi așezat un far îmbrăcat în sticlă, de patruzeci de metri înălțime, încununând astfel acea splendoare.

Hitler era extrem de impresionat. Hимерa lui devenea realitate. De mai multe ori revizuisese cifrele în creștere; de mai multe ori îl trimisese la plimbare pe consilierul ministerial Knipfer, specialist în apărare antiaeriană, care se plângea că un edificiu până-n nori, ridicat în capitală, ar constitui un punct de reper ideal pentru escadrilele de bombardiere dușmane; de mai multe ori respinsese cu o ridicare din umeri bănuielile de megalomanie. Domul va sta mărturie a măreției Germaniei, nu a lui Hitler. El, firesc și modest, după cum o repeta neconținut propaganda lui Goebbels, se va mulțumi cu o căsuță cât de simplă.

— Vezi, dragă Speer, mă bucur de suficientă putere și considerație pentru a mă putea lipsi de un astfel de lux. Numai că succesorii mei vor avea nevoie de acest instrument. Pentru mulți dintre ei va fi unica posibilitate de a se menține la putere. O fire slabă va trage foloase dintr-o asemenea punere în scenă. Când locul poartă amprenta trecutului istoric, de o reală măreție, ridică fie și un continuator lipsit de anvergură. Iată motivul pentru care trebuie să construim toate acestea încă din timpul vieții mele: faptul că am locuit aici va adăuga aur și fast zidurilor. Chiar și dacă am făcut-o doar pentru câțiva ani, tot va fi îndeajuns.

— Unicul scop al existenței mele este să însoțesc cât de puțin geniul dumneavoastră.

— Bine. Acum, că planurile sunt gata, la cât estimezi lucrarea?

— La cinci miliarde de mărci.

— Nu, la date mă refeream.

— O prognoză optimistă ar fi să încheiem în 1951.

Chipul lui Hitler s-a întunecat, luând aspectul rece și verde al unei pietre de mormânt.

— 1951?

— Cel mai devreme.

— Crezi c-am înnebunit, Speer?

— Poftiți?

— Te-ntreb dacă ți se pare că am înnebunit?

— Nu știu ce am putut spune ca să vă ducă gândul la...

— Vezi, Speer, mulți oameni din lumea-ntreagă mă consideră nebun. Or, personal nu cunosc pe nimeni tot atât de coerent și de credincios propriilor idei ca mine. Nu doar că am avut țeluri precise, pe care le-am enunțat încă de la intrarea mea în politică, dar nu acționez decât în funcție de aceste țeluri. Sunt considerat o brută care face crize, se vorbește despre accese de violență, deși eu sunt ordonat și metodic: incendierea Reichstagului, instaurarea partidului unic, Noaptea cuțitelor lungi, arderea cărților, prigoana evreilor, toate le-am anunțat, niciodată nu am vorbit despre altceva. Eu violent? Nu am decât forța rectitudinii. Eu brutal? Nu fac decât să

gândesc logic. Eu sălbatic? Am suprimat acordurile de la Versailles și de la Locarno fără ca adversarii mei să reacționeze. Eu mediocru intelectual? Englezii, francezii, americanii, austriecii, rușii nu reușesc nici măcar să bănuiască gradul meu de inteligență. Imaginează-ți o persoană care vede izolată într-o lume de orbi: celor din urmă nu le dă prin cap că văzătorul îi poate vedea, îl subestimează, nu-i bănuiesc nici forța, nici puterea de a le face vreun rău. Iată ce sunt eu, Führerul Germaniei, printre oamenii politici din lumea-ntreagă: unicul văzător la curtea orbilor. Nebun! Fanfaron! Inofensiv! Gură mare! Incoerent! Ce păcat! Cum și-au putut imagina că Germania, marea Germanie care i-a dat pe Bismarck și pe Frederic cel Mare, nu avea să-l dăruiască într-o zi pe Adolf Hitler?! Ei, dar nu mai rezist, chestia asta nu mai poate merge așa.

— La ce vă referiți?

— La asta. La somnul ăsta. La sforăiala asta. La Eva Braun, care vrea să se mărite cu mine. La proiectele arhitecturale. Doar n-am ieșit la pensie.

— Nu înțeleg. V-au dezamăgit planurile mele?

Dintr-odată, Hitler a părut că abia atunci descoperirea că Albert Speer se afla în fața lui. L-a privit lung, speriat, de parcă ar fi dat buzna în încăpere.

— Sunt foarte mulțumit de munca ta, dragă Speer. Vom construi marele Berlin al celui de-al Treilea Reich. Grăbește însă lucrările, e tot ce te rog, grăbește la maximum lucrările.

— Sunt omul cel mai fericit din lume, Führerul meu! Am paisprezece ani de muncă îndârjită în față, dar sunt omul cel mai fericit de pe pământ.

— Mai redu perioada. Ar fi bine 1947.

— Voi încerca. 1947? Poate că voi reuși dacă nu vom avea război.

— Război? De ce-ai vrea să avem război? Germanii mă adoră fiindcă le-am adus pace și prosperitate. De acum nu mă mai gândesc decât să continui să construiesc și să-mi pregătesc succesiunea. De ce-ai vrea să comit nebunia de a declanșa un război?

Tocmai se hotărâse să sporească fără întârziere spațiul vital al Germaniei cu Austria, Cehoslovacia și Polonia.

Apoi, va mai vedea... Poate cu Franța? Rusia?

*

Adolf H. nu lăsa nimănui sarcina de a-i duce pe cei doi copii ai săi la joacă, în parc. Nici una dintre fetele care stăteau la ei și îi ajutau la treburile casei nu reușise să-i smulgă atribuția pe care o considera cea mai nobilă cu putință. Fiindcă nu se mulțumea doar să-i conducă până acolo și să-i supravegheze, se juca împreună cu ei până la epuizare, alerga, săpa gropi, sărea, se pitea, extenua balansoarele scârțâitoare până când acestea își dădeau duhul, fără frică de zgârieturi, de pulovere rupte, de pantaloni înnegriți în fund prin țărână, de genunchi pătați de iarba strivită, de nisipul strecurat în pantofi și în buzunare, de care avea să dea și prin cutele cearcafurilor.

— Tati, ne jucăm alergata pe cocoșate.

Și Adolf îi lăsa pe gemenii Rembrandt și Sophie să o ia la fugă.

Se înțelegea bine cu copiii și învăța văzându-i crescând. *Voi fi oare la înălțimea necesară? Deocamdată sunt un tată bun fiindcă sunt mici. Mă vor iubi însă la fel de mult și mai târziu? Mă vor respecta? Ce fel de adulți vor fi? Știu că eu îi voi iubi întotdeauna, dar ei pe mine? Personal, îmi detestam tatăl.*

Faptul de a-și adora copiii era cu atât mai puternic cu cât era ceva disperat în acest sentiment. Acceptase să aibă copii în clipa în care renunțase la pictură. *Alegerea realității.* Astfel își justifica deseori, doar pentru el, respectiva răspântie decisivă din viața lui. După moartea Orei-unsprezece-treizeci, petrecuse mai multe luni incapabil de a simți, de a se emoționa, de a reflecta, de a acționa. Mutându-se într-o mansardă pe care o descoperise la Neumann, rămânea ore îndelungate așezat în fața ferestrei, impasibil, vegetal, fără altă uimire în afara celei de a vedea răsărind soarele în fiecare dimineață. Cei din jur și-au închipuit, la început, că nu se oprise decât provizoriu din pictat.

Îi fusese iertată lipsa temporară de activitate, fiind pusă pe seama durerii, a mahmurelii pieței de când cu criza economică, a indiferenței principalului său galerist, care prefera să se ocupe de artiști mai în formă sau cu o cotă mai bună. I se găseau tot soiul de motivații în lipsa celei potrivite. El, în schimb, deși reflecta foarte puțin contemplând cum ziua se creiona ușor, și apoi se estompa, știa că se rupsese ceva în el, ceva ce nu avea să se mai repare vreodată. Ce anume? Iluzia lirică? Nevoia de a se exprima? Voința de a reuși? Nu. Pur și simplu dorința.

Dorința de a picta o mai avea și acum, la Berlin, și i se deda la cursuri. Nu mai avea însă dorința de a fi pictor. Nu mai ținea să fie mai mare decât sine însuși, să-și împingă cât mai departe limitele, să se bată cu materia rebelă pe pânză și cu mărginirea spiritului în minte. Prefera fericirea. Chiar dacă, în gustul fericirii, era amestecată și amărăciune.

— Ce faci, tati, visezi?

Fetița îl trăgea de mână.

— Plici! Te-am atins. E rândul tău.

A râs recunoscând că a pierdut.

— Acum mergem la nisip?

— Da.

Rembrandt și Sophie săreau în sus de bucurie. Acolo, tatăl lor provoca admirația tuturor, desenând figuri uluitoare în nisip. Urma să-i uimească iarăși, și în același timp să-i umple de mândrie în fața prietenilor lor.

Adolf improviza o lebedă, apoi un dragon, un nor roz de flamingi. De fiecare dată aplaudau și copiii, și părinții.

Și-abia atunci începea adevăratul spectacol: o luptă a himelelor, a gorgonelor contra centaurilor. Cei de față stăteau cu sufletul la gură.

S-a apropiat de ei o femeie înaltă, suplă, în al cărei păr împletit se amestecau trei nuanțe de blond.

S-a uitat la fresca ce începea să se schițeze și a murmurat cu tristețe în clipa în care Adolf a trecut pe dinaintea ei:

— M-aș bucura să nu desenezi doar pe nisip.

La ieșirea de la întâlnirea cu șefii armatei, pe 9 noiembrie 1937, Hitler știa ce-i mai rămăsese de făcut. Curățenie! Se dedase unui mic discurs de două ceasuri, care schița revendicările teritoriale legitime ale Germaniei în scopul de a-și mări spațiul vital, fără de care economia, agricultura și pacea socială ar fi avut de suferit. Desenase mai multe planuri, referindu-se la Austria, Cehoslovacia și Polonia. Se prefăcuse special că era cam în ceață, căci dorea să-și testeze interlocutorii, confuzia permițându-i să reperateze ce credeau ei că înțeleg atunci când nu înțelegeau nimic, să scoată vânatul din bârlog, să le tragă afară din vizuină cele mai secrete obsesii. Vânătoarea fusese decisivă: trebuia să scape de generalul Blomberg și de generalul Fritsch.

Ofițerii aceștia tradiționaliști, care ajunseseră la cel mai înalt grad după o carieră lungă și valoroasă, dar care nu aveau nimic de-a face cu nazismul, îndrăzniseră să se arate sceptici și să ridice obiecții. Considerau prematură utilizarea forței și se temeau de o ripostă a Marii Britanii, care ar fi târât Germania în război. Pe scurt, refuzau politica lui Hitler.

Acesta se arătase foarte deschis, foarte conciliant și se prefăcuse că acceptă discuția și criticile. Zâmbise. Îi lăsase să intre singuri în capcană. Ba chiar își oferise luxul de a se dovedi călduros la încheierea ședinței, implorându-l pe generalul Fritsch să nu-și anuleze planurile de vacanță.

Trebuia să acționeze discret. Nu-i putea elimina cum îl suprimase pe generalul Röhm, sodomitul acela ambițios, în Noaptea cuțitelor lungi din 1934. Acum toată lumea era cu ochii pe el și violența manifestă împotriva generalilor recalci-tranți ar fi dat de înțeles imediat dușmanilor că era nevoie să-și accelereze reînarmarea. *Niciodată să nu faci de două ori același lucru, niciodată de două ori.* Jubila. Pregătirea unei lovituri diabolice îi refăcea tonusul. Era precum un val de tinerețe.

Treaba nu i-a luat decât două săptămâni.

Generalul Blomberg, văduv, tată a cinci copii adulți, a întâlnit într-un parc o femeie drăguță, Margarethe Gruhn, cu

treizeci și cinci de ani mai tânără decât el, și a fost cuprins de o imensă pasiune senzuală. Îndrăgostit nebunește, mulțumind cerului că i-a dăruit o aventură atât de frumoasă la o vârstă înaintată, și-a pus în gând să se însoare și i-a cerut permisiunea lui Hitler, comandantul suprem al forțelor armate. Führerul a primit cererea cu entuziasm și i-a propus chiar să-i fie martor la ceremonie, cu condiția ca aceasta să se desfășoare discret. Ba chiar a mers până la a-l recomanda pe Göring ca al doilea martor. Blomberg, pe care ierarhia îl ironiza fiindcă își dorea să ia de nevastă o tinerică, pe deasupra și doar simplă dactilografă, a plâns de recunoștință, impresionat că cei mai importanți doi conducători ai Reichului se dovedeau mai presus de convențiile sociale. Căsătoria a avut loc pe 12 ianuarie 1938, la Ministerul de Război, în cea mai strictă intimitate.

Zece zile mai târziu, Hitler avea în mână un dosar exploziv: cel al Margarethei Gruhn, acum doamna general Blomberg, în care se găseau de-a valma fotografii pornografice pe care aceasta le făcuse cu câțiva ani mai înainte pentru un evreu de origine cehă și fișa ei de prostituată berlineză.

Pe Hitler îl delecta rolul pe care era obligat să-l joace. Și s-a dovedit grandios. Pretindea că nu închisese un ochi toată noaptea, măsurând dormitorul în lung și-n lat, cu mâinile la spate și oftând: „Dacă un general german se căsătorește cu o curvă, atunci orice e posibil!“, lansând printre servitori zvonul că făcuse șapte băi pentru a se simți spălat de mocirla de a fi sărutat mâna generăleseii Blomberg. Juca perfect disperarea și dezonoarea: „Am fost martor la nunta unei curve.“ Apoi tristețea și durerea pentru prietenul lui Blomberg: „Sigur se va sinucide când va afla cine e nevastă-sa, cum l-a înșelat, în ce poziție pune cel mai înalt comandament al Reichului, se va sinucide cu un glonț de revolver, e unica soluție. Ce tristă-n-curcătură!“ După ce a făcut suficient pentru ca modul de lucru să fie clar fiecăruia, l-a trimis urgent pe Göring la Blomberg, spunându-și că sinuciderea putea avea loc chiar în seara aceea.

Spre marea lui surpriză, a doua zi l-a văzut pe Blomberg apărând bine sănătos. Și a fost nevoit să-l primească în audiență.

— Știam cu cine m-am căsătorit, dar iubirea îmi era mult prea puternică. Și așa e și acum. Nu mă pot despărți de această femeie. Sunt nebun după ea. Îmi dau demisia. Plec în Italia.

Hitler s-a dovedit admirabil și în rolul bărbatului care înțelege nebuniile iubirii. L-a asigurat pe general că demisia nu-i era decât provizorie. Imediat ce cazul avea să fie uitat, își va relua postul. Ca dovadă de prietenie, i-a oferit chiar cincizeci de mii de mărci și pensia de general integrală. Blomberg a părăsit Cancelaria fără a bănui o clipă că fusese manipulat.

Cazul Fritsch, șeful armatei terestre, a fost la fel de bine rezolvat. Himmler a prezentat un dosar în care se insinua că un tânăr prostituat berlinez, Otto, obținea informații de la generalul von Fritsch, bazându-se pe unele aventuri homosexuale din 1933. Încă o dată, Hitler a fost cel ce refuza să creadă. Avertizat, Fritsch a vrut să se justifice, obținând o întrevedere în biblioteca lui Hitler. Plecând de la principiul că nu iese fum fără foc, reflectase îndelung și scormonise prin trecutul personal. Prostituatul Otto fără îndoială se referise, umplându-l de noroi, la relațiile lui apropiate pe care le întreținuse în 1933 cu un membru al tineretului hitlerist. Apărarea însă a avut un efect dezastruos. A fost chemat Otto, prostituatul, în bibliotecă, unde a deversat, după cum fusese plătit să o facă, un val de mizerii despre șeful armatei terestre și pretinsul iubit al acestuia de la vremea respectivă. Cine era de crezut, bărbatul respectabil sau mercenarul sexului ieșit pentru o seară din pușcărie? Fritsch a demisionat, iar Hitler s-a văzut obligat să restructureze conducerea armatei. Pentru a evita orice nou scandal, pentru a evita o criză vizibilă, a preluat chiar el conducerea Wermachtului și nu a mai numit nici un succesor la Ministerul de Război.

De acum, armata era emasculată, nimeni nu-l mai putea înfrâna cu sfaturi prudente, așa că Hitler avea mâinile libere.

Și simțea dorința năvalnică de a acționa...

*

Studentul îl aștepta în curte.

— Domnule H., nu sunt de acord cu dumneavoastră.

Adolf H. nu a înțeles imediat despre ce era vorba. Era în contemplare. Nu știa ce trebuia să admire mai mult, pe studentul blond, cu tenul aproape ireal, cum se pictau cu patru sute de ani înainte de Raphael, ori cireșul japonez, unicul arbore care se ridica din asfalt, stropind ziua cu miile sale de flori trandafirii.

Studentul, încărcat de ceea ce avea de spus de mai multe zile, nu s-a lăsat covârșit de aparenta impasibilitate a profesorului.

— De ce spuneți că sunteți un pictor mediocru? Chiar sunteți în măsură să judecați? Cine vă dă dreptul?

Adolf a tresărit în fața înflăcăării tânărului.

— Ce te-a apucat, Heinrich?

— Am fost revoltat de... confesiunea dumneavoastră de ieri. Spre deosebire de colegii mei, am avut privilegiul de a vă vedea tablourile.

— Unde? a întrebat agresiv Adolf, de parcă i s-ar fi umblat prin obiectele personale.

— La Paris, la contele de Beaumont. Deține trei lucrări. Am fost impresionat de pânzele acelea – nu pentru că sunt ale dumneavoastră –, m-au pus pe gânduri, mai ales *Dictatorul virgin*.

— A, da?

Nu-și mai amintea că tabloul fusese cumpărat de Beaumont. Cumva, prostește, asta l-a liniștit. Știa că opera aceea era pe mâini bune.

— Domnule H., cred că pur și simplu vă mințiți atunci când afirmați că ați renunțat la pictură pentru că vă considerați un mediocru.

— Nu, nu mă mint și nu mă-nșel. Nici măcar un oarecare maestru al suprarealismului nu sunt.

— Nu dumneavoastră decideți! a strigat Heinrich.

Tânărul s-a făcut roșu de furie. Adolf s-a simțit impresionat. *Și eu eram la fel de intransigent la vârsta lui.*

— O viață nu se naște de una singură, a continuat Heinrich. Nu dumneavoastră o acordați. Nu dumneavoastră vă alegeți harul. V-ați putea crede bun pentru muzică, numai că

pictura e cea care vă preferă și ceilalți vă vor face să aflați care este adevărul despre dumneavoastră. „Nu, nu compui bine. Însă de desenat desenezi foarte bine.“ Lumea vă recunoaște, vă pune diagnosticul, vă orientează.

— Poate, a căzut pe gânduri Adolf.

— Cu siguranță! Iar ceea ce nu acceptați în viața dumneavoastră de când ați împlinit patruzeci de ani este dreptul celuiilalt.

— Nu fii atât de necruțător, Heinrich. Dimpotrivă, abia după patruzeci de ani am făcut loc și celorlalți în viața mea. Am făcut copii pe care îi iubesc. Mă ocup de studenți.

— Și? Nu e ceva de genul „ori... ori...“? Adică: ori pictez, ori trăiesc. Chiar o exclude una pe cealaltă?

— Nu, a răspuns Adolf ezitând, nu asta am zis...

— Ba da. La patruzeci de ani v-ați decis să faceți copii și să nu mai pictați. De fapt, ceea ce doreați a fost să *decideți*. Să fiți stăpânul propriei vieți. Să o dominați. Fie și sufocând ceea ce se frământa în dumneavoastră și vă scăpa de sub control. Poate ce aveți mai de preț. Și uite-așa ați suprimat dreptul celuiilalt și în dumneavoastră, și în afara dumneavoastră. Și asta numai pentru a deține controlul. Dar controlul a ce?

— Heinrich, cu ce drept îmi vorbești așa?

Adolf țipase, dovadă că lovitura își atinsese ținta.

— Cu dreptul celui care vă admiră. Sau, mai degrabă, nu. Cu dreptul celui care își admiră profesorul, dar admiră încă și mai mult un pictor de treizeci de ani care semna Adolf H.

Adolf s-a simțit ciudat de emoționat. Avea senzația că Ora-unsprezece-treizeci s-a întors în fugă la el și i-a sărit de gât.

Heinrich s-a întors pe călcâie, conchizând:

— Mi-e ciudă pe profesorul meu că a ucis pictorul.

*

„Un singur popor, un singur Reich, un singur conducător!“

Hitler trecea micul pod al orașului său natal, cel care, până în ziua respectivă, marcuse frontiera dintre Germania și Austria și care, de acum, nu va mai fi decât o cale între două sate

înăuntrul aceleiași țări. Clopotele bisericilor băteau de zor și mii de oameni plini de bucurie, în delir, se adunaseră pe marginea drumului. Se aruncau către el flori, bomboane, serpentine, fanfara improviza un imn, i se întindeau cei mai frumoși copii.

Hitler invadase Austria și era întâmpinat ca un mântuitor. Braunau am Inn, cochetul târgușor dintre Germania și Austria, unde văzuse lumina zilei și ajunsese rapid la ideea că acele două țări nu ar fi trebuit să fie despărțite, îl sărbătorea ca pe o mare personalitate.

— Vreți să ne oprim? l-a întrebat generalul von Bock, care, așezat în Mercedes alături de dictator, era impresionat până la lacrimi de fervoarea populară.

— Nu, i-a răspuns sec Hitler, trecerea noastră pe-aici este în mod esențial simbolică.

Adevărul era că Hitler nu-și mai amintea nimic de Braunau am Inn. Mai mult decât orice se temea că putea fi pus la un loc cu niște oameni care i-ar fi fost superiori prin capacitatea de a-și aminti. Și-apoi, nu trebuiau confundate lucrurile, el nu era o celebritate locală, ci o glorie mondială: nu cucerea Braunau am Inn, ci invadea Austria.

Convoiul și-a continuat înaintarea triumfală către Linz.

Acolo, Hitler a fost într-adevăr emoționat. Întotdeauna preferase Linzul Vienei, căci acolo trăise fericit împreună cu mama lui. Când s-a lăsat noaptea și a fost aclamat în piață de o mulțime densă și îndrăgostită, care urla „Heil!” sau „Un singur popor, un singur Reich, un singur conducător!”, a simțit lacrimile scurgându-i-se pe obraji și udându-i gâtul înțepenit.

De la balconul primăriei și-a lăsat temperamentul mistic să se exprime în voie.

— Astăzi știu: providența m-a ales pentru a-mi readuce patria în sânul Reichului german. Voi sunteți, cei dintâi, martorii faptului că mi-am îndeplinit misiunea.

Mulțimea ajunsese într-un asemenea delir de entuziasm, încât Hitler a hotărât că-și va amâna sosirea la Viena, pentru a mai rămâne o zi la Linz.

Noaptea, la hotelul Weinzinger, nu a reușit să adoarmă, în pofida faptului că-și ațintise ochii asupra cursului lent și hipnotic al Dunării. *Ce ușor a fost. Marea Britanie și Franța se dezumflă în fața mea! Austria am obținut-o doar prin amenințări. Fără a trage un foc măcar. Dovada legitimității mele. Toți m-au sfătuit să nu încerc așa ceva. Și-am plecat singur. Și-am avut dreptate. N-o să mai ascult niciodată pe nimeni. Măine am să mă duc la mormântul părinților. Va fi tare frumos. Goebbels mi-a promis fotografii și camere de luat vederi. Ce minunată imagine, să cucerești Austria doar cu un buchet de flori. Hotărât lucru, nu sunt cu toții decât niște proști, niște speriați, niște cretini. N-am să mai ascult pe nimeni. Niciodată.*

A doua zi a părut o reflecție fadă, întrucât pe Hitler, care-și imaginase totul în timpul nopții, realitatea l-a dezamăgit. Nu a simțit nimic când s-a dus la mormântul familiei; s-a recules pentru reporteri, ca un actor de film mut, cuprins de panică la gândul de a nu fi convingător, după care a trebuit să îndure bucuria și amintirile altora, simțindu-se deposedat de propriile emoții.

S-a dus la Viena, unde a fost întâmpinat cu entuziasm. Viena, orașul care-l umilise, îl refuzase, îl aruncase în stradă, îl redusese la condiția de cerșetor și de vagabond, Viena, unde îi fusese frig, foame, unde se îndoise de el însuși, Viena cea bizantină, orientală, jidănită, curtezana fără scrupule și acoperită de bijuterii, Viena se tăvălea acum ca o pisică îndrăgostită la picioarele lui. Așezat deasupra celor două sute cincizeci de mii de oameni care gemeau de bucurie în Piața Eroilor, vedea murindu-i trecutul, eșecurile, aservindu-și-i pe cei care-l respinseseră, și savura, între maxilarele strânse, deliciosul gust al sângelui care-i însoțea extazele resentimentare. La Linz, plăcerea fusese a bucuriei. La Viena, a răzbunării.

Spre seară a asistat la o defilare militară, apoi l-a primit scurt pe cardinalul Innitzer, primatul Austriei, care, însoțit de episcopii și arhiepiscopii săi, a adus noului regim sprijinul fără rezerve al catolicilor austrieci. Bufonule, a spus Hitler în gând, în fața bărbatului în satin roșu, n-o să te mai joci tu mult de-a

personajul important. În statul nazist nu mai e loc pentru religia ta. A venit vremea să facem și creștinismul să moară. Peste cinci ani nu se va mai vedea nici măcar un crucifix! A făcut câteva plecăciuni în fața capei stacojii și s-a urcat în avionul care l-a dus la Berlin.

Reinstalat în Cămară, a putut constata în zilele următoare că Gestapoul își făcea foarte bine treaba la Viena: recuperase dosarele de la poliție și curățase terenul de socialiști și de comuniști; magazinele și apartamentele evreiești fuseseră devastate și evreii jupuiți de bani, de bijuterii, de blănuri și plasați în detenție preventivă. Operei purificatoare i-a urmat o epidemie de sinucideri. Cei care încă erau feriți prin jocul unei protecții internaționale, ca doctorul Sigmund Freud, își pregăteau plecarea. Astfel se putea lupta mai ușor împotriva dușmanilor din interior. Lui Hitler i se confirma că numai războiul permitea să fii logic și eficient.

Foarte rapid i-a întors deci spatele Austriei și nu s-a mai gândit la ea. De acum se îndrepta către Cehoslovacia.

*

Grădina Desfătărilor se afla nu departe de Ministerul de Război, și prin urmare pe lângă obișnuiții parcului era un du-te-vino de generali, de amirali, de neveste de generali, de neveste de amirali, de amante de generali și de amante de amirali. Această înaltă societate se dădea în vânt după parfumurile lui Sarah Rubinstein, în primul rând fiindcă erau rare, apoi fiindcă erau scumpe și, în sfârșit, fiindcă le făcea ea singură, artizanal, în laboratorul din spatele magazinului, printre cazane și retorte. Magazinul cu lambriuri aurite, de abanos, cu flacoane grele din cristal, ale căror dopuri fațetate alcătuiau un curcubeu perpetuu, ale căror etichete scrise cu eleganță cuprindeau nume care te făceau să visezi – *Apa veselă, Apa muzelor, Reflex de narcisă, Lacrimile lui Echo* –, era mereu plin ochi încă de la înființare, iar toalete minunate și uniforme de tot felul se succedau învârtindu-se prin norii de cardamom, santal și trandafir galbeni ca șofranul, care se strecurau din vaporizatoare.

În parfumerie, Sophie și Rembrandt chiar aveau senzația că se aflau într-o lume a adulților. Pe când tatăl lor era un tovarăș de joacă aparținând, cu tot cu desenele lui, copilăriei, mama lor era inserată în realitatea aceea atrăgătoare – cu angajații, vânzătoarele, contabilul, comisionarii, cu luptele ei cu florarii din Olanda sau din sudul Franței pentru a primi la timp cele solicitate, cu grămezile de monede și de bancnote pe care le aducea acasă în fiecare seară, cu discuțiile tumultuoase cu bancherul ei pe tema cambiilor, creditelor și dobânzilor. Sarah Rubinstein stătea de vorbă cu miniștri, cu ofițeri, cu nobili, glumea cu nevestele acestora, afla cu mult înaintea ziarelor știri pe care lumea le comenta abia mai apoi.

Lui Adolf H. îi plăcea să pătrundă în universul soției. Care, de altfel, îi rămăsese străin. La fel ca ea. O admira pe femeia aceasta modernă, autonomă, o cunoștea prea puțin, dar făcea foarte bine dragoste cu ea. În fond, se simțea mai degrabă aman-tul decât soțul ei, un amant încă în perioada descoperirilor, a uimirilor, un amant neajuns încă la rutină. Își zicea că într-o zi o va înțelege mai bine, că mai avea destulă vreme pentru așa ceva. Se căsătorise cu Sarah fiindcă așa își dorise ea și fiindcă Ora-unsprezece-treizeci îl sfătuisese astfel, atunci, pe patul mor-ții. Nu fusese decizia lui. Mai mult consimțise decât dorise. Fără îndoială acesta era motivul pentru care se mira continuu de viața, de copiii lor, de cât de bine se înțelegeau. Uneori se simțea un impostor, dar, după dispariția lui Unșpe, oricum îi venea greu să discearnă marginile realității.

— Tati, de ce pari mereu uimit când te uiți la mine?

Sophie pusese întrebarea cu atâta seriozitate, încât era imposibil să ocolească răspunsul.

— Nu... Nu știu... fiindcă te schimbi... fiindcă te desco-păr în fiecare zi.

— Totuși, eu m-am obișnuit cu tine.

— Da, dar oamenii mari nu se schimbă. Pe când copiii cresc neîncetat.

I-a acceptat explicația fără convingere. *Are dreptate. Cum i-aș putea mărturisi că am numit-o Sophie doar fiindcă acesta era*

adevăratul nume al Orei-unsprezece-treizeci? Oare soția lui știa? Avea îndoieli. Una dintre calitățile încântătoare ale lui Sarah era că niciodată nu-ți puteai da seama ce știa. *Și cum i-aș fi putut mărturisi că, numind-o Sophie, mă așteptam să văd crescând încet-încet o mică Oră-unsprezece-treizeci? Aceeași, dar mai mică.* Or, Sophie nu semăna decât cu ea însăși, lucru extrem de reușit, întrucât, în pofida celor cinci ani ai ei, avea deja ceva profund feminin, un mister care anunța, mai mult decât o simplă schiță, femeia care urma să fie.

— Adolf, sunt foarte îngrijorată.

Îl trăsese deoparte, ducându-l în fundul magazinului.

— De ce, iubito?

— Din cauza situației politice. Știi bine că aici aud totul. Mulțumită clienților mei, care vin de la minister, aflu evenimentele chiar înaintea ziarelor.

— Bun, și?

— Cred că vom avea război.

*

Casa Brună, 30 octombrie 1938, ora două și jumătate dimineața: Acordul de la München era în sfârșit semnat. În absența oricărui reprezentant ceh, Cehoslovacia fusese tranșată pentru a i se da de mâncare lui Hitler. Mussolini, Chamberlain și Daladier – adică Italia, Marea Britanie și Franța – s-au aplecat asupra cadavrului pentru a potoli foamea căpcăunului și a-i oferi cele mai bune bucăți.

Cu toate astea, Hitler era furios. Își dorea toată Cehoslovacia, fie și cu prețul unui război. Or, fusese constrâns să negocieze.

Odată întors la Berlin, primirea triumfală l-a adus într-o stare foarte proastă: euforia germanilor exprima mai ales ușurarea, fiindcă fusese evitată mobilizarea. Hitler reprezenta conducătorul naționalist care le adusese înapoi teritoriul sudet, firește, dar, mai ales, cel care salvase pacea.

— Salvatorul păcii, ce idee grotescă! Guvernez niște lași, niște molâi, niște corcoliiți. Plini ochi de mentalități defetiste.

Frica de război... În ultimele luni înțelesese că acest sentiment covârșea toate mințile, atât pe ale dușmanilor, cât și pe ale colaboratorilor săi. Evitarea conflictului armat! Franța și Marea Britanie batjocoriseră alianța lor cu Cehoslovacia de frica războiului. Mussolini îl implorase pe Hitler să nu intre cu tancurile în Cehoslovacia și obținuse întrunirea de la München, fiindcă îi era frică de război. Göring, mâna lui dreaptă, și toți generalii Reichului preferaseră rezolvarea pe cale diplomatică, fiindcă le era frică de război. Poporul german, poporul englez, poporul francez și poporul italian își primiseră conducătorii răsuflând ușurați, fiindcă le fusese frică de război. Frica de război nu era călcâiul lui Ahile al națiunilor, ci coloana lor vertebrală!

— Mie nu mi-e frică de război. Eu vreau război! Și-o să-l fac.

Hitler și-a trimis valetul să-i pregătească o cadă cu spumă. Va reuși să se liniștească rămânând singur, îndelung, în apa caldă, plină de clăbuc, maternă, mirosind a violete.

— În primul rând, nu-i permiți să intre Evei Braun. Să fiu lăsat în pace!

Valetul a plecat, Hitler s-a dezbrăcat și, fără voia lui, s-a zărit gol în oglindă. Și-a zâmbit. Ia te uită de cine tremură o lume! Grotesc! Lumea-ntreagă era grotescă!

A dispărut în apă, unde a avut senzația, sub efectul căldurii, că se lichefia, umflându-se până ajungea la dimensiunile căzii rotunde.

Nu înțelesese niciodată de ce nu beneficia de un trup care să fie asemenea sufletului, un corp puternic, dur, tare, muscular, de fier, la fel ca voința lui, un corp de atlet arian cum se puteau vedea peste tot în monumentele Reichului.

Și-a scos un picior din cadă: nu, hotărât lucru, coapsa nu-i semăna cu sufletul. S-a pipăit prin apă: nici fesele. Și-a privit apoi brațele flasce, lăptoase, a căror carne se scurgea de-a lungul oaselor, pectoralii care picurau parcă, lâncezi, spre sub-suorile lipsite de vigoare, pântecelul mai degrabă moale decât

încordat. A ocolit examinarea deprimantă a sexului care se atrofiează sub efectul concentrării și la care Eva Braun nu mai avea acces, fiindcă avea el grijă să-și păstreze întreaga energie pentru planurile la care lucra. Își ura tot mai mult fizicul care nu-i semăna, care era nedemn de el și care, fără îndoială, urma să-l lase baltă. Multă vreme suferise observând la un colț de stradă, în vreo revistă, într-o vizită, adevăratul lui corp îmbrăcând cine știe ce suflet imbecil al altcuiva, frumusețea peremptorie pe care numai el ar fi meritat-o. O săgeată îi înțepa inima, otrăvindu-l. Necaz. Nedreptate. Invidie. Nu se vindecase decât la Jocurile Olimpice de la Berlin, din 1936, când atleții americani bătuseră multe recorduri. Șocat la început că o pretinsă mare națiune, precum cea a Statelor Unite, trimisese negri pentru a o reprezenta, conchisese, observând campionii, în mod obiectiv armonioși și musculoși – deși negri –, în mod obiectiv puternici și performanți – deși negri –, că, până la urmă, carnea nu indica adevărul despre spirit. De atunci, acoperea cu disprețul său toate trupurile, și pe al lui, și pe ale celorlalți.

Numai sufletul lui era frumos. Nu cunoscuse nicidecum vreun altul atât de atașant. Palpita de lumină, pur, idealist, dezinteresat, disprețuind banii și confortul material, mereu preocupat de o viață mai sănătoasă, mai dreaptă, mai mare, mereu obsedat de interesul general. Hitler nu cunoștea pe nimeni atât de puțin preocupat de sine însuși și de deschis interesului general ca el. De altfel, interesul general nu se referea la „ceilalți“ – întrucât „ceilalți“ îl oboseau repede –, ci la principiile societății și ale națiunii. Avea un suflet generos și politic.

A mai dat drumul la apa fierbinte pentru a-și menține extazul.

Lui Chamberlain îi era frică de război și ținea să placă poporului său, fiindcă și de acesta îi era frică. Lui Daladier îi era frică de război și ținea să placă poporului său, fiindcă și de acesta îi era frică. Lui Hitler nu-i era frică de război, nu-i era frică de poporul său și nici nu dorea să placă vreunei ființe.

Ce însemna puterea absolută? Să sperii întreaga lume, iar pe tine să nu te sperie nimic.

Hitler a oftat ușurat.

De acum nu se va mai lăsa oprit din avântul lui cuceritor, întrucât deținea superioritatea inexpugnabilă de a ști cum funcționau ceilalți, fără ca el să funcționeze ca ei.

Va fi război. Un război fără limite.

Unica rezistență venea din partea germanilor. Care își doreau pace. Hotărât lucru, germanii nu erau la înălțimea Germaniei. După cum trupul lui Adolf Hitler nu era la înălțimea sufletului lui. *Era cam același lucru. Va trebui ca Goebbels să tragă mai tare la foalele propagandei.* Sau, dacă va eșua în reformarea mentalității poporului, acesta trebuia pus în fața faptului împlinit și tras mai departe în pofida voinței lui. Odată intrat în logica luptei, nu va mai putea da înapoi. Conducătorii au nevoie de asentimentul poporului lor în perioade de pace. În război, războiul comandă.

*

Adolf H. își însoțise studenții la gară. Când i-a văzut în uniformă, împovărați de cască, raniță și pistol-mitralieră, a înțeles că-i pierdea pentru totdeauna. Chiar dacă mobilizarea ar fi durat doar puțin, chiar dacă Academia Independentă și-ar fi reluat în curând cursurile și, peste trei luni, și-ar fi primit iarăși tinerii aceștia, în civil, în spatele șevaletelor, nu aveau să mai fie aceiași niciodată. Entuziasmul cu care plecau în Polonia era suficient pentru a-i strica. Mai apoi se vor adăuga experiența luptei, proximitatea morții în ceasurile nesfârșite și goale, răvășite de spaimă, de răni, de doliu. Adolf cunoscuse toate acestea la vremea lui. Războiul făcuse din el pictorul din anii douăzeci-treizeci, pacifist, lacom, amnezic, avid de noutate. Chiar dacă îl urăse, războiul îl marcaseră pe tot parcursul lui.

Până și Heinrich, studentul lui preferat, care semăna cu un înger uitat de Raphael pe pământ, îmbrăcaseră uniforma verzuie, își tăiaseră părul și se purta cu bucuria de rigoare.

— Jos Tratatul de la Versailles! Jos javra de Beck¹! Trăiască Germania! Să aducem Germania înapoi la teritoriile uzurpate de polonezi!

La începutul anilor treizeci, republica lăsase loc unui regim autoritar de dreapta. Prietenul Neumann, în continuare roșu, vitupera împotriva guvernului, pe care-l considera fascist. Adolf însă știa că din pricina neîncrederii specifice bolșevicilor, prietenul său își vedea adversarii mai negri decât erau. Regimul german de dreapta, chiar dacă se baza pe armată, nu avea nimic de-a face cu cel al lui Mussolini. Autoritar, însă nu totalitar, conservator, dar nu revoluționar, sprijinindu-se pe vechile elite, nu pe masele populare, știuse să profite de criza economică pentru a ajunge la putere și să exploateze resentimentul naționalist pentru a nu cădea. După ce abolise mai multe clauze ale armistițiului, după ce recuperase Renania și obținuse dreptul de a se reînarma, denunța acum harta redesenată în 1918, la Versailles. Întreaga Germanie reclama acele teritorii și populații care aparținuseră mai înainte Reichului lui Bismarck și care fuseseră abuziv și grăbit oferite polonezilor.

— Recuperare! Ceea ce a fost german trebuie să redevină german!

Guvernul nu avea nici o opțiune imperialistă care să vizeze Austria, partenerul său economic verificat, nici Cehoslovacia. Pur și simplu pretindea teritoriile date Poloniei de învingători.

Aceasta, condusă de Beck, nu găsisse pe nimeni care să o susțină. Nici Marea Britanie, nici Franța nu erau gata să se bată pentru acele teritorii discutabile, Rusia încă și mai puțin, fiindcă și ea considera că avea de recuperat zone din Polonia. Unii ambasadori, pentru a scăpa de problemă, se refereau chiar la dreptul popoarelor la autodeterminare. Așadar, guvernul înțelese că putea ataca Polonia aproape legitim, celelalte state manifestându-și indiferența, fără teama de a declanșa un război european.

1. Józef Beck (1894–1944), om politic polonez, ministru al afacerilor externe până la invadarea Poloniei, mort în exil la Singureni, România.

Polonezii aveau să se apere cu toată puterea.

Firește, erau curajoși și antrenați, dar, numeric, Germania ar fi trebuit să-i distrugă.

„Numeric..., își zicea Adolf. Sper că printre pierderi nu va fi nici unul dintre studenții mei. Și, mai ales, nu Heinrich.“

De acum, vagonul se urnise ducând cu el pe tânărul care, cum nu avea familia la Berlin, îi făcea semne de adio bătrânului său profesor.

„Doamne Dumnezeule, nu pe el, te rog. Nu pe el, care este cel mai talentat. Deja l-ai sacrificat pe Bernstein. Nu-ncepe iar.“

*

A cincizecea aniversare a lui Hitler.

Fastul și extravaganța marcau festivitățile.

În fruntea a cincizeci de limuzine, Hitler inaugura noua axă est-vest care tăia Berlinul, șapte kilometri de asfalt sclipitor, ca dat cu cremă de ghetă, șapte kilometri de stindarde naziste luminați de mii de torțe, șapte kilometri înșesați de mulțimi îndrăgostite, reținute doar de cordoanele de protecție.

Pe șine și pe cabluri, camere mobile de luat vederi, sateliți în jurul soarelui, înregistrau momentul istoric, filmându-l pe Adolf Hitler.

La Cancelarie se îngrămădeau cadourile: nuduri de marmură albă, mulaje de bronz, porțelanuri de Meissen, picturi în ulei, tapiserii, monede rare, arme vechi, perne brodate. Hitler a trecut printre ele, le-a lăudat pe unele, a lăsat să-i scape câteva cuvinte sarcastice despre altele, pe cele mai multe nu le-a băgat în seamă, doar așa, arbitrar, numai pentru a sublinia că el, și nu altcineva era Führerul.

Seara, Albert Speer i-a oferit macheta arcului de triumf, o miniatură în ipsos și lemn, înaltă de patru metri. De mai multe ori, în timpul nopții, Hitler a ieșit din dormitor pentru a mai vedea o dată, emoționat, edificiul care avea să stea peste veacuri mărturie a importanței sale.

A doua zi, în timpul defilării militare, a uluit pe toată lumea rămânând cinci ceasuri, fără vreun semn de slăbiciune, în

picioare, cu mâna întinsă, drept, concentrat, la fel de imper-turbabil ca propria-i statuie. Ținuse să-și etaleze la dimensiuni gigantice forța armată, pentru a arăta puterilor occidentale ce le aștepta în cazul în care s-ar fi pus de-a curmezișul Germaniei. Normal, locurile ambasadurilor Franței, Marii Britanii, Statelor Unite și Poloniei rămăseseră goale, dar ce mai conta? Au fost înregistrați zece mii de metri de peliculă cu evenimentul, proiectați rapid în cinematografele din întreaga lume.

Hitler știa că Germania nu era încă pregătită, în plan militar, pentru un război, dar oricum era mai mult decât alte țări. Continua să-și intensifice reînarmarea și, cum ținea să anexeze cât mai repede Polonia, acceptase să întreprindă negocieri cu dușmanul absolut, cu diavolul, decadentul, degeneratul, comunistul Stalin.

În vară, improbabilul s-a produs.

Hitler și Stalin, cei doi dușmani aflați într-o înverșunată opoziție mai degrabă ideologică decât metodologică, au semnat, prin intermediul miniștrilor Ribbentrop și Molotov, pactul de neagresiune germano-sovietic.

La Berlin, Hitler a oferit șampanie. Se bătea cu palmele pe genunchi, ca atunci când faci o farsă de cea mai bună calitate.

— Franțujii și englezii n-o să-și mai revină! urla hohotind de râs. Și nici generalii mei!

Pe 1 septembrie, la ora patru și patruzeci și cinci de minute dimineața, a dat ordin Wehrmachtului să atace Polonia.

Franței și Angliei le-au trebuit două zile pentru a înțelege că Hitler avea să meargă până la capăt pentru cucerirea lumii. Pe 3 septembrie, la BBC, Chamberlain a declarat război Germaniei. La cinci după-amiaza, Daladier a făcut același lucru la Paris, parcă împotriva propriei voințe.

În noaptea aceea, Hitler contempla munții de pe terasa de la Berchtesgaden. Natura îl sărbătorea și ea, dându-i cel mai frumos spectacol: aurora în crepuscul. Un meteorit trandafiriu, viu, incandescent, învăluia pădurea de culoarea algelor negre într-o lumină roșie, pe când firmamentul desfășura toate nuanțele curcubeului.

Hitler și aghiotanții lui se lăsau pătrunși fără un cuvânt de toată acea splendoare. Chipurile și mâinile le căpătaseră o tentă ireală. Universul părea a se fi cufundat în întregime în vis. Chiar și tăcerile care se strecurau până la ei din pădure păreau sem-nate de Wagner.

Fenomenul a durat o oră. Conducătorii naziști redeviniseră copii. Contemplând cerul tumultuos, sfâșiat de luminiscente, își vedeau șeful ca pe sculptura de la prora unei corăbii, așa cum stătea în capătul balconului, ca pe un magician fabulos care știe să le vorbească și să le poruncească elementelor naturii.

Când noaptea a întunecat iarăși bolta, Hitler s-a întors că-tre ei și a murmurat:

— De data asta, va curge mult sânge.

*

— Chiar ne trebuia un război pentru a ne regăsi?

Sarah spusese asta strecurându-se din pat pentru a se duce la baie. Adolf H. a auzit jetul gros al apei curgând în cada în-conjurată de bolborositul țevilor. Oare acestea se înfuriau când li se cerea ceva mai mult decât de obicei?

Aromele de smochin și de cedru alb ieșeau din încăpere și se cățarau până în pat.

— Pot împărți baia cu tine?

— Te-aștept.

„Chiar ne trebuia un război pentru a ne regăsi?“ Ce știa ea? La ce făcea aluzie? La simplul fapt că Adolf simțea din ce în ce mai puțin nevoia de a-și smulge soția din lucru pentru a o duce la o cafea, la un restaurant, la teatru și, mai ales, pentru a pe-trece câteva ceasuri între cearceafuri, pentru a sta de vorbă, întrerupându-se doar pentru a face dragoste? Sau poate a des-coperit chiar că...

A intrat în încăperea placată cu faianță marocană. S-a oprit în fața oglinzii și s-a privit de sus până jos.

— Îți plăci? l-a întrebat Sarah râzând.

— Mda. Merge. Corpul meu îmi folosește întotdeauna la ceva. Mai ales la exercițiul plăcerii. Poate de-asta m-am urâțit ceva mai puțin decât mulți alți bărbați de cincizeci de ani.

— Poate. În orice caz, eu te iubesc.

— Asta trebuie să fie explicația. Îmbătrânesc frumos, pentru că îmbătrânesc sub ochii tăi.

A intrat în cada plină de spumă și a țipat: Sarah prefera apa fierbinte, pe care el nu o putea suporta. Și a rămas în picioare, nerușinat, dăruindu-se, privind-o surâzător.

Sarah avea dreptate. De când tinerii mureau pe frontul polonez, el se schimbase. Nu mai simțea decât tristețe și poftă. Tristețe gândindu-se la toate viețile secerate pentru națiune, această valoare fără de valoare care pune la punct toate carnițiile. Dar și poftă, întrucât, pe peronul de unde-i văzuse îndepărtându-se pe studenții lui, înțelesese că trebuia să trăiască, să trăiască în ritm alert, feroce, pentru a nu pierde nimic din ceea ce îi era dat. Ajunsesse egoist și partizan al deliciilor. Propria fericire avea nevoie de fericirea celorlalți. Ceva din altruismul lui de dinainte se topise, parte rănit, parte depresiv, lucrul acela care-l făcea să fie interesat de lumea înconjurătoare în general, nu de interesele lui în particular.

— Sarah, ce-ai vrut să spui adineauri?

— Că a trebuit să izbucnească un război pentru a ne regăsi. Am senzația că ești mai viu acum decât înainte.

— Așa e. Nu cumva ar trebui să-mi fie rușine?

— Poate. Nu contează. Sunt fericită. Știam eu că într-o zi vei scăpa de propria ta fantomă, însă nu știam când.

— De fantoma mea?

— De Ora-unsprezece-treizeci. Căreia i-ai acordat mai mult loc moartă decât vie.

Sarah i-a zâmbit fără urmă de reproș, jucându-se cu clăbucii care îi alunecau printre degete.

Adolf a simțit pătrunzându-l un val de fericire. Fără a-i mai lua în seamă temperatura, a intrat în apă și a strâns la piept trupul ud și blând al lui Sarah.

— Tare norocos mai sunt de femeile din viața mea.

— Mulțumesc pentru plural, a murmurat ea, cu vocea întretăiată de emoție.

Și s-a aplecat peste el, abandonându-se plină de încredere.

— Când ai de gând să-mi arăți tablourile?

— Ceee? Știi?

Deci știa. De unde-ar fi putut afla că se apucase din nou de pictat, în fiecare după-amiază, în sala din Academia prin care nu mai călca nimeni?

Chiar atunci o sirenă sfâșie aerul cu urletul ei sinistru.

Adolf și Sarah au încremenit, cu trupurile la pândă. Toate alarmele Berlinului zbârnâiau pe acoperișuri.

Ce să fi-nsemnat asta?

*

Hitler tocmai fusese asasinat de dublul lui.

Mai mult decât spaimă, simțea stupefacție. O nesfârșită uimire mută și dureroasă. Fiindcă bărbatul care vruse să-l omoare la München nu semăna deloc cu ideea pe care Hitler și-o făcea despre dușman. Parcă mai degrabă își zărea propria reflecție într-o oglindă.

Un german, un german adevărat, nici evreu, nici ceh, nici țigan, nici polonez, un brav muncitor german de treizeci și cinci de ani, Georg Elser, de unul singur, fără sprijinul vreunui partid ori grup, hotărâse să-i suprime pe Hitler, Göring și Goebbels, cei trei monștri care, după părerea lui, duceau Germania la pierzanie. Considera că, după 1933, nivelul de viață al clasei muncitoare se degradase, că naziștii aduceau atingere libertăților sindicale, familiale, individuale și religioase. Începând cu decretul din 4 septembrie referitor la economia de război, impozitele ajunseseră împovărătoare, plata orelor suplimentare scăzuse, se lucra și în weekenduri, salariile înghețaseră, iar poliția îi amenința, în uzine, pe eventualii nemulțumiți cu transferul în lagăre de muncă. Elser refuzase direcția în care naziștii duceau țara, știa, încă de la acordul de la München, că nimic nu le va mai înfrâna ardoarea războinică și că teroarea va merge până la apocalipsă, drept care decisese, cu puținele sale mijloace, să salveze Germania.

Cum era tâmplar în Württemberg, se dusese la München, știind că Hitler, înconjurat de mai-marii regimului, ținea în

fiecare an un discurs de comemorare a puciului din 8 noiembrie 1923 și a victimelor acestuia. În mod tradițional, ceremonia avea loc în braseria Bürgerbräu. Hotărâse să monteze o bombă cu efect întârziat într-unul dintre stâlpii de lemn din spatele tribunei.

Se angajase într-o uzină de armament pentru a putea fura explozibil, apoi într-o carieră pentru a subtiliza dinamită. Folosind o tehnică rudimentară de ceasornicar, construisese singur mecanismul bombei și testase câteva prototipuri în fundul grădinii casei părintești. Apoi, ascunzându-se timp de treizeci de nopți în braserie, reușise să scobească o cavitate în stâlp. Pe 7 noiembrie, în ajunul discursului, montase bomba cu efect întârziat, reglase ceasul la ora douăzeci și unu și douăzeci de minute și o luase către Elveția.

În general, Hitler vorbea de la ora douăzeci și treizeci de minute până la ora douăzeci și două. Numai că, în seara aceea, preocupat de războiul atât din est, cât și din vest, nu a avut chef de comemorări, oprindu-se la ora douăzeci și unu pentru a lua trenul spre Berlin.

La ora douăzeci și unu și douăzeci de minute, bomba explodase lăsând în urmă opt morți și șaiszeci de răniți, fanatici rămași la băut și înjurat împreună, însă îi ratase pe Hitler și pe ceilalți grei ai conducerii naziste.

Arestat lângă un post de grăniceri din apropiere de Konstanz, pentru încercare de trecere ilegală a frontierei, Georg Elser a fost anchetat și și-a mărturisit rapid atentatul.

Era un bărbat scund, cu ochi de culoare deschisă, cu părul negru și ondulat, cu mustața tăiată scurt, un bărbat liniștit, rezervat, perfecționist la muncă și care și-a justificat fapta prin rațiuni morale. Un fiu al poporului, la fel ca Hitler. Un german care se gândea în primul rând la Germania, la fel ca Hitler. Un arian, la fel ca Hitler.

Führerul a refuzat realitatea. Gestapoul a primit ordin să caute legături cu englezii, francezii, rușii, apoi înțelegeri cu generalii sau cu aristocrația. Nu s-a găsit nimic. Elser acționase

absolut singur. Și conștient de fapta sa. Nu s-a divulgat nimic, iar versiunea oficială, elaborată chiar în seara evenimentului, a fost că serviciile secrete britanice fuseseră autorii imundului atentat.

Curios lucru, Hitler a exclus execuția lui Georg Elser. S-a mulțumit să-l închidă. La drept vorbind, visa să-și întâlnească asasinul. Să petreacă o după-amiază în compania lui. Deocamdată, din cauza fronturilor din est și din vest, nu avea timp, însă își rezerva plăcerea pentru mai târziu. Da, îl va ține în viață orice ar fi fost să fie, în pofida sfaturilor celor apropiați. Da, va aștepta sfârșitul războiului. În realitate, intenționa să-și convingă asasinul că greșise. Plănuia chiar să-l facă să-și iubească Führerul. Până la urmă, acest Elser era Germania, Germania neliniștită, Germania care nu era pregătită, Germania care nu înțelegea. Îl va convinge pe Elser în același timp cu Germania.

Trecându-i durerea, Hitler a ieșit întărit după atentat. Încă o dată providența îl ferise. Prin sprijinul special pe care i-l dăruia iar și iar, îi dădea de veste că avea dreptate și că trebuia să-și ducă misiunea până la capăt. Lucru confirmat de astrolog chiar a doua zi: dispoziția planetelor crea în jurul lui o adevărată armură invincibilă pentru următorii patru ani și nici un glonț, nici o bombă, nici un obuz nu l-ar fi putut atinge vreodată. Se bucura de protecție astrală. Totuși, din prudență, i-a cerut lui Göring să-i dubleze garda personală și l-a anunțat pe Goebbels că renunța la orice baie de mulțime ori mare discurs în public.

Elser îi salvase viața...

*

Un război fulger. Și o victorie.

L-a așteptat pe Heinrich pe peron, ca un tată pe fiul lui. Și acolo, în îmbrățișarea din gară, a observat că afecțiunea care-i lega sporise pe timpul luptelor care-i despărțiseră. Aveau atâtea să-și povestească: unul experiența frontului, celălalt faptul că se reapucase de pictură. Odată depășit pericolul – posibilitatea de a nu se mai vedea vreodată –, li s-a părut firesc să-și exprime

emoția, să-și manifeste sentimentele, drept care cei doi bărbați, deși pudici, s-au obișnuit de atunci să o facă fără rezerve.

Polonia dăduse înapoi teritoriile. Germania își reluase frontierele lui Bismarck și calea de dinainte de a fi fost umilită. Ceea ce a costat-o trei luni de război, vreo zece mii de vieți, însă îi dăduse o nouă demnitate, una deplină, care nu avea nimic de-a face cu agresivitatea de până atunci.

— Veți vedea, îi spunea Heinrich lui Adolf H., la început guvernul va profita de succes, dar la scurt timp va fi obligat să arunce lestul, să devină mai suplu. Victoria este justificarea acestui regim autoritar, apogeul lui, așadar îi va și suna ceasul.

Sarah îi dăduse lui Adolf anexa cu perete de sticlă a camerei din spate a magazinului, pentru a-și putea amenaja acolo atelierul. În afara orelor de curs de la Academia Independentă, își petrecea zilele în Grădina Desfătărilor, refăcând legătura cu pictura, în timp ce, dincolo de peretele de cărămidă din spate, Sarah încerca să inventeze noi parfumuri, amestecând diferitele esențe.

Heinrich își vizita deseori profesorul. Urmărea cu atenție noua serie de pânze, compoziții capricioase și chinuite care purtau numele aromelor ce se strecurau din atelierul lui Sarah: *Mușchi*, *Opopanax*, *Rezeda*, *Gutuie*, *Mentă verde*, *Fân de toamnă*. Admira inventivitatea lui Adolf, capacitatea lui de a asocia o girafă cu un sfeșnic, de a da foc oceanului sau de a reconstitui anatomia umană cu ajutorul frunzelor și al unor flori de culori incerte.

— Cum faceți?

— Visez. Nu mai gândesc logic. Mă las purtat de val. De altfel, parfumurile sunt o navă excelentă pentru călătoria suprarrealistă. În schimb, odată ce am delirat suficient pentru a mi se constitui subiectul, trec serios la lucru și pictez cu tot atâta grijă ca Ingres.

Cu toate acestea, dacă Adolf îl lăsa pe Heinrich să intre în atelierul lui și accepta să stea de vorbă cu el despre pânzele aflate în lucru, o făcea în special pentru a trezi cheful de muncă

al studentului, întrucât, dacă pe sine tot un artist mediocru se considera, în Heinrich detectase un pictor ieșit din comun.

Heinrich asimila totul. Profita. Lui Adolf îi amintea de oribilul Picasso, pictorul cel mai talentat pe care-l cunoscuse la Paris și deci cel mai exasperant. Prin anii douăzeci, nici un artist nu mai era de acord ca Picasso să-i intre în atelier, fiindcă știa că acesta avea să reușească din prima, în săptămâna următoare, să picteze tabloul la care artistul cu pricina visa de luni de zile.

— Nimic nu este mai emoționant decât să vezi cum se naște un geniu, îi spunea seara lui Sarah. Dacă nu aș ține la el, l-aș urî. Intră-n măruntaiele secretelor măștrilor de parc-ar deschide o cutie de bomboane. După trei zile se plictisește de tehnica a cărei înțelegere nouă, muritorilor de rând, ne ia ani și ani. Cucerește totul cu insolență și, totuși, lucrul ăsta nu-mi răpește plăcerea de a picta și eu. Din contră.

— Dar știi că te idolatrizează?

— Are și el dreptul să greșească.

— Afirmă că nici un alt pictor în afară de tine nu face tot atât de mult în ochii lui.

— O spune fiindcă deja presimte în ce măsură mă va depăși, în ce măsură va reuși ceea ce eu ratez. Își închipuie că mă admiră, deși, alături de mine, pur și simplu își ia avânt.

Adolf mângâia părul în trei culori al lui Sarah. Și adăuga, lipindu-și nasul de gâtul nevastei:

— Ceea ce mă bucură. Cea mai mare mândrie a mea ca pictor este că mă aflu și eu undeva, pe drumul lui. Va fi pașaportul meu pentru eternitate.

— Exagerezi.

— Va fi un uriaș, știi bine!

— Nu, exagerezi atunci când îți acorzi atât de puțină importanță.

S-a rostogolit peste ea, mângâindu-i apăsat sânii minunați, supli și grei.

— Deh, am reușit să mă rezum la a trăi și a fi fericit. Mi-e îndeajuns. Nu vreau un destin exemplar.

Un avion mic a aterizat pe aeroportul din Bourget. Era cinci și jumătate dimineața. Peisajul palid, tăcut, adormit abia de se dezmorțea. Roua avea încă sclipiri ca de gheață.

Era vară.

Franța se lăsase culeasă ca un mac de câmp.

Victoria fusese atât de ușoară, încât nici măcar Hitler nu-și revenea din surpriză. Cu toate acestea, își revendica succesul campaniei al cărei plan îl pusese la punct împreună cu generalul Guderian.

— Am fost mult ajutat de o carte pe care am citit-o de mai multe ori, da, da, cartea unui anume colonel de Gaulle, *Pentru armata ca meserie*, care m-a făcut să aflu multe despre posibilitățile pe care le oferă unitățile în întregime motorizate în războiul modern.

Hitler a coborât din avion urmat de câțiva artiști germani, printre care Albert Speer, arhitectul său. Trei Mercedesuri mari, negre, îi așteptau pentru a-i duce la Paris.

Inima lui Hitler bătea cu putere. Era emoționat ca o fată la primul ei bal. Încă din adolescență visa la Paris – îi studiase arhitectura, urbanismul –, dar nu mai pusese niciodată piciorul pe acolo. În dimineața aceea, în sfârșit avea să-l descopere. Iar Parisul îi aparținea. Vizită bizară făcută de logodnic logodnicei lui pe când aceasta era încă adormită. De parcă nu ar fi fost un act legitim. De parcă nu era sigur că ea îi va plăcea. De parcă ar fi fost necesar să înceapă să o curteze în vârful picioarelor.

A trecut mai întâi prin orașele mărginașe, schițe descurajatoare care precedă capodopera. În fine, brusc, Parisul s-a improvizat, Parisul s-a impus. Înaltele fațade zâmbărețe și ironice au înghițit cele trei Mercedesuri. Hitler era orbit de lumina pe care i-o aruncau în ochi cenușiul insolent al acoperișurilor de zinc și piatra bej a zidurilor clădirilor.

În fața Operei, colonelul Speidel îi pândea sosirea. Bătrânul portar alsacian care știa germana fusese luat din așternuturi pentru a-l însoți pe Führer într-o vizită cu explicații.

Dar Hitler i-a făcut semn să tacă. Cunoștea pe de rost planurile Operei, într-atât de bine le studiase, așa că a putut face el însuși pe ghidul pentru propria suită. Nu i s-a adresat bătrânului decât pentru a verifica vreo dată ori dacă se schimbase ceva, iar acesta, care tocmai pricepuse cu cine avea de-a face, încerca să-și ascundă dezgustul sub o politețe laconică.

Hitler se entuziasma.

— Este un vis de piatră, după cum simfonia este un vis de sunete. Două arte pure mai presus de toate celelalte: muzica și arhitectura. Fiindcă numai ele introduc, cu forța, o ordine superioară în cursul haotic al lucrurilor. Arhitectul pune ordine în materie, muzicianul în sunete; amândoi organizează armonia și leagă între ele elementele brute cu poezia spiritului.

S-a arătat înflăcărat înaintea fațadei, a scârilor care făceau cât toate spectacolele, s-a extaziat observând că fiecare pictură ori sculptură aparținea, totuși, unei concepții globale.

— Văd că nu înțelegeți: Garnier a reușit ceea ce nimeni nu a mai reușit, fiindcă Opera din Paris este opera unui singur om! A știut să-i utilizeze pe toți artiștii vremii sale, integrându-i în propriul lui proiect. O singură idee, una și totală, disciplineză toate exuberanțele individuale. E frumos ca politica.

Își răsuca gâtul, cu ochi pierduți la bolți, la întreteserea sculpturilor și la arabescuri.

— Vezi, Speer, toate detaliile merită să fie observate, dar unicul lucru care contează este efectul general. Pădurea ascunde arborii. E o societate perfectă. Dacă într-o bună zi ar trebui să susțin un curs de filozofie a politicii, mi-aș aduce elevii să studieze această capodoperă.

Era cu adevărat mișcat de acel joc al culorilor, nici un alt proiect neimpresionându-l atâta până atunci. Îl lăuda pe Garnier fiindcă abandonase griul făinos, făcând piatra să cânte, dăruindu-i culorile orchestrei; marmura roșie de Mourèze cânta la trompetă, cea verde, de Suedia, la oboi, porfirul la fagot, iar toate celelalte spărturi de marmură, impure, variate și amestecate, alcătuiau simfonia coardelor, marmura de Sarran-colin, galbenă cu nervuri, aparținea viorilor, marmura Fleur

de Pêcher, de culoarea pielii, violelor, iar cea violet cu nervuri negre, violoncelelor.

— Dragă Speer, știi de când nu se mai construiesc biserici sau catedrale interesante?

— Nu, iubite Führer.

— Din Renaștere! De când s-au construit primele opere! Din punct de vedere istoric, opera a luat locul bisericii, oferind o liturghie laică, a armoniei, emoției și ideii de frumusețe a universului. În ceea ce mă privește, voi face totul pentru a grăbi progresul omenirii, pentru a intra rapid într-o lume în care nu vor mai exista biserici, temple, sinagogi, ci doar opere.

La încheierea vizitei, extrem de satisfăcut de propriile comentarii, a ținut morțiș să dea un bacșiș de cincizeci de mărci portarului. Acesta însă a refuzat cu atâta fermitate, încât lucrurile mai că erau să se transforme într-un incident diplomatic. De arestare a scăpat doar jurând că nu-și făcuse decât datoria.

Cele trei Mercedesuri au plecat printr-un Paris care abia-și mijea ochii, cu obloanele de fier ridicate doar pe jumătate, cu muncitorii de la drumuri umplând trotuarele, cu brutarii trăgând gânditori o țigară, între două cuptoare din care scoteau pâinea caldă.

Convoiul a trecut prin fața bisericii Madeleine, satisfăcând gustul lui Hitler pentru Antichitate, a luat-o pe bulevardul Champs-Élysées, ale cărui proporții păreau inferioare noii sale axe est-vest din Berlin, apoi a Arcului de Triumf, care a relansat discuția dintre el și Speer despre propriul lui Arc de Triumf.

În sfârșit, după o oprire neliniștitoare în fața turnului Eiffel, Hitler s-a dus la Domul Invalizilor pentru a se reculege la mormântul lui Napoleon.

Acolo a fost cuprins de o emoție atât de intensă, încât căpăta rezonanța unui presentiment. Într-o zi și el, Adolf Hitler, va avea, la fel ca Napoleon, un sanctuar rece și marmoreean, de dimensiuni impresionante, un mormânt monumental în fața căruia oamenii vor amuți, învinși, minusculi, copleșiți de evidența adevăratei măreții. Un mic corsican și-un mic aus-

triac! Ce curios! Oamenii mari ai marilor țări se nasc întotdeauna mici, în micile lor anexe fizice. Fratelui său Napoleon îi ierta chiar și faptul de a fi fost francez. În fața mormântului Împăratului, pe Hitler îl bucura propriul lui cult al personalității, închipuindu-și efectul pe care urma să-l facă asupra simplilor turiști din lumea-ntreagă în veacurile viitoare. A ieșit încântat și extrem de satisfăcut de sine însuși.

I-au mai rămas rezerve de entuziasm pentru Pantheon, acest templu păgân al oamenilor importanți, însă a căscat trecând prin Place des Vosges, pe la Luvru și Sainte-Chapelle. S-a reînsuflețit în fața bisericii Sacré-Cœur, în Montmartre, care-i oferea o perspectivă de vultur asupra Parisului.

Totuși, trebuia să plece, întrucât parizienii ieșeau în sfârșit din case și-l recunoșteau.

În avion, s-a aplecat afectuos spre Speer.

— Vizitarea Parisului a fost visul vieții mele. Și sunt cu adevărat foarte fericit că acum mi s-a împlinit.

După care s-a încruntat și a reflectat cu voce tare:

— Trebuie imediat reluate lucrările la Berlin. Pregătește-mi un decret. Să ne înțelegem, Speer, Parisul e mai maiestuos decât Berlinul și așa ceva e intolerabil. La treabă! Când vom încheia de refăcut Berlinul, Parisul nu va mai fi decât o umbră, o vitrină de muzeu, o amintire arheologică, o podoabă desuetă care va sta mărturie unei epoci depășite, cam ca un oraș italianesc...

— Aveți dreptate. Doar sunteți un protector al artelor și al artiștilor.

— Acum câteva zile m-am întrebat dacă nu cumva ar trebui să distrug Parisul. Am renunțat. Numai făcând mai frumos Berlinul vom distruge cu adevărat Parisul.

*

În pofida eforturilor și concesiilor, Adolf H. nu reușea să obțină iertarea din partea socrului lui, Joseph Rubinstein. Ochii mari, de un albastru spălăcit, ai bătrânului nu exprimau decât plictisul de câte ori, din întâmplare, se îndreptau către el.

— În locul tău, zicea Sarah ridicând din umeri, nici nu aş mai încerca. Chiar acoperindu-l de vorbe bune şi de cadouri, tot nu vei ajunge vreodată să-ţi compensezi infirmitatea fundamentală.

— Cum adică? Şi care infirmitate?

— Nu eşti evreu.

De fiecare dată, legăturile lui cu familia soţiei tot aici ajungeau. Orice-ar fi făcut, orice-ar fi spus, oricât de fericită ar fi fost Sarah, oricât de reuşiţi ar fi fost copiii lor, Adolf rămânea marcat de o tară de netrecut: nu era evreu, deci nu era cum ar fi trebuit.

În timpul reuniunilor de familie, sub privirea patriarhului Joseph Rubinstein, pe care părul împletit şi barba îl făceau şi mai impresionant, Adolf îşi dovedea transparenţa. Privirile treceau parcă prin el deloc stânjenite de prezenţa sau de densitatea fizicului său. Se simţea ca şters de pe pânză. Până şi pe blânda Myriam o câştiga cecitatea soţului ei. Lucrul era cu atât mai fascinant cu cât demonstraţiile de afecţiune se mişcau şi zburau ca nişte mingi de tenis prin încăpere, săruturi, daruri, exclamaţii, dovezi de posesivitate – „fata mea, nepoţelul meu, nepoţica mea” –, însă pe el îl evitau de fiecare dată. Uneori simţea nevoia să se ridice pentru a opri una dintre acele mingi, pentru a-i ridica înainte un obstacol. „Ei! Sunt şi eu pe-aici! Gemenii Sophie şi Rembrandt nu v-ar fi nepoţi dacă nu le-aş fi eu tată.” Simţea chiar nevoia de a fi vulgar. „Păi, la coaiele mele nu vă duce gândul? Nici la sperma mea? Uitaţi c-am avut nevoie de ele ca să vă dăruiesc nepoţi? Țin să fie tratată cu minimum respect necesar perechea asta zdravănă de coaie.” Renunţa însă, de fiecare dată, ştiind c-ar fi făcut încă şi mai dificilă relaţia lui Sarah cu părinţii ei. Alegându-l pe Adolf, austriacul care, după ce că era un goi, nici nu mai picta, Sarah înfruntase vitejeşte furtuna iscată în familia ei. Fusesse ameninţată cu dezmoştenirea, cu faptul că avea să-i fie subminată afacerea, că nu-i vor recunoaşte copiii dacă îşi va pierde minţile şi-i va face cu insul acela. În momentul în care au constatat că ameninţările nu aveau nici

un efect, fuseseră primiți înapoi, întâi ea, apoi copiii – căci, în fond, iudaitatea se transmite prin mamă, nu-i așa, Myriam? –, iar acel inutil apendice masculin era tolerat atât cât se putea. Adică primea doar un scaun și un tacâm.

Adolf H. nu se certa cu Joseph Rubinstein, dar descoperise modalitatea de a-l enerva la culme, exprimându-și simpatia pentru teoriile sioniste ale acestuia.

— Aveți dreptate, tată socrule. Trebuie creat un stat evreiesc. Calea doar a deschis-o Theodor Herzl¹. Afacerea Dreyfus, din Franța, pogromurile de la Chișinău² și Yaffa³, masacrele de la Hebron⁴, de la Safed⁵, toate aceste acte antisemite sunt de-ajuns pentru a justifica acțiunea sionistă, indiferent de problemele pe care le ridică.

Joseph Rubinstein, mare militant sionist, nu suporta ca goiul de ginere să-i enunțe convingerile fundamentale. Ba chiar îi venea să-l contrazică. Îi tremurau buzele, clocotind pe dinăuntru.

Pe Adolf, răzburarea îl bucura, și prin urmare îl mai și ațâța:

— Dumneavoastră, tată socrule, sunteți partizanul Ugandei⁶ sau al Palestinei?

— Uganda?! a explodat Joseph. Încă din 1905, nimănui nu-i mai dă prin cap să facă un stat evreiesc în Uganda! A fost o propunere jignitoare a britanicilor. În Africa neagră?! Nici vorbă! Noi trebuie să mergem în Palestina.

1. Theodor Herzl (Binyamin Zeev Herzl, 1860–1904), ziarist și dramaturg evreu născut în Ungaria, conducător al luptei pentru autodeterminare a poporului evreiesc, fondator al ideologiei „sionismului politic“.

2. 6–7 aprilie 1903 și 19–20 octombrie 1905.

3. Primăvara lui 1921.

4. 24 august 1929.

5. 15 iunie–16 iulie 1834.

6. În 1903 a fost propus Proiectul Uganda de constituire a unui stat evreiesc în această țară, proiect respins în 1905, dar care a creat o sciziune în cadrul mișcării sioniste.

— Sunt de aceeași părere cu dumneavoastră. Israelul trebuie să se afle în Palestina. Aceasta este cu exactitate și convingerea mea.

Sarah se simțea obligată să-i tragă un picior pe sub masă, de teamă că tatăl ei ar fi putut face infarct.

Ieșind de la acele apăsătoare mese de vinerea seara, îl întreba:

— Glumeai sau chiar ești de acord cu tata?

— Sigur că-n primul rând am vrut să-l calc pe nervi. Dar...

— Haide, Adolf, pe bune!

— Pe bune, habar n-am! Consider că ideea unui stat evreiesc este în același timp justificată și dificilă. Tehnic, nu văd cum va fi posibilă realizarea ei. Și, mai ales, mă mir că ideea asta s-a născut în Germania.

— De ce?

— Fiindcă trebuie să fii un bun evreu și un bun german totodată. Și tu recunoști lucrul ăsta. Trăim în pace și asta de multă vreme. Țara se modernizează și se liberalizează. La noi, antisemitismul este un fenomen marginal, rușinos, cu excepția lui Goebbels, cu mințile lui înfierbântate, știi tu, insul ăla de extremă dreaptă care nici unu la sută din voturi nu ar aduna. E mai greu să fii evreu în Polonia, în Rusia, în America sau în Franța. De altfel, ți-au spus-o și unchii tăi.

— Așa e.

— Și-atunci, de ce aici? Ce are a face Germania cu soarta sionismului și a Israelului? Asta nu înțeleg.

*

— Nu, nu vom da înapoi!

Hitler urla mai multe ceasuri pe zi pe această temă.

— Nici vorbă de retragere! Nu din fața rușilor. Nu din fața iernii. Altfel, o s-o sfârșim ca Napoleon! Oamenii noștri trebuie să țină cu dinții de teritoriul pe care l-au ocupat, trebuie să sape adăposturi exact în locul în care se află și să păstreze fiecare metru de teren.

— Iubite Führer, pământul e-nghețat...

— Ei, și? Când eram pe front, în 1914–1918, câmpul era la fel de-ngețat și ne săpam gropi cu obuzele.

— Da, dar la ruși pământul e înghețat până la un metru și jumătate adâncime. Rusia nu e Belgia.

— Gura! Habar n-ai!

— Pierderile omenești vor fi groaznice.

— Crezi că grenadierii lui Frederic cel Mare abia așteptau să moară? Și ei își doreau să trăiască, dar regele a avut dreptate când le-a cerut să se sacrifice. Și cred că și eu, Adolf Hitler, am dreptul să le cer soldaților germani să-și dea viața.

— Eu nu le pot cere oamenilor mei să se sacrifice.

— Îți lipsește perspectiva, generale. Ar trebui să iei puțină distanță. Crede-mă, situațiile devin mai clare când le studiezi de la depărtare.

În Cancelarie nu se mai dansa decât valsul generalilor. După cum era de așteptat, acordul pe hârtie dintre Stalin și Hitler nu rezistase prea mult dușmăniei dintre aceștia. Războiul se dezlănțuise. În fața rezistenței rusești și a dificultății de a-i fi ascultate deciziile, Hitler destitua generalii unul după altul. Förster, Sponeck, Hoepner, Strauss... Cum destituirile nu se dovediseră de-ajuns pentru a-i aduce pe drumul cel bun, Reichenau a murit subit, iar Sponeck a fost condamnat la moarte.

— Dacă-i las de capul lor, imbecilii ăștia mă vor transforma într-un Napoleon! Nici vorbă de retragere! Nici vorbă să dăm înapoi! Iarna este la fel de grea și în Germania, și în Rusia.

La început, Hitler își închipuise că două săptămâni vor fi îndeajuns pentru invadarea Rusiei. Însă colosul sovietic rezistase întreaga vară, după care, în timpul iernii 1941–1942, recâștigase ceva teren.

Führerul nu mai părisea Bârlogul Lupului, un ansamblu de buncăre ascunse în pădurile lugubre ale Prusiei Orientale. Se schimbaseră acolo, pe pământurile bântuite de vânturile polare, printre stâncile negre și arborii cu trunchiurile răsucite, care scârțâiau sub povara zăpezii. Corpul îi trăda înfrângerile pe care le suferise. Mișcărilor i se îngreunaseră, erau dureroase,

pielea îi ajunsese cenușie, pleoapele îl dureau din pricina ochilor prea lăcrămoși, a căror cornee îngălbenise, înghițea din ce în ce mai greu, iar respirația îi trăsnea a angoasă fetidă. Îmbătrânise dintr-odată, o bătrânețe cum nu te poate ajunge decât la cincizeci de ani dacă viața te-a supus la prea multe lovituri, o bătrânețe a buhăirii mai degrabă decât a uscăciunii, o bătrânețe prin demisie mai degrabă decât prin vârstă, o bătrânețe motivată de putrezire mai degrabă decât de îmbătrânire, o bătrânețe turgescentă, boală de bărbat tânăr.

De acum, Germania avea Japonia alături, dar Statele Unite împotriva. Degeaba disprețuise Hitler Statele Unite, fiindcă se trezise că nu știa cum le-ar fi putut învinge. Dacă nu descoperea o modalitate de a pătrunde adânc în Rusia, bănuia că avea să piardă războiul.

Tăcerile mohorâte și monologurile inflamate alternau în comportamentul lui, dar avea senzația, când stătea de vorbă cu sine însuși, că doar își repeta marile discursuri de mai-nainte, că începuse să se automimeze într-un mod grotesc. Îi era sete de acțiune și se trezea împotmolit într-un război prea lung, ajuns mondial.

Căutase de o sută de ori o ieșire. Încercase chiar, discret, să întindă o mână Angliei, propunându-i încetarea luptei și împărțirea Europei între ea și Germania. Numai că Londra s-a făcut că n-aude. *Și asta din cauza lui Churchill, parlamentarul ăla vândut jidănimii mondiale, pictorul ăla de duminică!* Sarcasmul pictorului ratat Hitler față de pictorul amator Churchill încerca să-i disimuleze respectul pentru englez. Churchill devenise unicul adversar valabil, pe care Hitler îl recunoștea de ani de zile, însă mai degrabă ar fi dat colțul decât s-o mărturisească. Obstinația lui Churchill de a nu-i lua în seamă propunerile îi ațâțase ura. *Și amărâtul de Rudolf Hess, care zace în fundul unei temnițe britanice...* Asta Hitler și-o spunea doar lui, fiindcă, oficial, se referea la Rudolf Hess ca la un trădător care, prin actul lui nebunesc, îl decepționase cum nu se putea mai mult.

Dar ce făcuse Rudolf Hess, credinciosul lui susținător de la începuturi, chiar cel căruia Hitler, în 1924, în închisoare, îi

dictase *Mein Kampf*? Fostul pilot ajuns ministru furase un Messerschmitt 110 plin ochi cu carburant și își luase zborul către Anglia, unde aterizase pe proprietatea ducelui Hamilton, unul dintre șefii partidului conservator din Camera Lorzilor, mare partizan al împăcării cu Germania. După aterizare, solicitase o întrevedere cu Churchill, pentru a-i propune semnarea unui acord de pace. Acesta, fără măcar să-l asculte, îl expediase în temniță.

Toată lumea considera, și în Germania, și în Anglia, că era vorba despre o inițiativă personală, ținând numai și numai de voința lui Hess. În realitate, Hitler pusese totul la punct, conform obiceiului său de a-și face apropiații să acționeze individual, fără știrea celorlalți, ceea ce îi permitea multiplicarea încercărilor, fie ele și contradictorii, pentru a putea stabili care aveau viitor și care nu. Întrucât aceasta eșuase în adâncul rainic al pușcăriilor britanice, Hitler jucase mai departe cartea prietenului trădat, dezamăgit și, pentru a schimba firul conversației, se pretindea încă îndurerat de câte ori i se amintea de Rudolf Hess.

Cu cât simțea că războiul avea să mai țină mult și bine, cu atât își puna întrebări legate de misiunea lui istorică. Dacă va pierde războiul, ce se va întâmpla cu el? Ei, nu, desigur nu-l va pierde, dar numai așa, în cazul în care...? Pedepsa avea să fie îngrozitoare.

Răzbunătorii din viitor... De răzbunătorii din viitor trebuie să scap.

De cum dăduse de greutate pe frontul rusc, ajunsese obsedat de răzbunătorii din viitor. Adică, de cine? De nevestele și de copiii bărbaților evrei pe care-i împușca pe frontul de est cu miile.

La începutul invaziei, acele *Einsatzgruppen* realizaseră acțiuni eficiente și coerente, ucideri, mitralieri, pogromuri, represalii, totul culminând cu masacrul de la Babi Yar¹, unde

1. Loc de lângă Kiev unde naziștii și colaboratorii lor au comis cel mai mare masacru cu arme de foc, pe 29 și 30 septembrie 1941.

scăpaseră de treizeci și trei de mii șapte sute șaptezeci și unu de jidani masculi. După care, în august, Hitler ordonase ca execuțiile să includă și femeile, și copiii, aceștia devenind și ei „răzbunători din viitor”. Așadar, cincizeci de mii de evrei la jumătatea lui august, apoi, grație progresului tehnic – se mitralia, nu se mai împușca –, alți cinci sute de mii trimestrul următor.

Himmler venise personal în Bârlogul Lupului pentru a expune cu fidelitate rezultatele operei de purificare.

— Am găsit o metodă mai bună: jidanii se așază lângă groapa unde vor fi împușcați și pe urmă le facem duș cu mitralierele.

— Foarte bine.

— Da, dar ne-am putea descurca și mai bine.

Hitler s-a uitat cu o satisfacție evidentă la Himmler. Flasc și fără bărbie, nu avea mai multe trăsături decât are un limax, numai că limaxul acesta surâdea și părea a fi fost unicul apropiat care nu-i observase degenerescența fizică. Himmler încă mai vedea același Hitler din anii treizeci, mântuitorul apărut în vremuri de cumplită restriște, Mesia, „cel către care omenirea își va ridica ochii cu credință, cum a mai făcut-o cândva către Cristos”. Monoculul îi păstrase întipărită această imagine și nu avea să lase nici când o alta. Hitler aprecia ambiția și supunerea lui Himmler. Și una, și cealaltă erau absolute. Încarna subalternul ideal, incapabil de inițiativă, însă extrem de meticolos în executarea ordinelor, un individ atât de mărunț, încât nu și-ar fi putut închipui o sarcină măreață, dar, în schimb, le putea duce pe toate cele primite la bun sfârșit. Orice i se cerea să facă devenea misiunea sa, pe care avea s-o pună metodic în aplicare. Scopul îi organiza și îi justifica toate mijloacele. Oferirea profilului călăului ideal: precis, mărginit, funcțional. Banalitatea executantului.

De fiecare dată când era convocat de Hitler, Himmler tremura de parc-ar fi avut de trecut un examen. Dictatorul ținea enorm la spaima lui Himmler, în care recunoștea semnul strălucirii personale, și trăgea concluzia că, în orice caz, acesta nu-l va trăda.

— Ai luat parte la execuțiile de la Minsk?

— Da.

— Și?

— Treaba e făcută.

— Nu asta te-am întrebat, vreau să știu ce ai simțit.

Limaxul a intrat în panică și era cât pe ce să-i scape monoclul. Himmler nu avea nici o încredere în propriile emoții sau reacții. Hitler știa și se bucura cu cruzime, pe fondul ascuns al incertitudinilor.

— Iubite Führer, indivizii aceia au tot ce le trebuie ca să pară oameni. Au ochi, gură, mâini, picioare... Numai că, în realitate, este vorba despre niște creaturi monstruoase ale căror conștiință și suflet lipsesc încă și mai profund decât la animale. Sunt niște ființe primitive. Am simțit ce se simte dacă vizitezi abatoarele.

— Foarte bine, foarte bine, a zis Hitler, deranjat de comparație, fiindcă iubea animalele, mai ales pe Blondi, noua lui cățea, care-i ținea companie în Bârlog și-i aducea mai multă bucurie decât o Eva Braun. Dragă Himmler, m-ai întrebat de mai multe ori ce trebuie să facem cu evreii din interior, cu evreii care vorbesc germana. Răspunsul meu diferă acum, întrucât înainte credeam că prioritatea era să distrugem Rusia. Lucrurile au evoluat. Ne vor mai trebui câțiva ani ca să-i batem pe ruși.

Și, în gând: *Nu-i vom bate niciodată pe ruși.*

— Statele Unite au făcut imprudența de a intra în război și vor fi distruse de japonezi.

Și, în gând: *Japonezii nu vor rezista în fața americanilor.*

— Anglia e deja la capătul puterilor.

Și, în gând: *Tare bine i-a mai mobilizat Churchill pe mânătorii ăia de friptură de vită, dați dracului, ca să câștige războiul.*

— Trebuie să ne continuăm munca în interior la fel de bine cum o facem și în exterior.

Trebuie să ne grăbim în interior, am lenevit suficient.

— Jidanii sunt răspunzători de războiul din 1914–1918. Și de războiul de acum tot jidanii sunt răspunzători.

Sigur că eu am declarat războiul, dar unul scurt, pe care trebuia să-l câștig. Dacă încă mai durează, asta e din cauza jidănimii internaționale.

— De altfel, în discursul meu de pe 30 ianuarie 1939, din Reichstag, am lansat un avertisment: dacă războiul va ajunge unul mondial, va fi din cauza evreilor și atunci evreii vor plăti.

Nu a fost un avertisment, ci o amenințare. Am amenințat cu sancțiuni pentru a convinge Statele Unite să nu intre în război.

— Avertismentul urma să se dovedească profeție.

Nu aveau decât să se abțină, cretinii ăia, ei au căutat-o.

— Războiul nu se va încheia cum își imaginează jidanii, cu exterminarea popoarelor ariene, ci, din contră, cu dispariția jidănimii.

Dar hai iute, iute, înainte să fie invers.

— O dată voi aplica și eu o veche lege jidănească: ochi pentru ochi, dinte pentru dinte.

O sută de ochi pentru un ochi, o mie de dinți pentru un dinte, se va lăsa cu carnaaj.

— Trebuie să punem în practică o politică energetică.

Aneantizare, aneantizare totală.

— Să nu cumva să creadă cineva că vreau să mă răzbun pentru greutățile din est...

Ba da, perfect, mă răzbun. Și-n plus, mă mai și plictisesc de moarte.

— Nu fac toate astea decât pentru a răspunde presiunii germanilor indignați de prosperitatea semită, când ei sunt supuși atâtor privațiuni.

Dar, mai ales, oamenii nu trebuie să afle ce vom face.

— Pentru a nu provoca reacția coloanei a cincea evreiești din interiorul țării noastre...

Pentru ca germanii să nu aibă habar.

— Vom începe discret...

În cel mai mare secret.

— Îi vom informa când va veni momentul.

Când vor fi băgați cu toții până-n gât și va fi prea târziu să mai dea înapoi.

— Și-atunci vor fi fericiți.

Complici.

— Și recunoscători.

Vinovați.

— Hai cu mine cât o plimb pe Blondi.

Vreau să fiu sigur că nu ne-aude nimeni.

Hitler și Himmler au luat cățeaua, în culmea bucuriei, să dea o raită. Pe când își consuma energia, de trei ori, pe aleea albă, plină de rădăcini și de pietre, pentru a-i aduce stăpânului bățul pe care acesta îl arunca în tufișuri, cei doi bărbați înaintau prin pădurea deasă și albastră. Pârâituri și cârâituri treceau pe sub coroanele copacilor. Iarna împrăstia un miros puternic de apă împutită. Hitler a trecut la detalii.

— Renunț la toate vechile mele idei, de pildă deportarea tuturor jidanilor în insula Madagascar sau chiar în Siberia.

Ceea ce le-ar permite să constituie acel stat evreiesc pe care-l tot cer sioniștii. Doar n-am de gând să le creez chiar eu Israelul.

— Cu toate că în Siberia...

Că în Siberia ar muri de foame și de frig...

— Ba nu. Mi-a venit o idee.

La drept vorbind, nu mie, lui Stalin.

— Îi vom deporta.

Stalin tocmai a deportat de pe Volga un milion de germani.

— Cu trenul.

I-a îngrămădit ca pe niște animale în vagoane.

— Spre est, în Polonia.

El i-a expediat în nordul Kazahstanului.

— Vom trimite jidanii în lagăre de concentrare. Acolo îi vom selecționa pe cei care pot munci și pe cei care nu pot munci.

Vom ucide femeile, copiii și cea mai mare parte dintre bărbați.

— Era timpul să găsim o soluție finală acestei probleme.

Exterminarea. O exterminare radicală. Definitivă.

— Dragă Himmler, pentru detaliile organizării, am toată încrederea în tine.

Îi împuști, îi gazezi, îi arzi, faci ce vrei, numai eficient să fie.

Himmler și-a permis o sugestie:

— Consider că nu ar trebui să reluăm metoda camioanelor cu gaz, ca aici, în Prusia Orientală, în 1940, pentru operațiunea de eutanasiere. Prezintă prea multe inconveniente. Sunt de acord cu gazul, dar în instalații fixe.

— Da, da, fără îndoială, Himmler, fără îndoială.

Nu-mi pasă, nu vreau să știu, fă-ți treaba și lasă-mă-n pace. Doar n-o să mă apuc acum să verific instalațiile celor care fac curățenie. Personal decid marile linii de dezvoltare, n-o să-mi măn-jesc tocmai eu mâinile.

— Consider că Zyklon B este gazul de care avem nevoie.

— Zyklon B?

Nu vreau să mi se vorbească despre gaz, din cauza lui era să-mi pierd vederea în 1918. Așa că amărâtul ăsta să-și facă treaba și să mă scutească de detalii. Ce cretin solemn!

— Am încredere absolută în tine, Himmler! Pentru mine ești un adevărat fiu spiritual.

Ia te uită! Limaxului i-au dat lacrimile! E emoționat.

— Primele orașe pe care le vom goli de jidani vor fi Berlinul, Viena și Praga. După aceea, vom avea grijă de Franța. Au vrut jidanii război! Ei bine, acum vor plăti factura!

În sfârșit, voi putea remodela lumea. Sunt cel mai mare om al acestui secol. Fie că vom câștiga sau vom pierde războiul, voi scăpa lumea de jidani. Mi se va mulțumi veacuri de-a rândul. Ar fi o prostie să nu mai mănânc nimic, când mi-e o foame de lup. Ce-ar fi s-o oblig pe Blondi să devină vegetariană?

— Himmler, te rog, rade-ți mustața, e ridicolă.

— Păi...

Himmler s-a oprit în ultima clipă. Fusese cât pe ce să zică: „Păi, e ca a dumneavoastră, iubite Führer.“

*

Adolf H. avea și o viață secretă.

Pretindea că se ducea să se plimbe prin Alexanderplatz „pentru a descoperi idei de chipuri“, dar, în realitate, sărea într-un

tramvai și ieșea din Berlin, luând-o spre o suburbie îndepărtată, jilavă și împădurită.

Nu se simțea în stare să mărturisească faptul că se întâlnea cu o femeie. Nici lui Sarah, bineînțeles, nici lui Heinrich. Lui Neumann poate că i-ar fi făcut cea confidență, numai că acesta petrecea atât de mult timp la Moscova, ca delegat al partidului comunist german, încât rarele ocazii în care se vedeau nu lăsau deloc timp pentru o discuție atât de intimă. De altfel, cum să-i fi spus? Adolf nu reușea să-și lămurească nici lui însuși sentimentul pe care-l avea pentru ea.

— Îmi tot povestești despre prietenii tăi, îi zicea aceasta, dar lor nu le vorbești niciodată despre mine. Fiindcă ți-e rușine cu mine?

— Nu.

— Atunci?

— Într-o bună zi le voi povesti tuturor. Și-n ziua aceea tu vei fi mândria mea. Până atunci, ești obiectul pudorii mele.

Iar ea râdea cu acel râs al ei dintotdeauna, un râs lipsit de orice urmă de batjocură, semn al purei bucurii de a trăi. Care-i era secretul? Lui Adolf îi era de-ajuns să petreacă un ceas lângă ea pentru a se reîncărca de energie, de idei, de emoții. Contactul cu ea îl reîncălzea. Îl spăla. Îl întinerea. Plecând de la ea, respira mai în voie. Până și cerul părea mai puțin jos, mai puțin încărcat, mai luminos. Nu-și lua decât noaptea la revedere de la ea, când răsăreau stelele deasupra asfaltului periferiei.

Într-o zi, Sarah a dat din întâmplare de o scrisoare în atelier, a ajuns-o o bănuială și a urmat pista. Nu a mers până la capăt cu filajul. După ce a verificat că era mințită, că Adolf nu se plimba prin Alexanderplatz, ci mergea pe un drum cu care părea obișnuit, a coborât din tramvai fără a fi văzută și l-a așteptat acasă.

Adolf a găsit-o pe Sarah plângând, rănită de trădarea lui. Așa că a trebuit să-i mărturisească adevărul: de mai mulți ani de zile se ducea de două sau de trei ori pe lună să o vadă pe sora Lucia, fosta lui infirmieră din 1918, la ea la mănăstire.

Secretarele lui Hitler nu mai rezistau, visând să evadeze de fiecare dată când dictatorul le acorda câteva ore pentru somn.

— Până și pușcăria trebuie să fie mai puțin solicitantă, zicea Johanna, fiindcă gardienii respectă somnul prizonierilor.

— Și pe urmă, îi întărea Christa spusele, mai schimbă și ei tovarășii de celulă, mai vin unii noi, mai pleacă din cei vechi. Tot într-o plimbare o țin. Pe când aici, nimic.

În Bârlogul Lupului, buncărul din inima codrilor jilavi, cenușiu, lipsit de culori, împuțit de miasmele plictisului și bocancilor, clădire geometrică ale cărei rare ferestre nu dădeau decât spre lumina palidă a nordului, nu era permis nici un chip nou, nici o carte nouă, nici un disc nou, nici o idee nouă, nici un punct de vedere personal. Hitler interzisese să se discute despre politică sau despre război și nu tolera decât conversațiile lipsite de importanță, palavrele la ceai și prăjituri. Dar despre ce să mai fi vorbit după ce deplângeai penuria de tenori wagnerieni și repetai că nici un dirijor nu-i ajungea nici la gleznă lui Furtwängler? Pe ce subiect să mai fi improvizat, din moment ce-ți erau tăiate legăturile cu lumea?

Trecuse iarna, iar bătălia cu URSS-ul fusese reluată. Numai că frontul german, întins peste măsură, se menținea cu greu.

Starea armatei se putea citi pe corpul lui Hitler, care ajunsese o adevărată hartă a războiului, regăsind ceva energie până și în cea mai mică victorie, fisurându-se și buhăindu-se cu fiecare retragere. Se deteriora cu fiecare zi care trecea. Aproape că nu mai dormea. Și, pentru a scăpa de insomnie, le hărțuia pe Christa și pe Johanna, care aveau de îndurat nopți epuizante.

— O să vedeți că vom înfrânge și Rusia, și Anglia, și Statele Unite, voi avea eu grijă de punctele slabe. Și nu mă refer la jidanii pentru care am deschis toate acele... lagăre de muncă, despre care ceilalți vorbesc. Voi face să dispară bisericile creștine, toate-toate, nu mai vreau să văd nici măcar un singur crucifix în Germania. Țin doar de o epocă revoluțată. După care mă voi ocupa de problema alimentară, impunând vegetaria-

nismul, cel mai bun regim pentru sănătate. Păi, cum să absorbi cadavre? E revoltător, nu-i așa?

Christa și Johanna se învățaseră să caște fără să se observe, o gimnastică secretă în spatele figurilor în aparență atente. Știau pe de rost toate monologurile lui, îl auziseră mestecându-le de o mie de ori și de o mie de ori mai bine decât acum, întrucât Führerul, hărțuit, nu mai era în stare să se reîmprospeze pentru a se dovedi sclipitor. Nu le mai debita decât pentru a scăpa de spaimă.

— Medicamentul meu este vorbitul, le spunea doctorilor lui.

Ba e boala lui, își ziceau Christa și Johanna buimace, cu pleoapele umflate.

Nici muzică nu mai asculta. La începutul războiului, pentru a se odihni, închidea ochii și le cerea să-i pună câteva discuri, mereu aceleași, simfoniile lui Beethoven, o selecție Wagner ori câteva lieduri ale lui Hugo Wolf. Christa și Johanna sufereau fiindcă el se limita întotdeauna la aceleași opere. Acum regretau acele vremuri, întrucât cel puțin marea muzică avea puterea de a fi mereu alta cu fiecare audiție. Hitler, nu. Nu mai admitea nici măcar o față a unui disc pe șaptezeci și opt de turații și nu mai făcea decât să monologheze în gol.

Vizitele Evei Braun erau rare. Hitler nu o suporta decât în Bavaria, la Berghof. Când insistase să rămână în Bârlogul Lupului, Hitler o înjurase în public, fără menajamente, umilind-o, făcând-o să plângă, mergând până la a-i arunca un teanc de mărci, ca unei prostituate. Așa că a plecat.

Christa și Johanna o invidiau.

De altfel, își schimbaseră părerea despre Eva Braun. La început fuseseră indignate că tânăra aceea încântătoare accepta ca Hitler să se poarte atât de urât cu ea, fie el și conducătorul întregii Germanii. Acum înțelegeau că el refuza să trăiască împreună cu Eva Braun, dar nici nu o lăsa să-și refacă viața. Ca și ele, ajunsese prizoniera dictatorului. Nimeni nu-i putea scăpa. Numai că, dacă tot erau sortite să fie victime, ambele ar fi preferat să fie amantele batjocorite ale lui Hitler, fiindcă

Eva Braun se vedea foarte puțin cu el, pe când Christa și Johanna erau obligate să-l suporte zi și noapte.

— Mi-e silă de ființa omenească, zicea Hitler. Ființa omenească nu e decât o împruțită de bacterie cosmică.

— Sigur a stat o oră în fața oglinzii, îi șoptea Johanna Christei.

Și amândouă izbucneau într-un râs interior, chiar dacă rămâneau drepte în scaune, impecabile, cu lentilele ochelarilor atent așezate pe vârful nasului și cu caietele de notițe în mâini.

În noiembrie 1942, americanii au debarcat în Africa de Nord, iar britanicii și-au intensificat bombardamentele nocturne asupra Germaniei. München, Bremen, Düsseldorf au suferit pagube serioase.

— Mi-a fost distrus cumva apartamentul din München? a întrebat Hitler.

Christa nu știa dacă trebuia să-i spună adevărul. Oare cum avea să reacționeze?

Hitler a bătut cu pumnul în masă și a început să urle:

— Ești surdă? Te-am întrebat dacă mi-a fost distrus apartamentul din München.

— Da.

— Serios?

— A fost grav avariat.

Hitler a dat din cap satisfăcut, mângâindu-și mustața.

— Cu-atât mai bine! Cu-atât mai bine! Germanii vor pricepe că nici apartamentul meu nu e ferit. Ar fi dat rău. Sunt încântat. Încântat.

Christa a trecut în raport pagubele, numărul răniților și al morților. Numai că acele lucruri nu-l interesau pe Hitler.

— În fond, aceste raiduri sunt excelente pentru moral. Le permit münchenezilor să înțeleagă că Germania e în război. Impactul va fi salutar. Și, oricum, tot ar fi trebuit dărâmate clădirile acelea, după război, pentru a reface urbanismul. Uite cum lucrează britanicii pentru noi.

În ziua aceea, Christa a înțeles că nebunia lui Hitler nu provenea din cine știe ce idei stranii, pline de ură ori excesive,

nici dintr-o hotărâre de neclintit, care ține să ignore obstacolele din realitate, ci, poate, dintr-o lipsă absolută de compasiune.

*

Sora Lucia venea în fiecare duminică la ei acasă.

Copiii o așteptau cu nerăbdare, ca pe un cadou.

Plină de viață, veselă, răspunzându-le prompt și surprinzător, râzând răsunător și chicotind pe neașteptate, îi fermeca și, mai ales, le dădea senzația unică de a fi alături de un adult mai tânăr decât ei. Cu felul ei de a se mira, cu acea capacitate rămasă intactă de a se lăsa fermecată ori indignată, cu lama tăioasă a furiei, li se părea mult mai proaspătă decât ei înșiși, care, la școală, în curte, împreună cu profesorii sau colegii, ba chiar și în familie, se obișnuiseră să se stăpânească și să se comporte adecvat.

La rândul ei, Sarah era mulțumită că rivala ei era așa cum era. Liniștită, la început, a descoperit ulterior bizara putere a legăturii dintre Lucia și Adolf. Gelozia a dat s-o ia din nou la galop, până când o prietenă avea să-i spună:

— Doar n-o să fii geloasă pe o călugăriță! Mai ales tu, o evreică!

Ridicolul era un unguent eficient.

În sfârșit convinsă că nimeni nu dorea să i-l fure pe Adolf, a ajuns să suporte ciudata relație a bărbatului ei cu aceea care îi salvase cândva viața, deși nu-i pricepea substanța.

Cât despre sora Lucia și Adolf, aceștia chiar erau ultimii care să știe de ce se întâlneau.

— Nici măcar nu sunt sigur că pot crede în Dumnezeu, spune Adolf.

— Nici măcar nu sunt convinsă că-mi plac picturile tale, răspundea Lucia.

Și izburneau în râs.

— Vezi, continua Adolf, nici eu nu sunt singur că-mi plac picturile mele.

— Nici eu nu sunt convinsă zi de zi de existența lui Dumnezeu.

În după-amiezile de duminică, în ceasurile mohorâte, nemîșcate ori lente, în care adolescenților le vine să se sinucidă, o lua în atelier sub pretextul de a-i examina niște pânze, și se izolau acolo pentru a sta de vorbă.

— Nu sunt sigur de nimic. Nici că pictez bine, nici că fac bine, nici că-mi iubesc așa cum trebuie nevasta și copiii.

— Cu atît mai bine! Certitudinile nasc cretini.

— Totuși! Puțină încredere în mine, uneori, mi-ar permite să merg mai departe.

— Mai departe decît alții, Adolf, și-atât.

— Totuși! Dac-aș putea înceta cu îndoielile astea...

— Faptul că te îndoiești tot timpul face din tine ceea ce ești. Un om cu care se poate sta de vorbă. Sigur că asta îți dă un sentiment de nesiguranță, numai că această nesiguranță e respirația ta, viața ta, omenescul din tine. Dacă ai pune capăt acestui disconfort, ai deveni un fanatic. Fanaticul unei cauze! Sau, mai rău: propriul tău fanatic!

— Soră Lucia, tu nu ai certitudini?

— Nici una. Am credință, dar aceasta nu este o certitudine. E doar o speranță.

— Dar energie? Nu știu pe nimeni care să aibă atîta cîtă ai tu.

Într-o duminică, Adolf l-a invitat pe Heinrich să o cunoască pe sora Lucia. Era fericit să poată pune față în față celelalte două ființe la care ținea cel mai mult în afară de familia lui.

Heinrich s-a dovedit scriitor, fermecător, pasionat. A găsit calea de a o face pe sora Lucia să înțeleagă cum trebuia admirată pictura lui Adolf H. Și-a surprins profesorul prin cunoștințele de istorie sfântă și de teologie și, la căderea nopții, după ce a plecat, Adolf s-a întors spre sora Lucia, încă uluit de clipele pe care le trăise.

— E minunat Heinrich, nu-i așa? Un înger.

Sora Lucia s-a strâmbat într-un fel pe care nu i-l mai văzuse.

— El? El e diavolul.

Noapte liniștită, noapte sfântă.

Famiiliile germane se apropiiau cu emoție de aparatele de radio în noaptea aceea de 24 decembrie 1942. Femeile plângeau la gândul că vocea aceea care venea din cutia mare de lemn, așezată pe bufetul de lângă brad, era, poate, a fiului, a soțului, a fratelui, a nepotului sau a logodnicului lor.

Postul de radio german transmitea din nou cântecele de pe frontul de la Stalingrad. Corul soldaților germani se topea în sunetul corului soldaților ruși, armistițiul de Crăciun unea cele două armate care se înfruntau pe viață și pe moarte de săptămâni întregi, de-o parte și de alta a Volgăi.

În pofida comunicatelor optimiste ale lui Goebbels, populația era îngrijorată. Se șoptea că rușii covârșiseră armata a șasea prin număr, frig și foame. Listele de morți îngroșau săptămânal paginile ziarelor.

Totuși, în seara aceea creștină care făcea dușmanii să simpatizeze, familiile germane mai căpătaseră ceva speranțe: războiul parcă nu era chiar atât de barbar, din moment ce vocile rusești se uniseră cu cele nemțești, iar conflictul poate că avea să se încheie în curând. În orice caz, în acea seară nu aveau să se mai înregistreze morți.

Din Bârlogul Lupului, în noaptea de cerneală a pădurii prusace, Hitler asculta și el cântecul dublu, armonios, pe care i-l arunca în urechi aparatul de radio, iesle de lumină în mijlocul buncărului.

Christa și Johanna îi citeau scrisorile deprimite pe care subofițerii de la Stalingrad le trimiteau celor apropiați și pe care Hitler ceruse să le deschidă el primul. Descoperind amplexarea grozăviei și măcelului, înțelegea că urma să piardă bătălia. Catastrofa era inevitabilă. Le-a ordonat secretarelor să tacă pentru a asculta ultimele note profunde ale imnului Nașterii Domnului.

— Bună idee. Da, am făcut bine că am realizat montajul ăsta. Firește, era vorba despre un trucaj.

În noaptea aceea, la Stalingrad, nu a cântat nimeni și încă o mie trei sute de soldați și-au mai găsit moartea.

*

— Tati, de ce te uiți așa la mine?

Adolf și-a-ntors privirea.

— Încă de când eram mică, de fiecare dată ai părut surprins uitându-te la mine.

— Da, dar acum pur și simplu mă mir că nu mai ești mică.

Enervată, Sophie și-a strivit pensula de pânză. Nu avea decât treisprezece ani, dar deja îi refuza. Dacă încă nu știa ce avea de câștigat devenind adultă, bănuia ce avea de pierdut părăsind copilăria. Tatăl ei nu o mai lua pe umeri, nu-i mai masa spatele la sculare, ezita să o îmbrățișeze, n-o mai lăsa să se culce lângă el pe sofaua acoperită cu chilimuri, unde se odihnea după-amiezile, visând.

Adolf o contempla fermecat pe copila care-i devenea o străină. *De ce o fi ținând misterul acesta?* Sophie căpăta o nouă alură. Aceasta nu se datora nici sânilor care dădeau elan torsului, nici șoldurilor care se lărgeau, în timp ce talia urca, întinzând un pântec admirabil, nici picioarelor care se lungeau interminabil. Nu, misterul nu se datora numai lucrării obscure și mecanice a creșterii, numai obstinației hormonilor, ci îl dobânda devenind visătoare, tăcută, pradă unor gânduri nebănuite, unor elanuri neobișnuite.

Sophie continua să picteze alături de tatăl ei, folosindu-se de micul șevalet instalat în atelier pentru ea și pentru Rembrandt. Picta cu ușurință, fiindcă-și văzuse tatăl făcând dintotdeauna asta și-i plăcea să stea pe lângă el.

Heinrich a intrat roșu-n obraji, abia mai suflând.

— Extraordinar, a zis sprijinindu-se de peretele de sticlă, în iunie trebuie să plecați la Paris.

— Poftim?!

Heinrich ținuse să-și plătească lecțiile din atelierul maestrului îndeplinind funcția de secretar al acestuia. Acum intrase fluturând un plic care abia sosise.

— La Grand Palais se organizează o expoziție consacrată Școlii de la Paris. Nu doar că faceți parte din aceasta, dar Galeria Marceau dorește să profite de ocazie pentru a pune la punct, la palatul Matignon, o retrospectivă a operei dumneavoastră.

— Poftim?!

Adolf părea înfuriat. Bucuroși de veste, Heinrich și Sophie îl priveau fără a mai înțelege ceva.

— Nu mă duc.

Și-a aruncat paleta și pânzele pe jos.

— Tati, ce te-a apucat?!

— Sunt prea tânăr. N-am ajuns la vârsta retrospectivelor. Nu mă duc.

*

Bătălia pentru Stalingrad era pierdută.

După luni de luptă eroică, generalul von Paulus se predase.

Pe Hitler l-a apucat o criză de furie de o săptămână, un soi de mânie care fie îl lăsa fără glas, fie îl făcea să urle prin tot Bârlogul Lupului.

— Imposibil! De ne-nțeles! De neiertat! Omul pe care l-am făcut feldmareșal pe 30 ianuarie s-a predat pe 1 februarie. Și nu l-am făcut feldmareșal decât gândindu-mă că urma să moară în luptă. Brav. Eroic. Decorasem un erou postum, nu un potențial trădător. Ce dezonoare! Un om care luptă de luni de zile și care, dintr-odată, se dă pe mâna bolșevicilor.

Unii dintre cei din jurul lui își spuneau că două sute de mii de morți și o sută treizeci de mii de prizonieri erau îndeajuns pentru a pricepe că bătălia era pierdută și că generalul von Paulus avusese dreptate să limiteze hemoragia. Bineînțeles, nimeni nu și-a spus părerea cu voce tare.

— Pentru mine, nu înfrângere a fost la Stalingrad, ci trădare! Cât va mai ține războiul, nimeni nu va mai fi numit feldmareșal. Și unde e acum Paulus ăsta? Într-o pușcărie sovietică, gata să fie devorat de șobolani. Cum poate să fie cineva atât de laș? Un feldmareșal nu acceptă captivitatea, se sinucide. Or, el nu doar că a renunțat, dar a mai și rămas în viață!

Mânjind eroismul tuturor celorlalți. Doar într-o clipă ar fi putut să se elibereze de această mizerie și să intre în eternitate, în nemurirea națională. Dar i s-a predat lui Stalin! Cum poate face cineva așa ceva? E o demență. Omul ăsta e complet lipsit de voință...

Pentru el, al cărui corp se descompunea în fiecare zi câte puțin, totul ținea de voință și numai de voință.

— Puterea voinței! Asta creează un destin, o națiune! Toată viața am cunoscut crize care mi-au pus la încercare voința, dar aceasta din urmă s-a dovedit mai puternică. Mi-aș fi putut oare afirma vocația artistică fără voință? Aș fi putut supraviețui războiului din 1914–1918 fără voință? Aș fi putut lua puterea fără voință? M-aș fi putut menține la putere fără voință? Generalii germani au sânge de nap și voință nici cât o balama de ușă!

De fapt, generalii aveau tot atâta voință cât el, dar nu de același soi. La fel toți ceilalți germani. Toată țara îl lăsa baltă pe Hitler și se-ntorcea împotriva lui, acuzându-l că a târât-o într-un război inutil, a cărui ieșire se anunța o calamitate. Pe zidurile orașelor apăreau inscripții de genul: „Hitler mincinosul“, „Hitler asasinul“. Se alcătuiau grupuri de rezistență, deseori apărute din mediile conservatoare sau creștine, unele pregătind atentate împotriva Führerului.

Hitler știa și se ferea de orice ieșire în public, mulțumindu-se să-și convingă și să-și terorizeze apropiații. Umblau zvonuri despre senilitatea lui precoce, despre accese de demență, despre faptul că, atunci când era contrazis, intra în asemenea crize, încât mușca din covor, curgându-i balele.

Pentru a amuți bârfele defăimătoare, ministrul Propagandei, Goebbels, i-a propus Führerului să-și facă apariția pe 21 martie 1943, la Berlin. Ocazia ar fi fost Comemorarea Eroilor. Pentru întâia oară după Stalingrad, Hitler avea să se adreseze națiunii. A încercat să scape pretextând că britanicii vor profita pentru a lansa un raid aerian asupra Berlinului, însă Goebbels l-a îmbărbătat, spunându-i că dacă poporului nu-i era frică să se adune, nu trebuia să-i fie nici Führerului.

Ca de obicei, Hitler s-a pregătit foarte puțin, considerând că inspirația îi va veni imediat ce va simți că a subjugat mulțimea dornică să-l asculte.

Și-a adunat puterile pentru a urca la fel ca altădată, cu pas vioi, la tribună, dar efortul și-a spus cuvântul, așa că a dat buzna ca un manechin dezarticulat, apucându-se de microfon cu un gest care nu mai avea nimic athletic în el.

A început cu o diatribă antibolșevică. În ciuda membrilor Gestapoului, răspândiți prin public, mulțimea nu mai reacționa cu înflăcărea și fervoarea de altădată. Un lapsus l-a făcut să confunde, fără să vrea, bolșevismul cu iudaismul. În minte i-a venit imaginea unui disc zgâriat, care ar fi trebuit aruncat. A încercat să se încurajeze, repetându-și: „Nu, nu ești un bătrân propagandist“ și a început iarăși să vorbească. Când însă a ajuns la momentul în care ar fi trebuit să comemoreze victimele de la Stalingrad, l-a apucat din nou un acces de ură împotriva generalului Paulus și a renunțat la subiect. Apoi, când a fost necesar să evoce toți morții Germaniei încă de la începutul războiului, nu s-a putut abține să nu reducă jignitor cifrele, provocând o liniște pătrunsă de neîncredere. În sfârșit, când a trebuit să facă apel la trezirea flăcării din inimi, spre a nu se pierde speranța în victoria finală, a simțit cum discursul îl sleiește de puteri. Dintr-odată s-a trezit atât de izolat, de dezarmat, încât nu a mai reușit decât să tragă încă un semnal de alarmă legat de conspirația evreiască mondială, după care a dispărut.

A doua zi, prin toată Germania s-a răspândit zvonul că nu Hitler fusese acela care ținuse discursul de la Berlin, transmis de posturile de radio. Se pretindea că adevăratul Hitler, ținut în casă de o depresie, își trimisese în loc o sosie.

Și a căzut cu-adevărat la pat.

*

— Cum așa? Nu aveți nici un Adolf H.? Eu am trei în salon.

— Numai de Adolf H. se vorbește la Paris.

— Familia Rothschild a organizat ieri o serată în cinstea lui.

— Și familia Weil va face același lucru luna viitoare.

— Deh, pictor la modă...

— Ba face mai mult decât o simplă modă, draga mea, fiindcă moda se demodează. Or el era stil.

— Bărbatul meu a cumpărat o pânză de-a lui, de mari dimensiuni, pentru casa noastră din Normandia. Am avut noroc, pentru că pictează foarte puțin la aceste dimensiuni. Și niciodată nu știi ce e mai bine să pui pe scările acestor clădiri uriașe.

— Dacă nu sunt indiscretă, cât a costat?

— Ce? Casa? E o moștenire.

— Mă refeream la tablou.

— Patru sute de mii de franci. Dar merită. Crede-mă. E foarte scump, dar merită.

— Totuși... Era de două ori mai puțin acum trei luni.

— Și va fi de două ori mai mult peste trei luni. Cota lui Adolf H. explodează. Nu doar că pânzele lui sunt reușite, suportabile, nu prea crunte, dar reprezintă și o investiție.

— La drept vorbind, numele ăsta, Adolf H., e evreiesc ori nemțesc?

— Amândouă, draga mea.

— Nu-i așa că e incredibil numărul de artiști evrei și germani care domină pictura din ziua de azi? Trăim în epoca iudeo-germană.

— Nu doar în pictură, scumpo, dar și în muzică. Schönberg, Weill, Hindemith. Plus cei mai mari dirijori: Bruno Walter, Otto Klemperer, Furtwängler.

— Tu ce crezi, Furtwängler e și el evreu?

— Cu siguranță.

— În orice caz, Adolf H. este, fără îndoială. Socrul lui nu e altul decât Joseph Rubinstein, unul dintre stâlpii sionismului din Germania.

— Înțeleg!

— Cum adică: Înțeleg?

— Cum am zis: înțeleg.

— Da, dar parcă a fost ceva insinuant în tonul tău.

— Am zis înțeleg fiindcă abia acum am priceput ce legătură are cu familia Rothschild.

— Ei, nici așa. Pur și simplu iubesc artiștii. În felul ăsta și Picasso e evreu.

— Și ce, nu e?

— La recepție la familia Rotschild ai fost?

— Bineînțeles.

— Așa... Și cum e Adolf H. ăsta?

— Are niște ochi albaștri foarte frumoși. Niște ochi care te hipnotizează. În rest, e normal. Ba chiar banal. Ochii însă...

— Cu cine a venit?

— Cu un tânăr, o frumusețe de băiat, un adevărat înger. L-a prezentat ca pe elevul și secretarul lui.

— Cine-l crede! Evident e amantul lui.

— De ce spui asta?

— Fiindcă așa sunt toți artiștii. Nu știi nici unul care să aibă o viață normală.

— Ei, bați câmpii! Dac-o luăm așa, și Picasso o fi fiind homosexual.

— Păi, cum adică, Picasso nu e homosexual?

*

— Iubite Führer, trebuie să vă arătați mulțimii.

— Nu.

— Poporul are nevoie de prezența dumneavoastră.

— Nu. Nu mă arăt decât după victorii. Fără triumf, n-am chef să vorbesc. Și uite că nu mai am ocazia, din cauza nulităților ăstora de generali ai mei. Nu, nu și nu.

— Ca ministru al Propagandei, am nevoie de inegalabila dumneavoastră prezență. Trebuie să facem filme, fotografii. De exemplu, ar fi necesar să vizitați orașele și regiunile care au avut de suferit din cauza raidurilor aeriene.

— Poftim? Vrei să mă immortalizezi pe peliculă în mijlocul ruinelor? Să recunosc pagubele? Ai înnebunit?

— Populația ar primi lucrul acesta foarte bine, ar avea senzația că-i împărtășiți suferințele. Ați putea face și răniților o vizită. Toate acestea v-ar demonstra compasiunea.

— Compasiune? Nu fi ridicol.

— Nu putem neglija prea multă vreme poporul. În definitiv, el este sufletul efortului nostru de război.

— Mă lași? Numai eu fac toată treaba. Îmi ruinez sănătatea pentru a ne menține obiectivele. Abia de mai dorm trei ore pe noapte.

La acest capitol, sclivisitul Goebbels nu-și putea contrazice șeful: îți venea greu și să te uiți la Hitler. Încordat, congestionat, cu părul albit, cu ochii umflați, cu spinarea gârbovită, uneori își căuta din greu cuvintele, în timp ce brațul stâng îi tremura fără a-l fi putut controla. Renunțase la stilul lui de viață lipsit de griji, stil de diletant, alcătuit din nopți și sieste nesfârșite, din destinderi zilnice în fața filmelor proiectate în sala personală, din discuții despre arta modernă și clipe de exaltare petrecute visând în preajma machetelor arhitecturale. De când războiul se împotmolise și luase decizia de a comanda singur toate operațiunile, se transformase într-un călău obsedat de muncă, lucru care îl făcea neproductiv. Numai că nu ieșea nimic din abuzul lui de gândire. Tensiunea mentală permanentă îl distrugea, chiar dacă nu voia să recunoască. Hitler nu înțelegea să-și recunoască limitele, nu dorea să afle că nu strălucea decât la tribună și nu era eficient decât în exercitarea agresivității. Nu era decât un distrugător amator. Nici vorbă să fi fost un profesionist care să știe să apere ceva.

— Poporul german are nevoie de niște semne din partea dumneavoastră. Îi lipsiți.

— Ajunge! Poporul ăsta german mă calcă pe nervi. Nu e la înălțimea situației. Mă întreb chiar dacă mă merită.

— Trebuie înțeles că...

— Nu! Secretul reușitei ține de voință. Iar voința mea nu se va pleca niciodată. Știu că anumiți germani ar vrea să negociem pacea. Nici nu se pune problema. Vom lupta cu înverșunare! Într-un război total! Fără a capitula! Unii germani nu

au înțeles încă virtuțile intoleranței. Atunci să se uite la natură! Nu există nici urmă de toleranță, nici în regnul animal, nici în cel vegetal: viața distruge tot ceea ce este incapabil să trăiască. Trebuie să rezistăm fără dovezi de slăbiciune. Victoria sau neantul. Totul sau nimic. Cât am trăit nu am capitulat niciodată. M-am construit de unul singur, plecând de la nimic, m-auzi?, de unul singur, plecând de la nimic. Pentru mine nu e nimic nou în situația în care ne aflăm. Am văzut și lucruri mai rele de-atât. Mi-am urmărit obiectivul cu fanatism, fiindcă, știi bine, dragul meu Goebbels, doar fanatismul contează, doar fanatismul salvează. Fără fanatism, nimic măreț nu poate fi realizat pe acest pământ.

— Bineînțeles, dar...

— Ascultă-mă bine, Goebbels: dacă poporul german se va dovedi slab, nu va merita nimic altceva decât să fie distrus de un popor mai tare. Și atunci nu va merita compasiune. În orice caz, nu din partea mea.

Hitler i-a făcut semn să iasă minusculului și elegantului Goebbels. Când acesta a ajuns în prag, l-a oprit întrebându-l ce-i mai fac copiii. Goebbels i-a spus pe scurt că toți cei șase copii ai lui o duceau bine. Dintr-odată fermecător, Hitler a insistat să primească amănunte despre fiecare. Timp de douăzeci de minute, Goebbels a înșirat povești care păreau să-l încânte pe Führer, după care a plecat liniștit, flatat că acesta dovedea atâta afecțiune în asemenea ceasuri grele.

Hitler s-a dus la căteaua lui, Blondi, care l-a copleșit cu demonstrații de bucurie, și i-a relatat veștile despre micuții Goebbels. Adora acei copii pe care, în conversațiile lui cu Blondi, îi numea micii „H“, considerându-i un fel de anexe mai tinere ale lui însuși. Idolatrizându-l, Goebbels își numise copiii Helga, Hilde, Hellmut, Holde, Hedda și Heide, în așa fel încât să ilustreze de șase ori la rând inițiala venerată a lui Hitler.

Führerul l-a primit apoi pe Himmler, pe care tocmai îl numise ministru de interne al Reichului, sarcină de care limaxul se achita foarte bine. A constatat că-și redusese mustața la două linii verticale, dar că nu se putuse hotărî să o radă. Poate că era

eficient totuși pentru prestigiul, ba chiar pentru autoritatea lui Himmler în fața subalternilor, să poarte fie și numai o umbră a mustății hitleriste.

— Himmler, mă îngrijorează Germania. Poporul are moralul foarte scăzut, iar stafida asta de Goebbels, cu tot cu Propaganda lui, nu pare în stare să-l mai revigoreze. Așa că o să salvezi *tu* situația.

— Ce am de făcut?

În zilele care au urmat, Himmler a adunat la Posen toți șefii SS, apoi diverși conducători ai Reichului. Cu care ocazie le-a pus brutal în față realitatea privitoare la trenurile care plecau pline cu evrei și se întorceau goale, mărturisindu-le adevăratul statut al lagărelor morții.

— Prin programul de exterminare a jidanilor din Europa, realizăm o pagină glorioasă a istoriei noastre, una cum nu s-a mai scris și nici nu se va mai scrie. Avem dreptul moral și mai ales datoria față de poporul nostru să distrugem această rasă care vrea să ne distrugă ea pe noi. Am exterminat radical bacilul jidănesc, care ne-ar fi putut îmbolnăvi și ucide. Hitler va rămâne în istorie precum Robert Koch, omul care a eradicat tuberculoza, iar mândria noastră, a tuturor, va fi că i-am fost infirmieri.

S-a întors să-i raporteze lui Hitler, iar acesta și-a frecat mulțumit mâinile.

— Așa. Acum sunt compromiși cu toții. Știu destul pentru a nu dori să aflu mai mult.

S-a apropiat de fereastra dincolo de care soarele apunea în nuanțe puternice de roșu.

— Toți conducătorii germani au, de acum, degetul prins în angrenaj. Au căzut în capcană. Nu doar că-și vor ține gura, dar vor fi obligați să meargă până la capăt.

În încăperea prost încălzită s-a așternut tăcerea.

Extrem de calm, Hitler a adăugat pentru întâia dată o constatare lipsită de orice grandilocvență:

— De-acum, toate punțile sunt tăiate în spatele nostru.

— La Ritz, vă rog.

Adolf H. a intrat mult prea ușor în taxi. La drept vorbind, s-a prăbușit, fiindcă băuse prea mult.

Parisul îl sărbătorea. Toată lumea se dădea în vânt după picturile lui și se simțea foarte onorată că artistul locuise o vreme în Franța. Bizar reviriment. Jurnaliștii și personajele mondene se interesau acum și de cele mai neînsemnate detalii ale vieții sale pariziene din anii douăzeci – pe ce străzi umbla, ce interesant!, prin ce apartamente, bistrouri, restaurante –, pe când la vremea aceea i se întorcea spatele, iar el, un străin fără venit fix, avea greutăți enorme pentru a găsi o locuință sau un credit cât de mic la vreun magazin alimentar. În seara aceea se întorcea la Ritz, unde galeristul lui, recunoscător în fața exploziei prețurilor cu care îi vindea pânzele, îi mai plătise încă o săptămână apartamentul.

La Ritz... Când sosise la Paris, în 1919, trăsesese într-un hotel dubios, cu camere strâmte și înalte, hotelul Eclair, din apropiere de Gara de Est. Acolo, între toaletele de pe palier, ale căror ferestre sparte lăsau vântul înghețat să le degere fesele, ascultând acel du-te-vino al curvelor și al clienților pe scara scârțâitoare și pe covoarele mucegăite și niciodată spălate, împărțise cu Neumann o încăpere minusculă și fusese fericit. Acum, când le putea oferi un întreg apartament lui Heinrich și Sophiei, care veniseră cu el, un apartament cu stucaturi aurite, cristaluri, șampanie și canapele în care te afundai, vedea și fața bogată a orașului și tot fericit era.

Doar că fericirea nu mai avea același gust.

Resimțea cu amărăciune cum trecea timpul. Adolf H. cucerise pentru puțin timp Parisul, înainte să moară Unșpe și criza economică să facă ravagii. Acum îl recucerea, lucru care nu-i spunea cine știe ce, cu excepția sentimentului că îmbătrânise și că cei care, cu zece ani în urmă, nici nu-l băgau în seamă, iar acum strigau peste tot că era un geniu, nu erau decât niște persoane care reacționau după cum bătea vântul și ale căror judecăți de valoare nu însemnau nimic mai mult decât larma pe care o

faceau. Totul era fulgerător, sub imperiul clipei. Ca beția după un vin bun. Nimic mai mult. Se purta atât de dur cu aceia care-l lăudau, încât avea chiar muștrări de conștiință. Pentru a se deculpabiliza, și-a ocupat sejurul parizian încercând să-l facă cunoscut pe Heinrich. Accepta întâlniri inutile pentru a vorbi despre Heinrich, se vedea cu galeriști pe care încerca să-i determine să se ocupe de Heinrich, nu ieșea în oraș decât pentru a-l prezenta pe Heinrich, știind că aceia cărora li se adresa ar fi fost mai ușor de convins de frumusețea și de farmecul acestuia decât de examinarea superficială a tablourilor din care oricum nu pricepeau niciodată nimic.

Heinrich se făcea plăcut la Paris, lucru care pe Adolf îl bucura. Avea senzația că-i dăruise orașul la împlinirea a douăzeci și cinci de ani. De acum erau asigurate legături serioase cu profesioniști ai artei. Heinrich nu trebuia decât să picteze. *Într-un fel, Heinrich e puțin și fiul meu, fiul meu într-ale picturii, din moment ce Rembrandt e talentat la matematică, iar Sophie încă își caută calea. Așadar, e rezultatul paternității mele de pictor.* Generozitatea lui Adolf era și modalitatea lui de a trece peste durerea pe care o simte orice artist la apariția unui geniu extrem de tânăr. Adolf se simțea depășit într-o asemenea măsură de harul lui Heinrich, încât nu reușea să-și mai găsească locul decât ca maestru și mentor al celui mai mare pictor al celei de-a doua jumătăți a secolului.

— Am ajuns, prințule, face patruzeci de franci.

Adolf n-a comentat prețul enorm anunțat de taximetrist, fiindcă îi era rușine să se tocmească pentru suma respectivă chiar în fața portarilor de la Ritz.

Așa că a plătit și a urcat în apartament. Personal luase camera principală, Sophie pe cea de-a doua și găsiseră și pentru Heinrich o mansardă foarte drăguță.

Adolf s-a dezbrăcat, a rămas îndelung sub dușul calduț pentru a se spăla de beție, după care și-a pus pijama de mătase.

Trecând prin fața dormitorului Sophiei, a observat că înăuntru era lumină și a bombănit din reflex de tată care face economie, gândindu-se că iar a adormit fără a stinge lampa.

A împins ușa și l-a descoperit în patul vraieste pe Heinrich gol ținând-o în brațe pe Sophie, goală și ea.

Auzind ușa, au deschis amândoi ochii, uitându-se îngroziți la Adolf.

*

Cei doi dictatori se așezaseră pe niște ruine fumegânde.

Printre rămășițe, Hitler dăduse de o cutie care nu fusese sfărâmată de explozie. Mussolini se lăsase pe o bârnă, ultim rest al șarpantei.

Cenușa încă mai zbură răătăcită, incoerentă prin clădirea despicată, iar Paul Schmidt, translatorul, verifica speriat dacă nu cumva printre bucățile de birouri și scaune, printre cioburi și bucăți de perete, printre fâșiile de îmbrăcăminte pătate de sânge nu mai rămăsese vreo sursă de pericol.

În jurul lor, pădurea sinistră din aceste locuri de margine trimitea spre ei valuri de ceață și rafale înghețate de vânt.

Cu părul înroșit, cu brațul bandajat, Hitler, extrem de calm, surâzând, arăta resturile din ceea ce fusese sala lui de conferințe.

— Vezi? Eram adineauri aici, aplecat deasupra mesei pentru a studia harta aeriană, când am zărit, o fracțiune de secundă, o flacăra albastră și galbenă. A urmat o explozie teribilă. M-am trezit într-un nor de fum negru, gros, ca un vârtej. Și cu o ploaie de cioburi și de țândări de lemn. Trosnea totul din toate părțile. Eram douăzeci și patru. Când s-a mai împrăștiat fumul, am văzut siluete care se agitau, haine și păr care luaseră foc. Am verificat dacă eram întreg și dacă puteam să mă mișc. Aveam cioburi înfipte în brațe și-n picioare, dar nimic mai mult. Mergând spre ieșire, m-am împiedicat de niște corpuri. Unii dintre colaboratorii mei muriseră, alții erau grav răniți. Când am ajuns afară, generalul Keitel s-a repezit la mine, m-a strâns în brațe și-a strigat: „Trăiți, trăiți, iubite Führer!“ Plângea cu lacrimi fierbinți, viteazul Keitel.

Hitler s-a oprit pentru a lăcrima puțin, mai impresionat de emoția generalului decât de norocul pe care îl avusese. Cu

puțină întârziere, din cauza traducătorului, Mussolini a reușit și el să-și ia un aer înduioșat.

— Schmidt, câți răniți grav avem? a strigat Hitler.

— Unsprezece.

— Câți? a urlat Führerul.

— Unsprezece.

— Vezi, Mussolini? Unsprezece grav răniți, foarte grav răniți, care cu siguranță vor muri în orele următoare.

O afirma răspicat, mândru, de parcă ar fi fost vorba despre o victorie personală.

— Stenograful dumneavoastră, Berger, a murit în ambulanță.

— Cine?

— Berger.

— Aha, vezi? s-a răstit Hitler, întorcându-se satisfăcut către Mussolini.

— Colonelului Brandt nu i se mai dau decât câteva ceasuri, a strigat traducătorul cât îl ținea gura.

— Aha!

Hitler era încântat. Cu cât i se prezentau mai amănunțit dimensiunile carnajului, cu atât se simțea mai mândru că supraviețuise. Hecatomba sublinia statutul lui excepțional.

Mussolini, îmbătrânit, slăbit, blazat, epuizat, neștiind foarte bine ce căuta acolo, dat jos de la putere de poporul italian, întemnițat, eliberat de Hitler, menținut la putere de germani în fruntea micii republici de la Salò, din nordul Italiei, l-a întrebă pe traducător de ce tot vocifera Hitler.

— Führerul are timpanele fisurate de explozie.

— Și știe?

— Nimeni nu îndrăznește să-i spună.

Mussolini a dat din cap. În nici un caz nu avea să riște așa ceva tocmai el.

După mișcările buzelor, Hitler a realizat că Mussolini și Schmidt stăteau de vorbă.

— Ce te-a apucat, Schmidt? Ai discuții personale cu Ducele?!

— I-am dat vești liniștitoare despre sănătatea dumneavoastră, iubite Führer, a trâmbițat Schmidt.

— Mă simt foarte bine, minunat aș putea zice, doar câteva zgârieturi...

S-a ridicat și s-a învărtit mândru, pentru a-și dovedi forma bună în care se afla. Ai fi zis că renăscuse.

Mussolini a observat că ochii lui Hitler alunecau parcă spre dreapta. De altfel, întreg trupul i se apleca în acea parte.

— Fără îndoială i-a fost afectată urechea internă, i-a spus Mussolini, gânditor, lui Schmidt.

— Ce-a zis? a țipat Hitler.

— Că sunteți într-o formă excelentă.

Hitler a zâmbit.

— Dragul meu Duce, atentatul acesta m-a întinerit. Dovește că providența veghează asupra mea și că mă va apăra până când îmi voi încheia misiunea. Trebuie să ne păstrăm moralul de neclintit, în pofida greutăților temporare prin care trecem. Aliații sunt cu mult mai divizați decât se spune și nu cred că înțelegerea dintre ei va mai ține mult. Cum ar putea Anglia și Statele Unite să rămână solidare cu Uniunea Sovietică? Liberalii cu bolșevicii? Vor înțelege în curând în ce situație se află.

Mussolini era cât pe ce să-i reamintească lui Hitler că și el a fost aliat pentru câteva luni cu Stalin. Dar a tăcut.

— Germania a suferit câteva lovituri în est, americanii au debarcat în Franța, dar vom rezista. Am fost urmat foarte prost de generali și comandanți care nu-și meritau posturile, dar sunt pe cale să iau din nou frâiele în mână. Dovada? Știi pe cine suspectez pentru atentatul ăsta? Pe colonelul Claus Schenk, Graf von Stauffenberg. A plecat de aici cu o jumătate de ceas înaintea exploziei și a fugit cu automobilul. Armata! Mereu armata! Am primit câteva lovituri fie din cauza incompetenței militarilor, fie a trădării lor. Am însă mare încredere în viitor. Dar, ia zi, mi-ai văzut pantalonii?

— Poftim?

— Schmidt, arată-i Ducelui pantalonii mei.

Extrem de jenat, Paul Schmidt a scos dintr-un sac pantalonii rupți pe care Hitler îi purtase în momentul atentatului. I-a desfăcut, i-a întins și i-a expus în fața Ducelui, care a fost nevoit să se minuneze de fiecare gaură sau ruptură.

— Admirabil, nu-i așa? i-a zberlat Hitler în ureche lui Mussolini.

Italianul l-a aprobat cu mină de fin cunoscător, de parcă ar fi cântărit calitățile unei arme noi.

— Și dacă mi-ai vedea lenjeria intimă! a mai urlat Hitler.

L-a luat de braț pe Duce, pentru a se întoarce în buncăr. Noroiul li se lipea de picioare, iar Mussolini îl susținea pe Hitler, care, fără să-și fi dat seama, se lăsa cu toată greutatea pe el.

— Da, dragul meu Duce, voința ne-a fost supusă câtorva încercări, dar vom învinge. Aștept cu nerăbdare niște arme miraculoase, care vor ieși în curând din uzinele mele. Profesorul Willy Messerschmitt a pus la punct un avion cu reacție care va putea ajunge până la opt sute de kilometri pe oră și va sfârâma aparatele de zbor inamice. Cea mai grozavă însă va fi racheta A4, o rachetă de lungă distanță, pusă la punct de genialul von Braun, care ne va permite, utilizând programul Kusch Kern, să distrugem în totalitate Londra. Ai spus ceva?

— Nimic.

— Poftim?

— Formidabil!

— Da, formidabil. Uimitor. Decisiv. Churchill se va prăji în curând ca un pui la frigare.

Mussolini a oftat, gata să-și piardă răbdarea, extenuat de greutatea celui de lângă el și asurzit de urletele acestuia.

— Mussolini, te iubesc și te admir. Dacă nu te-aș fi avut pe tine drept exemplu, poate că nu aș fi asaltat Germania. Fără Mussolini, Hitler nu ar fi existat.

— După care, nici Mussolini fără Hitler, a răcnit Ducele gândindu-se cu tristețe la puterea lui minusculă, menținută artificial de nemți.

— Ha, ha, tare haios. Tare, tare haios. N-o știam. Chiar tare haios. Chestia asta mă duce cu gândul că-n '31, la München...

Mussolini nu a aflat niciodată la ce se gândise Hitler. L-a lăsat să urle mai să-i crape venele gâtului, fără a mai încerca să formuleze un răspuns. S-au poticnit încă de vreo cincisprezece ori până au ajuns lângă automobile.

Afectuos, inepuizabil, Hitler l-a condus până la gară, până pe peron, până la ușa vagonului. Fatalist, Mussolini se gândea la iubita lui și la ce urma să mănânce seara, în tren. Fără să-i mai dea nici o atenție colegului într-ale dictaturii. În definitiv, Hitler nu avusese niciodată nevoie să fie ascultat pentru a vorbi și surd era de mai mulți ani.

*

„Dragă soră Lucia,

Trădarea este o lumină crudă care își trimite realitatea către tot ceea ce luminează. Poate că este unica lumină adevărată... De când am descoperit, în seara aceea groaznică, faptul că Heinrich se culcă cu fata mea, care nu are decât treisprezece ani, îl văd așa cum este. Și e de nesuportat.

Odată ce mi-am revenit din surpriză, l-am apucat pe Heinrich așa gol cum era și l-am târât în salon.

— Acoperă-te și explică-mi.

A pus mâna pe un pled, și l-a tras în jurul șoldurilor și mi s-a adresat cu un zâmbet arțagos.

— N-am nimic de spus.

— Explică-mi! Cum i-ai putut face Sophiei așa ceva?

A izbucnit în râs.

— În cel mai simplu mod din lume.

— Nu are decât treisprezece ani.

— Și? N-am obligat-o. E îndrăgostită de mine.

— Imposibil.

— Dar ce credeți? Duceți-vă și întrebați-o. N-am obligat-o. Nici o clipă. Ba chiar mi-a luat ceva timp până am cedat. Întrebați-o.

— Imposibil.

— De ce? Ați fi preferat un viol?

Dintr-un salt, s-a întins pe canapea, nepăsător, indiferent, sarcastic. Nici măcar nu-mi înțelegea deznădejdea.

— Heinrich, cum mi-ai putut face așa ceva? Tocmai mie?

— Dumneavoastră și ea sunteți două persoane diferite. Nu văd legătura.

— Heinrich, e fata mea, am o răspundere, o protejez. Și tu, care ești precum fiul meu, mi-am închipuit că-mi ești prieten, credeam că și tu o protejezi.

Am așteptat. I-am lăsat timp să conștientizeze, să-i fie rușine, să regrete, să-și ceară iertare. După zece minute, a sărit în picioare, s-a uitat la mine nerăbdător, dacă nu cumva iritat, și m-a întrebat fără vreo nuanță în glas:

— Gata? Mi-e groază de scene din astea. Urc la mine în cameră să fac un duș.

Și a ieșit.

Abia în clipa aceea am înțeles.

Heinrich e lipsit de orice fel de valoare morală, de orice sentiment. A făcut-o cu o puștoaică doar fiindcă simțea nevoia și a vrut-o și ea. Fără a conta nimic altceva pentru el.

M-am dus la Sophie, care stătea în pat și plângea. Am dat s-o iau în brațe ca s-o liniștesc, să vadă cât țin la ea, dar s-a încordat și s-a tras la celălalt capăt al patului. Nu mai suporta decât îmbrățișările lui Heinrich!

Am încercat să stau de vorbă cu ea și am priceput ce reușise să facă acel demon. Da, îl iubea. De altfel, toată lumea îl iubea în familia mea, inclusiv și în primul rând eu, tatăl ei, care l-am impus tuturor celorlalți. Cu ce era ea vinovată? Heinrich era un băiat frumos, iar eu afirmasem că era un geniu. Și-atunci?

— Și-atunci nu trăiești aceeași stare cu-a lui, draga mea. Tu îl iubești, însă el nu te iubește.

— Cum poți să spui așa ceva? Sau poate că nu pot fi eu iubită, asta e!

— Ba da, poți fi iubită. Și eu te iubesc, și mama ta, și Rembrandt, și Lucia, și atâția alții pe care-i cunoști și încă mulți care vor urma, nu însă și Heinrich.

— De ce?

— Fiindcă Heinrich este un monstru. Un animal hrăpăreț, interesat, care nu se ia decât după propriile lui dorințe, fără nici o barieră morală, fără simțul prieteniei, incapabil să iubească.

— Te detest. Spui asta fiindcă ești gelos.

Dragă Lucia, te scutesc de restul acelei nopți. Sophie nu voia să recunoască în Heinrich decât pe acel Făt-Frumos, iar eu, care gândisem la fel ca ea, cum oare aș fi putut să o conving de contrariu?

A doua zi, Heinrich a dispărut. Fără nici o explicație. Dintre toate darurile pe care mi le-a făcut, acest gest brutal a fost cel pentru care îi mulțumesc cel mai mult, fiindcă mi-a permis să o conving pe Sophie că aveam dreptate. De atunci, e ca rătăcită.

Am aflat că Heinrich locuiește pe la mai multe persoane – o americană miliardară, sensibilă la farmecele efebilor, un bătrân galerist celibatar, din aceleași motive, un tânăr cuplu de jurnaliști de la *Le Figaro* care țin să-l lanseze etc. – și că frecventează locurile în care eu l-am prezentat și pe unde aruncă în mine cu toate mizeriile posibile. Conform versiunii pe care o prezintă, a fost nevoit să fugă întrucât nu mai suportam să fiu covârșit de geniul lui, întrucât prin intermediul lui pricepusem că nu sunt altceva decât un suprealist de mâna a zecea și, în schimbul lecțiilor și al serviciilor pe care i le-am făcut, îl obligam să plătească un preț enorm, adică îl forțam să se însoare cu fata mea. Nu-ți mai repet cum îndrăznește, ajuns în acest punct al poveștii, să pună tot soiul de murdării pe seama Sophiei, fiindcă este atât de mizerabil, încât nici măcar nu pot să mă gândesc la spusele lui fără să-mi vină să-l iau la bătaie.

Dragă Lucia, cum îți explici ce a făcut Cain? Dar sărutul lui Iuda? Trădătorul mă face să-mi pierd cumpătul și să nu mai știu pe ce lume mă aflu. Prăbușit de durere, încerc totuși să găsesc o logică a comportamentului lui Heinrich. Vreau să înțeleg. Să înțeleg nu pentru a justifica. Să înțeleg nu pentru a nu mai condamna. Să înțeleg pentru a suferi mai puțin. Răul

este un mister mai profund decât binele, întrucât în bine există lumină, dinamism, afirmarea vieții. Cum se poate alege un lucru obscur?

Credinciosul și dezorientatul tău Adolf H.“

*

De acum, rușii ajunseseră la porțile Berlinului.

Din Cancelaria Reichului se auzea huruitul continuu al tirurilor.

Avioanele englezești bombardau fără încetare orașul. În ceasurile în care era redată doar soarelui și tăcerii, capitala nu mai semăna decât cu antrepozitul vechi, plin cu decoruri, al unei opere de provincie: din imobilele înalte și mândre nu mai rămăseseră decât bucăți sfărâmate, fațade sau câte un perete acoperit cu diferite tapete, după etajele care mai rezistaseră, fără măcar un singur planșeu întreg; țândări de viață intimă spânzurau ici și colo, atârând în gol, ba un lavabou, ba un cuier, ba o măsuță de toaletă ținându-se disperată-n șuruburi, ba un tablou al înaintașilor care, de acum, rămăseseră fără descendenți. Deasupra molozului și mormanelor de resturi, nu se mai vedeau decât accesoriile unor existențe întrerupte. Bombele păreau a fi pătruns prin efracție, operând ca niște tâlhari, lăsând în urmă iz arhaic de jaf și de violuri colective.

Hitler nu mai trăia decât sub pământ.

Întors la Berlin – unde altundeva s-ar fi putut duce, din moment ce lațul se strângea? rușii înaintau în est, aliații în vest –, nu mai găsisese decât ruinele palatului neobaroc care folosisese drept Cancelarie încă de pe vremea lui Bismarck și doar câțiva pereți din noua Cancelarie concepută de Speer, apartamentele fiindu-i distruse de bombele incendiare. Drept urmare, a optat pentru buncăr, un adăpost antiaerian construit în 1943, în grădinile Cancelariei, un labirint claustrofob din beton gros, în care se ajungea după ce se trecea printr-o succesiune de scări obositoare, mușuroi de cârțiță prevăzută cu un sistem de iluminare zgârcit și pâlpat, care funcționa datorită unui grup electrogen diesel ce împușca coridoarele prea puțin încălzite și care

se aeriseau greu, un soi de mormânt în care Führerul intrase de viu.

— Nici nu vreau să aud de soluție politică, de negocieri. Nu voi capitula. Voi lupta atâta timp cât va mai exista un singur soldat. Iar când ultimul soldat mă va lăsa baltă, îmi voi trage un glonț în cap. Prin mine însumi apăr Germania de un armistițiu rușinos. Prin mine însumi feresc Germania de catastrofă.

Cea mai mare parte dintre germani însă gândeau exact invers: prin sine însuși, Hitler îi târa către apocalipsă. Un om politic preocupat de sănătatea poporului lui, a orașelor și a instalațiilor industriale ar fi negociat deja pentru a opri distrugerea, ar fi luat rușinea asupra lui și ar fi evitat moartea altor mii de civili și militari.

Hitler îi ordonase lui Speer să distrugă podurile, autostrăzile și complexele industriale. Dușmanul nu trebuia să pună mâna decât pe pământ pârjolit. Pentru întâia oară, Speer nu-l ascultase, gândindu-se că, după dezastru, Germania și-ar fi putut ridica iarăși, repede, fruntea, transferându-și ambițiile în Reichul de după Führer.

Când i s-au anunțat concluziile înfricoșătoare ale conferinței de la Yalta, în care Churchill, Roosevelt și Stalin anunțaseră la ce urma să fie supusă Germania după căderea lui, Hitler primise vestea cu un calm care îi înghețase pe cei din jur.

— Vedeți? V-am spus eu.

— Da, iubite Führer, dar va fi groaznic: țara împărțită și demilitarizată, partidul nazist interzis, industria plasată sub control, reparații de plătit și judecarea „criminalilor de război“.

— Asta v-am spus și eu mereu: este inutil să negociem. Trebuie să rezistăm până-i vom putea da peste cap. Sau să rezistăm până când vom dispărea.

— Populația cere un armistițiu rapid.

— Nu trebuie să țineți cont de populație. E slabă și zgârcită cu ea însăși. Păi ce, fac eu economie de mine însumi? Până la capăt mă voi bate, și când nu voi mai putea îmi voi trage un glonț în țeastă. E totuși simplu, nu?

Ca dintotdeauna, corpul lui Hitler nu era decât un simptom de carne, exprimând exact starea Germaniei. Cocârjat, tremurând, semn al bolii Parkinson care-l năpădise, cu mâna flască, aerul rătăcit, fața pământie, Führerul vorbea cu dificultate, lăsând să-i scape un firisor de salivă pe la colțurile gurii. Nu se mai putea deplasa decât cu prețul unor dureri crunte, iar urechile purulente îi sângerau continuu.

— Până la capăt mă voi bate.

De bătut nu se bătea, dar faptul că supraviețuia atât de ruiat era în sine tot o luptă.

Adipos, galben și cremos, doctorul Morell se învârtea tot timpul prin buncăr tratându-l cu somnifere pentru a-l adormi, cu excitante pentru a-l trezi, cu picături pentru digestie, cu comprimate pentru întărirea excrementelor, cu laxative pentru a se putea ușura. De acum până și cea mai neînsemnată funcție vitală trebuia să fie asistată. Drogat, intoxicat, dependent, trupul lui Hitler ajunsese o anexă farmaceutică, îngurgitând stricină și beladonă pentru a lupta împotriva flatulenței, opiacee pentru a liniști tulburările intestinale, cocaină în picături oftalmice și amfetamine pentru a combate oboseala. Dieteticienii îi pregăteau grijulii feluri de mâncare de care nu se atingea, de teamă să nu fie otrăvit, iar doctorul Morell era nevoit să argumenteze ceasuri în șir pentru a-l convinge că nu contractase cele câteva rare infecții de care încă nu suferise. Din cauza luptelor în care oamenii mureau rapid, Hitler nu mai era interesat, ca în trecut, de maladiile lente precum cancerul sau insuficiența cardiacă, ci devenise preocupat numai de boli fulgerătoare. Ipohondria i se adaptase vremii de război.

Recitea viața lui Frederic cel Mare, al cărui portret îl adusesse în biroul lui din subteran, și continua să creadă că prin încăpățânarea de care dădea dovadă își va putea atinge țelul. Când i s-a anunțat moartea președintelui american Roosevelt, a văzut în aceasta un semn decisiv al providenței. Roosevelt murea în plin război, la fel ca țarina Elisabeta în fața lui Frederic cel Mare! Ceea ce însemna că situația avea să se schimbe.

— Ca pe vremea Războiului de Șapte Ani. Pentru noi, va ține numai cinci. Ar trebui să ne fie rușine să ne tot plângem!

În ziua aceea s-a jucat mai multe ceasuri cu Lupu, cățelușul pe care i-l dăruise Blondi. Viitorul luminos își reintra în drepturi.

În același timp, postul de observație de la grădina zoologică îl informa despre înaintarea artileriei ruse în Berlin.

Și a sosit și ziua în care Armata Roșie nu se mai găsea decât la câteva sute de metri de buncăr.

Hitler a tunat și-a fulgerat mai bine de o oră.

— Imbecilul de Göring nu a fost niciodată în stare să mă urmeze, nu e decât un morfînoman, un corupt, o halcă de osânză care nu se gândește decât la cum să-și scape pielea și comorile dobândite-n război. Credeți că nu m-am prins că se machiază, că-și dă cu pudră ca să iasă mai bine în fotografii? Vă-nchipuiți că nu i-am observat extravagantele vestimentare, costumele de mătase de un gri ca al penelor turturicii și halatele de fachir? Vă imaginați că nu știu c-a jefuit toate muzeele din țările pe care le-am cucerit, ca să-și umple pivnițele? Știam toate astea, dar l-am iertat fiindcă am crezut că-mi era credincios! Și larva aia de Himmler, limaxul mustăcios, credeți că nu știu că a încercat să negocieze jidanii din lagăre cu suedezul Bernadotte¹? Să se folosească de jidanii care au mai rămas ca de niște ostatici, pentru a discuta armistițiul, în loc să-i execute? Credeți că nu știu că a încercat să-și asigure viitorul alături de aliați? Să fie împușcați! Toți vreau să fie împușcați! Am fost trădat! M-au trădat generalii mei! Infanteria m-a trădat! SS-ul m-a trădat! Aviația m-a trădat! Industria m-a trădat! N-am în jurul meu decât trădători sau handicapați! La moarte cu ei! La moarte!

1. Folke Bernadotte, conte de Wisborg (1895–1948), a negociat eliberarea a 15 000 de prizonieri din lagărele de concentrare naziste și a murit asasinat la Ierusalim, unde se afla ca prim mediator ONU pentru Palestina, de membri ai grupului sionist Lehi.

Dintr-odată urletele s-au întrerupt. Vocea-i plesnise, parcă. Nemaireușind să se țină drept pe scaun, s-a prăbușit peste masă, murmurând, livid, ca atins de un suflu din altă lume:

— Războiul e pierdut.

Doctorul Morell a dat să-i facă o injecție cu glucoză.

Hitler s-a ridicat și l-a privit îngrozit.

— Vrei să mă droghezi. Vrei să mă împiedici să-mi ratez ieșirea din scenă. O să te-mpușc.

— Nu e decât glucoză.

— Te-mpușc! Tu, care încerci să mă otrăvești! Pe loc te-mpușc!

Doctorul Morell a șters-o cu pași mărunți și s-a ascuns ghemuindu-se în spălătorie, pentru a aștepta acolo sfârșitul furtunii.

Hitler s-a uitat cu ură la cei din jurul lui.

— Mă voi sinucide...

— Dar, iubite Führer...

— Este singura mea șansă de a-mi reabilita reputația. Dacă voi părăsi scena lumii dezonorat, atunci degeaba am trăit. Ieșiți afară! Ieșiți toți!

Simțea cum îngheață: toată viața vorbise despre sinuciderea lui, în ultimele luni mai mult decât oricând, dar lucrul era spus întotdeauna pe ton vesel, ca un elan de virilitate, un act de impetuozitate, o afirmare de sine, un semn de sănătate înfloritoare. În ziua aceea, pentru întâia oară, chiar se gândea la sinucidere știind c-o va face. Ceea ce producea un cu totul alt efect.

S-a ridicat, a observat că se clătina și s-a dus să se privească în oglinda de la toaletă.

Ce a zărit l-a îngrozit. Nu el era acolo, în oglindă, ci mătușa Johanna, sora mamei lui. Umflăturile, ridurile, pungile de sub ochii injectați, firele albe din părul devitalizat, toate erau ale mătușii Johanna așa cum o văzuse ultima dată, nu ale lui, nu ale lui Adolf Hitler. Era o greșeală! Se simțea sătul, uzat precum chipul mătușii Johanna, așa cum îi apărea în oglinda de deasupra chiuvetei.

S-a întors în birou și s-a prăbușit pe canapea. *Să mă obișnuiesc. Am nevoie de câteva zile ca să mă obișnuiesc. Dintotdeauna am știut că voi muri pe picioare, dar mi se părea că se va întâmpla undeva departe, departe...* S-a uitat în sus, spre portretul lui Frederic cel Mare, pentru a-i insufla curaj, dar nu s-a întâmplat nimic. *Sacrificiul va fi minunat. În orice caz, rușii nu trebuie să mă prindă viu, altfel... Da, un proces, ar fi în stare să-mi facă un proces. Numindu-mă criminal de război. Chiar că-ți vine să râzi. Jidanii, bolșevicii, englezii, americanii sunt la originea acestui război criminal și exact ei mă consideră pe mine „criminal de război”. S-a-ntors lumea pe dos. Iar eu voi părăsi această lume care a-nnebunit. Fiindcă mă vor împușca. Adică eu, Adolf Hitler, să fiu pus cu spatele la zid de o bandă de ucigași comuniști? Niciodată! Sigur, aș mai putea rezista câteva zile în Bavaria. Dar la ce bun? Dictatorul Hitler lipsit de putere și ascuns în Alpi? Pură figurație? Nu, nu voi juca rolul refugiatului din Berchtesgaden. Mă vor găsi foarte repede. Câteva zile de viață în plus, dar voi plăti prin terfelirea imaginii. Nu, aici trebuie să mor. În inima celui de-al Treilea Reich. Trădat și asediat. Dar demn. Ce exemplu sublim pentru generațiile viitoare. Hitler, eroul. Hitler, modelul rezistenței absolute. În cinci ani, toată Europa va fi bolșevică, nazismul o legendă, iar eu voi deveni un mit. Se vor gândi la mine ca la Socrate sau ca la Isus. Ca la Siegfried. Ca la Rienzi. Referința wagneriană a apărut exact la timp pentru a-l face să treacă de la încântare la entuziasm. Rienzi, romanul extraordinar lăsat baltă de populația nerecunoscătoare, arzând în flăcările Capitoliului. *Își mulțumesc, Wagner. Mulțumesc cerului că mi-a trimis, atât de tânăr, vestea destinului meu. Rienzi. Da. Rienzi.**

Dintr-odată, s-a îndreptat către pick-up și și-a pus uvertura de la *Rienzi*. Pompa gravă, solemnă, bărbătească a muzicii a făcut ca visul său să capete dimensiunile cosmice în care se simțea atât de bine.

Întins pe canapea, cu ochii închiși, cu ceafa sprijinită de o pernă, se lăsa îmbătat de imaginile viitorului, cele ale cultului

său, cu procesiuni fastuoase la aniversarea nașterii și a morții, cu flamuri roșii și negre având svastica imprimată pe ele, cu mulțimi reculegându-se, armonioase și unanime ca un cor de operă, sub capul lui cu ochii luminoși privind binevoitori din fotografiile de zece pe zece metri generațiile ce aveau să vină. Se gândea cu emoție la copilașii germani cărora, pentru întâia oară, într-o sală de clasă însoțită, mirosind plăcut a cerneală și a pastă de lipit cu aromă de migdale, învățătorul le va spune preafrumoasa poveste a lui Hitler. Se vedea trăind în inimile lor pure și impresionabile. Întrevedea puterea pe care adolescenții, veacuri de-a rândul, o vor extrage din voința lui sălbatică, din destinul lui încordat ca un arc din prima până în ultima zi a vieții. Da, era necesar ca această viață să i se încheie prin sinucidere, printr-o moarte din proprie decizie, întrucât totul în existența lui fusese produsul propriei voințe. Propriei voințe! Voințe! Inclusiv moartea!

La încheierea discului, Hitler deja se îndrăgostise de propria sa moarte.

Eva Braun se prăbușise pe genunchii lui, implorându-l:
— Rămân. Vreau să mor împreună cu tine.

Primul lui reflex a fost să o refuze. *Nu, în nici un caz n-o să-mi furi moartea. Adică ești gata să ciugulești firimiturile acestei minunate ieșiri din scenă pe care tocmai mi-o organizez?*

S-a aplecat spre ea, descoperind-o frumoasă, tânără, luminoasă. În ziua aceea era brunetă, întrucât, în lipsa industriei chimice, nu mai avea cum să-și facă părul blond. Eva i-a zâmbit tremurând.

— Adolf, vreau să mor alături de tine.

Imaginea i-a apărut fulgerător în minte: cei doi îndrăgostiți adormiți unul lângă altul, Tristan și Isolda. Da. Încă o podoabă pentru legendă. Adolf și Eva, îndrăgostiții eroici și eterni. Adolf și Eva ca Romeo și Julieta sau ca Tristan și Isolda.

— Bine. Vei muri alături de mine.

Mulțumesc, Wagner.

— Adolf, sunt fericită. Nicicând nu m-ai bucurat mai mult decât acum.

Adolf s-a strâmbat. Prefera să nu se mai gândească la trecut, la neîncetatele scene, reproșuri, umilințe la care o supusese. Totul pleca de la zero. În fond, din punctul lui de vedere, povestea lor de dragoste abia în ziua aceea începea. Da. Nu acceptase niciodată ca publicul să știe de Eva Braun, o ținuse ascunsă, dar acum avea să oficializeze legătura lor. Führerul pătrundea în liniștea morții la braț cu o minunată tânără îndrăgostită de el. Magnific.

— Vrei să te măriți cu mine?

Evei Braun i s-a părut că nu auzise bine.

— Eva, te-ntreb dacă vrei să te măriți cu mine! a țipat Hitler, care oricum zbiera de fiecare dată, de când îi crăpaseră timpanele.

Ochii Evei s-au umezit. În sfârșit îi propunea el ceea ce ea îl rugase de sute de ori, dând astfel naștere tuturor certurilor dintre ei. Așa că s-a prăbușit pe covor, suspinând.

— Eva, ți-am pus o întrebare pe care n-am mai adresat-o nimănui. M-aș bucura să primesc un răspuns.

Eva s-a repezit spre el, îmbrățișându-l pierdută.

— Da, bineînțeles, iubirea mea. Bineînțeles că da. Doar e cel mai scump vis al meu. Doar dintotdeauna te-am rugat s-o facem.

Îl acoperise de săruturi, ceea ce pe Hitler îl îngrețoșa, dar, ținând cont de împrejurări, n-a mai respins-o.

— Ești fericită?

— E cea mai frumoasă zi din viața mea.

— Foarte bine. Atunci diseară ne vom căsători și mâine ne vom sinucide.

S-a ridicat, obligând-o astfel pe Eva să înceteze efuziunile, și s-a îndreptat către seif.

— Trebuie să ard niște hârtii.

— Foarte bine, dragostea mea.

— Ia-le pe secretarele mele și organizați împreună ceremonia de diseară.

Evei tot nu-i venea să creadă ce întorsătură luaseră lucrurile.

— Adolf, totuși, aș vrea să știu...

— Poftim? a urlat Hitler, care nu auzea nimic.

— Aș fi vrut să știu...

— Ce?

— De ce acum? De ce exact astăzi îmi acorzi această... mare onoare pe care mai înainte mi-ai refuzat-o de fiecare dată.

— Din coerență.

— Din ce?

— Din coerență. Întotdeauna am spus așa: câtă vreme am un viitor politic, mariajul e exclus. Nu mai am viitor politic, deci te iau de nevastă.

Câteva clipe, Eva Braun s-a întrebat cum ar fi trebuit să primească bizara cerere în căsătorie, dar, cum alta nici că mai primise, a decis că era femeia cea mai fericită din lume.

Urmărind cum ardeau documentele pe care le scosese din seif, hârtii privitoare la averea personală, la organizarea genocidului, la distrugerea bisericilor creștine și cele câteva schițe vechi de arhitectură, Hitler s-a gândit la propria unicitate.

„Cât de diferit sunt. În jurul meu, toți nu se gândesc decât la cum să-și salveze pielea și bunurile materiale. Eu, în schimb, arunc totul în foc. Ce dezinteres! Câtă noblețe! Totul e nobil. Până la capăt. Chiar așa, n-ar trebui să mă hotărâsc cum va arăta înmormântarea mea?”

— Christa! Johanna!

Secretarele au apărut, livide.

— Ia haideți, nu mai fiți atât de triste. Mai bine să plec astfel decât să accept dezonoarea.

— Iubite Führer, tocmai am primit o telegramă referitoare la Mussolini.

— Eeei?

— E mort.

— Ah...

Hitler era însă prea preocupat de propria soartă ca să-i mai pese. Își dorea să scape cât mai repede de acea conversație și de aerul îndurerat al secretarelor.

— Cum s-a-ntâmpat?

— El și iubita lui, Clara Petacci, au fost spânzurați îngrozitor, cu capetele-n jos, iar populația a aruncat cu pietre în ei.

Hitler s-a cutremurat. Dacă rușii vor proceda la fel cu rămășițele lui pământeste? Trebuiau luate măsuri de precauție. Le-a explicat secretarelor înspăimântate că, imediat ce aveau să-și ia viețile, trebuiau să-i ardă pe el și pe Eva Braun. Ulterior, prețioasa cenușă trebuia recuperată pentru mormântul grandios pe care fără îndoială viitorul avea să-l pregătească. Incinerarea însă trebuie să se petreacă rapid. Corpurile vor fi duse în curte, stropite cu benzină, un chibrit și gata! N-ar suporta să se distreze unii și alții pe seama cadavrului lui. *Nu voi fi prins nici viu, nici mort. Nimic nu va fi capturat din persoana mea.*

Ceremonia căsătoriei a avut loc la miezul nopții, în buncăr. Înduioșată de bucuria Evei, care anunța pe toată lumea că în sfârșit o așteaptă și pe ea o noapte a nunții, secretara Christa i-a dăruit ultimele ei flacoane cu decolorant, în așa fel încât Eva să fie de un blond platinat în minunata ei rochie albastră.

Eva strălucea de fericire. Îl iubise dintotdeauna pe Adolf Hitler, dar nu fusese niciodată sigură că și el o iubește. Pentru ea, nunta era dovada.

În adăpostul zguduit de explozii, în fața consilierului municipal care se numea Wagner, îmbrăcat în uniformă nazistă, Adolf Hitler și Eva Braun și-au jurat credință veșnică. După care anturajul i-a felicitat pe tinerii căsătoriți, a destupat sticlele de șampanie și s-au găsit și ceva prăjiturele.

Pe la patru dimineața a sosit și Goebbels, extrem de emoționat, cu lacrimile șiroind pe obraji și anunțând că soția și copiii lui se vor muta și ei în buncăr și-i vor urma pe cei doi în moarte.

Gest care l-a impresionat foarte mult pe Hitler.

S-a dus și i-a sărutat pe cei șase mici „H“, Helga, Hilde, Hellmut, Holde, Hedda și Heide, care nu bănuiau nimic din ceea ce avea să se întâmple și care nu-și mai reveneau din mirarea că, la vârsta lor – aveau între patru și doisprezece ani –, li se permitea să rămână trei alături de cei mari. Hitler s-a jucat și a glumit puțin cu ei, înainte de a se retrage. Ajungând în dormitorul nupțial, și-a spus că, rămânând de unul singur, moartea lui ar fi evocat *Rienzi*, împreună cu Eva se ridica la nivelul din *Tristan și Isolda*, iar adăugându-i și pe micuții „H“ ajungea la *Amurgul zeilor*.

Se mișcau și el, și Eva sub imperiul oboselii și al ceremoniei nunții. Măcar o dată, Hitler a adormit fără sedative.

La șapte dimineața, s-a trezit cuprins de îndoială. Dacă sticlutele cu otravă erau măsluite? Dacă erau produsul unui complot?

A trezit-o pe Eva.

— Trebuie să verific dacă doza pe care o vei înghiți funcționează. Închipuie-ți că...

Eva nu reușea să priceapă ce și-ar fi putut imagina mai rău decât situația în care se aflau, dar a încercat să-și liniștească soțul.

— Nu înțelegi, Eva. Toată lumea minte. Toată lumea trișează. Toată lumea trădează. Cine îmi poate dovedi că sticlutele cu cianură pe care ni le-a dat doctorul Stumpfegger, trădătorul ăla, își fac efectul? Blondi! Da! Trebuie să le încerc pe Blondi.

Și-a chemat cățeaua pe care o adora, fără îndoială unica ființă de pe fața pământului căreia îi dăruise atât de multă afecțiune, și-a pus oamenii s-o țină, i-a deschis fălcile cu forța și i-a spart capsula de cianură între dinți.

Blondi s-a prăbușit instantaneu.

Lupu, cățelandrul ei, a venit să o miroasă, neînțelegând de ce nu mai mișca. Un miros puternic de migdale, caracteristic acestei otrăvi, îi emana din corp. Cățelul s-a dat înapoi speriat și a luat-o la fugă schelălăind.

Hitler a urmărit scena fără un cuvânt, după care s-a închis în biroul lui. Nu voia să fie văzut plângând.

A hotărât să-și mai acorde o zi. În definitiv, poate că Armata Roșie avea să se retragă. Poate...

Aghiotanții au sosit pentru analiza situației: amplexarea dezastrului l-a făcut pe Hitler să nu mai găsească nimic de spus. S-a culcat șoptindu-i Evei Braun:

— Ne-am mai acordat încă o zi pentru a-ți putea fi bărbat măcar douăzeci și patru de ore.

Eva Braun a început să plângă, ea, care de obicei era atât de veselă, iar Hitler s-a surprins curgându-i și lui lacrimile.

A doua zi i s-a telefonat că soldații sovietici puteau ajunge în grădina Cancelariei dintr-un moment într-altul.

Hitler și-a pus uniformă, Eva rochia albastră de mireasă, apoi el a anunțat că venise ziua în care aveau să se sinucidă.

A ținut totuși să ia prânzul, ca de obicei, la ora treisprezece, fiindcă i se făcuse foame. La salată, gândul i-a zburat la Georg Elser, asasinul lui, dublul lui, germanul de condiție medie pe care-l ținea închis într-un lagăr. A sunat, ordonând să fie executat. Apoi a mâncat mai bine.

La desert a fost deranjat de Magda Goebbels, care, extrem de agitată, l-a implorat pe Führer să-i trimită de acolo pe copiii ei, să-i convingă soțul să-și schimbe decizia în privința lor.

— Doamnă, nu se ia vorba-napoi.

A dat-o la o parte din drum și s-a dus în biroul lui. Eva Braun a venit imediat după el.

Dincolo de ușă, ceilalți așteptau. Goebbels, Bormann, Axmann, valetul personal, alți locuitori ai buncărului ciuliseră urechile. Degeaba. Huruitul motorului diesel acoperea totul, la fel și țipetele micuților Goebbels, care luau, fără să știe, ultima lor masă împreună cu secretarele.

După zece minute, valetul a luat inițiativa și a deschis ușa.

Eva Braun, prăbușită pe partea stângă, degaja un miros oribil de cianură.

Hitler era căzut, fără viață, cu pistolul la picioare.

Era ora cincisprezece și douăzeci și nouă de minute.

„Dragul meu Adolf H.,

Am fost fericită să vă revăd, în sfârșit, duminică, pe tine și pe Sophie, după încercările prin care ați trecut la Paris. Mai mult decât orice, tandrețea pe care Sophie ți-o arată îmi dovedește că a ieșit întărită din acele încercări și, poate, va judeca oamenii și pe baza calităților lor morale, nu numai a aparenței fizice, înainte de a le acorda încredere. În sfârșit, cel puțin așa speră vechea ta prietenă, sora Lucia. Cât despre Rembrandt și Sarah, e mai bine să creadă că ruptura-trădare a lui Heinrich te-a avut în vedere doar pe tine. Adevărul își va aștepta ora potrivită pentru a ieși la lumină: pentru tine, care nu ai avut încotro, a sosit mai înainte, sub forma unei crize; pentru ei, va veni mai târziu, într-o seară de vară, plină de încredere, ca darul clipei împărtășite.

În atmosfera creată de reîntâlnirea noastră, nu am avut ocazia să stăm de vorbă despre Heinrich.

După părerea mea, Cain, Iuda sau Heinrich al tău nu sunt niște trădători, ci, în primul rând, niște monștri, trădarea nefiind decât una dintre fețele monstruoziității lor.

Ce este un monstru? Un om care face rău în mod repetat.

Este conștient că face rău? Nu. Aproape niciodată. Uneori, da, însă faptul că totuși mai conștientizează uneori nu-l schimbă. Întrucât monstrul se justifică pentru sine, zicându-și că niciodată nu a dorit să facă rău. Este vorba numai despre accidente de parcurs.

Deși pe planeta aceasta se face atâta rău, nimeni nu aspiră la rău. Nimeni nu este rău din proprie voință, nici cel mai mare escroc, nici cel mai oribil asasin sau cel mai sângeeros dictator. Fiecare crede că acționează așa cum trebuie, în orice caz în numele a ceea ce el consideră a fi binele, iar dacă acest bine se dovedește a nu fi fost și binele celorlalți, dacă provoacă durere, suferință și ruină, desigur că a fost vorba despre efecte colaterale, nu despre ceva dorit. Toți ticăloșii au mâinile curate. Cum am fost trimisă în închisorile din Prusia, pot să te asigur:

ticălosul se privește liniștit în oglindă, ține la persoana lui, se admiră, se justifică, are impresia – câtă vreme nu a ajuns la eșec – că poate trece învingător peste greutățile care-i opresc pe alții. Nu e departe de a se considera un erou.

Așa este și Heinrich. Nu-și vede decât interesul și propria plăcere – pe care o consideră binele lui – și nimic altceva în afara eșecului nu-l va opri din drum. Va face mult rău și multe tablouri frumoase.

Heinrich însă nu este decât un răufăcător oarecare. Se poate și mai rău.

Cred că, pe acest pământ, există două soiuri de monștri: cei care nu se gândesc decât la ei și cei care nu se gândesc decât la ceilalți. Altfel spus: *ticăloșii egoiști* și *ticăloșii altruști*. Heinrich aparține primei categorii, întrucât pune propria plăcere, propria reușită mai presus de orice altceva. Cu toate astea, oricât de nefast s-ar dovedi, nu va fi niciodată atât cât un răufăcător din a doua categorie.

Ticăloșii altruști provoacă pagube mai mari, fiindcă nimic nu-i oprește, nici plăcerea, nici sașietatea, nici banii, nici gloria. De ce? Pentru că *ticăloșii altruști* nu se gândesc decât la ceilalți, depășesc cadrele daunei private și fac mari cariere publice. Mussolini, Franco sau Stalin se simt investiți cu o misiune, din punctul lor de vedere nu acționează decât pentru binele comun, sunt convingși că fac bine suprimând libertățile și închi-zându-și oponentii, ba chiar împușcându-i. Nu iau în seamă dreptul celuilalt. Își șterg mâinile pline de sânge cu prosopul idealului, privirea o au așintită spre linia de orizont a viitorului, incapabili să vadă oamenii la înălțimea lor firească, anunțând celor pe care fac experimentul venirea unor vremuri mai bune, în timp ce-i obligă să trăiască tot ce e mai rău. Și nimic, nimic și niciodată nu îi va contrazice. Fiindcă au dreptate de la bun început. Fiindcă știu. Nu ideile lorucid, ci legătura pe care o întrețin cu aceste idei: certitudinea.

Un om sigur este un om înarmat. Un om sigur care este contrazis va fi peste o clipă un asasin. Ucigând îndoiala. Convingerea

ii dă puterea de a nega fără discuții și fără regret. Gândește cu un aruncător de flăcări. Afirmă cu tunul.

Așadar, răul cel mai mare nu are legătură nici cu inteligența, nici cu prostia. Un idiot care se îndoiește este mai puțin periculos decât un imbecil care știe. Toată lumea se înșală, și geniul, și arieratul, și nu eroarea este periculoasă, ci fanatismul celui care crede că nu se înșală. *Ticăloșii altruști* care se înarmează cu o doctrină, cu un sistem de explicații sau cu credința în persoana lor pot târi omenirea extrem de departe în delirul lor înfometat de puritate. Cine vrea să facă pe îngerul nu dovedește decât prostie. Mi-e frică, Adolf, mă tem că nu s-a terminat, mi-e frică unde se poate ajunge acum, cu progresul armelor și al tehnicilor de comunicație. Mi-e frică de dezastre radicale, iremediabile, de osuare, de ruină...

Așa-i că nu crezi în Dumnezeu, dragul meu Adolf? Eu în diavol nu cred! Fiindcă nu pot concepe un diavol care ar dori răul doar de dragul răului. Nu există intenție a răului pură. Fiecare este convins că face bine ce face. Diavolul se crede întotdeauna înger. De-asta mi-e atât de frică. Poate că într-o zi va apărea un biet individ frustrat până la limita nebuniei, un biet individ care își va dori să facă binele exact la fel ca Dumnezeu, dacă nu cumva și mai bine, un incendiator reformator, un diavol din sfidare față de Dumnezeu, un diavol din invidie față de Dumnezeu, un diavol din ambiție, un mim grotesc, un clown.

Nu știi de ce m-a luat așa valul. Cum zicea mama, am imaginația la fel de aprinsă ca laptele care dă-n foc și, uneori, mă plimb prin lumi care, fără îndoială, nu există. Poate acesta este și motivul pentru care cred în Dumnezeu. Flacăra imaginației mele...

Primește deci dovada afecțiunii credincioasei tale prietene, care abia așteaptă să te vadă duminica viitoare,

Sora Lucia.

P.S.: Mă îngrijorează starea socrului tău, Joseph Rubinstein. Dă-mi cât mai repede vești despre el, ca să mă liniștesc."

*

6 august 1945. Americanii au aruncat prima bombă atomică asupra Hiroshimei.

9 august 1945. O a doua bombă a fost lăsată să cadă la Nagasaki, care a fost total distrus de focul nuclear.

În săptămânile care au urmat, luptele au încetat.

S-a făcut numărătoarea. În afara cadavrelor calcinate ale lui Adolf Hitler și Evei Braun, care au fost găsite sfâșiate de bombe, în curtea Cancelariei, s-a mai descoperit că războiul a făcut cincizeci și cinci de milioane de morți, dintre care opt milioane de germani și douăzeci și unu de milioane de ruși, bilanț la care ar trebui adăugați și treizeci și cinci de milioane de răniți și trei milioane de dispăruți.

*

Sophie și Rembrandt, gemenii, vegheau rămășițele pământesti ale bunicului lor, în camera cu draperiile trase. Un lung șir negru și tăcut de oameni aștepta în fața porții cu două canaturi a vilei lui Joseph Rubinstein, pentru a aduce un ultim omagiu prietenului lor.

Adolf H. și Sarah se ascuseseră în cel mai întunecos loc al casei, în mansarda supranumită sala de jocuri, unde mai multe generații de mici Rubinsteini depozitaseră albume, cărți primite ca premiu, păpuși, căluți de lemn, marionete și costume de zână. Pe masa de biliard, Adolf făcea dragoste cu Sarah.

Asta fusese tot ce găsisese mai potrivit în clipa în care Sarah, dezorientată, fugise din încăperea în care zăcea tatăl ei. Mai întâi plânsese împreună cu ea, apoi, sărutându-i obrajii, ascunzându-și nasul în părul ei de culoarea și aroma mierii, îi simțise trupul suplu și puternic abandonându-i-se lipit de al lui, așa că o sărutase pe gură șoptindu-i: „Vino.“

Înțelesese imediat ce dorea și cum socotea să o readucă la viață, așa că i s-a dăruit fără rezerve, pânțece lipit de pânțece, plângând încontinuu, unele lacrimi fiind pentru tatăl ei, care o părăsea, altele pentru soț, care o adora, și așa, între durere și extaz, se simțea intens de vie.

Joseph Rubinstein se întorsese rănit din călătoria în Palestina. În timpul unor violențe între fermierii evrei și cei arabi, o piatră îl lovise chiar în cap. Numai că rana aceea ascundea una mult mai adâncă: înțelesese acolo că visul lui nu avea să se realizeze niciodată. Israelul din Palestina, crearea unui stat evreiesc, cauză căreia îi consacrase timp de șaiszeci de ani toată energia, nu mai rămânea decât un fel de tumoră în bietul lui craniu cuprins de durere. Britanicii, mandatați să controleze Palestina, limitaseră cota de imigrări evreiești sub presiunea arabilor, care nu mai tolerau concesiunile făcute evreilor. Cei proveniți din Polonia și din Rusia erau chiar întorși de la graniță. În pofida tuturor speranțelor, în pofida activității politice a mișcării sioniste, în ciuda sumelor vărsate de câțiva mecena precum familia Rothschild, situația era blocată și deja se putea spune că respectiva idee se îndrepta către cimitirul utopiilor.

Când sosiseră la Berlin, Myriam Rubinstein încă nu înțelesese adevărata natură a loviturii primite de soțul ei. Se mulțumea să-i pună comprese și să ofteze cu o nevinovată sinceritate.

— Cât sunt de mulțumită că ne-am întors la Berlin. Tare-i posacă Palestina.

Joseph însă murise, iar Myriam, doborâtă de durere și de somniferele doctorului Wiezmann, se refugiase în somn.

Sarah și Adolf au ajuns amândoi odată la orgasm, rostogolindu-se pe fetrul verde cu miros de mucegai.

— Să nu mă părăsești, i-a spus Sarah, e tot ce-ți cer: să nu mă părăsești.

Peste o săptămână, sora Lucia pleca la Ierusalim cu o urnă în bagaj. Îi promisese lui Sarah că va împrăști cenușa tatălui ei pe pământul visurilor și originii lui.

*

Ziarele de mare tiraj din întreaga lume publică fotografiile ale cimitirelor numite Auschwitz, Dachau, Buchenwald. Opinia publică este impresionată. Numărul evreilor asasinați în lagărele de exterminare se ridică la șase milioane.

Indignarea în fața holocaustului ia o asemenea amploare, încât orice fel de politică antievreiască ajunge de neconceput. Toată lumea vrea să-i ajute pe supraviețuitori. Organizația Națiunilor Unite, proaspăt înființată în vederea asigurării păcii pe planetă, ascultă revendicările sioniste și preconizează împărțirea Palestinei.

Pe 14 mai 1948 este proclamată nașterea Israelului, noul stat evreiesc.

*

Șampanie. Țipete. Flash-uri. Urale. Toasturi. Dans. Discursuri. Mici lacrimi. Urale. Cântece.

Era celebrată o dublă căsătorie. Gemenii ținuseră ca ambele ceremonii să aibă loc în aceeași zi. Rembrandt se căsătorește cu o fiziciană, la fel ca el, pe care o cunoscuse pe băncile Universității din Berlin. Sophie se mărită cu un american, asistent de regie la studiourile Babelsberg.

— Viața devine din ce în ce mai anodină.

Neumann murmurase cu voce lipsită de nuanțe, privind nesfârșita plimbare a prăjiturilor, asemănătoare *tuturor* plimbărilor de prăjituri, pe care *toți* cofetarii le executau pentru *toate* nunțile din *toată* Germania.

Adolf i-a zâmbit prietenului său.

— Cu-atât mai bine.

Neumann ar fi putut fi un bătrân frumos, dacă nu ar fi avut sufletul sfâșiat. Tocmai revenise din Rusia, unde nu avea să se mai întoarcă vreodată. La începutul anilor șaizeci, regimul comunist se prăbușise în fața nemulțumirii poporului exasperat de sărăcie și de lipsa libertății. Firește, haosul luase locul ordinii – fie ea și dictatorială –, dar eșecul bolșevismului tot flagrant rămânea. Neumann, ajuns un politician lipsit de o cauză pentru care să lupte, eșua în viață ca un velier fără vele.

— Cu-atât mai bine, a repetat Adolf. Trăiască banalul!

— Ei, ia te rog, nu încerca totuși să mă convingi ce banal ești tu, Adolf H., s-a arătat Neumann indignat.

— Nu. Dar am ales banalul.

Neumann a ridicat din umeri. Convalescent ideologic, nu mai găsea în sine bucuria de a discuta.

— Din ce-o să trăiești acum? l-a întrebat Adolf.

— Am pensia de membru de partid. Partidul comunist german continuă să existe și va fi foarte util în această Germania continuu de dreapta.

— Ei, exagerezi. Doar trăim acum într-o democrație adevărată.

— Da, dar într-o democrație guvernată de dreapta, cu tentații de dreapta. Și nici c-o să fie vreodată Germania altceva, bietul meu Adolf.

— Niciodată să nu zici niciodată, s-a mulțumit Adolf să răspundă.

Rembrandt și soția lui au venit să ciocnească un pahar cu ei. Când s-au îndepărtat, privirea lui Neumann a întârziat pe crupa rotundă a miresei.

— Nu e rea fiziciană, a șoptit. Nu ți se pare excitantă ideea de a face dragoste cu o femeie de același nivel intelectual cu tine?

— După părerea mea, chestia asta li s-a întâmplat atât de multor bărbați, fără ca măcar să bănuiască.

— De fapt, știi ce-mi spuneau Rembrandt al tău și iapa lui bună la mate? Fac progrese în cercetare alături de Bohr și de Heisenberg astfel încât o bombă atomică în stare să distrugă viața pe câțiva zeci de kilometri va fi în curând posibilă. Ar fi fost deja gata dacă s-ar fi bucurat de mai mulți bani din partea statului.

— Înțeleg! Nu cumva le-ar trebui o mândrețe de război pentru a primi un impuls?

— Asta e! Pacea în care trăim de la războiul de scurtă durată cu Polonia nu face bine cercetărilor pentru inventarea de arme noi. Toți savanții speră într-un conflict...

— Nădăjduiesc c-o să mor înainte să se întâmple așa ceva, a oftat Adolf.

Război rece. În pofida pierderilor civile și militare din timpul războiului, URSS-ul câștigă rangul de putere mondială și revendică în fața Statelor Unite administrarea totală a blocului de Est. China ajunge comunistă și multe țări din Europa Centrală se transformă în sateliți bolșevici.

Din acel moment, Statele Unite luptă în lumea întreagă împotriva comunismului, favorizând regimurile autoritare.

Germania este împărțită în două, Vestul funcționând după modelul democrațiilor capitaliste, Estul după cel al democrațiilor comuniste. Berlinul, fosta capitală, e împărțit și el, umplut de sârmă ghimpată și militarizat. De la perioada hitleristă încoace, conștiința germană nu mai e altceva decât o rană care se zbate între rușine și înfricoșare.

De-acum, viața căpătase un ritm prea rapid pentru el.

Berlinul trosnea sub cei opt milioane de locuitori, huruia de atâtea mașini și sirene, își dăruia noapte de noapte firmele luminoase turiștilor uluiți, care alergau din lumea-ntreagă pentru a vizita capitala Europei. Berlinul sclipea mai ceva decât Parisul sau Londra. O dată pe lună apărea o revoluție artistică. O dată pe săptămână, o modă. Subsolurile dădeau pe-afară de-atâția spectatori interesați de avangardă, în timp ce marile teatre făceau săli pline mizând pe repertoriul tradițional. Cinematografia germană o concura pe cea americană, afișând postere uriașe ale celor două staruri care își disputau firmamentul, bruneta Zarah Leander și blonda Marlene Dietrich. Cartierul fierbinte oferea în vitrine femei de toate culorile. Taximetriștii vorbeau rusa ori finlandeza. Puteai opta pentru bucătăria chineză, japoneză, italiană, franceză, grecească, turcească. Puteai chiar să nu mănânci deloc, precum numeroșii cerșetori și vagabonzi care nu profitau de bogăția germană, ci soseau pentru a-și încălzi sărăcia sub neoanele berlineze.

Adolf H. nu-și mai găsea locul.

Sarah îl părăsise în urma unui cancer fulgerător, provocat fără îndoială de emanațiile chimice pe care le aspirase întreaga ei existență, în laboratorul pentru parfumuri.

Adolf H. era pentru a doua oară văduv, și cea de-a doua soție fiind mai tânără decât el.

Nu va mai iubi. Prea-i făcea rău. Așa că acceptase să îmbătrânească.

În universul acesta acrilic și sclipitor, realiza că se născuse în veacul precedent. Pictura lui nu mai interesa pe nimeni. Artă figurativă murise. Piața era împărțită între diferitele moduri de abstractizare, mișcarea cea mai în vogă fiind „abstracționismul materialist“, căruia Heinrich îi era șef de coloană. Își răspândise lucrările prin presa din întreaga lume, multiplicându-le în formule definitive, amenințătoare, unele mai stupide și mai excesive decât altele, cu soluții contradictorii, numai că nimeni nu părea să-și dea seama de asta. Evident, Heinrich trimisese la cimitir întreaga pictură reprezentativă, a cărei agonie o considera a fi mișcarea suprarealistă, descoperind și metoda de a-și scuipa fostul profesor și prieten prin răspândirea formulării: „Adolf H., primul dintre suprarealiști și ultimul dintre pictori“. Altfel spus, pânzele lui Adolf H. nu valorau cine știe ce, dacă nu cumva câteva insulte adresate puținilor amatori care persistau în a le expune, fiind luați drept niște veleitari.

Pe Adolf, lucrurile acestea îl făceau să râdă. Trăise destul pentru a auzi de mai multe ori tot ce s-ar fi putut spune despre el, inclusiv reversul. Nu se considerase niciodată autor de capodopere și, oricum, de la moartea lui Sarah lăsase definitiv deoparte pensulele.

În ziua aceea îi trimisese o telegramă Sophiei, anunțând-o că era de acord să dea curs invitației ei de a o vizita în Statele Unite.

În aceeași zi, germanii trimiseseră primul satelit pe orbită, în jurul pământului, în schimb Adolf nu reușea nici măcar să-l prindă la telefon pe Rembrandt, care participase la respectivul proiect.

În a doua jumătate a secolului XX, cincizeci la sută dintre premiile Nobel pentru știință au revenit Statelor Unite, universitățile americane folosind drept refugiu pentru savanții, cercetătorii și profesorii care reușiseră să scape de persecuțiile hitleriste.

— A trăi în America este ca și cum ai locui în provincie. Și bătrânețea tot provincială este. Așadar, mă simt bine aici.

Spunând-o, Adolf H. încerca să-i nerveze pe nepoții lui, numai că lovitura nu-și atingea ținta, întrucât micii californieni nu ieșiseră niciodată din Los Angeles.

Briza sărată a mării îi încălzea fața. S-a lăsat cu voluptate în șezlong, închipuindu-și că era o șopârlă. Îi plăcea simplitatea rustică a naturii și a oamenilor de aici: marea albastră ca albastrul din tubul cu guașă, nisipul bej ca nisipul, orizontul orizontal, lăptarul vesel ca un lăptar, grădinarul frumos ca un grădinar, menajera mexicană și păroasă ca orice sud-americană. Se odihnea în acest univers al clișeeilor. Până și nepoții lui, cei trei băieți ai lui John și ai Sophiei, îi lăseau impresia că erau niște țânci dintr-un album, sănătoși, vioi, bine-crescuți. Aceștia își admirau bunicul, deoarece, în Santa Monica, se vindeau pe trotuare litografii după vechile lui tablouri. Bănuia că ginerele lui investise ceva bani în respectiva operațiune, așa că nu reacționa decât sarcastic când îi aduceau aminte.

— Nicidecum, tati, îi jurase Sophie. Este vorba despre un editor din New York. Iar afacerea e de mare succes.

— Bine, bine... hai, lasă-mă să râd. Și, nu-i așa, toate doamnele evreice din New York și Los Angeles își doresc un Adolf H. deasupra canapelei din salon!?

— Exact. Și-o să fie tot mai multe. Sunt sigură că asta va face să urce cota originalelor.

— Oricum, nu-mi pasă.

În schimb, atunci când cel mai mic dintre nepoți, Bob, i-a adus o litografie a Orei-unsprezece-treizeci, acel *Portret de*

uriașă, suspinele au scuturat îmbătrânitul înveliș de carne al lui Adolf.

— Ce-oi mai căuta pe-aici? i-a zis Sophiei, care încerca să-l consoleze. De ce-oi mai trăgăna-o? Măcar de-ar fi adevărat că, după moarte, ne regăsim...

— Se poate, tati, se poate.

Adolf a zâmbit, ștergându-și nasul. Pescărușii din depărtare i se păreau niște pete albe pe care tocmai le adăugase pe pânză. Lucia era și ea departe, în Africa. Ca atare, mai ales de fantome era îndrăgostit.

— În orice caz, voi sosi prea târziu. Acolo, sus, nici mama ta, nici Unșpe nu vor mai avea ochi pentru o gloabă bătrână ca mine.

*

Licitație secretă la Nürnberg. O acuarelă semnată „Adolf Hitler 1913“, reprezentând un peisaj bavarez, atinge prețul record de opt sute de mii de mărci. Lucrarea e o mizerie, iar colecționarul ține să-și păstreze anonimatul.

*

Pe 21 iunie 1970, la ora cincisprezece și douăzeci și nouă de minute, cel dintâi om care a pășit pe Lună a fost un german. Astronautul Kurt Makart sărise din racheta *Siegfried* și umblase printre cratere. Televiziunile din întreaga lume retransmiteau imaginile istorice care stăteau mărturie pentru progresul tehnologic al omenirii în secolul XX, dar și pentru puterea celei mai bogate națiuni de pe fața pământului. Germania repurtase o nouă victorie, pașnică, fără a dăuna cu nimic celorlalte țări.

Pe 21 iunie 1970, Adolf H. s-a stins în Santa Monica, Los Angeles, în casa fiicei lui și printre ai săi. Se uita și el la cucerirea spațială, când a simțit o sistolă dureroasă. Sophie i-a scris lui Rembrandt că era convinsă că tatăl lor înțelesese că nu mai avea mult de trăit: își întorsese capul către cerul fără urmă de nor și, în ochii lui albaștri azurii, sclipise un fulger de nerăbdare, graba de a-și revedea femeile iubite la apropiata reîntâlnire.

Iunie 1970.

Un copil este dus de părinții lui la cinema.

Se așteaptă, ca de obicei, să vadă animale care vorbesc, flori care cântă sau chiar hipopotami dansând cu struți. Numai că nu i se oferă, ca de zece ani încoace, desenul animat anual. În loc de asta, ecranul îi trimite imagini în alb și negru, imagini mizerabile, tremurătoare, cu sunet prost, de o calitate mai slabă decât a filmelor de familie făcute în vacanțe. Nu înțelege. Un bărbat cu mustață și privirea fixă urlă în aceeași limbă în care vorbește bunica lui alsaciană, da, aceeași, cu diferența că în vocea bărbatului nu e deloc blândete, în schimb e mult mai autoritară, făcându-te să vrei să te ridici și să-l asculți. Tot nu înțelege. Urmează imagini cu arestări în masă, incendii, trenuri în care sunt îngrămădiți oamenii ca niște vite. Copilul înțelege încă și mai puțin. În sfârșit, după proiectilele împrăștiate avioanele de pe cer, explozii din ce în ce mai puternice, de la focul de artificii până la cel mai frumos dintre ele – somptuoasa ciupercă de fum nuclear. Copilului i se face frică și se lasă să alunece în scaun, pentru a nu mai vedea ecranul. Numai că imaginile se rostogolesc mai departe, câmpuri acoperite de sârmă ghimpată, supraviețuitori scheletici, cu ochi negri, camere de gazare, apoi corpuri goale, îngrămădite, rigide și moi în același timp, pe care buldozerele le aruncă în pământ sau invers, copilul nu mai știe, se sufocă, vrea să plece, dacă asta e lumea reală, nu mai vrea să știe de ea, nu mai vrea să se facă mare, vrea să moară.

Afară, este uluit că soarele încă mai strălucește, că trecătorii se mai plimbă și că fetele mai zâmbesc. Cum de-o mai pot face?

Cu ochii înroșiți, părinții îi explică îndurerăți că știau cât de greu de suportat avea să fie filmul, dar că ținuseră neapărat să-l vadă și fiul lor.

— Fiindcă lucrurile acelea s-au petrecut cu adevărat. Este istoria noastră politică.

„Vasăzică, asta e politica, s-a gândit copilul, puterea pe care o au oamenii de a-și face atâta rău unii altora?“

— Hitler acela era nebun, nu-i așa?

— Nu. Nu mai mult decât tine sau decât mine...

— Și nici nemții din spatele lui nu erau nebuni?

— Nu erau decât niște oameni ca tine și ca mine.

Ce veste minunată! Deci, a dracului ticăloșie și asta, să fii om.

— Ce e omul? a continuat tatăl. Un om este alcătuit din alegeri și din circumstanțe. Nimeni nu are vreo putere asupra circumstanțelor, dar fiecare dintre noi are puterea de a alege.

Din ziua aceea, nopțile copilului au fost grele, iar zilele încă și mai și. Dorea să înțeleagă. Să priceapă că monstrul nu era o ființă altfel decât el, de undeva din afara omenirii, ci una ca el, dar care lua decizii diferite. Din ziua aceea, copilului i-a fost frică de sine însuși, știind că locuia în același trup cu o bestie violentă și sângheroasă, pe care voia s-o țină-n cușcă întreaga viață.

Copilul este autorul acestei cărți.

Nu sunt evreu, nu sunt german, nu sunt japonez și sunt născut mai târziu, însă Auschwitzul, distrugerea Berlinului și bomba de la Hiroshima fac de acum parte din viața mea.

JURNALUL ROMANULUI

ADOLF H. DOUĂ VIEȚI

toamna 2000 – vara 2001

Decizia e luată: după Isus, Hitler. Întunericul urmează luminii. Întrucât în *Evanghelia după Pilat* am studiat ispita iubirii, este necesar să mă apropiez, acum, de ispita răului. Cum într-ale omenescului, și nu în afara lui locuiesc și Isus, și Hitler, umanismul meu nu va exista decât cu prețul acestei duble cercetări. Nu se pune problema să-mi provoc o plăcere, am nevoie să mă înțeleg. După ceea ce mă atrage, voi descrie ceea ce-mi repugnă.

Eroarea, în privința lui Hitler, vine din faptul că este luat drept un individ excepțional, un monstru dincolo de orice limită, un barbar fără egal. Or, nu este vorba decât despre o ființă banală. Ca răul de banală. Ca tine și ca mine de banală. Ai fi putut fi tu, aș fi putut fi eu. De altfel, cine știe dacă, mâine, nu cumva chiar eu ori tu vom fi? Cine se poate considera definitiv la adăpost? La adăpost de un raționament fals, de simplism, de încăpățănare sau de răul făcut în numele a ceea ce am crede că este binele?

În ziua de azi, oamenii îl caricaturizează pe Hitler pentru a se disculpa pe ei înșiși. Încărcarea este invers proporțională cu descărcarea. Cu cât este mai diferit, cu atât le seamănă mai puțin. Toate discursurile lor se reduc la a afirma cu tărie „nu despre mine este vorba, e nebun, e pătruns de geniul răului, e pervers, pe scurt, nu are nici o legătură cu mine“. Periculoasă naivitate. Suspect angelism.

Așa arată capcana definitivă a bunelor intenții. Bineînțeles, Hitler s-a purtat ca un ticălos și a dat dreptul mai multor milioane

de oameni să se poarte tot ca niște ticăloși, bineînțeles că rămâne un criminal de neiertat, bineînțeles că îl urăsc, că mă îngreșează, că îl detest, dar nu-l pot da afară din cadrul omenirii. Și dacă este o ființă omenească, atunci este aproapele, nu de partele meu.

Cei din jur opun o mare rezistență proiectului meu. Numai Bruno M. mă înțelege și mă încurajează. Ceilalți, în frunte cu Nathalie B., încearcă să mă convingă să renunț.

— Nu-ți poți asocia numele cu cel al lui Hitler.

— A vorbi despre Hitler nu înseamnă a deveni hitlerist.

— Știu că nu ești nazist, dar ceilalți, cititori grăbiți, jurnaliștii...

— Temerile tale sunt aberante! Nu trebuie să fii negru pentru a lupta împotriva rasismului și nici femeie pentru a ține cuvântări feministe. Dacă ar fi să mă iau după tine, nu mi-ar mai rămâne decât să-mi trag un glonț în cap!

— Nu contează. De subiectul ăsta nu trebuie să te atingi, o să faci praf și cariera ta, și prietenia noastră.

— Atitudinea ta îmi confirmă că am dreptate: Hitler rămâne un subiect tabu. Deci voi trece la analiza acestui tabu. Vreau să înțeleg.

— Să-l înțelegi pe Hitler? Îți dai seama ce spui?

— Nathalie, a înțelege nu înseamnă a justifica. A înțelege nu înseamnă a ierta. Numai înțelegând intim, profund dușmanul te poți bate cu el.

— Eric, săracul de tine, n-o să ajungi tu niciodată să-l înțelegi pe Hitler.

— De ce?

— Fiindcă nu ești ca el.

Un singur lucru mă tulbură în acest dialog al surzilor: voi reuși oare să înțeleg acea ființă pe care o detest? Sper. Asta mi-am propus.

Hitler este în același timp în afara și în lăuntrul meu. În afară, într-un trecut încheiat, din care nu au mai rămas decât cenușă

și mărturii. Înlăuntru, fiindcă e un om, unul dintre cei care aș putea fi chiar eu și pe care trebuie să-l pricep.

Lecturi de ultim moment. De ani de zile m-am pregătit citind, iar acum sunt în fața unui ultim efort. Evident, cele mai bune lucrări sunt englezești. Marea Britanie a dezvoltat o hitlerologie cum nu a reușit nici o altă țară din lume. Nici nu s-ar fi putut altfel, doar englezii i-au rezistat și pe urmă l-au învins! Subiectul îi deranjează mai puțin decât pe noi, francezii. Mai mult, îi onorează.

De câte ori îmi cumpăr cărți de istorie din librăriile din Londra sau Dublin, mă simt mult mai în largul meu decât la Paris, unde mi se aruncă priviri suspecte imediat ce mustața lui Adolf este zărită pe copertă.

De altfel, am fost un laș: am trimis un prieten student să-mi cumpere, printre multe alte cărți despre cel de-al Treilea Reich, celebra *Mein Kampf*. Și, ei bine da, i-a fost vândută.

Citesc *Mein Kampf* și ascult discursurile. Sforile sunt groase, eficiente. Joacă oare teatru? Sau e sincer?

Până la urmă, consider că joacă foarte sincer. Ca orice actor, ca orice autor, nu minte, doar își fabrică realitatea.

În fiecare seară, mă dedau aceluiași ritual. După ce lucrez la hârtiile mele ore în șir, închei mereu ședința luând una dintre biografii, nu contează care, de fiecare dată alta, și citesc despre ultimele ore ale lui Hitler, cele din buncăr, până la sinucidere și ardere.

Am nevoie să mă asigur că a murit. Că a murit de-a binelea.

Am nevoie să mă asigur, după atâtea ceasuri petrecute numai în crimă și oroare.

Am nevoie să cred că s-a terminat și că nu se va mai repeta niciodată.

Mic ritual impresionant și ridicol. Mică superstiție de uz intim. De care îmi bat joc chiar eu, deși îi cedez. Știu bine că acest exorcism nu schimbă nimic nici în lume, nici în viitor.

Răul e tenace. Perpetuu. Radical. Se reproduce și în ziua de azi. Se va reproduce și în cea de mâine.

În minte am cartea gata. Însă nu trebuie să o scriu imediat. Trebuie să mă abțin. Să-mi mențin nerăbdarea. Să trăiesc pentru acea întâlnire. Să prelungesc așteptarea, să se ascută dorința.

Literatura despre Hitler mi se pare plină de greșeli.

Numai că aceste erori sunt pasionante, relatând despre cei care le-au comis, exprimând epoca în care s-au produs.

Prima eroare: iudaitatea ascunsă a lui Hitler. Teza bunicii evreu nu rezistă științific, dar mă emoționează. Arată, în schimb, că după război oamenii au vrut să demonstreze că holocaustul a fost un fratricid. Dacă Hitler a avut sânge evreiesc în vine, atunci înseamnă că s-a omorât pe sine însuși. Orice genocid este un humanocid. În fond, orice crimă este o sinucidere.

A doua eroare: antisemitismul original al lui Hitler. În *Mein Kampf* ne lasă să credem că trăia o suspiciune aproape instinctivă față de evrei. În realitate, mărturiile o dovedesc: Hitler nu a fost antisemit înainte de 1918, nu a fost antisemit înainte de „a simți nevoia să fie astfel“. Tinerețea lui abundă de asocieri pașnice cu evrei. Nu alunecă în ura antisemită decât la sfârșitul războiului, pentru a-și explica înfrângerea Germaniei. Iată silogismul pe care l-a folosit: ofițerii mei erau evrei și germani. Germania a pierdut războiul, deci nu poți fi și evreu, și german în același timp. Din acel moment, evreii au fost considerați vinovați pentru înfrângere. Explicație simplistă, explicație magică și concluzie stupidă a unui om care încearcă să priceapă de ce a stat el degeaba patru ani prin tranșee. Antisemitismul lui Hitler este istoric în ambele înțelesuri ale cuvântului. Istoric, fiindcă îl ajunge abia în al douăzeci și nouălea an de viață. Istoric, întrucât Istoria cu războaiele, violența și imbecilul ei tratat de la Versailles i-a provocat respectivul „antisemitism reflex“.

A treia eroare: sexualitatea lui Hitler. Fiecare deceniu a produs teoria lui legată de sexualitatea lui Hitler. Mereu alta. Mereu în sensul perversiunii. Uneori al sado-masochismului. Uneori al scatologiei. Uneori al homosexualității. Tot acest talmeș-balmeș mi se pare și naiv, și periculos. Raționamentul se dezvoltă rapid, ca prin alunecare: Hitler este un monstru fiindcă este un pervers, așadar toți perversii sunt periculoși. Un puritanism stupid și nemărturisit mi se pare a governa toate aceste pseudostudii. Un puritanism care urmărește să-i excludă și pe Hitler, dar și orice fantezie sexuală, din harta trăsăturilor omenirii. Un puritanism care discriminează. Un puritanism care crucifică diferența.

Desigur, un homosexual nu ar avea nici un chef să descopere că Hitler ar fi putut fi homosexual. Însă nici un heterosexual nu ar fi încântat să afle că Hitler a fost heterosexual. Aceste texte urmăresc, ca de obicei, să declare: „Hitler nu e totuna cu mine, în orice caz nu e ca mine.“

Hotărât lucru, cu cât înaintez, cu atât descopăr că toate discursurile sunt puse în mișcare de aceeași idee invizibilă: Hitler e celălalt.

Cartea mea va fi o capcană întinsă acestei idei. Arătând că Hitler ar fi putut ajunge un altul decât a fost, voi face fiecare cititor să simtă că ar putea deveni un Hitler.

Revin la sexualitatea lui Hitler. De ce? Fiindcă un individ nu poate fi înțeles fără a-i analiza această modalitate de relaționare cu celălalt. Pentru mine, este vorba mai mult de etică decât de psihanaliză. Trebuie examinate „legăturile“, „relația“. Departe de a considera, ca Freud, că sexualitatea este determinantă, cred numai că este revelatoare. În felul ei, exprimă legătura pe care o ființă omenească o întreține cu semenii săi și, prin urmare, cu întreaga omenire.

Disting două tipuri de sexualitate: cea care este *în relație cu celălalt* și cea care este *în relație doar cu sine*. O *sexualitate altruistă* și o *sexualitate egocentrică*.

Sexualitatea egocentrică este mai întâi masturbatorie, fetișistă, voyeristă, dar nu rămâne neapărat solitară, putând integra

parteneri. Totuși, acești parteneri au acces la scenă, nu la eu. Nu există decât în măsura în care își susțin rolul prin raport cu egoul interesat. Posesorul sexualității egocentrice se folosește de ceilalți ca de niște instrumente pentru a putea atinge plăcerea. Ceilalți sunt coborâți la rangul de obiecte ori de actori care-și îndeplinesc o obligație de serviciu. În cazul în care celălalt se dovedește a fi într-adevăr o altă persoană, se transformă în obstacol, iar relația încetează.

Dimpotrivă, în cazul *sexualității altruiste*, celălalt este exact ființa prin care se realizează schimbul, pur și simplu o altă persoană având caracteristicile, dorințele, ritmurile, privirile ei și lucrurile care-l dezgustă. Sexualitatea altruistă nu este nici o sexualitate filantropică, nici una servilă. Fără a se confunda cu un serviciu adus de celălalt, este o sexualitate care caută întâlnirea cu celălalt la nivelul corpurilor, al atingerilor, al mângâierilor, al săruturilor, al voluptății. Ce e mai frumos, ca legătură dintre oameni, decât o ființă care se bucură cu voluptate de bucuria voluptuoasă a celeilalte ființe? Decât ochii care caută plăcerea în ochii celuilalt? Decât orgasmul simultan. Decât dragostea cu ochii deschiși.

Sexualitatea nu este decât una dintre modalitățile noastre de a exista împreună cu ceilalți. Sau de a exista fără ei. În oricare din cazuri, vorbește despre deschiderea sau închiderea noastră în fața celorlalți.

Hitler aproape că nu avea viață sexuală. Conform mărturiilor care pot fi luate în considerație, în tinerețe nu avusese posibilitatea, în vremea războiului nu avusese chef, iar în perioada vieții politice nu avusese timp. Colegii de școală, tovarășii de închisoare, camarazii din tranșee sau chiar secretarele în depozițiile lor din cadrul procesului de la Nürnberg susțineau aceeași afirmație: Hitler nu a avut relații sexuale.

Firește, imediat ce a ajuns un personaj public, anumite femei s-au apropiat de vedetă și au făcut figurație în cercul său. Toate acestea se vor sinucide sau vor încerca să se sinucidă. Întrucât Hitler nu a avut niciodată o adevărată legătură cu cineva. Poate că a avut o viață sexuală, dar una lipsită de partener.

Se mulțumea să facă dragoste cu mulțimile. Trebuie să scriu un text despre sublimarea vieții lui sexuale ratate în viața de orator.

Prieteni și membri ai familiei mele mă roagă să renunț la carte. Ceea ce mă relaxează.

Mă simt gata să scriu. Din fericire, cred că voi fi împiedicat încă vreo câteva zile de promovarea pieselor de teatru și a romanelor precedente. Distragerea forțată va întinde și mai tare coarda arcului. Săgeata va porni de la sine când mă voi întoarce acasă, la Dublin, pentru a scrie.

Nerăbdare. Am mâncărici în pană. Iute. Să mă întorc la masa de lucru. M-am săturat să mă tot confesez despre mine însumi, vreau să vorbesc despre „el“.

În rarele ore libere din timpul călătoriilor de promovare ascult Wagner. După cum se știe, Hitler era nebun după muzica lui încă din adolescență.

Și eu am trăit, la cincisprezece ani, cu Wagner. Am plâns peste paginile lui orchestrale, am frisonat mistic la înaltele coardelor, am resimțit spasme muzicale când alăturile explodau mai presus de arcușurile dezlănțuite. Și eu am trăit, la cincisprezece ani, cu Wagner, dar n-o mai fac. Din conștiință artistică, am luat la cunoștință aproape toate operele lui, am asistat la reprezentațiile acestora, ba chiar am acompaniat la pian niște Elsa și niște Elisabeth, dar nu mai am nici un chef de el. Nu-l mai ascult.

Exaltarea frenetică în care își menține auditoriul se potrivea cu cei cincisprezece ani ai mei de atunci. Muzica asta se adresează virginilor și frustraților. De când mi-a dat viața-n floare, s-a făcut loc pentru Bach, pentru Mozart, dar nu mai e nici decum loc pentru Wagner.

Faptul că Hitler nu a renunțat niciodată la idolatria wagneriană pare a-mi confirma opinia că de la cincisprezece la

cincizeci și șase de ani nu a evoluat nici sexual, nici artistic, nici uman. Să nu uităm că a murit ascultând încă o dată uvertura la *Rienzi*. Pun cu regularitate discul și îmi închipui scena.

M-am întors la Dublin. De mâine încep.

Nerăbdării îi urmează tracul. Grea și viața asta de scriitor...

Catastrofă. Astăzi am scris primele pagini ale cărții și am înțeles că va fi o carte lungă. O descoperire de care mă puteam lipsi. Cărțile însă ne spun, încă de la primele cuvinte, cum trebuie să fie scrise și ne indică timpul pe care-l solicită din partea noastră.

Deși estimam că voi construi o carte scurtă și insolentă, de o sută cincizeci de pagini, descopăr în această seară că lucrarea îmi impune să fie groasă și romanescă, să dea viață ființelor, epocilor, locurilor, nu doar ideilor și să nu mă mulțumesc numai cu aluzii. Ea îmi ordonă. Eu o voi asculta.

Așa că iată-ne porniți la drum pentru cel puțin patru sute de pagini. Voi avea oare puterea de a trece iarna și primăvara înhămat zi de zi la această sarcină?

Cărțile mele cer de la mine mai mult decât cer eu de la ele. A doua zi de scris îmi confirmă necesitatea unui volum de proporții. Asta este: nu mai sunt scriitor, nu mai dirijez eu, ci trec în serviciul unui monstru care îmi dictează pretențiile sale. Sunt un scrib.

Sper ca această carte să nu supere prea tare. Urmărind cele două vieți, Hitler picat la Academia de Arte Frumoase, cea a lui Adolf H. acceptat, nu fac numai să dezvolt o circumstanță, ci și să las liberă interpretarea unei circumstanțe. Hitler nu este doar victima propriului eșec, ci și analiza acestui eșec. Când eșuează la examenul de admitere, nu traduce corect pasul greșit pe care l-a făcut. În loc să recunoască faptul că nu a lucrat îndeajuns, conchide că este un geniu neluat în seamă. Cel dintâi delir. Cea dintâi izolare. Cea dintâi răbufnire paranoică.

Nu doar eșecul la Arte Frumoase îl va marca, ci și interpretarea (negarea) eșecului.

Este valabil și pentru sexualitate. La început, cele două personaje, Hitler și Adolf H., au aceeași sexualitate, întrucât pornesc de la aceeași copilărie. Totuși, Adolf H. va recunoaște că are o problemă cu fetele, pe când Hitler o va ignora orgolios.

Sexualitatea noastră nu se definește prin ce suportăm, ci prin ceea ce facem. Ce facem cu ea.

Îmi asum riscul ca, în primele o sută de pagini, să-l fac pe adevăratul Hitler mai simpatic decât pe cel virtual.

Și, chiar așa, de ce nu? Bietul tânăr, deocamdată, nu se poartă ca un monstru condamabil. Îl vom judeca atunci când va fi păcătuț, nu mai-nainte.

N-am putut rezista: Hitler îl va întâlni pe Freud. Dincolo de faptul că mă amuză, scena îmi permite să povestesc copilăria lui Hitler, pe divan, și să arăt că te poți vindeca de copilărie, oricum ar fi fost aceasta. Adolf H. va reuși. Hitler nu. Trecutul nu atârână decât atât cât îl lăsăm s-o facă: reflecția și munca ne permit să-i ușurăm povara.

— Cum vei reuși să relatezi existența unui ratat tocmai tu, căruia întotdeauna ți-a reușit totul? mă întrebă Bruno M.

Rămân cu gura căscată. Complimentul îmi paralizează funcțiile motrice și cerebrale. Roșesc, mă bâlbâi și ies lamentabil din încurcătură cu un:

— O să-ncerc.

Clatină din cap cu un surâs politicoș și schimbă subiectul.

Dac-ar ști Bruno cât îmi este de ușor să descriu un ratat! Dac-ar ști Bruno că nu mi-a dat niciodată prin cap că mi-ar fi reușit ceva, orice. Desigur, mi-am încheiat studiile, am câștigat niște concursuri așa-zis dificile, am ajuns să fiu jucat, publicat, să am succes, dar rămân încordat, nemulțumit, mai îngrijorat de ceea ce fac acum decât de ceea ce am dus ieri la bun sfârșit.

Întotdeauna începi prin a fi un ratat. Cu excepția lui Rimbaud. Fiindcă adolescentul visează, fiindcă nu face ce trebuie, fiindcă ridică prea sus ștacheta... La fel ca eroul meu, la optsprezece ani îmi închipuiam că voi scrie cartea definitivă ori simfonia ultimă care îmi va aduce aclamațiile contemporanilor și garanția posterității. Toți începem cu genul acesta de tâmpenii, de dorințe nesprijinite de fapte, de reverii fără muncă, de proiecții fantasmatiche ale unui viitor surâzător. Petrecând mai mult timp pentru a declara ce vei face decât făcând. La început, voința mi s-a dovedit doar dorință.

La maturitate, odată ce ai ajuns să închei câteva lucrări și să obții recunoașterea, răul continuă: nu cumva succesul e doar o amăgire? Nu cumva se înșală toți cei care mă admiră? Nu cumva ăla de colo, păduchele ăla spălăcit și nesuferit, care nu ține la mine, e singurul care are dreptate?

Toată viața m-am întrebat dacă într-adevăr sunt la înălțimea propriei ambiții. Toată viața m-am simțit mai degrabă ratat decât reușit. Ratarea este obsesia constantă, intimă, continuă a vieții de artist.

Reușesc să închei partea întâi. Cei doi eroi sunt deja de parte unul de altul. Adolf H. pictează, și-a învins inhibiția față de femei și s-a inițiat în sexualitate, o sexualitate altruistă, cea în care intră și dreptul celuilalt. Hitler, în schimb, rămâne un păduche, își ascunde faptul că e un pictor mediocru și se instalează împăcat în condiția micii-burghezii. Adolf H. se dezvoltă cu greutate. Fără nici o greutate, Hitler se închide în sine însuși, în minciunile și în frustrările lui. Deja sunt doi oameni diferiți.

Bruno M. a citit partea întâi. Entuziasmat, declară că l-a pasionat și mă îndeamnă să continui, însă îmi mărturisește că l-a deranjat să se identifice uneori cu Hitler.

Sunt liniștit.

Pierre S., editorul meu, îmi confirmă că pot continua. Îmi sugerează să mai scurtez ședințele de la Freud, dar și inițierea sexuală cu Stella, și-l voi asculta. Prefer să scriu mai mult, după care să tai. Lucrând, conștientizez că e prea mult, dar nu vreau să mă abțin: cine știe dacă o idee bună nu se află la capătul unui paragraf prost? Ca să ai ce tăia, trebuie mai întâi să lași să crească.

Bizar: descriu armistițiul de Crăciun, din tranșeele lui 1914, pe când noi, aici, în Irlanda, sărbătorim Crăciunul.

La difuzoarele din casă pun iar și iar *Stille Nacht*, după care îi trag pe toți după mine, lângă pian, ca să cântăm împreună. Fiecare o face în limba lui, care-n franceză, care-n engleză, care-n spaniolă... La fel ca-n 1914.

Mă simt plin de tandrețe, o tandrețe difuză, o tandrețe amețitoare. Îi sărut pe cei vii, iar o parte din săruturi merg către cei morți. Sărut omenirea.

Războiul. Pe mine, care nu agreez nici filmele, nici poveștile din război, pe mine, care mi-am satisfăcut serviciul militar fără a-i acorda prea mare atenție, tocmai pe mine a ajuns să mă pasioneze viața de pe front, din tranșee, din inima fricii. Nici odată nu mi-aș fi imaginat că aș putea scrie cu atâta plăcere această dublă narațiune. Chiar îmi place! Fiind mai ales un auditiv, descriu luptele prin zgomote. Fiind un emotiv, un senzorial, încerc să generez o proză ritmată, sincopată, în rezonanță cu acțiunea.

Fericirea pe care mi-o aduc aceste pagini este excepțională. Dacă nu aș fi avut îndoielile mele, nu cumva aș fi ratat experiența?

Scriitura trece-n halucinație.

Ieri, plimbându-mă pe trotuar cu nepoții, am auzit un șuierat și am strigat:

— Culcat!

S-au uitat la mine uluiți. Pur și simplu, trecea o bicicletă. Crezusem că e un șrapnel.

Un război? Două războaie? Două modalități de a intra și de a ieși din ele.

Adolf H. vede războiul ca pe o piedică: îi întrerupe cariera artistică, îl dezindividualizează, transformându-l doar în carne de tun. Se va întoarce scârbit, pacifist, depolitizat, dedicat modernității și noului în încercarea de a uita. Un om tipic al anilor 1920.

Hitler vede războiul ca pe o împlinire: îl socializează, atribuindu-i un rol, îl face să fie german, îi oferă un model perfect, fiindcă este totalitar, de organizare a vieții în colectivitate. Va scăpa din război nostalgic, războinic, politizat, revanșard pentru a uita înfrângerea. De asemenea un om tipic al anilor 1920.

Sora Lucia este un dar pe care i-l ofer lui Adolf H., dar pe care mi l-aș oferi și mie. Un zâmbet. O lumină. O credință.

Plâng toată ziua, compunând scrisoarea pe care Adolf H. le-o trimite din spital prietenilor lui, crezând că i-a venit sfârșitul.

Se umanizează.

Încep să mă simt mai bine.

Dar, mai ales, mă liniștește faptul că, în sfârșit, am putut vorbi și despre prietenie în această carte... Da, și eu. La fel ca Adolf H., să pot spune asta înainte de moarte.

Și eu deci aș putea muri la noapte...

Sunt destul de mulțumit că am utilizat figura istorică a doctorului Forster, medicul acela care practica hipnoza asupra răniților de război și care a fost descoperit „sinucis“, în Elveția, după ce a amenințat că va scoate la iveală dosarul lui Hitler, care abia ce fusese numit cancelar.

Chiar dacă nu cred ca hipnoza să-l fi schimbat cu adevărat pe Hitler, mă interesează totuși, deoarece îmi permite să prezint

două imagini ale tratamentului psihologic. Freud contra Forster. Psihanaliza neutră contra terapiei intervenționiste. Magia albă contra magiei negre. Urechea care ascultă contra gurii care ordonă.

Acestea fiind spuse, sper să trăiesc îndeajuns pentru a citi, într-o bună zi, scos dintr-un seif elvețian, faimosul dosar psihiatric al tânărului Hitler...

Astăzi, exercițiul a fost periculos: a fost necesar să relatez nașterea antisemitismului lui Hitler. Firește, de gândit, el o gândea, dar de scris, am scris eu. Ceea ce mi-a indus o reală stare violentă. Să dau glas urii... Să-mi împrumut cuvintele acestei imbecilități... Să-mi podobesc frazele cu intenții criminale... Prin urmare, am decis să răspund celor două imperative: trebuie spus ce e de spus, dar lipsit de strălucire. Hitler va fi convins, dar nu convingător! Nici nu se pune problema să mă trezesc într-o enciclopedie a antisemitismului, fie și cu ghilimele... Așadar, construiesc textul ca pe un delir subiectiv, contrariant, continuu, încheind ironic scena cu: „Adolf Hitler: vindecat.“

„Ura îi oferise darul elocinței.“

Astfel se încheie partea a doua. Iată: Hitler s-a născut. S-a născut din război. S-a născut din năpastă. S-a născut din umilință. S-a născut din ură. Gata de răzbunare.

Hitler face istorie tot atât cât istoria îl face pe el. Născut dintr-o femeie în 1889, se naște și din el însuși în 1918, într-un spital militar, în sunetul înfrângerii, sub auspiciile stupidului tratat de la Versailles. Clasificând și examinând mărturiile, sunt sigur de următoarea afirmație: Hitler nu s-a priceput niciodată să vorbească în public înainte de a fi impregnat de antisemitism. De altfel, și după aceea, chiar a știut să vorbească? Nu. A vituperat. A scuipat. Furia și prostia i-au oferit darul de a atrage atenția unor mulțimi traumatizate.

Nu are decât talentul urii. Dar, din acest punct de vedere, are tot talentul posibil.

Germania anilor 1920. Orientul Mijlociu al anilor 2000... Aceași frământare. Ar trebui creat un *Observator al umilințelor*. Ar trebui analizat coeficientul de umilire a popoarelor, fixată o limită, cea a umilinței insuportabile, în așa fel încât să poată fi temperat acel învingător a cărui putere face legea. Poate astfel va fi prevenită asocierea umiliților exasperați, disperați, deci gata de orice. Poate astfel ne vom putea feri de diverșii Hitleri și de alți teroriști ai prezentului.

Un *Observator al umilințelor*. Ar trebui să fie ascultat...

Ora-unsprezece-treizeci. Iată o apariție. O iubesc.

Eric, mă minți. Ora-unsprezece-treizeci nu e o apariție, ci o reapariție. Și știi cine e. Fiindcă ai iubit-o.

Parisul dintre războaie. Să rămân doar la personajele mele, Adolf H. și Ora-unsprezece-treizeci. Să nu cad în frescă istorică sau, mai rău, în catalog al celebrităților.

Întotdeauna a fost subestimat unul dintre factorii ascensiunii lui Hitler.

A urcat toate treptele fără a fi oprit, întrucât nici un politician de meserie nu l-a crezut în stare de așa ceva.

Oamenii serioși greșesc neluându-i în serios decât pe cei care le seamănă.

Ora-unsprezece-treizeci nu e o singură ființă, ci două, cele două pe care le-am iubit.

Insolența, calitate esențială a ființei iubite... Ca să mă îndrăgostesc și să rămân așa, trebuie să mi se țină piept.

Invincibil! Toată viața, Hitler s-a crezut invincibil. Sigur că e ridicol, dar a avut dreptate! În 1918 a trecut printre toate șrapnelele și obuzele cu puțință, după care a scăpat de nenumăratele atentate îndreptate împotriva lui. De fiecare dată,

bomba exploda fie prea devreme, fie prea târziu, ca să nu mai vorbim de cele care nici n-au făcut-o vreodată.

Invincibil! Ideea i-a venit în timpul Primului Război Mondial și a păstrat-o de-a lungul celui de-al doilea. Nimeni nu a reușit să-l lovească vreodată. Glonțul din țeasta lui singur și l-a tras.

Invincibil! Se considera apărat nu de Dumnezeu în care nu credea, ci de stele. Această credință în destinul lui, într-o protecție cerească, i-a permis să ducă până la capăt conflicte periculoase, în fața cărora orice om cât de cât mai rezonabil ar fi cedat la un moment dat.

Avea o asemenea credință în el însuși, încât ar fi mutat și munții din loc.

Avea o asemenea credință în el însuși, încât ar fi făcut minuni.

Ora-unsprezece-treizeci s-a stins. Îl învățase pe Adolf ce înseamnă iubirea. Acum îl învăță ce înseamnă doliul. Nu devii bărbat decât cu acest preț dureros.

Dumnezeu ne dă și ne ia înapoi. Nu realizăm că ne-a dat ceva decât în clipa în care observăm că ne-ar putea lua înapoi darul.

Asta-i povestea cu viața, cu talentul, cu copiii, cu ființa iubită...

Omenescul din mine s-a dăltuit prin aceste pierderi succesive.

Cartea de față îmi impune o asemenea încordare morală, încât încep să mă tem că mi-aș putea pierde echilibrul. De câteva luni înaintez în șpagat pe aceste două căi din ce în ce mai îndepărtate una de cealaltă. Mă sperie gândul că s-ar putea să nu mai am de ce mă ține. A povesti zilnic despre două ființe care sunt una și aceeași, deși una ajunge un ticălos, iar cealaltă un om de treabă (dar cu ce preț!), e o încercare care-mi stoarce nervii și creierul. Fiecare pagină, deoarece scriu un roman în ordinea în care va fi citit, îmi impune adevărate suferințe. Dacă

luni îl descriu pe Hitler care se ferește de durere, dar mă dezgustă, marți povestesc despre Adolf H., pe care îl apreciez, dar care este ținta unor atacuri.

Niciodată nu risc să-i confund, fiecare își trage spuza pe turta lui și amândoi mă epuizează.

Iar în mine amândoi sunt unul singur.

De ce oare mă oblig să scriu cu o asemenea viteză și intensitate? Un maraton în ritm de sprint. De ce nu-mi acord nici măcar o zi de odihnă? De ce nu ridic privirea de pe hârtie?

Oare mă pedepsesc pentru propria-mi lene?

Asta-i mărturiseam aseară lui Bruno M.

— Care lene? m-a întrebat. De oprit, nu te oprești niciodată. Când nu scrii, te gândești la ce vei scrie. Iar de citit, citești doar pentru a scrie. În concluzie: lucrezi tot timpul.

Poate că are dreptate. Dar cât este de departe de ceea ce simt eu... Câteva săptămâni sau câteva luni de scris pe an, cât de obositoare ar fi, mi s-ar părea atât de puține...

Cititorul nu va afla niciodată ce fantome mi s-au aplecat cu regularitate peste umăr pentru a-mi cere să intre și ele în poveste: Leni Riefenstahl, Picasso, Einstein, Churchill, Schönberg, Stefan Zweig... Le-am alungat cu dosul palmei.

O carte este alcătuită și din părăsiri.

Nu-l mai suport pe Hitler.

Nu doar că-l urăsc, ca mai-nainte, pentru politica lui criminală, pentru ce a devenit, adică un barbar mesianic convins că avea întotdeauna dreptate, dar, de acum, îl urăsc și pentru viața pe care îmi impune să o trăiesc de câteva luni încoace.

Mă grăbesc să-l omor.

Voi dedica această carte celui dintâi om care a vrut să-l ucidă. Lui Georg Elser, acel german simplu și fără pretenții, care a înțeles înaintea tuturor că Führerul va împinge lumea la pieire.

Da, aceluia „terrorist“ îi voi dedica romanul meu.

Savuros paradox: redactez patru sute de pagini pentru a reînvia un om, iar cartea o dedic celui care și-a dorit să-l asasineze.

Decizie privitoare la ultima parte a cărții: voi schimba metoda de compoziție și voi scrie fără a mai întrerupe toate capitolele legate de Hitler. Nu-l mai suport, așa că mă grăbesc să-l văd dispărut.

Deși știu deja ce i se va întâmpla lui Adolf H., romanul lui îl voi scrie ulterior, nu simultan.

Altfel, nu voi mai termina niciodată cartea asta.

Să trăiești zi de zi cu Hitler... *Ach, nein!* Ia să-i înfig eu la repezeală un glonț în căpățână...

Bună idee. De acum lucrul înaintează rapid.

Chiar a fost așa de bună ideea? Mi se atrage atenția că am devenit taciturn, că șchiopătez și sunt adus de umeri. Mi-am explicat atitudinea spunând că, „eroul meu“ fiind astfel, un mimetism inconștient mă împinge, fără îndoială, să-i semăn.

Și unde voi ajunge?

Devin taciturn. Ca el.

Mă dor genunchii. Ca pe el.

Ascult Wagner. Ca el.

N-am chef să fac dragoste. Ca el.

Nu mă mai interesează prietenia. Cum nici pe el.

Unde voi ajunge?

Holocaustul. Nu voi povesti nimic despre el. Voi relata doar luarea deciziei.

După patru zile de muncă încrâncenată, am terminat scena în care Hitler prescrie „soluția finală“. A fost insuportabil, dar sunt mulțumit de modalitatea literară prin care am rezolvat subiectul.

Dorm puțin și prost.

Nici o clipă nu am fost contaminat de ideile lui, dar m-au asaltat din plin. Iată-mă bătrân, deprimat, trecând de la exaltare la furie, într-un corp dureros, sub cerul jos al Balticii ori sub plafonul încă și mai jos al buncărului.

Când îl voi omorî, îmi voi recupera propriul trup.

În seara respectivă, când am coborât la masă, copiii au început să strige:

— Gata! L-ai omorât!

O ghiciseră după zâmbetul pe care-l afixam.

În sfârșit o masă veselă. Aflu că tare i-am mai îngrijorat.

Mă consacru lui Adolf H.

Mă tem că nu voi avea timp să mă duc în Canada, unde mi se joacă *Variațiunile enigmatice* și *Vizitatorul*, pentru a mă dedica jocului întâlnirilor, conversațiilor, emisiunilor de televiziune și de radio. Doar dacă nu voi termina cartea mai înainte.

Un secol XX fără Hitler... Această ficțiune geopolitică m-a preocupat serios, luându-mi câteva luni de gândire, chiar dacă cititorul nu va observa rezultatul decât în câteva rânduri din romanul de față.

După părerea mea, Germania anilor treizeci nu ar fi putut scăpa fără un regim de dreapta sprijinit pe armată. Totuși, fără personalitatea lui Hitler ar fi avut oare loc cel de-al Doilea Război Mondial? Nu cred. După ce ar fi rediscutat tratatul de la Versailles și ocuparea Renaniei, Germania s-ar fi mulțumit, fără îndoială, cu un scurt război cu Polonia, motivat de Coridorul Danzig, atât și nimic mai mult. Restul – ocuparea Austriei, Cehoslovaciei, Franței – ține numai de psihologia hitleristă, nu de cea germană. Ca să nu mai vorbim despre elementele patologice specific hitleriste: ura față de evrei, de țigani, de

infirmi și de creștinism. După cum am arătat-o în carte, holocaustul nu ține decât de Hitler. Desigur, împreună cu complicii lui, a jucat abil cartea terorii în balanță cu lașitățile de tot felul, impunând Germaniei imunda „soluție finală”. Lăsând-o cu povara acestei ticăloșii.

Ironie de gheață a istoriei: a fost nevoie ca opinia publică mondială să fie răscolită de descoperirea, după război, a acelor abatoare umane, pentru ca statul Israel, cerut de atâta timp, să vadă în sfârșit lumina zilei. Fără Hitler, nici vorbă de Israel. S-a dovedit a fi catalizatorul sionismului. Ironie care-mi dă fiori reci...

Cu toate astea, nu mă pot împiedica să nu mă gândesc că, fără Hitler și fără emoția provocată de oroare, nu ar fi fost construit în Palestina Israelul cu atâta grabă și, uneori, cu atâta lipsă de respect față de populațiile aflate acolo...

Emoția... Emoția care dă putere ideilor. Emoția care generează violența. Emoția care ne trece întotdeauna de partea victimelor, dar care, tocmai astfel, provoacă noi victime.

Dacă emoția ne permite să accedem, uneori, la noi idei nu înseamnă că emoția este și dreaptă. În politică, ar trebui să ne ferim de emoție...

În acel secol XX lipsit de Hitler, fără îndoială America tot America ar fi rămas. Îndepărtată, provincială, hazlie, folclorică, ne-ar fi fost simpatică precum un văr mai de la țară. Nu ar fi ajuns nici salvatoarea lumii occidentale, nici jandarmul ei. Nu ar fi recuperat toate creierele europene fugind de barbaria nazistă, așa că numărul de premii Nobel pe care le-ar fi primit ar fi fost foarte mic. Pentru a-mi enerva cititorul, avansez chiar ideea că știința și tehnologia de vârf ar fi fost, fără vreo îndoială, europene și că – de ce nu? – cel dintâi astronaut care ar fi pășit pe Lună ar fi fost unul german...

Avionul zboară spre Canada. Mi-am încheiat cartea în mijlocul Atlanticului, cu ochii încețoșați de lacrimi.

Lui Bruno M. îi place romanul. Nu m-aș fi putut lipsi de acordul lui. Și lui Pierre S. îi place. Uf!...

Eu nu am nici o părere, doar îl recitesc pentru corectură.

Bruno M. și Pierre S., cele două ființe cele mai lipsite de prejudecăți pe care le cunosc, cele mai libere și cele mai personale în opinii, departe de orice cugetare de-a gata, nu se reprezintă, totuși, decât pe ei înșiși! Îmi poate fi de ajuns părerea lor?

Mi-ar trebui prieteni mai naivi, mai banali, obișnuiți...

Ceartă urâtă cu Nathalie B. și Serge S.: țin foile în mână, dar tot nu pricep ce am făcut.

Refuză să admită că Hitler ar fi putut fi altfel decât a fost. Fiecare dintre ei îmi vine cu o teză deterministă. Pentru Nathalie B., Hitler era genetic programat să fie ce a fost (păi, ăsta nu-i Zola?!). Pentru Serge S., Hitler era condiționat de copilăria lui să fie ce a fost (asta-i psihanaliză americană!). Ce harababură! Gândire de ipsos! Încep prin a răspunde, punct cu punct, filozofic, argumentelor lor. Le demonstrez că sunt contradictorii în discursurile lor, întrucât, în același timp, cred și nu cred în libertate.

Odată puși în fața propriei lor inconsecvențe, se scutură, se reorientează, se întorc la primul argument: nu trebuie să încerci să-l înțelegi pe Hitler.

— Aveți dreptate, conchid eu. Dacă vreți ca lucrurile s-o ia de la capăt, în primul rând nu încercați să le înțelegeți.

Mă exasperează. Și eu pe ei. Prietenia noastră suferă din cauza acestei cărți.

Literatura nu este un scop în sine.

O carte trebuie să provoace discuții, altfel este inutilă.

Diderot, tu mi-ai da dreptate, nu-i așa?

Nathalie B. și Serge S. nu suportă să-l descopere uman, în anumite momente, pe Hitler...

A-l reduce pe Hitler doar la ipostaza sa de scelerat înseamnă a reduce un om doar la una dintre dimensiunile sale. Înseamnă a-i intenta același gen de proces pe care l-a intentat el evreilor.

A-l înnegri pe celălalt pentru a te albi pe tine: astfel arăta gândirea lui Hitler. Astfel arată gândirea celor care vorbesc despre Hitler.

A albi omenirea prin excluderea lui Hitler.

De parcă neomenia nu ar fi și ea specific omenească.

Albin Michel îmi publică cu entuziasm romanul. Doar titlul pe care-l propun pare a provoca opinii diferite: *Adolf H.*

E jenant să-ți vezi pus în discuție titlul pe care l-ai dat unei cărți.

Trebuie să cauți altele.

Mă gândesc la *Dreptul celuilalt*¹.

Părerea unuia dintre lectorii de la Albin Michel îmi orientează decizia. Se întreabă, pe bună dreptate, dacă nu cumva este vorba despre un arbitrar total care conduce la elaborarea acestui Hitler virtual.

Încă din prima zi, răspund întrebării, și întreaga mea carte constă în acest răspuns. Nu este vorba despre arbitrar, ci despre un principiu filozofic și despre o țință etică: elaborarea unui dublu portret antagonist. Adolf H. încearcă să se înțeleagă, în timp ce adevăratul Hitler se ignoră. Adolf H. recunoaște în el existența unor probleme, în timp ce Hitler le îngroapă. Adolf H. se vindecă și se deschide către ceilalți, pe când Hitler se adâncește în nevroză, tăindu-și toate punțile de legătură cu omenirea. Adolf H. înfruntă realitatea, în timp ce Hitler o neagă imediat ce aceasta îi contrazice dorințele. Adolf H. învață umilința, pe când Hitler ajunge Führer, așadar un zeu viu. Adolf H. se deschide în fața lumii, Hitler o distruge pentru a o refăce.

1. Titlul ediției românești urmează prima opțiune a lui Eric-Emmanuel Schmitt.

Dintr-odată, simt nevoia puternică de a miza pe acest al doilea titlu, *Dreptul celuiilalt*, fiindcă nu doar oferă principiul cărții, dar și sugerează dimensiunea etică: urmărirea alterității în cazul lui Adolf H., fuga de alteritate în cel al lui Hitler.

În acest roman, sunt cele care mi-au adus lumină: sora Lucia, Ora-unsprezece-treizeci, Sarah...

Editorul dă textul lectorilor specializați în istorie. Vreo săptămână mă simt ofensat. Cum însă aceștia nu descoperă nici o eroare, ofensa dispare tot atât de repede pe cât a apărut.

Aflând subiectul cărții, cineva-mi spune:

— Hotărât lucru, sunteți regele subiectelor periculoase ca mersul pe sârmă. Freud și Dumnezeu în *Vizitatorul*, solipsismul în *Secta egoiștilor*, Pilat și morala în *Libertinul*, coma în *Hotelul celor două lumi*, islamul în *Domnul Ibrahim și florile din Coran*.

Mă cutremur. Adaugă:

— Totuși, gâtul nu vi-l rupeți niciodată!

Râde. Eu nu.

Dacă de data asta... Mi-e mai frică decât oricând.

Ce înseamnă „a rata“ sau „a reuși“ o carte? Numai autorul o poate spune, fiindcă numai el își poate compara rezultatul cu intențiile.

Din punctul meu de vedere, mi-am îndeplinit proiectul. Ulterior, nu mă interesează dacă va fi să placă ori nu, nu acesta e scopul meu. Totuși, îmi dau seama că fac apel la un cititor exigent, care va vrea să întreprindă, alături de mine, un parcurs reflexiv uneori incomod.

Aceia din jurul meu care refuză cartea de fapt refuză însăși ideea ei. Cu atât mai rău pentru ei.

Scrierea acestei cărți m-a învățat multe. Atâta vreme cât nu vom recunoaște că și ticălosul și criminalul se află în adâncul

nostru, vom continua să trăim într-o pioasă minciună. Ce este un ticălos? Cineva care, după părerea lui, nu greșește niciodată. Ce este un criminal? Cineva ale cărui fapte nu țin cont de existența celorlalți. Aceste două povârnișuri sunt în mine și pot oricând aluneca pe ele.

După experiența acestei cărți, îmi voi dezvolta simțul vinovăției: dacă mă voi simți cât de cât în culpă, nu voi alunga respectivul sentiment, ci îl voi aprofunda, îl voi augmenta, mă voi supune lui.

După experiența acestei cărți, mă voi feri încă și mai mult de ideile simple. Când unui rău i-ai găsit o singură cauză înseamnă că nu te-ai gândit suficient la el, că doar l-ai caricaturizat, l-ai redus, ai procedat la acuzație, nu la explicație.

După experiența acestei cărți, voi considera suspect orice om care-mi arată cine e dușmanul.

Hitler este un adevăr ascuns în adâncul nostru, care poate oricând țâșni la suprafață.

Mi-am trimis cartea la tipografie. Am aruncat sticla-n mare. Cine mă va citi oare? Cine mă va înțelege? Cine-mi va răspunde?

E.-E.S.

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.

Ce s-ar fi întâmplat dacă Hitler ar fi devenit pictor ? Dacă, pe 8 octombrie 1908, Academia de Arte Frumoase din Viena nu l-ar fi respins pe tânărul timid Adolf Hitler ? O clipă care a schimbat nu numai cursul unei vieți, ci și mersul istoriei. Propunându-și să demonstreze că „nu ne naștem monștri, ci devenim“, Schmitt realizează un portret dihotomic, alternând biografia istorică cu biografia imaginară a pictorului Adolf Hitler. Autorul conturează astfel două fețe ale aceluiași om, două destine. Pe de o parte, destinul tânărului Hitler, care, rămas orfan și sărac, vrea să devină pictor, însă este respins. Acest eșec, precum și experiența războiului îl marchează, transformându-l într-un personaj plin de ură și ranchiună. Pe de altă parte, destinul tânărului Adolf H., care este admis la Academia de Arte Frumoase și care îl cunoaște pe Freud. Marele Război îl tulbură profund, devine pictor, locuiește la Paris, unde îi întâlnește pe André Breton, Man Ray și pe alți suprarealiști și asistă la ascensiunea omonimului său.

În seria de autor „Eric-Emmanuel Schmitt“ au apărut: *Milarepa, Domnul Ibrahim și florile din Coran, Oscar și Tanti Roz, Copilul lui Noe, Viața mea cu Mozart, Secta Egoiștilor, Evanghelia după Pilat, Cea mai frumoasă carte din lume și alte povestiri, Visătoarea din Ostende, Pe când eram o operă de artă, Concert în memoria unui inger, Cei doi domni din Bruxelles, Elixirul dragostei, Otrava iubirii, Femeia în fața oglinzii, Noaptea de foc și Adolf H. Două vieți.*

ISBN 978-606-779-270-6

9 786067 792706

ERIC-EMMANUEL SCHMITT

SERIA DE AUTOR

Foto © Roberto Frankenberg

Într-un roman pasionant, exploziv, construit cu rigurozitate, Eric-Emmanuel Schmitt și-l alege drept protagonist pe „monstrul de evitat“ și construiește două biografii paralele: una fidelă realității, romanul lui Hitler, mort în 1945 în Berlinul distrus de bombardamente, cealaltă, plăsmuită în întregime, povestea lui Adolf H., un pictor care, după Marele Război, frecventează avangarda din Montparnasse, ca într-un final să se stingă liniștit în 1970 la Santa Monica. Romanul e urmat de jurnalul autorului din perioada scrierii acestuia. Schmitt își exprimă aici anxietatea, îndoiele, uneori chinul și oroarea pe care le-a încercat din momentul în care a decis să dea viață figurii celei mai sumbre din istoria recentă și până la terminarea romanului. O carte extrem de incitantă, scrisă la înaltă tensiune, considerată cel mai bun roman semnat de Eric-Emmanuel Schmitt.

„Moralist, Eric-Emmanuel Schmitt își dedublează eroul pentru a reflecta asupra inocenței, vinii, libertății și responsabilității fiecărui individ. Un îndrăzneț număr de echilibristică. [...] Departe de a urmări marile momente istorice ale Führerului, Schmitt îl evocă pe Hitler în 30 de scene intime ce aruncă o lumină ciudată și dură asupra secretelor vieții afective, sexuale și asupra caracterului personajului care se idolatrizează și încearcă totodată să încarneze eroul nietzschean. Reușita acestui portret este uluitoare.“

Le Point

„*Adolf H. Două vieți* este un roman serios, grav, neliniștitor. Este un interesant mecanism literar, care forțează cititorul să-și pună întrebări, nu întotdeauna în mod fățiș, în legătură cu partea tenebroasă care zace în noi. Fiind o reflecție asupra răului, merită întreaga noastră atenție.“

Le Figaro Littéraire